

การศึกษา

ภาควิชา

เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Model of Basic Education School Administration as Juristic Persons
under the Office of the Basic Education Commission.

นามผู้วิจัย นายสยาม สุ่มงาม

๒ ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยจิต, ค.ด.)

กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

กรรมการ (ร.ร.รองศาสตราจารย์ ดร. ชูโต, M.A.)

หัวหน้าภาควิชา (ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Model of Basic Education School Administration as Juristic Persons
under the Office of the Basic Education Commission

โดย

นายสยาม สุ่มงาม

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

พ.ศ. 2552

สยาม สุ่มงาม 2552: รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรินญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยจิต, ค.ศ. 567 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบ และนำเสนอรูปแบบ
การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ซึ่งใช้วิธีการเก็บรวบรวม
ข้อมูลที่หลากหลายเพื่อตรวจสอบ และยืนยันความถูกต้องของข้อมูล มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ
(quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) การดำเนินงานวิจัยมีทั้งหมด 6
ขั้นตอนคือ 1) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความคาดหวัง
การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 3) ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 1 4) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ร่างรูปแบบครั้งที่ 1 และปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 5) ตรวจสอบความเหมาะสม และ
ความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 6) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบ มี 4 ด้าน คือ
การบริหารวิชาการ มี 9 ด้าน การบริหารงบประมาณ มี 4 ด้าน การบริหารงานบุคคลมี 5 ด้าน และ
การบริหารทั่วไปมี 9 ด้าน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

Siam Sumngam 2009: Model of Basic Education School Administration as Juristic Persons under the Office of the Basic Education Commission. Doctor of Education (Educational Administration), Major Field: Educational Administration, Department of Education. Thesis Advisor: Assistant Professor Moldhop Chaiyachit, Ph.D. 567 pages.

The purpose of this research was to construct model, check model and present Model of Basic Education School Administration as Juristic Persons Under the Office of the Basic Education Commission. by using Descriptive research. Many data collecting in order to check and confirm all datas completely. The data of this research composed of Quantitative data and Qualitative data.

This research was designed in 6 steps 1) To create research framework 2) To study the current situation in the administration problems and school management as the model of Education School Administration as Juristic Persons. 3) To draft the model of Education school administration as juristic person 4) To Interview the opinion of the experts about drafting model then improve the first model which was from the expert .Then, to draft the second model. 5) To check the suitability and possibility of drafting model the second; and the following were, to study by seminar Connoisseurship. 6) To improve and present the model.

Findings of this research can be concluded as follow: Model of Basic Education School Administration as Juristic Persons under the Office of the Basic Education Commission composed of 3 parts :

Part one : Introduction

Part two: concept, principle, purpose and point of a contract compose of four aspects which were as follow: 1) Academic administration compose of 9 aspects 2) Budget administration compose of 4 aspects 3) Personnel administration compose of 5 aspects 4) General administration compose of 9 aspects

Part three: Way of using model, condition of success and limitation of model

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑป ไชยจิต ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภารัตน์ สารสว่าง รองศาสตราจารย์นิศา ชูโต กรรมการที่ปรึกษาร่วม และรองศาสตราจารย์ ดร.พิรพงษ์ ทิพนาค ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตลอดเวลา ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยทุกท่าน ได้แก่ ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก ดร.อรทัย มูลคำ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด และดร.ดิเรก พรสีมา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิด ที่ดีในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อตรวจสอบ รูปแบบครั้งที่ 1 ได้แก่ ดร.ชูชาติ ทรัพย์มาก ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ นายชูชาติ กาญจนธนชัย นายประไพ สุนทรมีจนะ นายธำรง แก้วเล็ก ตลอดจนผู้เข้าร่วมสัมมนาเพื่อตรวจสอบรูปแบบ ครั้งที่ 2 ได้แก่ ดร.วสันต์ นาวเหนือว ดร.สุเทพ ชิตขวงษ์ ดร.พินิจ หนูเกตุ ดร.สุรวุฒิ ชัยญลักษณ์ ดร.วรินทร์ทิพย์ หมีแสน และหัวหน้าหน่วยนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้อำนวยการ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ กระบวนการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชัยนาทที่มอบทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณนายประจวบ และ นางสุชิน สุ่มงาม บิดา และมารดาผู้ให้ชีวิต และอบรมสั่งสอนให้ผู้วิจัยตั้งใจศึกษาเล่าเรียน จนสำเร็จการศึกษา และค.อ.ศศิประภา สุ่มงาม ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยได้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความหวัง และเป็นพลังสำคัญในการต่อสู้ชีวิตต่อไป

สยาม สุ่มงาม

พฤษภาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
นิยามศัพท์	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	11
ตอนที่ 1 การกระจายอำนาจทางการศึกษา	11
ตอนที่ 2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล	26
ตอนที่ 3 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	46
ตอนที่ 4 การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	55
ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	62
ตอนที่ 6 การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ	71
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	84
ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย	85
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความคาดหวังการบริหาร	
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ	
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ขั้นตอนที่ 3 ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 1	93
ขั้นตอนที่ 4 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับ ร่างรูปแบบครั้งที่ 1 และปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบครั้งที่ 2	94
ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2	95
ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุง และนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	97
บทที่ 4 ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์	99
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	
ตอนที่ 2 กรณีศึกษา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล	100
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล	313
ตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 1	375
ตอนที่ 5 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล	404
ตอนที่ 6 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อวิจารณ์	414
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	468
สรุปผลการวิจัย	468
ข้อเสนอแนะ	479
เอกสาร และสิ่งอ้างอิง	481

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	497
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	498
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบรูปแบบ ครั้งที่ 1	450
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ รูปแบบ ครั้งที่ 2	502
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	505
ภาคผนวก จ หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	545
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	567

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	100
2	ภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารวิชาการ	102
3	ภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารงบประมาณ	105
4	ภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารงานบุคคล	107
5	ภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป	109
6	แนวคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	112
7	แนวคิดการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	115
8	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา)	314
9	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาระบบการเรียนรู้)	316

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การวัดผล และประเมินผลการศึกษาฯ)	318
11	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา)	320
12	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีฯ)	322
13	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาแหล่งเรียนรู้)	324
14	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การนิเทศการศึกษา)	326
15	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การแนะแนวการศึกษา)	328
16	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพฯ)	330

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (การประสานความร่วมมือในการ พัฒนางานวิชาการฯ)	332
18	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การจัดทำและเสนอของบประมาณ)	334
19	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การจัดสรรงบประมาณ)	336
20	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลฯ)	338
21	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาฯ)	340
22	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์)	342

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงานบุคคล (การวางแผนอัตรากำลังฯ)	344
24	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงานบุคคล (การเสริมสร้างประสิทธิภาพฯ)	346
25	การเปรียบเทียบลักษณะร่วมและลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงานบุคคล (วินัย และการรักษาวินัย)	348
26	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานธุรการ)	350
27	การเปรียบเทียบลักษณะร่วมและลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา)	352
28	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศฯ)	354

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การพัฒนาเครือข่ายการศึกษาฯ)	356
30	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร)	358
31	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานเทคโนโลยี สารสนเทศ)	360
32	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม)	362
33	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การรับนักเรียน)	364
34	การเปรียบเทียบลักษณะร่วมและลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา)	366

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
35	การเปรียบเทียบลักษณะร่วมและลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานส่งเสริมกิจการนักเรียน)	368
36	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา)	370
37	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น)	372
38	การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน)	373
39	การเปรียบเทียบลักษณะร่วมและลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานบริการสาธารณะ)	374

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	9
2	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	98
3	โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนประสิทธิ์วิทยา	124
4	โครงสร้างการบริหารวิชาการโรงเรียนพิบูลทองวิทยา	253
5	โครงสร้างการบริหารงบประมาณโรงเรียนพิบูลทองวิทยา	262
6	โครงสร้างการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพิบูลทองวิทยา	266
7	โครงสร้างการบริหารทั่วไปโรงเรียนพิบูลทองวิทยา	269
8	ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 1	376
9	รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	415
10	ขอบข่าย และภารกิจการบริหารวิชาการ	424
11	ขอบข่าย และภารกิจการบริหารงบประมาณ	433
12	ขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานบุคคล	438
13	ขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานทั่วไป	442

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพนั้นนับได้ว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า แก่ผู้ที่ได้รับการศึกษา เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้เป็นเครื่องมือหรือกระบวนการที่สำคัญในการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบในทุก ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่การพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา ประกอบสัมมาอาชีพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ร่วมสร้างสรรค์สังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างกว้างขวาง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพจึงส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบ และยั่งยืน

บทสรุปจากการจัดการศึกษาของไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา โดยภาพรวมยังไม่ประสบความสำเร็จทางด้านคุณภาพ นั่นคือผู้เรียนไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ผลการประเมินจากหลายหน่วยงานเป็นตัวชี้วัดความล้มเหลวของการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี อาทิ ผลการศึกษาของอวยพร เรืองตระกูล (2546: 24) เกี่ยวกับการทดสอบความสามารถ และการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก 199 โรงเรียนทั่วประเทศ พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการค้นคว้าของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 60 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ในวิชาหลัก คือ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์ และจากผลการศึกษาของสุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2548:105) เกี่ยวกับการติดตาม และประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ผ่านมามีปรากฏว่าในประเด็นการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ผลการดำเนินงาน สรุปได้ว่า คุณภาพของผู้เรียนด้านวิชาการยังไม่เปลี่ยนแปลงจากก่อนการปฏิรูปการศึกษา ทั้งความสามารถทางการเรียน ทักษะการคิด และทักษะการเรียนรู้ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการจัดประชุมเรื่อง 6 ปีกับการปฏิรูปการศึกษา เมื่อ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2548 โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) เกี่ยวกับผลการประเมินการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2548 สรุปได้ว่าการปฏิรูป

การศึกษาที่ผ่านมายังคงมีส่วนที่ต้องปรับปรุงอีกหลายประเด็น เช่น ความสับสนเรื่องหลักสูตร วิธี และกระบวนการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสำคัญ ๆ ทั้งคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น และวิเคราะห์เป็น

นอกจากนี้ ด้านการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาที่ให้อยู่หลัก มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ให้มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 6) ซึ่งผลการประเมินในประเด็นดังกล่าว ระดับสถานศึกษาโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) พบว่า 1) การกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนยังไม่เต็มที่ เนื่องจากมีความล่าช้าในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจึงขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ 2) กฎ ระเบียบ คำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการไม่เอื้อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติได้ และ 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามภารกิจที่กำหนด คือยังไม่ถึงระดับร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2548: 107-108) เกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษา ในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารทั่วไป สถานศึกษามีอำนาจบ้างพอสมควรแต่ในด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ ยังขาดความเป็นอิสระ ไม่สามารถบริหารงานได้อย่างเต็มที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ไม่ชัดเจนในการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา และยังมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันของการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพระหว่างโรงเรียนในเมืองกับชนบท การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ ทรัพยากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ และที่สำคัญ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการปฏิรูปการศึกษาของไทยที่ผ่านมายังคงประสบกับปัญหาต่างๆ มากมายไม่ว่าจะเป็น ด้านคุณภาพการศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนไม่สามารถคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ได้ ขาดความเสมอภาคด้านโอกาสการได้รับการศึกษา การขาดแคลนทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรทางการศึกษา ในด้านการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมไม่เต็มที่ และ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการกระจายอำนาจทางการศึกษาแม้จะมีกฎหมายบังคับให้มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรงแต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากการออกกฎหมายที่ล่าช้า คลุมเครือ ไม่ชัดเจน และไม่สอดคล้องกับรูปแบบของการกระจายอำนาจที่แท้จริง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้การพัฒนาการศึกษาของไทยไร้ประสิทธิภาพ

ทั้งนี้การที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายได้นั้น นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า กระทรวงศึกษาธิการต้องกระจายอำนาจทางการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรงเพื่อให้สถานศึกษา มีอิสระเสรี ในการบริหารจัดการศึกษาตามความต้องการของตนเองโดยให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2545: 47-48) กล่าวว่า สิ่งสำคัญประการแรกที่จะต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นคือ การศึกษาต้องมีระบบบริหาร และการจัดการศึกษาที่มีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2548: 121-122) ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาของไทยยังไม่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบ บทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง และการบริหารฐานโรงเรียนยังกระทำไม่ได้เต็มที่ ดังนั้นรัฐต้องเร่งกระจายอำนาจด้านการบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคลให้แก่สถานศึกษาโดยเร็ว นอกจากนี้ วิรัชย์ ดันศิริ (2544: 2) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษา สรุปได้ว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นความคาดหวัง และข้อสมมติฐานของนักปฏิรูปการศึกษาว่าเป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ดังนั้น จะเห็นได้ว่าแนวทางของการพัฒนาการศึกษาที่จะส่งผลให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามความมุ่งหวังของสังคมนั้น กระทรวงศึกษาธิการต้องการกระจายอำนาจทางการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด

จากแนวความคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาของหลายรัฐบาลที่ผ่านมา ด้วยการริเริ่มการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ภาพของการกระจายอำนาจทางการศึกษาจึงเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อมีกฎหมายรองรับ 3 ฉบับ (รุ่ง แก้วแดง, 2546:45) ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งนับได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บททาง

การศึกษา มาตรา 39 บัญญัติว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา 59 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 20) ต่อจากนั้น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นั่นคือ มาตรา 35 บัญญัติว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิก สถานศึกษาตามวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง และต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่รองรับการกระจายอำนาจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอีกฉบับหนึ่ง

การกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ก็เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหาร และจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิด การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546: 2, รุ่ง แก้วแดง, 2546: 50 และ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 9) ซึ่งมีหลักการที่สำคัญคือ หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (participation) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (return power to people) หลักการบริหารตนเอง (self-management) และหลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล (check and balance) อันเป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาทั้งงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป และในขณะเดียวกันสถานศึกษาของรัฐควรนำหลักวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า หลักธรรมาภิบาล (good governance) ที่ยึดหลักทั้งนิติธรรม (rule of law) หลักคุณธรรม (ethics) หลักความโปร่งใส (transparency) หลักการมีส่วนร่วม (participation) หลักความรับผิดชอบ (accountability) และหลักความคุ้มค่า (value for money) มาบูรณาการในการบริหาร และจัดการศึกษาร่วมกับแนวความคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลอีกทางหนึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:30, สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2545: 8)

อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ เข้มแข็ง และรวดเร็วในการบริหารงานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาตินั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:75) แม้สถานศึกษาจะมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพิ่มมากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ยังคงเป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มิได้เป็นสถานศึกษานิติบุคคลโดยสมบูรณ์แบบตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมิได้กำหนดวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 76, รุ่ง แก้วแดง, 2546: 15) ทั้งที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดรูปแบบการบริหาร และการจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

เมื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพเป็นนิติบุคคล ทั้งที่ด้วยบทกฎหมาย อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษายังคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติว่าควรจะมีรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างไร ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตลอดจนความเป็นอิสระทางด้านการบริหารการศึกษา ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบ และรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ อีกทั้ง ยังอาจเกิดสภาพปัญหาด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาตามมาในอนาคต (สุรพล นิติไกรพจน์ , 2548: 1; สงขลา วิชัยทัศนะ, 2548: 6) ดังนั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลซึ่งอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงสมควรที่จะมีรูปแบบการบริหารการศึกษาที่มีความชัดเจน อันจะเป็นแนวทางในการบริหารที่สอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสืบไป

ด้วยเหตุผล และความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีรายละเอียดชัดเจน เป็นรูปธรรม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งผลของการวิจัยจะมีคุณค่าต่อการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการต่อไป และผู้วิจัยได้ตั้งคำถามวิจัยไว้ ดังนี้

คำถามวิจัย

1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างตามขั้นตอนที่กำหนดจะมีความถูกต้องเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

จากคำถามวิจัย ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดความสำคัญ ดังนี้

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นเช่นใด

2. ได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน ปรับปรุง และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

การวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

จากขอบเขตของการวิจัย ดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

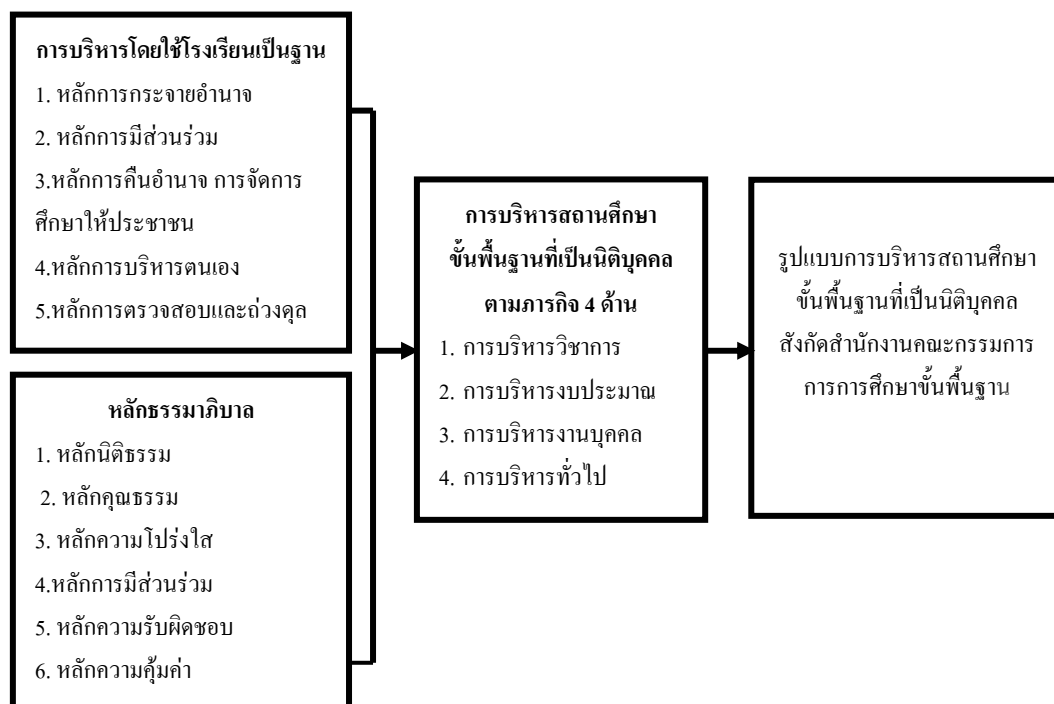
ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ การกระจายอำนาจทางการศึกษา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แนวความคิดของนักการศึกษาไทยที่สำคัญ อาทิ รุ่ง แก้วแดง (2546); วิจิตร ศรีสอาน (2546); สุรพล นิติไกรพจน์ (2546) และบุคคลอื่น ๆ เป็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลจากนั้นนำไปสร้างรูปแบบการบริหาร ประกอบด้วยรายละเอียดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป

2. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานของ Welsh and Geinn (1999); Leithwood and Menzies (1998); รุ่ง แก้วแดง (2546); กระทรวงศึกษาธิการ (2546); สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) อุทัย บุญประเสริฐ (2543); วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544) และบุคคลอื่น ๆ สารระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการบริหาร ทั้งนี้ หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) 2) หลักการมีส่วนร่วม (participation or collaboration) 3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (return power to people) 4) หลักการบริหารตนเอง (self- management) 5) หลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล (check and balance)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ของ Gillibrand (2000); กระทรวงศึกษาธิการ (2546); รุ่ง แก้วแดง (2546); ระเบียบสำนักรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542; พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 สารระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ การนำหลักธรรมาภิบาล มาบูรณาการในการบริหาร และจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

ผู้วิจัยได้สรุปความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ดังภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์

รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้าง ความสัมพันธ์ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกัน และกันเพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ (Bardo and Hartman, 1982: 70; Keeves, 1988) การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการอธิบายความสัมพันธ์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์ และมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ซึ่งหมายความถึงสถานศึกษาของรัฐในเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กฎหมายยอมรับให้สามารถ

กระทำกิจกรรม และนิติกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองภายในขอบเขต วัตถุประสงค์ที่กำหนด มีสิทธิหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งกำหนดสิทธิ และหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง การอธิบาย

ความสัมพันธ์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปซึ่งรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 1) ความนำ 2) แนวคิด หลักการ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านวิชาการ จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์อย่างสูงต่อหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลจากการวิจัยซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาซึ่งอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

2. ด้านการนำไปปฏิบัติ หรือด้านทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายระดับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการพัฒนา รูปแบบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์แบบ หรือโรงเรียนในกำกับของรัฐ

3. ผู้อำนวยการ โรงเรียนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ สามารถนำรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหาร และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลโดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ผู้อำนวยการ และบริบทของสถานศึกษา

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยขอเสนอการตรวจเอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การกระจายอำนาจทางการศึกษา
- ตอนที่ 2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
- ตอนที่ 3 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- ตอนที่ 4 การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
- ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
- ตอนที่ 6 การสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ
- ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การกระจายอำนาจทางการศึกษา

การกระจายอำนาจทางการศึกษาได้มีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 สรุปได้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง จากมาตราดังกล่าวส่งผลให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นรูปธรรมมากขึ้น มีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องออกตามความมาตราดังกล่าวอีกหลายฉบับ มีแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่สำคัญมีดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
2. การกระจายอำนาจทางการศึกษา

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

1.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

นักการศึกษาทั้งชาวไทย และต่างชาติได้กล่าวถึงความหมายของการกระจายอำนาจที่สำคัญ เช่น ประยูร กาญจนกุล (2535: 171 - 172) กล่าวว่า เป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้องค์การอื่นนอกจากองค์การของราชการบริหารส่วนกลาง จัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควรไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลางหากเป็นเพียงแต่ขึ้นอยู่กับความควบคุมเท่านั้น ในขณะที่อมร รักษาสัตย์ (2536: 3) กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นการแบ่งแยก หรือการกระจายอำนาจหน้าที่โดยรวมไว้แห่งเดียวกัน หรือที่หน่วยงานเดียวกันโดยการอาศัยความหมายของคำว่าอำนาจหน้าที่ (Authority) ซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมายที่มอบให้แก่องค์กรนั้นๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่สอดคล้องกับดิน ปรชญาพฤทธิ์ (2536: 105) ที่กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นการขยาย และมอบหมายหน้าที่ให้องค์กรที่เล็กลงไปเป็นผู้ตัดสินใจหรือดำเนินงานแทนสำนักงานใหญ่ นอกจากนี้ ปรชญา เวสารัชช์ (2537: 23) ได้กล่าวถึงความหมายของการกระจายอำนาจสรุปได้ว่าเป็นการลดทอนอำนาจบางประการจากศูนย์อำนาจเดิมไปสู่บุคคล ตำแหน่งหรือหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะเป็นแนวดิ่งหรือแนวนอนก็ตาม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความพยายามในการมอบอำนาจหน้าที่และความสามารถในการดำเนินการให้หน่วยงานระดับล่างซึ่งรัฐเป็นส่วนกลางที่จะกระจายอำนาจออกไปสู่ท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับแก้วสรร อติโพธิ (2537: 41) ที่กล่าวถึง การกระจายอำนาจว่าเป็นการลดขนาดขององค์การปกครองระดับต่าง ๆ ในระบบราชการให้มีขนาดเล็กลงโดยมอบให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับมอบงาน และนำอำนาจนั้นไปปกครองกันเองภายในการกำกับดูแลของรัฐ

จากแนวคิดของนักการศึกษาไทยเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญคือ เป็นการมอบอำนาจในการตัดสินใจหรือดำเนินงานจากส่วนกลางหรือรัฐให้กับท้องถิ่นหรือบุคคลโดยเน้นที่การให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทั้งนี้ องค์กรท้องถิ่นที่ได้รับมอบอำนาจลงมาจะต้องมีองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญคือ มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง และมีฐานะเป็นนิติบุคคล

ในส่วนของการศึกษาต่างประเทศได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า การกระจายอำนาจ (decentralization) ที่สำคัญ เช่น Edword and Wolfers (1985:3) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ มีลักษณะที่สำคัญ คือ ลักษณะของการกระทำหรือข้อเท็จจริงที่เกิดจากการดำเนินการในลักษณะที่ตรงกันข้ามกับการรวมอำนาจ หรือการลดพฤติกรรมของการรวมศูนย์อำนาจ และเป็นการลดขนาดของรัฐ ในขณะที่ Demine and Malong (1987: 254) กล่าวถึง ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ว่าเป็นการทดแทนการใช้กรอบการวางแผนแบบ Top - down Approach ด้วยกรอบการวางแผน แบบ Bottom - up Approach และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาแบบพึ่งตนเองซึ่ง Martin (1988: 587) กล่าวว่าทำนองเดียวกันว่าการกระจายอำนาจเป็นการกระจายอำนาจการปฏิบัติงานไปสู่ส่วนภูมิภาค และส่วนปฏิบัติการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอดคล้องกับ Brown (1994: 1407) ที่กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นการจัดสรร หรือการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารระดับสูงของรัฐบาล ไปสู่หน่วยงานระดับล่าง เช่น จากระดับกระทรวง หรือหน่วยบริการศึกษาท้องถิ่นไปสู่สถานศึกษา โดยมีการมอบอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจด้านบุคลากร การบริการ วัสดุและครุภัณฑ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ Kemmerer (1994: 1412) ยังกล่าวสอดคล้องกันว่า การกระจายอำนาจเป็นการที่ชุมชนให้การสนับสนุน โรงเรียน และท้องถิ่นกำกับ ดูแลโดยมีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในด้านการเงิน หรืออำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลไปสู่หน่วยงานระดับล่าง

โดยสรุปความหมายของการศึกษาต่างประเทศอาจกล่าวไว้ว่าการกระจายอำนาจ มีลักษณะที่สำคัญคือ การกระจายอำนาจการปฏิบัติงานจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคเป็นการลดขนาดของรัฐที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การที่องค์กรส่วนท้องถิ่น ได้รับการมอบอำนาจจากส่วนกลาง ทำให้เกิดการลดขนาดของอำนาจอธิปไตยจากรัฐส่วนกลาง และมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลเป็นของตนเอง และที่สำคัญมีฐานะเป็นนิติบุคคล

1.2 หลักการ และวิธีการของการกระจายอำนาจ

นักการศึกษาทั้งชาวไทย และต่างชาติได้กล่าวถึงหลักการ และวิธีการของการกระจายอำนาจไว้ที่สำคัญ เช่น ประยูร กาญจนกุล (2535: 160 - 161) กล่าวถึงหลักทั่วไปเกี่ยวกับการกระจายอำนาจว่า มีลักษณะสำคัญ คือ 1) หลักการรวมอำนาจการปกครอง (centralization) ซึ่งเป็นวิธีการจัดระเบียบการปกครองที่กำหนดให้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยการปกครองส่วน

ภูมิภาคกับหน่วยการปกครองส่วนกลางโดยหน่วยการปกครองส่วนกลางหรือราชการบริหารส่วนกลางรวมอำนาจการปกครองไว้ในส่วนกลางทั้งหมด 2) หลักการกระจายอำนาจการปกครอง (decentralization) เป็นวิธีการจัดระเบียบการปกครองโดยให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีความอิสระตามสมควรที่จะปกครองตนเองโดยราษฎรในท้องถิ่นราชการบริหารส่วนกลางเป็นเพียงควบคุมดูแลเท่านั้น มิได้ไปบังคับบัญชาสั่งการโดยตรง ในขณะที่ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2537: 52) กล่าวถึงข้อพิจารณาประกอบหลักการกระจายอำนาจการปกครอง คือ การดำเนินการดังกล่าวเป็นอำนาจของรัฐ หรือนโยบายของรัฐซึ่งรัฐต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบในทางการเมือง และการบริหารโดยต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้โดยพิจารณาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของท้องถิ่นที่กระจายอำนาจ สภาพชุมชนที่ควรกระจายอำนาจด้วยว่าควรกระจายอำนาจในรูปใด และต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพของเมืองหรือชนบทเพราะการกำหนดโครงสร้าง รูปแบบ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบจะต้องสอดคล้อง และสัมพันธ์กับสภาพชุมชนนั้น นอกจากนี้ ปรียญา เวสารัชช์ (2537: 124) กล่าวถึงหลักการของการกระจายอำนาจสรุปได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจการวินิจฉัยสั่งการ และการบริหารลงไปยังหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบบริการใกล้ชิดประชาชนให้มากที่สุด ผู้รับมอบอำนาจต้องมีความพร้อมในการรับหน้าที่ความรับผิดชอบ และอำนาจที่มากขึ้นโดยผู้กระจายอำนาจให้ความสนับสนุนอย่างเพียงพอที่สำคัญต้องสร้างดุลยภาพระหว่างหน้าที่ความรับผิดชอบกับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มเติมขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรยากาศของการทำงาน และก่อประโยชน์ต่อประชาชน และสังคมโดยรวม และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ประเมินผลได้ และต้องมีการเตรียมขั้นตอนให้เป็นระเบียบเพียงพอแก่การดำเนินการ

ในส่วนของนักการศึกษาต่างประเทศได้มีผู้กล่าวถึงหลักการ และวิธีการของการกระจายอำนาจที่สำคัญ เช่น Burack and Mathys (1983: 569) แบ่งการกระจายอำนาจออกเป็น 2 กรณี คือ 1) การกระจายอำนาจหน้าที่ (decentralization of authority) คือแนวโน้มในการกระจาย (disperse) อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในโครงสร้างขององค์การ 2) การกระจายการทำงาน (decentralization of performance) คือ การกระจายหรือแบ่งปันหน้าที่ และอำนาจ (function and power) จากผู้มีสิทธิอำนาจส่วนกลางไปยังเจ้าหน้าที่ หรือผู้มีอำนาจในส่วนภูมิภาค สำหรับวิธีการกระจายอำนาจในการปกครองนั้น จำแนกได้ 2 วิธี คือ วิธีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเป็นวิธีการกระจายอำนาจปกครองตามอาณาเขตโดยท้องถิ่นต่าง ๆ ปกครองตนเองกล่าวคือ มีการกำหนดขอบเขตอำนาจให้เฉพาะท้องถิ่นนั้น จะก้าวข้ามเขตมิได้เป็นวิธีการมอบบริการสาธารณะหลายๆ อย่างเกี่ยวกับการปกครองให้ท้องถิ่นจัดทำด้วยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเอง และด้วยงบประมาณของท้องถิ่นเองเพื่อสนอง

ความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และวิธีการกระจายอำนาจตามกิจการ เป็นวิธีการกระจายอำนาจตามที่รัฐมอบกิจการในการบริการสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งให้องค์การซึ่งมิได้อยู่ในสังกัดของราชการการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินงานด้วยทุน และเจ้าหน้าที่ขององค์กรนั้น ๆ ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนด้วยวิธีการจัดตั้งองค์กรรัฐวิสาหกิจ

จากแนวคิดของการกระจายอำนาจอาจกล่าวได้ว่า การกระจายอำนาจเป็นวิธีการให้ผู้ที่ได้รับมอบหมาย ผู้ปฏิบัติซึ่งอยู่ใกล้ชิดประชาชนได้มีอำนาจในการตัดสินใจ และการบริหารงานมากที่สุดเพื่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์กร ทั้งนี้ต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจดังกล่าวที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยรัฐมีหน้าที่กำกับ ติดตาม หรืออำนวยความสะดวก

1.3 ลักษณะการกระจายอำนาจ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523) กล่าวว่า การกระจายอำนาจสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การกระจายอำนาจตามระดับการบังคับบัญชา (hierarchical decentralization) เป็นการกระจายอำนาจทางด้านบริหารอยู่ในรูปแบบของการมอบหมายอำนาจหน้าที่ (delegation) ซึ่งมี 2 แบบ คือ 1) การกระจายอำนาจตามสายการบังคับบัญชาภายในองค์กรที่อยู่ส่วนกลาง หมายถึง การมอบหมายอำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจสูงสุดในกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลางของรัฐบาลกลาง และ 2) การกระจายอำนาจตามสายการบังคับบัญชาที่อยู่ส่วนภูมิภาค ซึ่งหมายถึงการแบ่งอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสูงสุดในกระทรวง ให้กับตัวแทนรัฐบาลกลางที่ทำงานอยู่ในภูมิภาคซึ่งลักษณะนี้เรียกว่าการแบ่งอำนาจหน้าที่ (deconcentration) ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ด้านบริหารเท่านั้น

2. การกระจายอำนาจทางด้านประชาธิปไตย โดยมีการโอนหรือยกอำนาจหน้าที่ให้กับองค์กรหรือหน่วยงาน ซึ่งมักจะมีการเลือกตั้งโดยประชาชน และองค์กรดังกล่าวมีความเป็นอิสระในการบริหารในขอบเขตหนึ่ง การจะเลือกใช้แบบใดขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรมซึ่งอาจแบ่งโดยพิจารณาจากมิติของพื้นที่กลุ่มเป้าหมายได้ 2 ประเภท คือ กิจกรรมที่มีลักษณะทั่วไป และกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะด้าน

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าจากแบบการใช้อำนาจดังกล่าว นั้น เป็นการใช้อำนาจที่เป็นการกระจายอำนาจถึง 3 รูปแบบ กล่าวคือ

1. การกระจายอำนาจที่มีการควบคุม (controlled decentralization) จากส่วนกลาง เพื่อประสานกับส่วนต่าง ๆ เช่น นโยบายการศึกษากับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ
2. การกระจายอำนาจแบบรัฐ – ราษฎรร่วมพัฒนา (cooperative decentralization) ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ประชาชน และเอกชน เช่น การพัฒนาเมืองและพื้นที่เฉพาะ
3. การกระจายอำนาจแบบชุมชนอิสระในการวินิจัย (local - self government) เพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินกิจกรรมได้เอง

อย่างไรก็ตาม ประยูร กาญจนกุล (2535:160 - 161) กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นการกระจายอำนาจการปกครองที่มีลักษณะ 2 ประการ คือ มีการแยกหน่วยงานออกเป็นองค์กรนิติบุคคลอิสระจากองค์กรของราชการบริหารส่วนกลาง และมีการเลือกตั้งซึ่งถือเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครององค์การตามการกระจายอำนาจปกครองมีอัตตานิติ (autonomy) ในส่วนของอมร รัชสาสัย (2536: 215) ได้กล่าวถึงลักษณะบางประการของการกระจายอำนาจว่าหัวใจของการกระจายอำนาจคือ การมอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่หน่วยที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากที่สุดอาจทำได้โดยการจำกัดชนิดของการตัดสินใจที่หน่วยเหนือต้องอนุมัติหรือการเพิ่มอำนาจการปกครองตนเองในกรณีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ในส่วนของนักการศึกษาต่างประเทศ เช่น Harold and Wolman (1990) กล่าวถึงลักษณะของการกระจายอำนาจว่าสามารถที่จะพิจารณาได้จากขอบเขตของการประกอบกิจกรรมสาธารณะของรัฐบาลท้องถิ่น ความมีอิสระเป็นของตนเองในการกำหนดกฎหมาย ความมีอิสระในการจัดสรรทรัพยากรของตนเอง และระดับความมีอิสระในการบริหารการเงินของรัฐ

สรุปได้ว่า ลักษณะการกระจายอำนาจ มี 2 ลักษณะคือ การกระจายอำนาจตามระดับการบังคับบัญชา และทางด้านประชาธิปไตย คือ การมอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่หน่วยปฏิบัติในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับสภาพปัญหา ทราบความต้องการของตนเองโดยดำเนินการบริหารจัดการตามแนวทางที่รัฐกำหนด ไว้ให้ทั้งนี้ การมอบอำนาจคือ ความเป็นอิสระทางความคิด และการปฏิบัติเพื่อความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์การเป็นการให้บริการ และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

1.4 รูปแบบของการกระจายอำนาจ

รูปแบบของการกระจายอำนาจ ศุสดี สัตยมานะ และ สุพัตรา เพชรมุณี (2533: 39) กล่าวถึงรูปแบบการกระจายอำนาจในระบบบริหาร และระเบียบวิธีการปฏิบัติราชการว่า หลักการกระจายอำนาจการปกครอง มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ การกระจายอำนาจเป็นนิติบุคคล ซึ่งแยกอำนาจไปจากการบริหารส่วนกลางและมีงบประมาณค่าใช้จ่าย วัสดุอุปกรณ์ ทรัพย์สิน และเจ้าหน้าที่ของตนเอง การกระจายอำนาจโดยมอบให้ประชาชนเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบในการบริหารโดยประชาชนจะเลือกเจ้าหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงานแทนตน และการกระจายอำนาจต้องมีอำนาจปฏิบัติอิสระ เช่น มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการซึ่งสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ในขณะที่ วรเดช จันทรร (2534: 52) กล่าวถึงรูปแบบการกระจายอำนาจว่ามี 5 รูปแบบ คือ การรวมอำนาจ การแบ่งอำนาจ การกระจายอำนาจที่ยังมีการควบคุมเพื่อประสานงาน การกระจายอำนาจแบบรัฐ – ราษฎร์ และการกระจายอำนาจแบบชุมชนมีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ ดิน ปรัชญาพฤทธิ (2535: 41) จำแนกรูปแบบของการกระจายอำนาจไว้ 2 รูปแบบ คือ การกระจายอำนาจแบบ (deconcentration) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจที่ส่วนกลางแบ่งอำนาจการตัดสินใจให้กับท้องถิ่นไปใช้ในการวินิจฉัยดำเนินการ แต่ส่วนกลางยังทรงไว้ซึ่งอำนาจในการแทรกแซงผลของการตัดสินใจท้องถิ่น และการกระจายอำนาจแบบ devolution ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจส่วนกลางให้อำนาจการตัดสินใจแก่ท้องถิ่นโดยสมบูรณ์ และส่วนกลางไม่มีอำนาจในการแทรกแซงการตัดสินใจของท้องถิ่น

ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการกระจายอำนาจของนักการศึกษาต่างประเทศที่สำคัญ เช่น Rondinelli and Cheeba (1983:1) กล่าวว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะใช้คำว่า delegation และ deconcentration แยกเป็นรูปแบบที่อิสระจากคำว่า decentralization คือ ไม่เป็นรูปแบบของการกระจายอำนาจ เมื่อพิจารณาถึงการกระจายอำนาจถึงประเด็นนี้ อาจกล่าวได้ว่าการกระจายอำนาจนั้นมีรูปแบบที่สำคัญ 3 รูปแบบคือ 1) การแบ่งอำนาจ (deconcentration) 2) การมอบอำนาจ (delegation) และ 3) การให้อำนาจ (devolution) ในขณะเดียวกัน Cheema and Rondinelli (1983: 321) กล่าวถึงรูปแบบของการกระจายอำนาจว่าการกระจายอำนาจมีรูปแบบด้วยกันทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ การแบ่งอำนาจ (deconcentration) การมอบอำนาจในหน่วยงานระดับรองลงไป (delegation to semiautonomous or parasitical agencies) การให้อำนาจแก่องค์กรบริหารในท้องถิ่น

(devolution to local governments) และการให้เอกชน หรือองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการ (transfer of function from public to nongovernment institutions)

ในส่วนของ Mintzberg and Henry (1983: 14) ได้แบ่งการกระจายอำนาจไปยังส่วนต่าง ๆ ขององค์การเป็น 5 ชนิดคือ

1. type A อำนาจการตัดสินใจอยู่ในมือของคนกลุ่มเดียวกัน คือ ผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์การ ที่เรียกว่า chief executive officer ซึ่ง chief executive นี้ ยังคงรวมอำนาจทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ การตัดสินใจในส่วนต่าง ๆ โดยการเข้าไปปกครองบังคับบัญชาโดยตรง

2. type B เป็นการเลือกที่จะกระจายอำนาจซึ่งพบมากในองค์การราชการ อำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่ส่วน Strategic Apex แต่เพราะว่าพฤติกรรมที่ไม่เป็นทางการของผู้บริหาร มักถูกวิเคราะห์จากนักวิเคราะห์ ซึ่งก่อให้เกิดอำนาจแบบไม่เป็นทางการขึ้น และเพราะนักวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ใช่ผู้บริหารด้วย ดังนั้นอำนาจจึงผ่านจาก strategic apex มายังส่วนของ techno structure ด้วย

3. type C การแบ่งส่วนงานต่าง ๆ และต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มงานต่าง ๆ ด้วยทั้งในเรื่องความเป็นมาตรฐานของผลผลิตที่จะส่งผลกระทบต่อระบบควบคุมการผลิตในส่วน technostructure อยู่บ้าง ดังนั้นอำนาจหน้าที่จึงอยู่ที่ strategic apex ส่วนบนของ techno structure และในส่วนของ middle line ด้วย

4. type D การกระจายอำนาจเป็นไปได้อีกทั้ง 2 มิติ คือ มิติของ Vertical มอบหมายอำนาจในสายการบังคับบัญชา และในมิติของ Horizontal ก็เลือกการมอบอำนาจแก่ staff ผู้เชี่ยวชาญเพื่ออาศัยทักษะ และการตัดสินใจจากผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น

5. Type E อำนาจหน้าที่การตัดสินใจอยู่ที่ operation core เป็นเพราะมีจำนวนบุคลากรวิชาชีพมาก ซึ่งสามารถทำงานด้วยกันในลักษณะของความร่วมมือในระดับกว้างเพราะมีมาตรฐานทักษะร่วมกัน

นอกจากนี้ Hanson (1991:31 - 35) ก็ได้กล่าวไว้คล้ายคลึงกันถึงแบบของการกระจายอำนาจ (forms of decentralization) มี 3 แบบ คือ

1. deconcentration เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการถ่ายโอนงาน และปริมาณงานที่ต้องทำไปยังหน่วยงานย่อยของระบบ
2. delegation คือ การถ่ายโอน (transfer) อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากลำดับชั้นที่สูงกว่าไปยังชั้นที่ต่ำกว่า การมอบอำนาจหน้าที่ทำแทนต้องเป็นการปฏิบัติภายในกรอบของนโยบายที่กำหนดจากส่วนบน หรือส่วนใกล้เคียงกับส่วนบนเพราะอำนาจหน้าที่สูงสุดไม่สามารถมอบให้ทำแทนได้
3. devolution เป็นรูปแบบการกระจายอำนาจที่เกี่ยวกับการย้าย หรือเปลี่ยนสถานที่ของอำนาจหน้าที่ไปยังหน่วยงานซึ่งทำงานโดยอิสระ หรือที่สามารถกระทำกิจกรรมได้อย่างอิสระด้วยตนเอง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ จะเห็นได้ว่า การกระจายอำนาจ มีหลากหลายรูปแบบ โดยมีลักษณะร่วมกันที่สำคัญบางประการนั้นคือ เป็นการมอบอำนาจ การกระจายอำนาจ และการถ่ายโอนอำนาจไปยังท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงโดยมีความเชื่อมั่นว่าถ้าให้ปฏิบัติซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุดจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การกระจายอำนาจอาจมีทั้งข้อดีและข้อเสียไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความมั่นคงของรัฐ ความพร้อมของในแต่ละท้องถิ่น ความมีเอกภาพในด้านนโยบาย การติดตาม ตรวจสอบต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และที่สำคัญคือ ความพร้อมด้านงบประมาณที่ต้องกระจายไปพร้อมกับอำนาจ ทั้งรัฐ และท้องถิ่นมีความพร้อมมากน้อยเพียงใดเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กันไปกับการกระจายอำนาจดังกล่าว

2. การกระจายอำนาจทางการศึกษา

การกระจายอำนาจทางการศึกษา เป็นแนวทางหลักของการปฏิรูปการศึกษาที่นักการศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันว่าจะช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเห็นว่าการจัดการศึกษาควรเป็นเรื่องที่หน่วยปฏิบัติ

ในท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ขีดปัญหา รับรู้ความต้องการภายในท้องถิ่นตนเอง ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาจึงได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ด้วยมีความคาดหวังว่าแนวทางดังกล่าวจะเป็นการจุดฉนวนการปฏิรูปการศึกษาไปสู่จุดหมายปลายทางดังที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

2.1 ความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ได้มีนักการศึกษาชาวไทยได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่สำคัญ เช่น โกวิท ประวาลพุกษ์. (2540: 36) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่า หมายถึง การมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปสู่ระดับภูมิภาค และระดับโรงเรียน โดยหลักการแล้วเป็นอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน ในขณะที่เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ (2540: 15) กล่าวว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการถ่ายโอน (transfer) อำนาจ (power) อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ (authority) จากศูนย์กลาง หรือศูนย์รวมอำนาจไปยังพื้นที่หรืออาณาเขตรอบ ๆ จากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือจากระดับชาติไปสู่ท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ สอดคล้องกับพิณสุดา ศิริธีรังสี (2541: 35) ที่กล่าวว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจทางการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับล่างหรือระดับปฏิบัติ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษา และสอดคล้องกับสรรค์ วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2545: 2) ที่กล่าวว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาหมายถึงการที่หน่วยงานบริหารในส่วนกลางยอมให้หน่วยงานระดับล่าง หรือระดับผู้ปฏิบัติมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจทางการบริหาร และการจัดการศึกษา ด้วยตนเองโดยอยู่ในความรับผิดชอบ และการกำกับจากส่วนกลาง

ในส่วนของนักการศึกษาต่างประเทศ ได้กล่าวถึง ความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่สำคัญ เช่น La Noue and Smith (1971: 16) ได้กล่าวถึง ความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่า เป็นการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจในภารกิจด้านบุคลากร หลักสูตร และงบประมาณ จากคณะกรรมการกลางไปให้ท้องถิ่น ในขณะที่ Brown (1994: 145) ได้กล่าวว่าเป็นการถ่ายโอน (transfer) อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่ส่วนต่าง ๆ ขององค์กรหรือตามระดับชั้นขององค์กร โดยให้ทุกส่วนมี

ส่วนร่วมในการบริหารนั้น เป็นรากฐานที่สำคัญของสังคมประชาธิปไตย การกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาจะทำให้บางส่วนขององค์กรมีอิสระ (autonomy) จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการกระจายอำนาจทางการศึกษา คือ การปรับปรุงหรือพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับ Condoli (1995: 1) ที่กล่าวถึงกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาว่า เป็นการมอบอำนาจให้โรงเรียนตัดสินใจในเรื่องที่มีผลต่อนักเรียนโดยตรง เช่น การจัดโปรแกรมการเรียนรู้ หลักสูตร เวลา การสอน เป็นต้น

จากความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษา สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจเป็นการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบจากส่วนกลางลงไปยังผู้ปฏิบัติในระดับท้องถิ่นซึ่งอาจเป็นการกระจายอำนาจ มอบอำนาจในการตัดสินใจ ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นในแต่ละสถานการณ์ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ เพื่อเป็นการปรับปรุงการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโดยเน้นความเป็นอิสระ รวดเร็วในเรื่องของการตัดสินใจ การสั่งการต่าง ๆ

2.2 วัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ(2542: 81) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจทางการศึกษาจะต้องมีลักษณะสำคัญ สรุปได้ดังนี้ คือ มีความโปร่งใส และการทำให้ระบบการบริหารจัดการศึกษาเป็นระบบเปิด ส่งเสริมความคล่องตัวในการดำเนินงานทั้งในระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนโดยคำนึงถึงความพยายามลดความไม่เสมอภาคในการให้บริการคุณภาพทางการศึกษา การส่งเสริมระบบการตรวจสอบ และความรับผิดชอบ การเสริมสร้างกลไกในการถ่ายโอนภาระการบริหาร และการจัดการศึกษาจากรัฐบาลสู่องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ทั้งนี้ต้องส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะซึ่งจะต้องส่งเสริมระบบการตัดสินใจร่วม (shared – decision making) และการเป็นหุ้นส่วนการดำเนินงาน (partnerships) ในหมู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา

นอกจากนี้ Lunenburg and Ornstein (1996: 287) ได้เสนอเหตุผลของการกระจายอำนาจทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่สำคัญสรุปได้ดังนี้คือ เป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เตรียมชุมชน และปัจจัยท้องถิ่นในการจัดทรัพยากรบุคคล และความต้องการได้มากขึ้น การธำรงรักษา และสนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่นลดการควบคุมทางการบริหาร

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น และกรรมการโรงเรียนได้กว้างขวางขึ้น ที่สำคัญคือ ทำให้เกิดการจ่ายเงินโดยตรงเพื่อสนองความต้องการของโรงเรียน ตลอดจนเตรียมหลักสูตรต่อเนื่องจากระดับอนุบาลถึงมัธยมปลายได้กว้างขวางขึ้น

2.3 ความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ในส่วนของความสำคัญการกระจายอำนาจทางการศึกษาได้มีผู้กล่าวถึง ดังนี้ Morphet and Reller (1974: 299) กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้รับการตอบสนองการบริการที่มีคุณภาพดังเช่นในเมืองขนาดใหญ่ของสหรัฐอเมริกา มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนอำนาจความสะดวกในการพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอน และแนวทางปฏิบัติงานที่มีรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งมุ่งตอบสนองความต้องการของนักเรียน ในขณะที่ Husen, Torsten; and Post the lewaith, Y. Neville. (1985: 131) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไว้ สรุปได้ว่า ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในองค์กร และช่วยให้มีบรรยากาศของการเป็นประชาธิปไตย เกิดการตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยช่วยทำให้การตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของปัญหา และความต้องการที่แท้จริง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในกระบวนการคิด และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร เกิดความสามัคคีภายในองค์กร เกิดการประสานงานที่ดี และทำงานไปทิศทางเดียวกัน ตลอดจนมีการติดต่อสื่อสารภายในอย่างเป็นระบบส่งผลให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2.4 องค์ประกอบของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์ (2541: 27 - 34) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่าประกอบด้วย 1) การมีอำนาจหน้าที่ (authority) ที่ชัดเจน และชอบธรรมตามสาระบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย 2) การมีอิสระ (autonomy) ในการดำเนินการที่กระทำโดยองค์กรนิติบุคคล ได้แก่ องค์กรการปกครองท้องถิ่น เช่น เทศบาล กรมในสังกัด เป็นต้น และองค์กรที่ไม่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ 3) การมีอิสระในการตัดสินใจ (discretion of power) ขององค์กรดำเนินงาน 4) การที่องค์กรผู้ได้รับการกระจายอำนาจต้องมีลักษณะเป็นนิติบุคคล เพื่อดำเนินการจัดการ และบริหารกิจการสาธารณะได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

สรุปได้ว่า หลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปให้กับองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการใช้อำนาจ ประกอบด้วย 1) องค์กรต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล 2) การมีงบประมาณเป็นของตนเอง 3) การมีบุคลากรเป็นของตนเอง 4) องค์กรนั้นบุคคลเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม

2.5 การกระจายอำนาจทางการศึกษาของไทย

การกระจายอำนาจทางการศึกษาของไทยมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง เช่น เกรียง เอี่ยมสกุล (2538) กล่าวว่า ลักษณะบางประการของการจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมา มีสาระสำคัญ คือ การจัดการศึกษาเป็นลักษณะแบบระบบรวมอำนาจ ข้าราชการเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบนโยบายหลัก และราษฎรไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเลย ข้าราชการเมืองเข้ามาดูแลการศึกษาอย่างใกล้ชิดจนเกิดการแทรกแซงได้ นอกจากนี้ องค์กรศาสนายังเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาติ รัฐบาลเปิดโอกาส และสนับสนุนโรงเรียนเอกชน ระบบการศึกษาของไทยเป็น single track system ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน แต่ไม่มีการเตรียมบุคลากรบริหาร การศึกษาก่อนการปฏิบัติงาน และส่วนใหญ่ยังไม่มีการยอมรับ leadership ของผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาด้วยกัน

นอกจากนี้ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2522: 18) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาว่าที่โอนการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาไปให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ ในลักษณะของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นว่าการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา องค์กรบริหาร การศึกษาในท้องถิ่นต้องจัดรูปแบบ และการปฏิรูปให้สอดคล้องกับแนวคิดด้วยโดยต้องมีอำนาจ อธิปไตยของตนเอง มีขีดความสามารถในการบริหารงานด้วยกำลังผู้คน และงบประมาณของตนเอง นอกจากนี้ประชาชนต้องเข้ามามีบทบาท และโอกาสในการดำเนินงานบริหารของท้องถิ่น โดยอิสระซึ่งอาจมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป และมีลักษณะของการเป็นองค์กรที่เป็นพลัง เสริมสร้างประชาธิปไตยในส่วนท้องถิ่นอย่างเด่นชัด การจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องไม่เอาเรื่อง อำนาจ และผลประโยชน์มาเกี่ยวข้อง ต้องให้ความสำคัญของเอกภาพทางการบริหาร และการจัดการศึกษาด้วย

2.6 อุปสรรค และปัจจัยที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจทางการศึกษา

การกระจายอำนาจทางการศึกษามีทั้งสภาพปัญหา และอุปสรรคได้มีผู้กล่าวถึงคือ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2541: 27 - 34) ที่กล่าวว่า ความไม่ชัดเจนในเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่าเป็นเพื่อใคร หรือจะให้อำนาจแก่ใครเกิดความสับสนในด้านการรับรู้ เกี่ยวกับ ความหมาย และรูปแบบของการกระจายอำนาจของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความเคยชินของการใช้ระบบอำนาจตามรูปแบบอำนาจนิยมของกลุ่มข้าราชการ และปัญหาด้านระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษาของผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ครู และประชาชน ในการที่จะสร้างศรัทธา ความเชื่อมั่น และการยอมรับในนโยบายดังกล่าว ปัญหาด้านการกำหนดงบประมาณของท้องถิ่นที่สามารถรองรับ และพัฒนาการบริหารการจัดการศึกษาของท้องถิ่นได้ ด้านการประสานงานในแต่ละระดับของการจัดการศึกษาที่จะก่อให้เกิดความชัดเจน และ สอดคล้องซึ่งจะต้องมีการประสานอย่างใกล้ชิด และชัดเจนที่สำคัญคือกฎระเบียบที่มีความ คมกวด และไม่เอื้อต่อการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขทางปฏิบัติมากที่สุด

ทั้งนี้ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2541: 27 - 34) ได้กล่าวถึง ลักษณะที่เอื้อ และสนับสนุนการกระจายอำนาจในทางการศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จ สรุปได้ว่า พันธกิจการจัดการศึกษาต้องได้จากการตัดสินใจของระดับผู้ปฏิบัติ กำหนดความผู้รับผิดชอบงานให้มีความชัดเจน มีการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ มีการกำหนดข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปอย่างชัดเจนทั้งในรูปคู่มือ และกระบวนการ ทั้งนี้ ควรมีการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการประเมินผลโดยผู้กำหนดนโยบาย และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ที่สำคัญต้องจัดสรรทรัพยากรในการบริหาร และการจัดการอย่างเพียงพอ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาจะเห็นได้ว่าเป็นแนวทางของการลดอำนาจ หน้าที่จากส่วนกลางเพื่อไปเพิ่มอำนาจให้กับท้องถิ่นซึ่งถือเป็นหน่วยปฏิบัติที่รับรู้ปัญหา และความต้องการของตนเองเป็นอย่างดี มากกว่าที่ต้องส่วนกลางเป็นผู้ตัดสินใจแทนในทุก ๆ เรื่อง ทั้งที่หลายเรื่องอาจไม่ตรงกับความต้องการ ในส่วนของการกระจายอำนาจทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 เป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่มีการถ่ายโอน และการมอบอำนาจให้กับหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรงเพิ่มมากขึ้นซึ่งนับได้ว่าเป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่มีเริ่มความชัดเจนเป็นรูปธรรม และเป็นที่คาดหวังของ

นักการศึกษาว่าการกระจายอำนาจดังกล่าว จะส่งผลถึงประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ผู้บริหารสามารถบริหาร และจัดการทั้งงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการ บริหารงานทั่วไปได้มีคุณภาพมากขึ้นอันจะส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียนโดยตรง

อย่างไรก็ตาม หลังจากมีการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้เป็นต้นมา นักการศึกษาหลายท่านเริ่มมีความลังเล สงสัยถึงความสำเร็จ ของการปฏิรูปการศึกษาที่ดำเนินการได้ค่อนข้างล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็ว ความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ต่อการกระจายอำนาจทางการศึกษา บุคลากรมีความพร้อม และมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมาน้อยเพียงใด ชำร่ายยิ่งกว่านั้น ผลการวิจัยจากนักการศึกษาหลายท่านปรากฏออกมาว่า แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ ทั้งผู้บริหาร และครูยังคงมี พฤติกรรมการทำงานเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ขาดความชัดเจน คลุมเครือ และไม่สามารถปฏิบัติได้เป็นรูปธรรม งานวิจัยหลายชิ้นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนหลังจากมีการปฏิรูปการศึกษาเป็นต้นมาพบว่า ในหลายวิชาที่สำคัญทั้งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด IQ เฉลี่ยของเด็กไทย ลดลง และไม่สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้

นอกจากนี้ การกระจายอำนาจทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่พยายามกระจาย อำนาจสู่สถานศึกษาในรูปของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ที่บัญญัติให้สถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานของรัฐ เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้น ภาพความเป็นนิติบุคคลของ สถานศึกษา ถ้าพิจารณาในหลักการแล้วจะเห็นได้ว่า การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาจะเอื้อให้ การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษามีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้แทน นิติบุคคลจะมีอิสระ อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง แต่สภาพความเป็นจริง มิได้เป็น เช่นนั้น เพราะความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษายังขาดความชัดเจนในเรื่องที่เกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ อำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ขาดความชัดเจน คลุมเครือ และอาจส่งผลกระทบด้านลบต่อไป ในอนาคตได้

ตอนที่ 2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ผู้วิจัยขอเสนอ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 ความเป็นมาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาของหลายรัฐบาลที่ผ่านมา มีจุดมุ่งหมายหลักที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งการที่สถานศึกษาจะสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่สถานศึกษาซึ่งถือเป็นหน่วยปฏิบัติให้มากที่สุด โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 6-7) ดังมาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง

ภาพของการกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้ มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล นั้นสอดคล้องกับแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 39 ดังที่ได้กล่าว ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายหลักของการให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลก็เพื่อให้สถานศึกษา มีอิสระ มีความคล่องตัว รวดเร็ว และมีความเข้มแข็งในการบริหารงาน สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 6-7) หลังจากที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2546 เป็นต้นมา ส่งผลให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง สังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีสภาพเป็นนิติบุคคลทันที ซึ่งการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

นั้น นักการศึกษาของไทยคนสำคัญ คือ รุ่ง แก้วแดง (2546:3) กล่าวว่า การเป็นนิติบุคคลจะนำไปสู่การกระจายอำนาจครั้งสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ของการศึกษาไทย หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการปฏิวัติครั้งใหญ่ของระบบการบริหาร และการจัดการศึกษาของประเทศไทย ในขณะนี้ การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษามีกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

2.2 ความหมายของนิติบุคคล

ได้มีผู้ให้ความหมายของนิติบุคคลไว้คล้ายคลึงกัน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ (2546:7) ให้ความหมายของนิติบุคคลสรุปได้ว่า นิติบุคคลเป็นบุคคลที่กฎหมายสมมุติขึ้นเพื่อให้มีสิทธิหน้าที่และความสามารถทำกิจการอันเป็นการก่อนิติสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ภายในขอบเขต วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นิติบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) นิติบุคคลในกฎหมายเอกชน หมายถึง นิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลธรรมดาารวมกันทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งได้นั้น นิติบุคคลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุติสัมพันธ์จึงจะสามารถทำนิติกรรมต่าง ๆ ได้ และ 2) นิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามกฎหมายมหาชน กล่าวคือ มีพระราชบัญญัติหรือกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจจากพระราชบัญญัติกำหนดให้จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนจึงดำเนินกิจกรรมที่เป็นบริการสาธารณะ และมีการใช้อำนาจมหาชน เช่น กระทรวง ทบวง องค์การมหาชนของรัฐ เทศบาล วัด เป็นต้น ในขณะที่วิจิตร ศรีสอาน (2456:14) กล่าวว่า นิติบุคคลเป็นองค์กร หรือคณะบุคคลซึ่งกฎหมายสมมุติให้เป็นนิติบุคคล มีสิทธิและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย สอดคล้องกับสุรพล นิธิไกรพนธ์ (2546: 14) กล่าวว่า ความ เป็นนิติบุคคลของระบบราชการเป็นเรื่องที่สมมุติขึ้นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็น

สรุปได้ว่า นิติบุคคล นั้นเป็นเรื่องที่กฎหมายสมมุติให้องค์กรหรือคณะบุคคลมีฐานะเป็นบุคคลเพื่อให้มีสิทธิ และหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถทำนิติกรรมได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา

เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และเกิดความเชื่อมโยงไปสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลจึงขอเสนอความหมายของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ ดังนี้

2.3 ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ได้มีผู้กล่าวถึงสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ (2546:8) กล่าวว่า เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีสิทธิ และหน้าที่ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ รุ่ง แก้วแดง (2546:15) กล่าวว่า ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2545 นั้นขณะนี้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลยังมีสถานภาพเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งสงขลา วิชัยทัตะ (2546:8) กล่าวว่า การเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อกฎหมายกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และอำนาจอิสระในการบริหารทั้งด้านการเงินการคลัง การบริหารบุคคล และการใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และสรุปผล นิติไกรพจน์ (2546:8) กล่าวว่า ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในบางประเด็น คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 59 กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น

สรุปได้ว่า ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ภายใต้ขอบข่ายที่กฎหมายกำหนด ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาแม้จะมีความเป็นอิสระในบางส่วนแต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้แทนนิติบุคคลต้องพึงระมัดระวังในการทำนิติกรรม สัญญาต่าง ๆ เพราะถ้าหากเกิดความผิดพลาดต้องเป็นผู้รับผิดชอบด้วยตนเอง การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาแม้ว่าในทางปฏิบัติยังขาดความชัดเจนในข้อกฎหมายแต่ก็นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี อันนำไปสู่แนวทางการกระจายอำนาจที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

2.4 แนวคิดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

การกระจายอำนาจทางการศึกษา ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 นั้นส่งผลให้เกิดแนวทางการดำเนินงานเพื่อการกระจายอำนาจที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นประกอบกับเมื่อพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้ ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาจึงเกิดขึ้นตามกฎหมายเพื่อรองรับการกระจายอำนาจดังกล่าว แต่ภาพของการกระจายอำนาจยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติเพราะกฎหมายมิได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลแต่ก็ยังไม่มีความคลุมเคลือในหลายเรื่องหลายประเด็น คงปล่อยให้ผู้ปฏิบัติตีความเอาเอง ดังนั้นการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ได้มีแนวคิดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พอประมวลสาระไว้เป็นแนวทางเบื้องต้น ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 18-19) ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการบริหารระดับสูงสุด ทางการบริหารในส่วนกลาง ได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สรุปได้ว่าการที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 39 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้นมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้กฎหมาย โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นตัวแทนนิติบุคคล มีอำนาจตามด้วยบทกฎหมายหลายประการ ขอบข่าย และภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ มี 12 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ มี 7 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดทำ และเสนอของบประมาณ
2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และ
ผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน
6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง
2) การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัย
และการรักษาวินัย และ 5) การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป มี 19 ด้าน ดังนี้ 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4) การประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร
6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และ
บริหารทั่วไป 8) การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10) การรับ
นักเรียน 11) การส่งเสริม และประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย
12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13) งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน 14) การประชาสัมพันธ์งาน
การศึกษา 15) การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา
และหน่วยงานอื่น 17) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน 18) งานบริการสาธารณะ และ 19) งาน
ที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

จะเห็นได้ว่าขอบข่าย และภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
นั้น ประกอบไปด้วยภาระงานของการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ
งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งเกิดจากการหลอมรวมภาระงานใน
อดีตทั้ง 6 งานที่มีความใกล้เคียงกันนำมาจัดหมวดหมู่เสียใหม่เพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว
ในทางปฏิบัติ แต่ถ้าพิจารณาโดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า หลังจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล
ตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่ความอิสระในการบริหารจัดการของสถานศึกษายังไม่สามารถ
ดำเนินการได้อย่างอิสระอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะ กฎ ระเบียบต่างๆ ยังคงไม่เอื้อให้สถานศึกษามี
ความเป็นนิติบุคคลอย่างเต็มรูปแบบ เป็นเพียงนิติบุคคลตามสายการบังคับบัญชาของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้การบริหารงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาขาดความ

ชัดเจนในทางปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการ นักการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้พยายามนำเสนอแนวคิดทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัยบุคคล ไว้พอเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้น พอประมวลสาระสำคัญตามภาระงาน ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

2.4.1 การบริหารวิชาการ

งานวิชาการนับได้ว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ ทั้งงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่สนับสนุนให้การบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ มีสาระสำคัญดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 7 - 45)

1) การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สิ่งแรกที่ต้องดำเนินการในการจัดทำหลักสูตร คือ การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนโดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน ผู้ปกครอง ครู ผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาในการแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดมาตรฐาน แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี และการติดตามผลการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นระบบซึ่งเริ่มจากการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

จากนั้นจึงออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติ มีการกำหนดเวลาเรียน และจำนวนหน่วยการเรียนรู้ หลังจากนั้นจึงดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้สอนต่อไป ในส่วนสุดท้ายที่สำคัญ คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

หลังจากที่สถานศึกษาได้จัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และชุมชนแล้ว ขั้นตอนที่สำคัญต่อไป คือ การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติด้วยการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับหลักสูตรได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาโดยพิจารณาเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับสภาพการสอนที่นำไปปฏิบัติได้จริง พิจารณาพฤติกรรมเบื้องต้นของผู้เรียนแล้วเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ คณิตกิจกรรมเสริมที่เหมาะสมกับผู้เรียน เลือกยุทธศาสตร์การสอน เลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จัดกลุ่มผู้เรียนตามวิธีการสอนที่เลือกไว้ กำหนดเวลาที่จะกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมมีการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน

3) การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

การวัดผล และประเมินผลเป็นกระบวนการที่แสดงผลการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าเป็นไปตามผลการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรเพียงใดซึ่งเป็นข้อมูลของผู้สอนในการใช้ประกอบการปรับปรุงและพัฒนาผลการเรียนการสอน มีสาระสำคัญดังนี้

1) การวัดผล และประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดหมายสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ การวัด และประเมินผลจึงควรใช้วิธีการที่หลากหลาย

2) การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีและช่วงชั้น สถานศึกษานำข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้

3) การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้นได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ

4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่เป็นเพียงการแก้ปัญหาแต่ยังเป็นการสืบค้น หรือสร้างองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในยุคลปฏิรูปการศึกษา ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษานั้น ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะทำให้การเรียนรู้มีลักษณะเป็น e – learning มากขึ้น ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดความเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมด้านสื่อการเรียนรู้ด้วยการให้ครูจัดทำ และจัดหาสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อสื่อการเรียนรู้ ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และการใช้สื่อการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ตามแนวทางของหลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ. 2544 มุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาด้วยได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬา และนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

7) การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา นับได้ว่าเป็นงานการบริหารการศึกษาที่สำคัญของผู้บริหารที่มีส่วนช่วยส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการผสมผสานการนิเทศภายในกับการนิเทศภายนอก ผู้บริหารควรใช้เทคนิคการนิเทศแบบมีส่วนร่วม มีการระดมทรัพยากร ด้านผู้ให้การนิเทศ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จากหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการนิเทศ ใช้วิธีการเชิงระบบในการนิเทศโดยวิธีการประชาธิปไตย และสร้างระบบเครือข่ายในการนิเทศภายใน และภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้ การที่การนิเทศการศึกษายั่งยืน ประสบความสำเร็จได้นั้น สิ่งที่สำคัญ ทั้งครู และผู้บริหารควรสร้างข้อตกลงเบื้องต้นร่วมกันในการนิเทศ มีการดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบ แบบร่วมคิด ร่วมทำทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

8) การแนะแนวการศึกษา

การแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษาเป็นการจัดระบบแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และสภาพท้องถิ่น โดยเฉพาะนักเรียน การแนะแนวมีทั้งด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสภาพปัญหาซึ่งครูแนะแนวต้องเป็นผู้ที่ให้ความสนใจนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ มีทั้งนักเรียนที่เรียนดี และนักเรียนที่มีสภาพปัญหาทางการเรียนหรือด้านอื่น ๆ ครูแนะแนวควรส่งเสริมให้มีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยเน้นการวิจัยเจาะลึกในเชิงจิตวิทยาพัฒนาการตามวัยของเด็กไทย และนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานแนะแนว และนิเทศติดตาม ประเมินผล และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา นับเป็นสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่าจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และข้อตกลงที่กำหนด การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ ในการการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้วยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแล้วดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ

การศึกษามีการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อสาธารณชน และการผุดงระบบการประกันคุณภาพทั้งนี้เพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอกต่อไป

10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

บทบาทหน้าที่ใหม่ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 ของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ คือการให้สถานศึกษาเป็นแกนนำร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน สถานศึกษาสามารถระดมทรัพยากรบุคคล เงิน และภูมิปัญญาจากชุมชนมาใช้เพื่อการศึกษา ขณะเดียวกันสถานศึกษาจะต้องร่วมกับบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ทุกส่วนของชุมชนพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

11) การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สถานศึกษาจะต้องสำรวจ และศึกษาข้อมูลการจัดการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมที่จัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการประกอบไปด้วยหลากหลายกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องสนับสนุนซึ่งกันและกัน การบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการไม่ว่าจะเป็นด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอนซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลัก และด้านสภาพแวดล้อมของนักเรียน การสร้างเครือข่ายการศึกษา การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมดำเนินงาน และร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

2.4.2 การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารจะต้องวางแผนและดำเนินการบริหารอย่างมีระบบ มีกระบวนการเป็นขั้นตอนครบวงจร ตั้งแต่การวางแผน การจัดทำงบประมาณ การดำเนินงาน การกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล แนวทางการบริหารงบประมาณ มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546:14)

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ

สถานศึกษาต้องจัดทำร่างแผนกลยุทธ์สถานศึกษาและกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (MTEF) แล้วนำเสนอแผนกลยุทธ์สถานศึกษาและกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางฉบับร่างต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มเพื่อเข้ารับข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปรับร่างแผนกลยุทธ์สถานศึกษาและกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพิจารณาเห็นชอบหรืออนุมัติตามอำนาจที่กฎหมายกำหนด จากนั้นจึงนำเสนอแผนกลยุทธ์สถานศึกษา และกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อจัดทำกลยุทธ์ และกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางของเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อสนองต่อส่วนกลางต่อไป

2. การจัดสรรงบประมาณ

งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับจัดสรรนั้น ต้องเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลังกำหนด ทั้งงบลงทุน งบดำเนินการ งบเงินอุดหนุน งบบุคลากร การดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด หากมีข้อผิดพลาด ควรรายงานให้เขตพื้นที่การศึกษารับโดยเร็วเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขที่ถูกต้องต่อไป

3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน

การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณ นอกจากเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว หน่วยตรวจสอบภายในของเขตพื้นที่การศึกษายังมีหน้าที่ดำเนินการในขั้นตอน ดังกล่าว เพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษา ในส่วนของการ

รายงานผลการบริหารงบประมาณ สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการบริหารงบประมาณตามแบบที่กำหนดส่งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันสิ้นไตรมาสเพื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวบรวมจัดส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับจัดสรร ส่วนใหญ่จะไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็นในการบริหารงาน ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยการร่วมปรึกษาหารือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนถึงการร่วมกันดำเนินงานดังกล่าว งบประมาณ และทรัพยากรที่ได้รับมาต้องมีการบริหารจัดการให้เป็นไปตามระเบียบที่ทางราชการกำหนด

5. การบริหารการเงิน การบัญชี และการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

1. การเงิน การบัญชี และการเบิกเงินงบประมาณ ให้เบิกเงินจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภายในวงเงินที่ได้จัดสรร การรับเงินให้สถานศึกษาใช้ใบเสร็จรับเงินจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้จัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน รายงานการใช้ใบเสร็จเมื่อสิ้นปีงบประมาณ การรับเงินทุกกรณี ให้สถานศึกษาออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้ง เว้นแต่การรับเงินรายการที่มีเอกสารของทางราชการกำหนดไว้ ให้สถานศึกษำบันทึกการรับเงินที่ได้รับในบัญชี ในวันที่ได้รับเงิน โดยแสดงให้ทราบว่าได้รับเงินตามใบเสร็จ ให้สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบจำนวนเงินที่จัดเก็บ และนำส่ง หลักฐาน และการบันทึกรายการในบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้อง

การจ่ายเงินได้เฉพาะตามที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีให้จ่ายได้หรือตามที่กระทรวงการคลังและผู้มีอำนาจให้อนุมัติให้จ่ายได้ การจ่ายเงินทุกรายให้มีหลักฐานการจ่าย และต้องมีบันทึกการจ่ายเงินนั้นในบัญชี การเก็บรักษาเงิน ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรักษาเงินอย่างน้อย 3 คน เป็นกรรมการเก็บรักษาเงิน กรรมการจะร่วมกันตรวจสอบตัวเงิน หลักฐานแทนตัวเงินกับรายงานคงเหลือประจำวัน ให้สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบการรับจ่ายเงินการเก็บรักษาเงิน และการนำส่งเงินของสถานศึกษา ทุก 6 เดือน และให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

2. การบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุ

วิธีการ และระเบียบดำเนินการในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสรุปได้ดังนี้

1) พสดุที่มีอยู่เดิมก่อนพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ

กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ใช้บังคับให้มีการควบคุมบริหารจัดการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พสดุที่ได้จากการที่มีผู้บริจาคให้สถานศึกษาปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการรับบริจาคเงิน หรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้สถานศึกษามีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุงรักษาใช้ และจัดการผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษาได้

2) ในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ดำเนินการในแต่ละวิธี ซึ่งกำหนดไว้ 6 วิธี ดังนี้

1) วิธีตกลงราคา (ราคาไม่เกิน 1,000,000 บาท) 2) วิธีสอบราคา (ราคาเกิน 1,000,000 แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท) 3) วิธีประกวดราคา (ราคาเกิน 2,000,000 บาท) 4) วิธีพิเศษ (ราคาเกิน 100,000 บาท) และกระทำได้เฉพาะภายใต้เงื่อนไขกรณีหนึ่งกรณีใด 5) วิธีพิเศษ (เป็นการจัดซื้อจัดจ้างจากหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการด้วยกัน) และ 6) การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

3) อำนาจการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง สำหรับหัวหน้าสถานศึกษามีดังนี้

1) วิธีตกลงราคา และวิธีกรณีพิเศษ วงเงินไม่เกิน 100,000 บาท 2) วิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา การจ้างที่ปรึกษา วงเงินไม่เกิน 50 ล้านบาท 3) วิธีพิเศษวงเงินไม่เกิน 25 ล้านบาท และ 4) วิธีกรณีพิเศษ วงเงิน 100,000 บาท

4) การควบคุม การตรวจสอบ และการจำหน่ายพัสดุให้ปฏิบัติตามระเบียบ

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

5) สำหรับการบริหารที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างให้สถานศึกษา ปกครอง ดูแล

บำรุงรักษาใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากรายพัสดุได้ตามที่กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

จากแนวคิดการบริหารงบประมาณจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ การบริหารจัดการแม้จะมีความคล่องตัวเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงขาดความเป็นอิสระ เพราะงบประมาณต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้รับส่วนใหญ่มักยังเป็นงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล ดังนั้น การใช้จ่ายงบประมาณผู้บริหารต้องดำเนินการตามระเบียบให้ถูกต้อง มีการรายงานผลอย่างเป็นขั้นตอน ในระดับโรงเรียนควรมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของการใช้จ่ายงบประมาณ และเมื่อมีข้อสงสัย หรือไม่เข้าใจในประเด็นใดควรปรึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอคำแนะนำก่อนดำเนินการใด ๆ

2.4.3 การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมายเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำหรับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลนั้นให้เป็นไปตามหลักตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มีดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังคน

การวางแผนจัดอัตรากำลังคนสรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องวิเคราะห์ปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ฝ่ายบุคคลตรวจสอบหาข้อมูลกำลังคน จำนวนบุคลากรจากส่วนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาโดยคำนึงถึงปริมาณงานในหน้าที่รับผิดชอบที่เพิ่มจริง การเพิ่มปริมาณ และความรับผิดชอบเป็นครั้งคราว อาจใช้วิธีจ้างครูหรือพนักงานสัญญาจ้างพิเศษ การใช้เทคโนโลยีทดแทน และการพิจารณาหาจากบุคลากรภายในที่เหมาะสมจากส่วนงานอื่น ๆ

2. การบรรจุ และแต่งตั้ง

วิธีการบรรจุ และการแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สรุปได้ดังนี้

1) การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ให้บรรจุ และแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้สำหรับตำแหน่งนั้น
โดยบรรจุตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษ อ.ก.ค.ศ.
เขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษา อาจคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุ และแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษาโดยวิธีอื่นได้ ซึ่ง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาอาจมอบให้สถานศึกษาเป็น
ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันก็ได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.ค.ศ. กำหนด

2) การบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วย ตำแหน่งครู และตำแหน่งบุคลากร
ทางการศึกษาอื่นในสถานศึกษา ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งโดย
อนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

3) การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไปดำรงตำแหน่งใน
หน่วยงานการศึกษาอื่นภายในเขตพื้นที่การศึกษาหรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา ต้องได้รับการอนุมัติ
จาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาของผู้ประสงค์ย้าย และผู้รับย้ายแล้วแต่กรณี เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขต
พื้นที่การศึกษาพิจารณาอนุมัติแล้วให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งครู
ผู้ช่วย ตำแหน่งครู และตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นในสถานศึกษา

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

สถานศึกษาจะต้องจัดงบประมาณในการอบรมพัฒนาครูให้เหมาะสมเพียงพอ
หลังจากการอบรม และพัฒนาแล้ว ควรมีการกำหนดระยะเวลาขยายผล และสรุปผลรายงานที่
ชัดเจน จัดให้มีศูนย์บริการการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง การจัดอบรมพัฒนาครูควรให้ครอบคลุม
ทุกหมวดวิชาทุกรายวิชาทุกปีอย่างต่อเนื่อง และใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และหลากหลาย

4. วินัย และการรักษาวินัย

แนวทางในการดำเนินการทางวินัยและการรักษาวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สรุปได้ดังนี้

- 1) กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริง และความยุติธรรมโดยไม่ชักช้า เมื่อมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากระทำผิดทางวินัยไม่ร้ายแรง และผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งยุติเรื่องในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่าไม่ได้กระทำผิดวินัย หรือสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ตามที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่ามีความผิดไม่ร้ายแรง
- 2) กรณีความผิดทางวินัยร้ายแรง ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาดำเนินการเสนอให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และแต่งตั้งตามระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีอันมีมูลว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แล้วดำเนินการลงโทษ ปลดออกหรือไล่ออกตามผลการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา
- 3) การเสริมสร้างและป้องกันการกระทำผิดทางวินัยให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ดำเนินการให้ความรู้ ฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ ในอันที่จะเสริมสร้าง และพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาหมั่นสังเกต ตรวจสอบ และดูแลเอาใจใส่ ป้องกัน และขจัดมูลเหตุเพื่อมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดตามควรแก่กรณี

5. การออกจากราชการ

แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นในสถานศึกษา โดยระบุอำนาจของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาในการพิจารณาให้ออกจากราชการ สรุปได้ดังนี้

- 1) การออกจากราชการ ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณาอนุญาตลาออกจากราชการของครูผู้ช่วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นแล้วรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) การให้ออกจากราชการไว้ก่อน กรณีไม่พ้นทดลองปฏิบัติราชการหรือไม่ผ่านการเตรียมความพร้อม และพัฒนาอย่างเข้ม คำว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด
- 3) การให้ออกจากราชการไว้ก่อน ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ในกรณีที่ครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีกรณีถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาระทำผิดทางอาญา
- 4) การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนาน หรือเหตุทดแทน เช่น กรณีเจ็บป่วยโดยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสม่ำเสมอ กรณีไปปฏิบัติงานตามความประสงค์ของทางราชการ กรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถ และบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสม กรณีมีมลทินมัวหมอง กรณีที่ได้รับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาล หรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในขณะนี้ ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งส่งผลให้ข้าราชการครูมีกฎหมายการบริหารงานบุคคลเป็นของตนเอง ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้นแต่ยังคงอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเช่นเดียวกับภาระงานอื่น ๆ ที่กล่าวมา ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในประเด็นของการปฏิบัติจะเห็นได้ว่า การบริหารงานยังขาดความเป็นอิสระในบางประเด็น เช่น ในส่วนของอำนาจการสอบคัดเลือกครูผู้ช่วย การบรรจุ แต่งตั้ง ถ้าหากยังคงปล่อยให้เป็นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุคลากรที่สถานศึกษาได้รับอาจมีคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการ และความจำเป็นของสถานศึกษา เป็นต้น

2.4.4 การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป เป็นการหลอมรวมภาระงาน ทั้งงานกิจการนักเรียน อาคารสถานที่ และความความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชน มาจัดเป็นหมวดหมู่เดียวกันเพื่อความสะดวกในการบริหารงาน การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บรรลุผลตามมาตรฐาน มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เน้นการส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีแนวทางสรุปได้ ดังนี้

1. งานธุรการ

ขอบข่ายงานธุรการ ประกอบด้วยงานบริการต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องของวิชาการ และการเรียนการสอน เป็นงานที่จะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้งานการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งพอสรุปเป็นเรื่องใหญ่ ๆ ได้ 4 เรื่อง คือ

- 1) งานสารบรรณ เป็นงานที่เกี่ยวกับเอกสารเป็นส่วนใหญ่ หนังสือติดต่อราชการ หนังสือความรับผิดชอบจึงเกี่ยวกับการตอบโต้ เก็บรับ ส่ง หนังสือ เป็นต้น
- 2) งานการเงิน เป็นการจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ตลอดจนการดำเนินงานด้านการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้
- 3) งานวัสดุ เป็นงานที่เกี่ยวกับวัสดุ ครุภัณฑ์ โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 4) งานเอกสารต่าง ๆ นอกเหนือจากหนังสือราชการ งานทะเบียนประวัติ งานประชาสัมพันธ์ งานรักษาความปลอดภัย นักการภารโรง และในกิจการทั่วไปของสถานศึกษา

2. การพัฒนางานเทคโนโลยี และสารสนเทศ

การพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งได้มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และการสื่อสาร และเป็นการนำการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และผู้สอนใช้ในการบริหารการศึกษาโดยให้หน่วยงานมีศูนย์ปฏิบัติการ มีคลังข้อมูล มีระบบงานเพื่อการบริหารมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนำมาใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น

3. งานอาคารสถานที่

การดำเนินงานด้านบริเวณอาคารสถานที่ของสถานศึกษา มีสาระสำคัญดังนี้ คือ

- 1) บริเวณพื้นที่บริเวณสาธารณะ หมายถึง บริเวณที่ว่างหน้าอาคารเรียน เสาธง แนวถนนด้านหน้า เป็นบริเวณที่แลเห็นได้ง่าย ควรวางแผนตกแต่งให้สวยงามเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้มาเยือน หรือให้ความรู้สึกที่ดีแก่ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง
- 2) บริเวณบริการ หมายถึง บริเวณที่ต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น บริเวณอาคารเรียน หอประชุม โรงอาหาร โรงฝึกงาน อาคารเกษตร เน้นความสะอาด สวยงามให้กับอาคาร ไม่กีดขวางทาง หรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วมที่แยกจากอาคารเรียน ควรจัดตกแต่งให้มีความเรียบร้อย ปลอดภัย และ
- 3) บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ หมายถึง บริเวณที่ใช้นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจบริเวณเหล่านี้ควรพิจารณาถึงระยะเวลาที่ใช้ประโยชน์ ความสมดุลของบริเวณกับจำนวนนักเรียน โดยทั่วไปสถานศึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศให้ร่มรื่นด้วยไม้ยืนต้น ศาลา สวนหย่อม เป็นต้น

4. งานส่งเสริมกิจการนักเรียน

- 1) การส่งเสริมกิจการนักเรียน สถานศึกษาควรวางแผนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีการสรุป และประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประโยชน์และคุณค่าต่อนักเรียน

- 2) การรับนักเรียน ให้สถานศึกษามีการประสานกับเขตพื้นที่การศึกษาในการกำหนดพื้นที่รับนักเรียน กำหนดแผนการรับนักเรียน ดำเนินการตามแผน พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาการรับนักเรียน ตลอดจนประเมินผลการรับนักเรียน แล้วรายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

3) การส่งเสริม และประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยโดยให้สถานศึกษาสำรวจความต้องการ ในการรับบริการการศึกษาทุกรูปแบบ กำหนดแนวทาง และความเชื่อมโยงในการจัดการศึกษาทั้งสามรูปแบบ ดำเนินการจัดการศึกษา รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือสามรูปแบบ ประสานให้สถาบันการศึกษา องค์กร ชุมชน ท้องถิ่น หรือบุคคล ให้สามารถจัดการศึกษาได้เอง และติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

จากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลซึ่งอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีได้เป็นนิติบุคคลอย่างสมบูรณ์แบบ เช่นเดียวกับโรงเรียนในกำกับของรัฐ และตัวบท กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม แนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล นับได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสการปฏิรูปการศึกษาเพิ่มมากขึ้น การให้ความอิสระแก่สถานศึกษาได้มีโอกาสมบริหารจัดการตามความต้องการของสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการอย่างเป็นระบบ เป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นซึ่งทราบปัญหา ความต้องการของตนเอง ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง แม้ว่าการกระจายอำนาจดังกล่าวยังขาดความสมบูรณ์ และชัดเจนในทางปฏิบัติ แต่ก็ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของระบบการศึกษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้แทนนิติบุคคลจึงต้องมีวิธีการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบและกฎเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องแสวงหารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และนักการศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันไปในแนวทางเดียวกันว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลมีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมากที่สุด เพราะเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ตอนที่ 3 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.1 ความเป็นมา และความหมาย

1) ความเป็นมา

คำว่า School-Based Management หรือ SBM นั้น เป็นแนวคิดในการบริหาร และจัดการศึกษาแนวทางหนึ่ง มีการเริ่มใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก ในช่วงทศวรรษที่ 1980 (Cheng 1996:43 and Devos, 1998: 700) ในภาษาไทยยังไม่มีการบัญญัติศัพท์เฉพาะที่แน่นอน ส่วนมากจะนิยมเรียกทับศัพท์ว่า School-Based Management หรือเรียกย่อๆ ว่า SBM แรกเริ่ม เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (2541:95) ได้เริ่มใช้คำว่า การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ในการวิจัยเรื่อง การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา และต่อมาอุทัย บุญประเสริฐ (2543:9) ได้ใช้คำว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากมีความหมายตรงกับคำศัพท์เดิมในภาษาอังกฤษมากที่สุด และเป็นคำที่ นักวิชาการใช้มากที่สุด

2) ความหมาย

ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สำคัญ เช่น อุทัย บุญประเสริฐ (2546:1-2) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบ และแนวคิดในการบริหารที่ต้องมีการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาจากส่วนกลางหรือจากเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทำให้สถานศึกษามีอำนาจ และความรับผิดชอบในการบริหารตนเองในลักษณะเชิงเบ็ดเตล็ดเสร็จ มีความคล่องตัว และมีอิสระมากขึ้นในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในทุกด้านที่เกี่ยวกับการกิจทั้งในด้านวิชาการและหลักสูตร การเงินและการงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปในขณะที่ Myers and Stonehill (1993:1) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่าเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากระดับรัฐ หรือเขตการศึกษาไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้นสอดคล้อง

กับ Wohlstetter and Mahrman (1995:1) ที่กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชน และโรงเรียนโดยให้คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และในบางโรงเรียนมีตัวแทนนักเรียนร่วมเป็นกรรมการด้วย ได้มีอำนาจควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในระดับโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนมากขึ้น และทำให้ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น และยังคงสอดคล้องกับ Cheng (1996:44) ที่กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น ซึ่งมารวมตัวเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ได้มีโอกาสจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง แนวคิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และความคล่องตัวในการบริหารจัดการที่มากที่สุดโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) เช่น ตัวแทนครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น เป็นต้น มีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถดำเนินการได้

3.2 หลักพื้นฐาน

Cheng (1996:44) กล่าวถึงแนวความคิดในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ การตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ในหน่วยปฏิบัติดังนั้นจึงควรเพิ่มอำนาจในการบริหาร และจัดการงบประมาณให้กับโรงเรียนมากขึ้น และลดการควบคุมจากส่วนกลาง 2) การมีส่วนร่วม และการมีรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการปฏิรูปการบริหาร และจัดการศึกษา ความสำเร็จของการปฏิรูปไม่ใช่เกิดจากการควบคุมจากภายนอก หากแต่เกิดจากการที่สมาชิกในโรงเรียน และชุมชนให้ความร่วมมือร่วมกันในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543:154-156) กล่าวถึงหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 5 ประการ คือ

1. หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวง และส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (participation or collaboration or involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลเหล่านี้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (return power to people) เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้า และไม่มีตอบสนองความต้องการผู้เรียน และชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่น และประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้งโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบคลุม องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือการมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

4. หลักการบริหารตนเอง (self-management) การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย และเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการดำเนินงานซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อม และสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล(check and balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหาร และการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพ และมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด และเป็นไปตามนโยบายของชาติ คณะกรรมการโรงเรียนจะทำหน้าที่ตรวจสอบ และถ่วงดุลซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่าหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือหลักการกระจายอำนาจการศึกษาที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาที่ผ่านมาเพราะเป็นการบริหารจัดการที่เน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังหน่วยปฏิบัติ คือสถานศึกษาโดยตรงได้มีอิสระ อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการด้วยตนเองในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 แบบการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน

Leithwood and Menzies (1998; 1-12) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการโรงเรียน (school board) หรือสภาโรงเรียน (school council) โดยคณะกรรมการโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การกำกับสนับสนุน และส่งเสริมการบริหารงานวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนทั่วไปจะประกอบด้วยตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ตัวแทนองค์กรปกครองท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียน จากการศึกษาแบบของคณะกรรมการโรงเรียนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่ามีแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 แบบ ได้แก่ 1) แบบที่มีผู้บริหารของโรงเรียนเป็นหลัก (administrative control school council) 2) แบบที่มีครูเป็นหลัก (professional control school council) 3) แบบที่ชุมชนเป็นหลัก (community control school council) และ 4) แบบที่ครู และชุมชนเป็นหลัก (professional /community control school council) สาระสำคัญของแต่ละแบบ มีดังนี้

1) แบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (administrative control school council)

เกิดจากแนวคิดในการกระจายอำนาจหน้าที่ในการบริหารการเงิน บุคลากร และวิชาการให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในระยะแรกผู้บริหารมักจะใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครองนักเรียน หรือตัวแทนชุมชน ดังนั้นคณะกรรมการโรงเรียนที่ดั่งขึ้นมักจะมิบทบาทสำคัญอยู่ที่การเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง คณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2) แบบที่มีครูเป็นหลัก (professional control school council)

การจัดการคณะกรรมการตามแนวนี้นี้ ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน การจัดการคณะกรรมการแบบนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงต้องรับรู้ทุกปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และถ้ามีโอกาสตัดสินใจก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด

3) แบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (community control school council) จุดประสงค์ของการเลือกแบบคณะกรรมการที่ควบคุมโดยชุมชน คือการเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน และผู้ปกครองมากขึ้นเพื่อให้ผู้รับบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด แนวคิดสำคัญคือ หลักสูตร และการจัดการศึกษาของโรงเรียน ควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนผู้แทนผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

4) แบบที่ครู และชุมชนมีบทบาทหลัก (professional/community control school council) แนวคิดของคณะกรรมการโรงเรียนลักษณะนี้ มีความเชื่อว่าทั้งครู และผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ครูจะได้รับความรู้ค่านิยม และความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็มีโอกาสช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย สัดส่วนของผู้แทนครู และผู้แทนจากผู้ปกครอง และชุมชนจะมีเท่า ๆ กัน ในคณะกรรมการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหาร

สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า school board (office of national education commission, 1999: 17-18) เป็นคณะกรรมการโรงเรียนที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (community control school board) โดยมีสัดส่วนคณะกรรมการที่มาจากชุมชน ประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการ และเลขานุการ

3.4 ความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Myers and Stonehill (1993: 2-3) ;Herman and Herman (1992: 261 – 263) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสรุปได้ว่า แนวคิดการบริหารดังกล่าวเป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ครูผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน ส่งผลให้ขวัญ และกำลังใจของครูดีขึ้น เนื่องจากมีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการบริหาร และจัดการเรียนการสอนมากขึ้น และเป็นการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อจัดการศึกษา ทั้งด้าน

บุคลากร การเงิน และวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยอาศัยเครือข่าย ผู้แทนองค์กรต่างๆ และ เครือข่ายผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา

นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้กับบุคลากรในโรงเรียน การกระจายความรับผิดชอบให้ทีมงานต่าง ๆ ในโรงเรียนจะทำให้เกิดผู้นำกลุ่ม และสมาชิกในโรงเรียนจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำในทีมงาน เพิ่มปริมาณ และคุณภาพการติดต่อสื่อสาร การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการทำงานเป็นทีมทำให้ต้องมีการสื่อสารภายในทีมงาน และระหว่างหน่วยงานภายในโรงเรียนมากขึ้น และทำให้บุคลากรในโรงเรียนรับรู้ และเข้าใจนโยบาย และแนวทางของโรงเรียนเพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ที่การบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพโดยการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนา บริหารจัดการศึกษามีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ เป็นการบริหารในรูปของคณะกรรมการโรงเรียนส่งผลให้ชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ร่วมวางแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในเชิงวิชาการ

3.5 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากการศึกษาของ Odden and Wohlstetter (1995: 32-36) ได้ร่วมกับนักวิจัยแห่งมหาวิทยาลัย Southern California ทำการศึกษาผลการจำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติพบว่า มีหลายแห่งประสบความสำเร็จแต่ก็มีอีกหลายแห่งที่นำไปใช้ไม่ได้ผล ซึ่งปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สำคัญคือ การกระจายอำนาจให้โรงเรียนอย่างแท้จริง และโรงเรียนต้องกระจายความรับผิดชอบ และอำนาจการตัดสินใจให้ทีมงานโดยเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารโดยองค์คณะบุคคล และมุ่งพัฒนาบุคลากร ทั้งการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งการพัฒนาคณะกรรมการโรงเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนคือผู้อำนวยความสะดวก(facilitator) การเป็นผู้นำ (leader) และผู้สนับสนุน (supporter) เป็นผู้นำนวัตกรรม (innovations) เข้าสู่โรงเรียน และเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า

สรุปได้ว่า ความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เกิดจากปัจจัยที่สำคัญหลายประการ เช่น การกระจายอำนาจให้โรงเรียนอย่างแท้จริง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของ คณะกรรมการโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร การใช้สารสนเทศเพื่อการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ วิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน และการให้รางวัลอย่างเหมาะสม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความสำเร็จของการนำแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด

3.6 ประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศไทย

การนำแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารโรงเรียนในประเทศไทยเริ่มขึ้นพร้อมกับความพยายามกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาจนกระทั่งเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาจึงได้นำแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ในมาตรา 39 และ 40 ในส่วนของการดำเนินการ หน่วยงานต่าง ๆ ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปปฏิบัติที่สำคัญได้แก่

1) กระทรวงศึกษาธิการ

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ได้กำหนดสัดส่วนคณะกรรมการตามมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ วิธีการได้มา และวาระดำรงตำแหน่ง ตลอดจนทำการสรรหา และแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา หรือคณะกรรมการโรงเรียนไปยังหน่วยงานในสังกัด ทั้งนี้ในระยะเวลา 2 ปี หลังจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาศึกษา พ.ศ.2543 มีผลบังคับใช้ โรงเรียนส่วนหนึ่งมีคณะกรรมการที่มีความพร้อม และปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง ทำหน้าที่ช่วยกำกับดูแล และสนับสนุนการบริหาร และจัดการศึกษาอย่างได้ผล แต่ในขณะเดียวกันโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งการสรรหา และแต่งตั้งคณะกรรมการที่โรงเรียนบางแห่งสรรหาผู้ที่เหมาะสมเป็นคณะกรรมการไม่ได้ และคณะกรรมการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่อย่างครบถ้วนและจริงจัง มีบทบาทน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546 :23)

2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปีงบประมาณ 2543 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สพช.เดิม) ปัจจุบันคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีแนวคิดจัดทำโครงการนำร่องให้โรงเรียนในโครงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แล้วพัฒนาเป็นโรงเรียนแบบ (charter school) ในที่สุดโดยการคัดเลือกโรงเรียนที่มีผลงานบริหาร และจัดการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้มแข็ง และพร้อมช่วยโรงเรียนจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดคอนทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) โรงเรียนประถมธรรมศาสตร์ จังหวัดปทุมธานี 3) โรงเรียนราชวินิตประถม กรุงเทพมหานคร 4) โรงเรียนบ้านกุยแหย่ จังหวัดกาญจนบุรี 5) โรงเรียนประชาร่วมใจ จังหวัดนครราชสีมา โดยได้จัดประชุมผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู และตัวแทนคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการบริหารโรงเรียนแล้วให้โรงเรียนปรับปรุงการบริหารจัดการด้วยตัวเอง ทั้งนี้ ไม่มีจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมให้โรงเรียนเหล่านี้เป็นการเฉพาะ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาแนวทางแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง เพื่อให้โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเองมากขึ้นแต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะติดขัดปัญหากระบวนการที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ปีงบประมาณ 2544 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดโครงการนำร่องโรงเรียนบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (performance-based budgeting หรือ PBB) ใน 4 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ นครนายก นครราชสีมา และเชียงใหม่ จังหวัดละ 8 โรงเรียน และให้โรงเรียนนำร่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปีงบประมาณ 2543 ทั้ง 5 โรงเรียนร่วมโครงการด้วยรวมทั้งสิ้น 37 แห่ง ซึ่งได้ทดลองการจัดทำมาตรฐานทางการเงิน 7 ประการ หรือ 7 Hurdles โดยโรงเรียนเหล่านี้ได้เริ่มทดลองบริหารการงบประมาณส่วนหนึ่งที่จัดมาให้โรงเรียนตามแผนกลยุทธ์ แต่ยังไม่สามารถจัดการเงินก้อน (block grant) ได้ เพราะยังติดขัดที่กฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนของนักเรียน (เงินรายหัว) ยังไม่เรียบร้อย และต่อมาในปีงบประมาณ 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโครงการนำร่องโรงเรียนในกำกับของรัฐ (charter school) จังหวัดละ 1 โรงเรียน ซึ่งคาดว่าจะให้โรงเรียน 5 แห่งนำร่องในปีงบประมาณ 2544 เข้าโครงการโดยให้ศึกษาทดลอง หาแนวทางพัฒนา โรงเรียนเหล่านี้มีความสามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้ ทั้งนี้ ในปัจจุบันบางโครงการ ได้ดำเนินการไปแล้วหลายโครงการเพราะมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายให้สามารถดำเนินการได้

3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) โดยการสนับสนุนจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียได้เริ่มโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในปี พ.ศ.2543-2544 โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้วยวิธีการดำเนินงานทั้งโรงเรียน (whole school approach) แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน (research-based approach) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหาร และจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) ให้โรงเรียนสามารถขยายเครือข่ายของปฏิรูปการเรียนรู้ และประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่เข้าโครงการมีความมั่นใจ และสามารถปฏิรูปการศึกษาด้วยตนเองได้ก้าวหน้ากว่าเดิมโดยเฉพาะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการค้นพบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนต่อการรองรับการปฏิรูปการศึกษา ตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารกับงานของโรงเรียน รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาได้ส่งผลถึงกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวงการศึกษไทยอย่างกว้างขวางทั้งในรูปของการปรับเปลี่ยนตัวบท กฎหมาย แนวนโยบาย รูปแบบการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกัน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่สนองตอบต่อกระบวนการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา การกำหนดนโยบายได้หยิบยกมาเป็นเครื่องมือเพื่อวางรากฐานการพัฒนาการกระจายอำนาจอย่างเป็นระบบ หลายหน่วยงานได้เริ่มดำเนินการในลักษณะโครงการนำร่อง โรงเรียนทดลองการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้วยปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปวง ทั้งงบประมาณ คุณภาพบุคลากร ความร่วมมือของชุมชน ความเข้มแข็งของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศักยภาพในการเป็นผู้นำของผู้บริหารซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีศักยภาพตรงกันข้ามกับโรงเรียนนำร่องของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น ขาดแคลนปัจจัยหลายประการ ทั้งงบประมาณ บุคลากร ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประเด็นสำคัญสำคัญเหล่านี้ ล้วนเป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลให้นโยบายของหน่วยเหนือไม่ประสบความสำเร็จ เป็นคำถามที่ผู้บริหารระดับสูง หรือรัฐบาลควรเร่งรีบแก้ไขเสียก่อน

ตอนที่ 4 การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

4.1 ความเป็นมา

ความเป็นมา good governance หรือธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่ทุกสังคม ทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศกำลังพัฒนา หรือพัฒนาแล้วต้องการให้เกิดขึ้น Governance เป็นคำเก่าที่มีมานานแล้วหมายถึง กรอบในการบริหารจัดการขององค์กรต่าง ๆ ในการบริหารระดับบริษัท ก็จะเรียกว่า cooperate governance ในราชการเรียกว่า public governance ซึ่งกรอบการบริหารจัดการนี้มีทั้งดี และไม่ดี ที่ดีเรียกว่า good governance ที่ไม่ดีเรียกว่า bad governance (ทิพาวดี เมฆสวรรค์, 2543: 7)

ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ถือว่า good governance เป็นพื้นฐานสำคัญในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน และเนื่องจากองค์กรทั้ง 2 ที่ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของเงินทุนจึงกำหนดเป็นเงื่อนไขให้ประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจะต้องสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น และมีการดำเนินการตามนโยบายสาธารณะที่ได้ตกลงไว้ในสัญญารับการสนับสนุนทางการเงินอย่างเคร่งครัด ปัจจัยทั้งสองนี้จะช่วยให้ประเทศที่ประสบปัญหาสามารถพัฒนาเศรษฐกิจให้กลับสู่เสถียรภาพได้อย่างรวดเร็ว และในระยะยาวสังคมที่มีธรรมาภิบาล จะเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง มั่นคง มีความสมดุลในการบริหารบ้านเมือง และมีภูมิคุ้มกันวิกฤตที่จะเกิดขึ้นภายหลัง แนวความคิดเรื่อง good governance เมื่อเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยได้มีการบัญญัติศัพท์ไทยขึ้นมาหลายคำ อาทิ ประชารัฐ ธรรมรัฐ ธรรมาภิบาล ระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี เป็นต้น (ทิพาวดี เมฆสวรรค์, 2543: 7) ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอใช้คำว่า ธรรมาภิบาล เนื่องจากเป็นที่นิยมใช้โดยทั่วไป และมีความหมายที่ชัดเจนมากที่สุด

4.2 ความหมาย

ได้มีนักการศึกษาทั้งชาวไทย และต่างประเทศให้ความหมายของ good governance หรือหลักธรรมาภิบาลไว้ที่สำคัญ เช่น บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542: 79) กล่าวว่า good governance ก็คือหลักการปกครองที่ดีมีมาแต่โบราณ หลักการที่เราเรียกว่าทศพิธราชธรรมของพระมหากษัตริย์ไทย แต่โบราณก็คือ royal good governance นั่นเอง และก็มีธรรมะอื่น ๆ อีกเป็นองค์ประกอบ เช่น

มีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หรือหลักธรรมาภิบาลของไทย มีสาระสำคัญ ดังนี้

4.3.1 จุดมุ่งหมาย

- 1) สร้างกฎเกณฑ์ และกลไกที่ดีในการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคม เพื่อให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงสามารถส่งสัญญาณเตือนภัย และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องสามารถปรับเปลี่ยนกลไก และฟื้นฟูการทำงาน และการประสานงานในภาครัฐ และภาคเอกชนได้อย่างทันทั่วทั้งในยามที่มีปัญหา
- 2) พัฒนาศักยภาพของนักวิชาการให้สามารถศึกษา ค้นคว้า และเสนอแนะแนวทางแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมอย่างถูกต้อง และมีจริยธรรม
- 3) ปรับปรุงการตัดสินใจ และการบริหารจัดการทั้งภาครัฐ และภาคธุรกิจ เอกชนให้รวดเร็ว ชัดเจน และเป็นธรรม
- 4) ขยายโอกาสของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองเพื่อร่วมกับภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- 5) จัดการทุจริตประพฤติมิชอบ และหลีกเลี่ยงกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์ใต้ดิน หรือกิจการที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในภาครัฐและธุรกิจเอกชน เพื่อให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมร่วมกัน

4.3.2 หลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ได้กำหนด หลักพื้นฐานของธรรมาภิบาลไว้ 6 หลัก ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (rule of law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม (ethics) ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน ธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต

3. หลักความโปร่งใส (transparency) ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน และกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์การที่มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และตรวจสอบได้

4. หลักการมีส่วนร่วม (participation) ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ เช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ เป็นต้น

5. หลักความรับผิดชอบ (accountability) ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

6. หลักความคุ้มค่า (value for money) ได้แก่ การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

นอกจากนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ยังได้กำหนดกลยุทธ์การนำหลักธรรมาภิบาลไปสู่ภาคปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

4.3.3 กลยุทธ์ของหลักธรรมาภิบาล

เพื่อสร้างระบบกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เกิดในทุกภาคส่วนของสังคม จำเป็นจะต้องร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะเฉพาะหน้า ระยะกลาง และระยะยาวโดยต้องมีการปฏิรูปใน 3 ส่วน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542: 124)

1. ภาครัฐ ต้องมีการปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานของหน่วยงาน และกลไกการบริหารภาครัฐให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสมรรถนะสูงในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชน โดยเน้นการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้ถือเอาประโยชน์ของประชาชน และภาคเอกชนได้อย่างราบรื่น
2. ภาคธุรกิจเอกชน ต้องมีการปฏิรูป และสนับสนุนให้หน่วยงานของเอกชน และองค์กรเอกชนต่าง ๆ มีกติกางานที่โปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น มีความซื่อตรง เป็นธรรมต่อลูกค้า มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีระบบตรวจสอบที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานการให้บริการ ร่วมทำงานกับภาครัฐได้อย่างดี
3. ภาคประชาชน ต้องสร้างความตระหนักตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลถึงระดับกลุ่มประชาสังคมในเรื่องสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อทางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองเพื่อเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของการสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี

หลักธรรมาภิบาล เป็นเรื่องที่จะต้องใช้เวลาอันจะเข้าไปอยู่ในจิตสำนึกของข้าราชการและประชาชนได้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี นับเป็นก้าวแรกหรือเรียกได้ว่าเป็นการวางรากฐานในการบริหารราชการแนวใหม่ แม้ว่าภาคราชการจะมีระเบียบหรือกลไกต่าง ๆ มากมาย แต่หากจิตสำนึก วิธีชีวิต วิธีปฏิบัติงานไม่ปรับให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวก็คงเป็นเรื่องยากที่จะเกิด good governance ได้ในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542: 126-127) ได้ให้ข้อเสนอแนะในสร้าง หลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น ในสังคมไทยได้นั้น ต้องใช้เวลาในการสร้าง และสานต่อกันอย่างต่อเนื่องโดยควรเริ่มจากหน่วยงานราชการก่อนซึ่งมีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

1. ผู้นำ การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจากตัวผู้นำ ผู้นำต้องให้ความสำคัญ มีความเชื่อว่าหลักธรรมาภิบาล เป็นสิ่งที่ดี ความเชื่อต้องเกิดขึ้นในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี โดยมีการปฏิบัติสืบต่อ ๆ กันลงมา ผู้นำคือ ผู้นำคนอื่นต้องปฏิบัติตามเป็น ต้นแบบที่ดี เพื่อให้เกิดความศรัทธา ถ้าไม่เกิดความศรัทธา พลังการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในสังคมไทยคนส่วนใหญ่จะทำตามหัวหน้า

2. การแต่งตั้งผู้บริหารขององค์กร ควรเลือกคนดี คนที่มีธรรมาภิบาล สามารถเป็นแบบอย่างได้ ถ้าหัวหน้างานไม่มีหลักธรรมาภิบาล เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นก็จะไม่มีเช่นเดียวกัน สมมุติว่านายกรัฐมนตรีไม่มีหลักธรรมาภิบาล รัฐมนตรีก็ต้องไปแต่งตั้งปลัดกระทรวงที่ไม่มีหลักธรรมาภิบาลก็จะมีการแต่งตั้งต่อ ๆ ไป ตามลักษณะนี้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเลือกหัวหน้าองค์กรที่มาทำงานเพื่อประโยชน์ของแผ่นดินไม่ใช่เพราะเป็นพวกเดียวกัน

3. การประเมินผล เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูประบบราชการก็เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินงาน ให้ข้าราชการมีวัฒนธรรมการทำงานใหม่ มีจิตสำนึกของการทำงานที่ดีขึ้นซึ่งจะเป็นเช่นนี้ได้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การวัดผลการปฏิบัติงาน ต้องมีการวัดผลการปฏิบัติงานตามความจริง

4. การลงโทษ ถ้าในหน่วยงานหรือองค์กรใดมีผู้ทำผิดกฎ ระเบียบ ที่ตั้งไว้ต้องมีการลงโทษอย่างเด็ดขาดเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่าง รวมถึงผู้ที่ปฏิบัติงานไม่สำเร็จ เช่น งานด้านการบริหาร เมื่อมีการประเมินปรากฏว่ามีแต่ผู้ที่ไม่ดี ถ้าเป็นเช่นนี้ ก็ถือว่าไม่ผ่านการประเมิน ต้องได้รับการลงโทษของการปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น

5. ต้องมีการสร้าง external control และ internal control ต้องการกำหนดกติกาเพื่อให้ทุกคนเข้าใจแนวทางที่ถูกต้องที่พึงประสงค์ ให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ internal control เป็นการสร้างจากภายในของข้าราชการแต่ละคน เป็นการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นทั้งการอบรมพัฒนาเพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน การปฏิบัติธรรม รักษาศีล การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด การปลูกฝังในสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สภาพแวดล้อมที่เติบโตมา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับได้ว่ามีส่วนช่วยเหลือหล่อหลอมให้บุคคลเจริญเติบโตขึ้นอย่างมีหลักธรรมาภิบาล

4.3.4 แนวทางปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542: 126-127) ได้กล่าวถึงการนำหลักธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ มีสาระสำคัญ คือ 1) สร้างความตระหนักร่วมกันในสังคม เพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างสรรค์กลไกการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี 2) ออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ๆ ที่จำเป็นรวมทั้งการดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ 3) เร่งรัดให้เกิดการปฏิรูปการบริหารภาครัฐ และการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 4) เร่งรัดสร้างมาตรฐานการดำเนินธุรกิจ

4.3.5 อุปสรรคของการเกิดหลักธรรมาภิบาล

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542: 127) ได้กล่าวถึงจุดอ่อนอันเป็นอุปสรรคที่ทำให้ขัดต่อหลักธรรมาภิบาลในสังคมไทยมีหลายประการ คือ 1) ความใจดีมากเกินไปของผู้บริหาร เมื่อผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดมักใจอ่อน และให้ความช่วยเหลือจากโทษหนักให้กลายเป็นเบา ผู้กระทำผิดจึงอาจขาดจิตสำนึก และอาจกลับมากระทำผิดซ้ำอีกจนเกิดความเสียหายต่อองค์กรได้ 2) การสร้างบุญคุณด้วยการช่วยเหลือผู้กระทำผิด ทำให้สังคมมองว่าเป็นการสร้างคุณงามความดีที่ช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำองค์กรไม่ควรกระทำ 3) ความเกรงใจ ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะในการประชุม ผู้นำจะเกรงใจผู้ใหญ่ ไม่ยอมพูด หรือเสนอความคิดเห็นในที่ประชุม

แนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล นั้น เป็นแนวคิดการบริหารทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนควรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพราะมีความเชื่อว่าหากหน่วยงาน หรือองค์กรนำไปปฏิบัติจะส่งผลให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพตามเป้าหมายขององค์กรโดยเฉพาะ โรงเรียนควรสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นทั้งระบบ โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น โดยเฉพาะงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ เมื่อผู้บริหารใช้หลักการบริหารตามแนวทางของหลักธรรมาภิบาลแล้วย่อมเป็นเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาจะมีความเข้มแข็ง รวดเร็วในการบริหารงานและ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้เป็นที่ไว้วางใจ เชื่อใจ ของผู้ร่วมงาน ผู้ปกครอง และชุมชน

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

นักการศึกษาได้บัญญัติศัพท์คำว่ารูปแบบ แบบจำลอง หุ่น โมเดล หลากหลายเหตุผล และความเป็นมา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่ารูปแบบ ซึ่งเป็นคำที่นักการศึกษาทั่วไปนิยมใช้ เนื่องจากมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษมากที่สุดคือ คำว่า “Model” ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ มีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 ความหมายของรูปแบบ

นักการศึกษาทั้งชาวไทย และต่างประเทศได้กล่าวถึงความหมายของคำว่ารูปแบบที่สำคัญ เช่น Carter (1973: 370) ได้รวบรวมความหมายของแบบจำลอง (Model) ไว้ 4 ความหมาย คือ 1) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ 2) เป็นตัวอย่างสำหรับเลียนแบบ 3) เป็นแผนภาพ หรือภาพ 3 มิติ ที่เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการ หรือแนวคิด และ 4) เป็นชุดของปัจจัย หรือองค์ประกอบ หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันรวมตัวเป็นตัวประกอบ และเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือบรรยายด้วยภาษาก็ได้ ซึ่งคล้ายคลึงกับ Tosi and Carroll (1982: 163) ที่กล่าวว่า รูปแบบเป็นนามธรรมของของจริง หรือภาพจำลองของสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่แบบจำลองอย่างง่ายไปจนถึงแบบจำลองที่มีความซับซ้อนมาก ๆ มีทั้งแบบจำลองเชิงกายภาพ (physical model) เช่น แบบจำลองอะตอม แบบจำลองเครื่องบิน เป็นต้น และแบบจำลองเชิงคุณลักษณะ (qualitative model) ที่ใช้อธิบายสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ Bardo and Hartman (1982: 70 - 71) กล่าวว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เข้าใจต่อความทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบนั้นค่อยลงไป ส่วนการที่ระบุว่ามีรูปแบบใด ๆ จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงเหมาะสมกับรูปแบบนั้น ๆ ควรมียุทธวิธีประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีการกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบนั้นว่าต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นอย่างไร

ในส่วนของการศึกษาไทย อุทัย บุญประเสริฐ (2516: 31) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ ในขณะที่สวัสดิ์ สุคนธรังสี (2520: 206) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบาย พฤติกรรม หรือลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับสมาน อัสวภูมิ (2537: 13) กล่าวว่า แบบจำลอง หรือรูปแบบ หมายถึง แบบจำลองของอย่างง่าย หรือย่อส่วน (simplified form) ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษา และพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดง หรือ อธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนย ปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับพลสุข หิงคานนท์ (2540: 50) กล่าวว่า แบบจำลอง หรือ รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญของเรื่อง ที่ศึกษา

จากความเห็นของนักการศึกษา ดังกล่าวสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์ โครงสร้างทางความคิด ความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือองค์ประกอบต่าง ๆ สร้างขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหรือเพื่อเป็น แนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

5.2 ประเภทของรูปแบบ

นักการศึกษาทั้งชาวไทย และต่างประเทศได้กล่าวถึงประเภทของรูปแบบไว้ที่สำคัญ มี ดังนี้

Keeves (1988: 61 - 65) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบที่ใช้ในทางการศึกษาเป็น 4 ประเภทได้แก่

1. รูปแบบเปรียบเทียบ (analogue model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพส่วนใหญ่ใช้ในด้าน วิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบ หรือแบบจำลองโครงสร้างอะตอม สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบ โครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูล และ ความรู้ที่มีอยู่ในขณะนั้นด้วย รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมียอดประกอบชัดเจนสามารถนำไปทดสอบ ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้ทำการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่าง กว้างขวาง

2. รูปแบบเชิงอธิบาย (semantic model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นแนวคิด โครงสร้างองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ เหตุการณ์ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematical model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เดิมรูปแบบนี้ใช้กับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มในการนำไปใช้ด้านพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์เพิ่มขึ้นรวมทั้งการศึกษาด้วย โดยเฉพาะในการวัดผลการศึกษา รูปแบบแบบนี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ และสร้างเป็นทฤษฎี เพราะสามารถทดสอบสมมติฐานได้ รูปแบบ หรือแบบจำลองเชิงคณิตศาสตร์มักพัฒนามาจากรูปแบบเชิงอธิบาย

4. รูปแบบเชิงเหตุผล (causal model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากรูปแบบเชิงอธิบาย โดยการนำเอาเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) มาใช้ ปัจจุบันมีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการวิจัยทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น รูปแบบ แบบนี้จะเป็นการนำเอาตัวแปรมาเขียนเป็นสัญลักษณ์หรือคำย่อแล้วใช้เส้นตรง และลูกศรแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในเชิงเหตุ และผล เช่น รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน สติปัญญาของผู้เรียนมีผลมาจากสภาพทางเศรษฐกิจของพ่อแม่ และสิ่งแวดล้อมที่บ้าน เป็นต้น รูปแบบดังกล่าวสามารถกำหนดเป็นกรอบในการรวบรวมข้อมูลในสภาพที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบได้ด้วย

อย่างไรก็ตาม เสรี ชัดแจ้ง (2538: 7) กล่าวว่า รูปแบบจำแนกเป็น 2 แบบได้แก่

1) รูปแบบเชิงกายภาพ (physical model) ประกอบด้วย รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (model of) เช่น แบบจำลองเครื่องบินที่สร้างเหมือนจริงแต่มีขนาดย่อส่วน และรูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (model for) เช่น แบบจำลองที่ออกแบบไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างแบบจำลองเท่าของจริงขึ้นมาก่อนแล้วจึงผลิตสินค้าตามแบบจำลองนั้น 2) รูปแบบเชิงแนวคิด (conceptual model) ประกอบด้วย รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (conceptual model of) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์บางอย่าง เช่น รูปแบบการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น และรูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (conceptual model for) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Keeves (1988: 561 - 565) ในการจำแนกประเภทของรูปแบบ แล้วสร้างรูปแบบที่มีลักษณะเป็นรูปแบบเชิงอธิบาย (semantic model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพเพื่อให้เห็นแนวคิด โครงสร้าง องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3 องค์ประกอบของรูปแบบ

นักการศึกษาทั้งชาวไทย และต่างชาติ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบที่สำคัญ เช่น Brown And Moberg (1980: 16 - 17) ได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบพบว่ามีรูปแบบส่วนใหญ่ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม (environment) เทคโนโลยี (technology) โครงสร้าง (structure) และกระบวนการจัดการ (management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (decision making) ในขณะที่ Bardo and Hartman (1982: 159) กล่าวว่า การที่จะระบุว่ามีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น รูปแบบระบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิดของ Ivancevich (1989:113) เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต และ 4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับสมาน อัสวภูมิ (2537: 17) ที่กล่าวว่า ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด มีโครงสร้าง และความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่เรากำลังศึกษา หรือจะออกแบบ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้นๆ เป็นหลัก สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษาเท่าที่พบจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงการจัดการบริหาร หรือ โครงสร้างระบบบริหาร หรือแนวทางดำเนินการภาระหน้าที่ (functions) ที่สำคัญ ๆ ในการบริหารงานขององค์การเท่านั้น

5.4 คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ

พลสุข หิงคานนท์ (2540: 53) สรุปความเห็นของนักการศึกษาหลายท่านว่ารูปแบบที่ดีจะเปรียบเสมือนสิ่งที่ทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องใด ๆ ได้มีความเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อนการศึกษา

ในแนวลึกต่อไปซึ่งควรมีลักษณะที่สำคัญคือ 1) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปร มากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรวม ๆ 2) รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อทดสอบแล้วหากพบว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิก 3) รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาได้อย่างชัดเจน 4) รูปแบบควรนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่ หรือความสัมพันธ์ใหม่ของเรื่องที่ได้ศึกษาได้ และ 5) รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

ในขณะที่ Keeves (1988: 560) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของรูปแบบ 4 ประการ คือ 1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้ด้วยการสังเกต และหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) รูปแบบควรต้องระบุ หรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์แล้ว ยังใช้เครื่องมือในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย และ 4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (concept) ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (body of knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษาด้วย

5.5 การสร้าง หรือการพัฒนาารูปแบบ

Willer (1986: 83) กล่าวว่า ในการสร้าง หรือพัฒนารูปแบบนี้มีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไปแต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้าง (construct) รูปแบบ และการหาความตรง (validity) ของรูปแบบ ในส่วนของการศึกษาของไทยได้ทำการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้าง หรือการพัฒนาารูปแบบในหลากหลายประเด็นซึ่งที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ เช่น Uthai Boonprasert (1978: 21 - 124) ได้วิจัยเรื่อง แบบจำลองแบบสมบูรณสำหรับการวางแผนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย: กรณีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพการวางแผน และระบบการบริหารทรัพยากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) ระบุปัญหา และความต้องการจำเป็นในการวางแผน และบริหารทรัพยากร 3) นำเสนอแบบจำลองที่เป็นทางเลือก (alternative model) 4) ทดสอบความเป็นไปได้ และการยอมรับของคณะผู้บริหาร และ 5) ทบทวนแบบจำลอง และให้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ในขณะที่ยังมี (2537: 66) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการ และข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ 2) การสร้างรูปแบบขั้นต้น 3) การประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบ และ 4) การปรับปรุงแก้ไข และพัฒนารูปแบบที่สมบูรณ์ ซึ่งใกล้เคียงกับอำนาจ บัวศิริ (2539: 147) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาองค์ประกอบ และภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบัน และมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ 2) การประชุมสัมมนาเรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย 3) การตรวจสอบรูปแบบในการนำรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทยไปดำเนินการ 4) การเปรียบเทียบองค์ประกอบ และภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบันกับมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย และพลสุข หิงคานนท์ (2540: 87) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดกรอบการวิจัย 2) การศึกษาสภาพปัญหาการจัดองค์การ 3) การสร้างรูปแบบการจัดองค์การวิทยาลัยในขั้นต้น 4) การทดสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบขั้นต้น โดยการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5) ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์

จากการวิเคราะห์การสร้าง หรือการพัฒนารูปแบบ (model) ของนักการศึกษา ดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัวว่าประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้างซึ่งโดยทั่วไปการสร้างรูปแบบจะประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ในประเด็นที่ต้องการศึกษา 2) การร่างหรือการสร้างรูปแบบตามขั้นตอนและองค์ประกอบที่กำหนด 3) การตรวจสอบหรือทดสอบรูปแบบ

5.6 การตรวจสอบ หรือการทดสอบรูปแบบ

Eisner (1976: 192 – 193) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

1. การประเมิน มิได้เน้นเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (goal – based model) การตอบสนองปัญหา และความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตาม

รูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (responsive model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (decision making model) อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจรรย์ณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรม และมีคุณูปนิญที่ดี ทั้งนี้มาตรฐาน และเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอรรถาัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (high credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

Keeves (1988: 589 - 569) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายสำคัญของการตรวจสอบ หรือการทดสอบรูปแบบนั้น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบในการปฏิบัติจริง รูปแบบทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์จะทำการทดสอบโดยการพิสูจน์ตามสูตร หรือสมการ หรือตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ มักจะดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีทางสถิติ ผลของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับ หรือปฏิเสธรูปแบบนั้น และนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป แต่การทดสอบรูปแบบบางเรื่องนั้นไม่สามารถกระทำด้วยวิธีการดังกล่าวได้เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการ

พลสุข หิงคานนท์ (2540: 53 - 55) สรุปความเห็นของนักวิชาการว่า การทดสอบรูปแบบทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ สามารถดำเนินการโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ การวิจัยทางการศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ หรือการวิจัยเชิงปริมาณมากเกินไป ซึ่งในบางเรื่องต้องการความละเอียดอ่อน และลึกซึ้งมากกว่านั้น การประเมินโดยอาศัยความรู้ และการรับรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิ จะสามารถช่วยให้การทดสอบรูปแบบทางสังคมศาสตร์ดำเนินไปได้ด้วยดี สำหรับแนวคิดเรื่องการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

1. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะดำเนินการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง เฉพาะประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจเสมอไป แต่อาจผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจรณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยพัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าไม่อาจประเมิน ด้วยเครื่องมือวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้ทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้นผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้น ๆ จริง ๆ จึงจะทราบ และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล หรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรม และมีคุณลักษณะที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐาน และเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิเอง

4. เป็นรูปแบบที่ขอมให้เกิดความยืดหยุ่น ในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถาธิบาย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบจะเห็นได้ว่า รูปแบบมีความหมายในลักษณะของการอธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือความสัมพันธ์ของตัวแปรที่สนใจศึกษา ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Keeves (1988: 61 - 65) ในการจำแนกประเภทของ

รูปแบบ ที่มีลักษณะเป็นรูปแบบเชิงอธิบาย (semantic model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยขั้นตอนการสร้างรูปแบบประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญคือ 1) การศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ในประเด็นที่ต้องการศึกษา 2) การร่าง หรือการสร้างรูปแบบตามขั้นตอน และองค์ประกอบที่กำหนด 3) การตรวจสอบรูปแบบ

ในส่วนของการตรวจสอบรูปแบบใช้วิธีการตรวจสอบรูปแบบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (qualitative) ทั้งนี้ การตรวจสอบรูปแบบดังกล่าวเป็นวิธีการที่มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอรรถาธิบาย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ซึ่งผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจะทำให้ได้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และผลการประเมินที่มีความละเอียดลึกซึ้ง มีมาตรฐานในประเด็นที่ศึกษา สำหรับการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในครั้งนี้ ใช้วิธีการตรวจสอบรูปแบบโดยการตัดสินมโนางผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship)

ตอนที่ 6 การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

6.1 ความหมาย

การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) เป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินที่มีแนวคิดซึ่งยึดพื้นฐานการตัดสินคุณค่าโดยวิธีธรรมชาติ (naturalistic value-oriented evaluation: NV model) เพื่อให้ผู้ประเมินทำการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินด้วยการใช้ศักยภาพของตนเองเป็นหลักสำหรับการให้คุณค่านอกจากนั้นแล้วยังมุ่งเน้นการให้คุณค่าเพิ่มเติมโดยการนำเสนอด้วยการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ประเมินจากทัศนะของตนเองอีกด้วย มีนักวิชาการต่างประเทศให้ความหมายที่สอดคล้องกันไว้ดังนี้

Borko (1993: 325) ได้กล่าวถึงการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่า เป็นการประเมินที่ยึดแนวทางการสอน ทักษะการปฏิบัติจริง สิ่งหนึ่งที่ยอมรับได้เป็นการสังเกตโดยไม่มีรูปแบบการตัดสินผลเกี่ยวกับการเรียนการสอน จากการพิจารณาผลของงานมีลักษณะพิเศษเป็นการประเมินโดยยึดการตัดสินร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญกับผู้ปฏิบัติอย่างซ้ำของ ผลสำเร็จของการประเมินขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะทางของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ผนวกกับความรอบรู้อย่างกว้างขวางในการปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ ของ ผู้ปฏิบัติไม่เน้นแบบแผนซับซ้อนอาจเจาะจงเลือกจากเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานสำหรับการสรุปผลการตัดสินใจร่วมกัน

Eisner (1979: 164) กล่าวว่า การประเมิน หรือการตรวจสอบรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ นั้นได้ประยุกต์มโนทัศน์ของศิลปวิจารณ์ (art criticism) มาใช้เป็นรูปแบบของการประเมินโดยมีแนวคิดว่าการวิพากษ์วิจารณ์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (descriptive aspect) ตีความหมายของคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (interpretive aspect) ออกมาในเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญ และตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้น (evaluative aspect) การประเมินตามแนวทางของศิลปวิจารณ์ ประกอบด้วยศิลปะของการรับรู้อันประณีต ซึ่งเกิดจากการฝึกฝน และประสบการณ์ กับศิลปะของการเปิดเผยคุณภาพของการถ่ายทอดความรู้สึกที่กลั่นกรองเกณฑ์มาตรฐานเพื่อสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมาได้

6.2 แนวทางการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ

Eisner (1985: 165) ได้เสนอแนวทางการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่า การประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญนั้น เป็นการชี้ให้เห็นถึงลักษณะพิเศษระหว่างความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เชี่ยวชาญ และการวิพากษ์ (educational connoisseurship and educational criticism) ว่ารูปแบบที่ประเมินจะต้องเกี่ยวข้องกับการบรรยายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่มีความลึกซึ้ง ซึ่งเป็นการระบายหรือเปิดเผยความงามของสิ่งที่ประเมินออกมาเป็นคำพูด

Hirsch (1994: 241) ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษา (educational criticism) จะทำให้ได้ประโยชน์ คือ ช่วยอธิบายวัตถุประสงค์ และกระบวนการเชิงคุณภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน และระหว่างองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบใหญ่ของเรื่องหนึ่งซึ่ง สะท้อนการหยั่งรู้ สู่การกำหนดวัตถุประสงค์ หรือรูปแบบที่ออกแบบไว้สมบูรณ์ และสลับซับซ้อน การสะท้อนกลับทั้งที่เป็นกระบวนการ และผลผลิตของการปฏิบัติงาน และเป็นการแปล และตัดสินคุณค่าจากประสบการณ์ที่ใช้มนุษยธรรมเป็นหลักซึ่งใช้การสังเคราะห์ความรู้จากกระบวนการทางวิจัย ซึ่งแตกต่างกันตามทฤษฎีการหยั่งรู้

จะเห็นได้ว่า การตรวจสอบ หรือการประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญไม่ได้มีจุดเน้นที่การค้นหา “ฉันทามติ” (consensus) จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แต่เป็นวิธีการ “เติมเต็ม” ความสมบูรณ์ของประเด็นที่ศึกษาโดยอาศัยความชำนาญการของผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมสัมมนา ดังนั้น การใช้วิธีการนี้ในการตรวจสอบรูปแบบ จึงต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้เข้าร่วมสัมมนาในแต่ละคน ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ รอบรู้ มีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษา ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนั้น ควรมีความแตกต่างกันทั้งในด้านแนวความคิด ลักษณะงานที่ทำ ความชำนาญเฉพาะเรื่องของแต่ละบุคคล หรือยังมีที่มาแตกต่างกันมากเท่าใดก็จะเป็นประโยชน์ในการให้ข้อเสนอแนะ และเติมเต็มในเรื่องที่ประเมิน หรือตรวจสอบให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยการนัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญช่วยเติมเต็ม หรือให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นลำดับต่อไป

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การตรวจเอกสารในส่วนสุดท้ายผู้วิจัยขอนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็น 3 หัวข้อ คือ การกระจายอำนาจทางการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีดังนี้

1. การกระจายอำนาจทางการศึกษา

สุทัศน์ ขอบคำ (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาที่มีต่อ รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และเสนอรูปแบบการกระจาย อำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในอนาคต มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องความคิดเห็นของผู้บริหารทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ประชากรคือ ผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีทุกกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และ ผู้อำนวยการกอง จำนวน 28 คน และผู้บริหารการศึกษาที่ปฏิบัติงานส่วนภูมิภาค จำนวน 365 คน กลุ่มตัวอย่างทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามเขตการศึกษาได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 88 ฉบับ ได้กลับคืนมา 69 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73 วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการพัฒนา การสร้างรูปแบบจำลองการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการแล้วศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยใช้เทคนิค เดลฟาย ใช้ผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 33 คน

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของตัวแบบกระจาย อำนาจทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการ บริหารการศึกษาซึ่งประกอบด้วย อำนาจหน้าที่การจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายของการกระจายอำนาจ หลักการกระจายอำนาจ โครงสร้างการกระจายอำนาจ วิธีการกระจายอำนาจ และผลที่คาดว่าจะ เกิดขึ้น แล้วนำผลการศึกษามาพัฒนาเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการในอนาคต สรุปในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1) อำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ควรกระจายมายังองค์กรทางการศึกษาระดับจังหวัดโดยการแบ่งอำนาจหน้าที่ให้จังหวัดมีอำนาจในระดับที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษาลงมา และบริหารงานในรูปองค์คณะบุคคล 2) จัดมุงหมายของการกระจายอำนาจเพื่อให้การจัดการศึกษาตอบสนองผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้บริการทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) หลักการกระจายอำนาจประกอบด้วย กระจายงาน กระจายทรัพยากรการดำเนินงาน และกระจายอำนาจให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน บริหารงานโดยองค์คณะบุคคล 4) โครงสร้างอำนาจหน้าที่ที่กระจายอำนาจ ควรกระจายงาน ทรัพยากรดำเนินงาน และกระจายอำนาจตัดสินใจให้แก่องค์กรทางการศึกษาระดับจังหวัด 5) วิธีกระจายอำนาจ ให้ตั้งองค์กรทางการศึกษาขึ้นมาใหม่โดยยุบ รวมองค์กรที่มีอยู่เดิมเป็นองค์กรเดียวในส่วนภูมิภาค เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ และบริหารงานในรูปองค์คณะบุคคล 6) ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจ คือ การบริหารงานจังหวัดมีความคล่องตัว การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และนโยบายของรัฐ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น การให้บริการทางการศึกษามีความทั่วถึง และเป็นธรรม คุณภาพการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ธีระ รุญเจริญ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดรัฐบาล ในการที่จะรองรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยการศึกษาเจาะลึกภาคสนาม และการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนเห็นว่าการกระจายอำนาจการบริหารจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากกว่าที่ผ่านมา และคิดว่าพอทำได้ 2) การปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมักยึดนโยบาย และแนวทางที่กรมเจ้าสังกัดกำหนดเป็นหลักการริเริ่มสร้างสรรค์ และการเป็นตัวของตัวเองยังไม่มีมาก 3) ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูอาจารย์ยอมรับ และเห็นด้วยในระดับมากกับแนวทาง การปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ และโรงเรียนได้จัดกิจกรรมตามแนวทางดังกล่าวค่อนข้างมาก 4) โรงเรียนมีศักยภาพในการรองรับการกระจายอำนาจด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในลำดับสุดท้าย 5) ผลงานของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนที่นักเรียนมีคุณภาพดีมักจะเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารสนใจงานวิชาการ และอยู่ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบในโรงเรียนมาก

วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา มี 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2) ศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรคือผู้บริหารต้นแบบจำนวน 16 คน กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 397 คน 3) สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน 5) ปรับปรุง และนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ความนำ ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ และสาระสำคัญของแบบกระจายอำนาจ ประกอบด้วย มิติด้านหน้าที่การจัดการสถานศึกษา ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม และมิติด้านการกึ่งการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป และส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานและเงื่อนไขความสำเร็จ

2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

วีณา ไหมคง (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนเป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 255 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม

ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 182 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.89 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับการปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุดเป็นรายข้อมีดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการ คือการพัฒนาหลักสูตรให้สนองความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น ด้านการบริหารงบประมาณคือ จัดการเงินใน และนอกงบประมาณให้มีระบบการทำบัญชีที่ดี ด้านการบริหารงานบุคคลคือ บริหารงานบุคคลตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และด้านการบริหารทั่วไปคือ จัดบุคลากรรับผิดชอบงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียนพบว่า การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ส่วนการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป สำหรับด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด

ศุภวัฒน์ วลัยเลิศ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ต่อการดำเนินงานโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดนนทบุรี จำนวน 262 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 225 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.9 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารเข้าใจวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลมากที่สุด และความคิดเห็นของผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับการบริหารในด้านต่างๆ คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ โรงเรียนต้องจัดให้มีการประเมินผลมาตรฐานหลักสูตร และจัดให้มีการซ่อมเสริมทุกหน่วยการเรียนรู้ที่นักเรียนไม่ผ่านการประเมิน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลทุกโรงเรียนมีหน้าที่จัดทำงบประมาณโครงการ หรือแผนงานของโรงเรียนให้เสร็จสิ้นก่อนเปิดภาคการศึกษา 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ โรงเรียนต้องมีการจัดทำข้อมูลบุคลากร มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐาน

วิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ และหลักการประเมินผลงานเพื่อประเมินคุณภาพบุคลากร 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ โรงเรียนสามารถออกกระเปียบข้อบังคับประกาศ คำสั่งของโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม และตามที่ราชการกำหนด ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลพบว่า ประเด็นปัญหามีดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อยการแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ รวมทั้งอนุกรรมการทำให้บุคลากรทำงานหลายหน้าที่ไม่มีเวลาทำงานวิชาการ 2) ปัญหาเกี่ยวกับบริหารงบประมาณ ได้แก่ การได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอทำให้การบริหารโรงเรียนไม่ได้ผล 3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ได้แก่ อำนาจการอนุมัติโครงการต่าง ๆ อยู่ที่คณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารไม่กล้าตัดสินใจ 4) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนเพียงพอเนื่องจากมีภารกิจส่วนตัวมากทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ

3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

งานวิจัยในประเทศไทย

อุทัย บุญประเสริฐ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยเอกสารแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งต่างประเทศ และในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหาร และจัดการศึกษาโดยมุ่งกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยแต่ละโรงเรียนมีคณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชนผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน แนวคิดพื้นฐานนั้นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยเริ่มเกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ค.ศ.1980 เป็นต้นมา หลักการสำคัญคือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล รูปแบบการบริหารที่สำคัญมีอย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก 2) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก 3) รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก 4) รูปแบบที่ครู และชุมชนมีบทบาทหลัก ผลกระทบที่สำคัญ

ในการกระจายอำนาจ ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง นโยบาย การจัดโครงสร้างองค์การ วัฒนธรรมองค์การ งบประมาณ การต่อต้านของคนบางกลุ่ม ความพร้อมของหน่วยงานระดับต่าง ๆ คณะกรรมการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและเวลา รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยคือ รูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก (community control : SBM) คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการจะทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารมากกว่าเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา

ประสิทธิ์ เจียวกศรี (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างตรวจสอบ และนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน วิจัยดำเนินการวิจัยมี 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2) การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยการวิเคราะห์เอกสาร 3) หาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย 4) การสังเคราะห์แบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5) การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบจำลองโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 6) การปรับปรุงแบบจำลอง 7) การนำเสนอแบบจำลอง ทั้งนี้ แหล่งข้อมูลประกอบด้วย 1) แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร 2) แหล่งข้อมูลด้านบุคคล จำนวน 136 คน คือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาวะผู้นำ จำนวน 25 คน ด้านวิธีพัฒนาผู้นำ จำนวน 22 คน ด้าน และตรวจสอบแบบจำลอง จำนวน 89 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษา วิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำจากเอกสารหลักฐานทางวิชาการ แล้วตรวจสอบความสำคัญของคุณลักษณะภาวะผู้นำด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญ 25 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 2 รอบ พบคุณลักษณะภาวะ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านทัศนคติ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 5) ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะทุกด้านรวม 109 ข้อผลการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน จากเอกสารหลักฐานทางวิชาการแล้วนำคุณลักษณะภาวะผู้นำ และวิธีการพัฒนามาสังเคราะห์เป็นแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แล้วตรวจสอบความเหมาะสมกับผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์ 9 คน โดยใช้แบบสอบถาม 80 คน ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับแบบจำลองที่สังเคราะห์ ทำให้ได้

แบบจำลองซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ 8 ประการ ได้แก่ 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)วิธีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4)การดำเนินการพัฒนา 5)การประเมินผลหลังการพัฒนา 6) การปฏิบัติงานจริงและทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7) การนำเสนอผลการวิจัย 8) การประเมินผล และการติดตามผล

ศิริก วรรณเสียร (2545) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษา มี 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาขั้นต้นเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย การศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนปัจจุบัน การร่างแบบจำลอง การประเมินแบบจำลอง และการนำเสนอแบบจำลอง แหล่งข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน เอกสาร และผู้ทรงคุณวุฒิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 397 คน การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน 6 คน การวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 40 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา แบบจำลองที่เสนอเป็นแบบจำลองแบบสมบูรณ์ (comprehensive model) ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นแบบจำลองที่ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนทุกด้าน สอดคล้องกับสาระที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 542 ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และสารสนเทศเพื่อการบริหารครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

งานวิจัยในต่างประเทศ

Maquire ,Thomas and Francis (1994) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเงื่อนไขสำหรับการปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดสนใจของผู้บริหาร โรงเรียน และครูเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยใช้แบบสัมภาษณ์

แบบมีโครงสร้าง และปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่สุ่มมาจำนวน 5 คน และใช้แบบสอบถามส่งถึงครู จำนวน 216 คน โดยมีแบบสอบถามส่งกลับมาร้อยละ 53

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญ 6 ประการในการนำนโยบาย School Based Management / Shared Decision Making หรือ SBM/SDM ไปปฏิบัติ ได้แก่ งบประมาณ ความไว้วางใจ การฝึกอบรม การตรวจสอบได้ ความร่วมมือในการตัดสินใจ และความร่วมมือจากสหภาพครู และผู้บริหารโรงเรียนต่างมีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณบุคลากร และหลักสูตร

Adler, Arnold N. (1999) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีผลกระทบต่อการให้อำนาจครู มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการรับรู้ของคนเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีผลกระทบต่อการให้อำนาจครู เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษารายกรณี สัมภาษณ์กลุ่ม วิจัยเอกสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่อยู่ในขณะทำงาน SBM และไม่เป็นขณะทำงาน SBM ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 โรงเรียน จำนวนโรงเรียนละ 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การให้อำนาจในโรงเรียนคือ การให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารการสนับสนุน และการทำงานเป็นทีม 2) ปัจจัยกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมใน SBM คือ การร่วมมือทำงาน ความก้าวหน้าทางอาชีพของครู การพัฒนาของโรงเรียน และการสื่อสารของโรงเรียน 3) สิ่งที่ทำทลายให้ครูมีส่วนร่วมใน SBM คือครูได้ร่วมสร้างฉันทามติในเรื่องสำคัญของโรงเรียน 4) การตัดสินใจในระดับโรงเรียนมี 5 ด้านคือ การวางแผน การดำเนินงาน การพัฒนาครู การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ 5) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของทีมงาน SBM คือการสื่อสารการสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกโดยผู้บริหารโรงเรียน 6) ปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจในโรงเรียนคือการมีส่วนร่วมของบุคลากร 7) ครูมีความรู้สึกว่าได้รับอำนาจเนื่องจากได้มีส่วนร่วมใน SBM และได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการโรงเรียน

Wilson, Robert James (2001) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน Alberta: การรับรู้ของผู้นำในโรงเรียนของรัฐ ค.ศ.1994-1997 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา และทำความเข้าใจวิธีการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติในเขต Alberta ระหว่างปี ค.ศ.1994 – 1997 โดยศึกษาบทบาท หน้าที่และทัศนคติของผู้นำในโรงเรียนซึ่งได้แก่ ผู้นำครู ผู้บริหารและประธานคณะกรรมการ โรงเรียน จำนวนรวม 18 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา

จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยม ศึกษา 3 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
สังเกต และศึกษาเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เกิดจากผู้นำ
ในโรงเรียนมีบทบาทในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน และพัฒนาการสื่อสาร
ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หรืออำนวยความสะดวกผู้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนรู้สึก
พอใจกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสร้างรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลจาก
การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ มีประเด็นสำคัญดังนี้

1) แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่เป็นนิติบุคคล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545 ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ดังมาตรา
39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ
งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อให้สถานศึกษา มีอิสระ มีความ
คล่องตัว รวดเร็ว และมีความเข้มแข็งในการบริหารงาน สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี
คุณภาพมาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

2) แนวคิด และหลักการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจาก
ส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและความ
คล่องตัว ในการบริหารจัดการที่มากที่สุดโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) เช่น ตัวแทน

คณะครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น เป็นต้น มีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถดำเนินการได้ มี 5 หลัก คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล

3) แนวคิด และหลักการของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี (good governance) คือ การปกครองที่เป็นธรรม หรือการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม เป็นการบริหารอำนาจเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคส่วนในสังคม เป็นแนวคิดการบริหารที่หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนควรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพราะมีความเชื่อว่าหากนำไปปฏิบัติจะส่งผลให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพตามเป้าหมาย มีหลักดังนี้ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

4) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ สรุปได้ว่า รูปแบบหมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ สารสำคัญของรูปแบบได้ใช้แนวคิดของ Bardo and Hartman (1982: 70 - 71) ที่กล่าวว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อความทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบนั้นค่อยลงไป ส่วนการที่ระบุว่ารูปแบบใดๆ จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงเหมาะสมกับรูปแบบนั้น ๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีการกำหนดตายตัว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบนั้นว่าต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นอย่างไร และผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Keeves (1988: 61 - 65) ในการจำแนกประเภทของรูปแบบ แล้วสร้างรูปแบบที่มีลักษณะเป็นรูปแบบเชิงอธิบาย (semantic model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ

เพื่อให้เห็นแนวคิด โครงสร้าง องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการสร้างรูปแบบผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Willer (1986: 83) ที่กล่าวว่า ในการสร้าง หรือพัฒนารูปแบบนั้นอาจมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้าง (construct) รูปแบบ และการหาความตรง (validity) ของรูปแบบ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้จะขยายเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 3) การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) การตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1 5) การตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 2 และ 6) การนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ซึ่งการออกแบบการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายเพื่อเป็นการตรวจสอบ และยืนยันความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูล ซึ่งมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) ทั้งนี้ ขั้นตอนการสร้างรูปแบบผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Willer (1986: 83) ที่กล่าวว่า ในการสร้าง หรือพัฒนารูปแบบนั้นอาจมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้าง (construct) รูปแบบ และการหาความตรง (validity) ของรูปแบบ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้จะขยายเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดของการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินงานขั้นตอนแรกนี้เป็นการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจทางการศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และหลักธรรมาภิบาลทั้งใน และต่างประเทศโดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. การกระจายอำนาจทางการศึกษา จากแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง

2. หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ คือ หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (participation) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (return power to people) หลักการบริหารตนเอง (self-management) และหลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล (check and balance)

3. หลักการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่ยึดทั้งหลักนิติธรรม (rule of law) หลักคุณธรรม (ethics) หลักความโปร่งใส (transparency) หลักการมีส่วนร่วม (participation) หลักความรับผิดชอบ (accountability) และหลักความคุ้มค่า (value for money)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำเสนอสาระสำคัญไปใช้ในการร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวัง
การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ
ความคาดหวัง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2548 จำนวน 32, 338 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2548 ซึ่งได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอนโดยการเปิดตารางของ Krejcie and
Morgan (1967) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 379 คนโดยสุ่มจากเขต
ตรวจราชการร้อยละ 50 จากทั้งหมด 20 เขต ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากกระจาย
ตามภูมิภาค ได้จำนวนเขตตรวจราชการ 10 เขต ซึ่งมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ
จำนวน 88 เขต (จากเขตพื้นที่ทั้งหมด 175 เขต) จากนั้นจึงสุ่มโรงเรียนจากจำนวน 88 เขตพื้นที่
การศึกษา ให้ได้จำนวนตามสัดส่วนที่กำหนด เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ทั้งนี้
สาเหตุที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อมั่น (reliability) มากขึ้น

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ
ความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด (ภาคผนวก ง หน้า 505) โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ารายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ารายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ารายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ารายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือ มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ารายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือ มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1) ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมากำหนดเป็นข้อคำถาม และขอความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยฉบับร่าง

2) นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย แล้วจึงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของข้อคำถามแล้วปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ

3) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษากการวัดและประเมินผลการศึกษา และการวิจัยการศึกษา จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก หน้า 498) พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษา และความครอบคลุมของรายการข้อคำถาม

โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความตรงตามเนื้อหา

ผลการตรวจคุณภาพของแบบสอบถามพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ (index of congruence: IOC) ของแบบสอบถามทุกข้อ มีค่าระหว่าง 0.8 -1.0

4) นำเครื่องมือที่ได้มาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ ที่ปรึกษา จากนั้นจึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชายนาซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น(reliability) ของ แบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) ได้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.87

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยจัดส่งทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผู้ตอบตอบครบถ้วนทุกประเด็นโดยได้แบบสอบถาม คืนมาจำนวน 343 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.75 จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าร้อยละ ของรายการคำถามต่าง ๆ

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวัง การบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยวิเคราะห์เพื่อหา

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538: 107)

4.21- 5.00 หมายถึง รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3.41-4.20 หมายถึง รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2.61-3.40 หมายถึง รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.81-2.60 หมายถึง รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.80 หมายถึง รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นอกจากนี้ ในส่วนของข้อมูลคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การนำเสนอข้อมูลในขั้นตอนนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อหาความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำเสนอแต่ละส่วนด้วยการบรรยายประกอบตาราง ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความคาดหวังในแต่ละประเด็น โดยภาพรวม

2. กรณีศึกษา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการขั้นตอนนี้ เป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล มีรายละเอียดการดำเนินการ 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 กรณีศึกษา วิธีการศึกษา ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

2.1.1 ประเด็นที่ศึกษา พิจารณาตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) แนวคิดการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และ 3) การกระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2.1.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

1) ประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ในปีการศึกษา 2548 ที่มีคะแนนผลการประเมินในภาพรวม ทั้งเขตพื้นที่อยู่ในระดับสูงสุด จำนวน 3 เขตพื้นที่การศึกษาจาก 175 เขต (ปี 2552 มี 185 เขต) คือ ลำดับที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวนโรงเรียน 42 แห่ง ลำดับที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน โรงเรียน 112 แห่ง ลำดับที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน โรงเรียน 59 แห่ง รวมผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งสิ้นจำนวน 213 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีผลการประเมินจาก สมศ. ทั้งระดับดี ปานกลาง และปรับปรุง เขตละ 3 ระดับ รวม 9 โรงเรียน สาเหตุที่ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนด้วยวิธีการดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีหลากหลาย และเป็นการเปรียบเทียบจุดเด่น จุดด้อยของโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับดีนั้น กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้โรงเรียนเป็นต้นแบบของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548:3) มีรายละเอียดโดยใช้ชื่อสมมุติ ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ

1)โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา 2)โรงเรียนแคใหญ่ และ 3)โรงเรียนวัดปราสาทผึ้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ

1)โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา 2)โรงเรียนพนัญเชิงอุปลัมภ์ และ 3)โรงเรียนวัดกุศลประชา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน คือ

1)โรงเรียนพิบูลทองวิทยา 2)โรงเรียนสุทธาอุทิศ และ 3)โรงเรียนวัดบางใหญ่

รวมผู้อำนวยการโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 9 คน

2.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการ โรงเรียนเกี่ยวกับเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวัง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

- 1) กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย
- 2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์ และรายการข้อคำถามในแต่ละประเด็น
- 3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา และความตรงของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
- 4) ผู้วิจัย ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ง หน้า 505)

2.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างในประเด็นที่กำหนดตามกรอบแนวคิดการวิจัย พร้อมทั้งจดบันทึก ถ่ายรูป และบันทึกเทปไว้ด้วยทุกครั้ง

2.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive analytic)

2.2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนทั้ง 9 แห่ง โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษา คือ การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis)

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นจึงจัดทำแบบวิเคราะห์เอกสารประกอบด้วย 1) หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) แนวคิดการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และ 3) การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

2.2.2 แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารตั้งแต่ปีการศึกษา 2547-2549 เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน รายงานการประชุม บันทึกการ

ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รายงานผลการประเมินตนเอง (SSR) นอกจากนี้ยังมีเอกสารเกี่ยวกับระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และประกาศต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร ทำการจดบันทึก และสรุปประเด็นต่าง ๆ ลงในแบบวิเคราะห์เอกสารตามรายการที่กำหนด

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อสรุปสาระสำคัญ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนี่ 2 ซึ่งมี 2 ขั้นตอนย่อย คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น และความคาดหวังในแต่ละประเด็น 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา และการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive analytic) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (นิศา ชูโต, 2545) คือ

1) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (triangulation data) ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลจากกรณีศึกษา และข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร

2) การทำดัชนีข้อมูล เป็นการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล และบันทึกไว้ในบันทึกภาคสนามโดยอาศัยคำ หรือข้อความในการกำหนดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่ศึกษาได้

3) การทำข้อสรุปชั่วคราว และการลดทอนข้อมูล เป็นการเชื่อมโยงดัชนีคำ หรือข้อความเข้าด้วยกันหลังจากได้ทำดัชนีในบันทึกภาคสนามแล้วโดยใช้ข้อความ หรือประโยคอธิบายความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทำให้ได้ข้อสรุปชั่วคราวย่อยเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา

4) การสร้างบทสรุป และพิสูจน์บทสรุป เป็นการเขียนเชื่อมโยงข้อสรุปชั่วคราวย่อยแต่ละประเด็นเข้าด้วยกันตามลำดับจนกระทั่งได้คำตอบปัญหาวิจัย หรือข้อค้นพบจากการวิจัยนั่นเอง

ขั้นตอนที่ 3 ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1

ผู้วิจัยกำหนดร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1 โดยสาระสำคัญของรูปแบบได้ใช้แนวคิดของ Bardo and Hartman (1982: 70 - 71) ที่กล่าวว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อความทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบนั้นค่อยลงไป และได้ใช้แนวคิดของ Keeses (1988: 61 - 65) ในการสร้างรูปแบบที่มีลักษณะเป็นรูปแบบเชิงอธิบาย (semantic model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive analytic) ข้อมูลที่นำมาใช้ในการร่างรูปแบบ มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) ประกอบด้วย ข้อมูลจาก ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา โดยขั้นตอนการสร้างรูปแบบประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญคือ 1) การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ในประเด็นที่ต้องการศึกษา 2) การร่าง หรือการสร้างรูปแบบตามขั้นตอน และองค์ประกอบที่กำหนด 3) การตรวจสอบรูปแบบ ทั้งนี้ รูปแบบที่ผู้วิจัยร่างขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ความนำ

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

เมื่อได้ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 1

โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ในการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูปแบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. วิธีศึกษา ได้แก่ การสัมภาษณ์ การกำหนดหลักเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ (ภาคผนวก ข หน้า 450)

1.1 ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล นโยบายการศึกษา และมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน 2 คน

1.2 ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน กำหนดนโยบาย การกำกับติดตาม การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 3 คน

1.3 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจ หรือเกี่ยวข้องกับการ บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล หรือการกระจายอำนาจทางการศึกษา จำนวน 2 คน รวมผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูปแบบ ครั้งที่ 1 โดยมีวิธีการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย และ องค์ประกอบของรูปแบบ

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างฉบับร่าง ตามองค์ประกอบของรูปแบบเพื่อให้ ผู้เชี่ยวชาญประเมิน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความถูกต้องและความเหมาะสม

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อให้ข้อเสนอแนะในด้านความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์แล้วปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดไว้ (ภาคผนวก ง หน้า 505)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองโดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พร้อมด้วยแนวทางการสัมภาษณ์ส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อนัดหมายทางโทรศัพท์เพื่อขอสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ จดบันทึก ถ่ายรูป และบันทึกเทป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive analytic) การจัดหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญของร่างรูปแบบ และสรุปผลการวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบครั้งที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาประกอบ ปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมพิจารณาให้ข้อคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship seminar) มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการศึกษา ได้แก่ การจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship seminar) เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ

2. เกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ

2.1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผน การกำหนดนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา หรือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 3 คน

2.2 หัวหน้ากลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 เขต จำนวน 3 คน

2.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน รวมผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 15 คน (ภาคผนวก ค หน้า 502)

3. เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ (ภาคผนวก ง หน้า 505) มีวิธีการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 สร้างแบบประเมินฉบับร่างซึ่งมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และปลายเปิดเพื่อให้แสดงความคิดเห็น ตามองค์ประกอบของรูปแบบ คือ ส่วนที่ 1 ความนำ ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.3 นำแบบประเมินฉบับร่าง ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

4. การดำเนินการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ(connoisseurship seminar)

ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมสัมมนา วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 เวลา 13.00 น. ถึง 16.00 น. ณ ห้องประชุม 6 ชั้น 2 อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการเชิญผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเข้าร่วมประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารประกอบการสัมมนา แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ

การดำเนินการสัมมนา ผู้วิจัยได้กำหนดพิธีกรผู้ดำเนินการสัมมนา ผู้บันทึก ถ่ายรูป และผู้ช่วยจัดบันทึกผลการสัมมนาเพื่อนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประมวลผลเพื่อใช้ประกอบการปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สมบูรณ์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive analytic) และจัดหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญของรูปแบบ รวมทั้งสรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้วิจัยกำหนดประเด็นการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 ในการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ มี 3 ประเด็น คือ

ส่วนที่ 1 ความน่า

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประกอบการปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสมบูรณ์ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากนั้นจึงนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยมีรายละเอียด ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย และข้อวิจารณ์ โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 กรณีศึกษา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 1

ตอนที่ 5 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ตอนที่ 6 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และปัญหาในการปฏิบัติงานการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล และส่วนที่ 3 ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ส่วนที่ 1 สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ตำแหน่งปัจจุบัน		
1.1	ผู้อำนวยการ โรงเรียน	290	84.50
1.2	รองผู้อำนวยการ โรงเรียน	19	5.50
1.3	รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน	34	9.90
2.	ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียน		
2.1	ไม่เกิน 5 ปี	47	13.70
2.2	มากกว่า 5 ปี 10 ปี	75	21.90
2.3	มากกว่า 10 ถึง 15 ปี	70	20.40
2.4	มากกว่า 15 ปี	151	44.00
3.	วุฒิการศึกษาสูงสุด		
3.1	ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	2.60
3.2	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	139	40.50
3.3	ปริญญาโท	195	56.90
3.4	ปริญญาเอก	-	-
4.	จำนวนนักเรียนในโรงเรียน		
4.1	1 ถึง 120 คน	105	30.60
4.2	121 ถึง 200 คน	91	26.50
4.3	201 ถึง 300 คน	55	16.50

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4.4	301 ถึง 500 คน	36	10.50
4.5	501 ถึง 1,500 คน	43	12.50
4.6	1,501 ถึง 2,500 คน	11	3.20
4.7	มากกว่า 2,500 คน	2	0.60
5.	ระดับการศึกษาที่จัด		
5.1	อนุบาลถึง ป.6	223	65.00
5.2	อนุบาลถึง ม.3	85	24.80
5.3	อนุบาลถึง ม. 6	9	2.60
5.4	ป.1 ถึง ป.6	21	6.10
5.5	ม.1 ถึง ม.6	5	1.50
รวม		343	100

จากตาราง สถานภาพ และข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ด้านการดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนร้อยละ 84.50 รองผู้อำนวยการโรงเรียนร้อยละ 5.50 และรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนร้อยละ 9.90 ด้านประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 13.70 มากกว่าถึง 10 ปี ร้อยละ 21.90 มากกว่า 10 ปีถึง 15 ปี ร้อยละ 20.40 และมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 44.00 ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.60 ปริญญาตรี ร้อยละ 40.50 ปริญญาโท ร้อยละ 56.90

ด้านจำนวนนักเรียน มีนักเรียน 1 ถึง 120 คน ร้อยละ 30.60 มีนักเรียน 121 ถึง 200 คน ร้อยละ 26.50 มีนักเรียน 201 ถึง 300 คน ร้อยละ 16.50 มีนักเรียน 301 ถึง 500 คน ร้อยละ 10.50 มีนักเรียน 501 ถึง 1,500 คน ร้อยละ 12.50 มีนักเรียน 1,501 ถึง 2,500 คน ร้อยละ 3.20 และมีนักเรียนมากกว่า 2,500 ร้อยละ 0.60 ด้านระดับการศึกษาที่จัด ระดับอนุบาลถึง ป.6 ร้อยละ 65.00 ระดับอนุบาลถึง ม.3 ร้อยละ 24.80 ระดับอนุบาลถึง ม.6 ร้อยละ 2.60 ระดับ ป.1 ถึง ป.6 ร้อยละ 6.10 ระดับ ม.1 ถึง ม.6 ร้อยละ 1.50

ส่วนที่ 2 สภาพ และปัญหาในการปฏิบัติงานการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

1. การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 4 ด้าน

ตารางที่ 2 การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) การบริหารงานวิชาการ						
1. โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น	3.83	0.81	มาก	2.54	1.12	น้อย
2. โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายรวมทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษา	3.61	1.09	มาก	2.62	1.24	น้อย
3. โรงเรียนใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	3.76	0.91	มาก	2.43	1.23	น้อย
4. โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและปรับปรุง ตามความเหมาะสม	3.55	0.94	มาก	2.53	1.24	น้อย
5. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.22	0.97	มากที่สุด	2.53	1.22	น้อย
6. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.21	0.97	มากที่สุด	2.54	1.26	น้อย
7. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีการวัดผล และ ประเมินผลตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับแผนการ จัดการเรียนรู้	4.13	1.04	มาก	2.36	1.22	น้อย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8. โรงเรียนจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากสถานศึกษา และ สถานประกอบการ อื่น ๆ	3.22	0.89	มาก	2.23	1.00	น้อย
9. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	3.90	1.00	มาก	2.80	1.16	น้อย
10. โรงเรียนประสานความร่วมมือในการจัดทำ และเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ	3.29	1.03	ปาน กลาง	2.80	1.24	ปาน กลาง
11. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และ นวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.82	1.00	มาก	2.73	1.13	ปาน กลาง
12. โรงเรียนประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การศึกษากับสถานศึกษา บุคคล องค์กร และ หน่วยงานอื่นๆ	3.69	0.99	มาก	2.63	1.11	ปาน กลาง
13. โรงเรียนมีการสำรวจ พัฒนา และ ประสานงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ทั้งใน และนอกสถานศึกษา	3.96	1.02	มาก	2.28	1.15	น้อย
14. โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูใช้ แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษาเพื่อใช้ในการ จัดการเรียนการสอน	4.16	1.04	มาก	2.32	1.19	น้อย
15. โรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาโดยใช้ รูปแบบ ที่หลากหลาย และมีความเหมาะสม	3.70	1.01	มาก	2.35	1.14	น้อย
16. โรงเรียนมีการประสานงานกับสถานศึกษา อื่น หรือเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบ และ กระบวนการนิเทศ	3.48	1.08	มาก	2.50	1.12	น้อย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
17. โรงเรียนมีการจัดระบบแนะแนวทาง วิชาการ และวิชาชีพโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	3.73	0.94	มาก	2.40	1.11	น้อย
18. โรงเรียนประสานความร่วมมือด้านแนะแนว การศึกษากับสถานศึกษาอื่นๆ	3.78	1.00	มาก	2.23	1.11	น้อย
19. โรงเรียนดำเนินการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง	3.99	0.96	มาก	2.30	1.12	น้อย
20. โรงเรียนประสานความร่วมมือกับ สถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุง และ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	3.65	1.04	มาก	2.45	1.09	น้อย
21. โรงเรียนจัดส่งเสริมความรู้ ความคิด เทคนิคและ ทักษะทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ และ คุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่น	3.33	1.08	ปาน กลาง	2.67	1.22	ปาน กลาง
22. โรงเรียนประสานความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ	3.65	1.00	มาก	2.36	1.03	น้อย
23. โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษา	3.48	1.02	มาก	2.48	1.10	น้อย
24. โรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่นๆ	3.41	1.05	มาก	2.51	1.11	น้อย

จากตาราง การกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการพบว่า
โรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสภาพในการปฏิบัติงาน

อยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.97) ส่วนโรงเรียนประสานความร่วมมือในการจัดทำ และเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 1.03)

ในส่วนของปัญหาการปฏิบัติงานพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.80$, S.D. = 1.16) ส่วนโรงเรียนประสานความร่วมมือแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่นๆ มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.23$, S.D. = 1.11)

ตารางที่ 3 การกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารงบประมาณ

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2) การบริหารงบประมาณ						
1. โรงเรียนจัดทำ และเสนอของบประมาณ						
ตามแผนกลยุทธ์โดยครู นักเรียนและคณะกรรมการ	3.89	1.01	มาก	2.49	1.18	น้อย
สถานศึกษามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น						
2. โรงเรียนวิเคราะห์การเสนอขอและจัดทำ						
คำขอรับและกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะ						
ปานกลาง(MTEF) และจัดทำร่างข้อตกลงบริการ	3.65	1.05	มาก	2.51	1.18	น้อย
ผลิตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ						
สถานศึกษา						
3. โรงเรียนมีการตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายเงิน	3.95	1.06	มาก	2.20	1.22	น้อย
และรายงานผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา						
4. โรงเรียนมีการประเมินผลการใช้จ่ายเงินและ	3.83	1.12	มาก	2.20	1.19	น้อย
รายงานผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบ						
5. โรงเรียนจัดทำแผนระดมทรัพยากรการศึกษา	3.92	1.13	มาก	2.15	1.23	น้อย
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา						

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ			ระดับปัญหา		
	ในการปฏิบัติงาน			ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6. โรงเรียนดำเนินการตามแผนระดับมัธยมศึกษา และการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม	3.81	1.15	มาก	2.22	1.19	น้อย
7. โรงเรียนบริหารการเงินอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามที่กระทรวงการคลังกำหนด	4.20	1.11	มาก	1.97	1.23	น้อย
8. โรงเรียนบริหารบัญชีได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้องตามที่กระทรวงการคลังกำหนด	4.18	1.11	มาก	1.98	1.30	น้อย
9. โรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลสินทรัพย์อย่างเป็นระบบ และถูกต้อง	3.95	1.11	มาก	2.12	1.26	น้อย
10. โรงเรียนมีการบริหารพัสดุ ตามระเบียบที่กำหนดได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้อง	4.07	1.05	มาก	2.15	1.28	น้อย

จากตาราง การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณพบว่า โรงเรียนบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ และถูกต้องตามที่กระทรวงการคลังกำหนด มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.11) ส่วนการวิเคราะห์การเสนอขอ และจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง(MTEF) และจัดทำร่างข้อตกลงบริการผลิตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.05)

ในส่วนของปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า การวิเคราะห์การเสนอขอ และจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษามีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 1.18) ส่วนการบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ และถูกต้อง มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 1.23)

ตารางที่ 4 การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารงานบุคคล

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3) การบริหารงานบุคคล						
1. โรงเรียนวิเคราะห์ และวางแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ.กำหนด	3.17	1.21	ปานกลาง	2.35	1.28	น้อย
2. โรงเรียนนำแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาอนุมัติ	3.58	1.21	มาก	2.39	1.30	น้อย
3. โรงเรียนขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	4.18	1.11	มาก	2.13	1.24	น้อย
4. โรงเรียนสรรหา และบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามที่ได้รับมอบอำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา	2.71	1.51	ปานกลาง	2.44	1.50	น้อย
5. โรงเรียนเสนอคำร้องขอย้าย โอน และการบรรจุกลับเข้ารับราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามระเบียบที่กำหนด	3.10	1.63	ปานกลาง	1.90	1.29	น้อย
6. โรงเรียนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งก่อนการปฏิบัติหน้าที่ และระหว่างปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง	3.94	1.17	มาก	2.14	1.70	น้อย
7. โรงเรียนเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรณีปกติ กรณีพิเศษ และกรณีอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด	4.28	1.28	มากที่สุด	2.06	2.12	น้อย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ			ระดับปัญหา		
	ในการปฏิบัติงาน			ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8. การดำเนินการทางวินัยทั้งกรณีความผิดไม่ร้ายแรงและร้ายแรงตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด	2.65	1.59	ปานกลาง	1.82	1.30	น้อย
9. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการอุทธรณ์ และร้องทุกข์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด	2.21	1.54	น้อย	1.60	1.10	น้อยที่สุด
10. โรงเรียนมีการเสริมสร้าง และป้องกันการกระทำผิดวินัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.17	1.13	มาก	1.70	1.14	น้อยที่สุด
11. โรงเรียนดำเนินการ การออกจากราชการกรณีต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด	2.51	1.64	น้อย	1.74	1.25	น้อยที่สุด

จากตาราง การกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลด้านการบริหารงานบุคคลพบว่า การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรณีปกติ กรณีพิเศษ และกรณีอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 1.28) ส่วนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการอุทธรณ์ และร้องทุกข์ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 1.54)

ในส่วนของปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า การสรรหา และบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามที่ได้รับมอบอำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 1.50) ส่วนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการอุทธรณ์ และร้องทุกข์วิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.60$, S.D. = 1.10)

ตารางที่ 5 การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป

รายการ	ระดับสภาพ			ระดับปัญหา		
	ในการปฏิบัติงาน			ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4) การบริหารทั่วไป						
1. โรงเรียนวางแผนระบบงานธุรการโดยนำเทคโนโลยีมาใช้รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.99	1.14	มาก	2.10	1.23	น้อย
2. ผู้อำนวยการโรงเรียนปฏิบัติงานในตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	4.20	1.22	มาก	1.85	1.23	น้อย
3. โรงเรียนจัดระบบฐานข้อมูล และระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา และเชื่อมโยงกับเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นๆ	3.93	1.09	มาก	2.21	1.27	น้อย
4. โรงเรียนจัดพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบฐานข้อมูล และระบบเครือข่ายสารสนเทศให้มีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน	4.00	1.11	มาก	2.28	1.30	น้อย
5. โรงเรียนประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือ และสนับสนุนงานการศึกษา	3.93	1.05	มาก	2.18	1.18	น้อย
6. โรงเรียนวิเคราะห์ วางแผน ออกแบบโครงสร้าง การจัดการดำเนินงานและบริหารจัดการตามโครงสร้างการแบ่งที่กำหนด	3.93	1.11	มาก	2.11	1.14	น้อย
7. โรงเรียนพัฒนาองค์กรด้วยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และกำหนดแนวทางการพัฒนาให้ครอบคลุมโครงสร้าง และการกิจ	3.96	1.09	มาก	2.19	1.16	น้อย
8. โรงเรียนวางแผนนโยบายการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ในการบริหารการศึกษา	3.94	1.12	มาก	2.20	1.13	น้อย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากร มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการบริหาร และพัฒนาการศึกษา	4.03	1.06	มาก	2.36	1.19	น้อย
10. โรงเรียนจัดระบบส่งเสริม และสนับสนุน การบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป	4.00	1.06	น้อย	2.25	1.21	น้อย
11. โรงเรียนดูแลอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ให้มีความปลอดภัย และสวยงามอยู่เสมอ	4.16	1.10	มาก	2.24	1.28	น้อย
12. โรงเรียนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ จากสำมะโนนักเรียนได้ถูกต้องและใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ	4.00	1.03	มาก	2.17	1.24	น้อย
13. โรงเรียนวางแผนการรับนักเรียนและ ดำเนินการตามแผนที่กำหนด	4.14	1.09	มาก	2.00	1.26	น้อย
14. โรงเรียนส่งเสริมและประสานงาน การศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ตามความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น	3.43	1.29	มาก	2.27	1.28	น้อย
15. โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียน และส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย ตามความถนัด และความสนใจ	3.96	1.19	มาก	2.17	1.21	น้อย
16. โรงเรียนประชาสัมพันธ์งานการศึกษาด้วย รูปแบบที่หลากหลาย เช่น การกระจายเสียง จัดทำ แผ่นพับ การทำสารของโรงเรียน เป็นต้น	3.98	1.08	มาก	2.13	1.21	น้อย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	ระดับ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
17. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนและ ประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่นๆ	3.77	1.18	มาก	2.07	1.15	น้อย
18. โรงเรียนดำเนินการจัดระบบควบคุมภายใน หน่วยงานตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานตรวจเงิน แผ่นดินกำหนด	3.93	1.10	มาก	2.18	1.24	น้อย
19. โรงเรียนให้บริการสาธารณะกับ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ เป็นต้น	4.07	1.14	มาก	1.90	1.22	น้อย

จากตาราง การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป การปฏิบัติงานในตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบที่กำหนดมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.22) ส่วนการส่งเสริม และประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยตามความต้องการของท้องถิ่นมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 1.54)

ในส่วนของปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการผลิต การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการบริหาร และพัฒนาการศึกษา มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 1.19) ส่วนการปฏิบัติงานในตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบที่กำหนด มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.85$, S.D. = 1.23)

2. แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ตารางที่ 6 แนวคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) หลักการกระจายอำนาจ						
1. โรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจการศึกษา จากส่วนกลางให้สามารถบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้อย่างเหมาะสม	3.46	1.08	มากที่สุด	2.46	1.19	น้อย
2. โรงเรียนมอบหมายงานให้กับบุคลากร แต่ละฝ่ายมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในการ ปฏิบัติงานด้วยตนเอง	3.82	1.09	มาก	2.34	1.16	น้อย
3. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ บริหารงานในฝ่ายต่าง ๆ ในรูปของคณะกรรมการ	4.07	1.09	มาก	2.18	1.16	น้อย
4. โรงเรียนให้ฝ่าย หรือหัวหน้างานต่าง ๆ ตัดสินใจบริหารงบประมาณที่ได้รับด้วยตนเอง	3.70	1.16	มาก	2.31	1.17	น้อย
5. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการดำเนินงานภายในสถานศึกษา	3.86	1.16	มาก	2.25	1.19	น้อย
2) หลักการมีส่วนร่วม						
1 โรงเรียนบริหารและจัดการศึกษาโดย ให้คณะครูมีส่วนร่วมทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหาร ทั่วไป	4.26	1.09	มากที่สุด	2.05	1.23	น้อย
2. โรงเรียนบริหาร และจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.09	1.10	มาก	2.06	1.22	น้อย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.04	1.10	มาก	2.24	1.20	น้อย
4. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.84	1.17	มาก	2.25	1.21	น้อย
5. โรงเรียนประสานงานให้หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน บริษัท มูลนิธิ และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา	3.96	1.14	มาก	2.20	1.19	น้อย
3) หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน						
1. โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวย องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิในการจัดการศึกษา	3.66	1.18	มาก	2.43	1.28	น้อย
2. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้แทนทุกฝ่ายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3.99	1.17	มาก	2.10	1.15	น้อย
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาจัดการศึกษา	4.13	1.11	มาก	2.26	1.18	น้อย
4. โรงเรียนรับฟังข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา	4.20	1.09	มาก	2.16	1.26	น้อย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4) หลักการบริหารตนเอง						
1. โรงเรียนมีอิสระในการบริหารการศึกษา โดยหน่วยเหนือมีหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย และเป้าหมาย	3.62	1.16	มาก	2.40	1.21	น้อย
2. โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ และความ รับผิดชอบในการบริหาร และจัดการศึกษาด้วย วิธีการที่หลากหลายตามความพร้อมของตนเอง	3.76	1.07	มาก	2.38	1.20	น้อย
3. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ฝ่ายต่างๆ กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารงานที่ได้รับ มอบหมายอย่างอิสระ	3.81	1.05	มาก	2.33	1.17	น้อย
5) หลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล						
1. โรงเรียนมีระบบกำกับ ติดตาม และ ตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.84	1.10	มาก	2.23	1.21	น้อย
2. โรงเรียนมีความพร้อมในการรองรับ การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากองค์กรอิสระ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด	3.85	1.15	มาก	2.23	1.22	น้อย
3. โรงเรียนรายงานผลการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทราบ	3.97	1.10	มาก	2.16	1.40	น้อย
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วน ร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน	3.99	1.16	มาก	2.12	1.25	น้อย
5. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	3.95	1.12	มาก	2.12	1.20	น้อย

จากตาราง การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลพบว่า ด้านการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหาร และจัดการศึกษาโดยให้คณะครูมีส่วนร่วมทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 1.09) ส่วนการที่โรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจ การศึกษาจากส่วนกลางให้สามารถบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้อย่างเหมาะสม มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.08)

ในส่วนปัญหาการปฏิบัติงานพบว่า โรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจการศึกษาจาก ส่วนกลางให้สามารถบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้อย่างเหมาะสม มีปัญหา ในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 1.19) ส่วนการบริหารและจัดการ ศึกษาโดยให้คณะครูมีส่วนร่วมทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการ บริหารทั่วไป มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 1.23)

3. แนวคิดการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

ตารางที่ 7 แนวคิดการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

รายการ	ระดับสภาพ			ระดับปัญหา		
	ในการปฏิบัติงาน			ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) หลักนิติธรรม						
1. โรงเรียนมีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อตกลง หรือแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงาน	4.01	1.15	มาก	2.05	1.24	น้อย
2. โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ความ รับผิดชอบของบุคลากรให้ได้ปฏิบัติงานตาม ความรู้ความสามารถ	4.11	1.14	มาก	2.06	1.24	น้อย
3. โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของ บุคลากรไว้อย่างชัดเจน	3.62	1.28	มาก	2.13	1.20	น้อย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรมีระเบียบ วินัย ประพฤติตนตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการ และจรรยาบรรณวิชาชีพกำหนด	4.19	1.19	มาก	1.95	1.19	น้อย
5. โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ความประพฤติเรียบร้อยรวมทั้งมีมาตรการในการ แก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์	4.20	1.16	มาก	2.15	1.25	น้อย
2) หลักคุณธรรม						
1. ผู้บริหารยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัย และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน	4.27	1.18	มากที่สุด	1.84	1.27	น้อย
2. ผู้บริหารใช้หลักเหตุผลในการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ	4.25	1.18	มากที่สุด	1.88	1.28	น้อย
3. ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบแก่ บุคลากรในโรงเรียนตามหลักเกณฑ์โดยใช้หลัก คุณธรรม	4.26	1.16	มากที่สุด	1.88	1.21	น้อย
4. โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัย และปฏิบัติ ตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน	4.35	1.14	มากที่สุด	1.83	1.23	น้อย
5. ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้กับ บุคลากรอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม	4.24	1.15	มากที่สุด	1.88	1.25	น้อย
3) หลักความโปร่งใส						
1. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการ ดำเนินของฝ่ายต่างๆ ในแผนปฏิบัติการด้วยความ เหมาะสม	4.21	1.09	มากที่สุด	1.96	1.29	น้อย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2. โรงเรียนตรวจสอบ ดูแล ควบคุม จัดซื้อ จัดจ้าง ตรวจสอบพัสดุประจำปี และการจำหน่าย พัสดุ ครุภัณฑ์ถูกต้องตามระเบียบตรวจสอบได้	4.23	1.15	มากที่สุด	1.86	1.26	น้อย
3. โรงเรียนกำกับ ดูแล ควบคุมให้มีการจัดทำ บัญชี และทะเบียนเกี่ยวกับการเงินทุกประเภทให้ เป็นปัจจุบันถูกต้องตามระเบียบและตรวจสอบได้	4.29	1.15	มากที่สุด	1.89	1.26	น้อย
4. ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของ บุคลากรด้วยความยุติธรรม และ โปร่งใส	4.27	1.15	มากที่สุด	1.88	1.27	น้อย
5. โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และรายงานต่อสาธารณชนได้รับทราบ	4.12	1.16	มาก	1.93	1.19	น้อย
4) หลักการมีส่วนร่วม						
1. โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการ วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.20	1.10	มาก	1.97	1.21	น้อย
2. โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานตาม แผนงานที่กำหนดด้วยการทำงานเป็นทีม	4.26	1.10	มากที่สุด	1.98	1.19	น้อย
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน	4.19	1.08	มาก	1.97	1.19	น้อย
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วน ร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.11	1.11	มาก	2.02	1.16	น้อย
5. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และหน่วยงาน อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.09	1.12	มาก	2.01	1.08	น้อย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5) หลักความรับผิดชอบ						
1. โรงเรียนวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน	4.09	1.12	มาก	2.01	1.08	น้อย
2. ผู้บริหารมีความตั้งใจ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่	4.37	1.07	มากที่สุด	1.86	1.16	น้อย
3. บุคลากรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเต็มตามศักยภาพ และเสร็จตามเวลาที่กำหนด	4.08	1.00	มาก	2.09	1.17	น้อย
4. โรงเรียนมีกำกับ ติดตาม และนิเทศบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ	4.02	1.03	มาก	2.03	1.11	น้อย
5. โรงเรียนสำรวจและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ความยากจน ปัญหาครอบครัว สุขภาพอนามัย และการเรียน	4.29	1.01	มากที่สุด	2.03	1.17	น้อย
6) หลักความคุ้มค่า						
1. โรงเรียนมอบหมายงานให้กับบุคลากรได้ตรงกับความรู้ความสามารถ และความต้องการ	4.16	0.98	มาก	2.11	1.17	น้อย
2. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	1.03	มากที่สุด	2.05	1.15	น้อย
3. โรงเรียนมีการดูแลรักษา การใช้อาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.28	1.07	มากที่สุด	1.93	1.13	น้อย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	ระดับ ในการปฏิบัติงาน			ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. โรงเรียนมีการรักษา ซ่อมแซม และใช้วัสดุ ครุภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ	4.15	0.98	มาก	2.10	1.16	น้อย
5. โรงเรียนส่งเสริม และมีมาตรการใช้ งบประมาณ ทรัพยากรทางการศึกษาอย่าง ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด	4.31	0.97	มาก	1.95	1.12	น้อย

จากตาราง การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัยพบว่า ด้านการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารมีความตั้งใจ และความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 1.07) ส่วน โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจนมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.28)

ในส่วนของปัญหาการปฏิบัติงานพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยความประพฤติเรียบร้อยรวมทั้งมีมาตรการในการแก้ปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.15$, S.D. = 1.25) ส่วนโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัย และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.83$, S.D. = 1.23)

ส่วนที่ 3 ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

1. ด้านวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ หลักสูตรสถานศึกษาขาดความชัดเจน ในทางปฏิบัติ การให้ครูในโรงเรียนจัดทำกันเองเป็นไปได้ยาก และเป็นการเพิ่มภาระงานโดยไม่จำเป็น กอปรกับครูส่วนใหญ่มิได้จบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร หรือการวิจัย กระบวนการศึกษาวิชาการควรดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร โดยครูสามารถบูรณาการนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่หน่วยเหนือกำหนด ล้วนสับสนวุ่นวาย การปรับเปลี่ยนนโยบายทุกปีส่งผลให้ผู้ปฏิบัติไม่สามารถสนองความต้องการได้ ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ และสนับสนุนงบประมาณตามภาระงาน ทั้งนี้เพราะ การเปลี่ยนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หรือ ความถนัดของครูผู้สอนย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา

การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ด้วยการจัดอบรม ประชุมสัมมนาหลายครั้ง แต่ส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนได้ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ควรมีการจัดอบรมเพื่อเรียนรู้อย่างจริงจัง มีการนิเทศกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ โดยผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำกับโรงเรียนในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมิน สนับสนุนงบประมาณ และ บุคคลกรให้เพียงพอกับภาระงาน นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างโรงเรียนทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และสภาพความพร้อมอื่นๆ เช่น การขาดแคลนอัตรากำลัง การขาดแคลนงบประมาณ ท้องถิ่นห่างไกลธุรกันดาร ล้วนมีปัจจัยที่แตกต่างกัน ดังนั้น การใช้เกณฑ์การประเมินฉบับเดียวกันย่อมเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ

2. ด้านงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ ประเด็นสำคัญมากที่สุดคือ งบประมาณที่โรงเรียนได้รับนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็น และเป็นภาระที่โรงเรียนต้องระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้วยตนเองทั้งการขอรับบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรต่าง ๆ และการทอดผ้าป่าสามัคคี กระทรวงศึกษาธิการควรจัดสรรให้เพียงพอต่อการความต้องการในลักษณะการเขียนโครงการ แลกเงินโดยให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระ และในส่วนของวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์ทางการศึกษาควรให้สถานศึกษาเลือกซื้อ หรือจัดหาโดยความต้องการของตนเอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ควรมอบให้ หรือบังคับซื้อเนื่องจากไม่เกิดประโยชน์ตามความต้องการ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

คุณภาพการสอนเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่เหมาะสม นอกจากนี้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูลดลงตามภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาหนี้สิน การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบลูปหน้าปะจมูก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการสอนของครู หน่วยงานนี้ ควรมีการจัดอบรม หรือสัมมนาตามความต้องการของครู มีการนิเทศอย่างเป็นระบบแบบกัลยาณมิตร

4. ด้านการบริหารทั่วไป

ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนเป็นเรื่องใหญ่ที่โรงเรียนต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ ทั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ยาเสพติด ฐัสาว ก้าวร้าว ไม่สนใจเรียน การเสพลื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการ โรงเรียนควรประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การสนับสนุน ส่งเสริม และดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบต่อไป

ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในระบบ นอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินงานทั้งนี้เนื่องจากแนวทางการดำเนินงานที่ขาดความชัดเจน หรือภารกิจดังกล่าวมีความทับซ้อนกับหน่วยงานการศึกษาอื่นจึงไม่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ตอนที่ 2 กรณีศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

การศึกษา กรณีศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยขอนำเสนอการศึกษาในภาคสนาม จำนวน 9 โรงเรียน โดยใช้ชื่อสมมุติเรียงตามคุณภาพของการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทั้ง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ ระดับดีมาก ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง มีดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนแคใหญ่ และโรงเรียนวัดปราสาทผึ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนจอมสุนารีวิทยา โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ และโรงเรียนวัดกุศลประชา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนพิบูลทอง วิทยาโรงเรียนสุทธาอุทิศ และโรงเรียนวัดบางใหญ่

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา

โรงเรียนประสิทธิ์วิทยายู่ติดถนนวิไลเสนา เขตเทศบาลเมืองเสนา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อดีตการคมนาคมทางน้ำเจริญรุ่งเรือง ชุมชนเสนาถือว่าเป็นจุดศูนย์กลางของการค้าขาย และการเดินทางขนส่งสินค้าทางเรือที่รู้จักกันแพร่หลายในนามของบ้านแพนปัจจุบันเมื่อการคมนาคมทางเรือได้เปลี่ยนมาใช้ในการคมนาคมขนส่งทางบกแทน ชุมชนอำเภอสนายยังมีถนนลาดยางหลายสายเชื่อมโยงระหว่างอำเภอกับจังหวัดใกล้เคียงหลายสาย ทำให้ไปมาได้สะดวก รวดเร็ว โรงเรียนตั้งอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 25 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือของโรงเรียนติดกับพื้นที่ตำบลบ้านแพน และอำเภอดักให้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทิศใต้ติดกับพื้นที่ของอำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทิศตะวันออกมีพื้นที่ติดกับอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทิศตะวันตกมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอบางซ้าย และจังหวัดสุพรรณบุรี

โรงเรียนประสิทธิ์วิทยาเป็นโรงเรียนสามัญประเภทสหศึกษา ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2479 ระยะแรกใช้สถานที่ของโรงเรียนหม่นเต่งเป็น จากนั้นย้ายไปใช้สถานที่ตั้งโรงเรียนปัจจุบันนี้

แรกเริ่มเปิดสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการรับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพียงชั้นเดียวก่อน และปีต่อ ๆ ขยายชั้นเรียนเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนกระทั่งเปิดสอนได้ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การจัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 3 ภาค คือ ภาคต้น และภาคกลาง ปัจจุบัน โรงเรียนประสิทธิ์วิทยาเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6

ข้อมูลพื้นฐาน

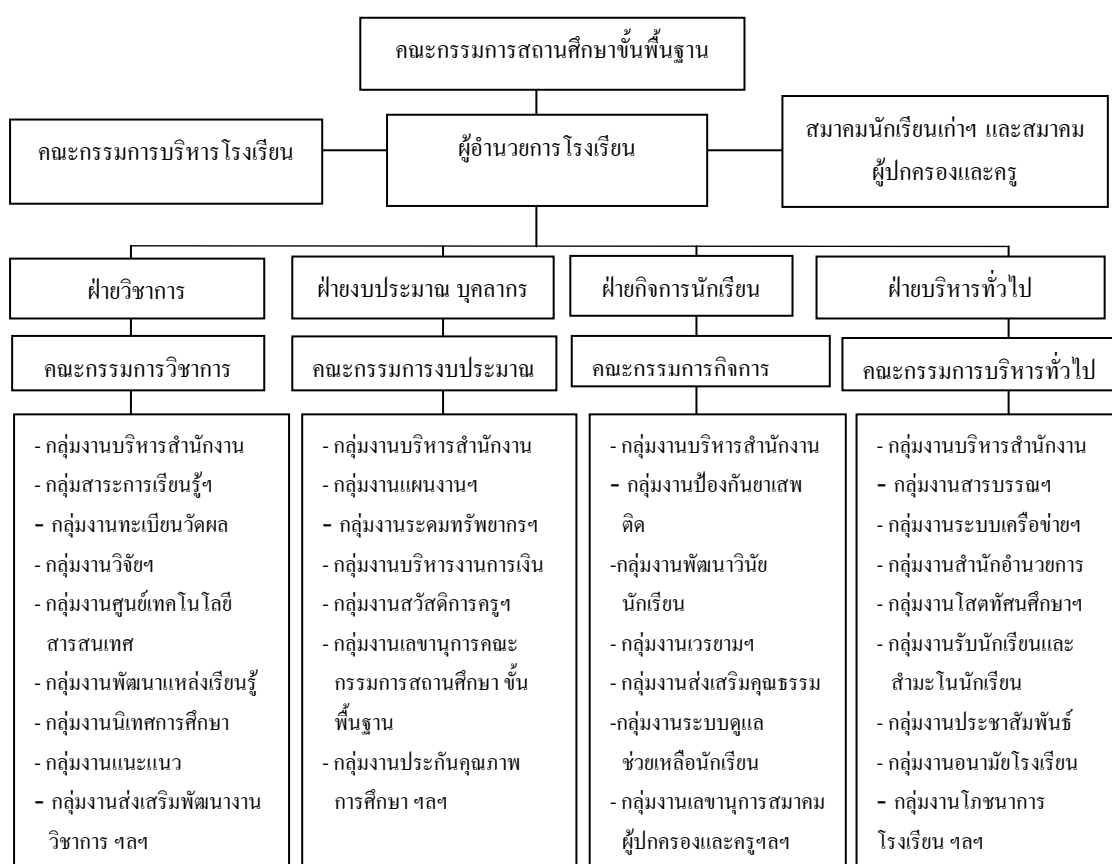
ขนาดโรงเรียน โรงเรียนประสิทธิ์วิทยาเป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และ 4 คือ ระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

จำนวนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา มีฝ่ายบริหารจำนวน 5 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน และข้าราชการครูชาย จำนวน 35 คน หญิง จำนวน 56 คน โดยมีนักการภารโรงเป็นลูกจ้างประจำของรัฐบาลเพียง 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 91 คน ทั้งนี้ ในจำนวนครูทั้งหมด มีครูอัตราจ้างจำนวน 11 คน จัดจ้างโดยใช้เงินงบประมาณของทางราชการจำนวน 5 คน และจากเงินอุดหนุนรายหัว จำนวน 6 คน โรงเรียนได้จัดหางบประมาณเพื่อจ้างนักการภารโรงจำนวน 6 คน ยาม จำนวน 1 คน พนักงานขับรถ จำนวน 1 คน และพนักงานทำความสะอาด จำนวน 13 คน รวมนักการภารโรง และลูกจ้างทั้งสิ้น 21 คน

จำนวนนักเรียน มีนักเรียนในปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 1,744 คน เป็นนักเรียนชาย 814 คน นักเรียนหญิง 960 คน จำแนกเป็นระดับช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 340 คน มีจำนวน 28 ห้อง และระดับช่วงชั้นที่ 4 มีจำนวน 185 คน มีจำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น จำนวน 17 ห้อง

โรงเรียนมีอาคารเรียน 5 หลัง อาคารประกอบ 4 หลัง คือ โรงอาหาร 2 แห่ง อาคารหอประชุม 1 แห่ง และอาคารฝึกงาน 1 แห่ง บ้านพักครู 4 หลัง ห้องน้ำห้องส้วม 5 หลัง สนามบาสเกตบอล สนามตะกร้อ และสนามฟุตบอลอย่างละ 1 สนาม ห้องเรียน และห้องพิเศษ โรงเรียนมีห้องเรียนทั้งช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 จำนวนทั้งสิ้น 48 ห้องเรียน และห้องพิเศษต่าง ๆ เช่น ห้องพักครู ห้องผู้บริหาร ห้องประชุม ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีจำนวนทั้งสิ้น 13 ห้อง

โครงสร้างการบริหารของโรงเรียนประสิทธิ์วิทยามีการปรับโครงสร้างการบริหารงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานของโครงการโรงเรียนเร่งสู่ฝัน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน สมาคมศิษย์เก่าและสมาคมผู้ปกครอง และครู มีรองผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณและบุคลากร ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายบริหารทั่วไป

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนประสิทธิ์วิทยา

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ คือ ผลิตคนมีคุณภาพ ชีวีชนวัฒนธรรมด้วยกิจกรรมการบริหาร
ประสานพลังครู คาวบู้ชุมชน เกิดประสิทธิผลอันภาคภูมิใจ

แผนกลยุทธ์หลัก 5 ประการ

1. ปรับระบบโครงสร้าง และระบบการบริหารจัดการ วัฒนธรรมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพที่จะพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ มีคุณภาพจนเป็นที่ยอมรับของสังคม
2. พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะการดำรงชีวิตโดยเน้นการบูรณาการ
3. เร่งพัฒนาระบบ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้และบริหารจัดการให้มากที่สุดเพื่อประโยชน์การพัฒนาผู้เรียน
4. เสริมสร้างคุณภาพบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ มีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. ระดมทรัพยากร โดยสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์อย่างเข้มแข็งในการดำเนินการเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนคุณภาพ

พันธกิจ คือ 1) สร้างเสริมโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน 2) สร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ 3) พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

เป้าหมาย คือ 1) ประชาชนได้รับการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีมาตรฐานคุณภาพ 2) ประชาชนได้รับความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม 3) ศึกษา และวิจัยเพื่อการบริการรักษาพยาบาล และส่งเสริมสุขภาพ 4) เด็ก และเยาวชนได้รับการศึกษาที่ดีใกล้บ้าน 5) ประชาชนได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือ และสร้างรายได้ให้กับตนเองเพิ่มขึ้น 6) เพิ่มกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามความต้องการของตลาด

ลักษณะชุมชน

ด้านสภาพชุมชน โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนตลาดอำเภอเสนาซึ่งแวดล้อมไปด้วยตลาดเสนา มีหมู่บ้านทั้งบ้านจัดสรร บ้านเดี่ยว บ้านขยายแบบครบครันใหญ่ ร้านค้า วัด โรงเรียนประถมศึกษา บริเวณรอบ ๆ โรงเรียนมีสถานที่ราชการต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น เทศบาลเมืองเสนา โรงพยาบาลเสนา การศึกษานอกโรงเรียน สถานีขนส่งผู้โดยสารประจำอำเภอเสนา ที่ทำการหมวดการทาง เป็นต้น

ทั้งนี้ ส่งผลให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครอง ชุมชน ร้านค้า บริษัท ห้างร้าน ต่าง ๆ ในการร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาโรงเรียน

ด้านการคมนาคม สภาพทั่วไปของพื้นที่ในเขตบริการของโรงเรียนคือ อำเภอเสนาทั้งหมด ซึ่งสภาพทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดประมาณ 35 กิโลเมตร เส้นทางถนน สายอยุธยา – สุพรรณบุรี และถ้าหากเดินทางจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงสายเสนา – สามโคก จนถึงจังหวัดปทุมธานี มีระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร และถ้าเดินทางจากสุพรรณบุรี ตามทางหลวงสายอยุธยา – เสนา ถึงสุพรรณบุรีมีระยะทางประมาณ 44 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดสุพรรณบุรีตามทางหลวงสายเสนา – ผักไห่ – โพธิ์ทอง มีระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 205,567 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มโดยลาดเป็นแนวยาวจาก ทิศใต้ไปทิศเหนือ ดาบลที่อยู่ในพื้นที่ที่สูงที่สุดคือ ดาบลดอนทอง ดาบลที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มที่สุดคือ ดาบลหัวเวียง

ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนโดยภาพรวมมีฐานะปานกลาง ในตัวเมืองประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ผักผลไม้ พื้นที่เมืองตลอดจนอาหารนาชนิด บางส่วนรับจ้างทั่วไป รับราชการ พนักงานบริษัท ห้างร้าน ต่าง ๆ และชนบทที่ไม่ห่างไกลออกไปจากตัวเมืองมากนัก ประชาชนส่วนใหญ่อาชีพด้าน เกษตรกรรมทั้งทำนา ทำสวน ทำไร่ ปลูกพืชผัก ผลไม้ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้สวยงามต่าง ๆ เช่น กล้ายไม้ ปาล์ม ส่งผลให้บางชุมชนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวนเกษตรที่นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และต่างประเทศต่างมาชื่นชมอย่างมิขาดสายตลอดทั้งปี ทั้งนี้สภาพทางเศรษฐกิจ ในชนบทของชาวไร่ชาวนายังคงอยู่ในระดับปานกลางในรายที่มีที่ทำกินเป็นจำนวนมาก และมีเงิน ลงทุนสูง ส่วนชาวบ้านที่ยากจนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองจึงประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป ซึ่งสภาพความยากจนดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ปกครองต้องทำมาหากินแบบหาเช้ากินค่ำจึงไม่มีเวลาพอที่จะดูแลบุตรหลานของตนได้อย่างเต็มที่ บางรายผู้ปกครองต้องอพยพไปทำงานในเมืองกรุง หรือตามต่างจังหวัดเศรษฐกิจจึงต้องฝาก ลูกหลานไว้กับปู่ย่าตายาย และประกอบกับบางครัวเรือนมีปัญหาหย่าร้างส่งผลให้เป็นปัญหาต่อ ระบบการศึกษอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

รางวัลเกียรติยศของโรงเรียน

นักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันในระดับต่าง ๆ เป็นจำนวนมากโดยในปีการศึกษา ได้รับรางวัลทั้งสิ้น 15 รางวัล มีรางวัลที่สำคัญ เช่น นักเรียนรางวัลพระราชทานประจำปีการศึกษา 2547 จากสำนักสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลชนะเลิศการประกวดพิพิธทัศน์ละครเพลง จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และได้รับรางวัลประกวดเรียงความคิดถึงสมเด็จพระเจ้า จัดโดยมูลนิธิสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ เป็นต้น

ครู และบุคลากรได้รับรางวัลเกียรติยศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เช่น รางวัลรองผู้อำนวยการสถานศึกษาดีเด่น จากสมาคมผู้บริหารแห่งประเทศไทย รางวัลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ไปศึกษาต่อต่างประเทศเป็นเวลา 1 เดือน เป็นต้น

โรงเรียนได้รับรางวัลเกียรติยศเป็นจำนวนมาก เช่น รางวัลโรงเรียน โรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ดีเด่น โรงเรียนนาร่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบหนึ่งโรงเรียน อำเภอหนึ่งอำเภอในฝัน และโรงเรียนในโครงการ Top Star เป็นต้น

การที่โรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนได้รับรางวัลเกียรติยศเป็นจำนวนมากนั้น แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนประสิทธิ์วิทยาเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ ส่งผลให้โรงเรียนเป็นต้นแบบ หรือโรงเรียนแกนนำของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือกระทรวงศึกษาธิการหลายโครงการ และสิ่งที่สำคัญคือ โรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง และชุมชนในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษา สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประสิทธิ์วิทยา ตามภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วยการส่งครูเข้ารับการอบรม การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น และศึกษาดูงานโรงเรียนนำร่องในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา จากนั้นให้ผู้เข้ารับการอบรมกลับมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคณะครูในแต่ละกลุ่มสาระเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ โดยให้คณะทำงานมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วม แสดงความคิดเห็น ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ การจัดทำหลักสูตรนี้ เรามีการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ” โดยให้ข้อเสนอแนะ ถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเพื่อนำมาประกอบการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ กล่าวว่า “การทำหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระไปดำเนินการแล้วมานำเสนอในที่ประชุมว่าควรปรับ อย่างไรบ้างเพื่อให้สอดคล้องกัน” โรงเรียนจัดทำหลักสูตรโดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก และแยกหลักสูตรท้องถิ่นโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน ครูมีวิธีการ สอนที่หลากหลาย วัตถุประสงค์ผลตามสภาพจริง ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการพัฒนา สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครู และนักเรียนศึกษาค้นคว้า และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ มีคณะกรรมการนิเทศ ตามกลุ่มสาระ และระดับชั้น โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้กำกับดูแล

ผลที่เกิดจากการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้จาก องค์ความรู้ที่บูรณาการจากท้องถิ่น อนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ของ บรรพบุรุษที่เกื้อกูลสืบ เช่น การแสดงพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมืองซึ่งสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งแสดงในชุมชนในโอกาสสำคัญต่าง ๆ

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน สนับสนุนครูให้เข้ารับการอบรมศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน เพื่อให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนการคิดวิเคราะห์ โดยครูต้องทำแผน และบันทึกหลังสอน มีหัวหน้ากลุ่มสาระของฝ่ายวิชาการ และฝ่ายบริหารประชุมทุกวันจันทร์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจะมอบนโยบายให้หัวหน้าสาระการเรียนรู้ถ่ายทอดสู่ครูผู้สอนถึงแนวปฏิบัติในการสอน และต้องสอนให้ตรงตามสาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “ครูส่วนใหญ่ได้สอนตรงตามวิชาเอก โท กับวิชาที่ตนเองมีความถนัด มีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ” การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูทุกคนต้องจัดทำแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยี นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้กำหนดโครงการหลากหลายโครงการ เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการ โครงการพัฒนาการสอนวิชา โครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ผลจากความมุ่งมั่นในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวนโยบายส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มาโรงเรียนแต่เช้า และกลับช่วงเย็นหลังโรงเรียนเลิกเป็นเวลานานเพราะโรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวก ความสนุกสนานเพลิดเพลินกับบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด มีชีวิต สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เวทีคนเก่ง ห้องศิลปะ ดนตรี ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่ครบครัน

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนกำหนดนโยบายพัฒนางานทะเบียน และวัดผล โดยสนับสนุนให้รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้ หัวหน้าฝ่ายวัดผล และประเมินผล เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน และศึกษาต่อในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงกระบวนการวัดผล และประเมินผลที่ถูกต้อง และเป็นระบบ การดำเนินงาน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่ม

สาระการเรียนรู้ เป็นผู้นิเทศ ติดตามการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การใช้โปรแกรม Student 44 เป็นเครื่องมือ ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ เมื่อสอนแต่ละครั้งต้องมีการประเมินผล มีการบันทึกผลหลังสอน และแก้ปัญหาให้นักเรียน การวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการตกลงระหว่างครูกับนักเรียน การวัดความรู้จะต้องหลากหลายทั้งด้าน ความจำ คิววิเคราะห์ จะไม่มีแบบปรนัย หรืออัตนัยเพียงอย่างเดียว”

โรงเรียนกำหนดระเบียบการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้วยการ ประเมินครบทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้วิธีการที่ หลากหลายตามสภาพจริง และความสามารถของผู้เรียน เช่น การทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน เก็บคะแนน ทดสอบจุดประสงค์ การทำรายงาน ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ประเมินคุณธรรม จริยธรรม จิตพิสัย สังเกตพฤติกรรมโดยครูประเมินเป็นหลัก และให้นักเรียน เพื่อน และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมประเมิน จากนั้นครูผู้สอนจะแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบเพื่อปรับปรุงพฤติกรรม หรือการทำงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาต้องมีการวางแผนพัฒนางาน ทะเบียน และวัดผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และเก็บข้อมูลไว้ในหน่วยบันทึกความจำขนาดเล็กที่ โรงเรียนจัดซื้อให้ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการทำคะแนน

ผลการดำเนินงาน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการประเมินตรงตามศักยภาพ และจำแนกตาม ลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนที่เรียนปานกลาง หรือเรียนอ่อนอาจได้รับผลการเรียน ที่ดี ถ้าหากมีคะแนนคุณธรรม จริยธรรมดี ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียน ไม่เคร่งเครียด กับการเรียนที่เน้นเนื้อหาวิชาการมากเกินไป มีระเบียบวินัย การวัดและประเมินผลตรงกับสภาพ ความเป็นจริง นักเรียนตั้งใจเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่ชอบการประเมินผลการเรียนโดยการ อภิปราย และการนำเสนอหน้าชั้นเรียนเพราะได้แสดงออกถึงศักยภาพ และความสามารถของ ตนเอง

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนกำหนดนโยบายให้ครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 เรื่อง โดยสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ และนำผลการวิจัยในชั้นเรียนของครูแต่ละคน ไปใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปี ทั้งนี้ ครูผู้เข้ารับการอบรมจะนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้กับหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าสาระการ

เรียนรู้ และครู แล้วจึงดำเนินการทำวิจัยในประเด็นปัญหาที่พบจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้รูปแบบการทำวิจัยอาจจะเป็นประเภทใดก็ได้ เช่น วิจัยเต็มรูปแบบ หรือวิจัยหน้าเดียว ตามศักยภาพของครูแต่ละคน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ผมให้นโยบายกับครูทุกคนต้องมีการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อย 1 เรื่องต่อปี จะทำวิจัยอย่างง่าย หรือแบบ 4 – 5 บท ก็ได้ จัดให้ครูเข้ารับการอบรม และพัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน ดูแลกำกับอย่างใกล้ชิด และนำผลไปถึงการพิจารณาความดีความชอบอีกส่วนหนึ่งด้วย” ในส่วนของผู้เรียน ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความสามารถในการทำวิจัยในเรื่องที่ตนเองสนใจ หรือต้องการหาความรู้ในรูปของโครงการ และการทดลองต่าง ๆ

ผลจากการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูมีความชำนาญในการทำวิจัยมากขึ้น และสามารถพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการได้ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะใช้กระบวนการวิจัยเพื่อแก้ปัญหานักเรียนทั้งทางด้านการเรียน และปรับพฤติกรรมของผู้เรียนไปพร้อมๆ กัน

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการงานพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อสำรวจความต้องการ ความขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน จากนั้นจึงสรรหา และสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอน และสื่อเทคโนโลยี เช่น โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “สำหรับสื่อ นั้น เราเป็นโรงเรียนต้นแบบต่าง ๆ เราจำเป็นต้องใช้สื่อ ICT ให้ครูรู้จักการผลิตสื่อ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ โปรแกรม หรือสื่อ บางอย่างที่ไม่ได้ก็ต้องซื้อมา”

การจัดหา และพัฒนาสื่อ โรงเรียนประชุมผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่าเพื่อระดมความคิด และขอความร่วมมือในการร่วมกันวางแผน และดำเนินการจัดหาโดยมีเจ้าภาพ หรือแม่งานที่เป็นพลังสำคัญในการจัดหาโดยประชุมเพื่อแบ่งเครือข่าย ความรับผิดชอบในแต่ละหน้าที่ ทั้งนี้การจัดหาสื่อ มีสมาคมศิษย์เก่าเป็นผู้รับผิดชอบ ครูทุกคนจะต้องผลิตสื่อ นวัตกรรม จากนั้นจึงนำมาจัดเก็บไว้ที่ศูนย์สื่อของโรงเรียนเพื่อให้ครูแต่ละคนสามารถยืมไปใช้ได้ โดยเฉพาะสื่อประเภทเทคโนโลยี มีการจัดทำทะเบียนสื่ออย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ แต่ละห้องจะมีคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนจะให้ความร่วมมือในการจัดหาสื่อ

วัสดุ อุปกรณ์ให้นักเรียนประจำห้องเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ โทรทัศน์ บทเรียน E-Learning โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการต่างๆ เป็นต้น

ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานกับการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความสามารถในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองโดยมีเครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดหา ร่วมนำให้ความช่วยเหลือดูแลนักเรียน เกิดความรู้สึกรักมีความภาคภูมิใจในโรงเรียน โดยเฉพาะห้องเรียนของบุตรหลานตนเองที่เรียนอยู่ ผู้ปกครองมีความรัก และห่วงใยโรงเรียน

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง (SEAR) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และให้ครูผู้สอนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในอาคารเรียน เช่น ห้องเรียน ห้องสมุดมีชีวิต ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ภายในบริเวณโรงเรียน เช่น สวนหย่อมหน้า สวนสมุนไพร อุทยานวิทยาศาสตร์ เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ ครูในแต่ละสาระการเรียนรู้ร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงให้ทันสมัยเอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับผู้เรียน โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์จากโรงเรียนอย่างเต็มที่

นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ภายนอก มีการสำรวจชุมชน และบริเวณใกล้เคียง เช่น วัดวาอารามต่าง ๆ ตลอดจนประวัติศาสตร์ความเป็นมาสมัยกรุงศรีอยุธยาว่ามีแหล่งเรียนรู้ประเภทใดบ้าง ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ กล่าวว่า “เราทำการสำรวจแหล่งเรียนรู้โดยให้นักเรียนช่วยสำรวจ มีแบบสำรวจให้ให้ไปดูว่าในหมู่บ้านเรามีอะไรบ้าง ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ แล้วก็ส่งมาหาเรา ครูก็จัดหมวดหมู่ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแหล่งเรียนรู้อะไร อยู่ที่ไหน” ครูผู้สอนได้จัดทำแบบสำรวจแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนช่วยสำรวจ แล้วนำมาแจ้งให้ครูทราบเพื่อที่จะดำเนินการประสานงานขอใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน เช่น วัดพญานาญเชิง วัดอโยธยา วัดใหม่ไชยมงคล อนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นต้น ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สังเกต และเรียนรู้จากของจริง สร้างความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ สนุกสนาน เพลิดเพลินเมื่อเข้ามาในโรงเรียนเปรียบเสมือนเป็นบ้านแห่งการเรียนรู้ ซึ่งครูต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และสถานศึกษาเพื่อรับการประเมิน โรงเรียนรางวัลพระราชทาน ทั้งนี้ รูปแบบการนิเทศภายในใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร มอบให้กลุ่มสาระนิเทศกันเอง การจับคู่กัน มีหัวหน้ากลุ่มสาระ รองผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้กำกับดูแล ทุกวันอังคารมีการประชุมระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้าระดับชั้น ส่งผลให้การนิเทศเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราตั้งคณะกรรมการนิเทศ ที่ใช้นิเทศแบบกัลยาณมิตร เป็นการประเมินแบบพัฒนาการ ครูได้มีการพัฒนาขึ้นหรือไม่”

การนิเทศการศึกษา กำหนดไว้ 3 ระดับ คือการนิเทศโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และการนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และนิเทศตามกำหนด การนิเทศภายในโดยคณะกรรมการจะนิเทศประจำทุกเดือนเวียนไปตามกลุ่มสาระ มีแบบประเมินเพื่อให้คะแนนผลการประเมินเพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ การนิเทศภายในช่วงแรก ๆ มีครูบางส่วนยังไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากยังไม่คุ้นเคยกับการนิเทศที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ แต่เมื่อนิเทศไปได้ระยะหนึ่งครูทุกคนให้การยอมรับ และปฏิบัติตาม ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “พอ. กับรองจะแบ่งกันนิเทศ ออกนิเทศทุก ๆ วัน ช่วงแรกจะมีการแอนตี้ ไม่ให้ความร่วมมือ นานๆ ไปครูก็ปรับตัวได้นะ” การนิเทศภายในที่เป็นระบบส่งผลให้การจัดการกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากได้รับคำแนะนำจากผู้นิเทศ เป็นกระบอกเสียงสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศ หรือผู้บริหารกับครูผู้สอนที่ต้องการคำแนะนำ หรือต้องการความช่วยเหลือ

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการส่งเสริมกิจการนักเรียน โครงการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โครงการปลูกฝัง และส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม เป็นต้น ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายกิจการนักเรียนกล่าวว่า “โรงเรียนกำหนดนโยบายการแนะแนว มีการประชุมวางแผนกัน แบ่งความรับผิดชอบดูแลเด็กประมาณ 2 คน ต่อครู 1 คน ครูไปทำหน้าที่ให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล มีการสังเกตพฤติกรรม มีการสัมภาษณ์ ใช้ระบบเอสดีคิว และ

การเยี่ยมบ้าน และส่งให้หัวหน้าระดับชั้นแปลผล เข้าระบบเอสดีคิว จัดโฮมรูม ครูแนะแนวกับครูที่ปรึกษาต้องร่วมกันแก้ปัญหาไปพร้อมกัน แล้วใช้เครือข่ายผู้ปกครองร่วมแก้ปัญหา”

กิจกรรมแนะแนว มอบหมายให้ครูฝ่ายแนะแนวดำเนินการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทุกห้องเรียนจะมีครูที่ปรึกษา 2 คน จัดโครงการ โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน 100% จัดกิจกรรมแนะแนวทุกวันจันทร์คาบสุดท้าย เชิญวิทยากรภายนอกมาแนะแนวเกี่ยวกับการศึกษาต่อ วิชาการ และงานอาชีพ ตลอดจนเชิญมหาวิทยาลัย ต่าง ๆ มาจัดตลาดวิชาการ โรงเรียนจะมีข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ครูกับผู้ปกครองจะมีการติดต่อกันอยู่เสมอ จัดการสอนพิเศษสำหรับนักเรียน การแนะแนวประกอบด้วย กิจกรรมหลักคือ การดำเนินงานของฝ่ายแนะแนวมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษา และครูประจำชั้นจะให้คำแนะนำ ทั้งเรื่องการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ ความประพฤติ ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน จัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนแล้วนำข้อมูลมาสรุปเป็นภาพรวม เพื่อนำเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหาต่อไป ส่งผลให้นักเรียนได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การขอยุทธศาสตร์ ตลอดจนการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน นอกจากนี้ นักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาพฤติกรรม ครูประจำชั้นจะให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพตามโครงการระบบโรงเรียนดีมีคุณภาพ (Top star) ประกอบด้วย ระบบดูแลช่วยเหลือ ระบบการเรียนรู้ระบบกิจกรรมนักเรียน ระบบสารสนเทศ ระบบพัฒนาบุคลากร ระบบการนำองค์กร ระบบยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา ระบบดูแลคุณธรรมจริยธรรมครู ระบบชุมชนสัมพันธ์ ทั้ง 10 ระบบนี้สอดคล้องกับมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “โรงเรียนพัฒนาคุณภาพโดยวางระบบไว้ 10 ระบบ จะสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของ สมศ. เมื่อมีการตรวจสอบกันอย่างจริงจังผมคิดว่าส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาโดยรวมทุกมาตรฐานครับ” สอดคล้องกับผู้อำนวยการโรงเรียนที่กล่าวว่า “การประกันคุณภาพเราจะมีทีมนำระบบประกันมันจะมีทุกด้าน มีหัวหน้าทีม และลูกทีม โรงเรียนที่ออบสตาร์ มีลักษณะผลัดกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการแชร์ไอเดีย การกำกับ ติดตามจะมองในภาพรวมว่าเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่”

โรงเรียนกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมโดยใช้แนวคิดเชิงระบบ (system thinking) แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ (strategic thinking) และการเรียนรู้โดยการทำงานเป็นทีม (seam learning) ซึ่งการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตามแนวคิดเหล่านี้ เรียกว่า Top Star ได้ใช้องค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ กระบวนการทัศน์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (think over) แผนยุทธศาสตร์ (planning) การบริหารระบบคุณภาพ (system) การจัดโครงสร้างและทีมพัฒนาคุณภาพ (team) และการประเมินทบทวน (assessment and reflection) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของ สมศ. ส่งผลให้โรงเรียนได้รับรองมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานรอบที่สอง จาก สมศ. อยู่ในระดับดีและดีมาก

1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

โรงเรียนกำหนดโครงการงานวิชาการเผยแพร่สู่ชุมชน เพื่อให้บริการกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนบุคคลทั่วไป ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนได้กล่าวว่า “โรงเรียนกำหนดนโยบายให้บริการแก่โรงเรียนข้างเคียง และหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สพท. มาขอใช้ห้องคอมพิวเตอร์ ให้สอนคอมพิวเตอร์ และผู้สูงอายุมาขอใช้สถานที่ในการออกกำลังกาย การให้บริการห้องสมุด สนามกีฬา หรือบางที่ขอครูเราไปช่วยงานไปเป็นวิทยากร พิธีกรรมมีเยอะครับ” ทั้งนี้ โรงเรียนมีนโยบายที่จะให้บริการแก่ชุมชนอย่างเต็มที่ทั้งด้านวิชาการ เช่น การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ การสอนภาษาต่างประเทศ การให้บริการห้องสมุด และด้านอาคารสถานที่ วัสดุ สิ่งของต่าง ๆ สำหรับผู้ที่มาขอใช้บริการเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

ผลจากการให้บริการความรู้และการบริการในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ โรงเรียนมีโอกาสรับใช้ชุมชน ให้บริการชุมชนเป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่ดี คณะครู และผู้บริหารได้รับทราบความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนรู้สึกรัก และเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน จึงให้ความร่วมมือในการพัฒนาอย่างเต็มที่

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

โรงเรียนเป็นต้นแบบของโรงเรียนเร่งสู่ฝัน และเข้าร่วมโครงการ Top star ซึ่งต้องให้บริการความช่วยเหลือกับโรงเรียนเครือข่ายอีกจำนวน 5 โรงเรียนในเขตบริการโดยให้บริการทั้งทางด้านครูผู้สอน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ และนอกจากนี้ ยังมีการประสานงานด้านวิชาการกับ

สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลท่าเสาสุกรี เพื่อขอความร่วมมือในด้านวิชาการ การแนะแนวการศึกษา การจัดการศึกษาอบรมให้กับบุคลากร ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายกิจการนักเรียน กล่าวว่า “ ในโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันนี้ รู้สึกจะ 5 โรงเรียนนะที่เราเป็นพี่เลี้ยงเขา ให้ความช่วยเหลือ ทั้งวิชาการ ครูไปสอนมาเรียนคอมพิวเตอร์ เราจะเป็นผู้นำในหลาย ๆ ด้าน เพราะเรามีความพร้อมกว่าที่อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิชาการ เราสามารถให้บริการได้เต็มที่” นอกจากนี้ยังให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง และชุมชน ในด้านวิชาการ เช่น การจัดอบรมคอมพิวเตอร์ ให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ จากการที่โรงเรียนได้ให้ความร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนางานวิชาการร่วมกับสถานศึกษาอื่นอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ มีความชื่นชมและศรัทธา เมื่อโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

1.12 การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ภารกิจงานในด้านนี้ยังไม่มีความชัดเจนถึงแนวทางปฏิบัติ โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ในส่วนของการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการพัฒนางานวิชาการ การจัดการอบรมด้านวิชาการ เช่น การอบรมคอมพิวเตอร์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้กับครู ผู้ปกครอง การให้ความร่วมมือในด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น

2. บริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำ และเสนอของบประมาณ

โรงเรียนกำหนดโครงการงานพัฒนาฝ่ายบริหารงบประมาณ มีคณะกรรมการ 13 คน โดยเพื่อดำเนินการบริหารอย่างเป็น การจัดทำ และเสนอของบประมาณจะมีการชี้แจงให้กับรองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่เกี่ยวข้องได้ทราบเกี่ยวกับการเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณจะดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด คือ วิชาการร้อยละ 60 บริหารทั่วไปร้อยละ 30 และงบเพิ่มเติม ร้อยละ 10 ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวางแผนและพัฒนา กล่าวว่า “โรงเรียนจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการประจำปีโดยกำหนดสัดส่วนด้านวิชาการ

60% บริหารทั่วไป 30% และงบประมาณเพิ่มเติม 10% แผนงาน/โครงการ ก็เสนอขอความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”

เมื่อทุกคนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องจึงประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ตัวแทนครูเพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้อง กับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อกำหนดโครงการ และกิจกรรมตามลำดับ ความสำคัญ แล้วเสนอให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณา ส่งผลให้ทุกคนมีส่วนร่วม ในกระบวนการวางแผน มองเห็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนาดังกล่าว มีความภาคภูมิใจ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาอย่างเต็มกำลังความสามารถ

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

โรงเรียนจัดสรรงบประมาณโดยคณะกรรมการเพื่อร่วมกันพิจารณา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และปรับลด หรือเพิ่มตามความเหมาะสม และตามความจำเป็น ในแต่ละโครงการ คณะกรรมการพิจารณาประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระ รองผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้อำนวยการโรงเรียน จัดสรรงบประมาณ 2 ลักษณะคือ ฝ่ายผู้บริหารจัดสรรงบประมาณให้ แล้วให้แต่ละกลุ่มสาระไปจัดทำแผนขอใช้ และการเสนอขออนุมัติแผนในที่ประชุม จากนั้นจึง เสนอเพื่อให้ทีมผู้บริหารพิจารณาอนุมัติโครงการ แล้วประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางการ จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากนั้นจึงมอบหมายให้ หัวหน้ากลุ่มสาระแต่ละกลุ่ม จัดทำแผนงาน/โครงการตามแผนงาน และเป้าหมายนำเสนอขอ งบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาโครงการต่างๆ การจัดสรรงบประมาณที่เป็น ระบบส่งผลให้ผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการได้งบประมาณตามที่ต้องการ และตามความเหมาะสม ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการให้ความเห็นว่า “ การจัดสรรงบประมาณรายปีนี้จะครบ ท่านจะพิจารณาโดยรวม โรงเรียนของเรามีองค์กรรวมอยู่ 4 ฝ่ายใหญ่ ๆ เวลาท่านผู้อำนวยการดูจะมุ่ง ไปที่งานวิชาการเป็นหลักจะจัดสรรให้ในส่วนนี้มาก ประมาณ 60 % เมื่อได้รับการจัดสรรแล้วแต่ ละกลุ่มสาระจะไปดำเนินการจัดทำโครงการ”

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในโรงเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นระบบ มีระเบียบ ปฏิบัติที่ชัดเจน เมื่อโครงการต่าง ๆ ได้รับงบประมาณแล้วแต่ละโครงการจะดำเนินงานตามปฏิทิน งานที่กำหนด ระหว่างดำเนินโครงการจะมีคณะกรรมการควบคุมภายใน ตรวจสอบการใช้จ่าย งบประมาณเป็นระยะทั้งระหว่าง และสิ้นสุดโครงการ เพื่อรายงานให้ฝ่ายบริหารทราบ และเมื่อ สิ้นสุดโครงการต้องรายงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียน ว่า “งบประมาณที่เราจัดสรรให้แต่ละโครงการนี้ ส่วนใหญ่พิจารณาแล้วก็ให้ตามที่ขอ นั่นแหละ ตามความเป็นจริง แต่เมื่อได้งบแล้วก็จะมีฝ่ายประเมินผลงาน ติดตาม ตรวจสอบการทำงานอย่าง ละเอียดว่าเงินที่ใช้คุ้มค่าหรือไม่” ผลจากการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานที่เป็นระบบ ทำให้ การใช้จ่ายงบประมาณถูกต้องตามระเบียบ และเป็นการการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน โครงการต่างๆ ว่ามีความคืบหน้าไปมากน้อยเพียงใดเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนการวางแผนการจัดการทรัพยากร และการระดมทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ด้วยการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการดำเนินงาน ด้านการระดมทรัพยากร ในส่วนของทุนการศึกษาโรงเรียนได้จัดสรรเงินทุนการศึกษาให้กับ นักเรียนที่เรียนแต่ขาด ทั้งนี้เงินทุนการศึกษาได้มาจาก เงินทุนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานจัดสรรให้ และเงินทุนที่โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากสมาคมครู สมาคมศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บริษัท ห้างร้านทั่วไป การจัดสรรทุนให้กับนักเรียน โรงเรียน จะมีคณะกรรมการพิจารณาว่า นักเรียนคนใดสมควรได้รับทุน ดังที่รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ นักเรียนกล่าวว่า “ทุนการศึกษาหรือครับ โรงเรียนมิให้เด็กนักเรียนทุกปีแหละครับ ทุนเรียนดีแต่ ยากจน และก็มีทุนอีกหลายอย่าง การให้ทุนก็ผ่านการคัดเลือกจากกรรมการก่อนว่าใครสมควร ได้รับนะ เงินที่ได้มาหลายทางทั้งศิษย์เก่า สมาคมครู และผู้ปกครอง ”

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

โรงเรียนได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามระเบียบ มีการสำรวจความต้องการ พัสดุ วัสดุ อุปกรณ์ ต่าง ๆ แต่ละสาระการเรียนรู้ว่ามีความต้องการสิ่งใดบ้างจากนั้นจึงดำเนินการ จัดหา จัดซื้อ จัดจ้างตามระเบียบกำหนด แล้วนำเสนอฝ่ายบริหารเพื่อร่วมระดมความคิด และร่วมมือกันในการจัดหาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน สมาคมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้อง ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนเงินนอกงบประมาณ จากหน่วยงานในท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง และเครือข่ายผู้ปกครอง ในการระดมทุนจัดหาอุปกรณ์ พัฒนาอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียนได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. การบริหารบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งสรรหาบรรจุแต่งตั้ง

การดำเนินงาน สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การขาดแคลน อัตรากำลังของบุคลากร จากนั้นจึงประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคม ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า เป็นผู้ช่วยสนับสนุนการจัดหางบประมาณเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ ในการจ้างครูอัตราจ้าง ครูชาวต่างชาติ และตำแหน่งพนักงาน ราชการเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูโดยใช้อัตราจ้าง จำนวน 20 คน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวว่า “ครูเราไม่พอนะครับขาดหลายอัตราเลย ก็แก้ปัญหาด้วยการหางบประมาณจ้างเอง แล้วเราได้อัตราจ้างเพิ่มทีหลัง ส่วนภาษาต่างประเทศนี้เราจ้างครูต่างชาติมาสอนเลยนะก็แก้ปัญหาได้ส่วนหนึ่ง” ส่งผลให้สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อสิ้นสุด สัณญามีการประเมินประสิทธิภาพการทำงานเพื่อประกอบการตัดสินใจในการจ้างต่อไป ทำให้ครูอัตราจ้างแต่ละคน มีความกระตือรือร้น ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3.2 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

โรงเรียนกำหนดโครงการงานส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพบุคลากร เพื่อการพัฒนาที่ หลากหลาย ทั้งทางด้านวิชาการ ทักษะด้านเทคโนโลยี คุณธรรม จริยธรรม โดยส่งเสริมสนับสนุน

ด้านงบประมาณในการดำเนินงาน การติดต่อประสานงานหน่วยงานที่จัดอบรม วิทยากร วัสดุ อุปกรณ์ตลอดจนอาคารสถานที่ ดังที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “เรามีการจัดอบรมบ่อย ในโรงเรียน นอกจากนั้นหน่วยงานใดที่มีการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาครู พัฒนาการเรียนการสอน เราจะส่งเข้าครูอบรมตลอดนะ”

การพัฒนาศาลาการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการพัฒนาตนเอง และตามความต้องการของโรงเรียน จากนั้นจึงสนับสนุนงบประมาณ บุคลากรคนใดที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ที่จะได้รับรางวัลเกียรติยศจากโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมาคมศิษย์เก่าเพื่อเป็นการสร้างขวัญ และกำลังใจ การพัฒนาศาลาการจะดำเนินการจัดประชุม อบรม สัมมนาทั้งในวันหยุดราชการ และวันทำการ และจัดประชุมภายในกลุ่มสาระโดยหัวหน้ากลุ่มสาระ ช่วงเวลาหลังเลิกเรียนเพื่อติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคลากรของโรงเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างสม่ำเสมอ สามารถนำความรู้มาพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ได้เรียนรู้เทคนิค กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่น่าสนใจ ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน นักเรียนสนุกสนานกับการเรียนรู้ มีเทคโนโลยีที่ ทันสมัย เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 วินัย และการรักษาวินัย

การส่งเสริมให้บุคลากรรักษาระเบียบวินัย นั้นผู้อำนวยการโรงเรียนเน้นการทำงาน ร่วมกันเป็นทีม มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน แบบพี่แบบน้อง เมื่อมีปัญหาจะใช้วิธีบอกกล่าว ตักเตือน โดยพยายามหลีกเลี่ยงการใช้กฎระเบียบที่เข้มงวด แต่จะใช้วิธีการที่ผู้บริหารประพฤติตน เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การมาโรงเรียนแต่เช้า เสียสละทรัพย์ส่วนตัวเป็นแบบอย่างแก่ คณะครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ส่วนใหญ่ ผมจะใช้วิธีการพูดคุย อยู่กันแบบพี่แบบน้องมากกว่านะ ไม่ค่อยมีการลงโทษทางวินัย อย่างมากก็ว่า กล่าวตักเตือนเท่านั้น” นอกจากนั้น ยังมีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคลากรอย่าง สม่ำเสมอ ส่งผลให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน คุณธรรม จริยธรรมจนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูสามารถประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน เช่น การแต่งกาย บุคลิกภาพ มีระเบียบวินัย การเสียสละการทำงานเยี่ยมบ้านนักเรียนในวันเสาร์อาทิตย์ วันหยุด และ หลังเลิกเรียน เป็นต้น

4. การบริหารทั่วไป

4.1 งานธุรการ

โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่งานธุรการรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่งานสอน กำหนดหน้าที่ชัดเจน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดเก็บข้อมูล การสืบค้นข้อมูลที่มีความสะดวก รวดเร็ว โดยมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไปเป็นผู้กำกับดูแล ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราจ้างครูอัตราจ้างทำหน้างานธุรการโดยตรงไม่ให้สอน เพราะว่าถ้าสอนแล้วการทำงานธุรการไม่สะดวก ขาดความรวดเร็ว” นอกจากนี้ ได้จัดอบรมเจ้าหน้าที่ธุรการเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับงานธุรการ งานพัสดุ และการติดต่อกับประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ การดำเนินงานธุรการมีการจัดเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการการจัดเก็บ และสืบค้น ดังที่รองผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการบริหารกล่าวว่า “ฝ่ายธุรการเค้าก็มีการอบรม ทั้งธุรการ การเงิน อบรมกันเรื่องเบิกจ่าย การใช้ไออีค (e-auction) ใช้เทคโนโลยีมาช่วย” ปัญหาที่พบคือ งานธุรการส่วนใหญ่เป็นงานด้านการตอบโต้เอกสารที่ส่งมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องการข้อมูลแบบรวดเร็ว และเอกสารบางส่วนไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้ต้องแต่งตั้งข้าราชการครูมาปฏิบัติหน้าที่โดยตรง หรือไม่ก็จ้างเจ้าหน้าที่ธุรการด้วยงบประมาณของโรงเรียน ทั้งที่บุคลากรของโรงเรียนก็ขาดแคลน

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สร้างเชื่อมั่น ศรัทธาให้เกิดขึ้นกับคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยการร่วมกิจกรรมของผู้ปกครอง ชุมชน เช่น งานพิธีต่าง ๆ ซึ่งเจอบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และประชุมเพื่อระดมพลังสมองในการแก้ไขปัญหา แนวทางการพัฒนาร่วมกัน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมเสนอแนะความคิดเห็น การปฏิบัติงานโดยเฉพาะการระดมทรัพยากรจากคณะกรรมการ ศิษย์เก่า และร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินงานซึ่งโรงเรียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “กรรมการโรงเรียนนี้ผมให้ความสำคัญมาก เพราะผมเชิญมาประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาโรงเรียนตลอด แล้วกรรมการนี้ให้ความร่วมมือดีมากทั้งช่วยคิด ช่วยทำงานช่วยกันแก้ไขปัญหา”

ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จ ดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากการกำหนดแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน จึงดำเนินไปตามกรอบการดำเนินงานที่กำหนด ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างเต็มกำลังความสามารถ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “งานทุกอย่างที่ทำสำเร็จได้นี้ ผมได้รับความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียน สมาคมศิษย์เก่าเป็นอย่างมาก เขาให้ความร่วมมือเต็มที่ งานทุกอย่างจึงออกมาดี” สอดคล้องกับ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวางแผนและพัฒนาที่กล่าวว่า “โรงเรียนเราก้าวหน้าได้ก็เพราะส่วนหนึ่งมาจากคณะกรรมการสถานศึกษา เพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นมันสมองให้เราและการดำเนินงานทุกฝ่ายก็ร่วมกัน”

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการงานพัฒนาระบบเครือข่าย และข้อมูลสารสนเทศ มีห้อง Resource Center จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ประสานงานกับเครือข่ายโดยมี รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไปกำกับดูแล การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ฝ่ายบริหารจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน จากนั้นจึงจัดลำดับความต้องการแล้วแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกันจัดหาตามความต้องการของโรงเรียน ในส่วนของระบบคอมพิวเตอร์ก็เช่นเดียวกันมีผู้รับอาสาในการเป็นหัวเรือใหญ่เพื่อจัดหาคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ผมใช้วิธีระดมความคิดให้ทุกคนรับรู้ปัญหาว่าโรงเรียนเราต้องการอะไร ขาดอะไร จากนั้นก็หาหัวหน้ารับผิดชอบ เป็นเจ้าภาพในการจัดหา สิ่งที่เราต้องการ” หลังจากนั้นฝ่ายเทคโนโลยีจึงวางแผนการดำเนินงานเพื่อนำเสนอฝ่ายบริหารถึงวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการสร้างห้องพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศ เมื่อได้คอมพิวเตอร์ตามจำนวนที่ต้องการฝ่ายเทคโนโลยีจึงดำเนินการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต ให้มีความครอบคลุมพื้นที่การใช้งาน ซึ่งสามารถใช้ได้ตามความต้องการ นอกจากนี้ในส่วนของระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ฝ่ายเทคโนโลยีจะดำเนินการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ตามหมวดหมู่เพื่อความสะดวก รวดเร็วต่อการสืบค้นข้อมูล ส่งผลให้โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์เพียงพอกับความต้องการ และการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีความสะดวกรวดเร็วทำให้การบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

4.4 การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

โรงเรียนได้ดำเนินการตามนโยบายของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบโรงเรียนเร่งผู้ฝัน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คอยให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในเขตบริการใกล้เคียง อย่างน้อย 5 แห่ง มีการประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษาโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการเชิญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเพื่อจัดอบรมบุคลากรของ โรงเรียน มีการสรรหาโรงเรียนที่ต้องการเป็นลูกข่ายในการประสานงานเพื่อความร่วมมือกันในการช่วยเหลือด้านการพัฒนาการศึกษา จากนั้นจึงประชุมผู้บริหารโรงเรียนเพื่อแจ้งแนวทางการดำเนินงานให้แก่แต่ละโรงเรียนทราบ และสร้างข้อตกลงร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือ มีทั้งด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ตลอดจนการส่งครูไปช่วยสอนในรายวิชาที่โรงเรียนเครือข่ายขาดแคลน ดังที่รองผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการบริหารกล่าวว่า “เราให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายทั้ง 5 โรงเรียนะ ทั้งให้มาเรียนคอม หรือไม่ก็ส่งครูไปช่วยสอน งานในชุมชนก็ส่งครู ส่งนักเรียนไปร่วมแสดง ร่วมกิจกรรมตลอดครับ” ส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน และเมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมที่ต้องขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชน เช่น การระดมทรัพยากร การพัฒนาอาคารสถานที่ จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

4.5 การจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

โรงเรียนจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนเร่งผู้ฝันโดยปรับให้มีความเหมาะสมกับภาระงาน ความสะดวกรวดเร็ว และประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์กร ประกอบด้วย ทีมบริหารงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งถือว่าเป็นคณะกรรมการบริหารที่มีบทบาทมากที่สุด รองลงมาคือ สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียน และสมาคมผู้ปกครอง และครู รองลงมาจึงถือเป็นหน่วยปฏิบัติคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนานักเรียน และฝ่ายวางแผน และพัฒนา ทั้งนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เมื่อเราเข้าโครงการโรงเรียนในฝัน สพฐ. เขากำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้เรา ที่กำหนดเป็น 4 ฝ่าย แต่ส่วนใหญ่ก็ปรับตามสภาพ ความเหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในแต่ละด้านนะ ถ้านิเทศจะไม่นับกิจการนักเรียนแต่ของเรานี้เน้นและให้ความสำคัญมาก ” การจัดระบบ และพัฒนาองค์กรมีการปรับโครงสร้างการบริหารงานจากกรอบแนวคิดการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิเทศแล้วเปลี่ยนเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนานักเรียน และฝ่ายวางแผนและพัฒนา ซึ่งถือเป็นหน่วยปฏิบัติงานโดยตรงในการพัฒนาการศึกษา

4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

โรงเรียนได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีความทันสมัย เพื่อต่อกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนผ่านการประเมินให้เป็น ต้นแบบของโรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนเร่งผู้ฝัน (Fast Track) เกณฑ์มาตรฐานหนึ่งในการเป็น โรงเรียนต้นแบบคือ ความทันสมัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องอื่น ๆ ต้องมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดเก็บข้อมูล ที่เป็นระบบ สะดวกในการใช้งาน การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และการบริหารงานโดยจัดระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศไว้อย่างเป็นระบบ

การดำเนินงาน จัดประชุมรองผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 4 ฝ่าย และหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการระดมจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อดำเนินการจัดหางบประมาณในการจัดซื้อ การติดตั้ง เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ สถานที่ติดตั้งโปรเจกเตอร์ เจ้าหน้าที่จัดระบบข้อมูล และฝึกให้นักเรียนทุกคนสามารถใช้ได้ รวมทั้งครูผู้สอนต้องใช้เพื่อประกอบกิจกรรมการเรียน การสอน ซึ่งการดำเนินงานพัฒนาต้องใช้เวลานานรวดเร็วเนื่องจากต้องรองรับการตรวจจากคณะ ประเมินของโรงเรียนเร่งผู้ฝันจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังที่รอง ผู้อำนวยการฝ่ายวางแผน และพัฒนากล่าวว่า “เราต้องรีบเตรียมงานกันด่วน เพราะมีเวลาไม่มาก พอ. ท่านรู้จักคนเยอะ เราก็ช่วยกันหาบริจาค ทั้งศิษย์เก่า สมาคม บริษัท ก็ได้มากพอสมควร”

4.7 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดนโยบาย แบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบ มีหัวหน้าอาคารสถานที่โดย นักเรียนร่วมรับผิดชอบเป็นโซน รองผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายบริหารทั่วไปเป็นผู้กำกับ ดูแล แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ มีหัวหน้าตึกแต่ละตึกมีนักเรียนร่วมรับผิดชอบ แบ่งเป็นโซน คนหนึ่งรับผิดชอบดูแลความสะอาด เรื่องความสวยงามช่วยกันดูแลรักษา นอกจากนี้ผู้ปกครองช่วย สนับสนุนงบประมาณจ้างพนักงานทำความสะอาด 13 คน โดยเก็บผู้ปกครองนักเรียนคนละ 100 บาทต่อปี ดูแลห้องน้ำทั้งหมดวันละ 2-3 เทียว รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวางแผน และพัฒนา กล่าวว่า “โรงเรียนเรามีคณะกรรมการดูแลอาคารสถานที่ เน้นปรับปรุงและซ่อมแซมให้คงสภาพใช้ งานได้ดีตลอดเวลา จัดแบ่งพื้นที่แต่ละส่วนระหว่างนักเรียนและครู โรงเรียนตั้งคณะกรรมการ

รับผิดชอบเลย งานอาคารสถานที่ที่ตั้งจะมีหัวหน้า และจะตั้งให้นักเรียนร่วมรับผิดชอบ โดยแบ่งเป็นโซน ๆ” การบริหารจัดการด้านความสะอาดของอาคารสถานที่ ที่มีการวางแผน และเอาใจใส่เป็นอย่างดี ส่งผลให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปเมื่อได้เยี่ยมชมบริเวณโรงเรียนรู้สึกถึงสดชื่น สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความภูมิใจพึงพอใจ อาคารสถานที่สวยงาม สภาพแวดล้อม สะอาด ร่มรื่น สามารถใช้ประโยชน์ใช้สอยได้เต็มที่

4.8 การรับนักเรียน

นโยบายการรับนักเรียนเป็นการกำหนดสัดส่วนจำนวนการรับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำหนดสัดส่วนการรับนักเรียนนี้เป็นการแก้ปัญหาสำหรับโรงเรียนที่มีชื่อเสียง โรงเรียนประจำจังหวัดซึ่งผู้ปกครองต้องการให้บุตร หลานของตนเรียนกันเป็นจำนวนมากจึงเกิดการแข่งขันกันขึ้น โรงเรียนประสิทธิ์วิทยาเป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่ผู้ปกครองต้องการส่งบุตรหลานเข้าเรียนเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปีการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจึงกำหนดสัดส่วนการรับนักเรียน แบ่งออกเป็นนักเรียนที่อยู่ในเขตบริการและนอกเขตบริการ ให้ใช้วิธีการจับสลาก ร้อยละ 60 สอบ สำหรับนักเรียนที่เรียนดี ร้อยละ 30 และให้สิทธิสำหรับผู้มีอุปการคุณต่อโรงเรียน เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน อีกร้อยละ 10 ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “โรงเรียนกำหนดนโยบายรับนักเรียนทั้งในและนอกเขตบริการ แบ่งเป็นสัดส่วนนักเรียนให้ใกล้เคียง 60% นักเรียนทั่วไปสอบ 30% อีก 10% คือ ผู้มีอุปการคุณ และนักเรียนความสามารถพิเศษ “

4.9 การส่งเสริม และประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ในขณะนี้ในช่วงของการเปลี่ยนถ่ายให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล หลายภาระงานอยู่ระหว่างการออกกฎกระทรวง ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ เนื่องจากขาดความชัดเจน โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ในบางส่วน เช่น สนับสนุนการศึกษานอกระบบ ให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นสนามสอบ แต่งตั้งครูเป็นผู้คุมสนามสอบ เป็นต้น

4.10 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาเริ่มด้วยการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อร่วมระดมพลังสมองด้วยกระบวนการ SWOT ANALYSIS เพื่อให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันวิเคราะห์ จุดแข็ง และจุดอ่อนภายในองค์กร วิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค จากนั้นจึงมากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งหาอาสาสมัครเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการระดมทรัพยากร ในส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมที่เหลือให้เข้ากลุ่มตามความสมัครใจว่าจะอยู่กลุ่มใด เช่น กลุ่มจัดหาคอมพิวเตอร์ กลุ่มจัดทำรั้วโรงเรียน กลุ่มพัฒนาห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นต้น ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ผมก็เชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาประชุมนะ มีทั้งผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียน ศิษย์เก่า ผู้นำชุมชนนี้มาประชุมกัน ให้เขาทราบปัญหา และช่วยกันหาทางออก ต่างคนก็ต่างแสดงความคิดเห็นกันว่าโรงเรียนต้องการความช่วยเหลืออะไร เขาก็ช่วยกันเป็นเจ้าภาพ”

การดำเนินงานส่งผลให้โรงเรียนมีหัวหน้าผู้รับผิดชอบจัดหาทรัพยากรทางการศึกษาที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน และรวดเร็วเนื่องผู้อาสาสมัครแต่ละคนเป็นทั้งผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน พ่อค้า คหบดีที่มีศักยภาพสูงในการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษาจึงประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างรวดเร็ว ดังที่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “การจัดหาทุนเนี่ยนะ ผอ. ท่านเก่งประชุมผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียน แจ้งให้ทราบว่าโรงเรียนขาดแคลนอะไร ก็มีเจ้าภาพรับผิดชอบในการหามา ได้เยอะเลยนะ ทั้งคอมพิวเตอร์ งบประมาณ” นอกจากนี้ยังมีธนาคารกรุงไทย สำนักงานใหญ่เป็นผู้สนับสนุนหลัก และมีการจัดทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนได้รับงบประมาณจากหลากหลายหน่วยงานเพียงพอตามความต้องการ

4.11 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนกำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกโดยกำหนดเป็นคะแนนด้านคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนที่ประพฤติตนไม่ดีจะถูกตัดคะแนนส่วนนักเรียนที่ประพฤติดี ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ช่วยเหลือเพื่อน และสังคมจะได้คะแนนส่วนนี้เพิ่มขึ้น การพัฒนางานกิจกรรมนักเรียน มอบหมายนโยบายให้รองผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายพัฒนานักเรียน โดยคำนึงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน จากนั้นจึงแต่งตั้งบุคลากรเพื่อกระจายอำนาจ หน้าที่ในการ

พัฒนา ทั้งงานส่งเสริมระเบียบวินัย งานประชาธิปไตย งานหัวหน้าระดับชั้นเรียน งานอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นต้น โดยให้ผู้รับผิดชอบนำเสนอโครงการโดยฝ่ายบริหารมีส่วนร่วมในการพิจารณา และการติดตามประเมิน ดังที่รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนานักเรียนกล่าวว่า “ กิจกรรมนักเรียนนี้เราให้ความสำคัญเป็นพิเศษ กิจกรรม ชุมชนนี้นักเรียนมีความคิดอิสระ อยากทำอะไรก็ตามที่สนใจ และมาปรึกษากับครู นักเรียนดำเนินการเองทั้งหมด ครูแค่คอยแนะนำ”

โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ ด้วยความต้องการของนักเรียนเอง ที่รวมตัวกันตั้งชุมนุมแล้วเชิญอาจารย์มาเป็นที่ปรึกษากิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนของกิจกรรมบังคับ ได้แก่ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี นักเรียนสามารถเลือกกิจกรรมได้ตามความสมัครใจ ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกสิ่งที่ถูกต้อง เป็นที่ชื่นชอบของนักเรียน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในความสามารถของบุตรหลาน และช่วยสนับสนุนด้านอุปกรณ์ต่าง ๆ

4.12 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการประสานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน และโครงการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ให้มีผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง ทำการประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบทั้งวารสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ ประกาศทางสถานีวิทยุ หนังสือพิมพ์ส่วนกลาง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นตลอดจนใช้ให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการส่งข้อมูลถึงผู้ปกครองโดยตรงโดยมีรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารทั่วไป และผู้อำนวยการโรงเรียนกำกับดูแล การประชาสัมพันธ์เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้กับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และสังคม ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “การประชาสัมพันธ์นี้ถือว่าสำคัญมากเลยนะ ผมใช้หลายวิธีทั้งวิทยุกระจายเสียง วิทยุชุมชน เสียงตามสาย หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ แผ่นพับและก็หลายครั้งให้นักเรียนเป็นสื่อกลางส่งข่าวสารถึงผู้ปกครองก็สะดวกที่สุด” โทรทัศน์“

4.13 การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

โรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ และการจัดการศึกษาโดยบุคคล ชุมชน หรือองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ นั้น ล้วนมีระเบียบปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การที่จะสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้ต้องผ่านการประเมินจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรณีการโอนสถานศึกษาไปสังกัด หรือสามารถจัดการศึกษาได้เองถ้ามีความพร้อม

4.14 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน ด้านการใช้งบประมาณของโรงเรียน การเบิกจ่ายพัสดุ วัสดุอุปกรณ์ เป็นไปตามความต้องการจำเป็น และมีความถูกต้องตามระเบียบ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีความรับผิดชอบ ตามภาระงานที่กำหนด โดยมอบให้รองผู้อำนวยการโรงเรียนแต่ละฝ่าย มีหน้าที่หลัก ในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทั้งหัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้าระดับชั้นในการดูแล บำรุง และพัฒนา วัสดุ อุปกรณ์ พัสดุ ตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนให้มีความเกิดความเป็นธรรม ถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ตามแนวทางของหลักธรรมาภิบาล

4.15 งานบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะ เป็นนโยบายสำคัญอีกนโยบายหนึ่งของโรงเรียนที่ต้องการเชื่อมความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคคลทั่วไป ซึ่งการให้บริการมีทั้งการให้บริการทางด้านวิชาการ เช่น การจัดอบรมคอมพิวเตอร์ให้กับหน่วยงานต่างๆ การจัดอบรมให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพ และการให้บริการอาคารสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนได้กล่าวถึงการให้บริการสาธารณะว่า “โรงเรียนเป็นเหมือนที่รวม ตอนเย็นมีการออกกำลังกาย จากโรงพยาบาลนาเอโรบิค รำไทเก็ก โรงเรียนจะบริการไฟฟ้าและเครื่องเสียง ให้ และเป็นที่เรียนของ กศน. ตอนนี้อยู่ให้สถานที่สอน และเป็นสถานที่สอบ และในบางครั้งเราก็ส่งเด็กไปร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ในวันหรือพิธีสำคัญ เราให้ความช่วยเหลือ ร่วมมือเต็มที่ เด็กเอาไปช่วยงานสังคมต่าง ๆ โรงเรียนกับเทศบาล ตอนนี้อยู่เป็นเนื้อเดียวกัน แต่ก็พอใจนะ”

2. โรงเรียนแคใหญ่

โรงเรียนแคใหญ่ ตั้งอยู่ตำบลบางกร่าง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 อาณาเขต ทิศเหนือติดต่อกับวัด สวนผลไม้ ชุมชนบริเวณรอบวัด และโรงเรียนมีถนนผ่านหมู่บ้านในลักษณะล้อมรอบโรงเรียนเป็นรูปครึ่งวงกลม ทิศใต้ ติดกับสวนผลไม้ สวนกล้วย มีทั้งบ้านแบบดั้งเดิม สมัยโบราณ และบ้านห้องแถว บ้านเดี่ยวทรงยุโรป ที่ทันสมัย สวยงาม ทิศตะวันตกติดกับวัด ถนนรอบหมู่บ้าน และทิศตะวันออก ติดต่อกับสถานีอนามัยตำบลบางกร่าง ถนนทางเข้าโรงเรียนซึ่งแยกผ่านจากถนนสายบางกร่างไปยังวัดสวนแก้ว เมื่อแยกซ้ายจะมองเห็นป้ายโรงเรียน สถานีอนามัย และวัดเรียงกันอยู่ ถนนทางเข้าโรงเรียนเป็นถนนลาดยาง สองฝั่งทางเป็นสวน ป่ารก และหมู่บ้านเป็นระยะ ๆ

โรงเรียนตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2501 เป็นโรงเรียนประชาบาลโดยมีนายอำเภอเป็นผู้จัดตั้ง อดีตเจ้าอาวาสให้ความอุปการะให้ใช้ศาลาการเปรียญเป็นที่ศึกษาเล่าเรียน เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อมา พ.ศ. 2505 เจ้าอาวาส ได้มอบที่ดินของวัด จำนวน 4 ไร่ 2 งาน 20 ตารางวา ให้กับโรงเรียน และริเริ่มจัดสร้างอาคารเรียน ในการจัดหางบประมาณสนับสนุนการก่อสร้างนั้นมีนายเล็ก ชื่นแย้ม เป็นกำลังสำคัญเพื่อเป็นเกียรติประวัติจึงขออนุญาตใช้ชื่อต่อท้ายชื่อโรงเรียนว่า “ชื่นแย้มราษฎร์บำรุง” โรงเรียนมีการพัฒนามาเป็นลำดับทั้งการก่อสร้างอาคารเรียน การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ ปี 2545 โรงเรียนเปิดสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2546 โรงเรียนได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง เป็นเงิน 20,000 บาท เพื่อดำเนินโครงการ จัดแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ และจุดศึกษา บริเวณหลังอาคาร 1 และได้รับเงินทุนการศึกษาจากบุคคลต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในแต่ละปี

ข้อมูลพื้นฐาน

ขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนครู และบุคลากร มีผู้อำนวยการโรงเรียน และข้าราชการครู 3 คน และครูอัตราจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 6 คน ครูพนักงานราชการ จำนวน 1 คน ครูอัตราจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่างจำนวน 1 คน นักการภารโรง จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นลูกจ้างประจำ

จำนวนนักเรียน โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 3 ขวบ อนุบาล 1 และ 2 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 49 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 105 คน อาคารเรียน และอาคารประกอบ โรงเรียนมีพื้นที่ประมาณ 4 ไร่เศษซึ่งถือว่าค่อนข้างแคบ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชนกึ่งเมืองที่แวดล้อมไปด้วยหมู่บ้าน และสถานที่ราชการ ไม่มีสนามฟุตบอล หรือสนามกีฬาไว้สำหรับให้นักเรียนได้ออกกำลังกายได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงใช้สนามวอลเลย์บอลเป็นสนามกีฬาอเนกประสงค์ อาคารเรียนมีเพียง 2 หลัง หลังแรกอยู่ด้านหน้าทางเข้าโรงเรียนเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว และหลังที่สองเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ชั้นล่างเป็นปูน ชั้นบนเป็นตึกซึ่งมีสภาพค่อนข้างเก่าแต่มีการดูแลรักษาความสะอาดได้เป็นอย่างดี

ห้องเรียนและห้องพิเศษ ประกอบด้วยอาคารเรียนจำนวน 2 หลังอาคารแรกอยู่ด้านหน้าประตูทางเข้า ด้านทิศตะวันตกของสนามฟุตบอล มีลักษณะเป็นอาคารไม้จำนวน 4 ห้องเรียนมีสภาพค่อนข้างกลางเก่ากลางใหม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี และอีกหนึ่งหลัง เป็นอาคาร มีลักษณะเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ชั้นล่างเป็นปูนชั้นบนเป็นไม้ มีจำนวน 8 ห้องเรียน มีห้องพิเศษต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องฟักครู ห้องธุรการ ห้องผู้บริหารและห้องเรียน และยังมีอาคารอเนกประสงค์ จำนวน 1 หลัง อยู่ด้านหน้าของอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ใช้เป็นที่สำหรับรับประทานอาหารทั้งของครูและนักเรียน และใช้เป็นพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมทั่วไป โรงเรียนมีห้องน้ำครู 1 ห้องอยู่บริเวณใต้บันไดทางขึ้นชั้นที่สองของอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ห้องน้ำนักเรียนชาย 2 ห้องและนักเรียนหญิง 2 ห้อง บ้านพักครูจำนวน 3 หลัง และในแต่ละอาคารยังมีห้องพิเศษต่าง ๆ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาลแยกชายกับหญิง ห้องแนะแนว ห้องจริยศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มีสาธารณูปโภคที่ครบครัน สภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนทั้งสวนหย่อม ไม้ดอกไม้ประดับยังคงเห็นร่องรอยของการพัฒนาได้ในบางส่วน และบางพื้นที่ยังคงมีความสวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ คือ ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง มีจิตสำนึกในความเป็นไทย และมีศักยภาพระดับสากลเพื่อเพิ่มพื้นฐานในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ

พันธกิจ คือ 1) จัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัย และธรรมชาติของนักเรียน 2. จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ และ3) จัดการเรียนรู้ทั้งที่เป็นสากล และที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีไทย ในท้องถิ่น

เป้าหมาย

1. นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการตามศักยภาพ และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแสวงหาความรู้ทั้งใน และนอกห้องเรียน พร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้วิชา อื่น ๆ และอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมในท้องถิ่น

2. นักเรียนทุกคนพัฒนาด้านการเรียนรู้เป็นสากล และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

ลักษณะชุมชน

ด้านลักษณะชุมชน โรงเรียนอยู่ในชุมชนที่แวดล้อมไปด้วยหมู่บ้านของผู้ปกครอง ชุมชนมีลักษณะชุมชนกึ่งเมืองตลอดเส้นทางสายสำคัญ ๆ ที่ผาดผ่านในแต่ละหมู่บ้านทั้งตึกแถวเรียงรายติดกัน บางส่วนเป็นหมู่บ้านจัดสรรตามโครงการของรัฐบาล เช่น หมู่บ้านเอื้ออาทร ห้างร้านกระจายรอบ ๆ ชุมชน และในเส้นทางลึกเข้าไปบริเวณหลังโรงเรียนเป็นชุมชนดั้งเดิมมีลักษณะเป็นสวนผลไม้ พืชไร่ เช่น สวนมะพร้าว สวนหมาก ไร่กล้วย เป็นต้น และมีชุมชน ผู้ปกครองอาศัยอยู่เรียงรายตามพื้นที่ของแต่ละครอบครัว มีประชากรประมาณ 1,000 คน ประชากรร้อยละ 99 นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองค่อนข้างยากจน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกร กรรมกรก่อสร้างซึ่งอพยพมาจากต่างจังหวัดจึงไม่สามารถร่วมกิจกรรมหรือช่วยเหลือโรงเรียนได้อย่างเต็มที่

ด้านคมนาคม เส้นทางคมนาคมเพื่อไปยัง โรงเรียนในมีถนนสายหลักผ่านหลายเส้นทางเส้นใหญ่สุดเป็นถนน 4 เส้นทางจราจรคือ ถนนราชพฤกษ์ ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลักที่สำคัญของอำเภอเมืองนนทบุรี ถ้าเดินทางจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้วยรถตู้ไปยังทำนายนนทบุรี ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตรใช้ระยะเวลาประมาณ 30 นาที หลังจากนั้นต้องลงเรือเพื่อข้ามฟากแม่น้ำเจ้าพระยาแล้วต่อด้วยรถเมล์เป็นรถบัสประจำทางขนาดกลางสายทำนายนนทบุรี- บางใหญ่

ระยะทางถึงโรงเรียนประมาณ 10 กิโลเมตร ก่อนถึงโรงเรียนต้องข้ามสะพานยกระดับของถนนราชพฤกษ์ แล้วจะมองเห็นป้ายโรงเรียนวัดแคใน ป้านสถานีอนามัยและป้ายวัดแคในแขวนติดกัน ลงรถแล้วอาจนั่งรถมอเตอร์ไซค์รับจ้างหรือเดินเขาไปเป็นถนนเส้นเล็ก ๆ ประมาณ 1 กิโลเมตรก็จะพบโรงเรียนอยู่ติดกับถนนมีรั้วรอบขอบชิด

ด้านเศรษฐกิจ ประชาชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น ทำงานก่อสร้าง พนักงานบริษัท ค้าขาย เกษตรกรรม ทำสวนกระท้อน เป็นต้น มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 30,000 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง บางฤดูกาลที่ผู้ปกครองนักเรียน หรือพ่อแม่ไม่มีงานทำที่แน่นอนก็ต้องย้ายไปทำงานต่างพื้นที่โดยทอดทิ้งลูกหลานไว้ที่บ้านกับญาติพี่น้อง หรือปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษา การอบรมสั่งสอนส่งผลให้เด็กนักเรียนขาดความอบอุ่นครอบครัวแตกแยก นอกจากนี้ ชุมชนยังมีอัตราการหย่าร้างสูง จึงพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนเงินทุนในการศึกษาเล่าเรียนและครอบครัวบางส่วนต้องการให้บุตรหลานออกจากการศึกษาเพื่อให้มาช่วยครอบครัวประกอบอาชีพ

รางวัลเกียรติยศของโรงเรียน

นักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันจำนวนหลายรายการ เช่น รางวัลการแข่งขันคิดเลขเร็ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รางวัลการแข่งขันประดิษฐ์ของใช้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รางวัลการแข่งขันความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และรางวัลการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 เป็นต้น ครูได้รับรางวัลจากการแข่งขันหลายรายการ เช่น รางวัลผู้บริหารดีเด่น รางวัลครูผู้สอนเด็กพิการเรียนร่วม รางวัลครูผู้สอนคณิตศาสตร์ดีเด่น รางวัลครูมาตรฐานการสอน รางวัลแสดงความชื่นชมประเภทครูที่ปรึกษาโครงการที่ได้ส่งผลงานเข้าประกวดโครงการนักเรียนระดับประเทศ และรางวัลการประกวดสื่อการสอนของครูสภา เป็นต้น

ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษา สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงานโรงเรียนวัดแคใหญ่ ตามภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เริ่มด้วยการให้ครูฝ่ายวิชาการ เข้ารับการอบรมแล้ว กลับมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคณะครูเพื่อดำเนินการจัดทำ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดสรรงบประมาณสนับสนุน แล้วแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรโดยจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ก่อนที่จะเราจะมาจัดทำในโรงเรียน คุณครูได้ไปอบรมทางเขต เชิงปฏิบัติการ พอกลับมาก็ให้งบประมาณแต่ละ โรงเรียนมาให้ดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนมาร่วมมือกันจัดทำ”

อย่างไรก็ตาม ครูซึ่งเป็น คณะทำงานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่เข้าใจถึง วัตถุประสงค์ และวิธีการพัฒนาหลักสูตรจึงดำเนินการจัดทำทั้ง ๆ ที่ขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง คิดไปเองว่าเป็นการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เข้ากับท้องถิ่น โดยนำหลักสูตร เดิมมาปรับปรุงเพื่อใช้ในโรงเรียน โดยเน้นไปที่วิชาการงานพื้นฐานอาชีพเป็นหลัก ดังที่ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “คุณครูก็เข้าใจว่ามัน (หลักสูตรฯ) เป็นการเรียนรู้ หรือว่าการสอนที่ เข้ากับท้องถิ่น คล้ายกับคำว่าหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนแต่ปรากฏว่าไม่ใช่ ทำไปแล้วมันไม่ใช่” มีการปรึกษาหารือกับคณะทำงานถึงความเป็นไปได้ของการจัดทำกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ว่ามีวิธีการใดที่โรงเรียนจะสามารถจัดทำให้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด เพราะคณะทำงานมีความ คิดเห็นตรงกันว่า หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่หน่วยเหนือให้โรงเรียนจัดทำนั้น โดยหลักการ ไม่น่าจะถูกต้องเพราะประเทศไทยมีหลากหลายวัฒนธรรม ประเพณี อีกทั้งมีบริบทที่แตกต่างกันจึง ควรจะใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่เหมือนกันทั้งประเทศแล้วส่งมาให้โรงเรียนทำหน้าที่จัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามหลักสูตรเพียงอย่างเดียว แต่เวลามีการทดสอบระดับชาติ หน่วยเหนือใช้ แบบทดสอบฉบับเดียวกันมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศแล้วนักเรียนที่ครูเขียนหลักสูตรให้เรียน ไม่เหมือนกันในแต่ละ โรงเรียน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือผลการทดสอบมาตรฐาน เหมือนกันได้อย่างไร ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ครูเป็นคนสอน เขียนหลักสูตรเองแล้วให้

ใครก็ไม่รู้มาสอบเคยมีคำตอบคำถามกันว่าครูสอนเองใช่หรือไม่ เด็กไม่ได้เรียนแบบนี้ แล้วเอาข้อสอบกลางมาวัด มันไม่ได้ มันไม่ถูกต้อง... ถ้าเด็กทำข้อสอบ NT ไม่ได้เด็กโง่หรือมันไม่ใช่”

ผลที่ได้จากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จึงเกิดจากข้อสรุปของคณะทำงานที่ว่า หลักสูตรควรปรับปรุงจากหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วจึงจะสามารถบอกที่มาที่ไปได้ว่าจัดทำอย่างไรโดยศึกษาข้อมูลเดิมของโรงเรียน สภาพทั่วไป แล้วปรับให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตประจำวันของ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ปรับจากของเก่านะ ดูข้อมูลเดิมสภาพทั่วไป แล้วก็จัดการศึกษาให้เด็กที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น งานบ้าน งานเกษตร ก็มีทั้งทำขนมหวาน ทาบกิ่ง ตอนกิ่ง... วิชาการที่พวกคณิตศาสตร์ ภาษาไทยมันไม่มีโอกาส มันปรับไม่ได้นี่แหละปัญหา”

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับทราบนโยบายจากการประชุมผู้บริหารประจำเดือนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ถ่ายทอดนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นนโยบายที่มาพร้อมกับแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาที่ครูผู้สอนทุกคนรับรู้ แต่ยังคงความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงว่า การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มีวิธีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่ถูกต้องนั้นเป็นอย่างไร

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน เริ่มด้วยการส่งครูทุกคนเข้ารับการอบรมที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดขึ้นแล้วมาปรับปรุงวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดประชุมครูเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ และเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปลูกฝังค่านิยมที่ดี คุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เราส่งครูทุกคนเข้ารับการอบรม... การสอนของครูเขาต้องทำแผนการสอน เราก็จะบอกว่าคุณครูควรจะเริ่มต้นตรงนี้ แล้วต่อด้วยเด็กจะได้ปฏิบัติ จะได้สอบ จะได้ทำกิจกรรม...”

ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้ครูร้อยละ 75 สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เอาใจใส่การสอน จัดกิจกรรมสนองความต้องการของนักเรียน มีนิสัยรักการอ่าน กล้าแสดงออก และนักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เฉลี่ยได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ยังมีครูอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมในเรื่องที่สำคัญ ๆ นั่นคือ ครูอัตราจ้าง หรือครูจ้างสอนที่จ้างโดยงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีซึ่งเป็นการทำสัญญาปีต่อปี ปัญหาที่พบคือครูขาดขวัญ กำลังใจ สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบมา ไม่จบวุฒิปริญญาตรี และเมื่อมีการอบรมเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมักจะไม่ว่างไปอบรม เนื่องจากไม่มั่นใจว่า ครูอัตราจ้างจะได้สอนในปีต่อไปหรือไม่

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนกำหนดจุดเน้นการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ในแผนยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในระยะ 4 ปี การดำเนินงานเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 โดยกำหนดนโยบาย และสร้างข้อตกลงร่วมกันในการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์ตามสภาพจริงโดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง ส่งเสริมให้ครูพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำผลงานที่ได้นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการวัดผล และประเมินผล ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก เรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการกลุ่มโดยมีติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

ผลการดำเนินงานเน้นกิจกรรมการพัฒนาของผู้เรียนทุกด้านทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านทักษะ เจตคติ และการนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากครูผู้สอนจะเป็นผู้วัดผลแล้วยังมีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการวัดผล และประเมินผลงานของตนเอง มีการวัดจากแบบทดสอบ ผลการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงาน และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สภาพปัญหาการดำเนินการจัดทำแบบวัดผล และประเมินผลโดยใช้แบบ ปพ. ต่าง ๆ นั้นเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูผู้สอน มีรายละเอียด ปลีกย่อยมากเกินไป เกิดความซ้ำซ้อน และผิดพลาดได้ง่าย ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “มันซ้ำซ้อน(แบบ ปพ.) แต่ก่อนเราไม่มีจะให้ผู้ปกครองไปก็เสียค่าถ่ายเอกสาร ครูลงทุนสูง... แบบเก่าดีกว่า ครูถ้ารีบ ๆ เขียนนะผิดพลาดแน่ ไม่เกิดผล แทนที่ครูจะเขียนความรู้สึกในใจลงไปได้ แต่ใช้วิธีจืด ๆ ไป ใส่คะแนน อะไรต่ออะไร”

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนได้กำหนดการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากุณภาพการศึกษา ครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 เรื่อง โดยสนับสนุนการอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยครูซึ่งเป็นตัวแทนเข้ารับการอบรมจะกลับมาถ่ายทอดให้กับครูคนอื่น ๆ จึงดำเนินการทำวิจัยในประเด็นปัญหาที่ตนเองพบจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ รูปแบบการทำวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอาจจะเป็นประเภทใดก็ได้ เช่น วิจัยเต็มรูปแบบ หรือวิจัยหน้าเดียว แล้วแต่ความเหมาะสม และศักยภาพของครูแต่ละคน ทั้งนี้ ปัญหาการที่พบ คือ การแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากครูยังไม่ให้ความสนใจ ไม่ชอบการเขียนรายงาน มีครูผู้สอนเพียงบางส่วนเท่านั้นที่จัดทำวิจัยซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้ให้ความเห็นไว้ว่า “การวิจัยในชั้นเรียนนี้ วิจัยแค่แผ่นเดียวปรากฏว่าคุณครูจะเป็นคนไม่ค่อยชอบเขียนรายงาน หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ มีส่วนน้อยจริง ๆ ที่เขาทำนะในโรงเรียนนี้ยังเห็นไม่ชัด”

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ในแผนพัฒนากุณภาพการศึกษาโดยมีการวิเคราะห์ความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาในบทเรียน จัดหาสื่อใหม่ และปรับปรุงสื่อที่มีอยู่ให้คงสภาพต่อการใช้สอย การพัฒนาสื่อมีทั้งที่ครูจัดทำ และสื่อเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการประชาสัมพันธ์ และประสานงานให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพด้วยการจัดหา และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีให้ทันสมัย เชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อให้ความรู้ด้านแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการต่าง ๆ มีการกำกับติดตามการใช้สื่อ ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณที่ได้รับซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการ ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต่องานธุรการ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราจะจัดงบประมาณรายหัว ที่ได้เป็นค่าวัสดุ จัดซื้ออุปกรณ์ ให้ครู ” และกำหนดให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในรายวิชาต่าง ๆ ตามแผนการสอนที่ครูเขียน และบางส่วนยืมสื่ออุปกรณ์จากโรงเรียนซึ่งเป็นสื่อที่ไม่สามารถผลิตได้ นอกจากนี้ ยังมีสื่อประเภทที่ครูผู้สอนผลิต เช่น ป้ายนิเทศ บัตรคำภาษาไทย บัตรคำภาษาอังกฤษ ส่วนสื่อวิทยาศาสตร์ครูมักจะใช้วิธีการซื้อสื่อสำเร็จรูปมากกว่าที่จะผลิตใช้เอง

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มียุทธศาสตร์คือ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อกำหนดปัญหา ความต้องการ จัดกิจกรรมเพื่อหาปัจจัยสนับสนุน และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียน ปลูกไม้ประดับ พืชสมุนไพร จัดโครงการแหล่งเรียนรู้ สวนพฤกษศาสตร์ และจุดศึกษาโดยมอบหมายบุคลากรเพื่อรับผิดชอบแต่ละกิจกรรม นอกจากนี้ ยังขอความร่วมมือจากชุมชนช่วยพัฒนาอาคารสถานที่ เป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และกำกับติดตาม ประเมินผลจากการปฏิบัติ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผลการดำเนินงาน โรงเรียนมีการสำรวจ และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานที่ให้กับนักเรียนโดยดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนด แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่สำคัญ สวนพฤกษศาสตร์ ส่วนหย่อม โครงการเกษตร เช่น การปลูกพืช การทำปุ๋ย การจำหน่ายผลผลิต เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น วัดปราสาท วัดแคใน เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับโบราณสถานในท้องถิ่น วัดสวนแก้ว สถานีนอนมัย เป็นต้น นอกจากนี้ โรงเรียนได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการปรับปรุงห้องสมุด มีการจัดตกแต่งห้องสมุดให้สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยเอื้อต่อการเรียนรู้ โครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ หรือนำนักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาแล้วให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น พระราชวังบ้านปืน วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดใหญ่ไชยมงคล วัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นต้น

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูประจำการ และครูจ้างไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีโดยชี้แจงให้บุคลากรได้รับทราบถึงวิธีการในการนิเทศการศึกษา โดยการนิเทศแบบรายชั้นเรียน และรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการสำรวจข้อมูลความต้องการในการรับนิเทศการศึกษา จัดทำเครื่องมือบันทึกการนิเทศรายชั้นเรียน จัดทำเครื่องมือ

บันทึกการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ และดำเนินการนิเทศ รายชั้นเรียนภาคเรียนละ 2 ครั้ง สรุปผลการนิเทศรายชั้นเรียน และนำผลการนิเทศไปพัฒนาปรับปรุง การนิเทศการศึกษาครั้งต่อไป

การนิเทศการศึกษา ประมาณเดือนละ 1 ครั้ง โดยจะสลับกันระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียนกับครูที่ได้รับมอบหมาย เน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร มีทั้งการนิเทศระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียนกับครู และระหว่างครูกับครูด้วยกันเอง โดยแบ่งเป็นช่วงชั้น และกลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นการให้คำปรึกษาหารือ ไม่มีการกำหนดิเตียน แบบเพื่อนช่วยบอกเพื่อนด้วยกัน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ การนิเทศการศึกษา เรานิเทศกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ครูที่นี้หลายคนก็สลับกันไปใช้นิเทศแบบกัลยาณมิตร ไม่ใช่ผู้บริหารอย่างเดียว มีครูกับครูด้วยแล้วก็จะจัด (การนิเทศ) เป็นช่วงชั้น ให้คำแนะนำกัน ไม่มีตำหนิกันนะ”

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการบริการแนะแนวไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี แนวทางการดำเนินงานคือ จัดประชุมคณะครู และบุคลากร เพื่อวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมการแนะแนวการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จากนั้นจึงจัดทำข้อมูลนักเรียนเข้าใหม่คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้วสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่มีความขาดแคลน และยากจน จัดทำป้ายขาวสาร แนะแนว และแผ่นพับ นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนวณนักเรียนที่ศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วจึงรายงานผลการดำเนินโครงการ

ผลการดำเนินงานพบว่าโรงเรียนได้ดำเนินการแนะแนว จัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ยากจน และขาดแคลน เพื่อให้ นักเรียนมีอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้า อาหาร และได้รับทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สนับสนุนให้นักเรียน มีทักษะในการทำงานบ้าน งานเกษตร ให้มีความขยันอดทน ช่วยเหลือสังคม ได้รับการบริการแนะแนวอย่างทั่วถึง นักเรียนยากจน และขาดแคลนได้รับทุนการศึกษา ร้อยละ 100 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับทุนศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนดำเนินการจัดทำจัดทำแผนการพัฒนาคณาการศึกษศึกษา ในส่วนของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษศึกษาไม่ได้กำหนดเป็นโครงการที่ชัดเจนไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี แต่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคณาการศึกษศึกษาจากเอกสารธรรมนูญโรงเรียน (พ.ศ. 2546-2549) ซึ่งได้กำหนดจุดเน้นในการพัฒนา คือ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามข้อกำหนดของหลักสูตร และสอดคล้องความต้องการท้องถิ่น โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ มีการประเมินผลตามสภาพจริง พัฒนาการเรียนการสอนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนรอบด้านโดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นมาตรฐาน โดยใช้กระบวนการ และเทคนิคที่ทันสมัย มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหาร กำกับติดตาม และนิเทศภายในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานโดยการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ และการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสาร และที่สำคัญ จัดให้มีการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยวิธีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายทั้งเอกสาร การประชุม การมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน

ผลการประเมิน โดย สมศ. พบว่าสถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้างและการบริหารอย่างมีระบบ ครบวงจรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษศึกษา มีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษศึกษา ผู้บริหาร มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการพอสมควร และสถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษศึกษา ในส่วนของครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ ที่สำคัญด้านผู้เรียน ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับ ดี จำนวน 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุนนิสัย สุขภาพ และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา และมาตรฐานที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้

1.10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

โรงเรียนกำหนดโครงการเพื่อให้ความรู้แก่วิชาการแก่ชุมชนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี แต่ปัญหาที่พบคือ การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองยังไม่ปรากฏผลการดำเนินงานที่ชัดเจน การให้ความรู้กับชุมชน คณะครูมักจะให้ความรู้ในรูปแบบของการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการประกวดสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การเป็นวิทยากรสาธิตการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราให้ความช่วยเหลือชุมชน ด้านอาคารสถานที่ เช่น คนที่แต่งงานก็ให้ยืมอาคาร ยืมสนามกีฬา บางที่ครูก็เป็นวิทยากรทำหน้าที่ประกวดสินค้า O-TOP ของท้องถิ่นเขาก็ให้ครูไปสาธิตให้ดู เราก็ไปช่วย”

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ผลการดำเนินงานไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

1.12 การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

แนวทางการดำเนินงานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เป็นอีกหนึ่งภาระงานที่โรงเรียนขนาดเล็ก และมีบุคลากรไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนงบประมาณ ไม่สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือโรงเรียน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างเต็มที่เพราะต้องบริหารจัดการสถานศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐานท่ามกลางความขาดแคลน

2. การบริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำ และเสนอของบประมาณ

โรงเรียนดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการงบประมาณปีโดยกำหนดให้มีความเชื่อมโยงกับแนวทางการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 เพื่อตอบสนองประเด็น

ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือการสร้างโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การขยายบริการทางการศึกษา และเพิ่มคุณภาพสถานศึกษาให้ทัดเทียมกับ โรงเรียนอื่น ผลจากการดำเนินงาน โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนา การศึกษาของโรงเรียน ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ทั้งนี้ โรงเรียนได้ กำหนดโครงการเพื่อรองรับจำนวน 13 โครงการ เช่น โครงการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูประจำการ และครูจ้าง โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย งบประมาณ 179,200 บาท

สภาพปัญหาการดำเนินงาน แม้ว่าการจัดทำแผนเสนอของบประมาณจากหน่วยงาน ต้นสังกัด จะดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนด สนองยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งจากเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ตาม แต่สภาพปัญหาที่พบคือ หน่วยเหนือ ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณตามที่โรงเรียนต้องการได้ เนื่องจากงบประมาณของรัฐบาลมีไม่ เพียงพอกับความต้องการ ดังที่ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “งบประมาณรายหัวที่ได้มันไม่พอ ถ้านักเรียนน้อยให้น้อย ถ้านักเรียนมากให้มาก มัน(งบประมาณ) ให้แบบนี้รายหัวไม่ได้เพราะ ไฟฟ้า ถ้านักเรียน 5 คนเปิดพัดลมตัวเดียว นักเรียน 20 คน ก็เปิดพัดลมตัวเดียวใช้ไฟฟ้าเท่ากัน งบอย่างอื่นก็ไม่พอพัฒนาแล้ว”

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

โรงเรียนได้กำหนดโครงการต่าง ๆ จำนวนมากถึง 25 โครงการแต่ทว่าในความเป็นจริง โรงเรียนมิได้รับการจัดสรรงบประมาณตามที่เสนอขอต่อหน่วยเหนือ งบประมาณรายหัวที่ได้จึง ต้องดำเนินการจัดสรรตามที่ระเบียบกำหนดดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราต้องรู้ว่า เรา ทำงานกับ สพฐ. งบประมาณที่ให้มาในการจัดซื้อ จัดจ้าง แต่ละครั้งทำตามใจไม่ได้เลย ต้องทำตาม ระเบียบที่มีอยู่ เขาให้งบประมาณมา 100,000 เราก็จะต้องทำตามที่เขากำหนด 1 ทาสี ซึ่งเราก็ไม่รู้ ทาสีตรงไหน ต้องปูกระเบื้อง ปรับปรุงส้วม ทำพื้น ซ่อมแซมอาคารเรียน แล้วเทพื้นอาคารเรียน เงิน 100,000 บาทเรากำลังจะให้เราทำอย่างนี้แล้วมันพอไหม แต่ก็ต้องให้ครูเขาทำไว้ก่อน”

การเบิกจ่ายงบประมาณ และการอนุมัติงบประมาณของโรงเรียน ในส่วนของงบประมาณรายหัว ต้องดำเนินการเบิกจ่ายตามระเบียบซึ่งไม่เพียงพอ และไม่สามารถใช้จ่ายได้ตามความจำเป็นเร่งด่วน เช่น เกิดน้ำท่วมโรงเรียน อาคารเรียน โรงอาหารเสียหาย โรงเรียนไม่สามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ ได้ตามความต้องการ ต้องใช้ในส่วนของงบประมาณการซ่อมแซมอาคารเรียนที่ได้จัดสรรไว้ซึ่งไม่ เพียงพอกับความจำเป็น

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

โรงเรียนไม่ได้กำหนดแผนงานงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ ดังนั้น การตรวจสอบติดตามการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน จึงมีการดำเนินการจาก 2 ส่วนคือ การรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนเมื่อสิ้นปีงบประมาณว่าผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จหรือไม่อย่างไร ซึ่งจากการรายงานผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ จะประสบผลสำเร็จทั้งหมดถึงร้อยละ 70-80 แต่ไม่สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยภาพรวมผลการประเมินในแต่ละมาตรฐานส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้

การตรวจสอบอีกส่วนหนึ่งคือ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งดำเนินงานตามปกติในแต่ละปีการศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้งบประมาณพร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่โรงเรียนถึงระเบียบการใช้งบประมาณ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เวลาที่เขา (ผู้ตรวจสอบงบประมาณจากเขตพื้นที่) ตรวจสอบจริง ๆ เขาก็จะบอกว่าอันนี้ซื้อได้ อันนี้ซื้อไม่ได้ อันนี้ก็ยังลือกอยู่เหมือนเดิม (บังคับให้ใช้ตามระเบียบ) เราก็มารู้ว่าเขาให้อำนาจมาเพื่ออะไร ให้เราพิมพ์คำสั่งแล้วแปะไปว่าโดยอำนาจจากหนังสือเล่มนี้ เขาก็มาสั่งเรา ตรวจเราเหมือนเดิม”

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือจัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง จำนวนหลายโครงการ เช่น โครงการแข่งขันกีฬาฟุตบอลด้านยาเสพติด โครงการจัดทำหลังคา เป็นต้น นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาในรูปของการรับบริจาคตามกำลังศรัทธาของของบุคคลทั่วไป เช่น ศิษย์เก่า บุคคลทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบล ขอบริจาคเก้าอี้จากเจ้าอาวาสในงานสวดอภิธรรมศพ บุคคลในชุมชนโดยผู้อำนวยการโรงเรียนจะนำคณะครู และนักเรียนไปช่วยงานวัด หรืองานในชุมชนเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอีกทางหนึ่ง ดังที่ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เมื่อมีญาติใครเสียชีวิต (ตาย) โรงเรียนก็จะนัดครูไปด้วยกันเป็นกลุ่ม ชาวบ้านจะได้ศรัทธา ไม่แยกกันไป งานที่วัดเราก็ไปอาสา บอกเจ้าอาวาสว่ามีอะไรให้ช่วย เรายินดีเสนอตัว เสริฟน้ำงานศพ เจ้าภาพก็ให้เงินบริจาคเรามา”

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

การดำเนินงานบริหารบัญชี โรงเรียนได้ดำเนินการตามระเบียบทั้งการตั้งยอดบัญชี ระหว่างปีงบประมาณ การตั้งยอดภายหลังการปิดบัญชีงบประมาณ การโอนปิดบัญชีเงินนอก งบประมาณเข้าบัญชีทุน การจัดทำบัญชีคงค้าง บันทึกบัญชีประจำวัน การสรุปรายการบันทึกบัญชี ทุกวัน การปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ การตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสด และเงิน ฝากธนาคารตามรายการคงเหลือ เป็นต้น การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อสำรวจวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างเพื่อทราบสภาพการใช้งาน การจำหน่าย บริจาค หรือขายทอดตลาด มีการจัดทำทะเบียนคุมสินทรัพย์ที่เป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็น ปัจจุบัน จัดทำฐานข้อมูลสินทรัพย์ของโรงเรียนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และในส่วนของ การควบคุม บำรุง รักษา และจำหน่ายพัสดุ โรงเรียนได้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า ด้วยการพัสดุ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การบริหารงานบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง

การวางแผนอัตรากำลังโรงเรียนต้องดำเนินการในแต่ละปี เพื่อเปรียบเทียบอัตราส่วน ระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขออนุมัติจากคณะกรรมการ ข้าราชการครู และบุคลากรศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. หรือ ก.ค.ศ. พิจารณานุมัติแล้วแต่กรณี แต่นั่นเป็น เพียงหลักการในเชิงนโยบายที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจาก การพิจารณา อัตรารูขุด หรือเกิน คณะกรรมการพิจารณามักจะมองในภาพรวมทั้งจังหวัด แต่ไม่ได้พิจารณา ในแต่ละโรงเรียน ดังนั้น ปัญหาการขาดแคลนครูจึงเป็นเรื่องที่ยากต่อการแก้ไขโดยเฉพาะโรงเรียน ขนาดเล็ก หรืออยู่ห่างไกล มักจะไม่มีครูคนใดต้องการย้ายไป หรือการจะบรรจุครูที่จบการศึกษา ใหม่ รัฐบาลไม่มีอัตราว่างให้เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายให้ตัดอัตราเกษียณอายุราชการเพื่อต้องการ ลดจำนวนข้าราชการให้เหลือน้อยลง ทั้งนี้ ภาระงานดังกล่าวโรงเรียนมีหน้าที่เพียงวิเคราะห์ อัตรากำลัง และนำเสนอเขตพื้นที่การศึกษาเท่านั้น ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ที่โรงเรียน เราในแต่ละปีก็จะมีการสำรวจ และรายงานว่ามีครูกี่คน มีนักเรียนกี่คน ก็จะมีการรอบอัตรากำลังส่งมา ตามโรงเรียนว่าโรงเรียนนี้ติดลบกี่คน (ครูขาดกี่คน) หรือว่าบวกกี่คน (ครูเกินกี่คน) ก็ไม่เห็นทางเขต จะจัดการอะไรได้ ก็เห็นเงิบ จริง ๆ ทางต่างจังหวัดเขาอยากย้ายมา เขาก็ไม่ให้มา”

3.2 การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง

โรงเรียนไม่ได้ดำเนินงานเนื่องจากมิได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการจาก คณะอนุกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งการดำเนินส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จะสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก และในส่วนของครูอัตราจ้างก็เช่นเดียวกัน โรงเรียนได้รับการจัดสรรตำแหน่งครูอัตราจ้างจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 คน และครูจ้างสอนชาวต่างชาติอีก จำนวน 1 คน โดยโรงเรียนมิได้รับการจัดสรร ตำแหน่งครูจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยแม้แต่คนเดียว การจ้างครูอัตราจ้างแม้ว่าจะเป็นการแก้ปัญหา การขาดแคลนครูผู้สอนได้บ้าง แต่ในทางปฏิบัติ กลับเกิดปัญหาทับซ้อนขึ้นมาอีก นั่นคือ ขวัญกำลังใจ สวัสดิการ เงินเดือนที่ได้มักจะ ไม่สอดคล้องกับภาระงานที่ได้รับ หรือเมื่อหมดสัญญาจ้าง ไม่ได้สอนต่อ หรือการย้ายไปโรงเรียนอื่น ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานไม่ต่อเนื่อง

3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

การดำเนินการ เริ่มตั้งแต่การพัฒนาก่อนมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าโรงเรียนไม่มีครูบรรจุใหม่แต่ได้ครุใหม่ซึ่งเป็นอัตราจ้างจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาระงาน ขั้นตอนจึงดำเนินการมอบหมายงาน ให้คำแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม สิ่งที่สำคัญคือการพัฒนาครูระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง และบางโอกาสมีการจัดพัฒนาบุคลากรตามความจำเป็นโดยเชิญวิทยากรเพื่อพัฒนาทางวิชาการ ผลการดำเนินงาน ส่งผลให้ครูเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนาตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้จัด อบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การทำผลงานวิชาการ การรับข้อมูลข่าวสารจากการประชุมโดยผ่านผู้บริหาร การแจ้งข่าวสารจากเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานสาธารณสุขจังหวัด ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวว่า “เราก็ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมตามที่เขตหรือหน่วยงานอื่น ๆ จัดตลอดนะ เพราะเป็นความก้าวหน้าของครูเขา เราสนับสนุนเต็มที่ แต่กลับมาต้องนำมาพัฒนาโรงเรียนนะไม่ใช่ไปเฉย ๆ ไม่ทำอะไร”

3.4 วินัย และการรักษาวินัย

การรักษาวินัยโรงเรียนมิได้กำหนดโครงการดำเนินงานที่ชัดเจนแต่มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาวินัย เช่น โครงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานลูกเสือ เนตรนารี

โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งการดำเนินงานโครงการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการรักษาระเบียบวินัยของข้าราชการครู การประชุมคณะครูแต่ละครั้งผู้อำนวยการโรงเรียนใช้วิธีพูดคุยเพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกับคณะครูว่าอะไร สิ่งใดคือระเบียบปฏิบัติที่ครูต้องยึดถือปฏิบัติ เช่น การมาโรงเรียนแต่เช้า ตรงต่อเวลา กลับตามเวลาที่กำหนด การรักษาระเบียบการลา เมื่อครูท่านใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่การสอนได้ทั้งอาจเกิดจากการลา ไปราชการ ต้องมีผู้รับผิดชอบสอนแทน หรือมาสอนชดเชย ส่วนปัญหาด้านระเบียบวินัยร้ายแรง ยังไม่พบสภาพปัญหาที่ต้องแก้ไข ผู้อำนวยการโรงเรียนได้กล่าวถึงประเด็น ดังกล่าวว่า “การประชุมแต่ละครั้งเราก็กว้างแผน เราจะต้องพูดคุยกันว่าเป็นข้าราชการต้องมีระเบียบวินัย มาทำงานก็โหมง เลิกก็โหมง วันหยุดอยู่เวรอย่างไร การลา ลาอย่างไร ได้กี่ครั้ง ต้องหาครูมาสอนแทนด้วย”

4. การบริหารทั่วไป

4.1 การดำเนินงานธุรการ

โรงเรียนได้กำหนดโครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ โดยประชุมคณะครูเพื่อให้ทราบถึงวิธีการดำเนินกิจกรรมแล้วแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อรวบรวมเก็บข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากนั้นจึงจัดให้บริการด้านข้อมูลสารสนเทศกับคณะครู และมีการรายงานผลการดำเนินกิจกรรม ผลการดำเนินพบว่า โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่ธุรการซึ่งเป็นครูอัตราจ้าง จำนวน 1 คน โดยแบ่งส่วนหนึ่งของห้องผู้บริหารจัดเป็นห้องธุรการ มีทั้งการพิมพ์งานทั่วไป งานธุรการ มีคอมพิวเตอร์จำนวน 1 เครื่อง ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล หรือการจัดส่งข้อมูลด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เรามีครูที่รับผิดชอบโดยตรงเลยนะ แต่ก็ต้องมีการสอนด้วยเพราะครูเราขาดแคลนก็มีทั้งครูประจำการ และครูอัตราจ้างช่วยกัน”

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนกำหนดแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ไว้ในนโยบายการจัดการศึกษา คือ การแจ้งข้อมูลข่าวสารใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้ง เอกสาร การจัดประชุมอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง การส่งเสริมให้คณะครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น งานบวช งานแต่ง งานศพ หรืองานประเพณี วันสำคัญทางศาสนา คณะครู

จะให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดเตรียมอาคารสถานที่ การเป็นพิธีกร การให้ใช้สถานที่ของโรงเรียน และการให้นักเรียนเป็นสื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “มีการจัดประชุม ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย หรือบางครั้งถ้ามีเรื่องที่จะขอความร่วมมือเราก็จะไปคุยกับกรรมการสถานศึกษาเราต้องเตรียมรายละเอียดให้พร้อมที่จะประชุม”

สภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนขนาดเล็ก มักจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการจัดประชุม ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การไม่ให้ความสำคัญของคณะกรรมการ ไม่มีเวลาดำเนินการ ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ เกล่งว่าถ้ามีการประชุมโรงเรียนต้องขอบริจาคเงิน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “บางทีโรงเรียนขนาดเล็กนี้จะเชิญคณะกรรมการมาประชุมบางคนเขาต้องทำงาน เราก็ต้องจัดประชุมวันหยุดบ้าง ครูเราก็เข้าร่วมประชุมทั้งหมด เราอยากให้เขาฟัง การขอความช่วยเหลือเราไม่ใช้การทอดผ้าป่านะมันไม่คุ้มขอบริจาคเลยคนนี่พันคนนั่นสองพัน ซื่อคอมพิวเตอร์ให้ลูก”

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ วิธีการดำเนินงานคือ จัดประชุมชี้แจงโครงการให้กับบุคลากรได้รับทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน รวบรวมเอกสารข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล จัดเก็บสารสนเทศในระบบแฟ้มเอกสาร และคอมพิวเตอร์จากนั้นจึงให้บริการด้านข้อมูลสารสนเทศ และการรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งผลการดำเนินงานยังชัดเจน

4.4 การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา มีการดำเนินงานในรูปของศูนย์ประสานงานการศึกษา หรือกลุ่มโรงเรียนเดิม ประมาณ 6-7 โรงเรียนภายในตำบลเดียวกัน ศูนย์ประสานงานดังกล่าวเปรียบเสมือนบุรุษไปรษณีย์ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับโรงเรียน มีหัวหน้าศูนย์หรือเป็นประธาน หรือตัวแทนเข้าประชุมในระดับจังหวัด จากนั้นจึงนำข่าวสารมาแจ้งให้ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนในศูนย์ได้รับทราบ กิจกรรมที่แต่ละโรงเรียนดำเนินการร่วมกันขึ้นอยู่กับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาว่าจะส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมร่วมกันอะไรบ้าง เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

4.5 การจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

โรงเรียนกำหนดแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งภารกิจตามกรอบแนวคิดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล มี 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และ การบริหารทั่วไป มีคณะกรรมการสถานศึกษา และ คณะกรรมการผู้อุปถัมภ์โรงเรียน และมีคณะกรรมการพัฒนางานวิชาการ ครูประจำชั้นเรียน ครูประจำกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม หัวหน้าช่วงชั้น และหัวหน้ากิจกรรมต่าง ๆ แต่เนื่องจากโรงเรียนมีข้าราชการครูเพียง 4 ตำแหน่ง ส่วนที่เหลือเป็นครูอัตราจ้าง ดังนั้น ในแต่ละงานจึงมีรายชื่อครูที่เข้าช้อนกันตามความถนัด และความจำเป็น

4.6 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยี ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการใช้สื่อ การจัดหา จัดซื้อ และปรับปรุงของเดิมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน การปรับปรุงห้องสมุด และการจัดหาคอมพิวเตอร์ ในส่วนของบุคลากรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ และใช้สื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบแนวทางของโรงเรียน และการระดมทุนเพื่อจัดซื้อคอมพิวเตอร์ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการสอน ประสานงานกับชุมชนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานประกอบการ เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ ส่งเสริมการเรียนการสอนครู และนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน และติดตาม และตรวจสอบประสิทธิภาพการใช้สื่อซึ่งโรงเรียนได้รับบริจาควัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีจากผู้ปกครองหรือผู้มีจิตศรัทธา เช่น คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เครื่องเสียง โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่ให้ความช่วยเหลือทุกโรงเรียนตามอัตราส่วนจำนวนนักเรียน ถ้าโรงเรียนขนาดเล็กจะได้รับบริจาคจำนวน 20 เครื่อง โรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ก็จะได้รับตามสัดส่วนจำนวนนักเรียน และถ้าหากเครื่องคอมพิวเตอร์เกิดชำรุดเสียหายองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการซ่อมแซมให้

4.7 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนา สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นการใช้ประโยชน์จากอาคาร และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกอาคารเรียน จัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปลูกไม้ประดับ การจัดแหล่งเรียนรู้ และจุดศึกษา กำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม จัดหางบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานโดยจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะบูรณาการโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนา และ ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินกิจกรรมพร้อมทั้งประเมินผลจากการปฏิบัติงานของนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ของครูนี้ (ครูเป็นคำพูดแทนตัว ผอ.) หนึ่งต้องสะอาดมาก่อน ต่อไปก็ความร่มรื่นสวยงามคาดว่าเปิดเทอมใหม่นี้ คงจะเหมือนหลังใหม่แล้วนะทาสีใหม่ พื้นก็จะลงเทียนใหม่ ส่วนต้นไม้ซื้อมาวางได้เลย แต่ต้องมีคนดูแล ไม่งั้นเดี๋ยวก็เหี่ยวตาย ต้นไม้ยืนต้นน่าจะดีกว่า เพราะตัดแต่งอย่างเดียวไม่ต้องรดน้ำ น้ำประปายังรดยิ่งเปลือง ”

4.8 การรับนักเรียน

นโยบายการรับนักเรียนนั้น เป็นการกำหนดสัดส่วนจำนวนการรับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีการประกาศ เปิดรับนักเรียนตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการ ส่วนใหญ่นักเรียนที่เข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาลที่กำลังเรียนอยู่ในปัจจุบัน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีนัก ส่วนผู้ปกครองที่มีฐานะดีก็มักจะส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนในเมืองที่มีชื่อเสียง นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่จึงเป็นนักเรียนที่อพยพ มาจากต่างจังหวัดย้ายตามผู้ปกครองมาทำงานก่อสร้าง โรงงานต่าง ๆ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราก็ประกาศรับสมัครนักเรียนตามที่เขตพื้นที่กำหนดนะ แต่ไม่มีใครมาสมัครหรอก ถึงเวลาเขาก็มาเรียนเลย ส่วนใหญ่ก็เป็นเด็กอนุบาลเรานี้แหละ ส่วนคนที่มีฐานะดีเขาก็ส่งลูกไปเรียนในเมือง โรงเรียนดี ๆ ของเราส่วนใหญ่เป็นเด็กอพยพมาจากต่างจังหวัด จากเพชรบูรณ์ กำแพงเพชร ทางอีสานที่ทิ้งถิ่น แล้วก็มารับจ้างก่อสร้าง”

4.9 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การระดมทรัพยากรของโรงเรียนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความต้องการจำเป็นในแต่ละด้าน โดยโรงเรียนจะใช้วิธีการระดมทรัพยากรด้วยการร้องขอจากผู้ปกครองที่พอจะมีฐานะทางเศรษฐกิจดี หรือผู้บริหารที่มีพรรคพวกเพื่อนฝูงมาก ลูกศิษย์ลูกหามากก็จะใช้วิธีการขอความร่วมมือโดยตรง หรือการประสานงานกับบริษัท ห้างร้านที่รู้จักคุ้นเคย ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “การระดมทรัพยากรครูไม่ชอบการทอดผ้าป่าเพื่อจะหาเงินเลย มีความรู้สึกว่าการจัดงานโรงเรียนมันสนุกสนาน แต่มันได้มาสัก 30% เหลือไม่ถึง 20% จากการจัดโต๊ะจีน กว่าที่จะวิ่งไปแจกการ์ด จะวิ่งอะไร แต่ละคนไม่รู้โอ้โหน้อเห่น เขาต้องเอาเงินมาซื้อโต๊ะเรา ได้มั่ง ไม่ได้มั่ง ครูก็จะใช้วิธีอื่น ... เราก็เออมาทำบุญที่วัดเยอะแล้ว เดี่ยวให้ทางเจ้าภาพหรือพี่น้องกันช่วยกัน คนนี้พัน สองพัน คนนี้สามพันซื้อคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่ง ครูก็จะไปนั่งคุยกับเขา บางคนก็ซื้อเป็นคอมพิวเตอร์ปริ้นเตอร์มาให้เลยนะ” แม้ว่าจะไม่ใช้วิธีการทอดผ้าป่า แต่ผู้บริหารหรือครูโรงเรียนขนาดเล็กก็ยังคงใช้วิธีการยื่นมือขอรับบริจาค เป็นการประสานงาน ผูกมิตรกับผู้คนทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ่อค้าคหบดี บริษัทห้างร้านต่าง ๆ ไว้ให้เป็นจำนวนมาก ๆ เพื่อประโยชน์ในการระดมทรัพยากรนั่นเอง

4.10 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนกำหนดงานกิจกรรมนักเรียนไว้ในแผนยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนา ซึ่งงานนโยบายให้กับบุคลากรได้รับทราบถึงแนวทางปฏิบัติ และร่วมกันกำหนดกิจกรรมเพื่อนักเรียนให้เป็นคนดี และมีจิตใจที่เป็น PUBLIC MIND โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมกีฬา กิจกรรมสหกรณ์ โครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ขอความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือในการปรับพฤติกรรมด้านจิตใจของนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีระเบียบวินัยดีขึ้น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม โครงการเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เข้าค่ายครบทุกคน ทำให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม มีความภูมิใจในความเป็นไทย และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

4.11 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ ทั้งการจัดทำวารสารของโรงเรียน การประกาศหรือกระจายข่าว การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน การแจ้งข่าวให้นักเรียนทราบแล้วนำไปแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ การจัดทำแผ่นพับ ใบปลิวต่าง ๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารให้กับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และบุคคลทั่วไปได้รับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียนหรือการแจ้งข่าวสารเพื่อขอความร่วมมือกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การจัดงานประจำปี งานกีฬา งานทอดผ้าป่าสามัคคี เป็นต้น

4.12 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนได้ดำเนินการเพื่อจัดระบบควบคุมภายในตามที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบการ จัดซื้อ จัดจ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมีคณะกรรมการตรวจสอบภายในมาตรวจสอบ และให้คำแนะนำการดำเนินการเรื่องการเงิน การ จัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อบริหารการดำเนินงานที่ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดต่อไป

4.13 งานบริการสาธารณะ

โรงเรียนได้ให้บริการสาธารณะในหลากหลายรูปแบบ แม้ว่าจะมิได้กำหนดโครงการดำเนินงานที่ชัดเจนก็ตาม การให้บริการ เช่น การให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์การศึกษา เครื่องมือ เครื่องใช้ทางการเกษตร เครื่องขยายเสียง นอกจากนี้ คณะครูยังให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง วัด และชุมชนในด้านกำลังแรงงาน การให้คำแนะนำ การร่วมงานพิธีต่าง ๆ เช่น การทำบุญประเพณีในวันสำคัญทางศาสนา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา คณะครูจะนำนักเรียนไปช่วยบริการ อำนวยความสะดวก การตกแต่งสถานที่ การแสดงของนักเรียน ส่งผลให้โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากชุมชนเป็นอย่างดี เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานทอดผ้าป่า งานวันแม่แห่งชาติ โรงเรียนก็จะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดี

3. โรงเรียนวัดปราสาทผึ้ง

โรงเรียนอยู่ตำบลบางกร่าง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี เขต 1 อาณาเขต ติดต่อ โรงเรียนวัดปราสาทผึ้งตั้งอยู่ภายในบริเวณวัด ด้านทิศ ตะวันออกติดกับวัดซึ่งเป็นวัดเก่าแก่มากมีโบราณสถานแห่งชาติคือโบสถ์ซึ่งมีอายุหลายปีสมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียน ส่วนทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันตกติดกับ หมู่บ้านโอบล้อมโรงเรียนซึ่งอยู่ในซอยของวัด และในบางช่วงยังคงเป็นป่า พืชสวนของชุมชน

โรงเรียน เปิดเรียนเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2481 โดยครั้งแรกใช้ศาลาการเปรียญ ทั้ง 2 หลังของวัดซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกันเป็นสถานที่สอน และต่อมาทางราชการได้ย้าย นักเรียนจากโรงเรียนบางกร่างตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และรับ นักเรียนเข้าเรียนใหม่ในปีการศึกษา 2481 ต่อมาโรงเรียนได้มีการพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับทั้งอาคาร สถานที่ สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เพียงพอกับความต้องการแต่ในปัจจุบันเริ่มมีสภาพค่อนข้างเก่า และ กำลังปลูกสร้างอาคารใหม่เพื่อรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น

ข้อมูลพื้นฐาน

ขนาดโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 79 คน จำนวนข้าราชการครู มีผู้อำนวยการโรงเรียน และครู เป็นหญิงทั้งหมดจำนวน 10 คน นักการภารโรง จำนวน 1 คน จำนวนนักเรียน มีนักเรียนปี การศึกษา 2549 ระดับอนุบาล ชาย 13 คน หญิง 14 คนรวม 27 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ชาย 24 หญิง 28 คน รวมทั้งสิ้น 52 คน

อาคารเรียน และอาคารประกอบ โรงเรียนมีอาคารเรียน 1 อาคาร และกำลังก่อสร้าง เป็นอาคาร 2 ชั้นอีกหนึ่งอาคาร บ้านพักครู 2 หลัง สนามกีฬา มีสนามวอลเลย์บอล สนามตะกร้อ เป็นสนามเดียวกัน ห้องเรียน และห้องพิเศษ มีห้องเรียนมี 7 ห้อง แบ่งเป็นห้องพักครู 1 ห้อง ห้อง ผู้บริหาร ห้องประชุมห้องคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการทางภาษาอย่างละ 1 ห้อง ทั้งนี้ โรงเรียนมี ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ไม่เพียงพอกับความต้องการ

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ คือ สถานศึกษาได้มาตรฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คุณธรรม ฝึกนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อ พัฒนาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรม พัฒนาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรม และโบราณสถานท้องถิ่น ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอาชีพ มีทักษะในการเสริมสร้างอนามัย

พันธกิจ คือ 1) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมนิเทศอย่างมีคุณภาพให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ 2) จัดการเรียนรู้ด้านวิชาการควบคู่กับด้านคุณธรรม 3) จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการแสวงหาความรู้ 4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในวัฒนธรรม โบราณสถานท้องถิ่น และ 5) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมาย

- 1) เป้าหมายด้านหลักสูตร คือ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยให้ชุมชนสนับสนุนในเรื่องเนื้อหา สื่ออุปกรณ์การจัดกิจกรรม นำภูมิปัญญาชาวบ้าน และวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน
- 2) เป้าหมายด้านผู้เรียน คือ ส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมด้านปัญญา การคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 3) เป้าหมายด้านครู คือ ส่งเสริมให้ครูมีจิตวิญญาณของการเป็นครู ตระหนักในหน้าที่ และความรับผิดชอบ ส่งเสริมด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการสอนและวิธีการวัดและการประเมินผล
- 4) เป้าหมายด้านการวัดและประเมินผลการเรียน คือ ประเมินผลการเรียนของผู้เรียนโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้อง และครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา
- 5) เป้าหมายการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ระดมทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือนักเรียน บริการแนะแนว ให้นักเรียนเขียนเรียงความเพื่อขอทุนการศึกษา
- 6) เป้าหมายด้านวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ คือ ส่งเสริมให้บุคลากรใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดมทรัพยากรและให้ความรู้แก่บุคลากรด้านการวิจัย
- 7) เป้าหมายด้านความสัมพันธ์ชุมชน คือ ให้บริการใช้สถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ จัดอบรมภาษาอังกฤษโดยครูต่างชาติ อบรมคอมพิวเตอร์ ให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเป็นเจ้าหน้าที่ยื่นเรื่องและร่วมงานกับชุมชนในท้องถิ่น

ลักษณะชุมชน

ด้านลักษณะชุมชน มีประชากรอยู่ประมาณ 4,500 คน สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป มีลักษณะเป็นกิ่งเมืองกิ่งชนบท หมู่บ้านเรียงรายตามสองข้างทางหลักมีทั้งตึกแถว ห้างร้าน หมู่บ้านจัดสรรซึ่งจะปลูกอยู่บริเวณไม่ไกลจากถนนสายหลักมากนัก และถัดไปไม่ห่างจากถนนสายหลักจะเป็นหมู่บ้านดั้งเดิมของชุมชนปลูกติดกันเป็นลักษณะของครอบครัวขยาย และบ้านเดี่ยวซึ่งแวดล้อมไปด้วยพืชสวนต่าง ๆ เช่น สวนป่า สวนมะพร้าว สวนกระท้อน เป็นต้น ชุมชนมีวัดปราสาท และเจ้าอาวาส เป็นศูนย์รวมจิตใจ ประชากรร้อยละ 99 นับถือศาสนาพุทธ เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา และประเพณี เช่น วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ วันลอยกระทงชุมชนจะมาร่วมพิธีกรรมทางศาสนากันอย่างคับคั่ง

ด้านการคมนาคม ถ้าเดินทางจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เริ่มต้นการเดินทางโดยใช้รถตู้สายเกษตร- ทำนายนันทบุรี จากนั้นจึงข้ามฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาด้วยเรือโดยสารและต่อด้วยรถเมล์ประจำทางสายทำนายนันทบุรี – บางกรวย จะผ่านหน้าวัดปราสาท มีชุมวัดทางเข้าเป็นสัญลักษณ์ที่สวยงามจากชุมประศูของวัดปราสาทเป็นเส้นทางถนนคอนกรีตระยะประมาณ 50 เมตรถึงบริเวณวัดเมื่อมองทางซ้ายมือจะมองเห็นโรงเรียนตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของวัด

ด้านเศรษฐกิจ อาชีพของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนกระท้อน สวนมะพร้าว สวนผลไม้ ทำนา และอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น ทำงานบริษัท ลูกจ้างกรรมกรก่อสร้าง เป็นต้น ซึ่งโดยภาพรวมยังถือว่าชุมชนชาวบ้านวัดปราสาทยังมีฐานะที่ค่อนข้างยากจนแต่ชุมชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของโรงเรียนวัดปราสาทฝั่ง ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายหลักสูตรสถานศึกษา คือพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยให้ชุมชนสนับสนุนเรื่อง การจัดกิจกรรม นำภูมิปัญญาชาวบ้าน และวิทยากร บุคคลภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยดำเนินการตามกรอบแนวคิดที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดในอัตราส่วน 70:30 คือ หลักสูตรแกนกลางร้อยละ 70 เป็นรายวิชาหลัก ร้อยละ 30 เป็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นตามความเหมาะสมได้ซึ่ง โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามที่หน่วยเหนือกำหนด ทั้งนี้ หลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนั้น ได้นำแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการ เช่น โบราณสถานแห่งชาติ วัดเก่าแก่อำเภอยะยา การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ การประดิษฐ์วัสดุสิ่งของเหลือใช้ และเชิญ วิทยากรภายนอกมาให้ความรู้กับนักเรียน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราก็เอาของกระทรวง เป็นตัวตั้ง แล้วในส่วน 30% เนี่ย เราก็มีวัดโบราณสถานแห่งชาติ เอาหลักสูตรท้องถิ่นลงไป มีพืช ปลอดสารพิษ วิทยากรภายนอก เกี่ยวกับพวกบรรยายกลุ่มเราก็เอาลงไปหลักสูตร”

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดนั้น ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรของโรงเรียนมีจำนวนน้อยเพียง 3 คน ครูอัตราจ้างอีกจำนวน 5 คน การจัดทำจึงเป็นภาระหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นของครู เมื่อกำหนดให้ครูต้องเขียนหลักสูตรใช้เองจึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “โรงเรียนขนาดเล็กมันค่อนข้างจะมี ปัญหา เพราะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสมัยก่อน เราสอนแบบควบชั้นอยู่แล้ว ตอนนี้พอ มาให้เขียนหลักสูตรมันเลยค่อนข้างจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าไร ภาระงานครูเพิ่มมากขึ้นเพราะครู ต้องสอนสองห้องเรียนต่อคนอยู่แล้ว แล้วโรงเรียนต้องหารเงินจ้างครูมาช่วยสอนอีก”

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม และพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีสุขภาพดี มีความสุขในชีวิต และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ศักยภาพของตนเอง เริ่มจากประชุมครูเพื่อชี้แจงการดำเนินโครงการ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประกวดคัดลายมือ ประกวดอ่านออกเสียง ฝึกคิดเร็ว ตอบปัญหาวิทยาศาสตร์ จัดซ่อมเสริมทุกระดับชั้น มีการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน และประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานพบว่าจากรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายอย่าง สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมีคุณภาพระดับดี โรงเรียนจัดกิจกรรมชมรมตามความถนัดของนักเรียน เช่น เติบโตกลองยาว คนตรีไทยอังกะลุง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมีคุณภาพระดับดี การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ มีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมหลักสูตร การจัดตลาดนัดวิชาการแต่การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และกระบวนการแก้ปัญหายังไม่ปรากฏผลการดำเนินที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมการเสริมหลักสูตรที่บูรณาการเชื่อมโยงกับสาระความรู้ และทักษะด้านต่าง ๆ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนกำหนดเป้าหมายด้านการวัดและประเมินผลการเรียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และวิชาการ จัดการวัดและประเมินผลการเรียนให้สอดคล้อง และครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน และตัดสินผลการเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และจัดให้มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการประเมินการเรียนได้ ทั้งนี้ โรงเรียนได้ดำเนินการตามระเบียบด้วยการใช้แบบ ปพ. ชนิดต่าง ๆ การประเมินผลการเรียนมิได้กำหนดโครงการรองรับที่ชัดเจน สภาพปัญหาของโรงเรียนคือเมื่อดำเนินการจัดซื้อแบบ ปพ. ต่าง ๆ แล้วนำมาใช้ เมื่อต้องการเพิ่มเติมโรงงานได้ปิดดำเนินการไปแล้วส่งผลให้ต้องเปลี่ยนสำนักพิมพ์อยู่

บ่อยครั้ง และเกิดความยุ่งยากในการใช้ ถ้าเป็นรูปแบบสมัยก่อน การใช้จะมีความสะดวกมากกว่า ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “มัน (แบบประเมินผลการเรียน) น่าจะเป็นแบบสมัยก่อนมากกว่า แบบไหนก็เอา บางทีดูแล้วมันเยอะเกิน ปพ. 1-4 ปพ. 5 โรงเรียนก็ต้องจัดทำเอง บางที่ไม่เหมือนกัน โรงเรียนนี้ดีเราก็ซื้อ อยู่ ๆ มาสำนักพิมพ์นี้เกิดยุบลงไป เราไม่สามารถหารูปแบบนั้นได้อีก เราก็ต้องเปลี่ยนสำนักพิมพ์... โรงเรียนขนาดเล็กจะมาให้เรานั่งคิดมันก็คงจะเป็นเรื่องยาก ”

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนกำหนดเป้าหมายด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี คือ ส่งเสริมให้บุคลากรใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนให้มีการวิจัยในชั้นเรียน ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนางานวิจัยโดยให้ความรู้แก่บุคลากรด้านวิจัย และนำผลการวิจัยมาให้ความช่วยเหลือนักเรียน แม้ว่าโรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายด้านการวิจัยไว้แต่ทว่ามิได้กำหนดโครงการที่เกี่ยวกับการวิจัยไว้รองรับ ดังนั้น ผลการดำเนินงานจึงยังไม่ปรากฏผลที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม มีเพียงบางส่วนที่ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “มีละ มีทำกัน (ทำวิจัย) เด็กที่นี้ส่วนใหญ่จะเป็นลูกคนงาน ก่อสร้างมีพฤติกรรมก้าวร้าวมาก... จะต้องค่อย ๆ สอนกันนานโดยพยายามเรียกเข้าไปในห้อง(ห้องผู้บริหาร) แล้วให้ช่วยล้างแก้ว ล้างจานแล้วค่อย ๆ พูดกับเขา”

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการจัดหา และผลิตสื่อการเรียนการสอนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้ วิธีดำเนินการคือ จัดประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการ สำรวจความต้องการใช้สื่อ และวัตถุที่ผลิตสื่อ จัดทำบัญชีสื่อโดยครู และนักเรียนร่วมกันจัดหา และผลิตสื่อ จากนั้นจึงสรุป และประเมินผลการดำเนินโครงการ ผลการดำเนินงานพบว่า รายละเอียดการดำเนินงานไม่ชัดเจนว่าประสบความสำเร็จอย่างไร แต่จากผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาพบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ครูผู้สอนมีการใช้สื่อธรรมชาติ ในโรงเรียนมาสอน เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ การงานอาชีพ แต่บางรายวิชายังไม่ใช้สื่อที่เหมาะสม ส่วนการใช้สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศมีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอนในบางวิชา แต่การใช้สื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมยังมีไม่มากนัก

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การดำเนินงานมีการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน จัดบรรยากาศห้องสมุด หมาดหมู่หนังสือให้มีเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดกิจกรรมวางทูกงาน อ่านทุกคน ส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น วันสุนทรภู่ การเขียนเรื่องจากภาพ การอ่านออกเสียง แข่งขันตอบปัญหาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น และประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อการนิเทศภายในการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยเริ่มจากสำรวจปัญหา และความต้องการการจัดกิจกรรมนิเทศภายใน คณะกรรมการนำผลสำรวจมาสรุป และกำหนดกิจกรรม ปฏิทินปฏิบัติงาน เครื่องมือการนิเทศภายใน แจ้งกิจกรรม ปฏิทินปฏิบัติงานให้ครูทราบ จากนั้นจึงการนิเทศภายในตามปฏิทินที่กำหนด และรายงานผลให้ครูทราบเพื่อปรับปรุง และยกย่องชมเชยครูมีคุณภาพ และสรุปผลการประเมินเพื่อพัฒนา

ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมิได้มีการสรุปผลการดำเนินโครงการที่ชัดเจน โดยรายงานผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 95 แต่ไม่สามารถระบุผล หรือสภาพปัญหาที่พบแต่อย่างใด การนิเทศการศึกษาของผู้อำนวยการโรงเรียนใช้วิธีการยืนอยู่ข้าง ๆ ห้องแล้วแอบฟังครูผู้สอนว่า ครูสอนเป็นอย่างไร หรือบางครั้งใช้วิธีการเรียกนักเรียนมาสอบถามว่าสิ่งที่ครูสอนไปนั้น นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด เมื่อทราบข้อมูลผู้บริหารจึงแนะนำครูผู้สอนเป็นรายกรณี ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ยืน ๆ อยู่หน้าห้องฟังเขาสอนพุดรู้เรื่องใหม่ อย่งไรก็ฟัง ๆ เขาคะบางทีเรียกเด็กมาบ้าง เรียกเด็กมาถามบ้างให้เขาทำดูบ้าง อะไอย่างนี้ ก็จะมีรู้ จากตรงเด็กเพราะเด็กยังไม่เข้าใจ เราก็จะแนะนำครู ว่าให้ช่วยหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยเด็กตรงนี้ ช่วยให้เด็กเข้าใจ ก็จะแนะนำครูไป”

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมแนะแนวไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อแนะแนวการศึกษาต่อ และแก้ปัญหาของนักเรียนเพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข กิจกรรมการดำเนินงาน ประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน สำรวจความต้องการเกี่ยวกับการใช้บริการแนะแนว จัดกิจกรรมโฮมรูม และรวบรวมข้อมูลจากกระเปาะสนทนา นอกจากนี้ ยังประชาสัมพันธ์การใช้บริการแนะแนวให้นักเรียนทราบ ให้บริการด้านสารสนเทศ สำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน จัดหาทุนสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน และประเมินผลการจัดการบริการแนะแนว ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ก็มีครูที่เขาเป็นโรงเรียนมัธยมก็จะมาพูดคุยอะไรอย่างนี้ค่ะ มาแนะแนวให้เรา เราก็จะเชิญไปเขาก็จะมาแนะแนวให้เด็กควรจะไปอย่างไรอย่างไร”

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหาร และการจัดการ ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ วัสดุ และ อุปกรณ์ ผลการดำเนินงานจากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สรุปได้ว่า ด้านผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ มีการจัดองค์กร โครงสร้างอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ และอุทิศตนในการทำงานเป็นแบบอย่างที่ดี มีการส่งเสริมความสัมพันธ์ นำชุมชนมาร่วมพัฒนาสถานศึกษา พร้อมจัดการบริหารการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความคิดริเริ่ม และวิสัยทัศน์ที่ดี

ด้านครู ครูมีความรู้ความสามารถตรงกับงาน หน้าที่รับผิดชอบ และปฏิบัติการสอนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี และโท ครูสอนตรงตามความถนัด และครูมีความมุ่งมั่น รับผิดชอบ และเสียสละ ในส่วนของนักเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุนทรีย์ที่ดี มีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ระดับประถมศึกษา ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีวินัย ความรับผิดชอบ ประหยัด มีผลงาน โครงการ มีสุนทรีย์ สุขภาพกายสุขภาพจิตดี ไม่เสพติดสิ่งเสพติด มีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

2. บริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำ และเสนอของงบประมาณ

โรงเรียนจัดทำแผนของงบประมาณ ในแต่ละโครงการ แม้ว่าโรงเรียนจะมีได้กำหนดโครงการที่ชัดเจนแต่การจัดทำงบประมาณ โรงเรียนจะมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ งบประมาณที่โรงเรียนได้รับเป็นเงินรายหัวซึ่งยังไม่เพียงพอความต้องการ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เวลาจัดสรรงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีก็จะเชิญเขามาถามเหมาะสมไหม ครั้งที่แล้วผู้ว่า CEO ให้สนับสนุนโรงเรียน 200,000 บาท เราก็ชวนชุมชนเข้ามาจัดทำแผนคร่าว ๆ ว่าเราอยากได้อันนี้ เราจะเอาไปพัฒนาตรงนี้ แล้วก็เสนอเขาว่าเขาเห็นชอบไหมเราก็ขอความเห็นชอบจากเขา”

การบริหารจัดการงบประมาณซึ่งโรงเรียนได้รับค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอความต้องการ โดยโรงเรียนได้รับจัดสรรประมาณปีละ 70,000 ถึง 80,000 ซึ่งจัดสรรตามจำนวนนักเรียน งบประมาณส่วนนี้เมื่อใช้จ่ายค่าสาธารณูปโภค ก็จะเหลือเงินที่ใช้ในการพัฒนาประมาณ 20,000 – 30,000 ต่อปี ดังนั้นงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจึงมาจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โรงเรียนจึงสามารถบริหารจัดการได้อย่างไม่ขาดแคลนเพียงพอความต้องการ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ถ้างบของราชการจริง ๆ จะไม่พอเพราะว่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเขาให้แค่พันร้อย เขาให้ตามรายหัวซึ่งมันก็ตกปีละประมาณเจ็ดแปดหมื่นซึ่งมันก็ไม่พอนะคะ เพราะว่าค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ก็เกือบหมดแล้ว แต่ว่าจริง ๆ องค์การส่วนท้องถิ่นให้เรา ก็เลยบริหารจัดการได้อย่างสบาย ๆ ไม่ขาดแคลนอะไร แต่ถ้าใช้งบประมาณของทางราชการอย่างเดียวมันน้อยไป ไปไม่รอด”

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการเพื่อร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยจัดสรรตามนโยบาย และตามความจำเป็น ทั้งนี้ งบประมาณที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นเงินนอกงบประมาณที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลในบางกร่างเป็นจำนวนมากในแต่ละ

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

การติดตาม ตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณ โรงเรียนต้องจัดทำรายงานการตรวจสอบ ภายใน และนอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินงบประมาณให้ถูกต้องตามระเบียบ เงินงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง การใช้งบประมาณ การตรวจสอบติดตาม การใช้งบประมาณเป็นสิ่งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนดำเนินการบริหารจัดการได้อย่างเต็มที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้เข้ามายุ่งเกี่ยวหรือติดตาม ตรวจสอบแต่อย่างใด ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เขาก็มานะ (เจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) มาดูแต่เขาก็ไม่ได้มาวุ่นวายอะไร มาก เขาก็ถามคะว่ายังขาดเหลืออะไรอีกเขาจะให้ความดูแล เขาจะไม่มาจี้แบบนี้ ๆ ไม่ใช่ออย่างนั้น เขาก็จะให้เราเขียนไป (โครงการเสนอของบประมาณ) เราก็เขียนอยากได้อะไรก็เขียน”

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนได้รับงบประมาณจากรัฐบาลตามจำนวนนักเรียนซึ่งไม่เพียงพอกับความ ต้องการจำเป็น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการที่ชัดเจนแต่ในทาง ปฏิบัติ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบล บางกร่าง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ยื่นหนังสือพร้อมแนบโครงการที่โรงเรียน ต้องการงบประมาณสนับสนุนซึ่งโรงเรียนจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งงบประมาณ สนับสนุนโครงการต่าง ๆ งบประมาณจ้างครูอัตราหรือ ครูจ้างสอนต่างประเทศ ดังที่ผู้อำนวยการ โรงเรียนกล่าวว่า “องค์กรส่วนท้องถิ่นให้เรา (งบประมาณ) เราก็เลยบริหารจัดการได้อย่างสบาย ๆ ไม่ขาดแคลนอะไรแต่ถ้าใช้งบประมาณของทางราชการอย่างเดียวมันน้อยไป มันก็ไปไม่รอด”

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

โรงเรียนแต่งตั้งครูให้เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินงานด้านบัญชี พัสดุ และการเงินตามระเบียบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นภาระงานที่โรงเรียนต้องดำเนินการ การตรวจสอบต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างตามระยะเวลาให้กับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และยังมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบ การควบคุม ภายในมาตรวจสอบ และให้คำแนะนำกับโรงเรียน

3. การบริหารบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง สรรหา บรรจุ แต่งตั้ง

โรงเรียนกำหนดแผนอัตรากำลังตามความต้องการในแต่ละปีการศึกษาเพื่อเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้ โรงเรียนมีข้าราชการครูเพียง 3 คน ผู้บริหาร 1 คน รวม 4 คน ครูไม่ครบชั้นเรียนจำนวน 4 คน เมื่อรายงานความต้องการดังกล่าวไปยังหน่วยเหนือถึงความขาดแคลนดังกล่าว คำตอบที่ได้รับส่วนใหญ่คือ รัฐบาลมีงบประมาณ หรืออัตรากำลังไม่เพียงพอ รัฐบาลมีนโยบายลดอัตรากำลัง ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ข้าราชการอย่างเดียวไม่พอนะ (ข้าราชการครู) ขาดเยอะก็มีทั้งโรงเรียน 4 คน รวมผอ.ด้วย ข้าราชการครูสายผู้สอนและรวมผอ. ด้วยอีกก็เป็น 4 ”

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีได้ให้การสนับสนุนโรงเรียนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การก่อสร้างอาคาร การปรับปรุงสภาพแวดล้อม สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และที่สำคัญโรงเรียนใดที่ครูขาดแคลน องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจะให้การสนับสนุนครูอัตราจ้าง และครูจ้างสอนต่างชาติทุกโรงเรียน ส่งผลให้ปัญหาด้านการขาดแคลนครูบรรเทาเบาบางลงไปได้ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ครูเราขาดเยอะ ก็มีทั้งโรงเรียน 4 คนรวมผอ.ด้วย อบจ.ให้ครูมา ครูไทย 4 แล้วครูต่างชาติ 1”

3.2 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

โรงเรียนกำหนดนโยบาย และวางแผนการพัฒนานุเคราะห์มีเป้าหมายคือ ส่งเสริมให้ครูมีจิตวิญญาณของการเป็นครู ตระหนักในหน้าที่ และความรับผิดชอบ ส่งเสริมความรู้ของครูด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล และพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง กิจกรรมการพัฒนา สำนวณสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของครู จัดประชุม วางแผนการศึกษาดูงาน และการเชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อให้ความรู้ ดำเนินการตามแผนการที่กำหนด แล้วประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

ผลจากการดำเนินงาน พบว่าครูต้องการได้รับการพัฒนาหลายเรื่อง เช่น การสอนแบบโครงการตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผล ประเมินผลตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เป็นต้น โดยโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี งบประมาณของผู้ว่า CEO ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราส่งไปอบรม บางทีก็ไปศึกษาดูงานกันคะ พาคูไปศึกษาดูงาน ครูอ่อนเรื่องอะไรเราก็จะพาคูไป...มีคราวที่แล้วโรงเรียนได้งบประมาณก็พาไปดูห้องสมุดมีชีวิต แล้วก็กลับมาทำแต่ยังไม่ค่อยสมบูรณ์ เราใช้บของผู้ว่า CEO”

3.3 วินัย และการรักษาวินัย

โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ หลายประการ เช่น ครูต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ รักษาจรรยาบรรณ มารยาท และวินัยตามระเบียบประเพณีครู ปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบาย แนวปฏิบัติที่ระบุไว้ชัดเจน และแผนยุทธศาสตร์ประพฤติดูปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการด้านระเบียบวินัยกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่มีการดำเนินงานเนื่องจาก ครูทุกคนอยู่ในระเบียบวินัย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนและชุมชน มีความซื่อสัตย์ มั่นใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มความสามารถ มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ก็ไม่ค่อยมีนะโดยมากที่นี้บุคลากรจะดีมากจะพูดกันรู้เรื่องในบรรดาโรงเรียนทั้งหมดที่นี้จะไม่มีแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มเป็นก้อน กินข้าวก็จะกินหม้อเดียวกัน เวลาจะไปเที่ยวไหนก็จะซื้อขนมมาฝากครูสักถุงหนึ่งก็จะกินร่วมกัน...”

4. การบริหารทั่วไป

4.1 งานธุรการ

โรงเรียนได้มอบหมายให้ครูมีหน้าที่รับผิดชอบด้านงานธุรการทั้งการจัดทำหนังสือราชการส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การรับหนังสือทั้งในรูปของเอกสาร ระบบอินเทอร์เน็ต โดยในบางครั้ง โรงเรียนจะได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางระบบอีเมลล์ หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้ระบบงานธุรการมีความเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว มีความถูกต้องตามระบบงานสารบรรณ

ในส่วนของการงานที่ได้รับหนังสือแจ้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนจะแจ้งให้กับครูซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ ดำเนินการทันทีเพื่อให้ทันต่อเวลาที่กำหนด ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราจะมีห้องคอมพิวเตอร์ เราจะจัดส่งทางอีเมลล์ทางสพท. เขาจะส่งทางอีเมลล์ นื่องเค้าก็เปิดแล้วเขาก็พิมพ์งานออกมาให้ แล้วก็มีน้องอีกคนหนึ่งลงรับหนังสือก็เสนอเข้าไปในห้องก็จะอ่านว่าเป็นเรื่องใคร ก็จะบอกมาว่าเรื่องนี้มอบให้ใคร ดำเนินการแล้วจ่ายไปตามห้อง...”

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ยังไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่ เมื่อมีการจัดประชุมคณะกรรมการชุดดังกล่าว มักจะมาไม่ครบองค์ประชุมส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขาดการมีส่วนร่วม ทั้งในเรื่องของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา การร่วมกันวางแผนการพัฒนาการศึกษา การร่วมกิจกรรมของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษามักจะอ้างว่าติดภารกิจ ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้กระบวนการพัฒนาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “กรรมการสถานศึกษาเขาไม่เข้มแข็งที่นี่ เขาไม่เอื้ออาทรขอทอดผ้าป่าก็ครั้งถ้าให้เขาช่วยก็หมายถึงว่าเขางานวันเด็กเขาก็จะช่วยหาร้อย พันหนึ่งอะไรก็แล้วแต่ แต่ถ้าเกิดว่าให้เขาแจกซองเขาจะไม่ค่อยเห็นด้วย เวลาประชุมก็มาไม่ค่อยครบ”

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ มีเป้าหมายเพื่อเร่งรัดพัฒนาระบบสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสารสนเทศเพื่อดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานเพื่อจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย มีความสะดวกรวดเร็วต่อการใช้งาน ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนได้ตั้งศูนย์สารสนเทศ สร้างระบบข้อมูลสารสนเทศ และวางเครือข่ายด้วยระบบคอมพิวเตอร์ มีการพัฒนาระบบข้อมูล จัดเก็บข้อมูล และปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยพร้อมใช้งานพอสมควร

4.4 การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการ หรือกิจกรรมการประสานงาน และพัฒนาเครือข่าย การศึกษาที่ชัดเจน การประสานงานด้านการศึกษาดำเนินการในลักษณะของศูนย์ประสานงานซึ่ง เป็นการร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเปรียบเสมือนเป็นการประสานงานแทนสำนักงานการ ประถมศึกษาในอดีต กิจกรรมที่ดำเนินการ เช่น การจัดกิจกรรมการแข่งขันทางวิชาการ การประชุม อบรม สัมมนา การแข่งขันกีฬา การเข้าค่ายลูกเสือในกลุ่มโรงเรียนซึ่งมีประมาณ 7-10 โรงเรียน

4.5 การจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

การจัดระบบบริหาร โรงเรียนได้จัดระบบบริหารตามภารกิจการบริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) พบว่าโรงเรียนมีการจัดองค์กร และโครงสร้างการบริหารงาน อย่างมีระบบ มีแผนภูมิการจัดองค์กร และโครงสร้างการบริหารงาน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร หลักสูตร มีระบบบริหารงานบุคคลแบ่งออกเป็น 4 งานคืองานวิชาการ งานประมาณ งานบริหารงาน บุคคล และการบริหารทั่วไป แต่การบริหารงานงบประมาณเป็นแบบง่าย ๆ เพราะมีครูประจำการ จำนวน 4 คนเท่านั้น แต่การบริหารทั่วไปมีคุณภาพดี มีการทำงานที่ชัดเจน และร่วมกันทำ โรงเรียน มีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับพอใช้ ระบบข้อมูลสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ แต่ไม่มี การนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ขาดการเชื่อมโยงนำผลการประเมินมาปรับปรุงใช้ในการ การปฏิบัติงาน การบริหารงานเน้นการมีส่วนร่วมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี

4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการที่ชัดเจน แต่มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อนำมาจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านห้องคอมพิวเตอร์ พร้อมติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต จัดครูรับผิดชอบดูแลที่ชัดเจนผลจากการ ประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์แต่ไม่พบการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการ พัฒนาการเรียนการสอน ขาดการเชื่อมโยงนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา

4.7 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนได้กำหนดโครงการปรับปรุงอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาคารสถานที่สวยงาม ปลอดภัย เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันรับผิดชอบห้องเรียน บริเวณโรงเรียน ในส่วนของห้องเรียนครู และนักเรียนร่วมกันพัฒนาห้องเรียน อาคาร และบริเวณโรงเรียน และห้องพิเศษต่าง ๆ

ผลจากการดำเนินงาน โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม บริเวณรอบอาคารเรียนมีการจัดทำสวนหย่อมหน้าอาคารเรียนที่สวยงาม มีไม้ดอกไม้ประดับหลากหลายชนิด ร่มรื่น สะอาด ใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ห้องเรียนมีการตกแต่งสวยงาม มีระเบียบ มีมุมต่าง ๆ ที่ทันสมัย ป้ายนิเทศหลากหลายรูปแบบเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “การโรงเรียนชอบเรื่องต้นไม้อยู่แล้ว เราก็เลยซื้อมาโดยมากจะถามความสมัครใจของเขา เมื่อเขาเต็มใจอยากปลูกแบบนี้เราก็ซื้อมา บางทีเขาอยากปลูกเขาก็ซื้อมา ห้องเรียนนี้ก็อีกก็จะให้ครูมีส่วนร่วมจะไม่ตัดสินใจเองจะถามเขาว่าจะเอาอย่างไร ก็ให้ตามที่เขาต้องการ...”

4.8 การรับนักเรียน

โรงเรียนได้กำหนดโครงการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อเกณฑ์เด็กที่มีอายุอยู่ในวัยการศึกษาภาคบังคับ และอยู่ในเขตบริการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ได้ 100 % ผลจากการดำเนินการพบว่า โรงเรียนเปิดรับนักเรียนทั่วไปซึ่งโดยมากเป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีฐานะยากจน อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแออัด อาชีพรับจ้างทั่วไป ก่อสร้าง ส่วนผู้ปกครองที่มีฐานะระดับปานกลางถึงระดับดีมักจะส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในตัวเมืองนนทบุรี กรุงเทพฯ หรือไม่ก็เรียนในโรงเรียนเอกชนซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “ก็รับทั่วไปละ แล้วถ้าตรงไหนเป็นบ้านแออัดเราก็จะไปประชาสัมพันธ์โรงเรียน เราก็เลยมีเด็กเพิ่มขึ้นมาบ้าง ถ้าเป็นบ้านเดี่ยว (ฐานะทางเศรษฐกิจดี) เขาจะไม่มาเรียนกับเราหรอกเขาจะไปเรียนโรงเรียนเอกชนหมดที่นี้โรงเรียนดี ๆ กัน เราก็จะได้จากบ้านแออัด ถ้าบ้านเป็นหลัง ๆ เขาจะไม่มาเรียนกับเรา...”

4.9 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการที่ชัดเจน การระดมทรัพยากรในแต่ละครั้ง จะใช้วิธีการ ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรวมหาแนวทาง วางแผนการระดมทรัพยากร หรือในบางกรณีโรงเรียนจะได้รับงบประมาณจาก องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อก่อสร้าง ซ่อมแซมอาคาร ห้องคอมพิวเตอร์ และ คอมพิวเตอร์ ครูอัตราจ้างทั้งชาวไทย และต่างชาติ และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรบริหารส่วน ตำบลบางกร่าง ทั้งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษาจำนวนมากในแต่ละปี พร้อมทั้งครูอัตราจ้างอีก จำนวน 5 คน ส่งผลให้โรงเรียนได้รับงบประมาณเพียงพอกับการบริหารจัดการ โรงเรียนจึงไม่มี ปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงสามารถดำเนินการได้ตาม แผนพัฒนาที่กำหนด ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ถ้าบของทางราชการจริง ๆ จะไม่เพียงพอ เพราะว่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเขาให้แค่พันร้อย(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เขา ให้ตามรายหัว ที่นี้ตกปีละประมาณเจ็ดแปดหมื่นซึ่งมันไม่พออะ เพราะว่าค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ก็ เกือบหมดแล้วเหลืออยู่สองสามหมื่นซึ่งมันไม่พอแต่ว่าจริง ๆ องค์กรส่วนท้องถิ่นให้เรา เราก็เลย บริหารจัดการได้อย่างสบาย ๆ ไม่ขาดแคลนอะไร...”

4.10 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนกำหนดโครงการงานกิจการนักเรียน เช่น โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และดนตรีไทย โครงการสหกรณ์ โครงการอาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน เป็นต้น ผลจากการดำเนินโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาตาม ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ซึ่ง ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป กรรมการก่อสร้าง โดยจะใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจด้วยการแจกทุนการศึกษา แจกของขวัญ ทักษะศึกษา เป็นต้น ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราจัดเด็กเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม ทำดีมีรางวัลลักษณะนี้ในช่วงปี ใหม่เราขอของมาเยอะ เด็กคนไหนครูว่าอะไรแล้วยังไม่ดีขึ้น ที่นี้ไม่ต้องพูดถึงการหักคะแนน เด็ก เขาไม่สนใจ...เราก็จะบอกว่าถ้าใครทำพฤติกรรมดีขึ้นก็จะให้อะไรอย่างนี้ละ หรือพาเด็กไปเข้าค่าย ทุกปี ชายทะเลบ้าง ค่ายทหารบ้าง เด็กเขาก็อยากจะไปเพราะไปฟรีแต่ถ้าเด็กคนไหนพฤติกรรมไม่ดี เราก็จะไม่ให้ไป..”

4.11 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของโรงเรียนไว้ในธรรมนูญโรงเรียนเพื่อเร่งรัดพัฒนาระบบสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน ผลจากการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนได้แจ้งให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับทราบข้อมูลด้วยวิธีการหลากหลายทั้งการใช้หนังสือ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ สุนัขบัตร การแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางนักเรียนเพื่อเป็นกระบอกเสียงให้กับโรงเรียนอีกทางหนึ่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “โดยมากจะทำเป็นหนังสือถึงผู้ปกครอง แล้วถ้าเข้าค่ายวิชาการก็จะมีหนังสือเชิญแล้วเราก็จะมีแผ่นพับให้เขามาแล้วก็มีสุนัขบัตรแจก”

4.12 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนได้ดำเนินการโดยคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการใช้งบประมาณของโรงเรียน การเบิกจ่ายพัสดุ วัสดุอุปกรณ์ เป็นไปด้วยความถูกต้อง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี มาให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด

4.13 งานบริการสาธารณะ

โรงเรียนได้ให้บริการกับผู้ปกครอง เช่น การให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเกษตร การให้ยืมอาคารสถานที่ ห้องประชุมเพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดประชุม อบรม สัมมนา การเป็นวิทยากรบรรยายเพื่อให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ การให้ความช่วยเหลือวัดปราสาทในวันสำคัญทางศาสนา การร่วมกิจกรรมกับชุมชนงานบุญประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น จากการให้บริการกับสาธารณชนดังกล่าวส่งผลให้ชุมชน ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เป็นอย่างดี ทั้งด้านกำลังแรงงาน กำลังความคิด การร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษา การร่วมกันพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามความต้องการของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน

4. โรงเรียนจอมสุนารัตวิทยา

โรงเรียนจอมสุนารัตวิทยาอยู่ติดถนนอุททอง ตำบลหอรบไสย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริเวณที่ตั้งเดิมเป็นวัดร้าง ชื่อวัดขวาง มีเนื้อที่ 18 ไร่ 1 งาน 38 ตารางวา อาณาเขต ติดต่อกับทิศเหนือ ติดต่อกับโรงเรียนอรุณประเสริฐ และแหล่งชุมชนวัดปราสาท ทิศใต้ ติดต่อกับสำนักงานที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแหล่งชุมชน ทิศตะวันตก ติดกับคลองมหาไชย และทิศตะวันออก ติดกับถนนอุททอง

ประวัติความเป็นมา โรงเรียนจอมสุนารัตวิทยาเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2462 ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระอัครมเหสีในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ จำนวนเงิน 30,000 บาท เนื่องในวโรกาสที่พระองค์ทรงเจริญพระชนมายุครบ 50 พรรษา สร้างโรงเรียนเฉพาะเด็กหญิง เริ่มทำการสอนในวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2462 รวมระยะเวลาดังแต่ก่อตั้ง เป็นเวลา 86 ปี

ข้อมูลพื้นฐาน

ขนาดโรงเรียน เป็นโรงเรียนสตรีขนาดใหญ่ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนครู มีฝ่ายบริหาร 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน ครูชาย 38 คน ครูหญิง 103 คน รวมทั้งสิ้น 141 คน พนักงานบริการจำนวน 11 คน มีจำนวนนักเรียน นักเรียนมีเฉพาะนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1,664 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2,834 คน รวมทั้งสิ้น

อาคารเรียน และอาคารประกอบ มีอาคารเรียน 5 หลัง อาคารประกอบมีโรงอาหาร อาคารอเนกประสงค์ อาคารฝึกงานคหกรรมบ้านพักครู บ้านพักผู้บริหาร และบ้านพักนักการภารโรง อย่างละ 1 หลัง มีสนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล และสนามบาสเกตบอลอย่างละ 1 แห่ง ห้องส้วม 4 หลัง ห้องเรียน และห้องพิเศษ มีห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 34 ห้องเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย 34 ห้องเรียน ห้องพิเศษ เช่น ห้องผู้บริหาร ห้องสมุดภาษาต่างประเทศ ห้องศูนย์ ERIC ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องอนุรักษ์พลังงาน ห้องไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ คือ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ พร้อมพัฒนาคุณธรรม เป็นผู้นำทางปัญญา อนุรักษ์ รักษาเอกลักษณ์ไทย ใส่ใจสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมเทคโนโลยี กุลสตรีจอมสุรางค์

พันธกิจ คือ 1) จัดการขั้นพื้นฐานให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนโดยเสมอภาค 2) จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข รักและภูมิใจความเป็นไทย 3) จัดการเรียนการสอน โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น 4) พัฒนাবรรยากาศสภาพแวดล้อมให้โรงเรียนเป็นสถานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย คือ 1) ประชากรที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคและทั่วถึง 2) นักเรียนได้รับการพัฒนา และบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ภูมิใจในความเป็นไทย 3) จัดการเรียนการสอนโดยมีหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสอดคล้องตามความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น 4) ครู นักเรียน และบุคลากรได้รับการส่งเสริม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 5) โรงเรียนมีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ 6) มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในทุกด้านได้อย่างมีคุณภาพ

ลักษณะชุมชน

ด้านสภาพชุมชน โรงเรียนอยู่ติดถนนอุ้มทอง ตำบลหอรบตันไชยซึ่งถือว่ายังคงอยู่ในเขตชุมชนเมือง ไม่ไกลจากตัวอำเภอพระนครศรีอยุธยามากนัก อยู่ในเขตเทศบาลนครศรีอยุธยา ชุมชนโดยรอบโรงเรียนจึงเป็นชุมชนเมือง มีย่านเศรษฐกิจสำคัญอยู่ใกล้ โรงเรียน ได้แก่ ตลาดหัวรอ และตลาดเจ้าพรหม เป็นแหล่งการค้าทั้งเครื่องอุปโภค บริโภค สินค้าอันเป็นผลผลิตทางการเกษตร ทั้งพืช ผัก ผลไม้ นานาชนิดมีให้เลือกซื้ออย่างครบครัน และนอกจากนี้ยังมีวัดเสนาราม วัดปราสาท ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน สถานศึกษาทั้งโรงเรียนอรุณประเสริฐ โรงเรียนอยุธยาอนุสรณ์ และวิทยาลัยการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา และยังมีสถาบันการเงิน หน่วยงานของทางราชการ รัฐวิสาหกิจ โรงแรม เช่น โรงแรมอุ้มทอง โรงแรมคาเธ่ย์ บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ตลอดจนบ้านพัก

ของข้าราชการ ตั้งอยู่ในบริเวณเขตติดต่อกับบริเวณโรงเรียน ลักษณะชุมชนจึงเป็นชุมชนเมือง และในบางพื้นที่ใกล้เคียงเป็นแหล่งชุมชนแออัด

ด้านคมนาคม การเดินทางมีความสะดวกสบายเนื่องจากเป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถ้าเดินทางจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ระยะทางประมาณ 60 กิโลเมตร หรือเดินทางโดยรถประจำทางก็สามารถไปได้หลายเส้นทางด้วยกัน ถ้าเดินทางจากกรุงเทพฯ จะถึงศาลากลางจังหวัดอยู่ติดกับถนนสายเอเชียแล้วเลี้ยวซ้ายข้ามทางต่างระดับเข้าสู่ตัวเมืองตรงไปประมาณ 2 กิโลเมตร ถึงเจดีย์ภูเขาทองอยู่กลางถนนซึ่งเป็นวงเวียนแล้วเลี้ยวซ้ายไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงตลาดหัวรอและตลาดเจ้าพรหม ไปตามเส้นทางเข้าตลาด ประมาณ 1 กิโลเมตรจะเห็นโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์อยู่ด้านขวา

ด้านเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจของชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุดร้อยละ 34.46 รองมาประกอบอาชีพรับราชการร้อยละ 31.61 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 18.68 และอาชีพอื่น ๆ ตามลำดับ เช่น ค้าขาย รัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจ เป็นต้น รายได้ของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี ในส่วนของการนับถือศาสนา ผู้ปกครองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 96.23 รองลงมานับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 3.24 และนับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 0.53 สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและฐานะทางสังคมส่งผลให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา พ่อค้า บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้การสนับสนุนกิจกรรมและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะการระดมทรัพยากรได้เป็นอย่างดี

ชื่อเสียงเกียรติยศของโรงเรียน

รางวัลเกียรติยศของโรงเรียนได้รับหลายรางวัล เช่น โรงเรียนรางวัลพระราชทานประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนที่จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติดีเด่น โรงเรียนที่จัดกิจกรรมป้องกันการติดยาและสารเสพติดดีเด่น โรงเรียนที่จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติประเภทสื่อกิจกรรมพิเศษ ได้รับการรับรองมาตรฐานสากลด้านสิ่งแวดล้อม ISO 14001 จากUKAS โรงเรียนรางวัลพระราชทานประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนที่ดำเนินการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่น และโรงเรียนแกนนำในการใช้ ICT เป็นต้น ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนกำหนดโครงการย่อย 4 โครงการ มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

โครงการพัฒนาหลักสูตรอรรถาภิธานวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ อาชีพ วรรณกรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม การดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรอรรถาภิธานวัฒนธรรม ค้นคว้าความเป็นอยุธยาทั้งด้านศิลปะ และวัฒนธรรม จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์หลักสูตร จัดทำคำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ จัดพิมพ์ และประกาศใช้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น จัดทำรายงานประเมินผลการใช้หลักสูตร ผลการดำเนินงาน พบว่าโรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรอรรถาภิธานวัฒนธรรมเป็นของโรงเรียน นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งผลให้นักเรียน ร้อยละ 80 มีความรู้เกี่ยวกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ อาชีพ วรรณกรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นรับทราบได้อย่างถูกต้อง

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวน และปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนให้มีความทันสมัย การดำเนินงาน จัดประชุมหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนเพื่อทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาที่ควรปรับปรุงแก้ไข นำหลักสูตรที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการสภาพปัจจุบันเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาอนุมัติ จัดพิมพ์หลักสูตรฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนเป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 มีการทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ปีแล้วปรับปรุงทบทวนหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น และรายวิชา เปิดสอนในระดับ ช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ การบริหารงานวิชาการมีสองส่วน ส่วนหนึ่งคือ การบริหารวิชาการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนต้นแบบ คือเริ่มตั้งแต่ปี 44 เลยเราปรับหลักสูตรตามพระราชบัญญัติหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ใช้มา

โดยยึดหลักสูตรแกนกลางยึดตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดตั้งแต่ปี 44 แล้วก็มาปี 46 เราทดลองใช้ได้ 3 ปีนะคะ...”

โครงการพัฒนาหลักสูตรด้านภาษาต่างประเทศ ฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเอกสารประกอบการเรียนการสอนสำหรับการใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผลอย่างเพียงพอ และเพื่อให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงาน จัดรายวิชาให้ตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหาสื่อการเรียนการสอน เอกสารประกอบการ จัดทำปายนิเทศความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ และวันสำคัญต่าง ๆ จัดกิจกรรมค่ายภาษาฝรั่งเศส และจ้างครูผู้สอนชาวต่างประเทศ จำนวน 5 คน ผลการดำเนินงานพบว่า ครูผู้สอนมีเอกสารประกอบการเรียนการสอน แบบทดสอบครบทุกรายวิชา และนักเรียนที่ผ่านการเรียนในรายวิชาภาษาต่างประเทศผ่านตามเกณฑ์ร้อยละ 90

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนไว้ในแผนปฏิบัติการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนและ เพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนให้มากขึ้น การดำเนินงาน จัดสอนเสริมวันเสาร์ให้กับนักเรียนในโครงการสองภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร ดำเนินการสอนปรับพื้นฐานนักเรียน

ผลการดำเนินงานพบว่า นักเรียนในโครงการสองภาษา จำนวน 174 คนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน และผลจากการประเมินพบว่านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้ร้อยละ 90 การเรียนการสอนมีการปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และผู้ปกครองสู่ความเป็นสากลมากขึ้น ผู้อำนวยการโรงเรียนว่า “เราถือว่าเราเป็นนิติบุคคลแล้ว เราก็มีอำนาจมีสิทธิที่จะปรับตามสภาพความต้องการของผู้ปกครองของผู้เรียนได้ก็เลยตัดสินใจกันว่า เราจะเปิดความหลากหลาย (โปรแกรมการเรียน) แล้วก็เปิดให้มีความเป็นสากลมากขึ้นจากเดิมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เราเปิดแผนวิทย์ – คณิต เปิดแผนคณิต – อังกฤษ...แล้วพอเขียนแผนผู้ปกครองก็งัวเงียว่าจะได้อะไร เมื่อเข้าใจแล้วก็ตรงตามที่เขาต้องการ”

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการจำนวน 3 โครงการ คือ โครงการงานวัดผลประเมินผล มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเตรียมเอกสาร แบบฟอร์ม การวัดผลอย่างเพียงพอ การดำเนินงาน มีการจัดประชุม สัมมนาเพื่อให้ความรู้แก่ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง จากนั้นจึงจัดเตรียมเอกสาร เช่น ปพ.5 ปพ.6 แบบฟอร์มเอกสารต่าง ๆ ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผล และประเมินผลให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า อย่างเพียงพอ มีทั้งการจัดซื้อ จัดทำ การวัดผลและประเมินผลได้ดำเนินการทั้งการสอบระหว่างบทเรียน สอบกลางภาคเรียน และสอบปลายภาคเรียนตามจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชา

โครงการทดสอบความถนัดทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการศึกษาต่อ วิธีดำเนินกิจกรรมคือ ครูผู้สอน จัดเตรียมแบบทดสอบความถนัดทางวิชาการเพื่อวัดความถนัดของนักเรียนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อนำผลมาประมวลหาแนวทางให้นักเรียนวางแผนการเรียนในระดับที่สูงขึ้นทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ผลการดำเนินงานพบว่า มีการจัดเตรียมแบบทดสอบวัดความถนัดทางวิชาการระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำผลการทดสอบมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการเรียน หรือการเลือกแผนการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดของนักเรียนเป็นรายบุคคล

โครงการเตรียมความรู้สู่ ADMISSION มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 และเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET, A-NET กิจกรรมการดำเนินงาน ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาจัดเตรียมแบบทดสอบที่มีความยากง่ายใกล้เคียงกับการสอบ ENTRANCE จำนวน 5 กลุ่มสาระ และแบบทดสอบมิติสัมพันธ์ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับชั้น ให้นักเรียนทำแบบทดสอบสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และจัดสอนเพิ่มเติมในลักษณะติวเข้มให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการดำเนินงานพบว่า นักเรียนได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านวิชาการอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ ผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และการทดสอบ O-NET A-NET นักเรียนของโรงเรียนได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนด

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการส่งเสริมงานวิจัยไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนแก้ปัญหานักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน และเพื่อยกย่องครูที่มีผลงานวิจัยดีเด่น และส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การดำเนินงาน จัดประชุมชี้แจงครูเพื่อให้ทราบนโยบายเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้ครูรวมกลุ่มกันจัดทำวิจัย แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจผลงานวิจัยเพื่อประกาศรับผลงานวิจัย และการตัดสิน และประกาศผลงานวิจัยดีเด่นเพื่อมอบรางวัล และเผยแพร่ ผลการดำเนินงานพบว่า ครูร้อยละ 90 ใช้การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ได้ตามเป้าหมายโดยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะได้รับการคัดเลือกผลงานวิจัยดีเด่นอย่างน้อย 1 เรื่อง นอกจากนี้ ครูผู้สอนได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองด้วยรูปแบบที่ไม่ยุ่งยากเป็นการสนับสนุนให้เกิดนักวิจัยรุ่นเยาว์อีกทางหนึ่ง

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีและสารสนเทศ และโครงการปรับปรุงคอมพิวเตอร์ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดให้มีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และให้บริการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การดำเนินงาน จัดพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนด้วยการพัฒนาระบบเครือข่าย ICT จัดวางระบบเครือข่ายการบริหาร จัดทำระบบบริหารภายในโรงเรียนด้วยระบบ Internet จัดทำฐานข้อมูลโรงเรียน Smit ใช้ ICT เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยจัดอบรมพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบ Internet การนำเสนอผลงานโดยใช้โปรแกรม Power Point การใช้โปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (CAI, E- Learning) ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ ICT เพื่อใช้ในการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนได้ร้อยละ 90 มีการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศให้ครอบคลุมภารกิจมีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบันร้อยละ 90 ครูมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียน การสืบค้นข้อมูล และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ศึกษาเพิ่มเติมด้านแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมทั้งได้ฝึกปฏิบัติงาน ผลการดำเนินงานพบว่า ครูผู้สอนได้สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้เรียนวิชาเพิ่มเติม คือแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ร้อยละ 80 มีกิจกรรมการฝึกปฏิบัติภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น การทำขนมไทย การจักสาน การทำนา งานประดิษฐ์ และนอกจากนี้ได้ดำเนินการติดตั้งป้ายแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนจำนวน 5 แห่ง และดำเนินจัดทำห้องแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นอื่น ๆ ได้ใช้เพื่อศึกษาหาความรู้ จำนวน 1 ห้องเรียน ทั้งนี้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมีตั้งอยู่ใกล้โรงเรียนจำนวนมาก เช่น วัดใหญ่ไชยมงคล วัดพญานาง เมืองโบราณกรุงเก่า เป็นต้น

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาบุคลากรด้วยการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่น การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โดยจัดประชุมคณะกรรมการวิชาการทุกวันอังคาร อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อกำหนดกิจกรรมการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ จากนั้นจึงจัดประชุมครูเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ และปฏิทินในการจัดกิจกรรม ดำเนินการประชุมครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อคัดเลือกครูที่มีผลงานดีเด่นและมอบรางวัลให้แก่ผู้ที่มีผลการประเมินคะแนนสูงสุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 3 คน ผลการดำเนินงานพบว่า โครงการนิเทศภายในส่งผลให้ครู ร้อยละ 80 สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูผู้สอนร้อยละ 20 ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากการปฏิบัติงานหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการงานพัฒนาการเรียนการสอนแนะแนวไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เห็นคุณค่าของตนเอง และผู้อื่น สามารถปรับตัว

ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถเลือกศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำคู่มือแนะแนวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ศึกษาเอกสารด้วยตนเอง จัดทำสื่อ ใบงานเอกสารสำหรับงานแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 และมีการจัดทำแบบสำรวจ แบบทดสอบความถนัดของนักเรียน ในแต่ละชั้น ผลการดำเนินงาน พบว่า ครูฝ่ายแนะแนวได้ดำเนินการจัดทำคู่มือแนะแนวสำหรับนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เพื่อให้สามารถเรียนได้เต็มตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตดีขึ้น สามารถเลือกศึกษาต่อ และประกอบอาชีพได้ตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการ ระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการของโรงเรียนให้เป็นระบบตามแนวทางของโครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพของสถาบันวิจัย และพัฒนาการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้เข้าสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพ จัดทบทวนความรู้ให้แก่คณะกรรมการระบบต่าง ๆ พัฒนาระบบทั้ง 10 ระบบ และ Best Practice ของทุกระบบ จัดพิมพ์คู่มือระบบ และแนวดำเนินงานเพื่อแจกให้ครูผู้สอนทุกคน ทบทวน และประเมินการดำเนินงานของโรงเรียนตามคู่มือระบบ และแนวทางดำเนินงาน จัดทำรายงานการประเมินตนเอง และจัดทำสรุปผลงานที่เกิดจากการดำเนินงานตามระบบต่าง ๆ ที่กำหนด ดำเนินงานตามระบบงานในคู่มือ และรับการประเมินมาตรฐานตามระบบ

ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนแม้ว่าจะไม่ได้มีโครงการรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาโดยตรงแต่ได้จัดทำโครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการศึกษาแบบเป็นระบบมีมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีรูปแบบที่ชัดเจน มีครูผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนส่งผลให้ครูทุกคนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพ และผลจากการประเมินคุณภาพ โรงเรียนได้รับการรับรองระบบการจัดการทุกระบบ และในส่วนของ การประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) โรงเรียนได้รับการรับรองทุกมาตรฐาน และมีระดับคุณภาพ อยู่ในระดับดี

1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

โรงเรียนดำเนินการให้ความร่วมมือสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านวิชาแก่ชุมชน ด้วยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การรณรงค์ การเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนการให้ความรู้ในด้านการป้องกันสุขภาพอนามัย การให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือการให้คำปรึกษาหารือด้านคอมพิวเตอร์ ส่งครูเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้ภาษาอังกฤษ

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

โรงเรียนได้กำหนดโครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของนักเรียนทั้งสองโรงเรียนด้วยการปฏิบัติต่อกันฉันท์พี่น้องอย่างเป็นรูปธรรม และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียน และครูทั้งสองโรงเรียนได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน กิจกรรมการดำเนินงาน มี 2 กิจกรรม มีสาระสำคัญ คือ กิจกรรมจากใจที่สู่โรงเรียน บ้านน้ำอ้อม คณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียนโรงเรียนรวบรวมทุนการศึกษาจากการบริจาคแล้วนำไปมอบให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำอ้อมที่ขาดแคลนทุนการศึกษา เรียนดีแต่ยากจน นอกจากนี้ยังมอบเงินบริจาคและสิ่งของที่จำเป็น หนังสือพิมพ์ รายวัน และวารสารเพื่อรัก

กิจกรรมประสานสัมพันธ์ การช่วยเหลือในครั้งต่อไป คณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีการสำรวจความต้องการของโรงเรียนบ้านน้ำอ้อมว่าต้องการความช่วยเหลือในด้านใดเพื่อการช่วยเหลือสนับสนุนตามความต้องการจำเป็นต่อไป ผลการดำเนินงาน นักเรียนร้อยละ 85 ของทั้งสองโรงเรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจ และในส่วนของคณะครู และผู้ปกครองของทั้งสองโรงเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกัน และกันส่งผลให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองได้แบ่งปันความรู้ สิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนทุนการศึกษา

1.12 การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการแหล่งเรียนรู้ ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การดำเนินงานได้กำหนดกิจกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น จากกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยขอความร่วมมือจากองค์กร หน่วยงาน สถาบันที่มี หรือเป็นที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น โบราณสถาน วัดพญานาญเชิง วัดใหญ่ไชยมงคล อχυธาเมืองเก่า สถานประกอบการ เพื่อรวบรวมเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน และประสานงานจากหน่วยงานซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบได้เป็นวิทยากรเพื่อบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียน ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบจากองค์กร และสถาบันต่าง ๆ ที่รับผิดชอบมีความครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสามารถนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ร้อยละ 80

2. บริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำ และเสนอของบประมาณ

โรงเรียนกำหนดโครงการงานพัฒนาการเงิน ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ระบบการบริหารงบประมาณ ทรัพย์สิน และรายได้มีคุณภาพ เพื่อปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบ และนโยบายอย่างเคร่งครัด การจัดทำ และเสนอของบประมาณของโรงเรียนได้ดำเนินการตามระเบียบ และแผนปฏิบัติการที่กำหนดโดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนปฏิบัติประจำปีตามแผนกลยุทธ์ที่ร่วมกันกำหนด ทั้งนี้การจัดทำงบประมาณนั้น มีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสของความสำเร็จในการบริหารงาน ในส่วนของการเสนอของบประมาณนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการต้องนำเสนอแผนการดำเนินงาน โครงการเพื่อขออนุมัติจากผู้บริหาร

ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำงบประมาณ และการเสนอขอ งบประมาณตามระเบียบ มีการวางแผนการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมระดมความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะถึง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ และเป็น โรงเรียนแกนนำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนได้ดำเนินการตามแผนงาน และโครงการงาน พัฒนาการเงินที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้ การจัดสรรงบประมาณจะดำเนินการ ในรูปของคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อพิจารณาตามความเหมาะสม และความจำเป็น เร่งด่วน โครงการที่นำเสนอของงบประมาณต้องมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนจึงจะได้รับการ พิจารณาจัดสรรงบประมาณตามความต้องการจำเป็นของผู้รับผิดชอบโครงการ จุดเด่นของการ จัดสรรงบประมาณ โรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองนักเรียน ผู้สนับสนุน โรงเรียน ได้เป็นจำนวนงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนด

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาการเงินไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิบัติงานการเงินให้เป็นปัจจุบัน และถูกต้องตามระเบียบ สามารถตรวจสอบได้ การดำเนินงาน โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการ ใช้เงินจากเจ้าหน้าที่การเงิน ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อดำเนินการติดตามการใช้ งบประมาณของโครงการต่าง ๆ

ผลการดำเนินงาน โรงเรียนได้บริหารงานการเงินโดยยึดแนวคิดการบริหารแบบ PBB ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวคิด โครงการ การดำเนินงานร่วมกัน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานร่วมกัน ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “ในการบริหารการเงินเราคิดว่าเราอยู่ตรงไหนก็ไม่มีปัญหาเพราะว่าเงินที่ได้จากการบริจาค เราก็เอา เข้าระบบหมดเพราะที่นี้ค่อนข้างทำงานทุกอย่างที่จะ ไม่ค่อยอยู่นอกระบบ เนื่องจากว่าถ้าเราเข้า

ระบบแล้วในการตรวจสอบมันก็ต้องตอบคำถามผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย การควบคุมภายในเราก็ชัดเจน เพราะฉะนั้นพอเราเป็นนิติบุคคลก็สามารถคิดได้ว่าเราสามารถบริหารตรงไหน จะหาเงินมาจากไหน”

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนเป็นโรงเรียนเอกชนนิยมสำหรับผู้ปกครอง และนักเรียนบริเวณใกล้เคียงที่มุ่งหวังต้องการศึกษาในสถานศึกษาแห่งนี้ เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ได้รับการอุปถัมภ์จากเจ้าจอมสุรางค์ได้ทรงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ในการก่อสร้างโรงเรียนสำหรับสตรี ในสมัยนั้นซึ่งเป็นบุตรหลานของข้าราชการในวัง หรือบุคคลที่มียศถาบรรดาศักดิ์ และสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันก็ยังคงเปิดสอนสำหรับสตรีเท่านั้น แต่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปสามารถสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อได้ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด กอรปกับโรงเรียนสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพจึงเป็นที่นิยมของชุมชน

การระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนได้รับงบประมาณ 6 ล้านบาทต่อปีซึ่งเป็นจำนวนมากแต่ในทางปฏิบัติการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ โรงเรียนต้องใช้งบประมาณถึง 20 ล้านบาทต่อปีการศึกษา ดังนั้น งบประมาณส่วนที่ขาดจึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมมือกันในการระดมทรัพยากรดังกล่าว การระดมทรัพยากรมีหลากหลายรูปแบบทั้งการรับบริจาคจากผู้ปกครองนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมดี บริษัท ห้างร้าน สมาคมศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ร่วมบริจาคให้กับ โรงเรียน และหลายครั้งที่ผู้ปกครองเสนอให้ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “จริง ๆ แล้วผู้ปกครองตัดสินใจเข้าโรงเรียนเอกชนก็แปลว่าเขาพร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริมลูกเขาแล้วเขาก็ยินดี บางทีผู้ปกครองเอามาเสนอเองด้วยซ้ำ จะอย่างนี้ควรเป็นแบบนี้เพื่อให้เด็กทำแบบนี้จะจริง ๆ แล้วโรงเรียนก็มีวิจรรณญาณ”

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

โรงเรียนกำหนดโครงการงานพัฒนาการเงินไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานพัสดุให้มีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามระเบียบ การดำเนินงานมีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับงานพัสดุ จัดทำระบบบัญชีรับจ่าย จำหน่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ จัดซื้ออุปกรณ์งานพัสดุ และซ่อมแซม บำรุงรักษา ดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณที่ดินวัดร้าง และปรับปรุง ซ่อมแซม

และบำรุงรักษาอาคาร สถานที่ให้พร้อมใช้งาน ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินงานด้านการบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์ตามแผนการดำเนินงานที่กำหนด โรงเรียนสามารถจัดซื้อจัดจ้างได้ถูกต้อง มีการลงบัญชีรับจ่าย และจำหน่ายได้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน งานด้านเอกสาร พัสดุมีความถูกต้องสามารถตรวจสอบได้

3. การบริหารบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง สรรหา บรรจุ และแต่งตั้ง

การวางแผนอัตรากำลัง โรงเรียนได้ดำเนินการอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้งเพื่อนำเสนอความต้องการอัตรากำลังไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา ถ้าหากอัตรส่วนจำนวนครู มากกว่านักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะได้ดำเนินการพิจารณาขยายตามความต้องการ หรือในกรณีที่จำนวนครูมีน้อยกว่าจำนวนนักเรียน โรงเรียนจะดำเนินการเสนอความต้องการจำเป็นว่าขาดแคลนบุคลากรในสาขาวิชาใดเพื่อขออัตรากำลังทั้งการบรรจุครูใหม่ หรือรับพิจารณาขยายจากโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความประสงค์ ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ในเรื่องของการวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่งยังคงเป็นหน้าที่หลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาบุคลากรไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทุกฝ่าย ได้ศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การดำเนินงานมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาบุคลากรตาม สำรวจข้อมูล สภาพปัจจุบัน และปัญหาในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร จากนั้นจึงส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรม ประชุม และสัมมนา และส่งเสริมให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้คณะครูได้ศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนแกนนำ โรงเรียนในฝัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการดำเนินงานพบว่า ครูได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ร้อยละ 85 ศึกษาดูงานในโรงเรียน

ต้นแบบ โรงเรียนแกนนำเพื่อนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ จากการดำเนินงานโครงการส่งผลให้ ครูร้อยละ 90 มีความรู้ ความเข้าใจในเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามเป้าหมายของหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการใช้สื่อ เทคโนโลยีในการพัฒนาตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 วินัย และการรักษาวินัย

การรักษาระเบียบวินัยของครูในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติทั้งวัฒนธรรมการให้ความเคารพ มารยาทการสนทนา การแต่งกาย การช่วยเหลือสังคมล้วนได้รับการปลูกฝังให้กับนักเรียนทุกคน ไม่มีครู หรือนุเคราะห์คนใดที่ได้รับการลงโทษทางวินัย แสดงให้เห็นว่าครูมีการพัฒนาตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ในกรณีที่มีปัญหาด้านระเบียบวินัย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือฝ่ายบริหารจะใช้วิธีการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือการว่ากล่าวตักเตือน ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “เรื่องการบริหารงานบุคคลนี้ต้องบอกว่ามันเป็นความอึดอัดค่อนข้างมากเพราะว่าระบบเก่า ระบบเดิมเราทำกันมานานแล้วเราก็ต้องเลี้ยยคู่กันไป ถึงแม้ว่าตอนนี้จะมี พ.ร.บ. การศึกษาออกมาว่าเราจะต้องประเมินคุณภาพ แล้วเราก็คัดเลือกคุณภาพบุคลากร ก็ยังดูบนหน้าปะจุมุกนะคะที่เป็นอยู่ขณะนี้ คือคนไม่มีคุณภาพ ถ้าเราประเมินจริงก็จะต้องถูกให้ออก แต่ระบบข้าราชการเดิมแข่งขันกันเข้าแต่เวลาให้ออกมันยาก...”

4. การบริหารทั่วไป

4.1 การดำเนินงานธุรการ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนางานสารบรรณไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานสารบรรณดำเนินงานได้ถูกต้องตามระเบียบ และแนวปฏิบัติโดยโรงเรียนได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคล่องตัว สะดวกรวดเร็ว กิจกรรมการดำเนินงานคือการรับส่งหนังสือราชการระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น ทั้งการส่งเอกสารด้วยวิธีปกติ และการส่งด้วยระบบ E – Office นอกจากนี้ยังดำเนินการจัดเก็บเอกสารตามระบบงานสารบรรณให้ถูกต้องตามระเบียบ มีความสะดวกในการ

สืบค้นข้อมูล ซึ่งจากการประเมินผลการให้บริการ ผู้รับบริการทั้งคณะครู และหน่วยงานอื่นมีความพึงพอใจร้อยละ 85

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการเกี่ยวกับงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา ทว่ามีกิจกรรม หรือโครงการที่เกี่ยวข้องหลากหลายโครงการ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มีการประสานงานเพื่อดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง รวมปีการศึกษาละ อย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะกรรมการ มีการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การปรับปรุงด้านอาคารสถานที่ ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามเอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ และนอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา การพิจารณาแผนปฏิบัติการของโรงเรียน เป็นต้น

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาศูนย์เทคโนโลยี และสารสนเทศ ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดให้มีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริม และพัฒนาผู้สอน ผู้เรียนให้สามารถใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ การดำเนินงาน มีการพัฒนาระบบเครือข่าย ICT ด้วยการจัดวางระบบเครือข่ายการบริหารภายในโรงเรียนโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ต และการจัดทำฐานข้อมูลของโรงเรียนด้วยระบบ (SMIT) ใช้ ICT เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยอบรมพัฒนาคณากรเกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูล การนำเสนอผลงาน ด้วยโปรแกรม Power Point การใช้โปรแกรม SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล และการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศ ICT เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนที่สมบูรณ์พร้อมใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 80 มีจำนวน 1 ศูนย์ มีการจัดทำฐานข้อมูลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครอบคลุมภารกิจมีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 90 ในส่วนของบุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการใช้

คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีได้ร้อยละ 80 นอกจากนี้ นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียน การแสวงหาความรู้ การสื่อสารได้เป็นอย่างดี

4.4 การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่าย โครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีให้แก่สมาชิกในการบริหารองค์กรที่ให้การสนับสนุนโรงเรียนในการจัดการศึกษา และเพื่อแสวงหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียน

การดำเนินงาน ประชุมผู้แทนองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด วัด หน่วยงานราชการ สถานีอนามัยประจำตำบล สถานีตำรวจเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้แก่ผู้บริหารขององค์กรต่าง ๆ ประชุมเพื่อระดมความคิด ระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากองค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ

ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีการประสานงานเพื่อร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนในเครือข่ายทั้งเครือข่ายห้องเรียนสีเขียวโดยโรงเรียนเป็นประธานกลุ่มมีหน้าที่หลักในการให้ความช่วยเหลือดูแล ปรึกษาหารือร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาโรงเรียนในเครือข่ายซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ โรงเรียนได้ดำเนินงานเพื่อรับสนองโครงการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเรื่องของโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่จังหวัดสระแก้ว โดยให้ความช่วยเหลือในด้านงบประมาณ การพัฒนาแบบองค์รวม มีการนำนักเรียนไปเข้าค่ายในโรงเรียนดังกล่าวเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียน และเป็นการศึกษา เรียนรู้นอกสถานที่ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในชนบท ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ตอนนี้ซัดมากเลยการบริหารงานวิชาการก็จะมีบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การนำเด็กไปเรียนรู้อยู่โรงเรียนอื่น โรงเรียนน้อง ๆ ที่เขากำลังไม่พอ อย่างเช่นเราก็มีเครือข่ายห้องเรียนสีเขียว...เราดูแลให้ความช่วยเหลือ นอกจากนั้นเรายังรับสนองโครงการของสมเด็จพระเทพฯในเรื่องของโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง มีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ดูแลอยู่ อยู่ที่จังหวัดสระแก้ว อันนั้นจะเป็นการดูแลทุกเรื่อง ครุ งบประมาณ เรื่องการมีปฏิสัมพันธ์กัน...”

4.5 การจักระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

โรงเรียนกำหนดแนวทางการบริหาร และพัฒนาองค์กรไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี โดยกำหนดยุทธศาสตร์ คือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอาคาร และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาระบบบริหารจัดการงบประมาณ เน้นรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร และจัดการเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และพัฒนาระบบของโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนระบบดีมีคุณภาพ

ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้โรงเรียนสามารถจักระบบการบริหารการศึกษา การพัฒนาองค์กรได้อย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ด้านงบประมาณ มีแผนการใช้งบประมาณที่ชัดเจน มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การบริหารเน้นรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การกระจายอำนาจเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในขอบเขตที่กำหนด มีการแบ่งภาระงานแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ให้กับรองผู้อำนวยการโรงเรียนตามความถนัดและความสามารถ นอกจากนี้ การบริการการศึกษา ยังได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการบริหารมีการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนระบบดีมีคุณภาพ ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง โรงเรียนผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และได้รับรางวัลเกียรติยศทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่ และระดับประเทศเป็นจำนวนมาก

4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาศูนย์เทคโนโลยี และสารสนเทศไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดให้มีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และให้บริการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานได้กำหนดกิจกรรมไว้หลายประเภท เช่น การพัฒนาระบบเครือข่ายบริหารความเร็วของระบบคอมพิวเตอร์ให้สามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้ ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อสืบค้นข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลเพื่อการบริหารงานสถานศึกษาให้เป็นระบบ การจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ

และสามารถใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต การนำเสนอผลงานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป POWER POINT และการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการดำเนินงาน ส่งผลให้ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

4.7 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดโครงการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม เห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงาน และพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยได้ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ สวนหย่อมบริเวณหน้าอาคารเรียน รอบโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดแทรกในเรื่องของการอนุรักษ์พลังงาน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และนอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยสอดแทรกและบูรณาการในการเรียนการสอน และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.8 การรับนักเรียน

การรับนักเรียน โรงเรียนได้กำหนดโครงการเพื่อคัดเลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีศักยภาพเพียงพอ เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การดำเนินงาน ศึกษาแนวปฏิบัติในการรับนักศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการรับนักเรียนให้มีหน้าที่ กำหนดแนวทางในการรับ และคัดเลือกนักเรียน นำเสนอแนวทางการคัดเลือกนักเรียนต่อ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจึงแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนให้มีหน้าที่ คัดเลือกนักเรียนตามแนวทางที่คณะกรรมการนักเรียนรับนักเรียนกำหนด และรายงานผลการรับ นักเรียนต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีกระบวนการคัดเลือก นักเรียนที่หลากหลาย สามารถคัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าเรียนต่อในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษาละ จำนวน 11 ห้องเรียนจำนวนนักเรียน 440คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 400 คน เป็นนักเรียนหญิงทั้งหมด

4.9 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการรองรับ การระดมทรัพยากรมีหลากหลายวิธีการทั้งการระดมจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า เงินนอกงบประมาณที่ได้รับจากการบริจาคประมาณ 20 ต่อปีการศึกษา ส่วนใหญ่ได้รับบริจาคจากผู้ปกครองซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจดีสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้เป็นอย่างดี หรือในกรณีที่โรงเรียนต้องการวัสดุอุปกรณ์การปรับปรุงห้องเรียน อาคารสถานที่ก็มักจะได้รับความอนุเคราะห์จากพ่อค้า คหบดี บริษัทห้างร้านอยู่เสมอ ดังนั้น โรงเรียนจึงไม่มีปัญหาด้านงบประมาณ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ที่นี้เงินในส่วนของการเป็นนิติบุคคลซึ่งก็ถือว่าเป็นความโชคดีเพราะว่าโรงเรียนชั้นนำไม่สามารถบริหารงานให้มีคุณภาพได้โดยใช้เพียงเงินอุดหนุนรายหัวเท่านั้น เพราะฉะนั้นเราก็มีโอกาในการที่จะขอรับบริจาคจากผู้ปกครองเนื่องจากเป็นโรงเรียนยอดนิยมก็สามารถเปิดสอบรับเด็กเข้ามาได้ด้วยส่วนหนึ่ง ตรงนี้เราก็เลยสามารถระดมทรัพยากรจากการบริจาคเพื่อรับบริการของโรงเรียน...”

4.10 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนกำหนดโครงการรองรับจำนวนหลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โครงการรักสถาบัน และสร้างสรรค์ผู้นำประชาธิปไตย โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการงานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ สร้างความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง การดำเนินงานแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผน กำหนดครูผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่าย ทั้งนี้ กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ประกอบด้วย คลินิกวันพุธ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบกับปัญหาทั้งด้านการเรียน ปัญหาครอบครัว กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเพื่อรวบรวมข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการของผู้ปกครองแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาคือไป กิจกรรมการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และการจัดทำเอกสาร และแบบประเมินตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการดำเนินกิจกรรมพบว่า ครูที่ปรึกษาร้อยละ 85 สามารถดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดกิจกรรมคลินิกวันพุธคอยให้คำปรึกษาหารือคำแนะนำสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านทุนการศึกษา มีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน จัดทำเอกสาร และแบบประเมินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำเสนอ

รายงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนร้อยละ 85 สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้

4.11 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โรงเรียนได้กำหนดโครงการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสาร บริการ ติดต่อ ประสานงาน แก่บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรที่มาติดต่อกับทางโรงเรียนตลอดจนเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนสู่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ การดำเนินงาน ให้การต้อนรับ อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อกับโรงเรียน และให้บริการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย แก่หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จัดทำป้ายข้อความประชาสัมพันธ์ให้การต้อนรับ ผู้ปกครอง และผู้มาเยี่ยมโรงเรียน ส่งผลให้ผู้ที่มาติดต่อราชการ ร้อยละ 80 ได้รับการต้อนรับ และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี และได้รับความร่วมมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ในโอกาสต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลทั่วไปได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหว กิจกรรมต่าง ๆ ผลงานของโรงเรียน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.12 การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการจัดศูนย์พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้อาคารพระราชทาน มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมวัตถุสิ่งของที่ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้คนในท้องถิ่นที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญในท้องถิ่น และเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้ กิจกรรมการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดศูนย์พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ให้มีหน้าที่ดำเนินงานที่ชัดเจน จากนั้นจึงจัดประชุม คณะกรรมการวางแผนปรับปรุงห้องให้มีความเหมาะสมกับการจัดแสดง จัดตกแต่งห้องด้วย วัตถุโบราณ สิ่งของ เครื่องใช้ และประวัติบุคคลสำคัญ

ผลการดำเนินโครงการพบว่า โรงเรียนได้จัดแสดงห้องพิพิธภัณฑ์สำหรับจัดตั้งแสดง วัตถุสิ่งของในชีวิตประจำวันของบุคคลสำคัญในท้องถิ่นจำนวน 1 ห้อง และมีห้องสำหรับแสดง

ประวัติชีวิตของบุคคลสำคัญในท้องถิ่น จำนวน 1 ห้อง ส่งผลโรงเรียนจัดแสดงแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสำหรับผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลทั่วไปได้แสวงหาความรู้ สืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์รากเหง้าความเป็นไทยของตนเอง นอกจากนี้ นักเรียนสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แสวงหาความรู้ สืบค้นข้อมูลประกอบการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

4.13 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น

การประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานในระดับอำเภอ มีคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้อำนวยการของทุกโรงเรียน และตัวแทนข้าราชการครู เพื่อทำหน้าที่ติดต่อราชการ และเป็นตัวแทนในการเสนอความคิดเห็น ความต้องการของสมาชิก การพิจารณา ความดี ความชอบของข้าราชการครู การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มโรงเรียน เช่น กิจกรรมทางวิชาการ เข้าค่ายลูกเสือ แข่งขันกีฬา ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนประสานงานในระดับอำเภอ

4.14 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาการเงินไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ระบบบริหารงานงบประมาณ ทรัพย์สินและรายได้มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงบประมาณถูกต้อง และเพื่อจัดระบบการปฏิบัติงานให้รวดเร็ว ตรวจสอบได้ การดำเนินงานมีการแต่งตั้งคณะดำเนินงานที่เป็นระบบ ทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่การเงิน ฝ่ายตรวจสอบภายใน เพื่อให้การรับเงิน จ่ายเงินทั้งเงินอุดหนุนทั่วไป เงินเดือน และเงินนอกงบประมาณมีความถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด และมีการจัดทำรายงานต่าง ๆ จัดระบบการปฏิบัติงานให้รวดเร็วถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนด ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนสามารถบริหารจัดการงบประมาณได้ถูกต้องตามระเบียบ และขั้นตอนของกระทรวงการคลังกำหนด การบริหารงบประมาณ ทรัพย์สิน และรายได้ของโรงเรียนมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

4.15 งานบริการสาธารณะ

โรงเรียนกำหนดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะคือ โครงการสัมพันธ์ชุมชนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้นำใน

การดำเนินกิจกรรมที่แสดงถึงความมีน้ำใจกตัญญู เสียสละต่อชุมชน และช่วยเหลือสังคม และเพื่อให้บริการชุมชนตามคำร้องขอ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงาน จัดกิจกรรมสร้างสายสัมพันธ์ เช่น การบริจาคโลหิต การเยี่ยม พระภิกษุอาพาธ โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา กิจกรรมน้ำใจจากพี่น้อง(ความรู้คู่พัฒนา) กิจกรรมบริจาคสิ่งของชุมชนยากจน กิจกรรมเยี่ยมบ้านคนชร่าบ้านวาสนเวศน์ กิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมพัฒนาสาธารณสถาน การบำรุงรักษาป่าของโรงเรียน การพัฒนา สาธารณสถานบริเวณวังจันทร์เกษม ส่งผลให้นักเรียนร้อยละ 80 ได้ให้ความร่วมมือกับชุมชน ช่วยเหลือชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนงานที่กำหนด และโอกาสที่เหมาะสม

โรงเรียนจอมสุนาริวิทยาเป็นโรงเรียนสตรีขนาดใหญ่ และสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิมซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับการอุปถัมภ์จากเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ ส่งผลให้มีความพร้อมด้านปัจจัยทางการศึกษาทั้ง ด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ความร่วมมือจากผู้ประกอบการ บริษัท ห้างร้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่สำคัญยิ่งคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมครู และผู้ประกอบการ สมาคมศิษย์เก่าซึ่งให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มที่ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของนักเรียนเป็นจำนวนมากในแต่ละปีการศึกษา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน และสมาคมต่าง ๆ แล้วแต่งบประมาณที่ได้รับทั้งจากรัฐบาล และหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็น ทั้งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา การจ้างครูชาวต่างชาติ การก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น ห้องสมุด หรือการเช่าที่ราชพัสดุซึ่งใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในแต่ละปีที่ฝ่ายบริหารต้องวางแผนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และให้ทันต่อความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน ดังนั้น ศักยภาพในการบริหาร และจัดการศึกษาของฝ่ายบริหารจึงเป็นประเด็นที่สำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และนำพาองค์กรไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความต้องการของสังคม

5. โรงเรียนพนัญเชิงอุบลัมภ์

โรงเรียนพนัญเชิงอุบลัมภ์ อยู่ตำบลสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อาณาเขต ติดต่อโรงเรียนอยู่ภายในบริเวณวัดซึ่งเป็นอารามหลวง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลวงพ่อดึงค์ใหญ่เป็นเคารพ บูชาของชุมชน และบุคคลทั่วไป บริเวณวัดมีศาลา กุฏิพระที่สร้างด้วยความสวยงาม กุฏิพระส่วนใหญ่สร้างด้วยไม้สักทองซึ่งเป็นไม้ที่หายากและมีมูลค่ามาก จึงเป็นทั้งสถานที่ท่องเที่ยว พักผ่อน ชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงามโดยทิศเหนือติดกับถนนอยุธยา- บางปะอิน เป็นถนนลาดยางมะตอยที่อยู่ในสภาพดี การคมนาคมมีความสะดวกสบาย ตลอดสองฝากทางมีบ้านเรือน ห้างร้านต่าง ๆ เรียงรายติดกันเป็นทิวแถวตลอดเส้นทาง เนื่องจากเป็นแหล่งชุมชนค่อนข้างหนาแน่น เส้นทางคดโค้งตัดผ่านเส้นทางรถไฟสายกรุงเทพ – อยุธยา ทิศใต้ของโรงเรียนติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาเส้นเลือดใหญ่ของเกษตรกรทั่วทั้งประเทศ ทำให้เมื่อมองไปทางทิศใต้จะเห็นสายน้ำขนาดใหญ่ไหลอย่างช้า ๆ สงบนิ่งดูสวยงามนาน ๆ ครั้งจะมีเรือ โย เรือขนานยนต์ขนาดใหญ่ เรือสินค้า เรือท่องเที่ยวแล่นผ่านเป็นอีกหนึ่งสถานที่พักผ่อน และท่องเที่ยว ทิศตะวันตกติดกับถนนเรือศรีเจริญ และทิศตะวันออกติดกับวัดพนัญเชิงวรวิหารที่มีความงดงามเป็นอย่างยิ่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ประวัติความเป็นมา โรงเรียนตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2468 หมู่ที่ 4 ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ 10 ไร่ 2 งาน เป็นที่ดินของวัดพนัญเชิงวรวิหาร เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2468 โดยใช้ศาลาการเปรียญเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียน มีเจ้าคุณญาณไตรโลก เป็นเจ้าอาวาส ครั้งแรกให้พระสงฆ์ที่มีความรู้มาช่วยสอนนักเรียน โดยมีพระทองดี ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2496 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นจำนวนเงิน 300,000 บาท เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา พ.ศ. 2508 เปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 7 โดยได้รับความอนุเคราะห์จากพระเทพวงศาจารย์ จัดสร้างอาคารเรียนให้ด้วยงบประมาณทั้งสิ้น 750,000 บาท พ.ศ. 2521 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายส่งยุบโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และได้โอนเข้าสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เปิดสอนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 พ.ศ. 2536 โรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จึงได้เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงปัจจุบัน

ข้อมูลพื้นฐาน

ขนาดโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยาเขต 1 จำนวนครู มีผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการ โรงเรียน 1 คน ครูชาย 4 คน ครูหญิง 10 คน รวมครูทั้งสิ้น 14 คน จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2549 นักเรียนระดับอนุบาล 1-2 ชาย 21 คน หญิง 15 คน รวมนักเรียนอนุบาล 36 คน นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชาย 83 คน หญิง 71 รวมนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 154 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชาย 46 คน หญิง 35 รวมระดับมัธยม จำนวน 82 คน รวมนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 272 คน

โรงเรียนประกอบด้วย อาคารเรียน จำนวน 3 หลัง เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว จำนวน 1 หลัง ซึ่งอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรมไม่พร้อมใช้งาน และอยู่ระหว่างการรื้อถอนเพื่อนำสถานที่มาสร้างอาคารหลังใหม่ อีกอาคารเป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นปูนส่วนด้านบนเป็นไม้ จำนวน 1 หลังสภาพค่อนข้างเก่า เมื่อสังเกตดูจากภายนอกส่วนภายในสภาพค่อนข้างดี มีการตกแต่งห้องในแต่ละห้องอย่างสวยงาม และอาคารหลังที่ 3 มีลักษณะเป็นปูนทั้งสองชั้นมีสภาพค่อนข้างดี พร้อมใช้งาน ในส่วนของอาคารประกอบมีจำนวน 2 หลังคือ โรงอาหารชั้นเดียวติดกับพื้นดินสภาพค่อนข้างดี และอาคารเอนกประสงค์ได้ถุนสูงจำนวน 1 หลังสภาพดี ห้องน้ำ ห้องส้วม มี 2 หลัง จำนวน 11 ห้อง ห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน รวมทั้งห้องพิเศษต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มีเพียง 11 เครื่อง ในขณะที่นักเรียนมีเกือบ 300 คน

วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ คือ นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะในการเรียนรู้ ควบคู่คุณธรรม มีสุขภาพดี ห่างไกลยาเสพติด และร่วมกับชุมชนในการสืบทอดขนบธรรมเนียมทางพุทธศาสนา

พันธกิจ คือ จัดการศึกษาให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จัดภูมิทัศน์บริเวณโรงเรียนและห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริม และพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่งเสริมและพัฒนาครูด้านจัดการเรียนการสอน

เป้าหมาย คือ นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับทุกคน มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานครบ
ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีสุขภาพแข็งแรง ห่างไกลยาเสพติด

ลักษณะชุมชน

ด้านสภาพชุมชน ประชากรในพื้นที่บริเวณเขตบริการของโรงเรียนมีจำนวน 233 ครัวเรือน
ปลูกติดกันมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย หมู่บ้านปลูกติดกันสองฝั่งถนนสายอยุธยา- บางปะอิน
และปลูกติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง
ทั่วไป และค้าขาย ชาวชุมชนวัดพนัญเชิงนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 98 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มี
การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดีเมื่อโรงเรียนมี
กิจกรรมต่าง ๆ และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียน ทั้งการเกษตรกรรม การทำขนมไทย
ดนตรีไทย ช่างเสริมสวย และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สำคัญ เช่น วัดพนัญเชิงวรวิหาร หมู่บ้าน
ฮอลันดา คานเรือศรีเจริญ การทำดอกไม้จากดอกโสน และศาลเจ้าแม่สร้อยดอกหมาก เป็นต้น

ด้านการคมนาคม การเดินทางเพื่อไปยังโรงเรียน มีเส้นทางสายอยุธยา- บางปะอิน
พาดผ่านเป็นเส้นทางลาดยางมีสภาพดี ระยะทางจากตัวเมืองอยุธยาถึงโรงเรียนไม่ไกลมากนัก
ประมาณ 5 กิโลเมตร มีป้ายบอกเส้นทางเป็นระยะ เนื่องจากวัดเป็นศาสนาสถานที่มีพระพุทธรูป
ศักดิ์สิทธิ์คือหลวงพ่อดิ่งแห่งทองเที่ยวที่สำคัญ ถ้าเดินทางจากตัวเมืองอยุธยาเลี้ยวซ้ายตรงเจดีย์
ภูเขาทอง ผ่านวัดใหม่ไชยมงคลซึ่งเป็นวัดสมัยกรุงศรีอยุธยาเก่าแก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
เช่นกัน ประมาณ 3 กิโลเมตรจะถึงวัดพนัญเชิงก่อน มีป้ายบอกชื่อวัดขนาดใหญ่สวยงามเด่นสง่า
ติดริมถนนทางโค้งและคดๆ กันจะมองเห็นป้ายโรงเรียนซึ่งมีขนาดเล็กกว่าต้องสังเกตให้ดีจึงจะเห็น

ด้านเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนมีรายได้เฉลี่ย 70,000 บาท ต่อครัวเรือน
ต่อปี ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือ
ทำนา ปลูกพืชสวนครัว พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร เลี้ยงปลากระชังในแม่น้ำเจ้าพระยา รับจ้างทั่วไป
ตามโรงงานอุตสาหกรรม และค้าขาย ซึ่งเป็นชุมชนที่มีฐานะอยู่ในระดับปานกลาง คือไม่ยากจน
มากนัก และไม่ถึงขั้นร่ำรวย และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี

รางวัลเกียรติยศของโรงเรียน

นักเรียนได้รับรางวัลหลายประเภท เช่น รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 โครงการวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โครงการอีเอสเทค ส่งเสริมความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รางวัลรางวัลชนะเลิศการประกวดตอบปัญหาในระดับประชาชน รวมพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด และรางวัลการประกวดเอโรบิก การแข่งขันศักยภาพนักเรียน เป็นต้น

ครูได้รับรางวัลบุคลากรต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ จำนวน 3 คน และผู้บริหารได้รับการคัดเลือกเป็นผู้แทนครูในระดับอำเภอและจังหวัด ในส่วนของโรงเรียนได้รับรางวัลเป็นโรงเรียนสีขาว ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา

โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์เป็นโรงเรียนขนาดกลางที่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผลการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ผ่านการประเมินอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ บริบทของโรงเรียนถือว่าได้เปรียบทางด้านสภาพแวดล้อมเนื่องจากอยู่ในบริเวณวัดพนัญเชิงวรวิหารที่มีหลวงพ่อโต และเจ้าอาวาสที่มีบารมีเป็นที่เคารพเชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไปส่งผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษาเป็นอย่างดี กรอบกับผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นบุคคลซึ่งเป็นผู้กว้างขวางในสังคมจึงส่งผลให้ได้รับการยอมรับในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้ บุคลากรส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ดูเหมือนจะเป็นยาหม้อใหญ่นั้นคือ งบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลดูจะเพียงพอต่อความต้องการจำเป็นทั้งการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา และที่สำคัญคือ ด่านอาคารสถานที่ซึ่งไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละการศึกษา บางอาคารยังคงมีสภาพค่อนข้างเก่า ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนกำลังประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากเจ้าอาวาสในการก่อสร้างอาคารหลังใหม่ซึ่งต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก และเป็นความคาดหวังของนักเรียนที่จะได้เรียนรู้ในอาคารหลังใหม่

ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของโรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย โครงการพัฒนานวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ โครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น การดำเนินงาน จัดประชุมเพื่อวางแผน วิเคราะห์ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นำผลการดำเนินงานรวมทั้งปัญหา และข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนา จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าในการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร สถานศึกษาได้จัดแหล่งเรียนรู้ใน และนอกห้องเรียนเพื่อช่วยส่งเสริมความรู้ให้กับผู้เรียน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอน การวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ให้กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลจากการประเมินโดยภาพรวมของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง

ในส่วนของระดับปฐมวัย สถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำมาตรฐานของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น โดยเริ่มใช้หลักสูตรสถานศึกษาในปีการศึกษา 2546 ขณะนี้ยังไม่ครบทุกชั้นปีจึงยังไม่มีปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ตัวหลักสูตรตามนั้นเป็นแก่น ในตัวบุคลากรในแต่ละโรงมันไม่เท่ากัน มันจะทำงานเท่ากันคงจะลำบากหน่อย คนที่คิดนั้นเขาคิดผิด ดังนั้นการทำหลักสูตรแกนกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นถามว่าดีไหม ดีแต่วิธีการยังใช้ไม่ได้ และผู้รับผิดชอบตัวจริงคือใคร ไม่ใช่รับแต่ชอบ ลงมาทำตรงนี้ตั้งหาก มาพูดคุยกันระหว่างผู้คิดและผู้ปฏิบัติ ผู้คิด ผู้ทำ และผู้นำไปใช้ ก็สรุปว่าขอให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจริง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม”

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการวิจัยไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ มีได้กำหนดโครงการที่รองรับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยตรง

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาการวัดผล และประเมินผลตามศักยภาพผู้เรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูวัด และประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง เพื่อให้ครูจัดทำเครื่องมือวัด และประเมินผลที่หลากหลาย การดำเนินงาน คือ ประชุมคณะครูเพื่อวางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งบุคลากรที่ กำหนดบทบาทหน้าที่ วางแผนการกำกับ ติดตามผล และรายงานผลการประเมิน การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนศึกษาเอกสาร ทฤษฎีการเรียนรู้ การประเมินผลแนวใหม่ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดมความคิดเห็นของครูจากนั้นจึงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัด และประเมินผลพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำกับ ติดตาม การวัดผลและประเมินผลด้วยการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ บันทึกหลังสอน เอกสารการวัดผล และประเมินผลในแต่ละรายวิชา

ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง วางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียนในแต่ละรายวิชาตามความเหมาะสมและความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ

กระบวนการเรียนรู้ และเพื่อให้ครูมีความรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม ผลจากการดำเนินงานโดยภาพรวมพบว่า ดำเนินงานโครงการยังไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ครูผู้สอนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และยังไม่สามารถแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ICT มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูได้จัดหาสื่อ พัฒนา ใช้ และเผยแพร่สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ผลจากการดำเนินงานพบว่า ครูมีการจัดหาสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอน เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการใช้สื่อที่ผลิตขึ้น จัดหาด้วยการซื้อ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สื่อ นวัตกรรมกับเพื่อนครู มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาผลิตสื่อ จัดหา และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การดำเนินงาน มีการกำหนดขั้นตอน คือ ประชุมเพื่อวางแผน ดำเนินการสรรหา และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสำรวจพัฒนาจัดสร้าง จัดทำแฟ้มข้อมูลอย่างเป็นระบบ จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนจัดทำแฟ้มข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้มีความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลพัฒนา และสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน นำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถาน จากนั้นจึงให้นักเรียนจัดทำรายงานผลการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อสิ้นสุดโครงการวัดผล และประเมินผลการดำเนินงานโครงการซึ่งประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการนิเทศไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีโดยการดำเนินการนิเทศการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษา มีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธาน รองผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นรองประธาน หัวหน้าช่วงชั้น และหัวหน้าระดับชั้นจะดำเนินการนิเทศในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ เน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยให้คำแนะนำ ร่วมมือกันการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และการนิเทศโดยผู้อำนวยการโรงเรียนเมื่อมีการประชุมประจำเดือน เพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการดำเนินโครงการ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ให้คำแนะนำด้านมาตรฐานผู้บริหารว่าควรจัดให้มีการนิเทศการปฏิบัติงานโดยการแต่งตั้งครู และผู้บริหารไปนิเทศ และติดตามแผนปฏิบัติงาน แต่ยังคงความชัดเจนในการนำผลการนิเทศ และนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงาน ตลอดจนความชัดเจนในการประเมินผลงานตามแผนปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาผลการประเมินโดยภาพรวมมีคุณภาพในระดับดี

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการแนะแนว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ สามารถปรับตัว และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้ กำหนดโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาการเต็มศักยภาพเป็นคนสมบูรณ์ทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

การดำเนินงาน คณะครูร่วมวางแผนการดำเนินงาน สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินพฤติกรรม แบบสังเกต เพื่อจัดกิจกรรมการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมคัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในลักษณะต่าง ๆ เช่น ก้าวร้าว ลักขโมย นักเรียนที่มีปัญหาการเรียน ปัญหาครอบครัว เป็นต้น และช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนด้วยการสนับสนุนทุนการศึกษา กิจกรรมส่งต่อ ในกรณีที่โรงเรียนไม่สามารถแก้ไขได้ หรือต้องการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการดำเนินงานพบว่านักเรียนแต่ละคนมีครูประจำชั้นเรียนไปเยี่ยมบ้านทุกคน เพื่อสอบถามสภาพปัญหา การต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริงในแต่ละประเด็น ครูประจำชั้นนำผลการคัดกรองของนักเรียนแต่ละคนมาจัดลำดับความสำคัญจากนั้นจึงนำมาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ นักเรียนที่ด้อยโอกาสทุกคนจะได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ในส่วนของนักเรียนที่มีปัญหาซึ่งโรงเรียนไม่สามารถช่วยเหลือก็จะส่งไปยังแพทย์เฉพาะทางหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อประกันคุณภาพภายใน ผลคุณคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานการศึกษา และได้รับการยอมรับจากสาธารณชนทั่วไป การดำเนินงานคือ การสร้างความตระหนัก จัดทำมาตรฐานคุณภาพ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปี แล้วนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการควบคุมคุณภาพ (PDCA) จัดทำคู่มือมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คู่มือปฏิบัติงานโดยมอบหมายให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การตรวจสอบคุณภาพ และการพัฒนามาตรฐาน และการควบคุมคุณภาพการศึกษา

ผลการดำเนินงานพบว่า ผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยภาพรวม ด้านผู้บริหาร สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบมีการแบ่งงาน และผู้รับผิดชอบชัดเจน โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีระบบ และกลไกการตรวจสอบ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ต่อทิศทางการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นผู้นำทางวิชาการ มุ่งมั่นอุทิศตนในการทำงาน และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านครู ครูมีความรู้ความสามารถ สอนตรงตามวิชาเอก ประกอบกับมีประสบการณ์ในการสอน มีการแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเองโดยเข้ารับการศึกษาอบรม ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ

ด้านผู้เรียน ระดับก่อนประถมศึกษา ผู้เรียนมีความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และมีสุขภาพดี ส่วนสูงและน้ำหนักเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดเชื่อมโยงความรู้ และทักษะต่าง ๆ การทำให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้

และรู้จักแสวงหาความรู้ ด้านผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน สามารถทำงานเป็นทีมได้ และมีความชื่นชมในกิจกรรมกีฬา สันทนาการ ในส่วนของข้อเสนอแนะ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะวิชาภาษาอังกฤษ ทักษะการอ่าน และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด

2. บริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำ และเสนอของงบประมาณ

โรงเรียนกำหนดโครงการจัดทำแผนการของงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารจัดการดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดผลสูงสุด และเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงาน คือ การประชุมวางแผนการดำเนินงาน สำรวจข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ดำเนินงานตามแผนงาน ประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี หรือแผนการใช้งบประมาณครอบคลุมภารกิจทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ส่งผลให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการงบประมาณเป็นไปตามแผนการดำเนินที่กำหนด

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

การพิจารณาเพื่อจัดสรรงบประมาณนั้น คณะกรรมการจะดำเนินการจัดสรรงบประมาณตามแผนการดำเนินการ คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และตามความจำเป็นโดยผู้อำนวยการโรงเรียนจัดประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ทั้งรองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดนโยบาย แนวทางการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากนั้นจึงมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระแต่ละกลุ่ม จัดทำแผนงาน/โครงการตามแผนงาน และเป้าหมายที่ตั้งไว้ แล้วนำเสนอของบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

โรงเรียนกำหนดโครงการตรวจสอบภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามโครงการ และตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน และเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำบัญชีได้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน การดำเนินงาน จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ดำเนินงาน ตามขั้นตอนที่กำหนด กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน โรงเรียนใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการศึกษาเพียงพอกับการดำเนินงานโครงการในแต่ละปี โรงเรียนมีความพร้อมในการรองรับการตรวจสอบภายในจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการเรียนรู้ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา การดำเนินงาน จัดประชุมเพื่อวางแผน สำรวจวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และสรุปข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการในเรื่องต่าง ๆ จากนั้นจึงดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจน สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ และทุนทางการศึกษาจากทุกภาค ส่วนของสังคม วัสดุและประเมินผลการดำเนินงาน และนำเสนอผลการปฏิบัติงานต่อสาธารณชน ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหลากหลายองค์กร ทั้งผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า พ่อค้า ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำงบประมาณที่ได้มาใช้ในการซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทุนการศึกษา อาหารกลางวัน วัสดุกีฬา วัสดุสำนักงาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ประมาณปีละ 100,000 บาท

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

โรงเรียนกำหนดโครงการจัดซื้อจัดจ้างไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริหารจัดการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดผลสูงสุด และเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงาน จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้ง คณะทำงาน ดำเนินงานตามแผนการที่กำหนด และสรุปผลการดำเนินงาน

ผลของการดำเนินงานพบว่า มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงิน เพื่อความโปร่งใส และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ตรวจสอบ และให้ความรู้กับคณะกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างต่อเนื่องในเรื่องของระเบียบที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์ของโรงเรียนเป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

3. การบริหารบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง สรรหา บรรจุแต่งตั้ง

โรงเรียนดำเนินการวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่งในแต่ละปีการศึกษาซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้กำหนดให้โรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนระดับสำนักงานเขตพื้นที่ และระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนที่เป็นระบบต่อไป ในส่วนของโรงเรียนได้มีการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำทุกปีการศึกษา โดยในปีการศึกษา 2549 มีข้าราชการครูทั้งสิ้น จำนวน 14 คน มีผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียนรวม 2 คน ข้าราชการครู จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์อัตราส่วนระหว่างครูและนักเรียนพอดีเกณฑ์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาตระหนักในภารกิจหน้าที่ของตน และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงาน คือ จัดกิจกรรมพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการอบรม สัมมนา การพัฒนาวิชาการ วิชาชีพ และการศึกษาดูงาน การประกวดด้านวิชาการ และกิจกรรมของชุมชน เช่น วันวิสาขบูชา แห่เทียนจำนำพรรษา วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น การส่งเสริมให้ครูส่งผลงานของครู นักเรียนเข้าประกวด ร่วมโครงการการจัดการเรียนรู้ดีเยี่ยมด้วยกระบวนการนิเทศ และโครงการปฏิบัติธรรมของครู ส่งเสริมให้ครูได้รับการเลื่อนวิทยฐานะ

ผลการดำเนินงานพบว่าครู และบุคลากรร้อยละ 80 ได้รับการพัฒนาจนมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง และสถานศึกษา มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับวิทยฐานะสูงขึ้น และโรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ

3.4 วินัย และการรักษาวินัย

โรงเรียนกำหนดโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และวินัยครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ รักษาวินัยตามพระราชบัญญัติครู และบุคลากรทางการศึกษา และเพื่อให้ครูประพฤติผิดวินัยของข้าราชการ การดำเนินงาน จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ รักษาวินัย ประชาสัมพันธ์ด้วยเอกสารเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ โทษทางวินัยจากกรณีศึกษาต่าง ๆ ให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ มีการประชุมครูและบุคลากรในโรงเรียน และมีการประเมินผลการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ผลการดำเนินงานพบว่า ครูของโรงเรียนประพฤติปฏิบัติอยู่ในระเบียบวินัย ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ไม่มีครูได้รับการลงโทษทางวินัย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน

4. การบริหารทั่วไป

4.1 งานธุรการ

การดำเนินงานธุรการ มีได้กำหนดโครงการรองรับ แต่มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบมีความสะดวกต่อการสืบค้นข้อมูล การได้ตอบเอกสารระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับโรงเรียนเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีความถูกต้องโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาดำเนินงานธุรการ การส่งข้อมูลด้วยระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้การดำเนินงานธุรการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนดำเนินการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสำรวจข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหา และร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นอย่างดีในการร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการระดมทรัพยากร ทางการศึกษา จัดหาทุนให้กับนักเรียนที่ยากจน การร่วมมือกันในการจัดหาสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ทางการศึกษา

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาสารสนเทศ และการให้บริการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน และเพื่อให้บริการสารสนเทศกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การดำเนินงาน จัดประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปี เพื่อรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ จัดกระทำข้อมูลสารสนเทศ รวบรวมสารสนเทศให้เป็นรูปเล่ม จากนั้นจึงเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้บริการกับผู้ที่มีความประสงค์ของใช้บริการด้านต่าง ๆ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงให้ระบบข้อมูลเครือข่ายสารสนเทศที่เป็นระบบต่อไป ผลจากการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบทันสมัยด้วยระบบอินเทอร์เน็ต จัดเก็บข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล และการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

การดำเนินการในรูปของกลุ่มโรงเรียนเดิม กลุ่มในเขตบริการ ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบมีการตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม การประสานงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายการศึกษาในหลายกลุ่มโรงเรียนยังคงมีการประสานงานกันเช่นเดิมเพื่อประโยชน์ในด้านความร่วมมือการจัดกิจกรรมทางวิชาการ กีฬา การเข้าค่ายพุทธบุตร การเข้าค่าย พักแรมลูกเสือ ล้วนเป็นสิ่งที่โรงเรียนดำเนินการภายนอกกรอบที่กฎหมายไม่เอื้ออำนวย

4.5 การจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

โรงเรียนมีการจัดระบบบริหารงาน และการพัฒนาองค์กรนั้น มีการวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านระบบการบริหารและการจัดการ 4 ด้าน คือ การพัฒนางานไปสู่การประกันโอกาส ประกันประสิทธิภาพ ประกันความปลอดภัย และประกันคุณภาพการศึกษา ปฏิรูประบบงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ วิธีการคือจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ บริหารโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตนเองเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงานพบว่า สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารงาน และมีระบบการบริหารงานที่เป็นระบบ มีแผนภูมิโครงสร้าง และคำสั่งมอบหมายงานที่ชัดเจน การกำหนดระเบียบในการปฏิบัติ มีการบริหารจัดการตามแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีการกำกับติดตาม การนิเทศการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนางานสารสนเทศ และการให้บริการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการให้บริการแก่ครูและบุคลากรทั่วไป การดำเนินงานมีการวางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงาน เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นระบบเพื่อให้มีความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล และสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน เมื่อเสร็จสิ้นโครงการมีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการดำเนินงานพบว่าโรงเรียนมีสารสนเทศเป็นปัจจุบัน ทันสมัย ครอบคลุมทุกงาน และเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์มีเพียงพอต่อการใช้งาน การเรียนการสอน การสืบค้นข้อมูล และนอกจากนี้ยังสามารถให้บริการแก่บุคคลทั่วไปได้ใช้บริการ

4.7 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติ และปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนรู้คุณค่าสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียน การดำเนินงาน วางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแยกขยะ การดูแลรักษาความสะอาด การจัดภูมิทัศน์ กิจกรรมขยะรีไซเคิล และเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานต่าง ๆ

ผลการดำเนินงาน พบว่าผู้เรียนร้อยละ 80 รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งใน และนอกโรงเรียน จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนมีความสะอาด เรียบร้อย สวยงาม และเอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ สิ่งที่โรงเรียนดำเนินการคือ สวนวิทยาศาสตร์ ป้ายประชาสัมพันธ์ สวนสมุนไพร การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สนามเด็กเล่น และนอกจากนี้ยังมีสวนหย่อม ไม้ดอก ไม้ประดับบริเวณโรงเรียน

4.8 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการเรียนรู้ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากทุกภาคส่วน และเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน การดำเนินงาน วางแผนการดำเนินงาน สืบหาวิเคราะห์สภาพสิ่งแวดล้อม ปัญหาความต้องการในด้านทรัพยากรทางการศึกษาจากนั้นจึงดำเนินการขอรับการสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือในการระดมทรัพยากรทั้งงบประมาณ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษาตลอดจนความร่วมมือในการพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม สวนหย่อมบริเวณรอบโรงเรียนให้มีความสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย

ผลการดำเนินงาน ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นจำนวนมากทั้ง งบประมาณสนับสนุนสิ่งก่อสร้าง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทุนการศึกษา อาหารกลางวัน วัสดุเพื่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นคิดเป็นเงิน ประมาณ 100,000 บาท ส่งผลให้

โรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ทรัพยากรต่าง ๆ สามารถนำมาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ นับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

4.9 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนกำหนดโครงการประชาธิปไตย และส่งเสริมวินัยไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเคารพสิทธิ และไม่ล่วงละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น การดำเนินงาน วางแผนการดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มอบหมายผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม จากนั้นจึงดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด จัดทำเครื่องมือประเมิน โครงการหรือกิจกรรม ประเมินกิจกรรม และสรุปผลการดำเนินงาน ผลจากการดำเนินงาน โรงเรียนได้กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนด ประกอบด้วยกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีการเลือกตั้งหัวหน้าชั้นเรียน ประธานนักเรียน การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี การเข้าค่ายพักแรม และกิจกรรมสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

4.10 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการสานสัมพันธ์บ้าน วัด โรงเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเพื่อส่งข้อมูลข่าวสาร การประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน ชุมชน และโรงเรียน การดำเนินงาน จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อร่วมกันจัดทำแผนงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน จัดกิจกรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โรงเรียนได้สร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการจัดทำเอกสาร และแผ่นพับ เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ปกครอง

4.11 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น

การประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา นั้น มีจัดตั้งศูนย์ประสานงานในระดับอำเภอ มีคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้อำนวยการของทุกโรงเรียน และตัวแทนข้าราชการครูเพื่อทำหน้าที่ติดต่อราชการ และเป็นตัวแทนในการเสนอความคิดเห็น ความต้องการของสมาชิก การพิจารณาความดี ความชอบของข้าราชการครู การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มโรงเรียน เช่น กิจกรรมทางวิชาการ เข้าค่ายลูกเสือ แข่งขันกีฬา ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนประสานงานในระดับอำเภอ การดำเนินการ

4.12 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีความรับผิดชอบ ตามภาระงานที่กำหนดโดยมอบให้รองผู้อำนวยการโรงเรียน มีหน้าที่หลักในการกำกับดูแล ตรวจสอบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทั้งหัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้าระดับชั้นในการดูแล บำรุง และพัฒนา วัสดุ อุปกรณ์ พัสดุ ตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนให้เกิดความเป็นธรรม ถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

4.13 งานบริการสาธารณะ

โรงเรียนมีสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณวัดซึ่งเป็นวัดที่นักท่องเที่ยวมานมัสการหลวงพ่อโตเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ดังนั้นการบริการของโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชนจึงมีความเกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านวัสดุอุปกรณ์ กรเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้ด้านต่าง ๆ การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน และเป็นคณะกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่คณะครูได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และนอกจากนี้ เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ กิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ การพัฒนาอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมโรงเรียนจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี

6. โรงเรียนวัดกุศลประชา

โรงเรียนอยู่ในบริเวณวัด ติดถนนอยุธยา- บางประอินทร์ ตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยุธยา เขต 1 อาณาเขต ติดต่อกับทิศเหนือติดกับหมู่บ้าน ทิศใต้ติดกับวัดและหมู่บ้าน ทิศตะวันตกติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา และทิศตะวันออกติดกับถนนสายอยุธยา บางประอิน

ประวัติความเป็นมา โรงเรียนเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 7 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2479 โดยใช้ศาลาการเปรียญวัดเป็นสถานที่เรียน มีนายอำเภอพระนครศรีอยุธยาเป็นประธาน การเรียนการสอนในครั้งปฐมฤกษ์นี้ เปิดเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีครูผู้สอนจำนวน 2 คน

การก่อสร้างโรงเรียนเริ่มขึ้นเมื่อชุมชนได้ร่วมแรงร่วมใจในการจัดหางบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนหลังแรก เป็นอาคารเรียนถาวร มีนายช่างผู้อำนวยการฝ่ายโยธาเทศบาลกรุงเทพเป็นหัวเรือใหญ่ในการนำเงินมาทอดสมทบเพื่อสร้างอาคารเรียนด้วยจำนวนเงิน 40,000 บาท ของบประมาณจากทางกระทรวงศึกษาธิการอีกจำนวน 40,000 บาท รวมเป็นเงิน 80,000 และเมื่อได้งบประมาณจำนวนหนึ่งซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการก่อสร้าง ชุมชนจึงร่วมกันหางบประมาณจนเพียงพอที่จะก่อสร้างอาคารเรียนแบบถาวร หลังแรกได้จนประสบความสำเร็จโดยใช้งบประมาณก่อสร้างทั้งสิ้นจำนวน 115,000 จำนวน 1 หลัง มีจำนวน 4 ห้องเรียนและอีกหนึ่งห้องพักครู โดยเปิดสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2506 หลังจากนั้นโรงเรียนได้สร้างอาคารหลังที่ 2 แบบ ป.1 ข.จำนวน 4 ห้องเรียนโดยได้รับงบประมาณก่อสร้างจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจำนวนเงิน 292,000 บาท

ข้อมูลพื้นฐาน

ขนาดโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับ ก่อนประถมศึกษา ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีเขตบริการ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 จำนวนครู มีครูทั้งสิ้น 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนอีก 2 คน จำนวนนักเรียน มีนักเรียนระดับอนุบาล 1-2 จำนวน 12 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชาย 25 คน หญิง 25 คน รวมทั้งสิ้น 62 คน

อาคารเรียน และอาคารประกอบ มีอาคารเรียน 2 หลัง เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น 1 หลัง และอาคารชั้นเดียว 1 หลัง สภาพค่อนข้างเก่าพอใช้ในการเรียนการสอนได้ โดยมีห้องเรียนทั้งหมด 8 ห้องเรียน ห้องผู้บริหาร ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องสมุดอย่างละ 1 ห้องเรียน

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ คือ

เรียนดีคุณธรรมเด่น	เน้นวิถีชีวิตแบบไทย
ห่างไกลยาเสพติด	คิดสร้างสรรค์สถานศึกษา
มุ่งพัฒนาสิ่งแวดล้อม	ยอมรับความคิดเห็นจากชุมชน
หมั่นฝึกงานอาชีพ และเทคโนโลยี	ภาษาดีเพื่อการสื่อสาร
เรียนรู้งานภูมิปัญญาท้องถิ่น	สืบสานศิลปอย่างต่อเนื่อง
ส่งเสริมเรื่องอนามัย	ใส่ใจประหยัดคอดออม

พันธกิจ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตความเป็นไทย โดยเรียนรู้เกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย รู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง และให้นักเรียนรู้จักประหยัดคอดออม

เป้าหมาย คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการแสวงหาความรู้ มีความรู้ในการมีวิถีชีวิตแบบไทย และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสม สามารถดูแลและรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง และประหยัดคอดออม รู้จักใช้จ่าย

ลักษณะชุมชน

ด้านสภาพชุมชนบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน มีลักษณะเป็นหมู่บ้านทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และมีบางส่วนขนาดใหญ่ มีบ้านปลูกติดกันอยู่เรียงรายใกล้เคียงกัน เป็นสังคมเครือญาติที่ขยายออกไปเมื่อมีการแต่งงาน ลูกหลานมักปลูกบ้านแยก และอยู่บริเวณติดกันกับบ้านหลังเดิมของพ่อ

แม่ และอยู่กันอย่างแออัดในบางพื้นที่ มีจำนวนประชากรเฉลี่ยครอบครัวละ 5 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

ด้านการคมนาคม มีถนนลาดยางมะตอยอยู่ในสภาพดีผ่านบริเวณหน้าโรงเรียน เป็นถนนเชื่อมระหว่าง ตัวอำเภอพระนครศรีอยุธยาถึงอำเภอบางปะอิน จากวงเวียนเจดีย์ภูเขาทอง แล้วเลี้ยวซ้ายผ่านศาสนสถานที่สำคัญคือ วัดใหญ่ชัยมงคล และวัดพนัญเชิง ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะทางถึงโรงเรียนประมาณ 5 กิโลเมตรจากตัวเมือง โรงเรียนตั้งอยู่ด้านขวาดัดกับถนน สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน

ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของผู้ปกครอง และชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 97 ทำงานก่อสร้าง แรงงาน ลูกจ้าง พนักงานบริษัท เนื่องจากมีโรงงาน บริษัท ห้างร้านอยู่ใกล้กับชุมชน มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน รายได้เฉลี่ยประมาณ 8,000 บาทต่อครอบครัวต่อปี

ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของโรงเรียนวัดกุศลประชา ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพตามท้องถิ่นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในเรื่องของเนื้อหา สื่อ อุปกรณ์ การจัดการกิจกรรมภูมิปัญญา และวิทยาการ แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน คือ จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ และตามสภาพของท้องถิ่น และท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาหลักสูตร และจัดหา ผลผลิตสื่อการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น รายวิชา และกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด และความสามารถของผู้เรียน มีการส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดระบบนิเทศการสอน และนำผลไปปรับปรุงการสอน และมีการนำแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความเป็นอยู่ชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน

สภาพปัญหาการดำเนินงาน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานับเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่โรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีครูเพียง 5 คน ส่วนใหญ่ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาประถมศึกษา ได้รับความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรมยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาหลักสูตรด้วยตนเอง ประกอบกับภาระงานที่ครูแต่ละคนได้รับล้วนหนักหนามากพอสมควร การให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการเบื้องต้นจะไม่ได้ให้ความสนใจ ร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของเบื้องต้นจะสร้างความไม่เข้าใจ และไม่เข้าใจให้กับโรงเรียนขนาดเล็กมากพอสมควร ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “หลักสูตร กระบวนการในการพัฒนา เราก็ยึดส่วนกลางมาด้วยเพราะครูเรามีน้อยแค่ 5 คนเอง ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรนี้บอกตรง ๆ ยังไม่มีความรู้ความสามารถ...หลักสูตรเขาให้เราจัดทำใหม่นี้ ก็ก็มีบางส่วนเท่านั้นที่จะมาวิเคราะห์แล้วให้เข้ากับโรงเรียนเราได้เป็นบางเรื่อง เราต้องบอกเลยว่าถ้ามาศึกษาครูกันที่แท้จริงแล้ว ครูเราในทางวิชาการตรงนี้ไม่เก่งพอเขาไม่ได้จบ คีออคเตอร์ ขนาดคีออคเตอร์ยังไม่ทำให้เราเลย...นี่มาสองสามปีก็จะเปลี่ยนอีกแล้ว ”

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พัฒนาทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการเขียน และส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการนำความรู้ ทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน การดำเนินงาน โรงเรียนกำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนหลายประเภท เช่น กิจกรรมรักการอ่าน คำตอบจากเรื่องที่อ่าน กิจกรรมฝึกคิดเลขเร็ว ให้นักเรียนฝึกคิดเลขเร็วโดยฝึกวันละ 5-10 นาทีก่อนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ กิจกรรมท่องสูตรคูณก่อนเลิกเรียนทุกวัน กิจกรรมจัดซื้อเครื่องเขียนตามความต้องการจำเป็นเพื่อจัดสรรให้แต่ละชั้นเรียน กิจกรรมดนตรีพื้นบ้าน (กลองยาว) เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ แนะนำกับนักเรียน เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น

สภาพปัญหาการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพทางวิชาการผู้บริหาร และคณะครูต้องร่วมมือกัน วางแผนการดำเนินงานแบบเน้นการมีส่วนร่วม การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงจะประสบความสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ถ้าในกรณีที่ครูไม่เห็นด้วย ไม่ใส่ใจ ไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ในภาพรวมทางวิชาการนี้ ผู้บริหารกับครูต้องร่วมวางแผนด้วยกัน ถ้าผู้บริหารคนเดียวกำหนดการนิเทศ กำหนดอะไรมันไปไม่ได้ เพราะครูเขาเนียถ้าเกิดเขาไม่ร่วมแรงร่วมใจด้วยเนีย เขาไม่เอาด้วย ไม่พร้อมใจกันเราก็อำทำอะไรไม่ได้” นอกจากนี้ ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และต้องสอนทุกรายวิชาซึ่งความถนัดของครูแต่ละคนมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษามา ภาระงานที่มีจำนวนมาก ในส่วนความรู้พื้นฐาน และภูมิหลังของนักเรียนที่มีสภาพปัญหาครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ยาจน ปัญหาสุขภาพติดลวนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้น

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการงานทะเบียน วัดผลและประเมินผลไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานทะเบียน วัดผล และประเมินผลเป็นระบบ และเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน และการจัดการในสถานศึกษา การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การวัดผลและประเมินผล การอบรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดผล

และประเมินผล จัดซื้อแบบ ป.พ. ต่างๆ ตามจำนวนนักเรียน แนะนำให้ความรู้แก่ครูผู้สอนถึง เทคนิควิธีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงและเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผลการดำเนินงาน โรงเรียนมีการจัดอบรมให้กับครูผู้สอนถึงระเบียบในการวัดผล และ ประเมินผลตามสภาพจริงโดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการจัดซื้อแบบการวัดผล ชนิดต่าง ๆ ตามความต้องการในแต่ละระดับชั้น ส่งผลให้นักเรียนได้รับการวัดผล และประเมินผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีความถูกต้องตามระเบียบกำหนด ทั้งนี้ ในบางรายวิชาครูผู้สอนยัง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนทั้งของตนเอง และเพื่อนในกลุ่มด้วย

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการบริการงานวิชาการ และวิจัยในชั้นเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการ ประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการเอกสาร สื่อ หรือนวัตกรรมด้านวิชาการแก่คณะครู และ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน การดำเนินงาน วางแผนการดำเนินงาน จัดหาเอกสาร นวัตกรรมด้านวิชาการ เช่น วารสาร สื่อมัลติมีเดีย โปรแกรมสำเร็จรูป ไว้บริการในโรงเรียน จัดหา เอกสารเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาหาความรู้ และส่งเสริมให้ครูทุกคนจัดทำวิจัยในชั้น เรียนเพื่อแก้ปัญหการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้น โครงการ

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการจัดหา จัดทำ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการจัดหา ผลิตสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษา สนับสนุนให้ครูใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อส่งเสริม ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุขเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนด การดำเนินงาน มีการวางแผนการดำเนินงาน สำรวจความต้องการในการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ทางการศึกษา จัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการ เรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้สื่อประกอบกิจกรรมการสอน มีการนิเทศติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานเพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการแหล่งเรียนรู้ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนจากประสบการณ์ตรงด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การดำเนินงาน มีกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ เป็นการนำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกบริเวณโรงเรียน นักเรียนต้องมีการบันทึกความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาเสนอ กิจกรรมจัดงานบูรณาการวันสำคัญเป็นกิจกรรมที่สนับสนุน และส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกิจกรรมงานวันสำคัญทางศาสนา วันประเพณีไทย และกิจกรรมมัคคุเทศก์น้อย เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นมัคคุเทศก์ให้กับชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวศาสนสถาน ในจังหวัดอยุธยาโดยมีการจัดฝึกการอบรมการสนทนาภาษาอังกฤษ การจัดทำแผ่นพับ หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว

ผลการดำเนินงาน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งใน และนอกโรงเรียน และได้รับความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีของท้องถิ่น และนอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษเบื้องต้น เพื่อเป็นมัคคุเทศก์น้อยแนะนำนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “อยุธยาเรามีสถานที่เรียนรู้เยอะครับ ทั้งโบราณสถาน วัดวาอาราม ก็มีมาก อย่างวัดพนัญเชิง วัดใหญ่ไชยมงคล เมืองเก่าเราก็พาเด็กไปเที่ยวเรียนรู้ได้ตลอดนะ มีกิจกรรมอะไรเราก็ส่งเด็กเข้าไปร่วมตลอด ”

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษา การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การดำเนินงาน มี 4 กิจกรรมย่อย คือ การบริหารวิชาการเป็นการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำเครื่องมือนิเทศการสอน การนิเทศงานธุรการในชั้นเรียน เป็นการนิเทศการจัดทำเอกสารทางวิชาการ แผนการสอน สื่อ วัสดุและอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสม การนิเทศงานธุรการ การเงิน และงานเอกสารเป็นการตรวจสอบเอกสาร บัญชีการเงิน เอกสารประจำชั้นเรียน แบบประเมินผลต่าง ๆ และการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นการนิเทศ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนงานที่กำหนด นิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สภาพปัญหาการดำเนินงาน การนิเทศการศึกษาแม้ว่าโรงเรียนจะมีแผนการนิเทศอย่างเป็นรูปธรรมแต่ในความเป็นจริงการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่มักผนวกเข้ากับการประชุมครูประจำเดือน ผู้บริหารจะใช้วิธีการให้ข้อเสนอแนะถึงสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้นเตือนให้ครูสนใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการเน้นให้นักเรียนทุกคนอ่านออกเขียนได้คล่อง ซึ่งเด็กนักเรียนส่วนใหญ่สามารถอ่านออกเขียนได้ทั้งนี้เพราะครูทั้งหมดของโรงเรียนจบการศึกษาวิชาเอกภาษาไทยทุกคน

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน การดำเนินงานกำหนดกิจกรรมย่อยต่าง ๆ เช่น การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดประชุมคณะครูเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกต้อง จัดทำเครื่องมือแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ) จัดทำเอกสารข้อมูลระเบียบสะสมต่าง ๆ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเพื่อการดูแลช่วยเหลือที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ได้สนับสนุนให้ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และพัฒนาตามศักยภาพให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ผลการดำเนินงาน พบว่าครูประจำชั้นเรียนได้เยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ มีระบบการคัดกรองนักเรียนเพื่อศึกษาสภาพ หรือคุณลักษณะของนักเรียนแต่ละคน ทั้งเด็กพิเศษ เด็กปัญญาเลิศ หรือนักเรียนที่มีสภาพปัญหาครบถ้วนที่ต้องการได้รับการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษ นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีการจัดเก็บข้อมูลระเบียบสะสมของนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพด้วยการพัฒนาความรู้ความสามารถ สนับสนุนให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนการปฏิบัติงานระยะ 4 ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้ มอบหมายผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และรองรับการประเมินภายนอก

สภาพปัญหาการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูจำนวนน้อย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงสอนแบบประจำชั้นแล้วครูสอนให้ครบทุกรายวิชาซึ่งครูทั้งหมดจบสาขาวิชาภาษาไทยจึงมีความถนัดในแต่ละรายวิชาไม่เท่ากัน ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด อีกทั้ง การประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งมาประเมินเพียง 3 แล้วตัดสินใจว่าโรงเรียนยังไม่ได้มาตรฐานนั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่เห็นด้วย เนื่องจาก ปัจจัยต่าง ๆ ไม่เหมือนกับโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ อาคารสถานที่ คุณภาพพื้นฐานของผู้เรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองล้วนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้น ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “อย่างน้อยครูเขาก็เอกภาษาไทยทุกคนก็ต้องสอนภาษาไทยทุกคนอยู่แล้วแต่พอมาสอนคณิตศาสตร์เขาไม่ใช่เอกแต่จำเป็นต้องสอนศิลปะ นาฏศิลป์ให้ไปอบรมมามันก็ไม่ใช่ว่ามันเลยพอไปได้เท่านั้นแหละ ซึ่งจริง ๆ แล้วโรงเรียนเล็กครูไม่ครบชั้นไม่พอ ผมว่ามันควรยุบไม่คุ้มค่า...งบประมาณก็น้อย คุณภาพการศึกษามันจะดีไม่ได้หรอก พอ สมศ. มาตรวจจะทำให้เรามีปัญหา ตรงนี้มากเลย ครูไม่ครบชั้นไม่ครบเอกก็ไม่ผ่านแล้วคุณก็สรุปว่าใช้ไม่ได้ แค่นี้แหละไม่ได้ดูปัจจัยอย่างอื่นคุณมาดูแค่สามวันจบ ผมแก้ปัญหากันมาเป็นสิบ ๆ ปี จนเด็กผมอ่านออกเขียนได้ คุณไม่เคยมาจัดตรงนี้ให้ผมเลย ผมว่าทาง สมศ. ควรเลิกไปได้แล้ว...”

2. บริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำ และเสนอของงบประมาณ

โรงเรียนกำหนดโครงการบริหารจัดการงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการ 4 ปี การจัดทำ หรือเสนอของงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ทั้งนี้ การจัดทำ และเสนอของงบประมาณนั้น ครูผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการต้องนำเสนอโครงการเพื่อของงบประมาณในการดำเนินงานแต่ละ โครงการที่ตนเองรับผิดชอบแต่ทั้งนี้ ส่วนใหญ่งบประมาณที่โรงเรียนได้รับมักจะ ไม่เพียงพอกับความต้องการในแต่ละโครงการ ดังนั้นงบประมาณที่เสนอขอจึงมักจะ ไม่ได้รับตามความต้องการจะเป็นในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน นับเป็นปัญหาสำคัญที่โรงเรียนขนาดเล็กกำลังประสบปัญหา

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

โรงเรียนกำหนดโครงการบริหารจัดการงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสรรงบประมาณในการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง การเสริมสร้างความรู้ ประสิทธิภาพ และทักษะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงิน การบัญชี และพัสดุ การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่การเงิน การบัญชี และการพัสดุ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการดำเนินงาน โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการประจำปี หรือแผนการใช้งบประมาณในแต่ละปีการศึกษา ทั้งนี้ งบประมาณที่โรงเรียนได้รับมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการ เนื่องจากรัฐบาลจัดสรรงบประมาณตามรายหัวนักเรียนซึ่งงบประมาณที่ได้รับจึงมีน้อยตามจำนวนนักเรียน ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ต้อง สะดุด หรือไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “งบประมาณที่เราใช้กันทุกปี ๆ รายหัวเด็คนั้นะ 1,100 บาทต่อคนถ้าโรงเรียนเล็ก ๆ สมมุติว่าของผม 60 คนเฉลี่ยประมาณสี่ห้าหมื่น เฉพาะค่าน้ำค่าไฟก็เกือบเข้าไปก็ประมาณ 2 หมื่นบาท แล้วจะเหลืออีกสี่หมื่น นี่จะบริหารกันอย่างไร แทบจะไม่พอเลย ผิดกับโรงเรียนใหญ่ ๆ เขามีเงินเป็นล้าน ”

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

โรงเรียนกำหนดโครงการบริหารจัดการงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานการเงินได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ การดำเนินงาน จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่การเงิน การบัญชี และพัสดุ และมีความรู้ความเข้าใจการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

ปัญหาที่พบคือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีจำนวนไม่มากนัก ทว่าการใช้งบประมาณต้องใช้อย่างถูกต้องตามระเบียบกำหนด แม้ว่าโรงเรียนจะเป็นนิติบุคคลมีอิสระในการวางแผนการใช้งบประมาณแต่โรงเรียนโดยเจ้าหน้าที่การเงินต้องมีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณ ติดตามตรวจสอบให้ถูกต้อง และรายงานผลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ถ้าไปเป็นนิติบุคคลแล้วการบริหารงบประมาณ ผมว่าโรงเรียนมีอยู่แค่นี้ หรือช่วงนิติบุคคลมันก็ ถ้าโรงเรียนเล็ก ๆ นะมันไม่แตกต่างกันเท่าไรนักหรอก แต่ว่าความอิสระในการที่จะวางแผนในการใช้เงินร่วมกับชาวบ้านชุมชนได้ ผมว่าเขาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องบ้าง”

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการเพื่อรองรับการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรของโรงเรียนเป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาค เช่น การบริจาคทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน การบริจาคของผู้ปกครองช่วยเหลือพัฒนาสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ส่วนหอย่อมบริเวณโรงเรียน หรือช่วยเหลือในกรณีที่โรงเรียนถูกน้ำท่วม ผู้ปกครอง และชุมชนจะช่วยกัน และนอกจากนี้ โรงเรียนยังได้รับความร่วมมือในการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนโรงเรียนมาโดยตลอด

สภาพปัญหาการดำเนินงาน ผู้อำนวยการโรงเรียนมีการขอความร่วมมือจากชุมชน ผู้นำชุมชนในการจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เพียงพอกับความต้องการด้วยการทอดผ้าป่าสามัคคี แต่มาในระยะหลังการระดมทรัพยากรไม่มีการดำเนินการ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวว่า “แต่ละปีก็เคยทำผ้าป่ามาพัฒนาโรงเรียน มาซื้อคอมพิวเตอร์ตอนหลังเราก็

อยู่พอเพียง มีคอมใช้แล้วเราก็กี่ไม่แล้ว ส่วนจะประยุกต์ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมเราก็กี่ช่วยกัน ขอบางคนที่เขามีฐานะหน่อยก็มาช่วยเป็นจุด ๆ เราก็กี่ไม่ระดมมาเยอะ ๆ นะก็เพราะคิดว่าพอประมาณ อาคารเรียนประมาณแค่นี้เราอยู่อย่างพอเพียง จะไม่หาเงินมาเป็นหลายแสนมาทำโน่นทำนี่ให้มันใหญ่โตมโหฬารเราจะอยู่ในลักษณะพอเพียงมากกว่า”

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

โรงเรียนกำหนดโครงการบริหารจัดการงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ประสบการณ์ และทักษะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงิน การบัญชี และพัสดุให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางในการปฏิบัติงาน การดำเนินงาน จัดประชุม เชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการเงิน บัญชี และพัสดุให้กับเจ้าหน้าที่

ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีการจัดทำและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เป็นปัจจุบันให้มีความถูกต้อง โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี สภาพปัญหาที่พบคือ แม้ว่าโรงเรียนจะมีแผนปฏิบัติการประจำปี หรือแผนใช้งบประมาณ แต่งบประมาณที่โรงเรียนได้รับไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น เนื่องจากรัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณให้ตามจำนวนนักเรียนหรือที่เรียกว่า งบรายหัว โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนประมาณ 70 คน จึงได้รับงบประมาณน้อยเป็นเงาตามตัว การดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ จึงไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

3. การบริหารบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง สรรหา บรรจุ แต่งตั้ง

โรงเรียนดำเนินการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูในโรงเรียนตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดซึ่งเป็นภาระงานที่โรงเรียนต้องดำเนินการโดยการสำรวจข้อมูล วางแผนอัตรากำลังรายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกปีการศึกษา ทั้งนี้ แม้ว่าโรงเรียนจะดำเนินการวางแผนอัตรากำลัง และแจ้งให้หน่วยเหนือทราบถึงความต้องการจำเป็นในการขาดแคลนอัตรากำลังในสาขาวิชาต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่การจัดสรรอัตรากำลังให้กับ

โรงเรียนที่ขาดแคลนเป็นเรื่องที่ต้องรอนโยบายจากรัฐบาล ในส่วนของการกำหนดตำแหน่ง สรรหา บรรจุ และแต่งตั้ง โรงเรียนมิได้ดำเนินการเนื่องจากยังได้รับอัตราบรรจุในตำแหน่งครูผู้ช่วย

สภาพปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนมี 8 ห้องเรียนมีครูเพียง 5 คน การสอนจึงใช้วิธีการสอนแบบควบชั้น 2 ห้องเรียนต่อครูผู้สอน 1 คน ครูทุกคนจบวิชาเอกภาษาไทยจึงไม่ถนัดในการสอนรายวิชาอื่น ๆ ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่บรรลุตามเป้าหมาย ในส่วนของการขออัตราครูบรรจุใหม่จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น โอกาสที่จะได้มีน้อยเนื่องจากการคำนวณอัตรากำลังใช้จำนวนนักเรียนเปรียบเทียบกับจำนวนครูที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งโรงเรียนมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเกินเกณฑ์ที่กำหนด ในขณะที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเห็นด้วยกับแนวคิดยุบโรงเรียนขนาดเล็กเพราะไม่คุ้มค่ากับงบประมาณที่รัฐบาลต้องจัดสรรให้ในแต่ละปีการศึกษา ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “จริง ๆ แล้วโรงเรียนเล็กเราบุคลากรไม่ครบชั้นไม่พอ ที่จริงแล้วสมัยก่อนมันมีการยุบ ผมว่ามันก็ควรยุบไปแล้วเพราะผมถือว่ามันไม่คุ้มค่า เด็กไม่เก่งเท่าที่ควรไม่เหมือนกับโรงเรียนที่ใหญ่ ๆ ...”

3.2 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาวิชาชีพไว้ในแผนปฏิบัติการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับการศึกษาอบรม และนำความรู้มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ดำเนินงาน มีการสำรวจความต้องการของคณะครูถึงความต้องการในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนให้ครูร่วมประชุม และสัมมนาทางวิชาการ จัดหาเอกสารทางวิชาการ แผ่นพับ หนังสือคู่มือให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ หรือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ หรือโรงเรียนต้นแบบด้านต่าง ๆ

ผลจากการดำเนินงาน จากการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูร้อยละ 80 เข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองอย่างน้อยคนละ 20 ชั่วโมง ร่วมประชุม สัมมนาทางวิชาการตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้นอย่างน้อย 5 ครั้งต่อปีการศึกษา มีการจัดหาเอกสารทางวิชาการ แผ่นพับ คู่มือครู สื่อการสอนรูปแบบต่าง ๆ เตรียมไว้ให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนอกจากนี้ ยังมีการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ แหล่งทัศนศึกษา และโรงเรียนต้นแบบในด้านต่าง ๆ

3.3 วินัย และการรักษาวินัย

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการด้านวินัย และการรักษาวินัยโดยตรง การพัฒนาตนเอง การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บังคับบัญชาได้ถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียม ทั้งผู้อำนวยการ โรงเรียน ข้าราชการครูล้วนประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ทั้งการมาตรงต่อเวลา การพูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพเรียบร้อย ความรักความสามัคคี ความโอบอ้อมอารีล้วนได้รับการปลูกฝัง มาอย่างยาวนานจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ในส่วนของข้าราชการครูนั้น ไม่มีผู้ใดได้รับการ ลงโทษทางวินัย แสดงถึงควมมีวินัย และการรักษาวินัยของครูได้เป็นอย่างดี

4. การบริหารทั่วไป

4.1 งานธุรการ

การดำเนินงานธุรการ โรงเรียนได้แต่งตั้งครูให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ นอกจากงานการโต้ตอบเอกสารแล้วในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารด้วยระบบอินเทอร์เน็ตนับเป็นสิ่งที่ สำคัญซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ให้โรงเรียนกรอกข้อมูลผ่านโปรแกรมต่าง ๆ ให้ทันต่อเวลาที่กำหนด

สภาพปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนได้มอบหมายให้ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่เป็น เจ้าหน้าที่ธุรการ ทั้งที่โรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียนจึงส่งผลให้เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูผู้สอน อีกด้านหนึ่งที่ต้องโต้ตอบเอกสารทางราชการทั้งการสำรวจข้อมูล รายงานข้อมูล กรอกข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ ของครู นักเรียน และโรงเรียนซึ่งมีหลากหลายโปรแกรม ครูจึงต้องใช้เวลา ส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาทำงานธุรการซึ่งถือว่าเป็นงานที่หลีกเลี่ยงมิได้ โรงเรียนขนาดเล็กจึงประสบปัญหาในการดำเนินงานที่รอวันแก้ไขจากหน่วยเหนือ

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนของโรงเรียนนับได้ว่ายังไม่สามารถระดม ทั้งทางความคิด ความร่วมมือด้านการช่วยเหลือการพัฒนาอาคารสถานที่ การร่วมระดมทรัพยากร ทุนการศึกษา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา และงบประมาณได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ คณะกรรมการยัง

ไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ทำมาหาเลี้ยงชีพ การมาร่วมประชุมกับโรงเรียนนั้นหมายถึงการขาดรายได้ในแต่ละวัน ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “กรรมการโรงเรียนนี้ถ้าเป็นศิษย์เก่าแล้วนี้ ผลประโยชน์จะได้กับโรงเรียน ถ้าพูดตรง ๆ ว่ากรรมการสถานศึกษาถ้าไม่มีผลประโยชน์ไม่มาช่วย ถ้าไม่ช่วยด้วยใจละนะ โรงเรียนก็ไม่พอที่จะได้รับการสนับสนุน ตรงนี้ได้น้อย เราก็ต้องปรับเปลี่ยน ในครั้งหน้า ปรับเปลี่ยนเราก็ต้องหากันใหม่หาบุคคลที่มีความจริงใจ ตั้งใจจะช่วยพัฒนา...”

สภาพปัญหาการดำเนินงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน มีภาระงานต้องทำมาหาเลี้ยงชีพทุก ดังนั้นจึงไม่สามารถให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณได้อย่างเต็มที่ ส่วนใหญ่จะให้ความช่วยเหลือในด้านการซ่อมแซม ปรับปรุงอาคารสถานที่ นอกจากนี้ ยังให้คำแนะนำด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเข้มงวดกวัดขัน ให้นักเรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราจะมีการประชุม ผู้ปกครอง คณะกรรมการ ให่วิพากษ์ วิจารณ์ก็คือวิพากษ์การเรียนการสอนของโรงเรียนของครูที่เขาพบเห็นจากการที่เขาสัมพันธ์กับลูกหลานมาจากผลงาน เราก็มีแบบฝึกให้กับเด็กแล้วให้ช่วยกัน ท้วงติงกันบ้าง กรรมการสถานศึกษาเขาก็มาท้วงติงหรือว่าช่วยวิจารณ์ เราจะเห็นข้อบกพร่องเอามาปรับปรุง ”

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศไว้ในแผนปฏิบัติการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศให้มีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน มีความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล การดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากคณะครูทุกคน จัดทำแบบกรอกข้อมูล สารสนเทศประจำห้องเรียน ครูแต่ละชั้นกรอกข้อมูลทั้งของครูผู้สอน ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้เป็นปัจจุบันรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้อง เป็นระบบ มีความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลและสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร

4.4 การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

การประสานงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายการศึกษา โรงเรียนดำเนินการในรูปของ ศูนย์ประสานงานทางการศึกษาซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของโรงเรียนในเขตอำเภอเดียวกัน ผู้อำนวยการโรงเรียนในแต่ละโรงเรียนเป็นคณะกรรมการ และเลือกหัวหน้าศูนย์ประสานงานเพื่อเป็นตัวแทน ในการร่วมประชุมหัวหน้าศูนย์ประสานงานในแต่ละอำเภอ เป็นการประสานงานระหว่าง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับผู้อำนวยการโรงเรียนให้ทราบถึงแนวนโยบายระดับ สำนักงานเขตพื้นที่ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ การรวมกันของ ศูนย์ประสานงานยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การจัดแข่งขันทางวิชาการ แข่งขันกีฬา เข้าค่ายลูกเสือ ค่ายคุณธรรม เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรูปของเครือข่ายทางการศึกษาที่สามารถช่วยส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอย่างเป็นระบบ การให้ความร่วมมือกันในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

4.5 การจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

โรงเรียนกำหนดนโยบายด้านการบริหาร และการจัดการ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและการพัฒนาองค์กรไปสู่มาตรฐานโดยได้แนวทางปฏิบัติ คือ ส่งเสริม สนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเพื่อเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานโดยโรงเรียนร่วมมือกับชุมชน ในท้องถิ่น และหน่วยงานต้นสังกัดในการนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา และควบคุมคุณภาพการศึกษา พัฒนาโครงสร้างระบบบริหารการจัดการองค์กร ระเบียบวิธีปฏิบัติงานในองค์กรให้มีความชัดเจน ครอบคลุมภารกิจ รวดเร็ว และถูกต้อง

ผลการดำเนินพบว่า โรงเรียนมีแผนภูมิการบริหารงานที่ชัดเจน การบริหารสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการร่วมวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ การบริหารจัดการมีการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบตามความเหมาะสม ในส่วนของระบบข้อมูลมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบทั้งในรูปของแฟ้มสะสมงาน จัดเก็บด้วยระบบเทคโนโลยี โปรแกรมต่าง ๆ มีความสะดวก เป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวว่า “เรามีแผนภูมิการทำงาน ที่เห็นนั้นนะครับ แบ่งงานตามความถนัด ความสามารถ มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน โรงเรียนเล็กก็อย่างนี้ละครับ ต้องช่วยกัน”

4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการ ข้อมูลสารสนเทศ และโครงการปรับปรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัยสามารถจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อวางแผน มอบหมายงานตามความสามารถ จากนั้นจึงสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านเทคโนโลยี จัดทำเอกสาร แบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ แจกให้กับครูในแต่ละชั้นเรียนเพื่อ บันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำมาประมวลผล จัดเก็บใส่แฟ้มอย่างเป็นระบบ และข้อมูลสารสนเทศบางส่วนจัดเก็บด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียน โรงเรียน และครูอย่างเป็นระบบ และเป็นปัจจุบัน ไว้ในแฟ้มข้อมูล และในส่วนของข้อมูลสารสนเทศมีการจัดเก็บด้วยระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้ข้อมูลสารสนเทศมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และมีความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้รับจัดสรรงานดาวเทียมเพื่อการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ตอนนี้ห้องวิทยุก็มีสื่ออะไร มีอุปกรณ์ ห้องชาวด์เราก็มีแต่ห้องชาวด์ตอนนี้มันเปิดมาหลายปีแล้วตั้งแต่ปี 41 มันเสียนั่นพังแล้วงบประมาณเราไม่มี ช่อมที่ก็สามสี่หมื่น เราก็อาศัยคอมพิวเตอร์เน็ตใช้งานดาวเทียมเรามี”

4.7 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูลด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน และบุคคลทั่วไป ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีการนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับการปลูกฝังการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียน และชุมชน จากนั้นจึงจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล กิจกรรมยวทูตความดี อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดทำเอกสาร คู่มือการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน กิจกรรมการรักษาความสะอาด การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดทำสวนหย่อม ในส่วนของนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นยวทูตความดีอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น จะมีการมอบรางวัลเกียรติบัตรให้กับนักเรียนที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง

4.8 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนได้กำหนดโครงการที่เกี่ยวข้อง โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตย จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การปลูกฝังประชาธิปไตย การดำเนินงาน จัดรณรงค์การเลือกตั้งผู้แทนระดับต่าง ๆ ของหมู่บ้าน และระดับจังหวัด กิจกรรมการเลือกตั้งสถานักเรียนเพื่อฝึกให้นักเรียนเรียนรู้หลักการของประชาธิปไตย การเลือกตั้งตัวแทนนักเรียน การเลือกหัวหน้าชั้นเรียน ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริม สนับสนุนการเลือกตั้งทั้งในระดับตำบล เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ระดับจังหวัด เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ด้วยการจัดทำแผ่นพับ แผ่นป้าย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบ

กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นลูกเสือ และเนตรนารีได้เรียนรู้วิชาลูกเสือ อยู่ค่ายพักแรม ปฏิบัติตามกฎหมาย และคำปฏิญาณของลูกเสือได้ การดำเนินงาน จัดเข้าค่ายลูกเสือร่วมกับลูกเสือของโรงเรียนในกลุ่ม จึงต้องส่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะครูซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และเนตรนารีให้เป็นผู้ฝึกอบรม การเข้าค่ายพักแรม การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการของลูกเสือ อย่างเป็นระบบถูกต้องนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าร่วมกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม ลูกเสือและเนตรนารีทุกคน สามารถปฏิบัติตามคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือได้ บำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคม มีความรักสามัคคี กล้าแสดงออก

4.9 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น การใช้แผ่นพับเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือการให้ความรู้กับผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านทางนักเรียนซึ่งถือได้ว่าเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่ดี ประหยัด และรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนทราบผลงาน และข่าวสารของโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

4.10 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนได้กำหนดโครงการบริหารจัดการงบประมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเป็นคณะตรวจสอบ ติดตาม การใช้งบประมาณภายในสถานศึกษา การดำเนินการตรวจสอบ ติดตามการใช้งบประมาณ จัดประชุมเพื่อจัดสรรงบประมาณตามความต้องการของโครงการ เมื่อได้รับจัดสรรงบประมาณแล้วต้องดำเนินงานตามแผนที่กำหนด กระบวนการตรวจสอบภายในจะดำเนินการระหว่างโครงการ และเสร็จสิ้นโครงการ ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินงบประมาณของแต่ละโครงการ ในกรณีที่มีข้อสงสัยจะขอคำแนะนำจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ ข้อเสนอแนะถึงระเบียบแนวทางปฏิบัติการใช้งบประมาณ การรายงานให้มีความถูกต้อง

4.11 งานบริการสาธารณะ

โรงเรียนกำหนดโครงการส่งเสริม และสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ในแผนปฏิบัติการ 4 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และการแสดงนาฏศิลป์แก่ชุมชน การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรมย่อยต่าง ๆ เช่น การจัดทำเอกสารเยี่ยมบ้าน เอกสารการให้บริการอาคารสถานที่ แบบบันทึกคณะผู้ปกครองเครือข่าย นอกจากนี้ยังกำหนดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การคัดเลือกผู้ปกครองเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศ และการประเมินผลโครงการ

ผลการดำเนินงานพบว่า ด้านการให้บริการสาธารณะ โรงเรียนได้มีการกำหนดโครงการเพื่อรองรับการบริการสาธารณะทั้งในด้านบุคลากร การให้ความรู้แก่ชุมชน การเป็นวิทยากร การช่วยเหลือกิจกรรมของผู้ปกครอง วัด และชุมชนในงานประเพณี วันสำคัญทางศาสนา ครูจะให้ความช่วยเหลือในการจัดอาคารสถานที่ การเป็นวิทยากร ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนให้บริการกับชุมชนในการใช้ห้องประชุม สถานที่จัดงาน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ และมีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากการดำเนินโครงการ ส่งผลให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนให้ความเชื่อถือ ศรัทธา ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนเป็นอย่างดี

7. โรงเรียนพิบูลทองวิทยา

โรงเรียนพิบูลทองวิทยา ตั้งอยู่ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 อาณาเขต ติดต่อ ทิศเหนือติดกับคลองขนาดเล็ก ซึ่งสามารถใช้สัญจรไปมาระหว่างคลองต่าง ๆ ได้เพราะชุมชน และประชาชนยังนิยมใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทางเพราะมีความสะดวกรวดเร็ว และราคาถูก ทิศใต้ติดกับวัดพิบูลซึ่งเป็นวัดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ และเคารพศรัทธาของชุมชน มีโบราณสถาน พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองที่ศักดิ์สิทธิ์ ทิศตะวันตกติดกับสวนผลไม้ และบ้านของผู้ปกครอง ชุมชน ร้านค้าขนาดเล็กเรียงรายสองฝั่งถนน มีทั้งร้านขายกาแฟ ร้านขายกล้วยเดี่ยว ขายอาหาร และสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค และทิศตะวันออกติดกับห้องแถว ร้านค้า องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง สถานีตำรวจตำบลบางม่วง คลองซึ่งใช้เป็นทางสัญจรของเรือขนาดเล็ก มีความสวยงาม สะอาดร่มรื่น มีลักษณะของความเป็นชนบททั้งเมืองที่ชุมชนพยายามอนุรักษ์ไว้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และตลาดน้ำที่มีความเป็นธรรมชาติ

ประวัติความเป็นมา โรงเรียนมีพื้นที่ 8 ไร่ 2 งาน มีเจ้าอาวาสวัดเป็นผู้อุปการะ โรงเรียนเปิดสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2472 โดยเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาศัยศาลาการเปรียญของวัดเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียน และต่อมาได้รับงบประมาณจากทางราชการเพื่อปลูกสร้างอาคารเรียนหลังแรกในปี พ.ศ. 2501 และต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา เป็นระบบ 7 ปี ภายหลังปี พ.ศ. 2514 ในอีกหลายปีถัดมาโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนได้รับบริจาคอาคารเรียนแบบกรมสามัญ 1 หลังจำนวน 10 ห้องเรียนจากโรงเรียนบางใหญ่ หลังจากใช้อาคารดังกล่าวเป็นเวลาหลายปี ปี พ.ศ. 2547 โรงเรียนจึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นจำนวนเงิน 7, 733,000 บาทเพื่อก่อสร้างอาคารเรียน 4 ชั้น จำนวน 18 ห้องเรียน โดยชั้นล่างก่อเป็นอาคารเอนกประสงค์ ในปัจจุบันโรงเรียนมีอาคารเรียนทั้งสิ้น 6 อาคาร โรงเรียนได้รับอนุมัติให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2534 จนถึงปัจจุบัน

ข้อมูลพื้นฐาน

ขนาดโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 1,318 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนครู มีฝ่ายบริหารประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 ตำแหน่ง ครูชาย 3 คน ครูหญิง 76 คน รวมครูทั้งสิ้น 79 คน มีเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน แม่ครัว 8 คน และพนักงานบริการ 2 คน จำนวนนักเรียน มีนักเรียนระดับอนุบาล 1-2 ชาย 95 คน หญิง 91 รวมอนุบาล 186 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 นักเรียนชาย 665 คน นักเรียนหญิง 615 คน รวม 1,280 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 นักเรียนชาย 112 คน นักเรียนหญิง 112 คน รวม 224 คน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 1,504 คน

อาคารเรียน และอาคารประกอบ มีอาคารเรียนทั้งสิ้น 6 อาคาร คือ อาคารเรียนแบบ ป. พิเศษ (อาคาร 1) อาคารเรียนแบบ 008 (อาคาร 2) อาคารเรียนแบบ 004 (อาคาร 3) อาคารเรียนแบบ สปช. 2/28 (อาคาร 5) อาคารเรียนแบบ สปช. 2/28 (อาคาร 6) และอาคารเรียนแบบ สปช. 2/28 พิเศษ มีอาคารประกอบ 11 หลัง คือ โรงอาหาร อาคารหอประชุม อาคารฝึกงาน บ้านพักครู และสนามกีฬา มี สนามวอลเลย์บอล สนามตะกั่ว สนามบาสเกตบอล และสนามกีฬาเอนกประสงค์

ห้องเรียน และห้องพิเศษ มีห้องเรียนทั้งสิ้น 36 ห้องเรียน มีห้องพิเศษ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างละห้อง ในส่วนของห้องสมุด แบ่งเป็น 3 ช่วงชั้น มี 3 ห้อง เพื่อเป็นศึกษาค้นคว้าของนักเรียนอย่างพอเพียง ทั้งนี้ ห้องเรียนและห้องพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียนค่อนข้างครบตามความจำเป็น โดยเฉพาะห้องสมุดมีช่วงชั้นละ 1 ห้อง มีการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และหนังสือที่มีความเหมาะสมกับในแต่ละช่วงชั้น ทั้งนี้ การจัดห้องพิเศษต่าง ๆ จะจัดให้มีความเหมาะสมกับสภาพการใช้งานในแต่ละช่วงชั้น

โรงเรียนได้กำหนดแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน แบ่งตามภารกิจโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมีรองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 2 คน ได้รับมอบหมายให้ดูแลคนละ 2 งาน และมอบหมายให้มีผู้ช่วยบริหารทั้ง 4 ฝ่าย หัวหน้าระดับชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูวิชาการในแต่ละช่วงชั้น ครูฝ่ายต่าง ๆ ตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน คือ ผู้ที่ฝึกตนดีแล้วเป็นผู้ประเสริฐในหมู่มนุษย์

วิสัยทัศน์ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และรักความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพโดยเน้นศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยี

พันธกิจ คือ นำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาระบบบริหารงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีเอกภาพ และอิสระในการ กำหนดนโยบาย และจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นวิชาเฉพาะ ทั้งทางทฤษฎี และการปฏิบัติ หลอมรวมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลเข้าด้วยกัน ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยวัดและประเมินผลงาน

เป้าหมาย คือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพแก่นักเรียน โดยให้โอกาสเท่าเทียมกันเพื่อให้ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมีทักษะความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ลักษณะชุมชน

ด้านสภาพชุมชน โรงเรียนตั้งอยู่ภายในบริเวณชุมชนของตลาดอำเภอบางใหญ่ แวดล้อมไปด้วยลำคลองชลประทานรอบโรงเรียนทั้งทางด้านทิศตะวันออก และทิศเหนือ ด้านหน้าโรงเรียนเป็นสถานที่ราชการประกอบด้วยสำนักงานเทศบาลตำบลบางม่วง และสถานีตำรวจเก่าตำบลบางม่วง มีสถานีรถขนส่งผู้โดยสารซึ่งอยู่ติดกับลำคลองบางใหญ่ คลองบางกอกน้อย มีร้านค้าบ้านพักอาศัยเป็นชุมชนตลาดเป็นแนวยาวไปถึงทิศตะวันออกของโรงเรียนติดกับวัด ลักษณะชุมชนกึ่งเมืองบริเวณด้านหลังของโรงเรียนยังคงมีสภาพเป็นแม่น้ำ ลำคลอง ไร่ สวนของชุมชน มีทั้งพืชผักผลไม้ต่าง ๆ เช่น ผักสวนครัว ไร่กล้วย กระเทียม มะม่วง มะพร้าว น้ำหอม เป็นต้น และยังคงดำเนินชีวิตตามแนวทางของคนชนบททั่วไป

ด้านคมนาคม การเดินทางไปยังโรงเรียนวัดพิบูลทองวิทยา เดินทางด้วยความสะดวกสบาย ทั้งการเดินทางโดยรถเมล์ประจำทางหรือรถยนต์ส่วนตัว ถ้าเดินทางจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้การเดินทางด้วยรถตู้สายเกษตร – ทำนายนนทบุรี แล้วลงเรือข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาจากนั้นจึงนั่งรถเมล์ประจำทางต่อสายทำนายนนทบุรี – บางใหญ่สุดสาย จากนั้นจึงเดินทางข้ามคลองบางใหญ่ ประมาณ 200 เมตรจะมองเห็นโรงเรียนตั้งอยู่หลังสำนักงานเทศบาลตำบลบางม่วง ซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่บนถนนสายบางใหญ่ – บางคูรัด บริเวณรอบ ๆ โรงเรียนซึ่งแวดล้อมไปด้วยคู คลองจะเห็นวิถีชีวิตของชุมชนเดินทางโดยใช้เรือโดยสารขนาดเล็กสัญจรไปมา เป็นอีกมุมมองหนึ่งของการดำเนินชีวิตชุมชนบทกึ่งเมืองที่หาได้ไม่มากนักและไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร เหนือสิ่งอื่นใดดำเนินชีวิตของชุมชน วัฒนาอาราม และการทำอาชีพเกษตรยังคงเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนในพื้นที่ส่วนใหญ่แต่เดิมมีอาชีพทางเกษตรกรรม แต่เนื่องจากความเจริญในปัจจุบันได้ขยายเข้ามาในชุมชนอาชีพเกษตรกรรมจึงมีแนวโน้มลดลงเมื่อมีการสร้างถนนตัดผ่านพื้นที่ทำเกษตร ทั้งพืชสวน ไร่นาถูกกลืนด้วยถนน สิ่งก่อสร้าง บริษัท ห้างร้าน บ้านจัดสรร ได้ผุดขึ้นเสมือนดอกเห็ด ประกอบกับเมื่อถึงฤดูน้ำหลากในบางปีน้ำจะท่วมพื้นที่เกษตรกรรมทำให้พืช ผัก ผลไม้ และผลผลิตเสียหาย และไม่มีการปลูกทดแทนเนื่องจากไม่คุ้มค่าการลงทุน เมื่อมีความเจริญคลibanเข้ามา ความหนาแน่นของประชากรก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวทำให้เกิดอาชีพใหม่ๆ ขึ้นมาหลากหลายในชุมชนเช่น อาชีพรถจักรยานยนต์รับจ้าง การซักรีดเสื้อผ้า ค้าขาย ร้านอาหาร พนักงานบริษัท กรรมกร และอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นต้น ถึงแม้ว่าโดยภาพรวมเศรษฐกิจจะขยายตัวอย่างรวดเร็วแต่ประชากรดั้งเดิมของชุมชนยังคงมีฐานะยากจนรายได้จุนเจือครอบครัวน้อย และไม่แน่นอนมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ส่งผลให้นักเรียนบางส่วนขาดแคลนอาหารกลางวัน เครื่องอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ลักเล็กขโมยน้อยตามมา

อย่างไรก็ตาม เมื่อชุมชนได้รับการพัฒนาที่เป็นระบบมากขึ้น ความเจริญที่หลากหลายเข้ามาในชุมชน ในอีกมุมมองหนึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชากรได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ประกอบอาชีพที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น และรัฐบาลส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนด้วยการให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อการลงทุน ชุมชนจึงรวมตัวกันขึ้นเพื่อจัด จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง เกิดการกระจายรายได้ และเป็นการเพิ่มขึ้นของผลผลิตทั้งในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ชุมชนร่วมกันผลิตสินค้าทั้งอุปโภค บริโภค และการบริการต่าง ๆ อย่างครบครัน ส่งผลให้รายได้ของผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนเพิ่มมากขึ้นเกิดการออมมากขึ้นฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นความเป็นอยู่ดีขึ้นเป็นเงาตามตัว จึงไม่

เป็นภาระกับโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน และนอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี ทั้งจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา

รางวัลเกียรติยศของโรงเรียน

นักเรียนได้รับรางวัลเกียรติยศเป็นจำนวนมากถึง 21 รางวัลในปีการศึกษา 2549 เช่น รางวัลนักเรียนรางวัลพระราชทานตัวแทนของจังหวัดนนทบุรี รางวัลชนะเลิศประกวดเล่านิทานประกอบท่าทาง ช่วงชั้นที่ 1 ของจังหวัดนนทบุรี รางวัลชนะเลิศประกวดเขียนสะกดคำ ช่วงชั้นที่ 1 ของจังหวัดนนทบุรี รางวัลชนะเลิศการอ่านคิดวิเคราะห์ ด้านสาธิตสุข ช่วงชั้นที่ 3 เป็นต้น

ครูผู้สอนได้รับรางวัลเป็นจำนวนมากเช่นกัน ประมาณ 70 รางวัล เช่น รางวัลครูเกียรติยศ สาขานุรณาการ ครูส่งเสริมวัฒนธรรมดีเด่น ครูรางวัลเกียรติยศสาขาวิทยาศาสตร์ ครูรางวัลเกียรติยศ สาขาสังคมศึกษา ครูรางวัลเกียรติยศ สาขานาฏศิลป์ ครูรางวัลเกียรติยศ สาขาสิ่งแวดล้อม ครูรางวัลเกียรติยศ สาขาการงานพื้นฐานอาชีพ เป็นต้น

ผู้บริหารได้รับรางวัลเกียรติยศหลายรางวัล เช่น รางวัลครูเกียรติยศ สาขาผู้บริหาร (ผอ.) รางวัลผู้บริหารดีเด่น (ผอ.) รางวัลผู้บริหารดีเด่น (รองผอ.) รางวัลบุคลากรต้นแบบปฎิรูปกระบวนการเรียนรู้ (ผอ.) และบุคลากรต้นแบบปฎิรูปกระบวนการเรียนรู้ (รองผอ.) เป็นต้น

รางวัลที่โรงเรียนได้รับ เช่น โรงเรียนแกนนำปฏิรูปการศึกษาของจังหวัด โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น รางวัลดีเด่น โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ รางวัลดีเด่นด้านยอดนักอ่านสร้างสรรค์ สังคม และยอดนักสื่อสารภาษาต่างประเทศ และได้รับคัดเลือกให้เป็นศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิมิตคุณของโรงเรียนพิบูลทองวิทยา ดังนี้

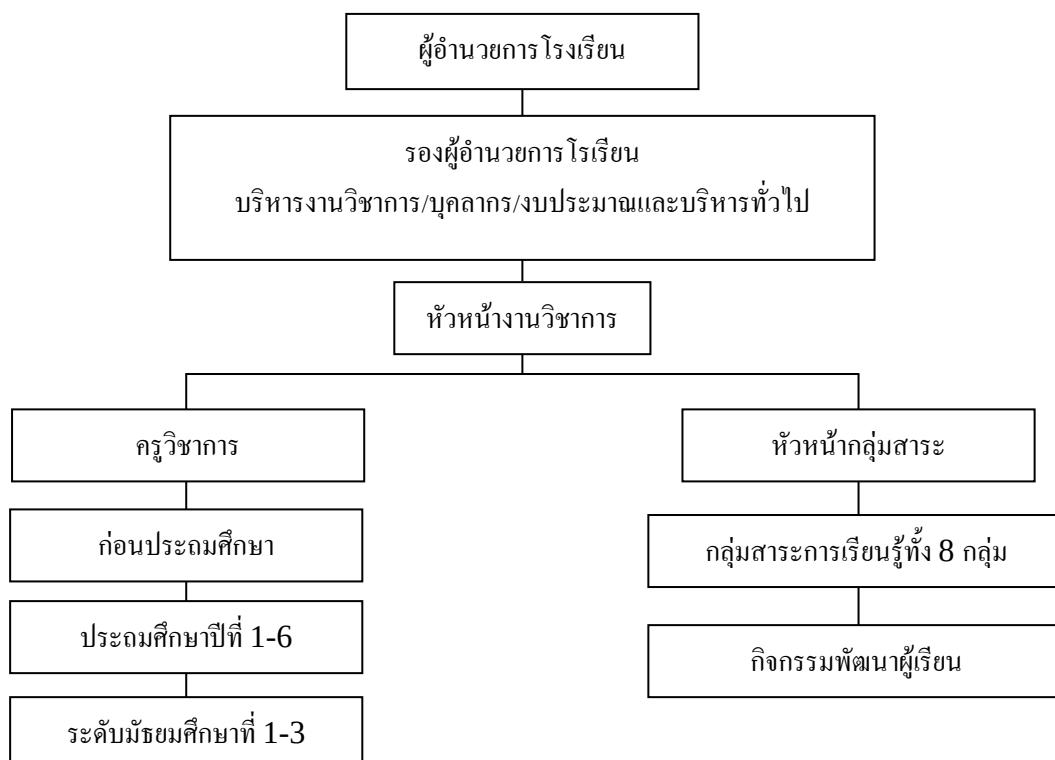
สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้
วิสัยทัศน์ คือ ภายในปี พ.ศ. 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคน “ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ รับผิดชอบ ขยันอดทน
มุ่งพัฒนาตนคู่กับคุณธรรม”

พันธกิจ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
เต็มศักยภาพ ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีความขยันอดทน และมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม

แผนกลยุทธ์ คือ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
สร้างยอดนักอ่าน และอนุรักษ์ สืบสานเอกลักษณ์ไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรม โรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารวิชาการ ดังนี้

ภาพที่ 4 โครงสร้างการบริหารวิชาการ โรงเรียนพิบูลทองวิทยา

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนกำหนดโครงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของโรงเรียน เนื่องจากเป็นโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรสถานศึกษาดังแต่ปีการศึกษา 2543 ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งบประมาณที่ใช้ดำเนินการจำนวน 50,000 บาท การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเริ่มด้วยการส่งรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เข้ารับการอบรมแล้วกลับมาถ่ายทอดกับคณะครูแต่ละกลุ่มสาระ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ ร่วมวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “หลักสูตรท้องถิ่น 30 % โรงเรียนก็จะมีหลักสูตรบูรณาการหน่วยของโรงเรียนซึ่งทางฝ่ายวิชาการเป็นผู้สำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ครูของนักเรียนว่าต้องการเน้นเรื่องอะไรบ้าง เสร็จแล้วเราก็เอาจุดเน้นที่ผู้ปกครองเขาอยากให้ออนที่โรงเรียนนี้มาจัดตั้งเป็นหน่วยการเรียนรู้” สอดคล้องกับรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการที่กล่าวถึงประเด็นเดียวกันว่า “สำหรับหลักสูตรสถานศึกษา เรามีการวางแผนการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เราก่อน ปูพื้นฐานล่วงหน้าก่อนที่จะทำ อันนี้เราก็ประชุมคณะกรรมการว่าโรงเรียนจะต้องมีหลักสูตร จากการดำเนินตรงนั้นก็เลยมาวางแผนว่าถ้าเราทำกันเอง เราทำไม่ได้ ต้องไปสำรวจชุมชน ผู้ปกครองแล้วก็ครูในโรงเรียน ว่าหลักสูตรเราควรจะเน้นอะไรบ้าง”

หลังจากได้หลักสูตรต้นแบบแล้วจึงนำมาใช้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดจุดเน้น และส่งเสริมด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทย วัฒนธรรม ประเพณี การประหยัด พลังงาน ความสะอาด การป้องกันปัญหายาเสพติด ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวว่า “...พอเราทำได้ระยะหนึ่งก็มีคณะกรรมการ (จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ก็สนใจงานที่ทำก็มาช่วยศึกษา มาดูงานแล้วเขาก็ปรับปรุงแก้ไขก็เลยได้เค้าร่างขึ้นมา หลักสูตรของเราก็เลยสมบูรณ์แบบขึ้นมาจากตรงที่ว่าเรานำมาใช้เรื่องพื้นฐานซึ่งเรามองข้ามไป เช่นเรื่องความสะอาดของเรา ยังไม่ถึงระดับ... เรื่องวัฒนธรรม ประเพณี เรื่องการประหยัดพลังงานเราก็เอาจุดนี้ว่าน่าจะควรเป็นหน่วยหนึ่ง” ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้ โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีสื่อวัตกรรมการที่สอดคล้องกับหลักสูตร บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับเรื่องราวประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของจังหวัดนนทบุรี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ร่วมกันกำหนดไว้

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ งบประมาณดำเนินการจำนวน 220,000 บาท การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการแจ้งหัวหน้าสาระการเรียนรู้ได้ถ่ายทอดสู่ครูผู้สอนถึงแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ โรงเรียนเป็นศูนย์เป็นศูนย์กลางของการแข่งขันทักษะทางวิชาการ การจัดอบรมครู ทั้งนี้ งบประมาณส่วนใหญ่ได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “อย่างที่นี่ก็จะป็นศูนย์สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 เมื่อวันศุกร์ที่ผ่านมา ก็มีการแข่งขันทางด้านวิชาการ เราได้งบประมาณ 75,000 บาท ส่วนที่เหลือเราก็เอามาจัดการแข่งขันทักษะทางวิชาการ...อบรมวิธีการสอนแบบบูรณาการให้กับครูต่าง ๆ ...” การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายเพื่อให้ความรู้ที่ชัดเจนถึงรูปแบบ วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับครูผู้สอนทุกคน ครูส่วนใหญ่จึงมีความเข้าใจที่ชัดเจน ดังที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “ในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยอมรับว่าในระยะแรกมีปัญหาเพราะว่ายังดีใจที่ยังไม่ได้เพราะอาจจะตกลงไปบ้างก็ต้องเชิญผู้รู้มาให้ความรู้ ครูเขาจะรู้ อันนี้ที่เราทำอยู่แล้วก็ชัดเจนโดยที่ไม่ต้องอธิบาย”

ผลจากการดำเนินโครงการพบว่า โรงเรียนได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นของการศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน จัดทำแนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งผลให้ครูมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยนำหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นของสถานศึกษามาบูรณาการกับทุกกลุ่มประสบการณ์ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ และนำไปใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นที่สูงขึ้น ครูได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถแก้ปัญหากิจกรรมการเรียนการสอนได้ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนรู้ไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยสนับสนุนให้รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้ หัวหน้าฝ่ายวัดผล และประเมินผล เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการวัดผล และประเมินผลที่ถูกต้องเป็นระบบ งบประมาณดำเนินการจำนวน 42,760 บาท

การดำเนินงาน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ กำกับจัดให้มีการวัด และประเมินผลตามสภาพจริงโดยกำหนดระเบียบการวัดผล และประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การทำรายงาน การอธิบาย การอภิปราย มีการประเมินคุณธรรม จริยธรรม จิตพิสัย การสังเกตพฤติกรรมโดยครู และให้ นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน และผู้ปกครองประเมิน จากนั้นครูผู้สอนจะแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบปรับปรุง พฤติกรรม ผลการทำงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

ผลจากการกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนทุกสาระการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษาตามสภาพจริง ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการประเมินตรงตามศักยภาพ และความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนมีความสุขกับการเรียน ไม่เคร่งเครียดกับการเรียนที่เน้นเนื้อหาวิชาการมากเกินไป มีระเบียบวินัยมากขึ้น สภาพปัญหาการดำเนินงาน การประเมินรายวิชาต่าง ๆ มีเอกสารการประเมินมากเกินไป ยุ่งยาก ส่งผลให้เป็นการเพิ่มภาระงานธุรการในชั้นเรียน แบบประเมินผลต่าง ๆ ปพ. ซ้ำซ้อน และไม่มีความแตกต่างจากของเดิมมากนัก และเกิดปัญหาในกรณีที่ต้องแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ถ้ามีจำนวนนักเรียนมาก ก็ต้องใช้วิธีการถ่ายเอกสารจำนวนมาก เพราะถ้าให้เอกสารฉบับจริง อาจเกิดการสูญหาย หรือชำรุด

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนางานวิจัยโดยมีนโยบายให้ครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง เป็นงานวิจัยแผ่นเดียวโดยสนับสนุนให้ครูทุกคนได้รับการอบรมเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นมา ซึ่งโรงเรียนจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการอบรม งบประมาณที่ใช้ดำเนินโครงการจำนวน 21,900 บาท

การดำเนินงาน มีการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการ สภาพปัจจุบัน ปัญหาของครูแต่ละคน พบว่าครูมีความรู้ความสามารถหลากหลาย ดังนั้น จึงกำหนดให้ครูทำวิจัยแบบง่าย ๆ เป็นวิจัยแผ่นเดียวในแต่ละรายวิชาเพื่อแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “มีการอบรมเป็นส่วนใหญ่ ครูแล้วก็จะประมาณเทอมละ 1 ฉบับ ก็ไม่ได้เน้นอะไรที่จะเป็นรูปแบบใหญ่โตมากซึ่งจะเป็นบางส่วนที่จะเป็นวิจัยแผ่นเดียว มันก็จะ เป็นวิจัยที่ข้อมูลต่าง ๆ ที่ไม่พร้อม ตัวชีวิตของนักเรียนด้านต่าง ๆ มันก็ยังไม่ มี ...”

ผลจากการดำเนินงานพบว่า ครูเน้นการทำวิจัยแผนเดียวตามความรู้ ความสามารถ ของครูผู้สอนซึ่งสามารถแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้พอสมควร และบางส่วนของ ครูมีความชำนาญในการทำวิจัยมากขึ้น และสามารถพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการได้ สามารถใช้ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมนักเรียนอ่านไม่คล่อง คำภาษาอังกฤษ กิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการคิด เป็นต้น

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ มีการสำรวจความ ต้องการสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยโรงเรียนสนับสนุนงบประมาณจำนวน 36,000 บาท การดำเนินงาน มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งการผลิต การจัดเก็บ การบำรุงรักษา และจัดระดม ความคิดเพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน จัดประกวดสื่อเพื่อให้มีสื่อ นวัตกรรมที่ทันสมัย และมีความหลากหลาย ดังที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ครู (รองผอ.) จะจัดงบประมาณที่ได้เป็น ค่าวัสดุ จัดซื้ออุปกรณ์ให้ จากเดิมที่เราวางมาตรการไว้ว่า ในรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ปีหนึ่ง จะดูว่าใครผลิตสื่อการเรียนการสอนกี่ครั้ง ก็ชนิดใช้กับวิชาอะไรบ้าง ครูก็จะเขียนมาน้อยๆ ใน แผนว่าสิ่งที่ใช้แล้วมีผลิตเอง หรือว่ายืม คนที่ยืมสื่อก็จะมีสมุดยืมสื่อในโรงเรียน... ส่วนสื่อที่ครู ผลิตก็จะเป็นพวกชาร์ต บัตรคำ สื่อวิทยาศาสตร์ คุณครูจะใช้ที่เราซื้อสำเร็จมากกว่าที่จะผลิต”

ผลการดำเนินงานพบว่า ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ จัดหา หรือ ซ่อมแซมเพื่อใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประกวดสื่อที่ครูแต่ละชั้นจัดทำขึ้น ทำให้มีสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งนี้ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อไม่ เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นจึงใช้วิธีการระดมทรัพยากรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี สมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีบริจาค เครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน 50 เครื่อง คอมพิวเตอร์ของบริษัท จำนวน 40 เครื่อง คอมพิวเตอร์ใช้เพื่อ การเรียนการสอนจำนวน 90 เครื่อง ใช้เพื่อสืบค้นอินเทอร์เน็ต จำนวน 5 เครื่อง และใช้ในงาน บริหาร จำนวน 5 เครื่อง รวมโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ทั้งสิ้น 190 เครื่อง นอกจากนี้ ครูผู้สอนทุกคน มีความสามารถในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบร้อยละ 100

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดไว้หลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ โครงการพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น โดยสนับสนุนงบประมาณจำนวน 134,492 บาท การดำเนินงาน มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และให้ครูผู้สอนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในอาคารเรียน หรือห้องเรียน เช่น การพัฒนาห้องสมุด 3 ช่วงชั้นอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจึงมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเพียงพอต่อการในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีมากถึง 16 แห่ง เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดช่วงชั้นที่ 1-3 ห้องวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ห้องพิพิธภัณฑ์ สวนวรรณคดี สวนเกษตรแก้วมังกร เป็นต้น ในส่วนของแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษาที่จัดทำบัญชีไว้ มี 12 แห่ง เช่น วัดพิบูลเงิน ตลาดบางใหญ่เก่า วัดปรังค์หลวง ศาลเจ้าบางใหญ่ โรงกรองน้ำมหาสวัสดิ์ และโรงถ่ายภาพยนตร์กันตนา เป็นต้น ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “โรงเรียนจะจัดเงินงบประมาณให้นักเรียนไปทัศนศึกษาทุกปี ทุกชั้น เราจัดอยู่ในแผนแล้ว ก็ให้นักเรียนไปแล้วแต่ความต้องการของเขา (นักเรียน) อันนี้คือแหล่งเรียนรู้ข้างนอกที่นี้แหล่งเรียนรู้ข้างนอก เขา (ครูและนักเรียน) ก็จะไปวัด สถานประกอบการ จะมีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน กลองยาว ดนตรีไทย งานอาชีพ...ภายในโรงเรียนเราก็จัดแหล่งเรียนรู้ สวนวรรณคดี สวนวิทยาศาสตร์ ครูเขาก็จะพาเด็กๆ มาเดินว่านักวิทยาศาสตร์คือใครคนไหน ”

ผลการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สร้างความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ สนุกสนาน เพลิดเพลิน เมื่อเข้ามาในโรงเรียนเปรียบเสมือนเป็นบ้านแห่งการเรียนรู้ ครูพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แสวงหาความรู้ มีนิสัยรักการอ่านการค้นคว้า ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยโรงเรียนได้การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการนิเทศภายในแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้นำในการนิเทศ โดยมีรองผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นรองประธาน และคณะครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกรรมการ มอบให้กลุ่มสาระได้มีการนิเทศกันเอง และการนิเทศแบบรายช่วงชั้น และระหว่างครูใน

แต่ละชั้นเรียน การนิเทศการศึกษา จัดระบบการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยการนิเทศแบ่งเป็น 3 ระดับ คือการนิเทศโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และการนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เริ่มจัดทำปฏิทินการนิเทศต้นภาคเรียน และนิเทศตามปฏิทินที่กำหนด การนิเทศภายในนี้ ดำเนินการโดยคณะกรรมการนิเทศเป็นประจำทุกเดือน เวียนไปตามกลุ่มสาระ ทั้งนี้ การนิเทศจะเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ไม่มีการจับผิดแต่เป็นการให้คำแนะนำ ปรีกษา ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “การนิเทศการศึกษา เรา นิเทศกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งต่อคน เพราะฉะนั้นครูที่นี้ก็จะหลายคนก็จะสลับกันไป และวิธีการ นิเทศก็จะใช้แบบกัลยาณมิตร ไม่ใช่ผู้บริหารอย่างเดียว ไม่ใช่วิชาการอย่างเดียว ก็จะมีครูกับครูด้วย แล้วก็จะจัดเป็นช่วง” การนิเทศภายในที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูผู้สอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากได้รับคำแนะนำจากผู้นิเทศ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ แนวทางการปฏิบัติงานที่สามารถแก้ไขปัญหา และการพัฒนาผู้เรียนได้มากขึ้น

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมแนะแนวซึ่งกิจกรรมหลักคือ การดำเนินงานของฝ่ายแนะแนว ประจำโรงเรียน มีหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษาเป็นงานหลัก และครูประจำชั้น ให้คำแนะนำ ทั้งเรื่องการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ ความประพฤติ ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน กิจกรรมการแนะแนว เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาทักษะชีวิตซึ่งฝ่ายบริหารได้ให้ความสำคัญ เพราะถือว่าเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยในช่วงเช้า ผู้อำนวยการโรงเรียนจะนำข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ มาแจ้งให้นักเรียนทราบดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ส่วน ป.6 เราก็คงติดตามว่า โรงเรียนจะรับเมื่อไร ที่ไหนมีโครงการพิเศษเราก็คงติดตาม ผมมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์หน้าแถว จะบอกเด็กก่อนว่า ข่าวเรื่องการศึกษาอะไรบ้าง ก็จะชี้แจงให้นักเรียนฟังในตอนเช้า ผมจะเดินรอบ โรงเรียน ก็จะเปิดข่าวสารดูก่อน เสร็จแล้วเราก็คงประชาสัมพันธ์...”

ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ต่อ การขอทุนการศึกษา การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ โดยโรงเรียนมีระบบคัดกรองข้อมูล และข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ ยังมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน บริการ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียนในด้านการเรียน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ส่งผลให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักการวางแผน และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สามารถปรับตัวให้เข้ากับ สังคมได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยโรงเรียนสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการจำนวน 36,000 บาท การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เริ่มจากการที่ผู้อำนวยการโรงเรียนสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญที่ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ในส่วนของการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีการวางแผนร่วมกันระหว่างคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน โครงการต่าง ๆ จัดทำเพิ่มสะสมงาน ระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดทำมาตรฐานของโรงเรียนกับมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกัน จากนั้นจึงกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละมาตรฐาน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “การประกันคุณภาพผมมาเริ่มแรกก็ดำเนินการแล้ว ในปี 43 ก็สร้างความตระหนักให้กับครูแล้วว่าในเรื่องการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ แล้วมันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนเพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน เพราะฉะนั้นโรงเรียนเราต้องพัฒนาแล้ว...”

ผลจากการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้โรงเรียนผ่านการประเมินภายในจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 และผลจากการประเมินโดยองค์กรภายนอก จำนวน 14 มาตรฐาน ระดับการศึกษาปฐมวัย ผลการประเมินในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ย 3.60 มาตรฐานผู้เรียนมีผลการประเมินโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 3.69 มาตรฐานด้านครูมีผลการประเมินโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 3.62 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.50 ทั้งนี้ผลการประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการประเมิน มีค่าเฉลี่ย 3.36

ปัญหาที่พบคือ การประเมินของ สมศ. ในรอบที่สอง เป็นการประเมินแบบกัลยาณมิตรที่จะมาประเมินเมื่อไรไม่บอกให้โรงเรียนทราบล่วงหน้า ครูจึงไม่ได้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมิน เนื่องจากครูทุกคนต้องร่วมอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ซึ่งไม่สามารถยกเลิกได้ จึงไม่สามารถให้ข้อมูลได้เต็มที่ ข้อมูลที่ได้ไปไม่ตรงกับความเป็นจริงมากนัก ผลการประเมินจึงคลาดเคลื่อน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “พอมาคราวที่แล้ว (ประเมินรอบสอง) มีอุปสรรคนิดหนึ่ง ก็มีบางรายการพอใช้ เขามาสามวัน ไม่บอกด้วยบังเอิญวันที่สามโปรแกรมของเรานัดครูทั้งโรงเรียนอบรมคอมพิวเตอร์มันก็หลีกเลียงไม่ได้เพราะเชิญวิทยากรแล้ว...เพราะฉะนั้นวันที่สามได้แต่ข้อมูลไปไม่เท่าไรมันผิดเพี้ยน...”

1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

โรงเรียนได้ให้บริการ และส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนบุคคลทั่วไป ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ชุมชนมีส่วนร่วม การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ต่อต้านยาเสพติดโครงการโรงเรียนสีขาว เป็นต้น วิธีดำเนินงานคือการแจ้งนโยบายการให้บริการชุมชนให้กับคณะครู และผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งการให้บริการความรู้กับบุคคลภายนอกด้านการประกอบอาชีพ ต่างๆ และยังให้บริการเกี่ยวกับอุปกรณ์ อาคารสถานที่ คอมพิวเตอร์ การเป็นวิทยากร ห้องสมุดเคลื่อนที่ ลานกีฬา การเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การรณรงค์การเลือกตั้ง เป็นต้น

ผลการดำเนินงานสรุปได้ว่าโรงเรียนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในด้านวิชาการ ทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดอบรมให้กับคณะครู ด้วยการขยายผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นชุมชนมีส่วนร่วม และการช่วยเครือข่ายการศึกษา ร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ในการส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในโรงเรียน จำนวนหลากหลายสาขาวิชา นอกจากนี้ยังให้ความร่วมมือกับบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ข้อมูลเพื่อทำการวิจัย เช่น กรมวิชาการ และให้บริการด้านคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และการงานอาชีพเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้านอาชีพเสริม การทำขนมอบ และอาชีพเสริมสวย เป็นต้น

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

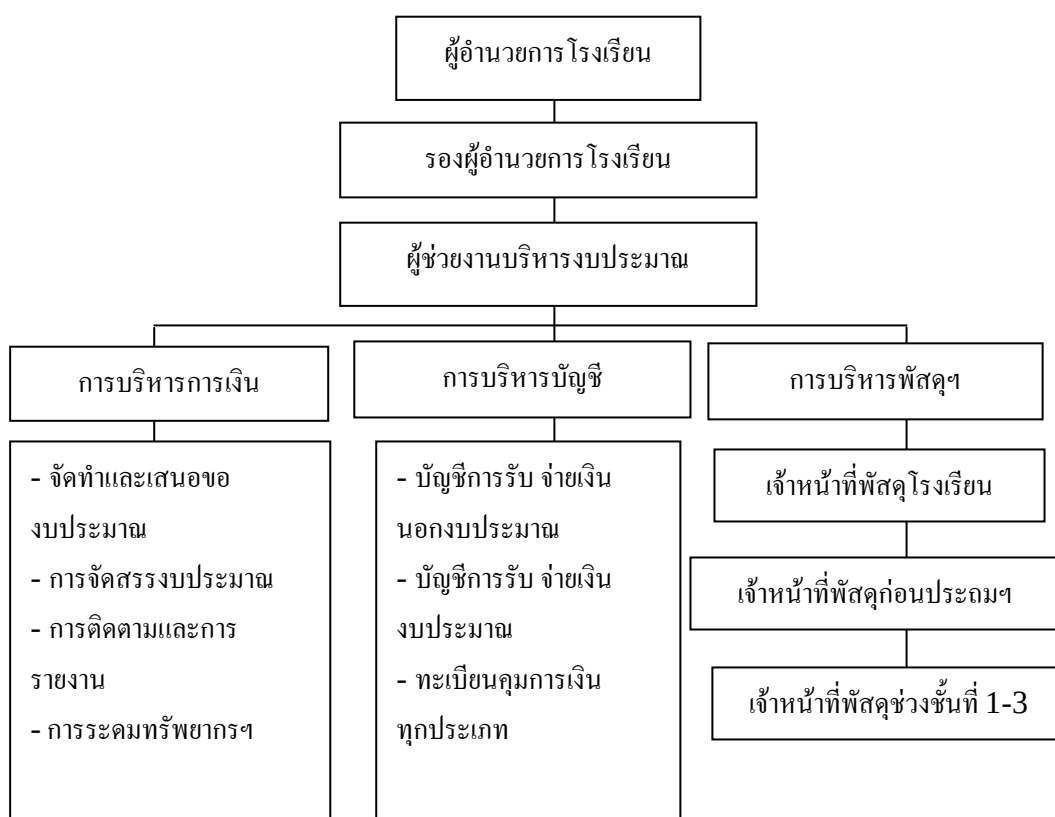
โรงเรียนให้ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ หลายโครงการ เช่น โรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้มีการสร้างเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และด้านต่าง ๆ และเป็นโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นสถานที่ศึกษาดูงานและเครือข่ายของโรงเรียนที่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับโรงเรียนที่อยู่ในเขตภาคกลาง นอกจากนี้ยังเป็นโรงเรียนแกนนำโครงการโรงเรียนสีขาว เป็นต้น

2. บริหารงบประมาณ

วิสัยทัศน์ คือ ภายในปี พ.ศ. 2551 การบริหารงบประมาณต้องถูกต้อง โปร่งใส เป็นไปด้วยความถูกต้องว่าด้วยระเบียบการเงิน และวัสดุ ตรวจสอบได้ นำกระบวนการเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปฏิบัติงาน

พันธกิจ คือ ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ และประสานความร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง พัฒนาระบบการบริหารงบประมาณให้ได้มาตรฐานมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ขององค์กร และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับงานและกิจกรรม

แผนกลยุทธ์ คือ พัฒนาความรู้ให้กับบุคลากร จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน สร้างขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงินให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบ โรงเรียนได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงบประมาณไว้ ดังนี้

ภาพที่ 5 โครงสร้างการบริหารงบประมาณ โรงเรียนพิบูลทองวิทยา

2.1 การจัดทำ และเสนอของบประมาณ

โรงเรียนกำหนดโครงการสนับสนุนการบริหารจัดการและเรียนรู้ งบประมาณ 15,731,160 และเงินนอกงบประมาณ 174,240 บาท การจัดทำ และเสนอของบประมาณ ได้กำหนดแนวนโยบายด้านงบประมาณที่เป็นระบบ และถูกต้องตามระเบียบราชการ การจัดทำ และเสนอของบประมาณ ชี้แจงให้กับรองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบเกี่ยวกับการเสนอของบประมาณตามขั้นตอนที่ถูกต้อง

การจัดสรรงบประมาณจะดำเนินการจัดสรรตามแผนงานที่กำหนด เมื่อทุกคนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดทำและเสนอของบประมาณแล้ว จึงประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาถึงทิศทางการพัฒนา จัดลำดับความสำคัญ และสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “แผนที่เราจัดทำ (แผนการใช้งบประมาณ) เราจะคำนึงถึงงบประมาณรายหัวเป็นสำคัญ งบอุดหนุนทั่วไป เพราะว่าบางครั้งเงินต่าง ๆ ที่เราได้มามัน ไม่นิ่ง (ไม่แน่นอน) เป็นของผู้ปกครอง มันขึ้นอยู่กับโครงการที่โรงเรียนดำเนินการ ที่นึ่งก็คือเรื่องของเงินอุดหนุน...เราจะเอามากระจายว่าตรงนี้จะจัดงบเท่าไร” เมื่อโรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นระบบแล้วจึงนำเสนอให้กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับทราบ และเสนอของบประมาณตามแผนที่กำหนดโดยความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้น ส่งผลให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

ฝ่ายบริหารจะดำเนินการจัดสรรงบประมาณตามแผนการใช้งบประมาณที่ได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินการไว้ ทั้งนี้ การจัดสรรงบประมาณจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการเพื่อร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และปรับลด หรือเพิ่มตามความเหมาะสมของการดำเนินงานในแต่ละ โครงการ การจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน โดยประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนโยบาย แนวทางการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากนั้นจึงมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระแต่ละกลุ่ม จัดทำแผนงาน/โครงการตามแผนงาน และเป้าหมายที่ตั้งไว้ แล้วนำเสนอของบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

โรงเรียนกำหนดโครงการบริหารงบประมาณ เพื่อบริหารจัดการด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้เงิน โดยมีกิจกรรมสานฝันการเงิน พัสตูลูกโลกสากล จัดการอบรมสัมมนา บุคลากรด้านการเงิน การบัญชี การตรวจสอบภายในด้านการเงิน การบัญชีของสถานศึกษา และมีการตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์ประจำปีให้มีความถูกต้อง การดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ที่ให้ถูกต้อง ทั้งนี้ โรงเรียนมีการดำเนินการควบคุมภายในที่เป็นระบบตามมาตรฐานของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และรายงานผลการติดตาม ประเมินผลการควบคุมภายใน ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนด คณะกรรมการมี 3 ชุด คือ คณะกรรมการติดตามตรวจสอบ คณะกรรมการประเมินองค์ประกอบ และคณะกรรมการอาวุโสมีหน้าที่ให้คำแนะนำ เมื่อโครงการต่าง ๆ ได้รับงบประมาณตามที่เสนอขอแล้ว จึงดำเนินงานตามปฏิทินงานที่กำหนด ระหว่างดำเนินโครงการจะมีคณะกรรมการควบคุมภายใน ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามที่เสนอขอ โดยคณะกรรมการจะติดตาม ตรวจสอบการใช้งบประมาณ ทั้งระหว่างและสิ้นสุดโครงการ เพื่อรายงานให้ฝ่ายบริหารทราบ และเมื่อสิ้นสุดโครงการผู้รับผิดชอบโครงการจะรายงานผลการดำเนินงานให้ที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีกิจกรรมย่อยคือ ผ้าป่าการศึกษา และทุนการศึกษา กิจกรรมผ้าป่าการศึกษา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นมาโดยร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการวางแผนการเพื่อนำเงินที่ได้จากการบริจาคมาพัฒนาโรงเรียน ดำเนินกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ บริเวณโรงเรียน สวนหย่อม จัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “โรงเรียนจะจัดทอดผ้าป่า หรืออะไรต่าง ๆ มีโครงการผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา เราดำเนินการตั้งแต่ ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นมา เราทอดผ้าป่าทุกปี เดิมโรงเรียนเรา เป็นหลุมเป็นบ่อหมดเลย มีแอ่งน้ำรอบโรงเรียน แล้วยังมีตึกใหม่อีก...เงินที่ได้เราก็นำมาจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่น” นอกจากนี้ ยังมีเงินรายได้จากการประมูลร้านอาหารที่มาขายในโรงเรียน ประมาณเดือนละ 30,000 บาท ซึ่งยังไม่เพียงพอกับความต้องการ งบประมาณโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จำนวนมากในแต่ละปี คือ งบประมาณที่ได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีทั้งการสร้าง

อาคารเรียน งบประมาณการจ้างครูอัตราจ้าง จำนวน 11 คน คอมพิวเตอร์จำนวน 50 เครื่อง วงดนตรีไทย จำนวน 2 วง และงบประมาณสนับสนุนรายการอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงประเด็น ดังกล่าวว่า “พวกอุปกรณ์ก็จะมี อบจ. ก็จะมาให้ครูอัตราจ้าง 11 คน ครูต่างประเทศ 3 คน แล้วคอมพิวเตอร์ 50 เครื่อง แล้วก็ดนตรีไทย 2 วง อบจ. จัดสรรให้ เป็นล้านเฉพาะเงินเดือนครูก็เท่าไรแล้ว...”

นอกจากนี้ เทศบาลตำบลบางม่วงให้การสนับสนุนงบประมาณเป็นจำนวนมาก เช่น สร้างห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เทพื้นคอนกรีตรอบอาคารเรียน เป็นต้น

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

โรงเรียนกำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารงานการเงิน บัญชี พัสดุ และสินทรัพย์ จัดอบรมพัฒนาบุคลากร การศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดทำเอกสารให้ถูกต้องตามระเบียบที่ราชการกำหนด การมอบหมายงานด้านบัญชี การจัดทำพัสดุ และการบริหารสินทรัพย์ ฝ่ายบริหารสำรวจความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของบุคลากรก่อนการปฏิบัติงานหรือมอบหมายหน้าที่ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในส่วนของการปฏิบัติงานนั้น มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงิน เพื่อความโปร่งใส และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ตรวจสอบ ให้ความรู้กับคณะกรรมการในเรื่องของระเบียบที่ต้องปฏิบัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่

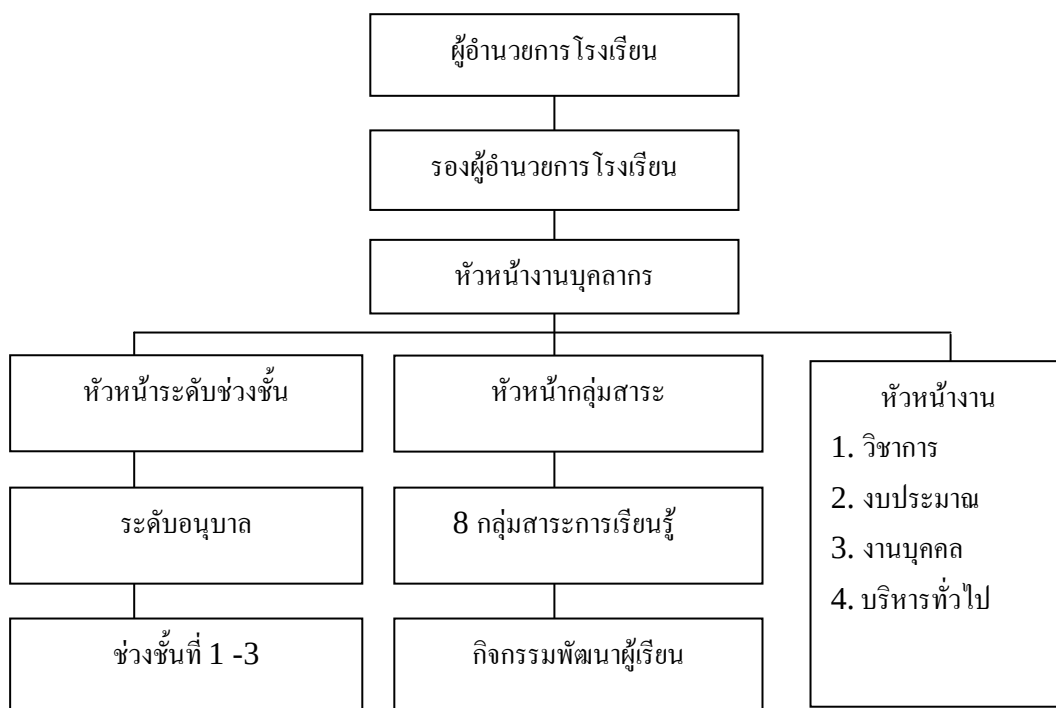
3. การบริหารบุคคล

วิสัยทัศน์ คือ ภายในปี พ.ศ. 2551 โรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากรทุกคน ให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการเทคโนโลยีมาปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

พันธกิจ คือ พัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ สร้างขวัญ กำลังใจให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง

แผนกลยุทธ์ คือ ส่งเสริมให้ครูได้รับฟังการบรรยายธรรมในโอกาสอันควรและปฏิบัติงานด้วยความสามัคคี จัดและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษา ทักษะศึกษา เพื่อสร้างขวัญและ

กำลังใจรวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และ
จรรยาบรรณครูมีโครงสร้างการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ โรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน
บุคคล ดังนี้

ภาพที่ 6 โครงสร้างการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพิบูลทองวิทยา

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งสรรหาบรรจุแต่งตั้ง

โรงเรียนดำเนินการเพื่อวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง พบว่าโรงเรียน
ยังขาดอัตรากำลังเป็นจำนวนมาก ปีการศึกษา 2549 มีข้าราชการครูในสังกัด จำนวน 45 คน
ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 2 คน และข้าราชการครู จำนวน 43 คน
นอกจากนั้น เป็นครูช่วยราชการ 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่งครูจ้างสอน จำนวน 13 คน โดยจ้าง
จากงบประมาณประเภทรายได้ของสถานศึกษา จำนวน 2 คน จ้างจากงบประมาณองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 9 คน พนักงานราชการจ้างจากงบประมาณรายจ่าย จำนวน 1 คน และ
นอกจากนี้ยังมี ครูพี่เลี้ยงระดับปฐมวัยซึ่งจ้างจากงบประมาณของผู้ปกครอง จำนวน 6 คน นักการ
ภารโรง จำนวน 2 คน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังก็ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขจึงเป็นภาระที่โรงเรียนต้องดำเนินการแก้ไขโดยมีการประสานงานขออัตรากำลังจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และนอกจากนี้ โรงเรียนต้องหางบประมาณเพื่อจ้างครูอัตราจ้าง และการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ส่งผลให้การแก้ปัญหาการขาดแคลนครูบรรเทาไปได้ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ตอนนี้โรงเรียนเราขาดแคลนอัตรากำลัง 11 อัตรา เราได้อบจ. มาช่วยก็เลยช่วยแก้ปัญหาไปได้ เราแก้ปัญหาเองใช้เงินรายได้ของสถานศึกษา เช่น การโรง ครูบางคนที่เราจำเป็นต้องหามา เราก็จะใช้เงินจ้าง ส่วนใหญ่อบจ. จะช่วยเหลือดีมากเลย ถ้า อบจ. ไม่ช่วยนะละสำรสายเลยในแต่ละชั้นเนี่ย... فعือญเราได้นายกอบจ. ดี สนใจการศึกษา”

3.2 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

โรงเรียนกำหนดโครงการบริหารงานบุคลากร หลายกิจกรรม เช่น การพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยี การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การจัดสวัสดิการ และการนำภูมิปัญญามาช่วยพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น วิธิดำเนินการ มีการวางแผนการพัฒนา สำนวสสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการพัฒนา มีการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งนี้ การประเมินผลการปฏิบัติงานมีคณะกรรมการประเมินในแต่ละช่วงชั้น แต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นเพียงให้คำแนะนำ และเป็นผู้อนุมัติ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เราจะมีทีมงานบริหารทั้งวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป... ทีมประเมินผลงานจะอยู่ในชุดเนี่ย บางคนพอไม่ได้ (2 ชั้น) ก็หมดกำลังใจ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของตนเองลดน้อยลง เพราะขาดความต่อเนื่อง”

การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูจะพิจารณาจากประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีความต่อเนื่องของการทำงานหรือไม่ ทั้งนี้ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ประมาณ ร้อยละ 90 จะมีความพร้อมทั้งงานวิจัย การสอนแบบบูรณาการ แต่จะมีบางส่วนที่ยังมีผลการปฏิบัติงานที่ยังไม่ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ส่วนใหญ่จะเป็นครูผู้ชายที่ทำงานไม่ต่อเนื่อง เอกสารหลักฐานมีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับครูผู้หญิง ครูบางคนงานด้านวิชาการดีเยี่ยมแต่มีความสามารถด้านอาคารสถานที่สามารถทำงานได้ดี อาจได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ

3.3 วินัย และการรักษาวินัย

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับข้าราชการครูและบุคลากรไว้ในแผนกลยุทธ์ ทั้งนี้ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโดยภาพรวม ไม่มีทั้งดื่มสุรา เล่นการพนัน สูบบุหรี่ หรือพฤติกรรมเกร โดยภาพรวมบุคลากรประมาณร้อยละ 90 สามารถพัฒนางานได้ดี แต่ยังมีบางส่วนคือครูผู้รับผิดชอบด้านกีฬาจะมีผลการปฏิบัติงานที่ด้อยกว่าครูในกลุ่มอื่น ๆ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้กล่าวถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงาน ระเบียบวินัยของข้าราชการครูว่า “ในส่วนของครูกินเหล้าก็ไม่มี สูบบุหรี่ก็ไม่มี ข้าราชการครูรักษาระเบียบวินัยดีนะ แทบจะไม่มีก็จะมีความใคร่ทำสม่ำเสมอ ไม่สม่ำเสมอ...แต่โดย 80-90 % จะพัฒนางานดี ก็จะมีกลุ่มกีฬาที่จะพัฒนางานด้านการเรียนการสอนด้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ”

4. การบริหารทั่วไป

วิสัยทัศน์ คือ ภายในปี พ.ศ. 2551 โรงเรียนมุ่งพัฒนา ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียน ภายใต้อิทธิพลและโอกาสทางการศึกษา สร้างบรรยากาศ การบริหารงาน และความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

พันธกิจ คือ ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สุขภาพพลานามัย ปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และอบายมุขทั้งปวง ส่งเสริมการให้บริการทางการศึกษา และให้ความร่วมมือกับชุมชน ประชากรทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ทัวถึง และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

โรงเรียนพิบูลทองวิทยาได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานทั่วไป ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 7 โครงสร้างการบริหารทั่วไปโรงเรียนพิบูลทองวิทยา

4.1 การดำเนินงานธุรการ

โรงเรียนกำหนดโครงการระบบงานธุรการ และการให้บริการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานธุรการให้มีประสิทธิภาพโดยจ้างเจ้าหน้าที่ธุรการ จำนวน 1 คนเพื่อปฏิบัติงานธุรการโดยไม่ต้องให้ครูผู้สอนมาปฏิบัติหน้าที่ ผลการดำเนินงานพบว่า งานธุรการมีระบบการบริหารจัดการ และงานสารบรรณที่เป็นระบบ นอกจากนี้ โรงเรียนได้ลดขั้นตอนการให้บริการ 6 จุดซึ่งสามารถลดขั้นตอนการดำเนินงานการให้บริการแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ส่งผลให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เรามีอินเตอร์เน็ตดูงานที่เขตหรือดูอะไร ถ้าเครื่องเราไม่พอก็ขอยืมจาก อบจ. เนี่ย เราไม่มีปัญหางานธุรการ เจ้าหน้าที่ที่เราให้เขาสอนน้อยหน่อย ให้เขาสอนไม่เกิน 14 ชั่วโมง เราจะจ้างครูธุรการมา 1 คน รับโทรศัพท์ งานทะเบียน งานธุรการ ไม่ต้องสอน ไม่ใช่ครูให้เงินเดือน 5,500 บาท”

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง มูลนิธิ และสมาคมศิษย์เก่า ที่เป็นกำลังสำคัญในการร่วมกันระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองมีหน้าที่หลักในการช่วยเหลือ ดูแลให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมของบุตรหลาน ถ้าหากคณะครูกล่าวตักเตือนนักเรียนแล้วนักเรียนยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ครูฝ่ายปกครองจะเชิญผู้ปกครองของนักเรียนมาช่วยกันหาแนวทางแก้ไข มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ช่วยเหลือด้านวัสดุ อุปกรณ์ ตามศักยภาพของแต่ละคน ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “โรงเรียนเรามีคณะกรรมการหลายชุดนะที่ช่วยเหลือเรา ก็มีคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองมีบทบาทในการช่วยเหลือเรื่องการเรียนการสอน การดูแลพฤติกรรมเด็กที่ไม่เรียบร้อย เราก็จะเชิญเขามา มาพูดคุย สำหรับเด็กที่มีปัญหานั้น มีเด็กที่เก เราก็เรียกผู้ปกครองมานั่งด้วย เดือนที่แล้วก็ 7-8 คน เด็กสูบบุหรี่”

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา ให้ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ กรรมการโรงเรียนบางคนยังเป็นผู้ที่มีบทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่นจึงสามารถช่วยสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้อย่างเต็มที่ และบางคนยังมีฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจดีจึงสามารถช่วยเหลือโรงเรียนในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ การพัฒนาปรับปรุงอาคารเรียน สภาพแวดล้อมรอบโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดโครงการจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอจึงใช้วิธีการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเพื่อขอความร่วมมือในด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งโรงเรียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยในปีการศึกษา 2548 โรงเรียนได้รับบริจาคคอมพิวเตอร์ในลักษณะของการยืมใช้งานจำนวน 50 เครื่อง จัดจ้างบริษัทคอมพิวเตอร์ในลักษณะเช่าเครื่องเพื่อให้นักเรียนได้เรียนโดยบริษัทจะรับผิดชอบเรื่องครูผู้สอน การซ่อมแซม

จำนวน 40 เครื่อง โดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนจำนวน 90 เครื่อง ทั้งนี้ โรงเรียนมีอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูลเพียง 5 เครื่อง และใช้ในการบริหารงาน จำนวน 5 เครื่อง

สภาพปัญหาการดำเนินงาน การพัฒนาระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า โรงเรียนได้รับงบประมาณจากราชการไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อสื่อด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จึงไม่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ระบบคอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนใช้งานอยู่ มีคุณภาพไม่ทันสมัย ระบบอินเทอร์เน็ตไม่สมบูรณ์ และที่สำคัญโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการดูแล การซ่อมบำรุง งบประมาณไม่เพียงพอต่อการขอใช้บริการ พื้นที่เว็บไซต์ ส่งผลให้การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน

4.4 การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

โรงเรียนไม่ได้กำหนดโครงการเพื่อดำเนินงาน แต่ในทางปฏิบัติมีการประสานงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษาหลายลักษณะ เช่น ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับอำเภอ โรงเรียนต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ปีการศึกษา 2544 ครูได้รับรางวัล Teacher Award จำนวน 5 คน เป็นโรงเรียนแกนนำปฏิรูปภาคกลาง โรงเรียนแกนนำพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และการขยายเครือข่าย เป็นต้น จากการที่โรงเรียน และครูได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ หรือครูต้นแบบในด้านต่าง ๆ จึงส่งผลให้ต้องมีการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง และนอกจากนี้ โรงเรียนให้บริการ คำแนะนำ ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการศึกษากับคณะศึกษาดูงานหลายคณะในแต่ละปี ตลอดจนการประสานงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาให้ความช่วยเหลือ บริการกับโรงเรียนที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในโครงการต่าง ๆ การให้ความร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ในการส่งนักศึกษา มาฝึกประสบการณ์ เช่น นักศึกษาพยาบาลวิชาชีพจากหน่วยงานสาธารณสุขทุกภาคเรียนที่ 1 ให้ความร่วมมือนักเรียนเสริมสวมาฝึกประสบการณ์อาชีพ การคัดผมนักเรียน เป็นต้น

4.5 การจักระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

โรงเรียนมีแนวคิดในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยมีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ และทุกฝ่าย ตามแนวคิด ทฤษฎีการงานงานของ เดมมิง Damming Cycle (P D C A) ในทุกกิจกรรมการดำเนินงานจะมีการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้ จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการปฏิบัติงาน จะมีการสร้างความตระหนัก และจิตสำนึก ที่ดีให้กับบุคลากรทุกคน โรงเรียนแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 งานตามหลักการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล โดยมีรองผู้อำนวยการโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหาร จำนวน 2 คน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบคนละ 2 งาน คือ รองผู้อำนวยการโรงเรียนคนที่ 1 รับผิดชอบงานวิชาการ และงานบุคคล รองผู้อำนวยการโรงเรียนคนที่ 2 รับผิดชอบงานงบประมาณ การเงิน และงานบริหารทั่วไป นอกจากนี้ยังมีผู้ช่วยรับผิดชอบงานทั้ง 4 อีกจำนวน 4 คน คือ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายงานบุคลากร ผู้ช่วยฝ่ายงานงบประมาณ การเงิน และผู้ช่วยฝ่ายบริหารทั่วไป และมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 10 คน มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือถึงการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง คณะกรรมการชุดดังกล่าวมีหน้าที่กำหนดแผนงานการพัฒนาโรงเรียน การติดตามการปฏิบัติงาน และการร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหารโรงเรียน

4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดงานพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศไว้ในแผนกลยุทธ์ โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณด้านคอมพิวเตอร์เป็นจำนวนหลายรายการทั้งจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 50 เครื่อง คอมพิวเตอร์จากการจัดจ้าง หรือเช่าของบริษัทจำนวน 40 เครื่อง ทั้งนี้ โรงเรียนมีห้องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนจำนวน 4 ห้องเรียน มีคอมพิวเตอร์ใช้เพื่อการเรียนการสอนจำนวน 90 เครื่อง ใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลระบบอินเทอร์เน็ต จำนวน 5 เครื่อง และใช้ในงานบริหารจำนวน 5 เครื่อง สภาพปัญหาการดำเนินงาน พบว่ากิจกรรมยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย เนื่องจากโรงเรียนมีสื่อเทคโนโลยี ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน การติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตไม่สามารถใช้งานได้เต็มที่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่ปฏิบัติการโดยตรงเกี่ยวกับระบบการดูแล การซ่อมบำรุง ขาดแคลนงบประมาณใช้จ่ายค่าบริการด้านการขอใช้พื้นที่เว็บไซต์ ส่งผลให้การจักระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนไม่เป็นปัจจุบัน และไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการบริหารจัดการได้อย่างเต็มที่

4.7 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดโครงการปรับปรุง และพัฒนาสภาพแวดล้อม การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งบริเวณภายใน และภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เช่น การปรับปรุงสวนหย่อม การเทพื้นคอนกรีตทั่วบริเวณโรงเรียน การปรับพื้นที่ที่น้ำท่วม เป็นการระดมงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนในการดำเนินกิจกรรม ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “งบประมาณที่ได้มาจากทอดผ้าป่า หรืออะไรต่าง ๆ เป็นส่วนบริจาค มีโครงการผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาเราดำเนินการได้ มีการทอดผ้าป่าทุกปี เดิมอาคารเรียนเราเป็นหลุม เป็นบ่อรอบโรงเรียน ก่อนข้างจะไม่ค่อยดี แล้งยังมีตึกใหม่อีกสองตึก เราก็เอาเงินผ้าป่าที่ทอดแต่ละปี ...มาจัดจ้างทาสี ถมดิน ถมทรายรอบโรงเรียนจนกระทั่งถึงปีนี้ก็ค่อนข้างจะสมบูรณ์ ตอนนี้เรากำลังจะสร้างหลายอย่าง...เทศบาลเขาตั้งงบประมาณหลังคาไว้ให้อันนี้จากองค์กรส่วนท้องถิ่นและผู้ปกครอง”

ผลจากการดำเนินโครงการส่งผลให้โรงเรียนมีอาคารเรียนที่สวยงาม มั่นคง น่าอยู่น่าเรียน มีความพร้อมในการใช้งาน ทั้งบริเวณภายในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และบริเวณรอบอาคารเรียน ทางเดินตลอดจนรั้วรอบโรงเรียนเทพื้นปูน มีความสวยงามทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ทุกคนทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา

4.8 การรับนักเรียน

นโยบายการรับนักเรียนนั้น เป็นการกำหนดสัดส่วนจำนวนการรับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำหนดสัดส่วนการรับนักเรียนนี้เป็นการแก้ปัญหาสำหรับโรงเรียนที่มีชื่อเสียงโรงเรียนประจำจังหวัดซึ่งผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนกันเป็นจำนวนมากจึงแข่งขันกัน ทั้งนี้ในส่วนโรงเรียนสามารถรับนักเรียนได้ตามสัดส่วนที่กำหนดโดยนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่อพยพติดตามพ่อแม่มาจากต่างจังหวัดเพื่อมาประกอบอาชีพรับจ้าง เช่น การก่อสร้าง รับจ้างทั่วไป ทำงานบริษัท และมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานไปตามพื้นที่อื่น ๆ ตามโครงการ หรือ การเลิกจ้างของบริษัท และอีกส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ

4.9 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

โรงเรียนกำหนด 2 โครงการย่อยคือ การทอดผ้าป่าการศึกษา และทุนการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกันของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การร่วมกันระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้วยการทอดผ้าป่าการศึกษา เพื่อนำงบประมาณที่ได้มาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น การซ่อมแซมอาคารเรียน ตกแต่งห้องเรียน ห้องปฏิบัติการให้มีความสวยงามจัดสวนหย่อมบริเวณหน้าห้องเรียนเพื่อให้มีความสวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้

นอกจากนี้งบประมาณมาใช้ในการกิจกรรมทางวิชาการและอื่น ๆ ตามความจำเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “มีการจัดงานผ้าป่า ทอดผ้าป่าหรืออะไรต่าง ๆ โดยวางแผนผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา เราดำเนินการมาตั้งแต่ปี 43 เป็นต้นมา โรงเรียนเราทอดผ้าป่า ทุกปีเดิมโรงเรียน อาคารเรียนเป็นหลุมเป็นบ่อหมดเลย มีแอ่งน้ำรอบโรงเรียนสภาพโรงเรียนค่อนข้าง จะไม่ค่อยดี ...เราก็เอาเงินทอดผ้าป่าแต่ละปีนี้แหละมาทำ” ผลจากการร่วมระดมทุนการศึกษาโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนา ปรับปรุงให้มีความสวยงาม สะอาดร่มรื่น มีอาคารมั่นคงแข็งแรง พื้นบริเวณรอบโรงเรียนเทด้วยปูนคอนกรีตเสริมเหล็ก โรงเรียนมีรั้วรอบขอบชิด

4.10 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนกำหนดโครงการเพื่อสนับสนุนกิจการนักเรียนจำนวน 2 โครงการหลัก คือ โครงการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการจัดการ รักการทำงาน มีเจตคติต่ออาชีพสุจริต เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และครอบครัวตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และโครงการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงาม รักศิลปวัฒนธรรมไทย

โครงการแรก มี 3 กิจกรรมย่อย คือ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย มีการเลือกตั้ง คณะกรรมการสภานักเรียน กิจกรรมสารวัตรนักเรียน และการรณรงค์การเลือกตั้ง กิจกรรมที่สอง กิจกรรมร่วมใจพัฒนา ประกอบด้วย การประกวดห้องเรียน การพัฒนาชุมชน วัด และโรงเรียน กิจกรรมที่สาม สานฝันกลมเกลียว การปฐมนิเทศ และการปัจฉิมนิเทศ งบประมาณ จำนวน 139,000 บาท

โครงการที่สอง มี 4 กิจกรรมย่อย คือ กิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ สวดมนต์ประจำสัปดาห์ การตอบปัญหาธรรมะ การเข้าค่ายจริยธรรม (ค่ายพุทธบุตร) รายการธรรมศึกษา และการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ กิจกรรมที่สอง การแข่งขันกีฬาภายใน และกีฬาสัมพันธ์ กิจกรรมที่สาม กิจกรรมศิลปะน่าสุขใจ มีการจัดแสดงดนตรี นาฏศิลป์ การจัดประกวดดนตรี และร้องเพลง และกิจกรรมที่สี่ กิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัยในโรงเรียน มีการอบรมระเบียบวินัยของนักเรียน การเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการประชุมระดับชั้นเรียนงบประมาณ จำนวน 77,000 บาท

ผลจากการดำเนินพบว่านักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย มีวินัยในตนเอง สามัคคี มีความรับผิดชอบ และรู้จักการปรับตัว และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้ นำ ผู้ตามที่ดี เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา การทำงานระบบกลุ่ม การเสียสละ มีการจัดอบรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนอพยพมาจากต่างจังหวัด ติดตามผู้ปกครองมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีการย้ายเข้าย้ายออกตลอดเวลา นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีทั้งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ แตกต่างกัน ดังนั้นกฎระเบียบต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้น นักเรียนจึงมิได้ให้ความสนใจ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จึงเกิดขึ้น

4.11 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โรงเรียนเป็นโรงเรียนต้นแบบหลายโครงการทั้ง โรงเรียนต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ ต้นแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูได้รับรางวัลเกียรติยศจำนวนหลายคน ส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ การประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนจึงมีหลากหลายวิธีการทั้งจากการที่หน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรเอกชน สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มาจัดทำรายการหรือเชิญไปบันทึกเทปเพื่อเผยแพร่ชื่อเสียง เกียรติยศของโรงเรียน และในแต่ละปีการศึกษาจะมีคณะผู้ศึกษาดูงานจากหลายโรงเรียนและหลายหน่วยงานทั้ง หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารได้มาถ่ายทำรายการ นำเสนอเรื่องราวของโรงเรียนในด้านการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์โดยตรงให้กับโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการจัดทำวารสาร การประชาสัมพันธ์ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ถึงผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นระยะๆ

4.12 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนกำหนดโครงการบริหารงบประมาณไว้ในแผนกลยุทธ์ มีโครงการย่อยคือ สารพัดการเงิน พัสดุ วัสดุโลกสากล จัดอบรมสัมมนาบุคลากรด้านการเงิน การบัญชี การตรวจสอบภายในการเงิน การบัญชี และการตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์ประจำปี โดยโรงเรียนได้มอบหมายงาน แบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ในรูปของคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการใช้งบประมาณของโรงเรียน การเบิกจ่ายพัสดุ วัสดุอุปกรณ์ เป็นไปตามความต้องการจำเป็น และมีความถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

4.13 งานบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะ มีหลากหลายกิจกรรมที่โรงเรียนให้ความสำคัญทั้งด้านการศึกษา วิชาการ และการบริการด้านอื่น ๆ โดยกำหนดแนวทางหลักไว้ในแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน เช่น ด้านคอมพิวเตอร์โรงเรียนได้ให้บริการกับคณะครู นักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ และหน่วยงานต่าง ๆ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ใช้อบรมครูทุกกลุ่มประสบการณ์ และทุกหมวดวิชา ห้องทำงานอาชีพใช้อบรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ ด้านอาชีพ เช่น การทำขนมอบ เสริมสวย จัดบริการด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ทั้งด้านวิชาการ กีฬา เครื่องขยายเสียง เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ กับคณะครู และบุคคลทั่วไป เป็นต้น

โรงเรียนพิกุลทองวิทยาเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่ งบประมาณ ที่สำคัญคือ ศักยภาพของผู้บริหารในการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างพอเพียงในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และโดยเฉพาะอย่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือกระทรวงศึกษาธิการในการให้เป็นโรงเรียนแกนนำโรงเรียนต้นแบบหลากหลายโครงการซึ่งแสดงถึงความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดี

8. โรงเรียนสุธาอุทิศ

โรงเรียนสุธาอุทิศอยู่ตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 อาณาเขต ติดต่อกับทิศเหนือติดกับเขื่อนกั้นน้ำซึ่งติดกับลำคลองยาวตลอดแนวโรงเรียน และเป็นแนวกันเพื่อมิให้เกิดอันตรายกับนักเรียน ทิศใต้ติดกับถนนรอบรั้วโรงเรียนเชื่อมไปสู่ตัวเมืองอำเภอบางใหญ่ประมาณ 10 กิโลเมตร ด้านบริเวณรอบโรงเรียนเป็นท้องนาอันกว้างใหญ่ และเป็นสวนผลไม้ในชุมชน ทิศตะวันตกเป็นหมู่บ้านเรียงรายสลับกับป่าละเมาะ และหนองน้ำ ส่วนทางทิศตะวันออกเป็นเส้นทางจากตัวเมืองเข้าสู่ โรงเรียน แยกจากถนนสายหลักถนนนนทบุรีถึงสุพรรณบุรี ทางแยกเข้าโรงเรียนจะสังเกตเห็นได้ชัดเจนโดยมีป้ายบอกทางเข้าอยู่ใกล้กับห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี จากทางแยกเป็นถนนลาดยางประมาณ 1 กิโลเมตร ก่อนถึงโรงเรียนจะผ่านสถานีอนามัยตำบลเสาธงหิน ตลอดเส้นทางเป็นหมู่บ้านจัดสรร ชุมชน ร้านค้า และบางส่วนเป็นปารกเมื่อถึงทางสามแยกมองเห็นโรงเรียนอยู่ทางซ้ายมือ

ประวัติความเป็นมา โรงเรียนสุธาอุทิศ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2516 เปิดสอนนักเรียนในปี 2517 ผู้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนคือ หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอบางใหญ่ ผู้บริจาคที่ดินให้กับทางราชการคือคุณแม่ผาด คุณพ่อเผื่อน แก้วอินทร์ โดยโรงเรียนได้ดำเนินการแบ่งที่ดินผืนดังกล่าวให้เป็นส่วนของราชตามระเบียบแล้วจึงเก็บโฉนดที่ดินไว้กับที่ราชพัสดุจังหวัดนนทบุรี

ข้อมูลพื้นฐาน

ขนาดโรงเรียน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษาถึงระดับประถมศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน รวมฝ่ายบริหาร จำนวน 2 คน ครูประจำการจำนวน 18 คน ครูอัตราจ้างชั่วคราวจำนวน 16 คน และครูอัตราจ้างชาวต่างชาติ จำนวน 2 คน รวมครูทั้งสิ้น 40 คน และนักการภารโรง 1 คน จำนวนนักเรียน โรงเรียนเปิดสอน 3 ระดับคือ ก่อนประถมศึกษา มีอนุบาล 3 ขวบ อนุบาล 1-2 มีจำนวนนักเรียนชาย 141 คน หญิง 112 คน รวม 253 คน และระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 นักเรียนชาย จำนวน 395 คน หญิง 360 คน รวมนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 755 คน

อาคารเรียน และอาคารประกอบ มีอาคารเรียน จำนวน 3 อาคารคือ อาคาร 1 แบบ 017 จำนวน 4 ห้อง ใต้ถุนโล่ง มีลักษณะเป็นอาคารไม้สภาพค่อนข้างดีมั่นคงแข็งแรง อาคาร 2 แบบ 2/28

ปรับปรุงพิเศษใต้ถุนโล่ง มีจำนวน 9 ห้องเรียน และอาคาร 3 เป็นอาคาร 2 แบบ 2/28 เช่นเดียวกับ อาคาร 2 มีจำนวน 9 ห้องเรียน บริเวณหน้าโรงเรียนมีสนามกีฬาอเนกประสงค์ จำนวน 1 สนาม และ สนามบาสเกตบอลอีก 1 สนาม ห้องเรียน และห้องพิเศษ มีห้องต่าง ๆ ของโรงเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 26 ห้องเรียนระดับ ก่อนประถมศึกษา จำนวน 9 ห้อง และห้องเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 17 ห้อง ซึ่งยังไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยห้องต่าง ๆ ได้แบ่งตามการใช้งาน แบ่งเป็นห้องเล็ก ห้องน้อย ได้ถึง 31 ห้อง

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม นำกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรมไทย ก้าวไกลด้านเทคโนโลยี มีความภาคภูมิใจในถิ่นฐาน สืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้าน เก่งการพานิช

พันธกิจ

1. การปฏิรูปการเรียนรู้ คือ เตรียมความพร้อมของครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้ความรู้ และความสามารถจัดทำหลักสูตร สนับสนุนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งใน และนอก สถานศึกษา จัดกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาการ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามศักยภาพ
2. การปฏิรูปครู และบุคลากร คือ เตรียมความพร้อมของครู และบุคลากรทางการด้านการ ปฏิรูปการเรียนรู้ สามารถร่วมบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และมีแนวคิดในการบริหาร งบประมาณแบบมีส่วนร่วมโดยจัดทำแผนประจำปีภายใต้กรอบ BSCและ ดำรงชีวิตตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
3. การปฏิรูปการจัดการ คือ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้พร้อมและเป็น ปัจจุบัน พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก และปรับปรุง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนเพื่อรองรับการปฏิรูประบบราชการภาครัฐแนวใหม่

เป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพ ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม มีร่างกายแข็งแรง และจิตใจที่ดีมีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ลักษณะชุมชน

ด้านสภาพชุมชน ชุมชนบริเวณรอบโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนชนบทกึ่งเมืองที่เกิดขึ้นใหม่ และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วด้วยหมู่บ้านจัดสรร เช่น หมู่บ้านบางใหญ่ซีดี ห้างสรรพสินค้า โรงงานอุตสาหกรรม โรงเรียนตั้งอยู่ไม่ไกลจากห้างสรรพสินค้ามากนัก สภาพแวดล้อมจึงเต็มไปด้วยหมู่บ้าน ร้านค้าอยู่หนาแน่น แต่อีกฝากหนึ่งของถนนด้านฝั่งหน้าโรงเรียน และด้านหลังอาคารเรียนยังมีพื้นที่เป็นท้องทุ่งนา สวนผลไม้ และลำคลอง

ด้านการคมนาคม การเดินทางถ้าเริ่มต้นจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จตุรพักตรพิมาน สายเคอะมอลย์สาขางามวงวาลย์ถึงบางบัวทองโดยไปลงตลาดบางใหญ่ก่อนถึงห้างสรรพสินค้า บิ๊กซีสาขางามวงวาลย์ จากนั้นนั่งรถจักรยานยนต์รับจ้างเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตรถึงสามแยก ด้านซ้ายมือเป็นเส้นทางเข้าหมู่บ้าน แยกด้านขวามือเป็นเส้นทางไปตัวอำเภอบางใหญ่โรงเรียนอยู่ตรงแยกขวามือมองเห็นอย่างชัดเจน

ด้านสภาพเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม และประชากรที่อพยพมาจากท้องถิ่นอื่นเพื่อมาแสวงหาอาชีพใหม่ ได้แก่ รับจ้างก่อสร้าง ขายของรับจ้างทั่วไป บางส่วนเป็นคนในพื้นที่ประกอบอาชีพค้าขายพันธุ์ไม้ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนถึงระดับปานกลางไม่มีที่ดิน และบ้านเป็นของตนเอง สภาพครอบครัวขาดความมั่นคงเนื่องมาจากรายได้ไม่แน่นอน สภาพปัญหาครอบครัวแตก และการหย่าร้าง ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

ชื่อเสียงเกียรติยศของโรงเรียน ได้รับรางวัลด้านกีฬาหลายประเภท เช่น รางวัลชนะเลิศฟุตบอลนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 รางวัลชนะเลิศฟุตบอลนักเรียนประถมศึกษา รางวัลชนะเลิศฟุตบอลนักเรียน รุ่นอายุไม่เกิน 10 ปี เป็นต้น ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิโคคผลของโรงเรียนสุทธาอุทิศ ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนกำหนดโครงการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการศึกษา กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เข้ารับการอบรมที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดขึ้น จากนั้นจึงให้ตัวแทนผู้เข้ารับการอบรม กลับมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคณะครูที่สอนในแต่ละกลุ่มสาระเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตร แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงให้คณะทำงานมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานร่วมแสดงความคิดเห็น

ผลที่เกิดจากการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษา ที่บูรณาการกับท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนมีความจงรักภักดีในสถาบัน พระมหากษัตริย์ พร้อมทั้งสามารถนำแนวพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่น่าพอใจผ่านเกณฑ์การวัดจุดประสงค์ การเรียนรู้ และผลการเรียนที่คาดหวัง มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รู้จักการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองเห็นคุณค่า ของศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพส่งผลให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สภาพปัญหาการดำเนินงาน ปัญหาที่พบคือ จากรายงานผลการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนในปีการศึกษา 2548 พบว่าโรงเรียนไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดได้ ทั้งนี้โรงเรียนแก้ปัญหาด้วยการนำนักเรียนไป แสวงหาความรู้ในชุมชน เช่น ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพื่อให้เจ้าของกิจการให้ความรู้ด้วยการเป็น วิทยากรกับนักเรียน ขยายพันธุ์พืช การทำปุ๋ย ปั้น สวนไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การเด็กพิเศษเรียนร่วมการพัฒนาเด็กก่อนประถม การอ่านเป็นเอกเทศสรปปัญหา และกิจกรรมกลุ่มสนใจ งบประมาณจำนวน 80,000 บาท การดำเนินงาน มอบหมายงานเพื่อดำเนินงานตามแผน โดยแต่ละกิจกรรมนั้นเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ จุดหมายเพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม การใช้ทรัพยากรร่วมกัน และบางกิจกรรมยังให้ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลจากการดำเนินงานพบว่า กิจกรรมเด็กพิเศษเรียนร่วม โรงเรียนมีการติดตามเด็กในเขตบริการเพื่อเข้าเรียนเมื่อมีอายุครบตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีการจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส ประเภทต่าง ๆ ได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติโดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

กิจกรรมอ่านเป็นเอกเทศสรปปัญหา ผลการดำเนินกิจกรรมพบว่า นักเรียนรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ครูมีการพัฒนาการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักเรียนทุกคนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน การใช้ภาษาได้ถูกต้อง เป็นคนตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบในตนเอง เลือกอ่านหนังสือตามความต้องการ รู้จักบันทึก และสรุปผลวิเคราะห์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่านได้

กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ผลการดำเนินกิจกรรมพบว่า โรงเรียนมีห้องสมุดเพียงห้องเดียวซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการ และจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงแก้ปัญหาโดยจัดให้มีมุมหนังสือไว้หลังห้องเรียน และจัดตารางการใช้ห้องสมุดเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดในการใช้ห้องสมุดเพื่อการแสวงหาความรู้

กิจกรรมกลุ่มสนใจพบว่า มีกลุ่มสนใจทั้งสิ้น 14 กลุ่ม โรงเรียนมีจุดศึกษาเต็มพื้นที่ ครูและนักเรียนสามารถใช้สิ่งแวดล้อมทั้งใน และนอกโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ ความสนใจ ทำงานกลุ่มได้ดี นักเรียนมีความสุข ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และบางกลุ่มยังฝึกปฏิบัติให้นักเรียนรู้จักการหารายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนการกำหนดกิจกรรมการวัด และประเมินผลไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานโรงเรียนสนับสนุนให้รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าสาระการเรียนรู้ หัวหน้าฝ่าย วัดผล และประเมินผลเข้ารับการอบรมเพื่อมาปรับปรุงการวัดผล และประเมินผลที่ถูกต้องโดย สนับสนุนงบประมาณจำนวน 20,000 บาท ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวเป็นการพัฒนาศักยภาพของ บุคลากรอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ และการพัฒนาองค์กร บุคลากรควบคู่กัน เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจมีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผลจากการจัดกิจกรรม ส่งผลให้ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาใช้วิธีการวัด และประเมินผลที่หลากหลายโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ แสวงหาความรู้จากการปฏิบัติจริง และถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีการศึกษาพัฒนาการ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้วนำมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าในแต่ละปีการศึกษา

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการ โดยมีนโยบายให้ครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้ครูทุกคน ได้รับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งโรงเรียนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการอบรม งบประมาณที่ใช้ดำเนิน โครงการจำนวน 20,000 บาท ผลจากการดำเนินกิจกรรมพบว่า การดำเนินกิจกรรมยังมีประเด็นที่ ควรแก้ไขหลายประการทั้ง ครูบางส่วนยังมีความรู้ความเข้าใจไม่ชัดเจนถึงกระบวนการวิจัยใน ชั้นเรียน หรือมีครูบางส่วนที่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหากิจกรรมการเรียนการสอนด้วย กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดนโยบายการจัดการหา และพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินกิจกรรม สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ จากนั้นจึงเริ่มการจัดระบบสื่อ การผลิต การจัดเก็บ การบำรุงรักษา การยืม และคืนที่เป็นระบบ ในส่วนของการจัดหา และพัฒนาสื่อ มีการจัดคณะครูเพื่อระดมความคิด ความร่วมมือในการ ร่วมกันวางแผน และดำเนินการจัดหา ผลิต การซ่อมแซม และการของสนับสนุนงบประมาณจาก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาในการสนับสนุน สื่อ และอุปกรณ์ทางการศึกษา

ผลการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนมากขึ้น โดยได้จัดหา และผลิตสื่อการเรียนรู้อีกครบทั้ง 5 กลุ่มสาระหลัก คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ สังคมศึกษา มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้ ICT ในกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนมีการจัดทำ website เป็นศูนย์ปฏิบัติงานเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะเครือข่ายการศึกษา ครูมีความรู้ความสามารถในการใช้ สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของอุปกรณ์ด้าน เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ โรงเรียนใช้วิธีการระดมทรัพยากรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี สมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และชุมชนในการบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์ วัสดุ อุปกรณ์ ทางการศึกษาให้เพียงพอกับความจำเป็น

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการศึกษา กิจกรรมแหล่งเรียนรู้ได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 80,000 บาทเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการจัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนให้มีความสวยงาม ด้านอาคารสถานที่ได้วางแผนผังอาคารต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบ มีความสวยงาม ทั้งนี้มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนเพื่อติดตามการดำเนินโครงการ การประเมินและการรายงานผล

ผลจากการดำเนินงานพบว่า โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด มุมวิชาการต่าง ๆ ในส่วนของแหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น สวนป่าอ้วน นา Лугเนินย่น สวนขยายพันธุ์ไม้ บ้านปั้นรูปสัตว์ เป็นต้น ทั้งนี้ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ ค้นคว้าประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ได้เป็นอย่างดี และบางครั้งครูนำนักเรียนไปทัศนศึกษา เช่น พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ว่า “ถ้ามีเรื่องเกษตรนี้ไปดูได้เลย สวนทำกล้วยไม้ แต่โรงเรียนเราจะไม่มีวัดก็จะขี้จิกยานไปเป็นแถว วัดเลี้ยงอาหารอีก...รองก็คิดอีกแบบหนึ่งเดือนหนึ่งพาไปพุทธมณฑล จ้างรถ 3 คัน ไปยังโรงเรียนวิถีพุทธ...”

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการนิเทศภายใน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน วิธีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ได้มีการจัดระบบรูปแบบของการนิเทศ โดยยึดรูปแบบของงานวิจัยคือหลัก 4 A (Awareness) คือการสร้างความรู้ความพยายาม (Attempt) การสร้างความสำเร็จ (Achievement) และความทั่วถึงทั้งปริมาณ และคุณภาพ (Access) โดยใช้ควบคู่กับวงจร PDCA เป็นเครื่องมือในการวางแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ การนิเทศการศึกษามีการแบ่งงานการนิเทศเป็นช่วงชั้นคือ ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 และยังแบ่งการนิเทศออกเป็นระดับชั้น โดยมีหัวหน้าช่วงชั้นเป็นผู้นำการนิเทศตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และในส่วนของแต่ละระดับชั้น อนุบาลก็เช่นเดียวกัน ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวถึงการนิเทศว่า “นิเทศนี้รองก็จบโทตั้ง 2 โท ผมก็ยกงานให้เขาแล้ว เราก็จะมีหัวหน้าทีม เมื่อก่อนเป็น 1,2 เดียวนี้ก็เป็น 1 2 3 4 5 6 อนุบาลแบ่งสาย” ผลจากการดำเนินงานพบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประสบความสำเร็จโดยผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปีการศึกษา 2549 ผลปรากฏว่าโรงเรียนผ่านการประเมินทุกมาตรฐาน และได้รับการรับรองจาก สมศ.

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการวิวัฒน์เยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีกิจกรรมย่อย 7 โดยกิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ การดำเนินงาน โครงการวิวัฒน์เยาวชนได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักเรียนให้ได้พัฒนาศักยภาพของตน และเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคม และท้องถิ่น กิจกรรมการแนะแนวมียุทธศาสตร์หลายกิจกรรม เช่น การให้คำแนะนำกับนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ขาดทุนการศึกษา การเรียน ปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ โรงเรียนมีโครงการจัดระบบดูแล และช่วยเหลือนักเรียนอีกโครงการหนึ่ง ผลจากการดำเนินงานพบว่า นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อตกลงของส่วนร่วม รู้จักหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ ทั้งนี้มีโรงเรียนต่าง ๆ ศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก ในส่วนของทุนการศึกษานักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนสามารถจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการศึกษา งบประมาณดำเนินโครงการจำนวน 80,000 บาท การดำเนินงาน มีการประชุมคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อวางแผนการดำเนินงานโดยเน้นให้แต่ละคนเสนอความคิดเห็นถึงแนวทางการพัฒนา โดยเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 8 กิจกรรม เช่น การอ่านเป็นเอกสารสรุปัญญา การส่งเสริมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมฝึกสมอง และกิจกรรมกลุ่มสนใจ

ผลการดำเนินงานพบว่ากิจกรรมย่อยดังกล่าวเป็นงานที่สนับสนุนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนทั้งนี้ จากการร่วมมือกันในการวางแผน การดำเนินงานร่วมกัน และการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองและประเมินมาตรฐานการศึกษา(สมศ.) ผลปรากฏว่าโรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา รอบที่ 2 พ.ศ. 2549 ในระดับการศึกษาปฐมวัย มีผลการจัดการศึกษาได้มาตรฐาน ระดับดี และดีมากทุกมาตรฐาน ระดับประถมศึกษาได้มาตรฐานระดับดี และดีมากทุกมาตรฐาน

2. บริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำ และเสนอของบประมาณ

โรงเรียนจัดทำงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการ การจัดทำ และเสนอของบประมาณได้กำหนดนโยบายด้านงบประมาณที่เป็นระบบ และถูกต้องตามระเบียบโดยชี้แจงให้กับรองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่เกี่ยวข้องได้ทราบ ทั้งนี้ การจัดสรรงบประมาณจะดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด แล้วจึงจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ตัวแทนครูเพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ และสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ งบประมาณ สพฐ งบรายหัวเด็กอนุบาล เด็กประถมไม่พอ นอกนั้นส่วนใหญ่ก็หาเอง เช่น 3 ขวบตำบลคูแล้วยเปอร์เซ็นต์ ให้อาหาร ให้อะไร ตำบลให้แบบร้อยละเปอร์เซ็นต์ถึง ป. 6 เลย หลายปีแล้วจ่ายเป็นเงินอุดหนุน จ่ายขาดปีหนึ่งก็แสนหกขึ้น แต่มันเหนื่อยตรงที่ว่ากว่าเงินจะมาในคลังไม่เหลือเลย สวัสดิการก็เอาเงินโรงเรียนไปก่อนแต่ อบจ. เขาดี ไม่ค่อยนานหลอกมาถึงเร็ว(เงินงบประมาณ)...”

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

โรงเรียนจัดสรรงบประมาณตามแผนซึ่งเกิดจากการร่วมกันวางแผนที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งนี้ การจัดสรรงบประมาณ คณะกรรมการจะร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยโรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในส่วนของปีงบประมาณ 2549 โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณ ประเภทงานประจำ 1 โครงการ รวมทั้งสิ้น 311,400 บาท และงานพัฒนาคุณภาพการศึกษามีจำนวน 6 โครงการ เช่น โครงการส่งเสริมพัฒนาการศึกษา โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ เป็นต้น งบประมาณทั้งสิ้น 223,000 บาท

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการ มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ และบริหารงบประมาณได้ถูกต้อง และส่งเสริมกระบวนการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า งบประมาณดำเนินโครงการจำนวน 5,000 บาท วิธีการดำเนินงาน คือ จัดทำกิจกรรมพัฒนาระบบควบคุมภายในของสถานศึกษา มีการวางระบบควบคุมภายใน และจัดทำเอกสารทะเบียนและบัญชีเป็นปัจจุบัน และตรวจสอบการใช้นอกงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษา ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้โรงเรียนสามารถดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด การใช้งบประมาณถูกต้องตามระเบียบ เนื่องจากมีการติดตามการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

การระดมทรัพยากรเป็นกิจกรรมย่อยในโครงการพัฒนาความสัมพันธ์ชุมชนซึ่งกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์อื่นที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมีในการบริหารจัดการร่วมกับโรงเรียน

โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิงห์เพื่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษาโดยได้รับการสนับสนุน และจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนเป็นจำนวนมาก เช่น ก่อสร้างอาคารเรียน ปรับปรุง ภูมิทัศน์

รอบโรงเรียน จ้างครู จำนวน 5 คน เป็นเงิน 495,600 บาท ครอบคลุมการบริหารส่วนตำบลเสาชิงหิน จำนวน 11 ราย เป็นเงิน 826,320 บาท นอกจากนี้ยังได้รับเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 200,000 บาท และองค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิงหิน จำนวน 460,000 บาท ผลจากการระดมทรัพยากรด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว การเสนอของบประมาณตามขั้นตอนของระบบราชการ ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นจำนวนมาก ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ก็เอาเงินโรงเรียนไปก่อนแต่ อบจ. ดีเขาไม่ค่อยนาน หลอกมาถึงเร็วแล้วประเมินเลย ส่วนอาคารไม่ต้องพูด อบต. อบจ. ที่ว่าเป็นสิบล้าน ปีนี้ก็เอาอาคารแผนแรก อบจ. แผนสอง อบต. ที่ว่าหกเดือนคือทำเขื่อน ทำรั้ว ถมดินต้องทำเขื่อนให้เสร็จก่อนถึงจะถมดินแต่ถ้าเร่งเราอาจจะได้ถมเลยตรงหอประชุมเล็กเนื้อที่ทั้งหมด 4 ไร่”

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

โรงเรียนกำหนดโครงการตรวจสอบภายใน มีวัตถุประสงค์เพื่อ การจัดระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพและบริหารงบประมาณได้ถูกต้อง จัดพัฒนาบุคลากร ด้วยการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงาน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดทำเอกสาร ให้ถูกต้องตามระเบียบที่ราชการกำหนด

การมอบหมายงานด้านบัญชี การจัดทำพัสดุ และการบริหารสินทรัพย์ต่าง ๆ นั้น มีการสำรวจความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของบุคลากรก่อนการปฏิบัติงานและสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติงาน ทั้งการให้คำยกย่องชมเชย การพิจารณาความดี ความชอบตามความเหมาะสม นอกจากนี้ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงิน เพื่อความโปร่งใส และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ตรวจสอบ

3. การบริหารบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง การสรรหา บรรจุ และแต่งตั้ง

โรงเรียนวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่งซึ่งถ้าคำนวณอัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียนจะพบว่าโรงเรียนยังขาดอัตรากำลังเป็นจำนวนมาก ในปีการศึกษา 2549 มีข้าราชการครูในสังกัด จำนวน 40 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และ

ข้าราชการครู 22 คน นอกจากนั้น เป็นตำแหน่งครูอัตราจ้าง 16 คน และครูอัตราจ้างชั่วคราวต่างชาติ 2 คน โดยงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบล

อย่างไรก็ตาม การคำนวณอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง แม้ว่าจะมีการคำนวณทุกปีการศึกษา แต่ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงไม่ได้รับการแก้ไขจนเหมือนกับโรงเรียนอื่น ๆ ทั่วประเทศ ทว่าโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิงหิน จัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างครูผู้สอนทั้งชาวไทย และต่างชาติครบทุกชั้นเรียน ส่งผลให้การแก้ปัญหาด้านการขาดแคลนครูบรรเทาเบาบางลงไปได้ในแต่ละปี แม้ว่าจะยังมิใช่การแก้ปัญหายั่งยืนก็ตาม

3.2 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาบุคลากร มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ มีขวัญกำลังใจ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เทคนิคการวัด และประเมินผลวิจัยเพื่อพัฒนา ความก้าวหน้าในวิชาชีพ และการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน งบประมาณดำเนินการ จำนวน 20,000 บาท วิธีดำเนินกิจกรรม คือ การพัฒนาครูผู้สอนโดยการจัดให้มีการนิเทศภายใน และการจัดอบรมสัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเทคนิควิธีการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ผลจากการพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนด้วยการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง โรงเรียนจึงผ่านการประเมินมาตรฐานด้านครู ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่าง มีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และโดยภาพรวมโรงเรียนได้รับการรับรองทุกมาตรฐานในระดับดี และดีมาก

3.3 วินัย และการรักษาวินัย

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพไว้ในแผนปฏิบัติการ โดยกำหนดเป็นพันธกิจเรื่องการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวินัยและการรักษาวินัย คือ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ผลจากการดำเนินงานพบว่า โครงการพัฒนาประสิทธิภาพของครู ส่งผลให้ครูผู้สอนมีศักยภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนทั้งในเรื่องของความประพฤติ การปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา และกฎระเบียบของทางราชการ ไม่มีครู และบุคลากรคนใดที่ถูกลงโทษทางวินัย

4. การบริหารทั่วไป

4.1 การดำเนินงานธุรการ

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนางานสารบรรณไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานธุรการและงานสารบัญให้มีประสิทธิภาพโดยมอบหมายให้ครูผู้สอนซึ่งเป็นครูอัตราจ้างปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ธุรการ ผลจากการดำเนินงานพบว่า ส่งผลให้ครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ธุรการ มีความรู้ขอบข่ายของงานสารบัญ และงานธุรการ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัยเป็นระบบผู้อำนวยความสะดวกโรงเรียนกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “ที่ว่าครูปฏิรูปพอเป็นนิดบุคคลเราก็ไม่ได้ทำ (คิดว่าได้ครูธุรการจากการปฏิรูปการศึกษาแต่ไม่ได้) ผมก็ใช้ครูเด็ก ๆ ทำ... (ครูที่อายุน้อยทำงานธุรการ)”

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเป็นระยะเวลา 19 ปี จึงเป็นบุคคลที่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน พ่อค้า คหบดี ผู้นำองค์กรต่าง ๆ รู้จักสนิทสนม และหลายคนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสำคัญๆ ล้วนเป็นลูกศิษย์ถูกหาส่งผลให้การระดมทรัพยากร การขอความร่วมมือในการดำเนินงาน หรือการบริหาร

จัดการโรงเรียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีโดยเฉพาะผู้ที่ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเคยดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

การดำเนินงานในหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาผู้อำนวยการโรงเรียนประชุมทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการประมาณเดือนละ 4 ครั้ง เป็นการพูดคุยนอกรอบเพื่อการประสานงานในการขอความร่วมมือในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาโดยใช้ความสนิทสนมคุ้นเคยเป็นการส่วนตัว ดังนั้นการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณโรงเรียนมักได้รับการตอบสนองตามความต้องการของโรงเรียน ผลจากการดำเนินงานส่งผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรส่วนท้องถิ่น มีความรู้สึกรัก และให้การยอมรับเชื่อถือศรัทธาบุคลากรของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการจัดทำแผนกลยุทธ์ หรือโครงการต่าง ๆ จะได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานสารสนเทศ ทั้งนี้ โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการรองรับที่ชัดเจนแต่สอดแทรกภาระงานไว้ในส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เช่น ก้าวไกลเทคโนโลยี หรือการกำหนดไว้ในพันธกิจ คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และยังกำหนดไว้ในแนวทางการปฏิรูปการจัดการ คือพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้พร้อมและเป็นปัจจุบัน

4.4 การจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

โรงเรียนกำหนดแผนภูมิการบริหารงานตามภาระ ทั้งการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-2 ฝ่ายบริหารมีผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน กำหนดแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค โอกาส และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการบริหารจัดการใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จ และจากการประเมินคุณภาพการศึกษาโดย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสองปีการศึกษา 2549 โรงเรียนผ่านการประเมินทุกมาตรฐานซึ่งอยู่ในระดับดี และดีมากทุกมาตรฐานแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาองค์กร ได้เป็นอย่างดี

4.5 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

โรงเรียนสุรานุทิศเป็นโรงเรียนขนาดกลางที่มีนักเรียนจำนวนมากประมาณ 700 คน อาคารสถานที่ค่อนข้างจำกัดไม่เพียงพอกับปริมาณของจำนวนนักเรียน โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มีประมาณ 50 เครื่อง ใช้สืบข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้จำนวน 2 เครื่องซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนถือว่าเป็นอัตราส่วนที่น้อยมาก การแก้ไขปัญหาฝ่ายผู้บริหารกำลังประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิงหิน และจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อระดมทรัพยากรด้านเทคโนโลยีให้เพียงพอับความต้องการ และจากรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านจุดอ่อนของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ยังไม่เพียงพอ และทั่วถึง นับเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่โรงเรียนกำลังดำเนินการแก้ไข

4.6 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนมี อาคารเรียน และสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยชุมชนมีส่วนร่วมการดำเนินงาน คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวางแผนการดำเนินงานด้วยการนำเสนอโครงการจัดสร้างอาคารเรียนและห้องสื่อต่าง ๆ ให้เพียงพอับความต้องการต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีการศึกษา 2549 โรงเรียนได้ขออนุมัติโครงการเพื่อสร้างอาคารเรียนแบบ สปช. 2/28 4 ชั้นใต้ถุนโล่ง จำนวน 9 ห้องเรียน ของงบประมาณเพื่อถมดินหน้าอาคารเรียน และพัฒนาสภาพโรงเรียนให้เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการทั้งสิ้น จำนวน 2,100,000 บาท

ผลจากการดำเนินโครงการ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม เป็นระเบียบจัดวางผังของอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ วางแผนการใช้อาคาร และสถานที่บริเวณโรงเรียนอย่างคุ้มค่า ส่งผลให้โรงเรียนดำเนินโครงการได้ตามเป้าหมายที่กำหนด คือ มีอาคารเรียนแต่ก็ยังไม่เพียงพอ

ความต้องการ มีการถมดินบริเวณหน้าอาคารเรียน น้ำท่วมไม่ถึง สามารถใช้เพื่อการเล่นกีฬา กิจกรรมกลางแจ้งได้เป็นอย่างดี และมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งสวนหย่อม แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

4.7 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษารองรับ การดำเนินงาน เพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษา ใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งที่มีรูปแบบตามระบบของทางราชการ คือการเสนอของบประมาณตามขั้นตอนที่กำหนดทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิงหิน บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ นอกจากนี้ โรงเรียนมีการประสานงานเพื่อ ระดมทรัพยากรทางการศึกษาศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน ข้าราชการ พ่อค้า บริษัทห้างร้านซึ่งได้รับความ ร่วมมือเป็นอย่างดี

ผลจากการระดมทรัพยากรทางการศึกษาส่งผลให้โรงเรียนสามารถระดมทุน ทางการศึกษาได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยเฉพาะจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และ องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิงหินซึ่งให้งบประมาณสนับสนุนในการสร้างอาคารเรียน ถมดิน ปรับสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม การสนับสนุนครุภัณฑ์ รวมทั้งในแต่ละปีเป็นจำนวน เงินหลายล้านบาท ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารขององค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลทั่วไป การระดมทรัพยากรจึงประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

4.8 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนกำหนดโครงการวิวัฒน์เยาวชนซึ่งเป็นโครงการส่งเสริมกิจการนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต งบประมาณดำเนินโครงการจำนวน 80,000 บาท การดำเนินงานส่งเสริม กิจการนักเรียนนี้เป็นการส่งเสริมความสามารถของนักเรียนให้ได้พัฒนาตามศักยภาพของตน และ เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคม และท้องถิ่น โดยมีกิจกรรมย่อย 7 กิจกรรม เช่น การสร้างวินัย และจริยธรรม กิจกรรมแนะแนว ส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรม สหกรณ์ฝึกหัด และกิจกรรมโรงเรียนสีขาว เป็นต้น

ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้ผู้เรียนมีการปรับพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ แบบบูรณาการเพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนทั้งกิจกรรมยวทูตความดี โครงการโรงเรียนสีขาว กิจกรรมประชาธิปไตย สุขภาพอนามัย เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ช่วยให้นักเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้น พุดจาไพเราะ ช่วยเหลือเพื่อน และโรงเรียน และมีความสนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มมากขึ้น

4.9 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และบุคคลทั่วไป รับทราบข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้ง การประชาสัมพันธ์ผ่านเครื่องขยายเสียงของโรงเรียน วารสารประชาสัมพันธ์ การแจ้งข่าวผ่านนักเรียน หรือการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง ผลจากการประชาสัมพันธ์ส่งผลให้ผู้ปกครอง และชุมชน รับทราบข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ วันเด็ก หรือวันปิยมณีนีเทศ ก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีเป็นการสื่อสาร และการส่งสารที่ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.10 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น

การประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษานั้น มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานในระดับอำเภอ มีคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้อำนวยการของทุกโรงเรียน และตัวแทนข้าราชการครูเพื่อทำหน้าที่ติดต่อราชการ และเป็นตัวแทนในการเสนอความคิดเห็น ความต้องการของสมาชิก การพิจารณาความดี ความชอบของข้าราชการครู การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มโรงเรียน เช่น กิจกรรมทางวิชาการ การเข้าค่ายลูกเสือ การแข่งขันกีฬา ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนประสานงานในระดับอำเภอ

4.11 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนกำหนดโครงการเพื่อการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงานโดยแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบภายในอย่างเป็นทางการเพื่อตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียนให้มีความถูกต้อง ไม่ให้มีการใช้เงินวัตถุประสงค์ มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในการส่งเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำการจัดทำหลักฐาน เอกสารที่ถูกต้องเป็นประจำทุกปี

4.12 งานบริการสาธารณะ

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการรองรับอย่างชัดเจนแต่ที่โรงเรียนให้ความสำคัญ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนอยู่ท่ามกลางชุมชนจึงให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจในการให้บริการสาธารณะหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านการให้บริการอาคารสถานที่ การให้ครูเป็นวิทยากร หรือเป็นคณะทำงานขององค์กรต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการเลือกตั้งพิธีกรในวันสำคัญทางศาสนา การสนับสนุนให้นักเรียนเป็นตัวแทนของอำเภอแสดงวัฒนธรรมของท้องถิ่นในแต่ปี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นงานบริการสาธารณะที่โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี จากการที่โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการให้บริการต่าง ๆ เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมการแสดงของนักเรียน กิจกรรมงาน และโครงการ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนจึงได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนเป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน

โรงเรียนสุราษฎร์เป็นโรงเรียนขนาดกลางที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ระดับดีเกือบทุกมาตรฐาน ทั้งนี้ โรงเรียนมีการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับจากผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีความพร้อมด้านปัจจัยทางการบริหารหลายประการ เช่น ภาวะผู้นำของฝ่ายบริหาร ศักยภาพของครูผู้สอน อาคารสถานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แม้จะคับแคบไปบ้างเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียน ทั้งนี้ สิ่งสำคัญคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีการประสานงานที่ดีในการระดมทรัพยากรทางการศึกษามาดำเนินการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน

9. โรงเรียนวัดบางใหญ่

โรงเรียนวัดบางใหญ่อยู่ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ทิศเหนือติดกับท้องทุ่งนา มีลักษณะเป็นชนบทกึ่งเมือง และหมู่บ้านเรียงรายตั้งอยู่บริเวณรอบ ๆ โรงเรียน และบางส่วนกำลังก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรจำนวนหลายโครงการ ทิศใต้ และทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นทุ่งนา และหมู่บ้านดั้งเดิมซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ปกครอง และชุมชน ทิศตะวันตกเป็นเส้นทางเข้าโรงเรียน ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ระยะทางจากโรงเรียนถึงถนนเส้นหลักเข้าหมู่บ้านประมาณ 500 เมตรซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมระหว่างตำบลบางแม่นางกับอำเภอบางใหญ่ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร

ประวัติความเป็นมา โรงเรียนตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2483 ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีอาคารเรียนเป็นแบบ ป 1 ช มี 3 ห้องเรียนใช้งบประมาณในการก่อสร้าง 1223.83 บาท บนเนื้อที่ของนายดี ไหมไกร เนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน ในปี พ.ศ. 2516 ได้ขยายชั้นเรียนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อมาได้งบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ 017 จำนวน 1 หลัง งบประมาณ 370,000 บาท และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม

ข้อมูลพื้นฐาน

ขนาดโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดกลางจัดการศึกษาระดับก่อนประถม และระดับประถมศึกษา เขตบริการคือ หมู่ที่ 8 ตำบลเสาธงหิน และหมู่ที่ 4, 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวนครู มี ผู้บริหาร และข้าราชการจำนวน 4 คน ครูอัตราจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจำนวน 4 คน และนักการภารโรงจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน จำนวนนักเรียน มีนักเรียนระดับอนุบาล 1-2 ชาย 28 คน หญิง 26 คน รวม 54 คน นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชาย 54 คน หญิง 58 คน รวมทั้งสิ้น 166 คน

อาคารเรียน และอาคารประกอบ มีอาคารเรียนจำนวน 2 หลัง แบบ 017 และ 014 โรงอาหาร 1 แห่ง บ้านพักครู 3 หลัง และห้องส้วม 1 หลัง มีสนามวอลเลย์บอล 1 สนาม ห้องเรียน และห้องพิเศษ มีทั้งหมด 11 ห้อง ห้องพักครู ห้องผู้บริหาร ห้องประชุม รวมกันเป็น 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องพยาบาล อย่างละ 1 ห้อง

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ คือ นักเรียนทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม

พันธกิจ คือ จัดส่งเสริม และพัฒนาการจัดการศึกษาให้นักเรียน และครูมีศักยภาพ ตามมาตรฐาน

เป้าหมาย

1. ด้านบริหาร และจัดการ คือ ปรับปรุง และพัฒนาระบบบริหาร และจัดการศึกษา กระจายอำนาจในการบริหารงาน และพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการวางแผน และใช้แผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม

2. เป้าหมายด้านหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ จัดกิจกรรมตามแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของท้องถิ่น สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนารูปแบบ เทคนิค วิธีการในการจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของหลักสูตร และส่งเสริมการวัดผล ประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

3. เป้าหมายด้านคุณภาพนักเรียน คือ นักเรียนมีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คิดคำนวณ อ่านออกเขียนได้ สามารถคิดแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ พึ่งพาตนเอง มีความสามารถใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้ มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ปลอดภัยจากการเสพติด มีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม

ลักษณะชุมชน

ด้านสภาพชุมชน ชาวชุมชนบางบอนมีลักษณะของการตั้งบ้านเรือนมีลักษณะเป็นชุมชนชนบทกึ่งเมืองบริเวณโดยรอบของโรงเรียนมีทั้งพื้นที่ที่เป็นท้องทุ่งนา ชุมชนบางส่วนยังคงมีการทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว สวนผลไม้ เลี้ยงปลา ซึ่งยังคงมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนชนบท มีชีวิตที่

เรียบง่ายเลี้ยงชีพด้วยการเกษตรกรรม แต่อีกมุมหนึ่งของโรงเรียนบริเวณตลอดเส้นทางของสองฝั่งคลองจากถนนใหญ่สี่เลนจนถึงโรงเรียนประมาณ 7 กิโลเมตร หมู่บ้านส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นบ้านจัดสรรจำนวนหลายหมู่บ้าน ทั้งที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว กำลังก่อสร้าง และตึกแถว สลับกับการปลูกพืชผักสวนครัว การเกษตรกรรม เปรียบเสมือนเมืองที่เริ่มเจริญด้วยสิ่งก่อสร้าง ส่งผลให้เกิดการอพยพของผู้คนจากต่างจังหวัดมาอาศัยอยู่เพื่อแสวงหาอาชีพยังเมืองปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ที่เต็มไปด้วยการจ้างงาน มีแหล่งเสื่อมโทรม ชุมชนแออัด สภาพแวดล้อมที่มากไปด้วยมลพิษ คุณคดีย่ำแย่ ผู้คนในชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนจึงมาจากหลายจังหวัด เพื่อมาประกอบอาชีพกรรมกรก่อสร้าง อาชีพทั่วไปซึ่งมีการอพยพ เคลื่อนย้ายตามแหล่งการจ้างงานอยู่เสมอ

ด้านการคมนาคม การเดินทางไปยังโรงเรียนอนุบาลบางบอน ถ้าเดินทางจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เริ่มต้นด้วยการนั่งรถตู้สายห้างเดอะมอลล์งามวงศ์วานไปยังห้างบิ๊กซี บางใหญ่จากนั้นจึงนั่งรถโดยสารประจำทางจากตลาดอำเภอบางใหญ่ไปยังโรงเรียนวัดบางใหญ่ ประมาณ 7 กิโลเมตร จะเห็นป้ายโรงเรียนอยู่ด้านซ้ายมือ ตลอดเส้นทางรถโดยสารจะวิ่งเรียบคลองชลประทานจนถึงทางเข้าโรงเรียนอีกประมาณ 500 เมตร

ด้านเศรษฐกิจ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ปลูกพืชผัก สวนครัว และรับจ้างทั่วไป บางส่วนเป็นประชากรอพยพจากท้องถิ่นอื่น เพื่อมาหางานทำ เป็นกรรมกรก่อสร้าง รับจ้างทั่วไป มีการย้ายเข้าย้ายออกตามการจ้างงานอยู่เสมอ สภาพความเป็นอยู่ บางส่วนมีปัญหาหย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รายได้ต่อครัวเรือนประมาณ 10,000 บาท ต่อปีซึ่งนับว่ายังมีรายได้น้อยไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างเต็มที่

ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัยของโรงเรียนวัดบางใหญ่ ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงาน

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนกำหนดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไว้ในแผนกลยุทธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนมีหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมทางการศึกษาทุกฝ่ายได้ร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง จัดทำกำหนดการสอน แล้วปรับปรุงวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร

ผลจากการดำเนินงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ร้อยละของหลักสูตรที่ได้มาตรฐานสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และความต้องการของท้องถิ่น และร้อยละของหลักสูตรได้นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริง มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพงานวิชาการการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ งบประมาณดำเนินการ 31,120 บาท มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้น ส่งเสริม และเผยแพร่ผลงานครู ด้วยการจัดนิทรรศการทางวิชาการ และแลกเปลี่ยน และสร้างองค์ความรู้ ด้วยการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการ วิธีดำเนินงาน จัดพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำป้ายนิเทศ เสริมทักษะ และการจัดทำคู่มือแบบฝึก แบบสอนซ่อมเสริม การประกวดแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการ และความสามารถพิเศษ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในด้านการเรียนที่ถูกต้องด้วยการส่งเสริมการเขียนโดยใช้ทักษะกระบวนการ และสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม

ผลการดำเนินงาน มีการพัฒนาการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนักเรียนร้อยละ 70 ได้รับการพัฒนาความพร้อม สามารถเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาได้ พัฒนาระบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้นร้อยละ 75 นักเรียนและได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุขร้อยละ 80

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาระบบการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนไว้ในแผนกลยุทธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดผล และประเมินผล สรุปผลการประเมินผลการเรียนให้ครบทุกด้านอย่างถูกต้อง งบประมาณ 4,500 บาท การดำเนินงาน โรงเรียนกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง วางแผนเพื่อการจัดอบรมบุคลากร การศึกษาเอกสาร และส่งเสริมให้ครูจัดทำเอกสารเพิ่ม สะสมงานของครู และนักเรียน และหลังจากนั้นจึงพัฒนาเครื่องมือโดยศึกษาข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกสาระการเรียนรู้

ผลจากการดำเนินงานพบว่า ครูผู้สอนใช้วิธีการวัดผล และประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง ฝ่ายวิชาการได้ดำเนินการจัดทำคู่มือการวัดผล และประเมินผลการเรียนรวมทั้งจัดทำเอกสารให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการวัดผลและประเมินผลได้ถูกต้อง ครูฝ่ายวิชาการกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “การวัดผลก็ไม่ยุ่งยากอะไรเพราะว่าเขาจะเอาจากแบบทดสอบ เราก็จะต้องเลือกเอามาให้ดีกว่าเราสอนในผลการเรียนรู้ในเรื่องไหนเราก็เอามา มีข้อสอบก่อนเรียนหลังเรียน เราสอนก็จะรู้ว่าช่วงไหนจะมีข้อสอบให้เด็กฝึกปฏิบัติเลย”

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมพัฒนางานวิจัยเพื่อการจัดการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีกิจกรรมพัฒนาการวิจัยระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา งบประมาณ จำนวน 3,000 บาท การพัฒนาการวิจัยระดับปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ให้นักเรียน การดำเนินงาน จัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้น

เรียนให้ครูศึกษา ค้นคว้า การจัดอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ครูในการแก้ปัญหากิจกรรมการเรียนการสอน และจัดทำรายงานการวิจัยที่ถูกต้องได้

ระดับประถมศึกษาโรงเรียนได้จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนโดยการวิจัยในชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการดำเนินงานคือการจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครูได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดอบรม และส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูนำความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสามารถจัดทำรายงานการวิจัยที่ถูกต้องได้

ผลจากการดำเนินกิจกรรม ครูได้นำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพ ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนอย่างได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีพัฒนาการดีขึ้น และผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 มีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดี ครูฝ่ายวิชาการกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “พอเด็กมีปัญหาอะไรเราก็เอามาทำวิจัย เริ่มทำตั้งแต่ปีที่แล้วก็จบแล้วนะ”

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมการปรับปรุง และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณจำนวน 13,460 บาท กิจกรรมการปรับปรุง และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน จัดแยกสื่อตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม และประโยชน์การใช้งาน ปรับปรุงห้องสื่อให้พร้อมใช้งาน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยด้วย สำรวจ และซ่อมแซมสื่อ จัดทำทะเบียนสื่อ และแจ้งให้ครูทราบเพื่อขอยืมไปใช้เพื่อการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูปรับปรุงห้องเรียน สื่อการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการสอน ผลจากการดำเนินกิจกรรม ส่งผลให้โรงเรียนมีสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ครบตามความต้องการเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามศักยภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ห้องเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด สวยงาม ห้องพิเศษต่าง ๆ มีการพัฒนาจัดระบบให้พร้อมในการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมด้านแหล่งเรียนรู้งบประมาณจำนวน 3,500 แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ สวนผัก มีไว้เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนของแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนเป็นพื้นที่ชายขอบเมืองผสมผสานวิถีชีวิตชนบท อาชีพของผู้ปกครอง และชุมชน มีทั้งการทำนา ทำสวน แปลงผัก สวนกล้วยไม้เพื่อจำหน่ายออกนอกประเทศ เมื่อต้องการให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ ครูผู้สอนจะนำนักเรียนไปศึกษา หาความรู้ยังแหล่งเรียนรู้ใกล้เคียงด้วยการเดินเนื่องจากระยะทางไม่ไกลมากนัก

1.7 นิเทศการศึกษา

โรงเรียนกำหนดนโยบายการนิเทศการศึกษาไว้ในธรรมนูญโรงเรียนโดยเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายด้านการบริหาร และการจัดการ คือพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน แนวทางปฏิบัติ คือ การจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยให้ครูแต่ละคนนิเทศกันเองในแต่ละช่วงชั้นเพื่อนำผลการนิเทศมาสรุปเป็นคะแนนผลการปฏิบัติ และนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาความดี ความชอบต่อไป ทั้งนี้โรงเรียนได้กำหนดความคาดหวังไว้เพื่อให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และเป็นการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และตรงตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ผู้อำนวยการโรงเรียนได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า “เราจะแบ่งสาย ให้ครูเขารับผิดชอบชั้นไหนก็นิเทศชั้นนั้น เราจะมีตั้งแต่ชั้นประถม อนุบาล ช่วงชั้นที่ 1 หัวหน้าสายแต่ละช่วงชั้น”

1.8 การแนะแนวการศึกษา

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการ หรือกิจกรรมแนะแนวโดยตรง โดยในทางปฏิบัติครูหรือผู้อำนวยการโรงเรียนจะใช้วิธีการแจ้งให้นักเรียนได้รับทราบ หรือการติดประกาศ เอกสาร แผ่นพับที่ได้รับจากโรงเรียน หรือหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ และนอกจากนี้ยังมีโรงเรียนเอกชนต่าง ๆ มาบริการแนะแนวเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาต่อเมื่อใกล้สิ้นปีการศึกษา

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการ หรือกิจกรรมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยตรงแต่ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรูปของโครงการและกิจกรรมที่มีความหลากหลายโดยโรงเรียนได้กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในแผนกลยุทธ์ วิธีการดำเนินงาน คือ ปฏิรูปการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย และการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา ด้วยการพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนาระบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ปฏิรูประบบบริหาร และการจัดการศึกษาให้ คล่องตัว และทันสมัย ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกิจ และการปฏิบัติหน้าที่ พัฒนามาตรฐาน และการประกันคุณภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบส่งผลให้โรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยภาพรวม ในแต่ละด้านคือ ด้านผู้เรียน ระดับก่อนประถมศึกษา จุดเด่น นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น มีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์ และการกะประมาณ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดี มีความชื่นชมศิลปะ และดนตรี ระดับประถมศึกษา จุดเด่น นักเรียนมีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด ทำงานเป็นทีม มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน มีความชื่นชม และร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

ด้านครูผู้สอน จุดเด่น ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน จุดที่ควรพัฒนา การจัดทำแผนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน จำนวนอัตราากำลังครูที่ขาดแคลน และภาระงานด้านอื่นนอกเหนือจากการสอน ด้านผู้บริหาร จุดเด่น สถานศึกษาจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานชัดเจน มีปรัชญา ธรรมนูญโรงเรียน แผนงาน โครงการ และตัวชี้วัดความสำเร็จ มีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ และมีการบันทึก และรายงานผลการประเมินโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษา และมีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารภายใต้การอัตรากำลัง และทรัพยากร

2. บริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำ และเสนอของบประมาณ

โรงเรียนได้ดำเนินการให้คณะครู หัวหน้าฝ่าย และหัวหน้าสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณประจำปี ทั้งนี้โรงเรียนได้รวบรวมโครงการ และกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ไว้ในแผนใช้งบประมาณ โดยโรงเรียนได้รับงบประมาณที่รัฐบาลจ่ายให้ตามจำนวนนักเรียน จำนวน 155,600 บาท เงินนอกงบประมาณ ซึ่งเป็นงบผู้ว่า CEO และเงินจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เงินบริจาค จำนวนทั้งสิ้น 128,500 บาท การจัดทำ และเสนอของบประมาณ คณะทำงานรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมกันพิจารณา แสดงความคิดเห็น และการให้ความเห็นชอบในการเสนอของบประมาณซึ่งมีจำนวนไม่มาก โดยส่วนใหญ่โรงเรียนได้จัดสรรไปกับค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค ทั้งนี้ คงเหลืองบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาจำนวนไม่มากนัก

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

โรงเรียนจัดสรรงบประมาณโดยคณะกรรมการเพื่อร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้การพิจารณาของบประมาณที่ได้รับซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินนอกงบประมาณที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง เป็นจำนวนมากในแต่ละปี เมื่อจะมีการใช้เงินดังกล่าวผู้อำนวยการโรงเรียนจะการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาขอความเห็นชอบในการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

โรงเรียนมีการตรวจสอบ ติดตามการใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลที่เป็นระบบ โดยเมื่อสิ้นปีการศึกษา ครูผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณต้องรายงานความก้าวหน้า ความสำเร็จ สภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการ แล้วรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สารธารณชน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับ ติดตาม ตรวจสอบภายใน

สถานศึกษาเพื่อให้คำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้งบประมาณ เป็นประจำทุกปี เพื่อให้โรงเรียนใช้จ่ายเงินงบประมาณให้ถูกต้องตามระเบียบ

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนกำหนดกลยุทธ์ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษาไว้ในแผนกลยุทธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทรัพยากรให้เพียงพอ และเหมาะสม วิธีดำเนินการ วางแผนการดำเนินงาน โดยนำสถิติที่เกี่ยวข้องทางการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน เช่น อัตราครูต่อนักเรียน จำนวนเงินนอกงบประมาณ ค่ารายหัวที่จ่ายจริงต่อจำนวนนักเรียน เป็นต้น นำมาสังเคราะห์เพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการตรวจสอบเงินงบประมาณที่ใช้จ่ายจริงเปรียบเทียบกับแผนการเงินเพื่อกำหนดแนวทางการใช้งบประมาณที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

งบประมาณที่โรงเรียนได้รับมีทั้งงบประมาณรายหัวจากรัฐบาลได้จำนวน 155,600 บาท เงินนอกงบประมาณ ซึ่งเป็นงบผู้ว่า CEO และเงินจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด บริษัท คอมพิวเตอร์ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 128,500 บาท การระดมทรัพยากรทางการศึกษานอกจากนี้ที่กล่าวข้างต้น ทั้งการทอดผ้าป่าสามัคคี การระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง และชุมชนโรงเรียนมิได้ดำเนินการ ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “เรื่องงบประมาณส่วนใหญ่เราจะได้จากรายหัวอย่างเดียว ถ้าถามว่าพอไหมมันก็ต้องคำนึงถึงทุกอย่างไม่ว่าจะค่าน้ำ ค่าไฟ...อบต. อบจ. เราก็ทำเรื่องไปที่ผอ. เก่าเขาขอไป บางทีก็ได้เป็นกระเป๋านักเรียน ชุมนักเรียนเขาจะช่วยเหลืออย่างนี้...คอมพิวเตอร์โรงเรียนเล็กเราได้ 20 เครื่องเราไม่ต้องทำอะไรในโรงเรียนจังหวัดนนทบุรีทุกโรงเรียนให้หมด นายกอบจ. จะสนใจในเรื่องการศึกษาปีแรกท่านจะช่วยมากในเรื่องคอมพิวเตอร์ โรงเรียนเราไม่มีการทอดผ้าป่านะ”

2.5 การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์

โรงเรียนแต่งตั้งครูให้เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินงานด้านบัญชี เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่การเงินเพื่อดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้างให้เป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด และแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล ทั้งนี้ การตรวจสอบมีการรายงานผลการดำเนินงานในการจัดซื้อ จัดจ้างให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการควบคุมภายในมาตรวจสอบ และให้คำแนะนำกับโรงเรียน

3. การบริหารบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง กำหนดตำแหน่ง สรรหา บรรจุ และแต่งตั้ง

โรงเรียนวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูตามอัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียนซึ่งต้องนำเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประจำทุกปีการศึกษา ในส่วนของโรงเรียนยังขาดครูผู้สอนทั้งนี้เนื่องจากมีข้าราชการครูเพียง 5 คน ซึ่งไม่เพียงพอ และไม่ครบชั้นเรียน การแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนนั้น นับว่าเป็นโอกาสอันดีของโรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยสนับสนุนทั้งงบประมาณ และครูอัตราจ้างให้กับโรงเรียนทุกแห่งที่ขาดแคลนครูผู้สอน และนอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากองค์การบริหารส่วนตำบลที่ให้การสนับสนุนการศึกษาเช่นเดียวกัน

3.2 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

โรงเรียนกำหนดโครงการด้านการพัฒนาบุคลากร และเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้วยการพัฒนาบุคลากรให้ได้รับตำแหน่ง และระดับที่สูงขึ้น และผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา คือ การสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาดูงานโรงเรียน หรือสถานประกอบการที่ประสบความสำเร็จ การจัดอบรม หรือส่งเสริมครูเข้ารับการ

ผลจากการดำเนินกิจกรรมพบว่า จากผลการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ในภาพรวม ครูมีคุณภาพในระดับดี ด้านความรู้ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ และได้เข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำหลักสูตร มีการจัดทำปายนิเทศ เป้าหมายการจัดการศึกษา มีความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน และนำไปพัฒนาคุณภาพ ครูมีการบันทึกหลังสอน และแนวทางแก้ไข มีการประเมินผลก่อนเรียน และหลังเรียน มีการสอนซ่อมเสริม ครูมีคุณภาพในระดับพอใช้ ด้านความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปี 2544 ส่วนการจัดทำแผนการสอน และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูทำแผนการสอนคนละ 1 วิชาต่อปี ไม่ได้จัดทำทุกรายวิชาเนื่องจากขาดแคลนครู และมีการกิจด้านอื่นนอกจากการสอนอีกมาก

3.3 วินัย และการรักษาวินัย

โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ราชการกำหนดคือ ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ รักษาจรรยาบรรณ และวินัยตามประเพณี พัฒนาตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาการเรียนการสอนที่หลากหลาย พัฒนาชีวิต และการเรียนรู้ของนักเรียนโดยยึดความแตกต่างระหว่างบุคคล ติดตาม และประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน รักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู ทั้งนี้ ครูและบุคลากรของโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไม่มีข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนถูกลงโทษทางวินัย

4. การบริหารทั่วไป

4.1 การดำเนินงานธุรการ

โรงเรียนกำหนดกลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการที่ดี และมีส่วนร่วมไว้ในแผนปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานธุรการเป็นระบบ และถูกต้องตามระเบียบสารบัญ กิจกรรมที่ดำเนินการคือ การพัฒนางานธุรการ ด้วยการจัดเก็บหนังสือราชการให้เป็นระบบ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์งานธุรการ และการส่งเสริมพัฒนาทักษะความรู้ด้านการเงิน และพัสดุ ส่วนการรับ ส่งหนังสือราชการมีทั้งการส่งในรูปของศูนย์ประสานงานทางการศึกษา การฝากส่งเอกสารในกรณีมีผู้ไปติดต่อราชการกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการส่งเอกสารด้วยระบบอินเทอร์เน็ต

การดำเนินงานธุรการของโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูอัตราจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ธุรการแทนครูผู้สอนซึ่งมีเพียง 4 คน โดยครูประจำการมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่การสอนโดยตรง และรับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมที่ตนเองเสนองานธุรการนอกเหนือจากการรับ ส่งหนังสือทางราชการแล้ว โรงเรียนยังมีโปรแกรมสำเร็จรูปในการช่วยงานธุรการด้วย ครูฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “ครูอัตราจ้างตอนนี้ทำอยู่ (งานธุรการ) เพราะว่าครูประจำการไม่ให้มาทำอะไรเลยสอนอย่างเดียว สอนแล้วก็มีโครงการก็ค่อยๆ ทยอยๆ ของโครงการมาทำใหม่ทั้งหมด จุดใหญ่ ๆ ผอ. จะเป็นคนทำแล้วให้ครูอัตราจ้างที่เป็นบ้างมาช่วยทำ”

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนกำหนดกลยุทธ์ด้านการบริหาร และการจัดการ มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลจากการดำเนินงาน โรงเรียนมักไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งนี้เนื่องมาจากผู้แทนฝ่ายต่าง ๆ มักไม่มีเวลาว่างที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และแม้ว่าโรงเรียนเชิญประชุมก็มักได้รับการปฏิเสธ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ ครูฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “การประชุมก็มีตามวาระการประชุม...กรรมการโรงเรียนไม่ค่อยมาช่วยเหลือโรงเรียนนะ ไม่เห็นเลยสักคน รู้จักก็มีคนเดียว...มีงานถึงจะมา เวลาประชุมไม่ค่อยมา มีงานเราก็ไปเรียนเชิญให้มาถ้าเขาว่าง เขาก็จะมาถ้าเขาคิดงานอะไร ก็ไม่มา”

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมการจัดทำข้อมูลสารสนเทศไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานเครือข่ายให้เป็นระบบ งบประมาณจำนวน 2,500 บาท ทั้งนี้โรงเรียนได้รับจัดสรรคอมพิวเตอร์ จำนวน 20 เครื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีซึ่งสามารถนำมาใช้ในการงานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศได้ทั้งนี้ ผลจากการดำเนินงานในด้านดังกล่าวยังไม่ปรากฏผลการดำเนินงานที่ชัดเจน

4.4 การจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร

โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ นักเรียนทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทยมีศักยภาพในระดับสากล สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีพันธกิจ คือ จัดส่งเสริม และพัฒนาการศึกษาให้นักเรียน และครูมีศักยภาพตามมาตรฐาน โดยกำหนดยุทธศาสตร์ด้วยการสร้างเสริมศักยภาพของครู และนักเรียนให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล และเป้าประสงค์ คือ จัดการศึกษาให้ครูมีคุณภาพในการจัดการศึกษา และนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ด้านสถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และบริหารงาน พบว่า

สถานศึกษามีการดำเนินงานที่มีคุณภาพในระดับดี มีการมอบหมายงานตามโครงสร้างที่จัดไว้ สถานศึกษามีปรัชญา ธรรมนูญโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี โครงการและตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการปฏิบัติงาน โครงการที่กำหนดโดยผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการ มีปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี ทั้งเอกสาร และติดป้ายนิเทศ ครูมีการปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนด ผู้บริหารส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม มีระบบข้อมูล สารสนเทศ มีข้อมูลของสถานศึกษา

สถานศึกษามีการดำเนินงานที่มีคุณภาพในระดับพอใช้ การนิเทศภายในมีการนิเทศ ภายในโดยผู้บริหารด้วยการสังเกตการสอนแต่บันทึกไม่ต่อเนื่อง ไม่มีรายงานติดตาม ประเมิน โครงการ และนำข้อมูลของการดำเนินโครงการมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำหรับด้านการ นำข้อมูล และผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจ และปรับปรุงงานยังขาดร่องรอยของขั้นตอน การดำเนินงาน

4.5 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

โรงเรียนมิได้กำหนดโครงการ หรือกิจกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน แต่มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อนำมาจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ โรงเรียนยังได้รับการ สนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีด้านห้องคอมพิวเตอร์ และคอมพิวเตอร์พร้อม ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต จำนวน 20 เครื่อง โดยจัดครูอัตราจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรีเป็นผู้รับผิดชอบ แต่ปัญหาที่พบคือครูผู้สอนคอมพิวเตอร์มิได้จบสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ โดยตรง ในส่วนของครูประจำการสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ไม่ชำนาญ ครูฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “ครูเราเป็นคอมบ៉างนะแต่ก็ไม่ถึงกับชำนาญ เราจะมีการจัดอบรมให้ เขตก็จัดอบรมบ่อย ๆ เราจะ เป็นโปรแกรมพื้นฐาน ”

4.6 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดยุทธศาสตร์การจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้โรงเรียนมีความสวยงาม สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยเอื้อต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน การดำเนินงานโรงเรียน จัดประชุมวางแผนปรับปรุงบริเวณอาคาร สถานที่ให้มีความ แข็งแรง สะอาดเรียบร้อย ทั้งห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ปรับปรุงสวนหย่อมหน้าอาคารเรียนให้มี

ความสวยงามเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน การปลูกต้นไม้ริมเขื่อนบริเวณหน้าโรงเรียนซึ่งมีลำคลองไหลผ่าน และการปลูกต้นไม้ด้านหน้าอาคารเรียน ปรับปรุงห้องเรียนพิเศษต่าง ๆ ให้มีสภาพพร้อมใช้งานเนื่องจากห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ การปรับปรุงสนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์เพียงพอกับความต้องการ มีการจัดป้ายนิเทศ สถิติการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ในส่วนของอาคารเรียนสภาพภายนอกมีสภาพค่อนข้างเก่า เป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ และอีกอาคารเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวมีสภาพค่อนข้างเก่าเช่นเดียวกัน สภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนยังคงเห็นร่องรอยของความสวยงาม สวนหย่อม ต้นไม้บริเวณหน้าอาคารเรียนมีความร่วมรื้อนใช้เป็นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

4.7 การรับนักเรียน

การรับนักเรียน กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ คือ การเกณฑ์เด็กในเขตบริการตำบลเสาธงหิน เพื่อให้เข้าเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาโดยกำหนดยุทธศาสตร์ด้วยการเร่งประสาน และร่วมดำเนินการกับกำนันตำบลบางแม่นาง กำนันตำบลเสาธงหิน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ปกครอง ส่งเด็กที่มีอายุตามเกณฑ์ให้เข้าเรียน

ผลจากการดำเนินงานพบว่า นักเรียนในเขตบริการส่วนใหญ่ ถ้าผู้ปกครองมีฐานะเศรษฐกิจดีมักจะส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง หรือติดตามผู้ปกครองไปเรียนในโรงเรียนใกล้ที่ทำงาน ในส่วนของนักเรียนที่เข้าเรียนจะรับได้มากที่สุดประมาณ 40 คนต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีผู้ปกครองฐานะปานกลางถึงยากจน อาชีพรับจ้างทั่วไป หรือกรรมกรก่อสร้างซึ่งจะย้ายตามผู้ปกครองมาจากต่างจังหวัด และมักจะย้ายตามผู้ปกครองไปเรื่อย ๆ ไม่แน่นอน ไม่ใช่เด็กที่เรียนต่อเนื่องตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ครูฝ่ายวิชาการกล่าวว่า “โรงเรียนเราไม่มีการสอบเด็กเข้าเรียนเพราะเด็กในพื้นที่ต้องรับก่อน เราก็จะรับมากที่สุดแค่ 40 คน เด็กที่จะมาโรงเรียนนี้ก็จะเป็นส่วนจะไปเยอะก็จะเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ปีหนึ่งก็จะประมาณ 20 คน จะเข้ามาก็จะเป็น ป. 4 .ป5 ย้ายมาจากผู้ปกครองจะไม่ใช่เด็กต่อเนื่อง”

4.8 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

โรงเรียนกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาไว้ในแผนกลยุทธ์คือ ส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากรจากบุคคล ท้องถิ่น หน่วยงานมาใช้ในการจัด และการพัฒนา การศึกษาในโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ และการจูงใจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนา การศึกษาในโรงเรียน มีเป้าหมายเพื่อให้โรงเรียนมีวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ตัวชี้วัดความสำเร็จคือ ร้อยละของโรงเรียนมีวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการยังไม่ปรากฏวิธีการที่ชัดเจน ทั้งนี้ เนื่องจากยังขาด รูปแบบ วิธีการในการระดมทรัพยากรที่เป็นรูปธรรม ในส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การ บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

4.9 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนกำหนดนโยบายด้านกิจกรรมนักเรียนไว้หลากหลาย เช่น นักเรียนมีทักษะ พื้นฐานในการเรียนรู้ คิดคำนวณ อ่านออก เขียนได้ด้วยการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ จัดกิจกรรมห้องสมุด นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้พึ่งพาตนเองได้ด้วยการจัด กิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงตามเกณฑ์มาตรฐาน ด้วย การจัดแข่งขันกีฬาในโรงเรียน ส่งเสริมการออกกำลังกาย และนักเรียนมีคุณลักษณะที่ ต้องการเน้นของหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขด้วยการจัดให้มี โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น

ผลจากการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ด้านที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์พบว่า นักเรียนมีคุณภาพ ในระดับดี นักเรียนมีวินัย ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบ หลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีการจัดเวรเพื่อทำความสะอาดรอบโรงเรียน จัดกิจกรรมเข้าค่ายพัก แรมลูกเสือ เนตรนารี มีกิจกรรมสมุดบันทึกความดี นักเรียนมีพฤติกรรมประหยัด มีการเก็บออมเงิน ที่เหลือในแต่ละวันไว้ใช้ยามฉุกเฉิน

4.10 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โรงเรียนกำหนดงานประชาสัมพันธ์การศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียน
 วิธีดำเนินการ คือ การวางแผนการประชาสัมพันธ์โดยเน้นให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมโดยช่วงแรกเน้นให้คณะครูร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
 เช่น งานประเพณี วันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ ให้ครูช่วยเหลือกิจกรรม อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์
 ซึ่งเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่ง และการประชาสัมพันธ์โดยจัดทำวารสารของ
 โรงเรียนเพื่อแจ้งข่าวสารให้กับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบ และการแจ้งข้อมูล
 ข่าวสารผ่านนักเรียนเพื่อไปแจ้งให้ผู้ปกครอง

4.11 การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

โรงเรียนไม่สามารถดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการจัดการศึกษาโดยบุคคล
 ชุมชน หรือองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ นั้น ล้วนมีระเบียบปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน เช่น องค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่น การที่จะสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้ต้องผ่านการประเมินจาก
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบที่กำหนด และการดำเนินงานในบางเรื่อง
 ยังคงต้องรอกฎหมาย หรือระเบียบเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

4.12 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น

การประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานในระดับ
 อำเภอ มีคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้อำนวยการของทุกโรงเรียน และตัวแทนข้าราชการครูเพื่อทำหน้าที่
 ติดต่อราชการ และเป็นตัวแทนในการเสนอความคิดเห็น ความต้องการของสมาชิก การพิจารณา
 ความดี ความชอบของข้าราชการครู การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มโรงเรียน เช่น กิจกรรมทาง
 วิชาการ เข้าค่ายลูกเสือ การแข่งขันกีฬาซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนประสานงานในระดับอำเภอ

4.13 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

โรงเรียนมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบ ในรูปของคณะกรรมการตรวจสอบ ภายในเพื่อให้การบริหารจัดการด้านการใช้งบประมาณของโรงเรียน การเบิกจ่ายพัสดุ วัสดุอุปกรณ์ เป็นไปตามความต้องการจำเป็น และมีความถูกต้องตามระเบียบของทางราชการแต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีความรับผิดชอบตามภารกิจที่กำหนด นอกจากนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มาให้คำแนะนำ ปรีกษา ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนถูกต้องตามระเบียบ

4.14 งานบริการสาธารณะ

โรงเรียนให้บริการกับผู้ปกครอง ชุมชนตามศักยภาพ และความพร้อมของโรงเรียน เช่น การให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์ทางการเกษตร การให้ยืมอาคารสถานที่ ห้องประชุม เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดประชุม อบรม สัมมนา การเป็นวิทยากรบรรยาย เพื่อให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ การให้ความช่วยเหลือในวันสำคัญทางศาสนา การร่วม กิจกรรมกับชุมชนงานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น จากการให้บริการกับสาธารณชนดังกล่าว ส่งผลให้ชุมชน ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนพอสมควร ทั้งด้านกำลังแรงงาน กำลังความคิด การร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษา การร่วมกันพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามความต้องการของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน

ในส่วนถัดไป ผู้วิจัยขอเสนอ ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนทั้ง 9 แห่ง โดย จำแนกตามขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก และตามผลการประเมินของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลซึ่งเปรียบเทียบโรงเรียนทั้ง 3 แห่งในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้ชื่อสมมุติ มีดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 มี 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนแคใหญ่ และโรงเรียนวัดปราสาทผึ้ง
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มี 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนจอมสุมนารีวิทยา โรงเรียนพนัญเชิงอุบลรัตน์ และโรงเรียนวัดกุศลประชา
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 มี 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนพิบูลทองวิทยา โรงเรียนสุราษฎร์ และโรงเรียนวัดบางใหญ่

รายละเอียดผลการเปรียบเทียบของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 9 แห่ง มีดังนี้

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุธาอุทิศ	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
เป็นโรงเรียนนำร่อง / แกนนำในการพัฒนา หลักสูตรมีแนวทางใน การจัดทำหลักสูตร โดยยึดหลักสูตร แกนกลางเป็นหลัก และแยกหลักสูตร ท้องถิ่นออกมาโดยทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผน และ จัดทำหลักสูตรให้ตรง กับความต้องการและ ความสนใจของ ท้องถิ่น โดยสอดคล้อง ไปกับทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้ และมีการวิจัย เกี่ยวกับหลักสูตรและ การใช้หลักสูตร สถานศึกษา	ผู้แทนฝ่ายวิชาการ ผู้แทนแต่ละกลุ่มสาระ เข้ารับการอบรมตามที่ สพท. จัดขึ้นแล้ว ดำเนินการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา โดยยังขาดความรู้ความ เข้าใจที่ชัดเจนถึงวิธีการ จัดทำ จึงต้องปรึกษากับ คณะทำงานของ สพท. เพื่อให้เสร็จทันตาม กำหนด และมีความ คิดเห็นว่าส่วนกลาง กำหนดหลักสูตร แกนกลางมาแล้วให้ โรงเรียนพัฒนานั้นไม่ น่าจะถูกต้องเพราะ บริบทของแต่ละ โรงเรียนต่างกัน ควรใช้ หลักสูตรเดียวกัน ทั่วประเทศ แล้ววัดผล เหมือนกัน	โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร ตามที่ สพท. กำหนด แต่กระบวนการ ดำเนินงานยังขาดความ ชัดเจน มีการสอหดแทรก การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์ สมัย อยุธยา และภูมิปัญญา ท้องถิ่น เช่น การปลูกผัก ปลอดสารพิษการ ประดิษฐ์สิ่งของเหลือใช้ ผลจากการพัฒนา หลักสูตรยังดำเนินการไม่ ตรงตามขั้นตอนที่กำหนด ขาดความรู้ความเข้าใจ และเป็นการเพิ่มภาระงาน ให้ครู เนื่องจากมีครูน้อย และแสดงความคิดเห็นว่า ไม่ประสบความสำเร็จ เท่าที่ควร	การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา แม้ว่าทุก โรงเรียนจะสามารถจัดทำ ได้ตามกำหนดแต่ กระบวนการพัฒนายังไม่ ตรงกับวัตถุประสงค์ ขาดความชัดเจนในการ ดำเนินการ มีการ ลอกเลียนแบบ ครูขาด ความรู้ความเข้าใจที่ ชัดเจน มีหลักสูตรแล้ว ไม่ได้นำมาใช้ ส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระ งานให้โรงเรียนและเป็น ปัญหาสำหรับโรงเรียนที่มี ครู 2-3 คน สพฐ. ควร ดำเนินการจัดทำหลักสูตร ให้สำเร็จรูปโรงเรียน สามารถใช้ได้ทันที เพราะ การประเมินผลสัมฤทธิ์ ระดับชาติไม่สอดคล้อง กับแนวทางของหลักสูตร หรือควรมีผู้เชี่ยวชาญที่ สามารถให้คำแนะนำ ปรึกษากับครูให้มีความ เข้าใจที่ชัดเจนก่อน ดำเนินการ

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และโรงเรียนจอมสุนาริวิทยาเป็นโรงเรียนนำร่อง แกนนำ และโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตร การใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนโดยการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการแล้วนำมาจัดทำหลักสูตร
2. สาระหลักสูตรท้องถิ่นมีการสอดแทรกเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย หลักสูตรอุทยานรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาต่างประเทศ มีการวิจัยและประเมินผลการใช้ผลหลักสูตรสถานศึกษา
3. โรงเรียนมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น สวนหย่อม ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และ มีการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยเฉพาะความสามารถในการใช้ ICT การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภาษาต่างประเทศ

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดเล็กมักประสบปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเนื่องจากบุคลากรมีน้อย และเป็นการเพิ่มภาระงานให้ครู ครูบางโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นแกนนำในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กอปรกับยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนถึงวิธีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรอุทยานรดกทางวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจอมสุนาริวิทยา พ.ศ. 2544 และหลักสูตรด้านภาษาต่างประเทศ ฝรั่งเศส จีน และญี่ปุ่น ทั้งนี้ ครู และผู้บริหารบางส่วนมีความคิดเห็นว่า สพฐ. ควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์พร้อมใช้เพื่อลดภาระงานของครู และมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพราะเมื่อมีการประเมินผลระดับชาติยังใช้ข้อสอบที่มาตรฐานเดียวกันแต่หลักสูตรของโรงเรียนต่างกัน

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาระบบการเรียนรู้)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุราษฎร์	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนกำหนดให้ครู ต้องมีแผนการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ สอนการคิด วิเคราะห์ โครงการงาน การ สอนจะต้องคำนึงถึง ศักยภาพของนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ เก่ง กลาง อ่อน โดยใช้วิธีการสอนที่ หลากหลาย โดยเฉพาะ การใช้สื่อเทคโนโลยีใน การเรียนการสอนและมี การบูรณาการในกลุ่ม สาระ และระหว่างกลุ่ม สาระ มีการประชุม วิชาการเพื่อรับทราบ ปัญหาและปรับปรุงการ จัดการเรียนการสอน โดยมีผู้อำนวยการ โรงเรียนกำกับ ติดตาม และประเมินผล	ผู้อำนวยการโรงเรียน ถ่ายทอดความรู้ให้ครู ด้านการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดเป็นนโยบาย ของโรงเรียน แล้วส่งครู ประจำการ ทุกคนเข้ารับ การอบรม นำมา ปรับปรุงแผนการ จัดการเรียนรู้ กำหนด หลักเกณฑ์ เป้าหมายที่ ชัดเจน ให้สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ ฝึกทักษะ กระบวนการ คิด ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	โรงเรียนได้กำหนด โครงการพัฒนาผู้เรียนไว้ ในแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดกิจกรรมทาง วิชาการที่หลากหลายเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระ ตามความ ถนัดของผู้เรียน มีการ กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา แต่ กระบวนการคิดวิเคราะห์ ยังไม่ชัดเจน มีการจัด กิจกรรมการเรียนที่ เชื่อมโยงกับความรู้และ ทักษะด้านต่าง ๆ การ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ ดนตรี กีฬา เชิญ วิทยากรท้องถิ่นมาให้ ความรู้ด้านศิลปะพื้นบ้าน รำเถิดเทิงกลองยาว	การพัฒนาระบบการ เรียนรู้ มีการจัดอบรมครูให้ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญแต่ยังมีครู บางส่วนที่ยังไม่เข้าใจที่ ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่อง ดังกล่าว นักเรียนได้เรียนรู้ ด้วยการปฏิบัติจริงมากขึ้น แต่การจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญยังคงเป็นเรื่องที่ ยุ่งยาก

ลักษณะร่วม

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน การแสวงหาความรู้ของผู้เรียน มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสอน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. มีการอบรมพัฒนาครูด้านการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้น การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ จัดทำโครงงาน และบูรณาการความรู้ ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่น ในแต่ละโรงเรียน และได้กำหนดเป็นนโยบาย โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยาแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามศักยภาพผู้เรียน มีการนิเทศ กำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นระบบ ส่วนโรงเรียนอื่น ๆ การนิเทศยังขาดความชัดเจน
2. โรงเรียนพิบูลทองวิทยา มีงบประมาณสนับสนุนงานวิชาการจำนวนมากถึง 220,000 บาท และจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 75,000 บาท และยังเป็นศูนย์สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศช่วงชั้นที่ 1-2 และเมื่อมีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะมีการเชิญวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้กับคณะครูเพื่อความเข้าใจที่แท้จริง
3. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา กำหนดโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในรายวิชาหลัก คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ และนอกจากนี้มีการเปิดสอนโปรแกรม แผนคณิตศาสตร์- ภาษาอังกฤษ แผนภาษาฝรั่งเศส แผนวิทยาศาสตร์ – คอมพิวเตอร์ แผนภาษาอังกฤษ – ญี่ปุ่น เป็นต้น

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การวัดผล และประเมินผลการศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุราษฎร์ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนดนโยบาย พัฒนางานทะเบียนและ วัดผลไว้ในแผนปฏิบัติ การ รองผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ หัวหน้ากลุ่ม สาระเป็นผู้นิเทศ ติดตาม การวัดผลตามสภาพจริง ใช้โปรแกรม Student 44 เป็นเครื่องมือ การวัดผล ประเมินผลผู้เรียน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และ คุณธรรมโดยใช้เครื่องมือ และวิธีการประเมินที่ หลากหลาย ทั้งครู นักเรียน เพื่อน และ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ประเมินผล จัดเก็บ การ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบ คอมพิวเตอร์ การวัดผลมี ทั้งแบบปรนัย และอัตนัย	โรงเรียนกำหนดนโยบาย การวัดผลตามสภาพจริง ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนและ คณะครูกำหนดข้อตกลง ร่วมกันในการวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่ หลากหลาย แฟ้มสะสม งาน โครงการ เน้นด้าน ความรู้ความเข้าใจ ด้าน ทักษะ เจตคติ และการ นำไปใช้ประโยชน์ วัดผล จากแบบทดสอบ ผลการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงาน ความรับผิดชอบในการ ปฏิบัติงานมีการพัฒนา บุคลากรด้านการวัดผล เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ด้านการวัดผล และ ประเมินผล	โรงเรียนกำหนดเป้าหมาย ด้านการวัดผลและ ประเมินผลไว้ใน แผนปฏิบัติการ การ ประเมินผลต้องผ่านความ เห็นชอบจากคณะ กรรมการบริหาร หลักสูตร วัดผลให้ สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาโดยใช้วิธีการที่ หลากหลายและ ดำเนินการตามระเบียบที่ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด เช่น การใช้แบบ ปพ. ต่าง ๆ	การวัดผลตามระเบียบที่ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดโดยใช้แบบ ปพ. ต่าง ๆ มีความยุ่งยาก ซับซ้อนเพิ่มภาระงานครู โดยเกินความจำเป็นและ ไม่แตกต่างกับการวัดผล และประเมินผลแบบ ดั้งเดิม

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนได้กำหนดนโยบายการวัดผล และประเมินผลไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี แผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และครูในแต่ละกลุ่มสาระถึงรูปแบบวิธีดำเนินการ
2. การวัดผลและประเมินผลใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายโดยกำหนดการประเมินผลครบ 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษาตามสภาพจริง

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา และโรงเรียนสุทธาอุทิศใช้การวัดผล และประเมินผลผู้เรียน 3 ด้านคือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรมโดยใช้โปรแกรม Student 44 เป็นเครื่องมือ การวัดผล ประเมินผลผู้เรียน มีการแต่งตั้งคณะนิเทศ ติดตามการวัดผล และประเมินผลการเรียนที่ชัดเจนในขณะที่โรงเรียนอื่นไม่ได้ดำเนินการ
2. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา สนับสนุนงบประมาณจำนวน 42,760 บาท และโรงเรียนสุทธาอุทิศ สนับสนุนงบประมาณจำนวน 20,000 บาท และโรงเรียนวัดพนัญเชิงอุปถัมภ์ จำนวน 21,000 บาท
3. โรงเรียนขนาดเล็กใช้การวัดผล และประเมินผลตามระเบียบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเท่านั้น โดยดำเนินการตามแบบ ปพ. ต่าง ๆ กำหนด
4. โรงเรียนจอมสุรินทร์วิทยา กำหนดโครงการเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลการศึกษา 3 โครงการ คือ โครงการงานวัดผล และประเมิน โครงการทดสอบความถนัดทางการเรียน และโครงการเตรียมความรู้สู่ Admission

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุรินทร์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุราษฎร์ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ผู้อำนวยการโรงเรียน กำหนดนโยบายให้ครูทำ วิจัยในชั้นเรียนอย่าง น้อย คนละ 1 เรื่องต่อ ภาคเรียน มีฝ่ายวิจัย ประเมินเป็นผู้ให้ คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับ การอบรมการวิจัยในชั้น เรียน เน้นการวิจัยอย่าง ง่าย และมีการนำ ผลการวิจัยไปใช้ ประกอบการพิจารณา ความคิดความชอบ และ ยังส่งเสริมให้นักเรียน สามารถทำวิจัยในรูปแบบ ของโครงการหรือสิ่งที่ ตนเองสนใจ มี คณะกรรมการงานวิจัย และพัฒนา รอง ผู้อำนวยการการฝ่าย วิชาการเป็นผู้แทน กำกับติดตามและให้ คำแนะนำ	โรงเรียนได้กำหนด นโยบายการทำวิจัยไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ครูทุกคนทำวิจัย ในชั้นเรียนอย่างน้อยคน ละ 1 เรื่องต่อปีการศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูได้รับการอบรม การวิจัยในชั้นเรียนที่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจัดขึ้น แต่ผลปรากฏว่าครู บางส่วนเท่านั้นที่จัดทำ เนื่องจากไม่มีความ เข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับ กระบวนการจัดทำ	โรงเรียนได้กำหนด เป้าหมายให้ครูทุกคน จัดทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ ในแผนปฏิบัติการ ประจำปี ส่งเสริม ให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของการเรียนการสอน ระดมทรัพยากรเพื่อการ วิจัย ให้ความรู้ครูด้าน วิจัย และนำการวิจัยมา แก้ปัญหาการจัด กิจกรรมการเรียนการ สอน แต่ผลปรากฏว่ามี ครูเพียงส่วนเท่านั้นที่ทำ วิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับ พฤติกรรมของผู้เรียน	ครูส่วนใหญ่ได้รับการ อบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย ในชั้นเรียน มีบางส่วน เท่านั้นที่สามารถจัดทำ วิจัยในชั้นเรียนเพื่อ แก้ปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้ แต่ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริง และ ไม่ให้ความสำคัญกับ กระบวนการวิจัย ในชั้น เรียนเนื่องจากมองเห็นว่า เป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อน

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนได้กำหนดนโยบายการวิจัยในชั้นเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี แผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน โดยให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อให้ครู ทำวิจัยในชั้นเรียน

2. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อ แก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีทั้งวิจัยแบบแผนเดียว และวิจัยแบบ 5 บท

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา และโรงเรียนสุทธาอุทิศ กำหนดให้ครูต้องทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 เรื่อง เป็นวิจัยอย่างง่ายเพื่อแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ นำมาประกอบการพิจารณาความดีความชอบของครู และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการให้ครูจัดทำ วิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจัง ส่วนโรงเรียนอื่น ๆ ไม่มีการกำกับติดตาม ครูจึงไม่ให้ความสำคัญกับ การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

2. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา และโรงเรียนจอมสุนาริวิทยา มีคณะกรรมการวิจัยและพัฒนา โดยมีรองผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ตรวจผลงานวิจัยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เมื่อครู มีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจการจัดทำวิจัย ในขณะที่โรงเรียนอื่น ๆ ไม่มี

3. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหานักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การ ประเมิน และประกวดผลงานวิจัยเพื่อยกย่องครูที่มีผลงานวิจัยดีเด่นได้รับรางวัลและเผยแพร่ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกทำวิจัยแบบโครงการ หรือรูปแบบง่าย ๆ เป็นการ พัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุรินทร์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนด โครงการงานพัฒนาศูนย์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นต้นแบบ โรงเรียน ICT สํารวจ ความต้องการ ความขาด แคลนจากนั้นจึงประชุม คณะกรรมการ สถานศึกษา สืบเสาะเพื่อ ร่วมหาเจ้าภาพเพื่อแบ่ง ฝ่ายกันจัดหา ส่งผลให้มี สื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัย และเพียงพอ เช่นห้อง Computer ห้อง Research มี Internet ห้อง E-Classroom ครู และนักเรียนสามารถใช้ สื่อเหล่านี้ในการจัดการ เรียนการสอนได้ทุกคน	โรงเรียนกำหนด นโยบายด้านการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา มีการวิเคราะห์ความ ต้องการ จัดกิจกรรม จัดหาสื่อใหม่ และ ปรับปรุงสื่อเก่า ส่งเสริม ให้ครูจัดทำสื่อ จัดหา เช่น คอมพิวเตอร์ และ ขอความร่วมมือจาก ชุมชนในการช่วยจัดหา แต่ส่วนใหญ่สื่อได้จาก งบอุดหนุนรายหัวซึ่งไม่ เพียงพอกับความ ต้องการ	โรงเรียนกำหนดโครงการ จัดหาและผลิตสื่อการ เรียนการสอน เพื่อให้ครู จัดทำสื่อ มีการประชุมเพื่อ สำรวจความต้องการ จัดทำบัญชีสื่อ แต่ผลการ ดำเนินงานยังไม่ชัดเจน สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา ยังไม่เพียงพอกับความ ต้องการจำเป็น	สื่อ นวัตกรรมทาง การศึกษาที่โรงเรียน ต้องการมากที่สุดคือ คอมพิวเตอร์ซึ่งมีราคา แพงและตกเร็ว ครู ซ่อมไม่เป็นจึงต้องเสียค่า ซ่อมแซมบ่อย มีครู บางส่วนที่ไม่สามารถใช้ คอมพิวเตอร์เพื่อการจัด กิจกรรมการเรียนการ สอน และในส่วนของ โปรแกรมสำเร็จรูปมี ราคาแพง มีลิขสิทธิ์ โรงเรียนส่วนใหญ่ต้อง จัดหาสื่อ เทคโนโลยีด้วย ตนเองเพราะได้รับ งบประมาณ ไม่เพียงพอ กับความต้องการจำเป็น

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนได้กำหนดนโยบายการเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยสำรวจความต้องการ ความขาดแคลนในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. โรงเรียนมีการระดมทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยีจากผู้ปกครอง ศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ขอบริจาค ทอดผ้าป่าสามัคคี จัดหาเจ้าภาพหลักในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษาและนำมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา เป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้ ICT เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าสามารถให้การสนับสนุนด้านสื่อเทคโนโลยีโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปได้อย่างเต็มที่เพียงพอความต้องการ มีการจัดอบรมครูเกี่ยวกับการใช้ ICT เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป คัดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จัดทำฐานข้อมูลของโรงเรียน

2. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา สนับสนุนงบประมาณดำเนินงานพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 36,000 บาท โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ จำนวน 25,000 บาท โรงเรียนสุราษฎร์ จำนวน 20,000 บาท และโรงเรียนวัดกุศลประชา จำนวน 3,000 บาท ทั้งนี้โรงเรียนขนาดเล็ก มีงบประมาณไม่เพียงพอความต้องการในการจัดซื้อสื่อ ICT เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ นอกจากนี้ ครูบางส่วนยังไม่ให้ความสนใจจึงขาดความรู้ความสามารถในการสื่อ ICT เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

3. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และโรงเรียนจอมสุรินทร์วิทยา ดำเนินการพัฒนา และจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาแหล่งเรียนรู้)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนด โครงการพัฒนาศูนย์การ เรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง (SEAR) โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการ พัฒนาสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายใน เช่น ห้องสมุด มีชีวิต ห้องสมุดทั้ง 3 ช่วงชั้น พิพิธภัณฑ์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สวนสมุนไพร อุทยาน วิทยาศาสตร์ และ ภายนอก เช่น เมืองกรุง เก่า วัด โดยให้นักเรียน สำรวจแหล่งเรียนรู้และ นำมาจัดทำเว็บไซต์ แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้ ครูและนักเรียนศึกษา ค้นคว้า และสามารถนำ ความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	โรงเรียนกำหนด นโยบายการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ มีหลาย โครงการ เช่น ปรับปรุง ห้องสมุด ภูมิปัญญา ท้องถิ่น สวนพฤกษ ศาสตร์ และทัศนศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ด้านแหล่ง เรียนรู้ ทั้งภายใน และนอกโรงเรียน สนับสนุนให้ครูรับการ อบรมเกี่ยวกับแหล่ง เรียนรู้ พัฒนาแหล่ง เรียนรู้โดยให้ชุมชนมี ส่วนร่วมเป็นวิทยากร ท้องถิ่น นักเรียน และครู มีส่วนร่วมในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ และใช้ ประโยชน์ร่วมกัน	โรงเรียนกำหนด โครงการพัฒนา ห้องสมุดเป็นแหล่ง เรียนรู้ ประชุม คณะกรรมการเพื่อวาง แผนการดำเนินงาน จัด บรรยายภาคห้องสมุดให้ เอื้อต่อการเรียนรู้ กิจกรรมรักการอ่าน แหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น วัดปราสาทสมัย กรุงศรีอยุธยา พิษณุโลก ชีวภาพ การปลูกสวน มะกรูด และการเชิญ วิทยากรท้องถิ่นมาเป็น วิทยากรสอนการเล่น เถิดเทิงกลองยาว วิทยากรสอน คอมพิวเตอร์	โรงเรียนสวนใหญ่ได้ ดำเนินการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ จัดทำข้อมูล ทะเบียนอย่างเป็นระบบ ทั้งแหล่ง เรียนรู้ภายใน โรงเรียน เช่น ห้องสมุด มีชีวิต สวนหย่อม การ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการ แสวงหาความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ภายนอก เช่น โบราณสถาน วัดวาอาราม ต่าง ๆ สวนผัก สิ่งประดิษฐ์ การเชิญ วิทยากรท้องถิ่นมาให้ ความรู้แก่ ผู้เรียน

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนกำหนดนโยบายการเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และนอกโรงเรียน จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมให้ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. โรงเรียนมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดมีชีวิต ปรับปรุงห้องเรียน ส่วนหย่อม อุทยานวิทยาศาสตร์ และนำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น โบราณสถาน วัดวาอาราม สวนผลไม้ เป็นต้นและส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและ ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการ โรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. โรงเรียนพิบูลทองวิทยา สนับสนุนงบประมาณดำเนินงานจำนวน 134,492 บาท โรงเรียนสุราษฎร์ จำนวน 80,000 โรงเรียนวัดกุศลประชา จำนวน 6,000 บาท และโรงเรียนวัดบางใหญ่ จำนวน 3,500 บาท ทั้งนี้ โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ และการมีส่วนร่วมจากชุมชน

3. โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชัดเจนทั้งการวางแผน ดำเนินการพัฒนา และสรรหาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การประเมินผลการดำเนินงาน

4. โรงเรียนวัดกุศลประชา มีการบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย คือ กิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมบูรณาการวันสำคัญ และกิจกรรมมัลลเทศน์น้อย

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การนิเทศการศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนารัตวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนด โครงการ ผนวกกับการ เสนอขอรางวัล พระราชทาน โดยใช้ ระบบการนิเทศภายใน 3 ระดับ คือ การนิเทศโดย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และการนิเทศภายใน กลุ่มสาระ มีการจัดทำ ปฏิทินการนิเทศและ นิเทศตามแผน เป็นการ นิเทศ แบบกัลยาณมิตร ประกอบพิจารณาความดี ความชอบฝ่ายบริหารจะ นิเทศ ทุกวันจันทร์ นอกจากนี้ยังมี คณะกรรมการนิเทศ ตามกลุ่มสาระและ ระดับชั้น โดยมี ฝ่าย บริหาร เป็นผู้กำกับดูแล เน้นการประเมินแบบ พัฒนาการและ แลกเปลี่ยน	โรงเรียนกำหนด โครงการนิเทศ ชี้แจง วิธีการนิเทศการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ นิเทศแบบช่วง ชั้น รายชั้นเรียน และ รายกลุ่มสาระ มีการ สังเกตการณ์สอน ของ ครูและให้คำแนะนำ เป็นการ นิเทศแบบ กัลยาณมิตร แบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยรูปแบบงานวิจัย ตามหลัก 4 A ควบคู่กับ PDCA ประมาณเดือน ละ 1 ครั้ง มีการนิเทศ ระหว่างผู้อำนวยการ กับครู หรือระหว่างครู กับครูด้วยกัน เน้นการ ให้คำแนะนำมากกว่า การดำเนินคดี	โรงเรียนกำหนดโครงการ นิเทศ มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการนิเทศ สำรวจปัญหา ความ ต้องการจัดกิจกรรมการ นิเทศ ปฏิทินการนิเทศ แต่ ผลจากการดำเนินงานยัง ไม่สามารถนิเทศได้อย่าง เต็มรูปแบบตามแผนที่ กำหนด ผู้อำนวยการ โรงเรียนใช้วิธีการขึ้นข้าง ๆ ห้องเพื่อแอบสังเกตการ สอนของครู	โรงเรียนส่วนใหญ่มี โครงการนิเทศภายในไว้ ในแผนปฏิบัติการ ประจำปี มีปฏิทินการ นิเทศแต่ส่วนใหญ่การ นิเทศยังไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง สม่ำเสมอ จริงจัง การ นิเทศใช้ผนวกกับการ ประชุมประจำเดือน ครู บางส่วนยังไม่ยอมรับการ นิเทศ การนิเทศ โรงเรียน ควรประสานงานกับ ศึกษานิเทศก์เพื่อการนิเทศ การสอนที่เหมาะสม ถูกต้องและต่อเนื่องพร้อม ทั้งให้ความช่วยเหลือใน เรื่องของการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนได้กำหนดนโยบายการเกี่ยวกับการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศจากรองผู้อำนวยการโรงเรียน (ถ้ามี) หัวหน้าช่วงชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนกลุ่มสาระต่าง ๆ มอบหมายการนิเทศการสอนตามบทบาทหน้าที่เพื่อ
นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วนำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาปรับปรุง ให้คำแนะนำ
ครูผู้สอน และนำมาประกอบการพิจารณาความดีความชอบ

2. การนิเทศภายในส่วนใหญ่ใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร หรือแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
มากกว่าการดำเนินคดีโดยมีการกำหนดปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา กำหนดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในถึง 3 โครงการ
การดำเนินการนิเทศเพื่อรองรับการเข้าประกวดโรงเรียนรางวัลพระราชทาน โรงเรียนเร่งสู่ฝัน
ดังนั้นการนิเทศภายในจึงมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีรองผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมนิเทศภายในที่เป็นระบบ มีการนิเทศหัวหน้านิเทศทุกวันอังคาร และนิเทศ
ห้องเรียนทุกวันจันทร์

2. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และโรงเรียนจอมสุนาริวิทยา จัดระบบ
การนิเทศภายใน 3 ระดับ คือ การนิเทศโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และการนิเทศภายในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ นำผลการนิเทศภายในประกอบการพิจารณาความดีความชอบของครู โดยเน้นการนิเทศ
แบบกัลยาณมิตรเพื่อประเมินพัฒนาการ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โรงเรียนจอมสุนาริ
วิทยา มีการนิเทศภายในเพื่อคัดเลือกครูผู้สอนที่มีผลงานดีเด่น และมอบรางวัลให้ผู้ที่มิละ
สูงสุดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 3 คน นอกจากนี้ ยังจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบ
ความสำเร็จเพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ
ยิ่งขึ้น ในส่วนของโรงเรียนสุราษฎร์ มีการจัดระบบกำกับ ติดตามและการประเมินผลรูปแบบการ
นิเทศ ด้วยกระบวนการวิจัยตามหลัก 4 A คือ การสร้างความตระหนัก (awareness) การสร้างความ
พยายาม (attempt) การสร้างความสำเร็จ (achievement) และความทั่วถึงทั้งปริมาณและคุณภาพ
(access) โดยควบคู่กับวงจร PDCA เป็นเครื่องมือในการวางแผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การแนะแนวการศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนารัตวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนได้กำหนด โครงการ เช่น โครงการ สร้างคนดีมีคุณภาพลูก เสือ ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โครงการพัฒนาทักษะ ชีวิต โครงการวิวัฒน์ เยาวชน เป็นต้น การแนะ แนวมุ่งกิจกรรมหลัก คือ การดำเนินงานของฝ่าย แนะแนวประจำโรงเรียน มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ด้านการศึกษาเป็นหลัก และกิจกรรมรองคือครู ประจำชั้นหรือครูที่ ปรึกษาให้แนะนำทั้ง เรื่องการเรียน ทุนการศึกษา ความ ประพฤติ ให้คำปรึกษา นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้ระบบ SDQ และ การเยี่ยมบ้านนักเรียน	โรงเรียนกำหนด โครงการแนะแนว เพื่อ แก้ปัญหาด้านการเรียน พฤติกรรม จัดหา ทุนการศึกษา ปัญหา เสพติด การศึกษาต่อ วาง แผนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานสำรวจข้อมูล นักเรียนที่มีปัญหาด้าน ต่างๆเพื่อหาแนวทาง แก้ไข ส่งผลให้ครูได้จัด กิจกรรมดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ที่ ยากจน ขาดแคลน ทุนการศึกษา และแนะ แนวให้นักเรียนได้ศึกษา ต่อในระดับมัธยมศึกษา	โรงเรียนได้กำหนด โครงการแนะแนว ประชุมวางแผนการ ดำเนินงานสำรวจความ ต้องการ จัดกิจกรรม โฮมรูม รวบรวมข้อมูล การใช้บริการ สำรวจ นักเรียนที่ขาดแคลน จัดหาทุนการศึกษา ให้ คำแนะนำการศึกษาต่อ	โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนด โครงการแนะแนวใน แผนปฏิบัติการประจำปี กิจกรรมที่ดำเนินการคือ กิจกรรมดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ยากจน มีปัญหา ด้านครอบครัว การเรียน ปัญหาด้านพฤติกรรม ส่วนใหญ่ครูประจำชั้น เป็นผู้ดำเนินการแก้ไข ปัญหา และให้คำแนะนำ

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนได้กำหนดนโยบายการเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนวเพื่อวางแผนการดำเนินงาน สำรวจข้อมูล ความต้องการเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหา

2. กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมเยี่ยมบ้าน จัดหาทุนการศึกษา แนะนำการศึกษาต่อ แก้ปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา มีกิจกรรมสองส่วนคือ ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน และส่วนที่สองเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นที่ให้คำแนะนำปรึกษาในด้านการเรียน ทุนการศึกษา กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. โรงเรียนพิบูลทองวิทยา กำหนดโครงการพัฒนาทักษะชีวิตโดยมีกิจกรรมแนะแนว ทุนการศึกษา กิจกรรมดูแลความประพฤตินักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ

3. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา มีการจัดทำคู่มือแนะแนวสำหรับนักเรียน แบบสำรวจความต้องการ แบบทดสอบด้านความถนัดของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น

4. โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ กำหนดโครงการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีหลากหลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมคัดกรองนักเรียน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนและกิจกรรมส่งต่อ กรณีโรงเรียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ มีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินพฤติกรรม แบบทดสอบ และแบบสังเกต

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านวิชาการ (การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพฯ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางบอน ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนดโครงการ ประกันคุณภาพการศึกษา วางระบบการประกัน คุณภาพภายในตามระบบ โรงเรียนดีมีคุณภาพ (TOP STAR) โดยวาระระบบต่าง ๆ 10 ระบบ เช่น ระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการเรียนรู้ ระบบ พัฒนาบุคลากร ระบบการ นำองค์กร ระบบยุทธ ศาสตร์เพื่อการพัฒนา เป็น ต้น การบริหาร สถานศึกษาใช้แนวคิดเชิง ระบบ แนวคิดเชิงยุทธ ศาสตร์ การทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพ ตามระบบ (TOP STAR) ส่งผลให้โรงเรียนผ่านการ ประเมินรอบสองจาก สม ศ. อยู่ในระดับดีและดีมาก ทุกมาตรฐาน	โรงเรียนมิได้กำหนด โครงการไว้อย่าง ชัดเจนแต่มีแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาเป็น แนวทางในการ ดำเนินงานพัฒนา ระบบคุณภาพ การศึกษา กำหนด นโยบายการจัด การศึกษาไว้ 7 ด้าน เช่น การจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตร การพัฒนาการสอนให้ มีคุณภาพ การส่งเสริม บุคลากร การพัฒนา ระบบบริหาร เป็นต้น ซึ่งผลการประเมินจาก สมศ. ทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน อยู่ในระดับ ดี และพอใช้ในบาง มาตรฐาน	โรงเรียนมิได้กำหนด โครงการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาแต่มี แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา กำหนด จุดเน้น 4 ด้านคือ ด้าน การบริหารจัดการ ด้าน หลักสูตรและการเรียน การสอน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และ วัสดุผลการประเมินจาก สมศ. ทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน อยู่ในระดับดี และพอใช้ในบาง มาตรฐาน	โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนด โครงการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ดำเนินงาน ตามระบบเพื่อรองรับการ ประเมินจาก สมศ. แต่มี ข้อเสนอแนะถึงมาตรฐาน เกณฑ์การประเมิน ความ น่าเชื่อถือของผู้ประเมิน บริบทที่แตกต่างกันของ โรงเรียนแต่ใช้เกณฑ์การ ประเมินเดียวกันอาจส่งผล ต่อโรงเรียนที่ขาดปัจจัย สนับสนุนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ขาดแคลนครู งบประมาณ นักเรียน ยากจน นักเรียนในชนบท กับเมือง ความพร้อมด้าน ภูมิหลังของนักเรียน ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ล้วน เป็นสิ่งที่ครูและผู้บริหาร ตั้งข้อสงสัยถึงความ เหมาะสม และการ เปลี่ยนแปลงแนวทางการ ประเมินตามสภาพจริง

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนได้กำหนดนโยบายการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการศึกษา ส่วนใหญ่ใช้แนวคิด ทฤษฎีการบริหารคุณภาพตามวงจรของ PDCA ของ เดมมิง (Damming cycle)
2. มีการดำเนินงานโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินจาก สมศ.

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา และ โรงเรียนจอมสุนาริวิทยามีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามระบบโรงเรียนดีมีคุณภาพ (TOP STAR) มีระบบการพัฒนาที่ชัดเจน และการบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบการบริหารงานที่เป็นรูปธรรมทั้งการใช้แนวคิดเชิงระบบ แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ การเรียนรู้การทำงานเป็นทีม
2. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และ โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา มีความพร้อมด้านปัจจัยทางการบริหาร มีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ภูมิหลังของนักเรียน ผู้ปกครอง การบริหารจัดการ และงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนา

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการฯ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุธาอุทิศ	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา เป็นโรงเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนในฝันและ โครงการโรงเรียนดีมี คุณภาพ (TOP-STAR) ซึ่งต้องให้บริการความ ช่วยเหลือโรงเรียน เครือข่าย อีกจำนวน 5 แห่ง โรงเรียนวัดพิบูล ทองวิทยาเป็นโรงเรียน แกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ โรงเรียนแกนนำปฏิรูป ภาคกลาง โรงเรียนแกน นำโรงเรียนสีขาวและมี การประสานงานด้าน วิชาการกับ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา และ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ผู้ปกครอง และ ชุมชนในด้านวิชาการ	โรงเรียนมิได้กำหนด โครงการดำเนินงานไว้ ส่งผลให้ไม่มีการ ปฏิบัติงานอย่างเป็น รูปธรรม มีการ ประสานงานในรูปของ ศูนย์ประสานงาน ทางการศึกษาซึ่งให้ ความร่วมมือกันในการ จัดกิจกรรมทางวิชาการ การเข้าค่ายลูกเสือ ค่าย คุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น	โรงเรียนมิได้กำหนด โครงการไว้ การ ดำเนินงานรูปของศูนย์ ประสานงานทางการ ศึกษาซึ่งให้ความร่วมมือ กันในการจัดกิจกรรม ทางวิชาการ การเข้าค่าย ลูกเสือ ค่ายคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น	โรงเรียนส่วนใหญ่มิได้ กำหนดโครงการไว้อย่าง ชัดเจน การดำเนินงานมี การประสานงานในรูป ของศูนย์ประสานงาน ทางการศึกษาซึ่งมี กิจกรรมร่วมกันในด้าน การแข่งขันทางวิชาการ การแข่งขันกีฬา การเข้า ค่ายลูกเสือ ค่ายพุทธบุตร เป็นต้น

ลักษณะร่วม

โรงเรียนส่วนใหญ่มีได้กำหนดนโยบายการเกี่ยวกับการประสานงานในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งนี้เนื่องจากแนวทางปฏิบัติขาดความชัดเจน การให้บริการส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเป็นวิทยากรด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ การถนอมอาหาร และการบริการด้านอาคารสถานที่

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนสุทธาอุทิศ และโรงเรียนจอมสุนาริวิทยากำหนดโครงการการประสานงานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในเครือข่ายซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในด้านครูช่วยสอน การให้บริการด้านคอมพิวเตอร์ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา และการประสานงานกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา กำหนดโครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนขนาดเล็กที่ห่างไกล หรือด้อยโอกาส มีกิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา และงบประมาณในการพัฒนา การให้ความช่วยเหลือด้านครูผู้สอน ผู้ปกครองและนักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนในเมืองกับชนบท

2. การบริหารงบประมาณ

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การจัดทำและเสนอของบประมาณ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุธาอุทิศ	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนกำหนด	โรงเรียนกำหนดแผน	โรงเรียนมิได้กำหนด	โรงเรียนส่วนใหญ่มีการ
แผนกลยุทธ์ การ	งบประมาณให้มีความ	โครงการที่ชัดเจนแต่มีการ	จัดทำแผนและเสนอขอ
บริหารงาน	สอดคล้องกับยุทธ	จัดทำแผนการใช้	งบประมาณตามความ
งบประมาณ กำหนด	ศาสตร์ของ สพฐ.	งบประมาณประชุม	ต้องการแก้ปัญหาที่พบคือ
โครงการงานพัฒนา	และสพท. โดยจัดทำ	คณะกรรมการสถานศึกษา	รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ
งบประมาณเพื่อเสนอ	แผนกลยุทธ์ที่เน้นการมี	เพื่อขอความเห็นชอบ	ให้ตามจำนวนรายหัว
ของงบประมาณตาม	ส่วนร่วมของชุมชน	โครงการต่าง ๆ	นักเรียนโรงเรียนขนาด
ขั้นตอนที่กำหนด	กำหนดวิสัยทัศน์ พันธ	แต่ปัญหาที่พบ	ใหญ่จะได้รับงบประมาณ
จัดประชุม	กิจ และเป้าหมายที่	คือ การเสนอขอ	มากกว่าโรงเรียนขนาด
คณะกรรมการ	ชัดเจน แต่สภาพปัญหาที่	งบประมาณ โรงเรียน	เล็กซึ่งไม่เพียงพอกับความ
สถานศึกษาเพื่อ	พบคือโรงเรียนได้จัดทำ	มิได้รับงบประมาณตาม	ต้องการ
กำหนดแผนพัฒนา	แผนเพื่อเสนอขอ	ความต้องการจำเป็น	
คุณภาพการศึกษา	งบประมาณตามความ	ส่วนใหญ่ได้รับความ	
ให้สอดคล้องกับ	ต้องการแต่โรงเรียน	อนุเคราะห์จากองค์กร	
งบประมาณที่ได้รับ	ได้รับงบประมาณไม่	ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	
และมาตรฐานของ	เพียงพอกับความ		
สมศ. ยุทธศาสตร์ของ	ต้องการ โครงการต่าง ๆ		
โรงเรียนในฝันและขอ	จึงไม่สามารถดำเนินการ		
ความเห็นชอบจาก	ได้ตามแผนที่กำหนด		
คณะกรรมการ			
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน			

ลักษณะร่วม

โรงเรียนมีการจัดทำแผนงบประมาณ และเสนอของบประมาณตามความต้องการจำเป็นในแต่ละโครงการ โดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จัดทำแผนกลยุทธ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และโรงเรียนจอมสุนารีวิทยา มีการจัดทำแผนงบประมาณที่มีความชัดเจน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของโรงเรียนในฝัน และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. โดยแต่งตั้งรองผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะกรรมการฝ่ายบริหารการเงิน อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อบริหารจัดการงบประมาณ เสนอของบประมาณตามแผนการดำเนินงานที่กำหนด

2. โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และโรงเรียนสุชาอุทิศ มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ ผลผลิตของหน่วยงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ อุดมการณ์ในการปฏิบัติงาน รูปแบบการปลูกฝังอุดมการณ์ วิธีปลูกฝังวัฒนธรรมในการทำงาน และแผนภูมิการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การจัดสรรงบประมาณ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทฝั่ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
การจัดสรรงบประมาณมี คณะกรรมการที่ เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายทั้ง ฝ่ายผู้บริหารมีหน้าที่ จัดสรรให้แต่ละกลุ่ม สาระไปดำเนินการจัดทำ แผนของใช้งบประมาณ และจัดสรรตามความ จำเป็นโดย คณะกรรมการ สถานศึกษาให้ความ เห็นชอบ มีการปรับลด เพิ่มตามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ การ จัดสรรฝ่ายวิชาการ 60 % บริหารทั่วไป 30% และ งบเพิ่มเติม 10% ปัญหา ที่พบคืองบประมาณไม่ เพียงพอกับแผนการ ดำเนินงานที่กำหนด	การจัดสรรงบประมาณ โรงเรียนได้ดำเนินการ ตามระเบียบปฏิบัติ มี คณะกรรมการพิจารณา ตามความเหมาะสมและ แผนกลยุทธ์ที่กำหนด แต่ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนได้รับ งบประมาณไม่เพียงพอ กับความต้องการจำเป็น จึงต้องประสานงานเพื่อ ขอความอนุเคราะห์จาก องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น หรือระดม ทรัพยากรจากผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไป	การจัดสรรงบประมาณ จะดำเนินการในรูปของ คณะกรรมการพิจารณา ตามความเหมาะสม ปัญหาที่พบคือ ได้รับ งบประมาณไม่เพียงพอ กับความต้องการ จากองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	การจัดสรรงบประมาณ ส่วนใหญ่ได้รับความ เห็นชอบจาก คณะกรรมการ สถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน คณะกรรมการระดับ โรงเรียนพิจารณาตาม ความเหมาะสม งบประมาณที่ได้รับ ไม่เพียงพอกับความ ต้องการจำเป็นจึงต้องใช้ วิธีการระดมทรัพยากร จากผู้ปกครอง คณะกรรมการ สถานศึกษา องค์กร เอกชน บริษัท ห้างร้าน ต่าง ๆ และการ ทอดผ้าป่าสามัคคี

ลักษณะร่วม

โรงเรียนจัดสรรงบประมาณโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการระดับโรงเรียนปรับลด เพิ่มตามความเหมาะสม ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรร ไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็นจึงต้องใช้วิธีการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้วพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคคลทั่วไป

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และโรงเรียนจอมสุนารีวิทยา จัดสรรงบประมาณได้ตามความต้องการในแต่ละโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณรายหัวนักเรียนจำนวนมากตามจำนวนนักเรียน และสามารถระดมทรัพยากรทางการศึกษาจาก คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองศิษย์เก่า บริษัท พ่อค้า และบุคคลทั่วไปได้เพียงพอกับความต้องการ
2. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา มีแผนการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนโดยจัดสรรให้งานวิชาการร้อยละ 60 ฝ่ายบริหารทั่วไป ร้อยละ 30 และงบเพิ่มเติม หรืองบเร่งด่วน ร้อยละ 10

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลฯ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนทรวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนด โครงการบริหาร ประมาณ โครงการ พัฒนาระบบบริหาร กิจกรรมสานฝัน การเงิน พัสดุสู่โลก มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การใช้งบประมาณจาก รายงานผลการดำเนิน โครงการ ว่าประสบ ความสำเร็จหรือมี ปัญหาที่ควรดำเนินการ แก้ไขโดยความ เห็นชอบของ คณะกรรมการ และ มีการจัดทำรายงานการ ตรวจสอบภายใน สถานศึกษา การ ตรวจสอบจาก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา	โรงเรียนมิได้กำหนด แผนงานด้าน งบประมาณที่ชัดเจน การตรวจสอบ ดำเนินการในรูปของการ รายงานผลการ ดำเนินงานโครงการ และการตรวจสอบจาก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเมื่อสิ้น ปีงบประมาณ	โรงเรียนมิได้กำหนด แผนงานด้านงบประมาณ ที่ชัดเจนการตรวจสอบ ดำเนินการในรูปของการ รายงานผลการดำเนินงาน โครงการ และการ ตรวจสอบจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเมื่อสิ้น ปีงบประมาณ	การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้ งบประมาณ โรงเรียน ส่วนใหญ่ ขาดการ ตรวจสอบที่เป็นระบบ ไม่มีความชัดเจนใน รูปแบบ วิธีการ ประเมินผล การตรวจสอบ ส่วนใหญ่เป็นการรายงาน ผลการดำเนินงาน โครงการ และการ ตรวจสอบจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเท่านั้น

ลักษณะร่วม

โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้งบประมาณที่เป็นระบบมีเพียงการรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีการศึกษา และการตรวจสอบจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือการสุ่มตรวจของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนจอมสุนารัตวิทยา กำหนดโครงการพัฒนางานการเงินไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน เรียกว่า คณะทำงานตรวจสอบภายในเพื่อประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละโครงการ ทั้งนี้ โรงเรียนได้บริหารงานการเงินตามแนวคิดการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (PBB)

2. โรงเรียนพนัญเชิงอุบลรัตน์ได้กำหนดโครงการตรวจสอบภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี สนับสนุนงบประมาณจำนวน 500 บาท มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานที่กำหนด

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุราษฎร์ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนดแผนกล ยุทธ์ในการระดม ทรัพยากรโดยมีการวาง แผนการจัดการ ทรัพยากรเพื่อการศึกษา อย่างเป็นระบบ จัด ประชุมคณะกรรมการ สถานศึกษาและ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อวาง แผนการดำเนินงาน สำรวจทรัพยากร ในท้องถิ่น เก็บรวบรวม ข้อมูลอย่างเป็นระบบ การระดมทุนทั้งจาก ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า คณะกรรมการ สถานศึกษา องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	โรงเรียนได้กำหนด โครงการที่เกี่ยวข้องกับ การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษาไว้ใน แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มีทั้งการรับ บริจาคจากผู้ปกครอง ศิษย์ เก่า องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และการแจก ทุนการศึกษาให้กับ นักเรียนที่เรียนดีแต่ ยากจน	โรงเรียนมิได้กำหนด โครงการระดม ทรัพยากร การระดม ทรัพยากรใช้วิธีการขอ ความร่วมมือจาก องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ทั้งองค์กร บริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วน จังหวัด โดยได้รับทั้ง งบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และครูอัตรา จ้าง	โรงเรียนมีการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้วยการขอความร่วมมือ จากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันวางแผนการ ดำเนินงานทั้งการรับ บริจาค การทอดผ้าป่า สามัคคี การขอความ อนุเคราะห์จากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะร่วม

1. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อร่วมวางแผนการดำเนินการ มีทั้งการขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัท ห้างร้าน พ่อค้าและบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อนำงบประมาณมาพัฒนา สนับสนุนงาน และโครงการต่าง ๆ เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลไม่เพียงพอกับความต้องการจำเป็น

2. โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ทุกโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์เป็นจำนวนมากในแต่ละปีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพียงพอกับความต้องการ ทั้งนี้เมื่อโรงเรียนต้องการสนับสนุนด้านใดจะต้องประสานงานนำเสนอโครงการ หรือกิจกรรมไปยังองค์การดังกล่าว

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้ง 3 แห่ง นอกจากจะได้รับความร่วมมือในการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไปได้เป็นจำนวนมากแล้ว โรงเรียนยังได้รับคำตอบแทนจากทรัพย์สินของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ค่าเช่าพื้นที่ในการขายของ ค่าประมุลน้ำดื่ม ค่าประมุลอาหาร เป็นจำนวนมากในแต่ละปีส่งผลให้มีงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างพอเพียง

2. โรงเรียนจอมสุมนารีวิทยาซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชน การขอความร่วมมือในการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา องค์กร และบุคคลทั่วไปมักจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และหลายครั้งที่โรงเรียนมีต้องร้องขอแต่ผู้ปกครองจะเสนอให้ด้วยตนเอง เช่น การปรับปรุงห้องเรียน คอมพิวเตอร์ ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมดี

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงบประมาณ (การบริหารบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุรินทร์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนพิบูลทองวิทยา กำหนดแผนกลยุทธ์ใน การบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ โดยดำเนินการ ตามแนวทางการบริหาร บัญชี พัสดุ และ สินทรัพย์ที่กำหนดไว้ใน ระเบียบปฏิบัติ การ จัดซื้อ จัดจ้าง มีการ สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความ ต้องการในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้ว่า ต้องการสิ่งใดบ้าง และ แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงาน คณะกรรมการ ตรวจสอบโดยเน้นการมี ส่วนร่วมจาก คณะกรรมการ สถานศึกษา และ ผู้เกี่ยวข้อง	โรงเรียนแต่งตั้งครูให้ ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ บัญชี พัสดุเพื่อ ดำเนินการจัดซื้อจัด จ้างให้เป็นไปตาม ระเบียบของ กระทรวงการคลัง กำหนด และมีการ รายงานให้สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา กำหนด เมื่อสิ้น ปีงบประมาณมี เจ้าหน้าที่จาก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามาให้ คำแนะนำ ตรวจสอบ ความถูกต้อง	โรงเรียนแต่งตั้งครูให้ ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ บัญชี พัสดุเพื่อดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไป ตามระเบียบของ กระทรวงการคลังกำหนด และมีการรายงานให้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากำหนด เมื่อสิ้น ปีงบประมาณ มีเจ้าหน้าที่ จากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามาให้คำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง	โรงเรียนทุกโรงเรียนต้อง ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายที่กระทรวงการ คลัง และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกำหนด ทั้งด้าน การเงิน บัญชี พัสดุ และ การบริหารสินทรัพย์ มี การรายงานตามที่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากำหนด และ ได้รับการตรวจสอบจาก หน่วยงานภายนอก

ลักษณะร่วม

โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายที่กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด ทั้งด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และการบริหารสินทรัพย์ มีการรายงานตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด และได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกทุกงบประมาณ

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนพิบูลทองวิทยาได้กำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารการเงิน บัญชี พัสดุและสินทรัพย์ เพื่อดำเนินงานที่มีความถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพด้วยการจัดการอบรมให้บุคลากร เจ้าหน้าที่ได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

2. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ และโรงเรียนวัดกุศลประชาได้กำหนดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานการเงิน บัญชี พัสดุและสินทรัพย์ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนทั้งการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารงานบัญชี พัสดุ มีคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตามเพื่อให้การดำเนินงานถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ

3. การบริหารงานบุคคล

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงานบุคคล (การวางแผนอัตรากำลังฯ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แกใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทฝั่ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนมีการสำรวจสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการ การขาดแคลน อัตรากำลังครูด้วยการ ประชุมคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อร่วมกัน แสวงหาแนวทางการ แก้ปัญหา จัดหางบประมาณ เพื่อจัดหาครูอัตรากำลัง ไทย ต่างชาติ และตำแหน่ง พนักงานราชการจำนวน มาก ซึ่งส่งผลให้สามารถ แก้ไขปัญหาการขาดแคลน ครูผู้สอน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมีคุณภาพ มากขึ้น	โรงเรียนมีการสำรวจ ข้อมูลความต้องการครู และบุคลากรทางการ ศึกษาตามความต้องการ ของ สพท. แต่ไม่ได้รับ จัดสรรตามความ ต้องการ โรงเรียนโดย ได้รับการสนับสนุนครู อัตรากำลังจากองค์การ บริหารส่วนจังหวัด ส่งผลให้โรงเรียนมี จำนวนครูตามความ ต้องการ ครบชั้นเรียน	โรงเรียนมีการวางแผน อัตรากำลังข้าราชการครู เพื่อเสนอต่อ สพท. แต่ไม่ได้รับการพิจารณา ตามความต้องการ โรงเรียน โดยได้รับความ อนุเคราะห์จากองค์การ บริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วน จังหวัดให้การสนับสนุน ครูอัตรากำลังชาวไทย และชาวต่างชาติจนครบ ชั้นเรียน ส่งผลให้การจั กิจกรรมการเรียนการ สอนมีประสิทธิภาพ มากขึ้น	โรงเรียนส่วนใหญ่มี การจัดทำแผน อัตรากำลังและการ กำหนดตำแหน่ง เพื่อ เสนอต่อ สพท. แต่ ส่วนใหญ่โรงเรียน มักจะไม่ได้รับ พิจารณาตามความ ต้องการทั้งนี้เนื่องจาก รัฐบาลไม่มี งบประมาณ อัตรากำลัง ทางแก้ปัญหาคือ การ ได้รับการสนับสนุน จากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น หรือ โรงเรียนจัดหา งบประมาณเพื่อจ้างครู อัตรากำลังเองซึ่ง สามารถช่วยแก้ปัญหา การขาดแคลนครูได้ และส่งผลให้การจั กิจกรรมการเรียนการ สอนมีประสิทธิภาพ มากขึ้น

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนมีการจัดทำแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่งเพื่อเสนอความต้องการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการพิจารณาตามความต้องการเนื่องจากรัฐบาลไม่มีอัตราร่าง และขาดแคลนงบประมาณ
2. โรงเรียนแก้ปัญหาด้วยขอรับการสนับสนุนครูอัตราจ้างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งระดับตำบล หรือจังหวัดในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างครูอัตราจ้างทั้งชาวไทย และต่างชาติ หรือบางโรงเรียนใช้วิธีการจ้างโดยใช้งบประมาณที่โรงเรียนร่วมกันระดมทรัพยากร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนพิบูลทองวิทยาได้กำหนดแผนกลยุทธ์ในการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีการวางแผนพัฒนาบุคลากร รูปแบบการปลูกฝังอุดมการณ์ และวางแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคคลไว้อย่างชัดเจน
2. โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนบุคลากรจำนวนมาก การบริหารจัดการด้านบุคลากรจึงมีความเป็นระบบ แบ่งภาระงานไว้อย่างชัดเจนตามความรู้ความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคลได้
3. โรงเรียนในเขตจังหวัดนนทบุรีทุกโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านอัตรากำลังสำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลนโดยการจ้างครูอัตราจ้างทั้งชาวไทย และต่างประเทศจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลส่งผลให้ไม่มีปัญหาด้านการขาดแคลนครูในแต่ละสาขาวิชา

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงานบุคคล (การเสริมสร้างประสิทธิภาพ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนดโครงการ พัฒนาศักยภาพบุคลากร งานพัฒนามูลฐาน โครงการศึกษาดูงาน มีการ สำรวจความต้องการในการ พัฒนา จัดลำดับความสำคัญ ฝ่ายบริหารจัดการ งบประมาณสนับสนุนการ อบรมสัมมนา เพื่อนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับมา พัฒนากิจกรรมการเรียนการ สอน การจัดมีทั้งวันปกติ และวันหยุดราชการ ครูที่มี ความตั้งใจ พัฒนาตนเอง อย่างเต็มศักยภาพโรงเรียน จะมอบรางวัลครูเกียรติยศ ให้เป็นกำลังใจ	โรงเรียนได้กำหนด โครงการพัฒนา บุคลากร มีทั้งการพัฒนา บุคลากรตามความ จำเป็น การเชิญวิทยากร ภายนอกมาให้ความรู้ สนับสนุนครูให้เข้ารับ การอบรมตามที่โรงเรียน ต้องการ เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ จัดบริการ ด้านเอกสาร การศึกษา ดูงาน และการให้ความรู้ โดยผู้บริหารโรงเรียน ด้วยการประชุม ประจำเดือน	โรงเรียนได้กำหนด โครงการพัฒนามูลฐาน มีเป้าหมาย 3 ด้านคือ ความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ ด้านวิชาการ ด้าน การวัดและประเมินผล มี การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา วางแผนการ พัฒนา ดำเนินการจัด อบรม เชิญวิทยากรมาให้ ความรู้ และส่งเสริมให้ ครูได้รับการอบรมตามที่ สพท. และหน่วยงาน ต่าง ๆ จัดขึ้น เช่น เรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การ ประเมินผลหลักสูตร ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เป็นต้น	ครูส่วนใหญ่ได้รับการ เสริมสร้าง ประสิทธิภาพ หลากหลายรูปแบบ ทั้งการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ที่ สพท. และ หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น มีทั้งตามความต้องการ ของโรงเรียนและ ตนเอง เพื่อให้ครูนำ ความรู้ประสบการณ์ที่ ได้รับมาพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการ สอนให้มี ประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น

ลักษณะร่วม

โรงเรียนมีการกำหนดโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการสำรวจความต้องการทั้งของโรงเรียน ครูเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ครูส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และมีบางส่วนที่ได้รับการพัฒนาโดยโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนพิบูลทองวิทยามีแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการด้านบุคลากร ส่งผลให้การ พัฒนา เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานดำเนินการอย่างเป็นระบบ กิจกรรมที่สำคัญ เช่น การพัฒนาบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยี การส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การจัด สวัสดิการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยพัฒนาการเรียนการสอน การสนับสนุนด้านนันทนาการ เป็นต้น โดยโรงเรียนสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมอย่างเต็มที่
2. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ และโรงเรียนวัดกุศลประชา กำหนด โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการวางแผนการ ดำเนินงาน สำรวจความต้องการของครู สภาพปัจจุบันและ ปัญหา มีทั้งการส่งเสริมโดยฝ่ายพัฒนา บุคลากรฝ่ายบริหารทั่วไป กิจกรรมประกอบด้วย การจัดอบรม ประชุม สัมมนา และศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้ประสบการณ์มาพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการเพิ่ม วิทยฐานะของครู

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงานบุคคล (วินัยและการรักษาวินัย)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุธาอุทิศ	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนส่งเสริมให้ครูมี ระเบียบวินัยโดยผู้บริหาร ประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีเมื่อมีปัญหา จะใช้วิธีการแนะนำ มากกว่าการใช้กฎระเบียบ ทั้ง การมาโรงเรียนเช้า กลับทีหลังครู การแต่งกาย การพุดจาสุภาพ ส่งผลให้ ครู ผู้ปกครองมีความรัก ความศรัทธา และยังมีการ อบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับครูตาม ความเหมาะสม	โรงเรียนมีการสร้าง ข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อให้ ครูถือปฏิบัติ เช่น การมา โรงเรียนเช้า การรักษา ระเบียบการลา ส่งเสริม ให้ครูเข้ารับการอบรม โรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมลูกเสือ การ ประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดี เมื่อมี ปัญหาใช้วิธีการแนะนำ พูดคุยอย่างเป็นกันเอง	โรงเรียนไม่มีปัญหา ด้านการรักษาระเบียบ วินัย ผู้บริหารประพฤติ ตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้ ครูได้รับการอบรมที่ เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมตามที่ สพท. จัดและเข้าร่วม โครงการโรงเรียนวิถี พุทธ	ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้อง ประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีทั้งการมา โรงเรียนเช้า กลับทีหลัง ครู กริยามารยาทเรียบร้อย พุดจาสุภาพ หรือการสร้าง ข้อตกลงร่วมกันในการ ประพฤติปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วม โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ อบรม วิชาผู้กำกับลูกเสือ อบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น

ลักษณะร่วม

โรงเรียนส่วนใหญ่ได้กำหนดโครงการด้านการรักษาระเบียบวินัย ส่วนใหญ่เป็นการสร้างข้อตกลงเบื้องต้นร่วมกันในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การตรงต่อเวลา การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อมีปัญหาแก้ไข้ใช้วิธีการพูดคุย แนะนำแบบกัลยาณมิตร การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หรือเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมลูกเสือซึ่งส่งผลให้ครูอยู่ในระเบียบวินัย หรือการจัดหาเอกสารตัวอย่างอุทาหรณ์ของผู้กระทำผิดให้ครูได้ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนพิบูลทองวิทยากำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวินัยและการรักษาวินัยไว้ในแผนกลยุทธ์คือ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรได้เป็นแนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติ หรือเป็นคติเตือนใจไม่ให้ประพฤติผิดระเบียบวินัยของข้าราชการ

2. โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ กำหนดโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และวินัยครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานด้านการรักษาระเบียบวินัยที่ชัดเจน

4. การบริหารทั่วไป

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานธุรการ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุราษฎร์ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนดแผน กลยุทธ์การบริหาร ทั่วไป ในการ ดำเนินงาน โดยงาน ด้านธุรการ โรงเรียน จ้างครูอัตราจ้างเพื่อ ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ ธุรการรับผิดชอบ โดยตรงไม่ต้อง ปฏิบัติงานสอนมีการ จัดระบบข้อมูล สารสนเทศ เพื่อการ สืบค้นที่มีความสะดวก รวดเร็วและมีรอง ผู้อำนวยการฝ่าย บริหารทั่วไปเป็น ผู้กำกับติดตาม สนับสนุนให้การ อบรมเกี่ยวกับธุรการ การเงิน ใช้ระบบ e-office ส่งผลให้งาน ธุรการ มีความสะดวก รวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพ	โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่ ธุรการซึ่งเป็นครูอัตราจ้าง ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ ธุรการและงานสอน มีการ ดำเนินการจัดเก็บรวบรวม ข้อมูลสารสนเทศที่เป็น ระบบ ให้บริหารด้าน ข้อมูลสารสนเทศกับครู การได้ตอบหนังสือ ระหว่างโรงเรียนกับ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา	โรงเรียนมอบหมายให้ครู ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ ธุรการ ได้ตอบหนังสือกับ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาทั้งในรูปของ เอกสาร การรับส่งข้อมูล ผ่านทางระบบ อีเมลล์หรือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	โรงเรียนส่วนใหญ่ มอบหมายให้ครู ปฏิบัติงานธุรการ มีบาง โรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียน ขนาดใหญ่ก็มี เจ้าหน้าที่ธุรการโดยตรง ปัญหาที่พบภาระงาน ธุรการบางครั้งเป็นเรื่อง ของการได้ตอบหนังสือ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการะ งานของโรงเรียน หนังสือราชการที่ ต้องการข้อมูลอย่าง เร่งด่วน การกรอกข้อมูล ที่มีความซ้ำซ้อน ยุ่งยาก ส่งผลให้ครูต้องเสียเวลา กับการสอนนักเรียนโดย ไม่จำเป็น

ลักษณะร่วม

โรงเรียนขนาดใหญ่ เช่น โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา โรงเรียนสุราษฎร์ และโรงเรียนได้ดำเนินการจ้างเจ้าหน้าที่ธุรการโดยตรง ซึ่งไม่ต้องปฏิบัติงานสอน มีหน้าที่หลักเกี่ยวกับงานธุรการ การโต้ตอบหนังสือราชการ การกรอกข้อมูลทั้งระบบเอกสาร และระบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินงานธุรการใช้วิธีการมอบหมายให้ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ธุรการทั้งการรับส่งหนังสือ การกรอกข้อมูล การรายงาน ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการะงานที่ส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเนื่องจากครูต้องใช้เวลาในการสอนมาปฏิบัติหน้าที่งานธุรการ

2. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา กำหนดโครงการพัฒนางานสารบรรณไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ ปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบ มีความสะดวก รวดเร็วเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป
 (งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนารัตวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนได้กำหนดยุทธ ศาสตร์ในการนำ คณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วน ร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ด้วย การสร้างเชื่อมั่น ศรัทธาคณะครู รับผิดชอบต่อ หน้าที่ ประชุมเพื่อระดม พลังความคิดแนวทาง แก้ไขปัญหาร่วมดำเนิน โครงการต่าง ๆ ร่วม ระดมทรัพยากรและที่ สำคัญให้ทุกคนมีส่วน ในการประเมินผลการ ดำเนินงานโครงการ ส่งผลให้คณะกรรมการ มีความรักและรู้สึกเป็น เจ้าของโรงเรียน	โรงเรียนสร้าง ความสัมพันธ์กับ ชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษาเป็นอย่างดี มีการประชุมเพื่อ วางแผนพัฒนา โรงเรียนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ในส่วนของครู ให้ความร่วมมือกับ ชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้โรงเรียน ได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครองและชุมชน ตามสมควร	โรงเรียนยังไม่ได้รับความ ร่วมมือจากคณะกรรมการ สถานศึกษาอย่างเต็มที่ เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจ ของผู้ปกครองและชุมชน ส่วนใหญ่ยากจนต้องหาเช้า กินค่ำทุกวันการมาประชุมที่ โรงเรียนจึงทำให้สูญเสีย รายได้ ส่งผลให้การพัฒนา คุณภาพการศึกษาจึงขาด การมีส่วนร่วมจาก คณะกรรมการสถานศึกษา อย่างเต็มที่	โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับ ความร่วมมือจาก คณะกรรมการ สถานศึกษาเป็นอย่างดี ทั้งนี้โรงเรียนโดย ผู้บริหารและคณะครู ต้องสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างโรงเรียน กับชุมชนให้ได้ก่อนการ ร่วมมือจึงเกิดขึ้น ใน ส่วนของโรงเรียนที่ ไม่ได้รับความร่วมมือ นั้นเกิดจากปัญหาความ ขัดแย้ง ความสัมพันธ์ที่ ไม่ดี ชุมชนขาดความ เชื่อมั่น ศรัทธาต่อ โรงเรียนจึงไม่ให้ความ ร่วมมือกับโรงเรียน ส่งผลให้การพัฒนา คุณภาพการศึกษาไม่ เป็นไปตามเป้าหมายที่ กำหนด

ลักษณะร่วม

โรงเรียนขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็กที่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาในการแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา หรือร่วมพัฒนา ปรับปรุง ก่อสร้างอาคารสถานที่ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เกิดจากผู้ปกครอง ชุมชนมีความรู้สึกเชื่อมั่น ศรัทธา ไว้วางใจและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชนอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังขาดการประสานงานที่ดี ผู้บริหาร หรือครูยังไม่ให้ความสำคัญกับบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการ ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจนจึงไม่มีเวลามาร่วมประชุม หรือพัฒนาโรงเรียนส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขาดการมีส่วนร่วม และพัฒนาได้อย่างไม่เต็มที่

2. โรงเรียนพิบูลวิทยา โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา และโรงเรียนจอมสุโนวิทย์วิทยา มีคณะกรรมการที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนหลายคณะนอกเหนือจากคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน สมาคมศิษย์เก่า มูลนิธิของโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการหลายคนดำรงตำแหน่งข้าราชการระดับสูง เป็นสมาชิกผู้แทนระดับท้องถิ่นหรือระดับจังหวัดซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมสูงสามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนได้เต็มที่

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศฯ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุรินทร์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนด โครงการพัฒนาระบบ เครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ โครงการ พัฒนาศูนย์เทคโนโลยี สารสนเทศและการ สื่อสาร มีห้อง Resource Center มีผู้รับผิดชอบ โดยตรง การดำเนินงาน มีการจัดประชุม คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงสภาพปัญหา ความต้องการจากนั้นจึง ร่วมกันระดมทรัพยากร และเจ้าภาพ รายการ ต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนา ระบบเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ ซึ่งมี คอมพิวเตอร์ และวัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	โรงเรียนกำหนด โครงการพัฒนา ระบบฐานข้อมูล สารสนเทศทาง วิชาการ มีการประชุม เพื่อชี้แจงให้ครูทราบ ถึงแนวทางการ ดำเนินงาน แต่งตั้ง คณะทำงานจากนั้น จึงรวบรวมเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ จัดเก็บไว้ในแฟ้ม เอกสาร และระบบ คอมพิวเตอร์ จัด ให้บริการกับคณะครู เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์	โรงเรียนกำหนดนโยบาย พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ และถือเป็น ยุทธศาสตร์ของโรงเรียน มี การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ให้เป็นปัจจุบัน มีความ สะดวกรวดเร็วต่อการใช้ งาน และมีการจัดตั้งศูนย์ สารสนเทศ สร้างระบบ ข้อมูลสารสนเทศด้วย เครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์	โรงเรียนส่วนใหญ่มีการ จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็น ระบบทั้งแฟ้มสะสมงาน และพัฒนาเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศด้วยระบบ คอมพิวเตอร์เพื่อจัดเก็บ ข้อมูลอย่างเป็นระบบ มี ความสะดวกในการสืบค้น ข้อมูลและการนำไปใช้ ประโยชน์

ลักษณะร่วม

โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศไว้ในแผนปฏิบัติการ แต่งตั้งคณะทำงาน และดำเนินการจัดเก็บเอกสารตามภาระงานที่กำหนด การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศใช้วิธีการจัดเก็บด้วยระบบคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บ และการสืบค้นข้อมูล

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนพิกุลทองวิทยา โรงเรียนสุราษฎร์ และ โรงเรียนวัดบางใหญ่ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเพื่อจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนมาก และงบประมาณในการจ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้ดูแล รักษา ซ่อมบำรุงให้ใช้งานได้เสมอซึ่งสามารถใช้ในการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศได้เป็นอย่างดี

2. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา และ โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา กำหนดโครงการพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีและสารสนเทศ โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดทำฐานข้อมูล ส่งเสริมให้ครู และนักเรียนสามารถใช้สื่อ ICT เพื่อพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุธาอุทิศ	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนารัตวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา เป็นโรงเรียน ในฝัน ดำเนินตามนโยบายของ สพฐ. ที่ต้องให้ความ ช่วยเหลือโรงเรียน เครือข่ายอีกจำนวน 5 โรงเรียน ด้วยการรับ สมัคร และสร้างข้อตกลง ร่วมกัน ในการให้ความ ช่วยเหลือในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ การ ส่งครูไปช่วยสอนใน รายวิชาที่ ขาดแคลนและ ให้ความร่วมมือในด้าน วิชาการ การแข่งขัน กิจกรรมทางวิชาการ การ เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม	โรงเรียนมิได้กำหนด โครงการ หรือ กิจกรรมการ ดำเนินงานที่ชัดเจน การดำเนินงานส่วน ใหญ่เป็นการร่วม กิจกรรมของศูนย์ ประสานงานทางการ ศึกษามีกิจกรรมทาง วิชาการ การแข่งขัน กีฬา การเข้าค่าย พักแรม เป็นต้น	โรงเรียนมิได้กำหนด โครงการ หรือกิจกรรม การดำเนินงานที่ชัดเจน กิจกรรมที่ดำเนินงาน ส่วนใหญ่เป็นการ ประสานงานในรูปของ ศูนย์ประสานงาน ทางการศึกษาที่มี กิจกรรมการแข่งขันทาง วิชาการ การแข่งขันกีฬา และการเข้าค่าย	การประสานงานส่วนใหญ่ เป็นการประสานงานของ ศูนย์ประสานงานทางการ ศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่เหมือน สำนักงานประถมศึกษา อำเภอ กิจกรรมที่ดำเนินงาน ส่วนใหญ่ คือ การแข่งขัน ทางวิชาการ การเข้าค่าย คุณธรรมจริยธรรม ค่าย ลูกเสือ การแข่งขันกีฬา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาว่าแต่ละปีจะ กำหนดกิจกรรมใดบ้าง

ลักษณะร่วม

โรงเรียนทุกแห่งจะเป็นสมาชิกของศูนย์ประสานงานทางการศึกษาซึ่งแบ่งกลุ่มกันในแต่ละตำบลที่อยู่ใกล้เคียงกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การแข่งขันทางวิชาการ แข่งขันกีฬา การเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ค่ายลูกเสือ เป็นต้น

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยาซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน ต้นแบบแกนนำการใช้หลักสูตรสถานศึกษา แกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ มีหน้าที่ให้ต้องให้ความช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่าย ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ หรือช่วยเหลือด้านวัสดุ อุปกรณ์ และครูผู้สอนในรายวิชาสำคัญโดยส่งครูไปช่วยสอน หรือ โรงเรียนขนาดเล็กก็นำนักเรียนมาใช้ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

2. โรงเรียนกำหนดโครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่าย โครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีแก่มวลสมาชิกขององค์กรเครือข่าย การศึกษาในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ

ตารางที่ 30 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุธาอุทิศ	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนารีวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนจัดระบบ	โรงเรียนกำหนด	โรงเรียนจัดระบบบริหาร	โรงเรียนจัดระบบ
โครงสร้างการ	โครงสร้างระบบ	ตามภาระงานโรงเรียนที่	บริหารงานตามภาระงาน
บริหารงานตามแนวทาง	บริหารงานที่เป็น	เป็นนิติบุคคลคือภารกิจ 4	ที่เป็นนิติบุคคลทั้ง 4 ด้าน
ของโรงเรียนในฝัน	นิติบุคคลประกอบด้วย	ด้าน คือ การบริหารงาน	คือ การบริหารวิชาการ
ประกอบด้วย	ภาระงาน 4 ด้าน คือ	วิชาการ งบประมาณ งาน	งบประมาณ งานบุคคล
คณะกรรมการ	การบริหารวิชาการ	บุคคลและการบริหาร	และการบริหารทั่วไป
สถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน	งบประมาณ งานบุคคล	ทั่วไป การบริหารงานโดย	ในส่วนของโรงเรียน
สมาคมศิษย์เก่า และ	และการบริหารทั่วไป	ภาพรวมมีการแบ่งงานที่	ขนาดใหญ่ เช่น โรงเรียน
สมาคมผู้ปกครองและ	มีคณะกรรมการพัฒนา	ชัดเจนและร่วมมือกัน	ที่จัดการศึกษาระดับ
ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน	งานวิชาการ ครูประจำ	ทำงานเป็นอย่างดี	มัธยมศึกษาอาจ
และรองผู้อำนวยการ 4	ชั้น ครูประจำกลุ่ม		ปรับเปลี่ยนตามความ
ฝ่ายคือ ฝ่ายอำนวยการ	สาระการเรียนรู้		เหมาะสมหรือภาระงาน
ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนา	หัวหน้าช่วงชั้น และ		เช่น โรงเรียนในฝันอาจ
นักเรียนและฝ่ายวางแผน	หัวหน้ากิจกรรม		จัดระบบบริหารเป็นฝ่าย
และพัฒนาซึ่งเป็นการ	ต่าง ๆ		อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ
ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง			ฝ่ายกิจการนักเรียนและ
การบริหารให้มี			ฝ่ายวางแผนและพัฒนา
ประสิทธิภาพ			

ลักษณะร่วม

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กรตามภาระงานโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป และมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการศิษย์เก่า ตลอดจนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าช่วงชั้น แบ่งย่อยตามภารกิจ และจำนวนบุคลากร ถ้าบุคลากรมีจำนวนน้อยส่วนใหญ่จะมีองค์ประกอบเพียง 4 ด้านตามภารกิจนิติบุคคล

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดใหญ่ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาที่เป็นโรงเรียนต้นแบบของโรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนแกนนำประเภทต่าง ๆ เช่น โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนจอมสุนทรวิทยา อาจจัดระบบบริหารจัดการตามแนวทางหรือนโยบายของโครงการที่กำหนด เช่น โรงเรียนในฝัน การกำหนดระบบบริหารประกอบด้วยฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายวางแผนและพัฒนา หรืออาจปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับภารกิจการบริหาร

2. โรงเรียนพิบูลทองวิทยา กำหนดแนวคิดหลักในการบริหารจัดการคือ การทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยมีการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติงานตามแนวคิดของวงจร Damming Cycle (PDCA)

ตารางที่ 31 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานเทคโนโลยี สารสนเทศ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนารีวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนดงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ ถือเป็นงานหลัก เพราะ เป็นเครื่องมือที่สำคัญใน การบริหารงาน เอื้อต่อ การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน มีการจัดเก็บ ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทันสมัยด้วยระบบ คอมพิวเตอร์มีความ สะดวกต่อการสืบค้น ข้อมูล การประมวลผล ข้อมูล ทั้งนี้ ฝ่ายบริหารมี การประชุมวางแผน ร่วมกับคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อร่วมกัน ระดมทรัพยากร และ งบประมาณ	โรงเรียนกำหนดโครงการ พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ มี การวิเคราะห์ความจำเป็น ในการพัฒนางาน เทคโนโลยีสารสนเทศ ระดมทรัพยากรจาก ผู้ปกครอง คณะกรรมการ สถานศึกษาและชุมชนเพื่อ จัดหาคอมพิวเตอร์ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ให้เอื้อ ต่อการพัฒนาการเรียนการ สอน การบริหารงานอย่าง เป็นระบบส่งผลให้มีความ สะดวกในการสืบค้น ข้อมูลและการนำมาใช้ งาน	โรงเรียนมิได้กำหนด โครงการหรือกิจกรรม การดำเนินงานที่ชัดเจน มีการระดมทรัพยากร เพื่อจัดหาคอมพิวเตอร์ ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต และมีครูรับผิดชอบ การ จัดระบบข้อมูล สารสนเทศส่วนใหญ่จัด ในรูปแบบแฟ้มสะสม งานตามภาระงานนิติ บุคคล	การจัดระบบงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของ การบันทึกข้อมูลด้วย ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อ ความสะดวกในการ จัดเก็บและการสืบค้น ข้อมูล และมีเอกสาร บางส่วนที่จัดเก็บโดยใช้ แฟ้มเอกสาร

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนมีการพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศด้วยระบบคอมพิวเตอร์ มีโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บ และการสืบค้นข้อมูล การแสวงหาความรู้
2. งานเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการดำเนินงานโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ เครื่องคอมพิวเตอร์มีราคาแพง ตกทุนเร็ว เสียค่าบำรุงรักษาราคาแพง และครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่สามารถซ่อมได้เองต้องจ้างช่างซึ่งเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดใหญ่คือ โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และโรงเรียนจอมสุนาริวิทยา ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคคลทั่วไปเป็นจำนวนมากในแต่ละปีการศึกษา สามารถจัดซื้อหรือเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. โรงเรียนขนาดใหญ่ทั้ง 3 แห่ง ได้ดำเนินการพัฒนาจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ ICT การสืบค้นข้อมูลด้วยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

ตารางที่ 32 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป
 (การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนกำหนด นโยบาย โครงการและ กิจกรรมการพัฒนา สภาพแวดล้อมที่ชัดเจน โดยมีรองผู้อำนวยการ ฝ่ายวางแผนและพัฒนา เป็นหัวหน้างาน แบ่งพื้นที่เป็นโซน เพื่อให้ครูและนักเรียน ร่วมมือกันดูแลรักษา ความสะอาด ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ให้การ สนับสนุนด้าน งบประมาณ มีการ ประเมินความสะอาด สวยงามของเขตบริการ เพื่อให้รางวัล บริเวณ ห้องเรียน อาคารเรียน สวนหย่อม มีความ สะอาด สวยงาม ร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนรู้	โรงเรียนกำหนด ยุทธ ศาสตร์การพัฒนาอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม และการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมไว้ใน แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มีกิจกรรมการ พัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายใน และนอกอาคารเรียน ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ พืชสมุนไพร จุดศึกษา สวนพฤกษศาสตร์โดย กำหนดให้ครูและ นักเรียนร่วมกัน รับผิดชอบ สภาพแวดล้อมมีความ สะอาดเอื้อต่อการเรียนรู้	โรงเรียนกำหนด โครงการพัฒนาอาคาร สถานที่ไว้ใน แผนปฏิบัติการโดย มอบหมายให้ครูและ นักเรียนร่วมกัน รับผิดชอบทั้งใน ห้องเรียนและนอก ห้องเรียน อาคาร สถานที่ บริเวณ สวนหย่อม ห้องพิเศษ มีการปรับปรุงให้ แข็งแรง เอื้อต่อการ เรียนรู้	โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนด โครงการพัฒนา สภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่โดยมอบหมายให้ ครูเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ เขต หรืออาคารเรียน ให้ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม ในการดูแลรักษาความ สะอาด ช่วยกันปลูกต้นไม้ พืชสมุนไพร สวนหย่อม แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นักเรียน สามารถใช้ในการเรียนรู้ได้

ลักษณะร่วม

โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดโครงการ หรือกิจกรรมการพัฒนาสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ให้มีความแข็งแรง สะอาด สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายใน และนอกห้องเรียน เช่น สวนหย่อม แปลงพืชสมุนไพร จุดศึกษา อุทยานวิทยาศาสตร์ มีการปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้ทันสมัยสร้างความสนใจของผู้เรียน

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนพิกุลทองวิทยา โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา และโรงเรียนสุทธาอุทิศ มีการระดมทรัพยากรด้วยการขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไป ด้วยการจัดทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อนำงบประมาณที่ได้รับมาพัฒนาอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียน นอกห้องเรียนให้มีความสวยงาม มั่นคงแข็งแรง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. โรงเรียนจอมสุนาริวิทยากำหนดโครงการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปรับปรุงสวนหย่อม การลดการใช้พลังงานเพื่อสร้างความตระหนักให้กับนักเรียน

ตารางที่ 33 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การรับนักเรียน)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุรินทร์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุราษฎร์ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
การรับนักเรียนของ โรงเรียนขนาดใหญ่ กำหนดการรับนักเรียน ทั้งที่อยู่ในเขตบริการ และนอกเขตบริการ โดย ใช้วิธีการจับสลากร้อย ละ 60 สำหรับนักเรียนที่ เรียนดี ร้อยละ 30 และ สำหรับผู้มีผลการคุณต่อ โรงเรียน ร้อยละ 10 การ รับสมัครนักเรียน ประกาศตามสถานีวิทยุ เสียงตามสาย แผ่นปลิว แผ่นพับ เนื่องจากเป็น โรงเรียนยอดนิยม จำนวนห้องเรียนจึงเพิ่ม มากขึ้นในแต่ละปี การศึกษา	โรงเรียนประกาศรับ นักเรียนตามที่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากำหนดทั้ง การคิดป้ายประกาศ หนังสือส่งถึง ผู้ปกครอง การ ประชาสัมพันธ์ด้วย รูปแบบที่หลากหลาย แต่นักเรียนไม่มาสมัคร เรียนตามเป้าหมายที่ กำหนด เนื่องจาก ผู้ปกครองที่มีฐานะ ทางเศรษฐกิจดีมักส่ง บุตรหลานไปเรียนใน โรงเรียนในเมืองที่มี ชื่อเสียง นักเรียนที่ เรียนส่วนใหญ่ยากจน ผู้ปกครองมีอาชีพ รับจ้าง	โรงเรียนประกาศรับ นักเรียนที่สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา กำหนดเพื่อเกณฑ์ นักเรียนเข้าเรียนให้ได้ ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ไม่ได้ ตามเป้าหมายที่เนื่องจาก นักเรียนที่ผู้ปกครองมี ฐานะดีมักส่งบุตรหลาน ไปเรียนในโรงเรียนที่มี ชื่อเสียงในเมือง นักเรียน ที่เข้าเรียนส่วนใหญ่อยู่ ในเขตบริการหรือ นักเรียนอพยพตาม ผู้ปกครองซึ่งเป็น กรรมกรก่อสร้างมีฐานะ ยากจนและส่วนใหญ่มี ปัญหาครอบครัว	โรงเรียนส่วนใหญ่มีการ ประกาศรับนักเรียนตามที่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากำหนด โรงเรียน ที่มีชื่อเสียงจัดการศึกษาได้ดี มีคุณภาพผู้ปกครองนิยมส่ง บุตรหลานเข้าเรียนเป็น จำนวนมากจนบางแห่งไม่ สามารถรับได้ทั้งหมด ในขณะที่โรงเรียนที่ไม่มี ชื่อเสียง หรือการจัด การศึกษาด้วยคุณภาพ มักไม่เป็นที่นิยมของ ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้า เรียน นักเรียนที่เรียนส่วน ใหญ่อยู่ในเขตบริการที่มี ฐานะยากจน ไม่สามารถไป เรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ได้และมักมีปัญหา ครอบครัว

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง เช่น โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา จัดการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชนจึงเป็นโรงเรียนยอดนิยมที่ทุกคนต้องการให้บุตรหลานเข้าเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกปี จนต้องมีการจับฉลากการสอบ และให้โควตากับคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้มีอุปการคุณเพื่อฝากบุตรหลานเข้าเรียน
2. โรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาจึงไม่เป็นที่นิยมของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน และเป็นปัญหาสืบเนื่องถึงความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากรทางการศึกษาตามมา

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดเล็ก หรือขนาดกลางที่จัดการศึกษาด้อยคุณภาพ ทั้งคุณภาพนักเรียน สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ปกครอง และชุมชนขาดความเชื่อมั่นศรัทธาที่มีต่อผู้บริหาร หรือคณะครู ส่งผลให้ไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน แต่มักส่งไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงหรือโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียงด้านการจัดการคุณภาพการศึกษาได้ดีแทน
2. สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนเนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง จัดการศึกษาได้ดีมีคุณภาพ การเข้าเรียนจะเป็นปัญหาสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เนื่องจากถ้าจับฉลากได้ก็ไม่เป็นปัญหาแต่ถ้าไม่ได้จะต้องเสียเงินจำนวนมากในการบริจาคเพื่อให้บุตรหลานของตนได้เข้าเรียน อันเป็นปัญหาที่กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งรีบแก้ไขให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาสการรับการศึกษา

ตารางที่ 34 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุราษฎร์	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนารัตวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนกำหนด	โรงเรียนมิได้กำหนด	โรงเรียนมิได้กำหนด	การระดมทรัพยากร
โครงการในการระดม	โครงการ การระดม	โครงการ การระดม	โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการ
ทรัพยากร ร่วมกันวาง	ทรัพยากรใช้วิธีการขอ	ทรัพยากรใช้วิธีการ	ประชุมผู้ปกครอง ศิษย์เก่า
แผนการโดย	ความร่วมมือจาก	ประชุมผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ
คณะกรรมการ	ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า	คณะกรรมการ	สถานศึกษาเพื่อชี้แจงปัญหา
สถานศึกษาด้วย	พ่อค้า บริษัท ห้างร้าน	สถานศึกษาเพื่อร่วมกัน	และร่วมกันวางแผนระดม
คิดแบบ SWOT	ต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ	หาแนวทางการแก้ไข	ทรัพยากร ซึ่งมีหลายวิธีการ
ANALYSIS เพื่อให้ทุก	ในการให้ความ	ปัญหา การรับบริจาค	ที่นิยมส่วนใหญ่ใช้วิธีการ
ฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์	ช่วยเหลือโรงเรียนได้	การประสานงานขอ	ทอดผ้าป่าสามัคคี การจัด
ปัญหา ความต้องการ	และการประสานงาน	ความร่วมมือจากองค์กร	เลี้ยงโต๊ะจีน การจัดงาน
จากนั้นจึงหาอาสาสมัคร	เพื่อขอความร่วมมือ	ปกครองส่วนท้องถิ่นใน	ประจำปี การขอความ
เป็นหัวเรือใหญ่แต่ละ	จากองค์กรปกครอง	ด้านครูอัตราจ้างทั้งชาว	อนุเคราะห์จากผู้ปกครอง
กลุ่ม เช่น กลุ่มจัดหา	ส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับ	ไทย และต่างชาติ สื่อ	คณะกรรมการ ศิษย์เก่า
คอมพิวเตอร์ กลุ่มทำครัว	ความร่วมมือเป็นอย่างดี	วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจน	บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ
โรงเรียน กลุ่มระดม	ดี ทั้งนี้ โรงเรียนไม่ใช้	งบประมาณที่ใช้ในการ	องค์กรปกครองส่วน
ทุนการศึกษา เป็นต้น	วิธีการทอดผ้าป่า	พัฒนา	ท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับ
ผู้ปกครอง หรือศิษย์เก่า	เนื่องจากมักไม่ได้รับ		ความสามารถของผู้บริหาร
คนใดต้องการอยู่กลุ่ม	ความร่วมมือจาก		ครู และคณะกรรมการ
ใดตามความสนใจ	ชุมชน ผู้ปกครองที่มี		สถานศึกษาว่าจะสามารถ
จากนั้นจึงร่วมระดมทุน	ฐานะทางเศรษฐกิจ		สร้างเครือข่ายความร่วมมือ
ตามเป้าหมายที่กำหนด	ยากจน หาเข้ากินค่า		ได้มากนักขอเพียงใด
จนประสบความสำเร็จ			

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนขนาดใหญ่ หรือขนาดกลาง เช่น โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทอง วิทยา โรงเรียนสุราษฎร์ และโรงเรียนจอมสุนาริวิทยา ซึ่งส่วนใหญ่มีผู้ปกครอง ศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวนมากที่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากร มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจะสามารถแสวงหาแนวทางความร่วมมือในการระดมทรัพยากรได้เป็นจำนวนมากเพียงพอ กับความต้องการ ประกอบกับนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเมื่อเรียนจบระดับปริญญาตรี แล้ว ส่วนใหญ่มีศักยภาพในการดูแลให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี

2. โรงเรียนขนาดใหญ่ และมีชื่อเสียง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจดี และมีศักยภาพในการให้ความช่วยเหลือโรงเรียนทั้งเงิน สื้อ วัสดุ และอุปกรณ์ได้อย่างเต็มที่

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดเล็ก การระดมทรัพยากรมักไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ศิษย์เก่า เนื่องจากส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน หาเช้ากินค่ำ การขอความร่วมมือจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ่อค้า บริษัท ห้างร้านหรือการทอดผ้าป่าสามัคคี จึงเป็นวิธีการที่โรงเรียนขนาดเล็กนิยมใช้

2. โรงเรียนที่ผู้บริหาร และคณะครูมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และบุคคลทั่วไปจะสามารถระดมทรัพยากรทาง การศึกษาได้เป็นจำนวนมากและเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือความช่วยเหลือในอนาคตได้ เป็นอย่างดี

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานส่งเสริมกิจการนักเรียน)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนารัตวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
โรงเรียนมอบหมายให้รอง ผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่าย กิจการนักเรียนเป็น ผู้รับผิดชอบ โดยกำหนด เป็นนโยบายที่สำคัญให้ นักเรียนมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม กล้า แสดงออก นักเรียนที่ ประพฤติไม่ดีจะถูกตัด คะแนน ส่วนนักเรียนที่ ประพฤติดี ศึกษามารยาท เรียบร้อย ช่วยเหลือเพื่อน จะได้รับคะแนนส่วนนี้ เพิ่ม นอกจากนี้ นักเรียน ยังสามารถเลือกกิจกรรม ชุมนุมได้อย่างอิสระหรือ นักเรียนสามารถตั้ง กิจกรรมชุมชนตามความ สนใจแล้วเชิญอาจารย์มา เป็นที่ปรึกษาได้	โรงเรียนได้กำหนด โครงการและกิจกรรมงาน กิจการนักเรียนไว้อย่าง หลากหลาย เช่น พัฒนาจิต พิสัยนักเรียนให้เป็นคนดี และมีจิตใจที่เป็น PUBLIC MIND กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรม ประชาธิปไตย กิจกรรม สหกรณ์ โครงการอาหาร กลางวัน กิจกรรมลูกเสือ เป็นต้น มีการวางแผนการ ดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและร่วมกัน หาแนวทางแก้ไขเพื่อให้ นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในการเรียนรู้	โรงเรียนกำหนดเป้าหมาย งานกิจการนักเรียนไว้ หลากหลาย เช่น การ ช่วยเหลือนักเรียนยากจน มีปัญหาครอบครัว การ จัดหาทุนการศึกษา โครงการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย กิจกรรม สหกรณ์ ประชาธิปไตย โครงการส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น โดยเน้นให้ นักเรียนได้พัฒนาด้าน คุณธรรม จริยธรรมควบคู่ กับงานวิชาการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ ไม่พึงประสงค์ เช่น ก้าวร้าว ลักขโมย แกล้ง เพื่อนทั้งปัญหาส่วนหนึ่ง สืบเนื่องมาจากปัญหา ครอบครัว	โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนด โครงการหรือกิจกรรม นักเรียนไว้หลากหลายทั้ง กิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรม สหกรณ์ ประชาธิปไตย การอนุรักษ์วัฒนธรรม ไทย สิ่งแวดล้อมเพื่อ ปลูกฝังให้นักเรียนมี คุณลักษณะพฤติกรรมที่ พึงประสงค์เป็นคนดี คน เก่งและเรียนรู้อย่างมี ความสุข

ลักษณะร่วม

1. โรงเรียนขนาดใหญ่ระดับมัธยมศึกษาทั้ง 3 แห่ง มีรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายกิจการนักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลพัฒนานักเรียนโดยตรงทั้งด้านความประพฤติ คุณธรรมจริยธรรม กิจกรรม ชุมชนต่าง ๆ เช่น ลูกเสือ กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมประชาธิปไตย และกิจกรรมอิสระอื่น ๆ ตามความต้องการของนักเรียน มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดทุนการศึกษา แนะนำการศึกษา ตลอดจนมีการให้คำปรึกษาที่ชัดเจนเป็นระบบ มีระบบการให้ และตัดคะแนนความประพฤติของนักเรียน

2. งานกิจการนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่เน้นทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษา งานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับ กิจกรรมประชาธิปไตย กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมลูกเสือ โครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีครูประจำชั้น หรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละกิจกรรมตามความถนัด กิจกรรมต่าง ๆ มีให้นักเรียนเลือกเรียนหรือร่วมได้ไม่มากนักเนื่องจากครูมีจำนวนน้อย

2. โรงเรียนพิบูลทองวิทยา สนับสนุนงบประมาณงานกิจการนักเรียน จำนวน 216,000 บาท ต่อปีการศึกษา โรงเรียนสุราษฎร์ จำนวน 80,000 บาทซึ่งเป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่ขาดงบประมาณสนับสนุน

ตารางที่ 36 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุธาอุทิศ	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนกำหนด	โรงเรียนได้กำหนด	โรงเรียนประชาสัมพันธ์	โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้การ
โครงการสื่อสารและ	กิจกรรมงาน	หลากหลายรูปแบบทั้ง	ประชาสัมพันธ์
ประชาสัมพันธ์ไว้ใน	ประชาสัมพันธ์โดยใช้	การจัดทำวารสารของ	หลากหลายรูปแบบ
แผนปฏิบัติการประจำปี	วิธีการที่หลากหลายทั้ง	โรงเรียน การประกาศ	ทั้ง การประชุมผู้ปกครอง
มีเจ้าหน้าที่งาน	การส่งเอกสาร แผ่นพับ	หอกระจายข่าว การจัด	นักเรียน คณะกรรมการ
ประชาสัมพันธ์โดยตรง	ประชาสัมพันธ์ การแจ้ง	ประชุมผู้ปกครอง	สถานศึกษา จัดทำสารของ
มีการประชาสัมพันธ์	ข้อมูลทางหอกระจาย	นักเรียน การแจ้งข่าวสาร	โรงเรียน แผ่นพับ ป้าย
หลากหลายทั้งวารสาร	ข่าวของโรงเรียน หรือ	ให้นักเรียนทราบและ	ประกาศ การประกาศเสียง
แผ่นปลิว แผ่นพับ	การแจ้งข่าวสารผ่าน	นำไปบอกกล่าว	ตามสาย วิทยุท้องถิ่น เพื่อ
ประกาศทางวิทยุ	นักเรียนไปยังผู้ปกครอง	ผู้ปกครองทั้งผลการ	การแจ้งข่าวสาร ผลการ
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	และชุมชนเพื่อส่งสาร	ดำเนินงานของโรงเรียน	ดำเนินงานของโรงเรียน
และตลอดจนให้นักเรียน	และสร้างความสัมพันธ์	การแจ้งข่าวสาร และการ	การขอความร่วมมือใน
เป็นสื่อกลางในการส่ง	อันดีระหว่างโรงเรียน	ขอความร่วมมือในการ	การพัฒนาโรงเรียน
สารหรือข้อมูลไปยัง	และชุมชน	พัฒนาโรงเรียน	เป็นต้น
ผู้ปกครอง และชุมชน		เป็นต้น	
เพื่อสร้างความรู้ ความ			
เข้าใจอันดีระหว่าง			
โรงเรียนกับชุมชนและ			
เป็นการเผยแพร่			
ประชาสัมพันธ์ผลงาน			
ของโรงเรียนให้			
สาธารณชนได้ รับรู้			

ลักษณะร่วม

โรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้ง การจัดทำสารของโรงเรียน แผ่นพับ ป้ายประกาศ เสียงตามสาย วิทยุชุมชน การประชุมผู้ปกครอง และการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ผ่านนักเรียนไปยังผู้ปกครองเพื่อแจ้งผลการดำเนินงานของโรงเรียน และการขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน ในโอกาสต่าง ๆ

ลักษณะที่แตกต่าง

1. โรงเรียนขนาดใหญ่ระดับมัธยมศึกษา หรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เช่น โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนพิบูลทองวิทยา โรงเรียนสุราษฎร์ และโรงเรียนจอมสุนาริวิทยามี เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนหรือฝ่ายโสตทัศนศึกษาเพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ แจ้ง ข้อมูลข่าวสาร จัดทำแผ่นพับ เอกสาร วารสารไปยังผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลทั่วไปให้ได้รับ ทราบข่าวความเคลื่อนไหวของโรงเรียนทั้งผลงานของโรงเรียน การขอความร่วมมือในการพัฒนา โรงเรียน การเผยแพร่ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น

2. โรงเรียนพิบูลทองวิทยาเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพระดับประเทศ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรเอกชน สถาบัน วิทยุโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มาจัดทำรายการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา การจัดการศึกษา รูปแบบต่าง ๆ ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปทั่วประเทศ นับเป็นการ ประชาสัมพันธ์อีกรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 37 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป
 (งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา ร.ร.พิบูลทองวิทยา ร.ร.จอมสุนาริวิทยา	ร.ร.แคใหญ่ ร.ร.สุธาอุทิศ ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง ร.ร.วัดบางใหญ่ ร.ร.วัดกุศลประชา	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ใช้หลายรูปแบบทั้ง การ จัดตั้งศูนย์ประสานงาน ทางการศึกษาในแต่ละ อำเภอ รวมกลุ่มกันเป็น โรงเรียนประมาณ 10-15 แห่ง และมีการดำเนิน กิจกรรมร่วมกันทาง วิชาการ กิจกรรมต่าง ๆ การเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมลูกเสือ นอกจากนี้ยังใช้การติดต่อ ระบบการสื่อสารระบบ อินเทอร์เน็ต หรือการส่ง เอกสารด้วยบุคคล	ใช้หลายรูปแบบทั้ง การ จัดตั้งศูนย์ประสานงาน ทางการศึกษาในแต่ละ อำเภอ รวมกลุ่มกันเป็น โรงเรียนประมาณ 10-15 แห่ง และมีการดำเนิน กิจกรรมร่วมกันทาง วิชาการ กิจกรรมต่าง ๆ การเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรม ลูกเสือ นอกจากนี้ยังใช้ การติดต่อระบบการ สื่อสารระบบ อินเทอร์เน็ตหรือการส่ง เอกสารด้วยบุคคล	ใช้หลายรูปแบบทั้ง การ จัดตั้งศูนย์ประสานงาน ทางการศึกษาในแต่ละ อำเภอ รวมกลุ่มกันเป็น โรงเรียนประมาณ 10-15 แห่ง และมีการดำเนิน กิจกรรมร่วมกันทาง วิชาการ กิจกรรมต่าง ๆ การเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรม ลูกเสือ นอกจากนี้ยังใช้ การติดต่อระบบการ สื่อสารระบบ อินเทอร์เน็ตหรือส่ง เอกสารด้วยบุคคล	การติดต่อประสานงาน ในรูปของศูนย์ ประสานงานทางการ ศึกษาในแต่ละอำเภอ โดยมีหน้าศูนย์เป็น ผู้แทนประชุมกับ ผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อ แจ้งข้อราชการ แนวนโยบายต่าง ๆ กิจกรรมทางวิชาการ หรือกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้ยังติดต่อโดย ผ่านการสื่อสารแบบ อิเล็กทรอนิกส์เมล หรือการส่งเอกสารโดย บุคคล การจัดประชุม ผู้บริหารหรือครูตาม ความเหมาะสม

ลักษณะร่วม

ผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นกรรมการศูนย์ประสานงานทางการศึกษา มีหัวหน้าศูนย์เป็น
 ผู้แทนครูเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบาย แนวทางการดำเนินงานจากผู้อำนวยการสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษา และนำมาชี้แจงต่อผู้บริหาร คณะครูต่อไป นอกจากนี้ ยังใช้การติดต่อสื่อสาร
 ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์เมลล์ หรือการส่งเอกสาร โดยบุคคล

ตารางที่ 38 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุราษฎร์	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนารัตวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนแต่งตั้ง	โรงเรียนแต่งตั้ง	โรงเรียนแต่งตั้ง	โรงเรียนมีการแต่งตั้ง
คณะกรรมการตรวจสอบ	คณะกรรมการเพื่อ	คณะกรรมการเพื่อ	คณะกรรมการตรวจสอบ
ภายในเพื่อตรวจสอบ	ตรวจสอบการจัดซื้อ	ตรวจสอบการจัดซื้อ จัด	ภายในหน่วยงานเพื่อ
กำกับ ติดตามการบริหาร	จัดจ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์	จ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ตาม	ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม
งบประมาณ ให้มีความ	ตามระเบียบที่	ระเบียบที่	การใช้งบประมาณ การ
ถูกต้องตามระเบียบที่	กระทรวงการคลังและ	กระทรวงการคลังและ	จัดซื้อ จัดจ้างสื่อ วัสดุ
กำหนด และดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตาม
เพื่อรายงานผลการ	กำหนด และ	กำหนด และดำเนินการ	ระเบียบที่
ดำเนินงานต่อสำนักงาน	ดำเนินการรายงานต่อ	รายงานต่อสำนักงานเขต	กระทรวงการคลังและ
เขตพื้นที่การศึกษา	สำนักงานเขตพื้นที่	พื้นที่การศึกษา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	การศึกษา		กำหนด

ลักษณะร่วม

โรงเรียนดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือหน่วยตรวจสอบภายในโรงเรียนเพื่อกำกับ
 ติดตาม การจัดซื้อจัดจ้าง สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตามระเบียบที่กระทรวงการคลังหรือ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

ลักษณะที่แตกต่าง

โรงเรียนพิบูลทองวิทยากำหนดโครงการดำเนินงานที่ชัดเจน คือ โครงการสานฝันการเงิน
 พัสตูลูกโลกสากล ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการจัดอบรม สัมมนาบุคลากรด้านการเงิน บัญชี
 พัสตูลูก และหน่วยตรวจสอบภายในโรงเรียน แบ่งภาระงานรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถ ความ
 ถนัดเพื่อการดำเนินงานให้มีความถูกต้อง

ตารางที่ 39 การเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป (งานบริการสาธารณะ)

ร.ร.ประสิทธิ์วิทยา	ร.ร.แคใหญ่	ร.ร.วัดปราสาทผึ้ง	บทสรุป ข้อมูลจาก แบบสอบถาม
ร.ร.พิบูลทองวิทยา	ร.ร.สุธาอุทิศ	ร.ร.วัดบางใหญ่	
ร.ร.จอมสุนทรวิทยา	ร.ร.พนัญเชิงฯ	ร.ร.วัดกุศลประชา	
โรงเรียนกำหนดเป็น นโยบายสำคัญในการ ให้บริการสาธารณะ เพื่อเป็นการให้ความ ช่วยเหลือทั้งด้าน วิชาการ อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ การจัด อบรมทางวิชาการ งาน อาชีพ การเกษตรและ เพื่อเป็นการสร้าง ความสัมพันธ์กับ ชุมชนอีกทางหนึ่ง	โรงเรียนให้บริการ ชุมชนหลายรูปแบบทั้ง การให้อืมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ทาง การเกษตร เครื่องขยาย เสียง การใช้ห้อง คอมพิวเตอร์ และเป็น วิทยากรให้กับชุมชน ในงานมงคล งานพิธี การต่าง ๆ นับเป็นอีก หนึ่งช่องทางในการ สร้างความสัมพันธ์ ผู้ปกครองและชุมชน	โรงเรียนให้บริการกับ ผู้ปกครอง ชุมชนในด้าน วัสดุ อุปกรณ์กีฬา การเกษตร การใช้อาคาร สถานที่ ห้องประชุมใน การจัดอบรมสัมมนา ตลอดจนการให้ครูเป็น วิทยากรในงานพิธีการ ต่าง ๆ เช่น งานอุปสมบท งานมงคลสมรส งาน ประเพณีต่าง ๆ	โรงเรียนส่วนใหญ่ ให้บริการในด้านวัสดุ อุปกรณ์กีฬา การเกษตร อาคาร สถานที่ ห้องประชุม บริการสอนคอมพิวเตอร์ หรือการเป็นวิทยากรเพื่อให้ ความรู้ในด้านการเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่น การรักษา สุขภาพ อนามัย สภาพแวดล้อม

ลักษณะร่วม

โรงเรียนส่วนใหญ่ให้บริการแก่ผู้ปกครอง ชุมชน ในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเกษตร คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการให้ครูเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านวิชาการ เช่น การเลือกตั้ง การป้องกันและรักษาความปลอดภัยสุขภาพอนามัย การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมไทย หรือเป็นพิธีกรในงานพิธีต่าง ๆ

ในตอนท้าย 4 ถัดไป ผู้วิจัยขอเสนอร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 1

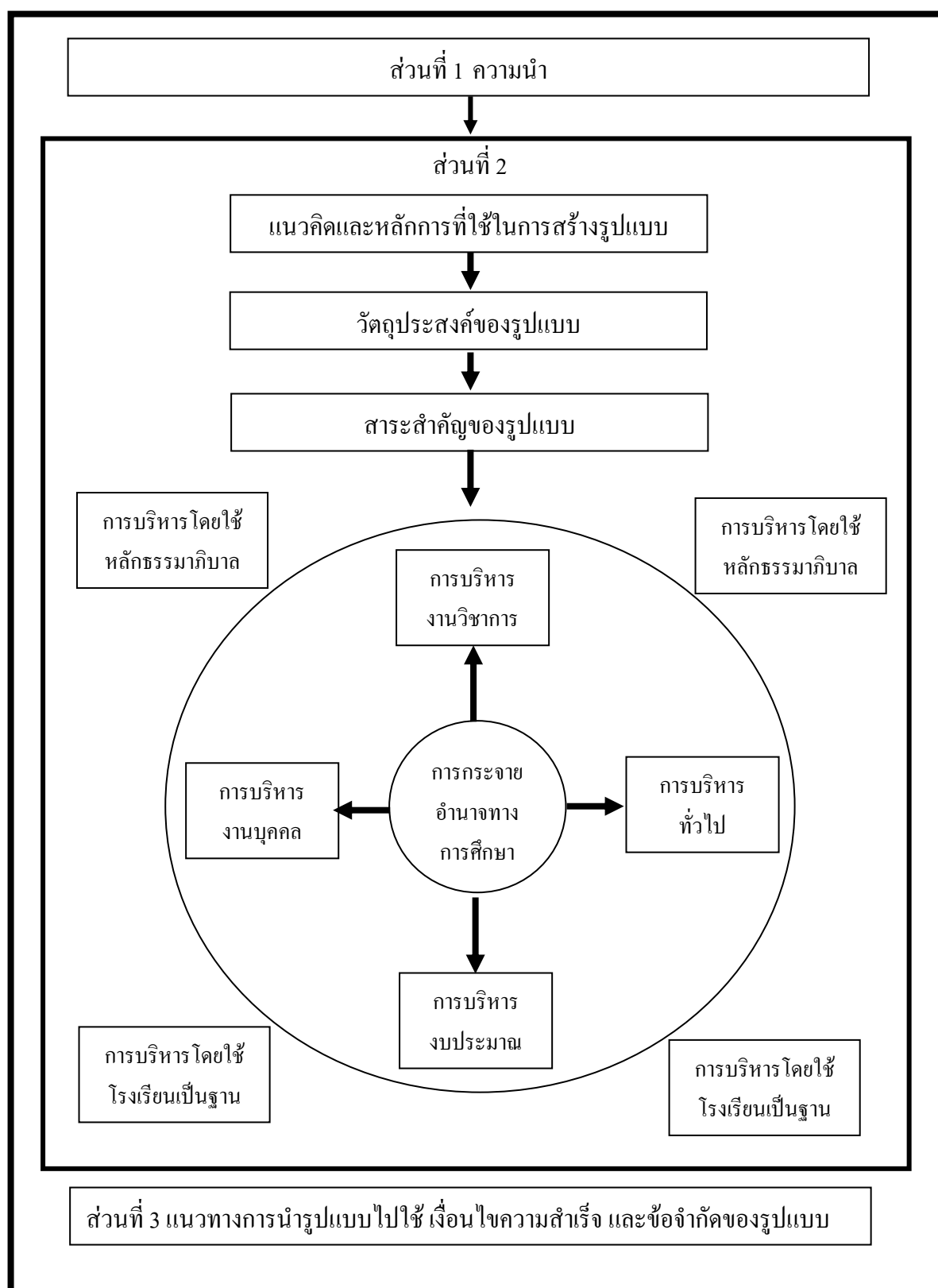
การนำเสนอร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความนำ

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วนตามองค์ประกอบของภาพที่ 8 ดังนี้

ภาพที่ 8 ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 1

ส่วนที่ 1 ความนำ

การบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาที่ให้อัตลักษณ์ มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ให้มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผลการประเมินในประเด็นดังกล่าว ระดับสถานศึกษาพบว่า 1) การกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนยังไม่เต็มที่ เนื่องจากมีความล่าช้าในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจึงขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ 2) กฎ ระเบียบ คำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการไม่เอื้อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติได้ และ 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามภารกิจที่กำหนด คือยังไม่ถึงระดับร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาด้วยการริเริ่มการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ภาพของการกระจายอำนาจทางการศึกษาจึงเป็นรูปธรรมมากขึ้น เมื่อมีกฎหมายรองรับ 3 ฉบับ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งนับได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ในมาตรา 39 บัญญัติว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา 59 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ไม่ขัด หรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา ต่อจากนั้นพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นั่นคือ มาตรา 35 บัญญัติว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาดมรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง และต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่รองรับการกระจายอำนาจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอีกฉบับหนึ่ง

การกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ก็เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหาร และจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) และในขณะเดียวกันสถานศึกษาของรัฐควรนำหลักวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าหลักธรรมาภิบาล (good governance) มาบูรณาการในการบริหาร และจัดการศึกษาร่วมกับแนวความคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ เข้มแข็ง และรวดเร็วในการบริหารงานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาตินั้น แม้สถานศึกษาจะมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพิ่มมากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ยังคงเป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มิได้เป็นสถานศึกษานิติบุคคลโดยสมบูรณ์แบบตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมิได้กำหนดวัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดรูปแบบการบริหาร และการจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

เมื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพเป็นนิติบุคคล ทั้งที่ตัวบทกฎหมาย อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษายังคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติ ว่าควรจะมีรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างไร ทั้งการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตลอดจนความเป็นอิสระทางด้านการบริหารการศึกษา ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบ และรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ อีกทั้ง ยังอาจเกิดสภาพปัญหาด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาตามมาในอนาคต ดังนั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลซึ่งอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงสมควรที่จะมีรูปแบบการบริหารการศึกษาที่มีความชัดเจน อันจะเป็นแนวทางในการบริหารที่สอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ด้วยเหตุผล และความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีรายละเอียดชัดเจน เป็นรูปธรรม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งผลของการวิจัยจะมีคุณค่าต่อการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการต่อไป

ในส่วนถัดไป ผู้วิจัยขอเสนอ ส่วนที่ 2 ของรูปแบบ ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แนวคิด และหลักการในการสร้างรูปแบบ

แนวคิด และหลักการที่สำคัญในการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1.1 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

แนวคิด

การปฏิรูปการศึกษามีจุดมุ่งหมายหลักที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่สถานศึกษาซึ่งถือเป็นหน่วยปฏิบัติให้มากที่สุดโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง

หลังจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้ มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อให้สถานศึกษา มีอิสระ มีความคล่องตัว รวดเร็ว และมีความเข้มแข็งในการบริหารงาน สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะนี้ การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

หลักการพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองภายในขอบวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกำหนดสิทธิ และหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ

ทั้งนี้ ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ยังมีสถานภาพเป็นส่วนราชการ บุคลากรเป็นข้าราชการ และถูกจ้าง และการดำเนินงานยังต้องถือปฏิบัติตามระเบียบราชการเช่นเดิม สถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ภายใต้ขอบข่ายที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้การดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาแม้จะมีความเป็นอิสระในบางส่วนแต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้แทนนิติบุคคลต้องพึงระมัดระวังในการทำนิติกรรม สัญญาต่าง ๆ เพราะถ้าหากเกิดความผิดพลาดต้องเป็นผู้รับผิดชอบด้วยตนเอง การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาแม้ว่าในทางปฏิบัติยังขาดความชัดเจนในข้อกฎหมายแต่ก็นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี อันนำไปสู่แนวทางการกระจายอำนาจที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

1.2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

แนวคิด

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและความคล่องตัวในการบริหารจัดการที่มากที่สุดโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) เช่น ตัวแทน คณะครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น เป็นต้น มีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถดำเนินการได้

หลักการพื้นฐาน

1. หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม (participation or collaboration or involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลเหล่านี้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (return power to people) เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้า และไม่มีตอบสนองความต้องการผู้เรียน และชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่น และประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือการมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

4. หลักการบริหารตนเอง (self-management) การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย และเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อม และสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลางไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล(check and balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหาร และการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพ และมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ คณะกรรมการโรงเรียนจะทำหน้าที่ตรวจสอบ และถ่วงดุลซึ่งกัน และกัน

1.3 หลักธรรมาภิบาล

แนวคิด

หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี (good governance) คือ การปกครองที่เป็นธรรม หรือการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม เป็นการบริหารอำนาจเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคส่วนในสังคม เป็นแนวคิดการบริหารที่หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนควรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพราะมีความเชื่อว่าหากนำไปปฏิบัติจะส่งผลให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพตามเป้าหมายเพราะไม่ว่าจะเป็นผู้นำผู้ตามล้วนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ หน่วยงานทางราชการ โดยเฉพาะโรงเรียนควรสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นทั้งระบบ โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น โดยเฉพาะงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ เมื่อผู้บริหารใช้หลักการบริหารตามแนวทางของหลักธรรมาภิบาลแล้วย่อมเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาจะมีความเข้มแข็ง รวดเร็ว และมีความโปร่งใส ในการบริหารงาน สามารถตรวจสอบได้

หลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล

1. หลักนิติธรรม (rule of law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรือของตัวบุคคล
2. หลักคุณธรรม (ethics) ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน รมรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต
3. หลักความโปร่งใส (transparency) ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน และกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์การที่มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และตรวจสอบได้
4. หลักการมีส่วนร่วม (participation) ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ เช่น การประชามติ เป็นต้น
5. หลักความรับผิดชอบ (accountability) ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะ และกระตือรือร้นการแก้ปัญหา
6. หลักความคุ้มค่า (value for money) ได้แก่ การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า และบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และหลักธรรมาภิบาล

3. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

โรงเรียนต้องกำหนดแผนกลยุทธ์ไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารงาน
วิชาการโดยให้ผู้แทนครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมดำเนินการให้
สอดคล้องกับนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษางานวิชาการ ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาจแต่งตั้งจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ
หรือผู้แทนศิษย์เก่า เป็นต้น โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษา และสนับสนุนการพัฒนางานวิชาการแล้วแต่
กรณี ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ให้คำแนะนำ และให้ความเห็นชอบ
แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ตามที่กฎหมายกำหนด การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการศึกษา
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การนิเทศการศึกษา
7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากภารกิจการบริหารงานวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการบริหารงาน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสังเขปดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษามีอำนาจในการจัดทำหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรใช้ได้ภายใต้กรอบสาระของหลักสูตรท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการตามขั้นตอนคือ

- 1) ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น กำหนดรายวิชา และจัดทำคำอธิบายรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร
- 2) หลักสูตรสถานศึกษา อาจจำแนกเป็นหลักสูตรแกนกลางของสถานศึกษาตามสาระการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ในส่วนของหลักสูตรท้องถิ่นควรจำแนกตามประเภท และลักษณะวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น หลักสูตรการอนุรักษ์วัฒนธรรม และประเพณีไทย หลักสูตรแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรเกี่ยวกับอาชีพท้องถิ่น เป็นต้น
- 3) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาควบคู่ไปกับการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และรายงานผลการวิจัยนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบต่อไป

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

กำหนดให้ครูผู้สอนใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้โดยกำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นบูรณาการกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรให้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย แบบกัลยาณมิตร ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดผล และประเมินผลให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดระเบียบการวัด และประเมินผลของ สถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแล้วเสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อพิจารณา และให้ความเห็นชอบ การจัดทำเครื่องมือวัด และประเมินผลการเรียน โดย ฝ่ายวิชาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และความ แตกต่างระหว่างบุคคล วัดผลตามสภาพที่แท้จริง มีอัตราส่วนระหว่างคะแนนปรนัย และอัตนัยที่ เหมาะสมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นไป ตามสัดส่วนและธรรมชาติของรายวิชา มีการสร้างข้อตกลงระหว่างครูกับผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่ หลากหลาย

การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ครูผู้สอนควรสร้าง ความตระหนัก ความเข้าใจถึงความสำคัญของการสอบระดับชาติ จากนั้นจึงเตรียมผู้เรียนให้พร้อม ทั้งการสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล หรือรายชั้นเรียน โดยให้ครูที่มีความถนัดและความชำนาญเป็น พิเศษในรายวิชาต่าง ๆ เป็นผู้สอน นำผลการประเมินในระดับต่าง ๆ มาพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ ในส่วนของการเทียบโอนผลการเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการเทียบโอนผลการ เรียน จัดทำมาตรฐาน กรอบ และเกณฑ์การประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา จัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล สร้างเครื่องมือ แบบฟอร์มต่าง ๆ ในการเทียบโอน

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาต้องกำหนดให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู โดยให้ครูจัดทำวิจัยอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 เรื่อง ไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และนำมา ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพัฒนา งานวิจัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงด้านกระบวนการวิจัย โดยให้คำแนะนำ ติดตาม และประเมินผลการจัดทำวิจัยอย่างเป็นระบบ

การวิจัยของครู ต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของ สถานศึกษา สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหามาจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำแผนการ

จัดการเรียนรู้ และสอนตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนด วัดและประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อพบปัญหาจึงวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน สร้างเครื่องมือ นวัตกรรม การศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัย

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อศึกษา

ดำเนินงานจัดตั้งศูนย์พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา
สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
ดำเนินการผลิต พัฒนา และจัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความทันสมัย
เหมาะสม และได้มาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ผลิต พัฒนา และจัดหา
พร้อมทั้งใช้เพื่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า มีการติดตาม และประเมินผลการผลิต พัฒนาและ
จัดหา และการใช้เพื่อการเรียนการสอน และสรุปผลการดำเนินงาน เผยแพร่สื่อ นวัตกรรมและ
เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ครูผู้สอนผลิต และใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นการนิเทศโดยผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
เพื่อให้คำแนะนำ ประเมิน หรือให้ความช่วยเหลือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดย
คณะกรรมการนิเทศการศึกษา อาจประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายวิชาการ ฝ่ายหัวหน้า
ช่วงชั้น และฝ่ายหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการร่วมกันเพื่อจัดระบบ และวางแผนการนิเทศ
ภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดปฏิทินการนิเทศการศึกษาอาจแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การนิเทศ
โดยฝ่ายบริหาร หรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่นิเทศแบบสุ่มตรวจในแต่ละชั้นเรียน หรือ
การนิเทศโดยภาพรวมทั้งโรงเรียน การนิเทศโดยฝ่ายหัวหน้าช่วงชั้น มีหน้าที่นิเทศในแต่ละช่วงชั้น
และการนิเทศโดยฝ่ายหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือการนิเทศโดยครูด้วยกันเอง คณะกรรมการ
นิเทศภายในสถานศึกษา ดำเนินการสร้างเครื่องมือการนิเทศ การวัด และประเมินผลการนิเทศ และ
ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนงาน และปฏิทินการนิเทศที่กำหนดโดยใช้รูปแบบที่
หลากหลาย เหมาะสมกับบริบทในแต่ละโรงเรียน เช่น การนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศแบบ
เพื่อช่วยเพื่อน เป็นต้น เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการนิเทศเพื่อนำผลมาพัฒนา
ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

1.7 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการพัฒนาคูณภาพการศึกษากำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาคูณภาพมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้้นพื้นฐาน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้้นพื้นฐาน

คณะกรรมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่กำหนดแนวทาง และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม เสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงาน การจัดทำรายงานพัฒนาคูณภาพการศึกษาประจำปีโดยดำเนินการ 8 ขั้้นตอน คือ การจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคูณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและทบทวนคูณภาพการศึกษา การประเมินคูณภาพการศึกษา การรายงานคูณภาพการศึกษาประจำปี และการผดุงระบบการประกันคูณภาพการศึกษา

สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้้นพื้นฐาน และการศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีความครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาคูณภาพการศึกษา หรือแผนกลยุทธ์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้้นพื้นฐาน และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการประกันคูณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

2. การบริหารงบประมาณ

สถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารงบประมาณซึ่งเป็นการจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (Medium Term Expenditure Framework: MTEF) การบริหารจัดการงบประมาณมุ่งเน้นผลงาน การเสริมสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการงบประมาณ ความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษา ความเป็นอิสระ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

การบริหารจัดการงบประมาณต้องเน้นประโยชน์ต่อผู้เรียนสำคัญที่สุดโดยใช้การทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่าตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กอปรกับยึดหลักธรรมาภิบาล (good governance) เน้นให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ การบริหารจัดการงบประมาณยึดหลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based- Budgeting: PBB) ซึ่งมีมาตรฐานการจัดการด้านการเงิน 7 ด้าน (hurdle) คือ การวางแผนงบประมาณ การคำนวณต้นทุนผลผลิต การจัดระบบการจัดหาพัสดุ การบริหารทางการเงิน การรายงานทางการเงิน การบริหารสินทรัพย์ และการตรวจสอบภายใน การบริหารงานงบประมาณ มีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การบริหารการเงิน
2. การบริหารบัญชี
3. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

จากภารกิจการบริหารงบประมาณ ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสังเขปดังนี้

2.1 การบริหารการเงิน

สถานศึกษาต้องจัดทำแผนงบประมาณ หรือแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นโยบาย และแผนปฏิบัติการ 4 ปีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยให้ครอบคลุมภาระงานของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล กำหนดทิศทางการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา เสนอแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การเสนอของบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการนำเสนอโครงการ หรือกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อคณะกรรมการบริหารงบประมาณเพื่อพิจารณาโดยคำนึงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การจัดสรรงบประมาณ คณะกรรมการบริหารงบประมาณพิจารณาการเสนอขอ งบประมาณในแต่ละโครงการหรือกิจกรรม ทั้งนี้ อาจจัดสรรงบประมาณตามอัตราส่วนที่เหมาะสม ในแต่ละสถานศึกษา เช่น งานวิชาการ 60% งานบริหารงานบุคคล 10% งานบริหารทั่วไป 20% และ งบประมาณเร่งด่วน หรือเพิ่มเติม 10% เป็นต้น เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ ความเห็นชอบ

การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินโดยคณะกรรมการ ตรวจสอบภายในสถานศึกษาเพื่อติดตาม ตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนด รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจัดทำบัญชีการเงินทุกประเภท และรายงานผลการ ประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 การบริหารบัญชี

คณะกรรมการบริหารบัญชีดำเนินการจัดทำบัญชีการเงินทุกประเภทโดยเน้นความ ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงหลักการบัญชี มีความ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ อาจมอบหมายหน้าที่ และความรับผิดชอบให้แก่ กลุ่มงานบัญชี ซึ่งจะ ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มงานบัญชี เจ้าหน้าที่บัญชี และคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน

ภาระงานที่สำคัญ ประกอบด้วย การจัดทำบัญชีรายรับ-จ่ายเงินสด ทะเบียนคุมเงิน งบประมาณ-นอกงบประมาณ ทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดินสรุปยอด จัดทำรายงานเงินคงเหลือ ประจำวัน จัดทำรายงานทางการเงิน และงบการเงินตามระบบบัญชี จัดทำ และจัดหาแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานตามที่ส่วนราชการกำหนดประเมินผลการดำเนินงานการบริหารบัญชี เพื่อนำ ผลมาพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว และมีความพร้อมในการรองรับ การติดตาม ตรวจสอบจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ เป็นการตัดสินใจตามระเบียบโดยคำนึงถึงความ ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาจมอบหมายหน้าที่ และความรับผิดชอบ ให้แก่ กลุ่มงานพัสดุ และสินทรัพย์ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานบริหารสินทรัพย์ หัวหน้างานพัสดุ

หัวหน้างานพัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุ หัวหน้าหน่วยงานพัสดุ ผู้รับผิดชอบจัดทำระบบข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษา งานจัดหาพัสดุ งานกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะ และจัดซื้อจัดจ้างงานควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

การบริหารพัสดุ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่พัสดุต้องวางแผนพัสดุ วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัสดุเพื่อประมาณการล่วงหน้า ระยะ 3 ปี กำหนดความต้องการจำเป็นของแต่ละงาน โครงการ ฝ่ายและกลุ่มงานต่าง ๆ การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้าง ต้องดำเนินการตามระเบียบที่กำหนด ยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การพัฒนาระบบข้อมูล และสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุด้วยโปรแกรมระบบข้อมูลพื้นฐาน เช่น โปรแกรมครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง

การบริหารสินทรัพย์ หรือการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน คณะกรรมการต้องวางแผนและดำเนินงานจัดทำระเบียบของสถานศึกษาในการดำเนินการหารายได้ เช่น การเช่าพื้นที่ราชพัสดุ อสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองของสถานศึกษา การให้บริการด้านสื่อ วัสดุ อาคารสถานที่ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ต้องไม่ขัด หรือแย้งกับระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

คณะกรรมการระดมทรัพยากร และทุนการศึกษาต้องสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมครูและผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า และชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดลำดับความสำคัญของปัญหา แนวทางการดำเนินงาน และการประเมินผล

การดำเนินงานอาจใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดงานทอดผ้าป่าสามัคคี การจัดงานประเพณี การจัดงานศิษย์เก่า การขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมครู และผู้ปกครอง และสมาคมศิษย์เก่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน บริษัท บุคคลทั่วไป และที่สำคัญคือ พระ หรือเจ้าอาวาสที่ผู้ปกครอง ชุมชนให้ความเคารพศรัทธา เป็นเจ้าภาพในการดำเนินงาน สถานศึกษาต้องประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการที่หลากหลายเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งนี้ หลังจากการดำเนินงานต้องแจ้งผลการระดมทรัพยากร และงบประมาณ

ที่โรงเรียนได้รับต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้บริจาคให้ทราบ พร้อมทั้งการมอบใบเกียรติคุณบัตร ของที่ระลึก หนังสือขอบคุณ หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสมโดยคำนึงระเบียบปฏิบัติที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงการคลังกำหนด

3. การบริหารงานบุคคล

ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานบุคคลโดยใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ในการบริหารงาน เทคนิค กระบวนการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาที่หลากหลาย มาบูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน บูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานบุคคลมีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง
2. งานสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง
3. งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
4. งานวินัย และการรักษาวินัย
5. งานออกจากราชการ

จากภารกิจการบริหารงานบุคคล ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสังเขปดังนี้

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง

สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นด้านอัตรากำลังของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยจำแนกเป็น ฝ่ายบริหารคือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้าราชการครูจำแนกตามสาขาที่ขาดแคลน พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง และบุคลากรทางการศึกษา จัดทำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รายงานข้อมูลอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณา

3.2 การสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง

สถานศึกษานำผลการรายงานการวางแผนอัตรากำลังเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณาโดย อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบหรือมอบอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการในแต่ละกรณี ทั้งการสรรหา บรรจุ และแต่งตั้งข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวโดยต้องดำเนินการตามระเบียบที่กำหนด

3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สำรวจข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อวางแผนการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพ และประสิทธิภาพตามความเหมาะสม จัดลำดับความสำคัญของภารกิจที่ต้องดำเนินการ เช่น การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ การพัฒนาข้าราชการครูทั้งก่อน และระหว่างปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

การพัฒนาบุคลากรต้องจัดทำโครงการ หรือกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ดำเนินงานตามแผนงานโดยเน้นให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม ประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้รูปแบบ หรือวิธีการประเมินที่เหมาะสม เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงาน จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.4 วินัย และการรักษาวินัย

กำหนดโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ การรักษาวินัย การร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ เป็นต้น การดำเนินงานควรเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติตนของผู้บริหาร ครูและบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย และการประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งนี้ อาจมีการมอบรางวัลดีเด่นประจำปีให้กับครูผู้ประพฤติ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อเป็นการสร้างขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเป็นสมาชิกของชมรม สมาคม และองค์กรทางศาสนา ตามความสมัครใจ อย่างน้อย 1 ประเภท จัดหาสื่อ หนังสือ ระเบียบ กฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย อุทาค่อนทำผิดให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ และเป็นแนวทางในการรักษาระเบียบวินัย ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนา และปรับปรุง การดำเนินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.5 การออกจากราชการ

การออกจากราชการมีหลายกรณี เช่น การให้ออกจากราชการกรณีไม่พินทลงปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป การเจ็บป่วย กรณีมีเหตุสงสัยว่าเป็นผู้ไม่เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หย่อนความสามารถ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสม มลทินหมองมัว หรือได้รับโทษจำคุก เป็นต้น

ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องให้คำแนะนำปรึกษากับผู้ที่ประสงค์ต้องการลาออก หรือมีเหตุจำเป็น หรือได้รับการพิจารณาถึงโทษกรณีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และถูกต้องตามระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายที่ทางราชการกำหนด

4. การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปนับเป็นภาระงานที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานด้านอื่น ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงาน และการอำนวยความสะดวกการให้บริการทางการศึกษาต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ทั้งนี้ การบริหารทั่วไปควรยึดหลักความอิสระในการบริหารจัดการ เน้นการประสานงานกับโรงเรียนเครือข่าย หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การร่วมมือเพื่อพัฒนาการศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก (Result Based - Management: RBM) การบริหารงานทั่วไป มีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. งานพัฒนาระบบเครือข่าย และข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานงานเครือข่ายการศึกษา
5. งานเทคโนโลยี และสารสนเทศทางการศึกษา
6. การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม
7. งานส่งเสริมกิจการนักเรียน
8. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
9. งานบริการสาธารณะ

4.1 การดำเนินงานธุรการ

สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่อาจมีเจ้าหน้าที่ธุรการให้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรง หรือครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่งานธุรการตามความเหมาะสม โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ธุรการได้รับการอบรม ประชุม และสัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

การดำเนินงานธุรการที่สำคัญคือ การรับส่งหนังสือราชการอำนวยการระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้ Hardware และ Software ที่ทันสมัย รองรับการปฏิบัติงานได้ การจัดทำหนังสือราชการ ดำเนินการออกแบบหนังสือราชการให้ถูกต้องตามระเบียบงานสารบรรณ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การเก็บหนังสือราชการให้สอดคล้องกับระบบการรับส่งหนังสือ การทำลายหนังสือ อาจจัดเก็บในรูปแบบของแฟ้มปฏิบัติงานแยกตามภาระงาน หรือข้อมูลสารสนเทศโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การทำลายหนังสือราชการ จัดทำบัญชีหนังสือขอทำลาย เสนอคณะกรรมการทำลายหนังสือของสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และดำเนินการทำลายหนังสือด้วยวิธีการที่ถูกต้อง

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้อำนวยการโรงเรียนมีหน้าที่ในการดำเนินการสรรหา และเลือกประธานกรรมการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องชี้แจงทำความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผล และร่วมชื่นชมผลงาน

ในส่วนของการกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง คือ การกำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎกระทรวงกำหนด เมื่อมีข้อเสนอแนะประการใดต้องสรุปผลให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้อำนวยการสถานศึกษานำไปสู่การพิจารณาเพื่อดำเนินการ ทั้งนี้ บทบาทในการกำกับ ควรเป็นการติดตามการปฏิบัติงานตามที่สถานศึกษาได้จัดทำแผนให้สอดคล้องกับกฎหมาย และแนวนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือตามมติที่กำหนดร่วมกันโดยไม่ควรกำกับการทำงานของผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาเพื่อพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศโดยการจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เช่น ฐานข้อมูลนักเรียน ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลผู้ปกครอง ข้อมูลสื่อการเรียนการสอน ผู้ประกอบการของโรงเรียน ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ เป็นต้น โดยจัดระบบเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือองค์กรอื่นเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา การให้บริการแก่ชุมชน หรือการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา การแจ้งข้อมูลข่าวสาร ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงให้พัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

4.4 การประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

จัดทำแผนประสานงานกับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานและสถาบันการศึกษาเพื่อร่วมกันในการจัดทำข้อตกลง และการพัฒนาเครือข่ายร่วมกัน กำหนดรูปแบบเครือข่ายและวัตถุประสงค์ในการประสานงานให้สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา

ดำเนินการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากรร่วมกัน แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกัน การจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแข่งขัน การประกวดกิจกรรมทางวิชาการประเมินผลการดำเนินงาน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านเครือข่าย การศึกษาให้คณะครูได้รับทราบเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

4.5 งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการเรียนการสอน โปรแกรมสำเร็จรูปเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลของสถานศึกษา เป็นต้น วางแผนการดำเนินงานเพื่อนำเทคโนโลยีเพื่อศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ความถนัด พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้รับผิดชอบ และคณะครูให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการวิจัย การพัฒนา และการผลิตสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีเพื่อศึกษากับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรอื่นเพื่อการใช้ ทรัพยากรร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประสานงานเพื่อการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลมาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.6 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

สำรวจข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาทั้งบริเวณห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ และภูมิทัศน์โดยรอบสถานศึกษาถึงความพร้อมต่อการใช้งาน ความปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ วางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่ และภูมิทัศน์ให้มีความสะอาด เรียบร้อย แข็งแรง ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนโดยเน้นให้คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่อาจแบ่งเป็นโซนหรือเขตพื้นที่ตามความเหมาะสม โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบำรุง ดูแล รักษาในแต่ละวัน จัดกิจกรรมการประกวดแข่งขัน เกี่ยวกับความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน อาคารสถานที่ต่าง ๆ พร้อมทั้ง มอบรางวัลตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรและนักเรียน

4.7 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

การจัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยกำหนดงานกิจกรรมนักเรียน ที่เน้นให้เป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น งานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม งานป้องกันปัญหายาเสพติด โครงการอาหารกลางวัน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานแนะแนว การศึกษา งานกีฬา และนันทนาการ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี งานประชาธิปไตย โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกลุ่มสนใจ เป็นต้นจัดทำโครงการในแต่ละ กิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานมากที่สุด สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้ และมีส่วนร่วมตามความถนัด และความสนใจ ทั้ง การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการนำเสนอผลการ ดำเนินงานประเมินผลการดำเนินงาน นำเสนอผลงานและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

4.8 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

จัดทำแผนกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์งานการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของ บุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสื่อมวลชนในท้องถิ่น ดำเนินการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสมกับ การกิจ เช่น แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ วารสาร นิตยสาร วิทยุชุมชน โทรทัศน์ ตลอดจนการใช้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ปกครอง และชุมชน ประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลมาพัฒนา ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาให้ สัมฤทธิ์ผล

4.9 งานบริการสาธารณะ

กำหนดแผนงานด้านการให้บริการงานบริการสาธารณะกับ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา และหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนโดยเน้นการให้บริการทั้งทางด้านวิชาการ อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องประชุม วัสดุ อุปกรณ์กีฬา การเป็นวิทยากร พิธีกรในงานพิธีต่าง ๆ ประเมินผลการดำเนินงาน นำผลมาพัฒนา ปรับปรุงการให้บริการสาธารณะจนจนเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการอันจะส่งผลถึงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปในอนาคต

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

1. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ มีความเหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนก่อนนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ความนำ

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

1.2 การนำรูปแบบไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยการประยุกต์รูปแบบให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เช่น ขนาดของสถานศึกษา จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากร งบประมาณ ความร่วมมือของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และทีมงาน

1.3 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เป็นการบริหารงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ประกาศ คำสั่ง และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องโดยต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนจนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ มีฉะนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้แทนนิติบุคคลของสถานศึกษาต้องรับผิดชอบการดำเนินการต่าง ๆ ของตน

2. เงื่อนไขความสำเร็จ

ผู้วิจัยขอเสนอ 2 ส่วน คือ เงื่อนไขภายในสถานศึกษา และเงื่อนไขภายนอกสถานศึกษา มีดังนี้

2.1 เงื่อนไขภายในสถานศึกษา

2.1.1 ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้แทนนิติบุคคลของสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะของภาวะผู้นำที่ดี กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่ต้องการ แสวงหาความรู้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี แนวทางบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ เป็นผู้นำทางวิชาการ บริหารจัดการศึกษาโดยใช้แผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ชัดเจน มีทักษะการทำงานเป็นทีมในรูปคณะกรรมการ เป็นผู้ประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ดี มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.1.2 ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา

ปฏิบัติการสอนอย่างเต็มตามศักยภาพ มีการเตรียมการสอนที่ดี สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม อนุรักษ์ความเป็นไทย และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาต่าง ๆ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องแสวงหาความรู้ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้ดี มีเทคนิคในการประสานงาน เชื่อมโยง และประชาสัมพันธ์งานการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือองค์กรอื่น

2.1.3 ผู้ปกครอง

ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในโอกาสต่าง ๆ เช่น การร่วมประชุม แสดงความคิดเห็นในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การร่วมระดมทรัพยากร การช่วยแนะนำ อบรมสั่งสอน บุตรหลาน ดูแลความประพฤติ เอาใจใส่ การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างจริงจัง

2.1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการร่วมประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย มีส่วนร่วมดำเนินงานในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้ข้อเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมระดมทรัพยากร และงบประมาณทางการศึกษา และปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการ และคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.2 เจือ้นไขภายนอกสถานศึกษา

2.2.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และหน่วยงานอื่น

ผู้อำนวยการโรงเรียนอาจวางแผนกลยุทธ์ในการประสานงาน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สถานีนามัย สถานีตำรวจ วัด บริษัท ห้างร้าน พ่อค้า คหบดีในชุมชนเพื่อขอความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษา นอกจากนี้ สถานศึกษาควรให้ความร่วมมือกับองค์กรดังกล่าวข้างต้นในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

2.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับ
แนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนให้สถานศึกษาบริหารจัดการ
การศึกษาตามกรอบ อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จัดสรรงบประมาณ
ตามความต้องการจำเป็นสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา พัฒนาศักยภาพของครูและ
บุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ กำกับ ติดตามแบบกัลยาณมิตรอย่างเป็นระบบ และ
ลดภาระงานด้านการ ได้ตอบเอกสารที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอน

2.2.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ไม่ควร
เปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยเกินไป จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
และสถานศึกษาโดยตรงทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป

2.2.4 กระทรวงศึกษาธิการ

กำหนดนโยบายการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและ
สังคมโลก ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอย่าง
เต็มรูปแบบโดยสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างอิสระภายใต้กรอบของกฎหมาย ที่สนับสนุน
และเน้นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

3. ข้อจำกัดของรูปแบบ

3.1 กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และคำสั่ง

การกำหนด หรือเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ หรือรัฐบาลที่ไม่เอื้อต่อการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล และไม่มีกระจายอำนาจอย่างแท้จริงย่อมส่งผลกระทบ

ในเชิงลบต่อการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเนื่องจากผู้ปฏิบัติขาดความมั่นใจ สับสนในอำนาจ และบทบาทหน้าที่ หรืออาจปฏิบัติไม่ถูกต้อง

3.2 นโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการกระจายอำนาจทางการศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อมและผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ให้เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอย่างเต็มรูปแบบ ในลักษณะของสถานศึกษาในกำกับของรัฐ โดยสนับสนุนและส่งเสริมด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้กับสถานศึกษาโดยตรง

ตอนที่ 5 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการตรวจสอบรูปแบบทั้งการจากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 1

ผู้วิจัยขอเสนอผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1 สรุปสาระสำคัญในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ความนำ

1. ควรปรับลดเนื้อหาสาระของคำนำให้มีความกระชับเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายโดยเฉพาะงานวิจัยอ้างอิงต่าง ๆ ควรนำเสนอเฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ เท่านั้น
2. เนื้อหาสาระของคำนำต้องเชื่อมโยงสภาพปัญหาของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลว่าเกี่ยวข้องอย่างไรกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การกระจายอำนาจทางการศึกษาโดยกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนเป็นนิติบุคคลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไรเพราะเหตุใดต้องอธิบายให้ชัดเจน
4. ประเด็นปัญหาของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลที่สำคัญคืออะไร ควรกล่าวเชื่อมโยงกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา
5. การสรุปประเด็นเพื่อนำไปสู่ความสำคัญของการทำวิจัยควรกล่าวให้สอดคล้องกันในแต่ละประเด็น
6. ควรกล่าวถึงปัญหาของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เป็นข้อ ๆ ให้มีความเข้าใจได้ง่ายไม่สับสน
7. เนื้อหาโดยภาพรวมเข้าใจง่าย ทำให้ทราบความเป็นมาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหาร สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แนวคิด

- 1.1 แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการร่างรูปแบบควรแยกจากหลักการพื้นฐานให้ชัดเจน
- 1.2 แนวคิดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลควรกล่าวเฉพาะประเด็นสำคัญ
- 1.3 แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความเหมาะสม
- 1.4 แนวคิดหลักธรรมาภิบาลมีความเหมาะสมแต่ควรอ้างอิงถึงการบูรณาการในการใช้เพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้อย่างไร

2. หลักการ

- 2.1 หลักการพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลควรคัดลอกความหมายของนิติบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาออกเพราะกล่าวถึงในเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว
- 2.2 ขอบข่าย และภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลควรกล่าวถึงปี พ.ศ. เพราะมีการปรับรายละเอียด เมื่อ ปี พ.ศ. 2549 แม้เนื้อหาสาระจะไม่แตกต่างจากเดิมก็ตาม
- 2.3 หลักการพื้นฐานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานควรปรับลดเฉพาะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
- 2.4 หลักการพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลมีความเหมาะสม

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสมสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน และควรนำเสนอเป็นข้อย่อย ๆ เพื่อความชัดเจนในแต่ละประเด็น
- 3.2 ควรมีวัตถุประสงค์หลัก และวัตถุประสงค์ย่อยเพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

4. สาระสำคัญของรูปแบบ

4.1 การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ให้ชัดเจน และนำเสนอแผนภูมิการบริหารงานเพื่อให้มองเห็นภาพรวมของการบริหาร และการกระจายอำนาจทางการศึกษา และภาระงานควรนำเสนอเฉพาะงานสำคัญ หรืองานหลักเท่านั้นไม่ควรนำเสนอรายละเอียดทั้งหมด คือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

4.1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เนื้อหาสาระของรูปแบบควรปรับลดให้น้อยลงเหลือเฉพาะประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร สาระของหลักสูตรท้องถิ่น และการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

4.1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนากระบวนการคิด การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ และควรให้ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กกรณีครูไม่ครบชั้นเรียน

4.1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา ควรกล่าวถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการสอบวัดผลระดับชาติ NT, O-NET A-NET การวัดผลควรวัดครบทั้ง 3 ด้านคือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

4.1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาดำเนินการให้ครูทำวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่อง ต่อปีการศึกษา และนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ

4.1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา เนื้อหาสาระของรูปแบบมีความเหมาะสม และควรให้ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ขาดแคลนงบประมาณ การระดมทรัพยากรเพื่อจัดหาสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ

4.1.6 การนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาควรแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การนิเทศโดยฝ่ายบริหาร การนิเทศโดยหัวหน้าช่วงชั้นหรือกลุ่มสาระ และการนิเทศโดยครูด้วยกันซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามปฏิทินที่กำหนด

4.1.7 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ควรปรับลดเนื้อหาสาระของรูปแบบเนื่องจากมีมากเกินไป นำเสนอเฉพาะประเด็น หรือขั้นตอนที่สำคัญของการประกันคุณภาพเท่านั้น

4.2 การบริหารงบประมาณ

4.2.1 ควรนำเสนอให้สถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารงบประมาณ และกำหนดแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงบประมาณให้ชัดเจน

4.2.2 การบริหารการเงิน ควรนำเสนอให้สถานศึกษาจัดทำแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระดับชาติ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ในส่วนของการจัดสรรงบประมาณควรนำเสนอการจัดสรรงบประมาณเป็นร้อยละตามความเหมาะสมของสถานศึกษา

4.2.3 การบริหารบัญชี ควรเสนอการจัดการด้านบัญชีให้เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามระเบียบ ในส่วนของการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ เนื้อหาสาระของรูปแบบมีความเหมาะสม และควรนำเสนอประเด็นด้านความถูกต้อง ความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

4.2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา เนื้อหาสาระของรูปแบบมีความเหมาะสม และควรนำเสนอด้านการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

4.3 การบริหารงานบุคคล

ควรนำเสนอแผนกลยุทธ์ในการบริหารงานบุคคลที่บูรณาการกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เทคนิควิธีการบริหารงานบุคคลรูปแบบใหม่ ๆ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และควรกำหนดโครงสร้างการบริหารงานบุคคลให้ชัดเจน มีข้อเสนอแนะแต่ละด้าน ดังนี้

4.3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง เนื้อหาสาระของรูปแบบมีความเหมาะสมแต่ควรเพิ่มข้อเสนอแนะกรณีสถานศึกษาขาดอัตรากำลังควรดำเนินการจัดการด้วยวิธีการใด เช่น การของบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอน เป็นต้น

4.3.2 การวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง เนื้อหาสาระของรูปแบบมีความเหมาะสมเพราะเป็นการดำเนินงานตามกรอบของระเบียบ และกฎหมายกำหนด

4.3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ควรปรับลดเนื้อหาสาระให้น้อยลงเหลือเฉพาะประเด็นสำคัญ และควรนำเสนอการพัฒนาบุคลากรควรดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนด

4.3.4 วินัย และการรักษาวินัย ควรเพิ่มเนื้อหาด้านการจัดหาสื่อ หนังสือ ระเบียบกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพครูหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรักษาวินัย หรืออุทธรณ์ก่อนทำผิดให้ครูได้ศึกษาหาความรู้

4.4.5 การออกจากราชการ เนื้อหาไม่เหมาะสมแต่ควรเพิ่มข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกันการเตือนสติข้าราชการมิให้ประพฤติด

4.4 การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นภาระงานที่ส่งเสริมสนับสนุนให้งานด้านอื่นประสบความสำเร็จตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก และควรกำหนดโครงสร้างการบริหารทั่วไปให้ชัดเจน มีข้อเสนอแนะแต่ละด้าน ดังนี้

4.4.1 งานธุรการ เนื้อหาสาระมีความเหมาะสม และควรเพิ่มการนำเสนอระบบเทคโนโลยี และสารสนเทศมาใช้ในการธุรการ

4.4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเพิ่มประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจน เนื้อหาสาระควรปรับลดให้มีความชัดเจนมากขึ้น และควรนำเสนอประเด็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.4.3 งานพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ควรเพิ่มประเด็นการจัดทำระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ

4.4.4 การประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา เนื้อหาสาระของรูปแบบมีความเหมาะสม และควรเพิ่มข้อเสนอแนะการจัดตั้งเครือข่ายการศึกษาให้ชัดเจนถึงแนวทางปฏิบัติ

4.4.5 งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ควรนำเสนอถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ และควรปรับลดเนื้อหาเฉพาะประเด็นสำคัญควรเพิ่มข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลนสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.4.6 การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม ควรลดกระบวนการ หรือขั้นตอนการดำเนินงานเนื่องจากมีเนื้อหามากเกินไป นำเสนอเฉพาะสาระสำคัญจะทำให้เนื้อหาของรูปแบบมีความชัดเจนมากขึ้น

4.4.7 งานส่งเสริมกิจการนักเรียน ควรนำเสนอเนื้อหาที่ครอบคลุมงานกิจการนักเรียนโดยภาพรวมอย่างเป็นระบบโดยไม่ต้องเสนอแต่ละประเด็นเพราะมีรายละเอียดมากเกินไป

4.4.8 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา เนื้อหาสาระของรูปแบบมีความเหมาะสม และในส่วนของงานบริการสาธารณะ ควรนำเสนอประเด็นการจัดทำแผนการให้บริการสาธารณะทั้งด้านวิชาการ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

ในส่วนนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็น มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ควรนำเสนอใน 3 ส่วนคือ

1.1 ด้านการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจ ส่วนประกอบของรูปแบบให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนก่อนนำรูปแบบไปใช้

1.2 การนำรูปแบบไปใช้ต้องประยุกต์ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ในแต่ละแห่ง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษากฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

2. เงื่อนไขความสำเร็จ ควรนำเสนอเงื่อนไขความสำเร็จทั้งภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษา เงื่อนไขภายในสถานศึกษา เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนเงื่อนไขภายนอก เช่น ความสัมพันธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ หรือรัฐบาล

3. ข้อจำกัดของรูปแบบ สิ่งที่ควรนำเสนอคือ ด้านกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล หรือแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาของรัฐบาล

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ครั้งที่ 2

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 2 โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ สรุปสาระสำคัญในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ความนำ

1. ความนำควรนำเสนอเป็นประเด็น หรือเป็นข้อ ๆ เพื่อให้เข้าใจง่าย
2. เนื้อหาสาระมีความสอดคล้อง และเหมาะสมเพราะเป็นการอธิบายให้เห็นสภาพของความเป็นมา ความสำคัญของการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา
3. ความนำมีความเหมาะสม และแสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา
4. ความนำควรแสดงให้เห็นถึงระเบียบกฎหมายที่ชัดเจน
5. รูปแบบควรแสดงองค์ประกอบให้ชัดเจน เช่น อาจแสดงเป็นเส้นเชื่อมโยงภาระงานต่าง ๆ
6. ควรแสดงรูปแบบในลักษณะสมการเชิงเส้น

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แนวคิด และหลักการที่ใช้ในการสร้างรูปแบบ มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นไปตามหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแต่ควรนำเสนอเฉพาะประเด็นที่สำคัญ ไม่ควรมีรายละเอียดมากเกินความจำเป็นเนื่องจากมีอยู่แล้วในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วัตถุประสงค์ มีความเหมาะสม เข้าใจง่าย และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และควรนำเสนอเป็นข้อย่อย ๆ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางที่ชัดเจน และควรใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
3. สาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อเสนอแนะในแต่ละภารกิจ ดังนี้

3.1 การบริหารวิชาการ

- 3.1.1 โครงสร้างการบริหารงานไม่สอดคล้องกับคำอธิบายควรปรับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.1.2 ควรตัดหัวหน้างานวิชาการออกเพราะแต่ละงานไม่สอดคล้องกัน

3.1.3 ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ของผู้อำนวยการ โรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน
ขนาดเล็ก กลางและใหญ่

3.1.4 ภารกิจของโรงเรียนควรกำหนดเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการ เช่น ขั้นที่ 1-5
ควรทำอะไรบ้างให้ชัดเจน

3.1.5 ควรกำหนดเป็นเส้นโยงภารกิจต่าง ๆ ให้ชัดเจน และควรเพิ่มภารกิจด้านการ
สร้างเครือข่ายการพัฒนา และภารกิจด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3.1.6 ควรปรับแก้ให้เหมาะสมกับโรงเรียนทุกขนาด ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรควร
กำหนดเป็นขั้นตอนให้ชัดเจน เช่น การสร้าง การใช้ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3.1.7 ควรเพิ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมแนะแนว และมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรเพิ่มการสร้างเครือข่ายวิชาการ และเสนอแนะให้ครบ
ทุกขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

3.1.8 อัตราส่วนระหว่างปณัย และอัตรานักต้องอธิบายเพิ่มในแต่ละวิชา และการวิจัย
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรนำเสนอเป็นขั้นตอน

3.1.9 การนิเทศการศึกษา ควรเพิ่มเป็น การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา
และควรแบ่งเป็นการนิเทศภายใน และการนิเทศเครือข่าย

3.1.10 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมภาระงานทั้งหมด
ของงานวิชาการแล้ว

3.2 การบริหารงบประมาณ

ควรนำเสนอให้เหมือนกัน โดยเฉพาะด้านการกำหนดแผนกลยุทธ์ ควรตัดผู้ช่วยงาน
บริหารงบประมาณในแผนภูมิออกเพราะไม่สอดคล้องกัน และการบริหารงบประมาณเป็นส่วนหนึ่ง
ของการบริหารการเงินหรือไม่

3.3 การบริหารงานบุคคล

3.3.1 ควรตัดหัวหน้างานบุคคลออกเนื่องจากไม่สอดคล้องกับข้อกำหนด

3.3.2 ภาระงานด้านบริหารงานบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบอำนาจให้กับ
สถานศึกษาเกือบทั้งหมด ยกเว้นด้านการสอบบรรจุข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้
ภาระงานส่วนใหญ่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3.4 การบริหารทั่วไป

3.4.1 ควรตัดผู้ช่วยงานบริหารทั่วไปออกเนื่องจากไม่สอดคล้องกับระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนด

3.4.2 ควรเพิ่มกิจกรรมแนะแนวเพราะเป็นภาระงานที่สำคัญสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ และภาระงานทั้งหมดถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่อาจไม่เพียงพอควรปรับให้เหมาะสม

3.4.3 กิจกรรมแนะแนวควรจำแนกเป็นรายด้านตามรูปแบบของการแนะแนวการศึกษา

3.4.4 ควรเพิ่มงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

4.1 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ มีความเหมาะสม

4.2 เงื่อนไขความสำเร็จ ควรเพิ่มเงื่อนไขที่เป็นภาพรวมซึ่งเป็นปัจจัยความสำเร็จด้านอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมองค์กร บริบทของสถานศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของผู้ปกครอง และชุมชน ภาวะของผู้อำนวยการโรงเรียน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลักธรรมาภิบาล การประสานงาน เป็นต้น

4.3 ควรนำเสนอปัญหาที่เป็นอุปสรรคด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา และ ควรกล่าวถึงการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างไรกับความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

4.5 ปรับปรุงด้านการพิมพ์ให้ถูกต้อง และควรเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา หรือ ก.ค.ศ.

4.7 ควรเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือ อ.ก.ค.ศ.

4.8 ควรกล่าวถึงกระบวนการทำงาน การบริหารจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา

ในส่วนถัดไป ผู้วิจัยขอนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ตั้งกีดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**ตอนที่ 6 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

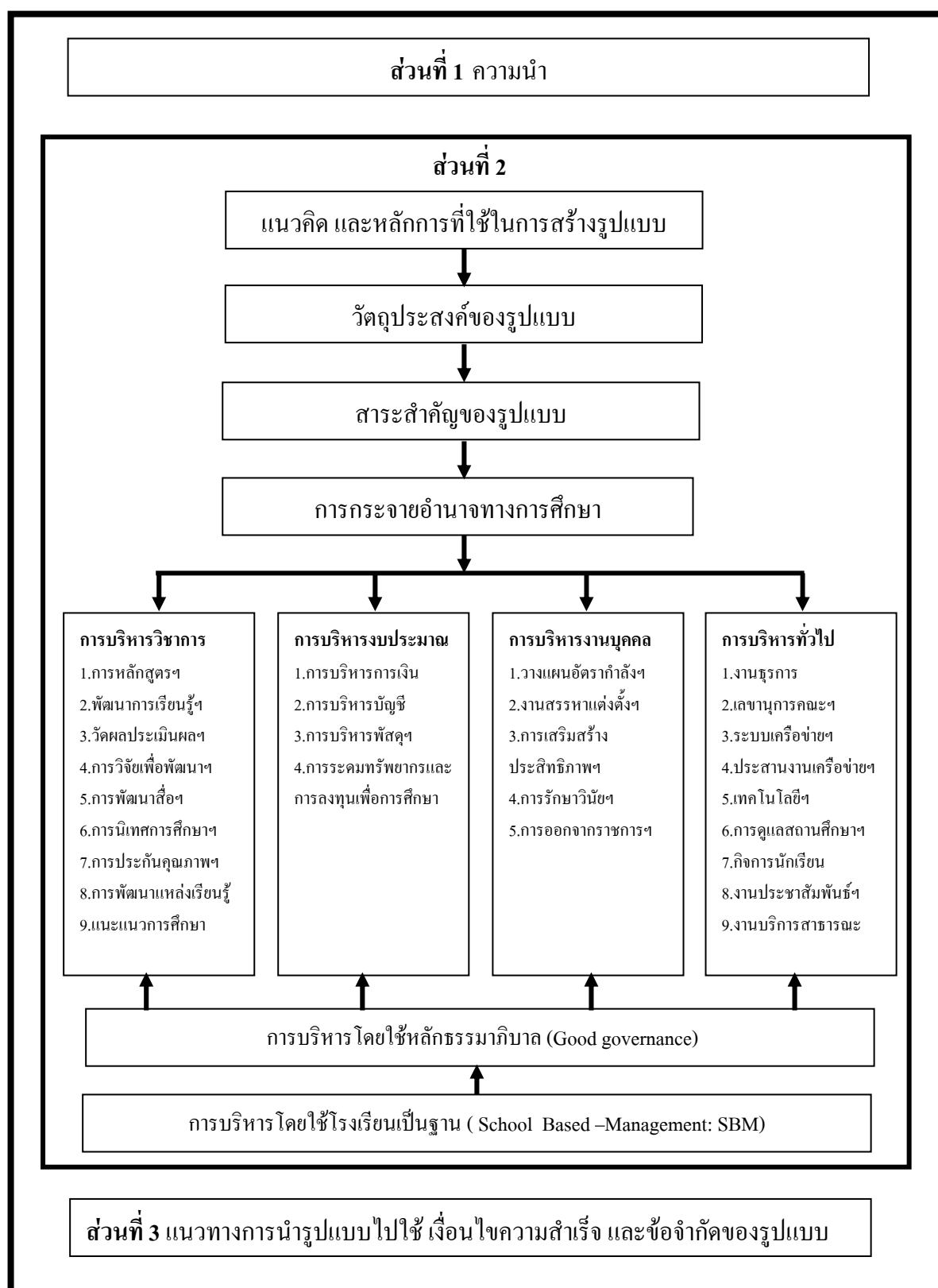
การนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วนตามองค์ประกอบของภาพที่ 9 ดังนี้

ภาพที่ 9 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 1 ความนำ

การบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ที่ให้ยึดหลัก มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ให้มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผลการประเมินในประเด็นดังกล่าว ระดับสถานศึกษาพบว่า 1) การกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนยังไม่เต็มที่ เนื่องจากมีความล่าช้าในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจึงขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ 2) กฎ ระเบียบ คำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการไม่เอื้อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติได้ และ 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามภารกิจที่กำหนด คือยังไม่ถึงระดับร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาด้วยการริเริ่มการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ภาพของการกระจายอำนาจทางการศึกษาจึงเป็นรูปธรรมมากขึ้น เมื่อมีกฎหมายรองรับ 3 ฉบับ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งนับได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ในมาตรา 39 บัญญัติว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงและมาตรา 59 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษาต่อจากนั้นพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นั่นคือ มาตรา 35 บัญญัติว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาดมวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง และต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่รองรับการกระจายอำนาจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอีกฉบับหนึ่ง

การกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ก็เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหาร และ จัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาซึ่ง สอดคล้องกับแนวความคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) และในขณะเดียวกันสถานศึกษาของรัฐควรนำหลักวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือที่เรียก กันทั่วไปว่าหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาบูรณาการในการบริหาร และจัดการศึกษา ร่วมกับแนวความคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน ในฐานะที่เป็นนิติบุคคลอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ เข้มแข็ง และรวดเร็วในการบริหารงานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาตินั้น แม้สถานศึกษาจะมีอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพิ่มมากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ยังคงเป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็น นิติบุคคลอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มิได้เป็น สถานศึกษานิติบุคคลโดยสมบูรณ์แบบเนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมิได้กำหนดวัตถุประสงค์ และ อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนด รูปแบบการบริหาร และการจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

เมื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพเป็นนิติบุคคล ทั้งที่ตัวบทกฎหมาย อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษายังคลุมเครือ ทำให้เกิดความสับสนในทาง ปฏิบัติว่าควรจะมีรูปแบบการบริหาร และการจัดการศึกษาอย่างไร ตลอดจนความเป็นอิสระ ทางด้านการบริหารการศึกษา อีกทั้งยังอาจเกิดสภาพปัญหาด้านการบริหาร และการจัดการศึกษา ตามมาในอนาคต ดังนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลซึ่งอยู่ในสายการบังคับบัญชาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงสมควรที่จะมีรูปแบบการบริหารการศึกษาที่มีความ ชัดเจน อันจะเป็นแนวทางในการบริหารที่สอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษา ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ด้วยเหตุผล และความจำเป็นดังกล่าวผู้วิจัยจึง ดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีรายละเอียดชัดเจน เป็นรูปธรรม และมีความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ ซึ่งผลของการวิจัยจะมีคุณค่าต่อการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นองค์ ความรู้ใหม่ทางวิชาการต่อไป

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แนวคิด และหลักการในการสร้างรูปแบบ

แนวคิด และหลักการที่สำคัญในการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1.1 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

แนวคิด

การปฏิรูปการศึกษามีจุดมุ่งหมายหลักที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่สถานศึกษาซึ่งถือเป็นหน่วยปฏิบัติให้มากที่สุดโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง ดังมาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง หลังจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้ มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อให้สถานศึกษา มีอิสระ มีความคล่องตัว รวดเร็ว และมีความเข้มแข็งในการบริหารงาน สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐานและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะนี้ การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

หลักการพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองภายในขอบวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีสิทธิ และหน้าที่ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกำหนดสิทธิ และหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ

ทั้งนี้ ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ยังมีสถานภาพเป็นส่วนราชการ บุคลากรเป็นข้าราชการและลูกจ้าง และการดำเนินงานยังต้องถือปฏิบัติตามระเบียบราชการเช่นเดิม สถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ภายใต้ขอบข่ายที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้การดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาแม้จะมีความเป็นอิสระในบางส่วนแต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้แทนนิติบุคคล ต้องพึงระมัดระวังในการทำนิติกรรม สัญญาต่าง ๆ เพราะถ้าหากเกิดความผิดพลาดต้องเป็นผู้รับผิดชอบด้วยตนเอง การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาแม้ว่าในทางปฏิบัติยังขาดความชัดเจนในข้อกฎหมายแต่ก็นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีอันนำไปสู่แนวทางการกระจายอำนาจที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่าย และภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ มี 12 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่นิติบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงานงบประมาณ มี 7 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดทำ และเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4) วินัย และการรักษาวินัย และ 5) การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป มี 19 ด้าน ดังนี้ 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป 8) การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10) การรับนักเรียน 11) การส่งเสริม และประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13) งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 15) การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น 17) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน 18) งานบริการสาธารณะ และ 19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

1.2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

แนวคิด

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และความคล่องตัว ในการบริหารจัดการที่มากที่สุดโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) เช่น ตัวแทน

คณะครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น เป็นต้น มีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถดำเนินการได้

หลักการพื้นฐาน

1. หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม (participation or collaboration or involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลเหล่านี้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน(return power to people) เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้า และไม่มีตอบสนองความต้องการผู้เรียน และชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่น และประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบคร้ว องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือการมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน
4. หลักการบริหารตนเอง (self-management) การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย และเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อม และสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (check and balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และควบคุมมาตรฐาน มืองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหาร และการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพ และมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด และเป็นไปตามนโยบายของชาติ คณะกรรมการ โรงเรียนจะทำหน้าที่ตรวจสอบ และถ่วงดุลซึ่งกัน และกัน

1.3 หลักธรรมาภิบาล

แนวคิด

หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี (good governance) คือ การปกครองที่เป็นธรรม หรือการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม เป็นการบริหารอำนาจเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคส่วนในสังคม เป็นแนวคิดการบริหารที่หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนควรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพราะมีความเชื่อว่าหากนำไปปฏิบัติจะส่งผลให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพตามเป้าหมายเพราะไม่ว่าจะเป็นผู้นำผู้ตามล้วนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ หน่วยงานทางราชการโดยเฉพาะ โรงเรียนควรสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นทั้งระบบ โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่มีความเป็นอิสระมากขึ้นโดยเฉพาะงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ เมื่อผู้บริหารใช้หลักการบริหารตามแนวทางของหลักธรรมาภิบาลแล้ว่อมเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาจะมีความเข้มแข็ง รวดเร็ว และมีความโปร่งใส ในการบริหารงาน สามารถตรวจสอบได้

หลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ได้กำหนด หลักพื้นฐานของธรรมาภิบาลไว้ 6 หลัก ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (rule of law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ

ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม (ethics) ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน รมรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย

3. หลักความโปร่งใส (transparency) ได้แก่การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน และกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์การที่มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และตรวจสอบได้

4. หลักการมีส่วนร่วม (participation) ได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ เช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ เป็นต้น

5. หลักความรับผิดชอบ (accountability) ได้แก่การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

6. หลักความคุ้มค่า (value for money) ได้แก่การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

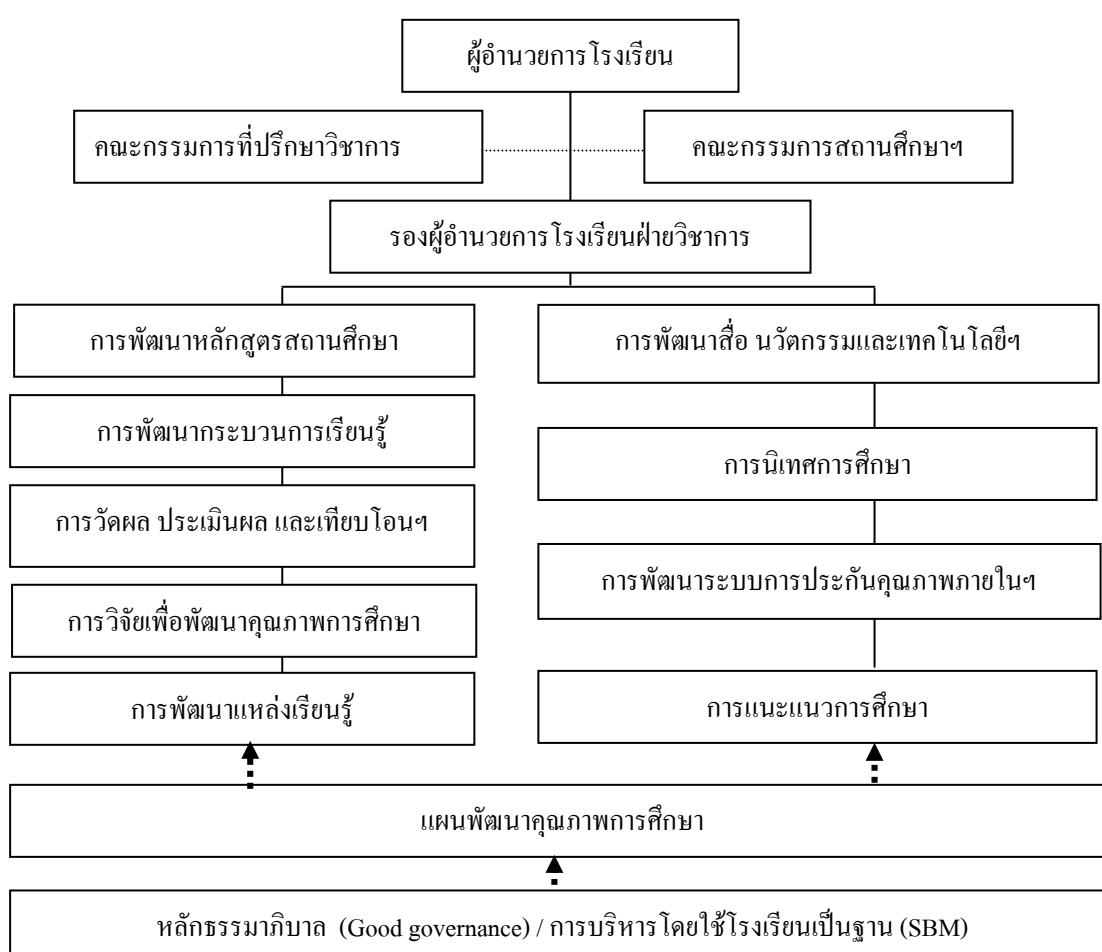
เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และหลักธรรมาภิบาล

3. สาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

โรงเรียนต้องกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหาร และจัดการศึกษาโดยให้
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมดำเนินการให้สอดคล้องกับ
นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมี
ขอบข่าย และภารกิจงานวิชาการ ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานวิชาการ

คณะกรรมการที่ปรึกษางานวิชาการ ผู้อำนวยการโรงเรียนอาจแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ หรือผู้แทนศิษย์เก่า เป็นต้น โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษา และสนับสนุนการพัฒนางานวิชาการแล้วแต่กรณี ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ให้คำแนะนำ และให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามที่กฎหมายกำหนด การบริหารวิชาการ ประกอบด้วยขอบข่าย และภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การนิเทศการศึกษา
7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
8. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
9. การแนะแนวการศึกษา

จากขอบข่าย และภารกิจการบริหารวิชาการ ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสังเขปดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษามีอำนาจในการจัดทำหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรใช้ได้ภายใต้กรอบสาระของหลักสูตรท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการตามขั้นตอนคือ

1.1.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น กำหนดรายวิชา และจัดทำคำอธิบายรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร และจัดทำรูปแบบของหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

1.1.2 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น สถานศึกษาต้องทำกรอบสาระของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองโดยนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาจัดทำรายละเอียด ของเนื้อหาความรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสภาพชุมชนซึ่ง ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการระดับสถานศึกษาตามขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.1.3 การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน วางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาควบคู่ไปกับการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ วางแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบการเรียนรู้ กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดระบบแนะแนว วิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.1.4 ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควบคู่กับการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร สรุปผลการดำเนินงาน และ รายงานผลการวิจัยนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อาจประสานงานโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ประมาณ 2-5 แห่ง หรือโรงเรียนขนาดกลางเพื่อร่วมกัน ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ ประเมิน ทั้งนี้ ควรคัดเลือกโรงเรียนที่อยู่ในเขตตำบล หรืออำเภอเดียวกัน ที่มีบริบท วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่คล้ายคลึงกันได้

2. สำหรับโรงเรียนขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ควรสร้างเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนขนาดเดียวกัน หรือขนาดเล็กในลักษณะโรงเรียนลูกข่ายในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกัน หรือให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุ อุปกรณ์ หรือบุคลากรตามความเหมาะสม

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

กำหนดให้ครูผู้สอนใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้โดยกำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นบูรณาการกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรให้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย แบบกัลยาณมิตร ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดบรรยากาศภายในชั้นเรียน สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ ให้เร้าความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

นอกจากนี้ อาจสร้างเครือข่ายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในลักษณะโรงเรียน เครือข่ายหรือศูนย์ประสานงานทางการศึกษาในระดับตำบล หรืออำเภอเดียวกันเพื่อช่วยเหลือ สมาชิกในกลุ่ม การใช้ทรัพยากรร่วมกันตลอดจนการจัดกิจกรรมทางวิชาการในโอกาสต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีครูไม่ครบชั้นเรียน อาจประสานงานเพื่อขอการสนับสนุนจากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับสัญญาณการสอนทางไกล หรือจัดสอนแบบคละชั้นเรียน เช่น ระดับช่วงชั้นที่ 1 หรือ 2 หรือการสอนแบบรวมชั้นเรียน เช่น ครู 1 คน สอน 2 ระดับชั้น หรือประสานงานระหว่างโรงเรียนที่อยู่ใกล้กัน จำนวน 1-2 โรงเรียน โดยการสอนแบบรวมชั้นเรียนโดยอาจแบ่งให้ครูสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือรายชั้นเรียนแล้วหมุนเวียนกันนำผู้เรียน หรือครูไปสอน
2. โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ควรมอบหมายงานด้านการสอนให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และสาขาวิชาที่จบการศึกษา
3. โรงเรียนอาจสร้างเครือข่ายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หรือศูนย์ประสานงานทางการศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนซึ่งกัน และกันทั้งในด้านบุคลากร ทรัพยากร และการร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดผล และประเมินผลให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดระเบียบการวัด และประเมินผล ของสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแล้วเสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อพิจารณา และให้ความเห็นชอบ

การจัดทำเครื่องมือวัด และประเมินผลการเรียนโดยฝ่ายวิชาการให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล วัดผล ตามสภาพที่แท้จริง มีอัตราส่วนระหว่างคะแนนปรนัย และอัตนัยที่เหมาะสมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้าน ความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นไปตามสัดส่วน และธรรมชาติ ของรายวิชา มีการสร้างข้อตกลงระหว่างครูกับผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การร่วมกิจกรรม ตามรายวิชาที่กำหนด และการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ต้องกำหนดคุณลักษณะที่พึง ประสงค์เป็นรายด้าน เช่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านวัฒนธรรมประเพณี และการดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น แล้วจึงวัดผล และประเมินผลตามขั้นตอนที่กำหนด

การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ครูผู้สอนควรสร้าง ความตระหนัก ความเข้าใจถึงความสำคัญของการทดสอบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ จากนั้นจึงเตรียมผู้เรียนให้พร้อมทั้งการสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล หรือรายชั้นเรียน โดยให้ครูที่มี ความถนัด และความชำนาญเป็นพิเศษในรายวิชาต่าง ๆ เป็นผู้สอน นำผลการประเมินในระดับ ต่าง ๆ มาพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้

การเทียบโอนผลการเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน จัดทำมาตรฐาน กรอบ และเกณฑ์การประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา จัดทำแผนการวัดผลและ ประเมินผล สร้างเครื่องมือ แบบฟอร์มต่าง ๆ ในการเทียบโอน ทั้งนี้ การตัดสิน และอนุมัติผล การเรียน นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อมูลผลการเรียนของผู้ที่จบการศึกษาแล้วจัดทำบัญชี รายชื่อผู้ที่จบการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ ผลการเรียน และออกหลักฐานแสดงผลการจบการศึกษา

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาต้องกำหนดให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ โดยให้ครูจัดทำวิจัยอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 เรื่อง ไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และนำมาประกอบการพิจารณาความดีความชอบ ผู้อำนวยการ โรงเรียนอาจตั้งคณะกรรมการพัฒนางานวิจัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงด้านกระบวนการวิจัย โดยให้คำแนะนำ ติดตาม และประเมินผลการจัดทำวิจัยอย่างเป็นระบบ

การวิจัยของครู ต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และสอนตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนด วัด และประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อพบปัญหา จึงวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน สร้างเครื่องมือ นวัตกรรม การศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัย นอกจากนี้ ควรประสานงานโรงเรียนในกลุ่มหรือศูนย์ประสานงานทางการศึกษาเพื่อจัดกิจกรรม เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ หรือการจัดประกวดผลงานวิจัยดีเด่นสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับครูรวมถึงการมอบรางวัล ประกาศ เกียรติคุณบัตร

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อศึกษา

สถานศึกษาอาจดำเนินงานจัดตั้งศูนย์พัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดำเนินการผลิต พัฒนา และจัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความทันสมัย เหมาะสม และได้มาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีการวิจัย และพัฒนา การผลิต และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนจัดหาพร้อมทั้งใช้เพื่อการเรียน การสอนอย่างคุ้มค่า มีการติดตาม และประเมินผล สรุปผลการดำเนินงาน เผยแพร่สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ครูผู้สอนผลิต และใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กควรประสานงานกับโรงเรียนที่มีความพร้อมเพื่อขอความร่วมมือในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในลักษณะ โรงเรียนเครือข่าย หรือประสานงานกับโรงเรียนในเขตศูนย์ประสานงานทางการศึกษาเพื่อผลิต พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาร่วมกัน นอกจากนี้ โรงเรียนควรวางแผนการระดมทรัพยากร และงบประมาณกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนโดยชี้แจงถึงสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น เพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เน้นการมีส่วนร่วม
2. โรงเรียนขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ อาจสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษากับโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนเพื่อให้ความช่วยเหลือ หรือโรงเรียนที่มีความพร้อมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนด้านบุคลากร หรือการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

1.6 การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นการนิเทศโดยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือให้ความช่วยเหลือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคณะกรรมการนิเทศการศึกษา อาจประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายวิชาการ ฝ่ายหัวหน้า ช่างชั้น และฝ่ายหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการร่วมกันเพื่อจัดระบบ และวางแผนการนิเทศ ภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดปฏิทินการนิเทศการศึกษา อาจแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การนิเทศ โดยฝ่ายบริหาร หรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่นิเทศแบบสุ่มตรวจในแต่ละชั้นเรียน หรือการนิเทศโดยภาพรวมทั้งโรงเรียน การนิเทศโดยฝ่ายหัวหน้าช่างชั้น มีหน้าที่นิเทศในแต่ละช่างชั้น และการนิเทศโดยฝ่ายหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือการนิเทศโดยครูด้วยตนเอง

คณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา ดำเนินการสร้างเครื่องมือการนิเทศการวัดและ ประเมินผลการนิเทศ และดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนงาน และปฏิทินการนิเทศที่ กำหนดโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับบริบทในแต่ละโรงเรียน เช่น การนิเทศแบบ กัลยาณมิตร การนิเทศแบบเพื่อช่วยเพื่อน เป็นต้น เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล การนิเทศเพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้อาจมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ

ประสบการณ์การนิเทศภายในกับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา หรือการศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดระบบการนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ

1.7 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษากำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษา ข้าราชการ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่กำหนดแนวทาง และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม เสนอแนะเกี่ยวกับการ ดำเนินงาน การจัดทำรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีโดยดำเนินการ 8 ขั้นตอน คือ การ จัดระบบบริหาร และสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา หรือแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี และการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีความ ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือแผนกลยุทธ์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ

1.8 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สถานศึกษามีหน้าที่จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ของผู้เรียนโดยสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกแล้วจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา

การจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนควรเชื่อมโยงต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การจัดห้องสมุดในแต่ละช่วงชั้น มุมหนังสือในห้องเรียน อุทยานวิทยาศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ ห้องภูมิปัญญาท้องถิ่น สวนหย่อม แปลงปลูกพืชผัก สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ศูนย์สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ทั้งนี้ การจัดระบบแหล่งเรียนรู้ควรประสานงานเพื่อเชื่อมโยงในระบบเครือข่ายกับห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หน่วยงาน องค์กร สถาบันอื่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นในบริเวณใกล้เคียง

จัดให้มีการวัดผล และประเมินผลการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู และนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงการจัดระบบแหล่งเรียนรู้ต่อไป

1.9 การแนะแนวการศึกษา

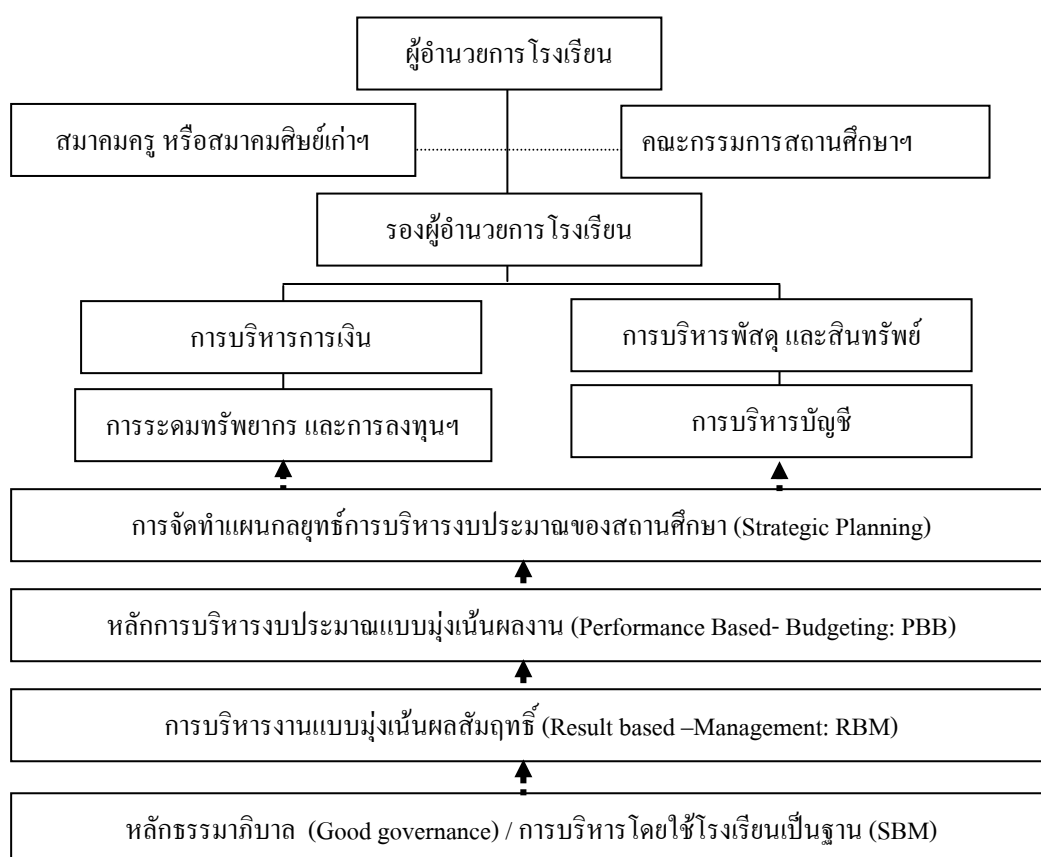
การแนะแนวเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ผู้เรียน ทั้งการดำรงชีวิต การอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยไม่เป็นภาระของสังคม การแนะแนวเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้การจัดระบบแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษาควรเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

ผู้อำนวยการ โรงเรียนอาจตั้งคณะกรรมการแนะแนวภายในโรงเรียนโดยครูทุกคนเป็นครูแนะแนว วางแผนจัดกิจกรรมแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพ ดำเนินการแนะแนว และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนโดยความร่วมมือของครูทุกคน ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการร่วมกิจกรรม การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และร่วม

สอดคล้อง คุณเลพฤติกรรมของผู้เรียน และอาจประสานงานเพื่อความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์แนะแนวกับโรงเรียนอื่น หรือสร้างเครือข่ายการแนะแนวทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ การศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดระบบแนะแนวอย่างมีคุณภาพโดยการติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างเป็นระบบเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การบริหารงบประมาณ

สถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารงบประมาณ(strategic planning) ให้เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีขอบข่าย และภารกิจการบริหารงบประมาณ ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 ขอบข่าย และภารกิจการบริหารงบประมาณ

สถานศึกษาต้องจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า ระยะปานกลาง (Medium Term Expenditure Framework: MTEF) ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการงบประมาณ ความเสมอภาคทางโอกาส การศึกษา มีความเป็นอิสระ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

การบริหารจัดการงบประมาณต้องเน้นประโยชน์ต่อผู้เรียนสำคัญที่สุดโดยใช้การทรัพยากร และงบประมาณอย่างคุ้มค่าตามหลักธรรมาภิบาล (Good governance) และการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result Based –Management: RBM) ที่เน้นให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ การบริหารจัดการงบประมาณต้องยึดหลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based- Budgeting: PBB) ซึ่งมีมาตรฐานการจัดการด้านการเงิน 7 ด้าน (Hurdle) คือ การวางแผนงบประมาณ การคำนวณต้นทุนผลผลิต การจัดระบบการจัดหาพัสดุ การบริหารทางการเงิน การรายงานทางการเงิน การบริหารสินทรัพย์ และการตรวจสอบภายใน การบริหารงานงบประมาณ มีขอบข่าย และภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การบริหารการเงิน
2. การบริหารบัญชี
3. การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

จากขอบข่าย และภารกิจการบริหารงบประมาณ ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสังเขปดังนี้

2.1 การบริหารการเงิน

สถานศึกษาต้องจัดทำแผนงบประมาณ หรือแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นโยบาย และแผนปฏิบัติราชการ 4 ปีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยให้ครอบคลุมภาระงานของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล กำหนดทิศทางการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบวิสัยทัศน์

พันธกิจ และเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา เสนอแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การเสนอของงบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการนำเสนอโครงการ หรือกิจกรรม การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อคณะกรรมการบริหารงบประมาณเพื่อพิจารณาโดยคำนึงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การจัดสรรงบประมาณ คณะกรรมการบริหารงบประมาณพิจารณาการเสนอของงบประมาณในแต่ละโครงการหรือกิจกรรม ทั้งนี้ อาจจัดสรรงบประมาณตามอัตราส่วนที่เหมาะสมในแต่ละสถานศึกษา เช่น งานวิชาการ 60% งานบริหารงานบุคคล 10% งานบริหารทั่วไป 20% และงบประมาณเร่งด่วนหรือเพิ่มเติม 10% เป็นต้น เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินโดยคณะกรรมการตรวจสอบภายในสถานศึกษาเพื่อติดตาม ตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจัดทำบัญชีการเงินทุกประเภท และรายงานผลการประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานและคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 การบริหารบัญชี

คณะกรรมการบริหารบัญชีดำเนินการจัดทำบัญชีการเงินทุกประเภทโดยเน้นความถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงหลักการบัญชี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ อาจมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่ กลุ่มงานบัญชี ซึ่งจะประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มงานบัญชี เจ้าหน้าที่บัญชี และคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน

ภาระงานที่สำคัญประกอบด้วย การจัดทำบัญชีรายรับ-จ่ายเงินสด ทะเบียนคุมเงินงบประมาณ-นอกงบประมาณ ทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดินสรุปยอด จัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน จัดทำรายงานทางการเงิน และงบการเงินตามระบบบัญชี จัดทำ และจัดหาแบบบัญชีทะเบียน และรายงานตามที่ส่วนราชการกำหนดประเมินผลการดำเนินงานการบริหารบัญชี เพื่อนำ

ผลมาพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว และมีความพร้อมในการรองรับการติดตาม ตรวจสอบจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ เป็นการตัดสินใจตามระเบียบโดยคำนึงถึงความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้อำนวยการโรงเรียนอาจมอบหมายหน้าที่ และความรับผิดชอบให้แก่ กลุ่มงานพัสดุ และสินทรัพย์ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานบริหารสินทรัพย์ หัวหน้างานพัสดุ หัวหน้างานพัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุ หัวหน้าหน่วยงานพัสดุ ผู้รับผิดชอบจัดทำระบบข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษา งานจัดหาพัสดุ งานกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ และจัดซื้อจัดจ้างงานควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

การบริหารพัสดุ คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่พัสดุต้องวางแผนพัสดุ วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัสดุเพื่อประมาณการล่วงหน้า ระยะ 3 ปี กำหนดความต้องการจำเป็นของแต่ละงาน โครงการ ฝ่าย และกลุ่มงานต่าง ๆ การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้าง ต้องดำเนินการตามระเบียบที่กำหนด ยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การพัฒนาระบบข้อมูล และสารสนเทศเพื่อการจัดทำ และจัดหาพัสดุด้วยโปรแกรมระบบข้อมูลพื้นฐาน เช่น โปรแกรมครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง

การบริหารสินทรัพย์หรือการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน คณะกรรมการต้องวางแผน และดำเนินงานจัดทำระเบียบของสถานศึกษาในการดำเนินการหารายได้ เช่น การเช่าพื้นที่ราชพัสดุ อสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองของสถานศึกษา การให้บริการด้านสื่อ วัสดุ อาคารสถานที่ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

คณะกรรมการระดมทรัพยากร และทุนการศึกษาควรสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมครูและ

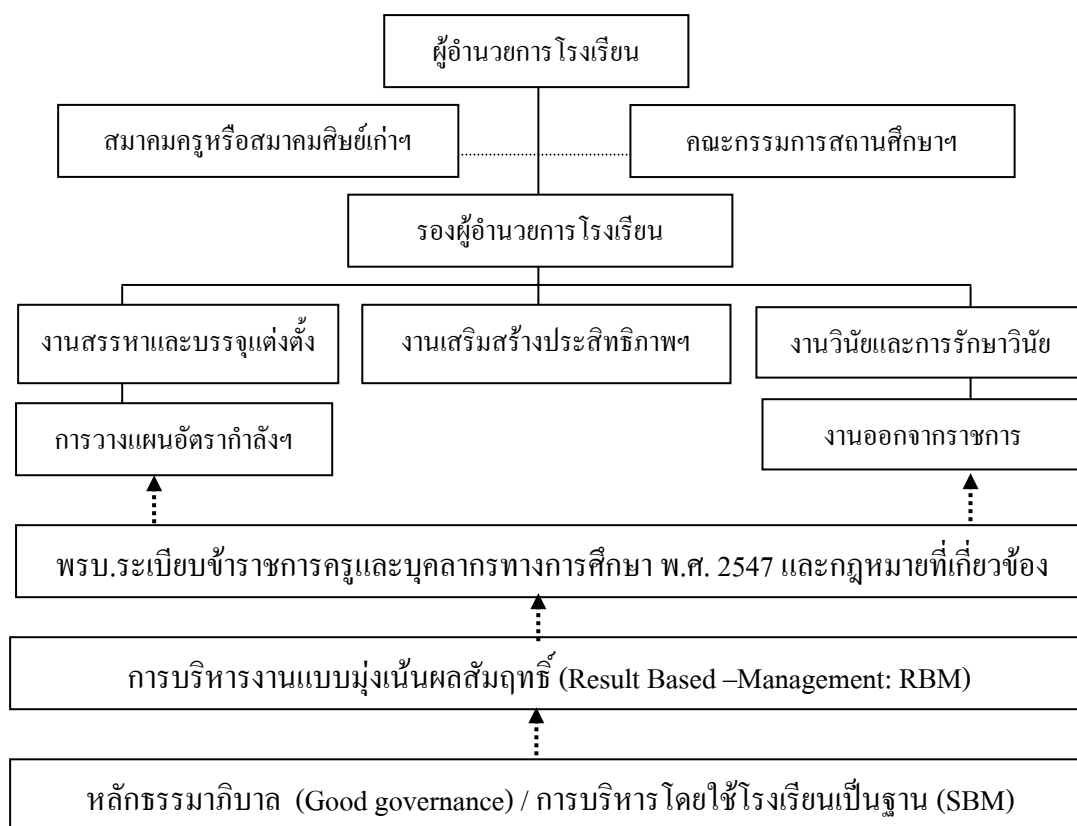
ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า และชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดลำดับความสำคัญของปัญหา แนวทางการดำเนินงาน และการประเมินผล

การดำเนินงานอาจใช้วิธีการที่หลากหลายโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า เช่น การจัดงานทอดผ้าป่าสามัคคี การจัดงานประเพณี การจัดงานศิษย์เก่า การขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมครูและผู้ปกครอง และสมาคมศิษย์เก่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริษัท บุคคลทั่วไป และที่สำคัญคือ พระหรือเจ้าอาวาสที่ผู้ปกครอง ชุมชนให้ความเคารพ ศรัทธาเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงาน

สถานศึกษาต้องใช้การประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการที่หลากหลายเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หลังจากการดำเนินงานต้องแจ้งผลการระดมทรัพยากรและงบประมาณที่โรงเรียนได้รับต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้บริจาคให้ทราบ พร้อมทั้ง การมอบใบเกียรติคุณบัตร ของที่ระลึก หนังสือขอบคุณ หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสมโดยคำนึงระเบียบปฏิบัติที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงการคลังกำหนด

3. การบริหารงานบุคคล

ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องกำหนดแผนกลยุทธ์ในการบริหารงานบุคคลโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เทคนิค กระบวนการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาที่หลากหลายมาบูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยอาจใช้หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based –Management: SBM) บูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล (Good governance) หลอมรวมกับการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result Based –Management: RBM) โดยคำนึงถึงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปสู่การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องโดยมีขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานบุคคล ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 ขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล มีขอบข่าย และภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. งานสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง
3. งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
4. งานวินัย และการรักษาวินัย
5. งานออกจากราชการ

จากขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานบุคคล ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสังเขปดังนี้

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง

สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นด้านอัตรากำลังของ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยจำแนกเป็น ฝ่ายบริหารคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ข้าราชการครูจำแนกตามสาขาที่ขาดแคลน พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง และบุคลากรทางการศึกษา จัดทำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาโดยขอความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายงานข้อมูลอัตรากำลังของข้าราชการครู และบุคลากร ทางการศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณา

ข้อเสนอแนะสำหรับการขาดแคลนอัตรากำลัง

1. ประสานงานเพื่อความร่วมมือในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างครูอัตราจ้างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เป็นต้น
2. สถานศึกษาจัดจ้างครูอัตราจ้าง หรือเจ้าหน้าที่โดยใช้เงินงบประมาณ หรือเงินนอกงบประมาณที่ได้จากการระดมทรัพยากรและงบประมาณจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง บริษัท ห้างร้าน องค์กรเอกชน และบุคคลทั่วไป
3. การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอน เช่น การสอนแบบควบชั้นเรียน การสอนแบบรวมชั้นเรียน และการสอนแบบคละชั้นเรียน
4. การประสานงานของสถานศึกษาเครือข่ายของศูนย์ประสานงานทางการศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตตำบล เทศบาล หรืออำเภอใกล้เคียงในการหมุนเวียนครูผู้สอนในรายวิชาที่ขาดแคลนมาช่วยสอน หรือการนำนักเรียนไปเรียนรวมกันในบางรายวิชาหรือบางชั้นเรียน

3.2 การสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง

สถานศึกษานำผลการรายงานการวางแผนอัตรากำลังเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณาโดย อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบ หรือมอบอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการในแต่ละกรณี ทั้งการสรรหา บรรจุ และแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวโดยต้องดำเนินการตามระเบียบที่กำหนด

3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สำรวจข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อวางแผนการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพ และประสิทธิภาพตามความเหมาะสม จัดลำดับความสำคัญของภาระงานที่ต้องดำเนินการ เช่น การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ การพัฒนาข้าราชการครูทั้งก่อน และระหว่างปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

การพัฒนาบุคลากรต้องจัดทำโครงการ หรือกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ดำเนินงานตามแผนงานโดยเน้นให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม ประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้รูปแบบ หรือวิธีการประเมินที่เหมาะสมเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงาน จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.4 วินัย และการรักษาวินัย

กำหนดโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ การรักษาวินัย การร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ เป็นต้น การดำเนินงานควรเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติตนของผู้บริหาร ครูและบุคลากร เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย และการประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งนี้ อาจมีการมอบรางวัลดีเด่นประจำปีให้กับครูผู้ประพฤติ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อเป็นการสร้างขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเป็นสมาชิกของชมรม สมาคม และองค์กรทางศาสนา ตามความสมัครใจ อย่างน้อย 1 ประเภท จัดหาสื่อ หนังสือ ระเบียบ กฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย อุทากรก่อนทำผิดให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ และเป็นแนวทางในการรักษาระเบียบวินัย ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุง การดำเนินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.5 การออกจากราชการ

การออกจากราชการมีหลายกรณี เช่น การให้ออกจากราชการกรณีไม่พินทลง ปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป การเจ็บป่วย กรณีมีเหตุสงสัยว่าเป็นผู้ไม่เลื่อมใสใน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หย่อนความสามารถ บกพร่อง ในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสม มลทินหมองมัว หรือได้รับโทษจำคุก เป็นต้น

ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องให้คำแนะนำปรึกษากับผู้ที่ประสงค์ต้องการลาออก หรือมีเหตุจำเป็น หรือได้รับการพิจารณาถึงโทษกรณีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และถูกต้องตามระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายที่ทางราชการกำหนด

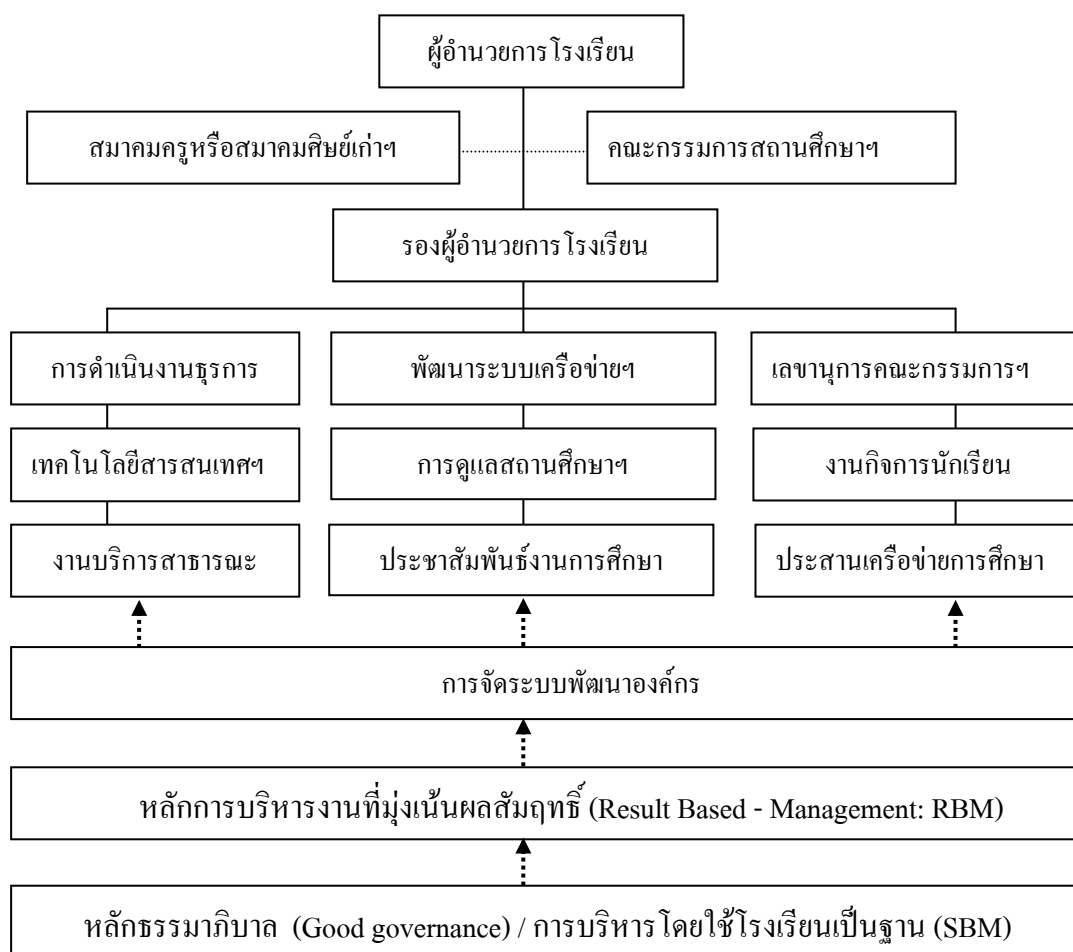
ข้อเสนอแนะทั่วไป

การออกจากราชการกรณีที่ถูกลงโทษด้วยเหตุต่าง ๆ นั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนควรเน้น การป้องปราม การเตือนสติให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษายึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปได้เชื่อถือ ศรัทธา

4. การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปนับเป็นภารกิจที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงาน ด้านอื่น ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงาน และการอำนวยความสะดวกการให้บริการทางการศึกษาต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ

และตามอัยยาศัย ทั้งนี้ การบริหารทั่วไปควรยึดหลักความอิสระในการบริหารจัดการ เน้นการประสานงานกับโรงเรียนเครือข่ายหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การร่วมมือเพื่อพัฒนาการศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result Based - Management: RBM) โดยมีขอบข่ายและภารงานการบริหารทั่วไป ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ขอบข่าย และภารกิจการบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป มีขอบข่าย และภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานพัฒนาระบบเครือข่าย และข้อมูลสารสนเทศ

4. การประสานงานเครือข่ายการศึกษา
5. งานเทคโนโลยี และสารสนเทศทางการศึกษา
6. การดูแลสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม
7. งานส่งเสริมกิจการนักเรียน
8. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
9. งานบริการสาธารณะ

จากขอบข่าย และภารกิจการบริหารทั่วไป ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการบริหารงานทั่วไป ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสังเขปดังนี้

4.1 การดำเนินงานธุรการ

สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่อาจมีเจ้าหน้าที่ธุรการให้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรง หรือ ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่งานธุรการตามความเหมาะสม โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ธุรการ ได้รับการอบรม ประชุม และสัมมนาเพื่อเพิ่มความรู้อย่างเข้าใจเกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

การดำเนินงานธุรการที่สำคัญคือ การรับส่งหนังสือราชการอาจนำระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเชื่อมโยงระหว่าง สถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้ Hardware และ Software ที่ทันสมัย รองรับ การปฏิบัติงานได้ การจัดทำหนังสือราชการ ดำเนินการออกแบบหนังสือราชการให้ถูกต้องตาม ระเบียบงานสารบรรณ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การเก็บ หนังสือราชการให้สอดคล้องกับระบบการรับส่งหนังสือ การทำลายหนังสือ อาจจัดเก็บในรูปแบบของ แฟ้มปฏิบัติงานแยกตามภาระงาน หรือข้อมูลสารสนเทศโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร (ICT) การทำลายหนังสือราชการ จัดทำบัญชีหนังสือขอทำลาย เสนอคณะกรรมการ ทำลายหนังสือของสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และดำเนินการทำลายหนังสือด้วย วิธีการที่ถูกต้อง

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้อำนวยการโรงเรียนมีหน้าที่ในการดำเนินการสรรหา และเลือกประธานกรรมการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องชี้แจง ทำความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผล และร่วมชื่นชมผลงาน

การดำเนินงานในฐานะกรรมการ และเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาลที่เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้การบริการทางการศึกษาจนเป็นที่ไว้วางใจ เชื่อมั่นของผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลทั่วไป

ในส่วนของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง คือ การกำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎกระทรวงกำหนด เมื่อมีข้อเสนอแนะประการใดต้องสรุปผลให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้อำนวยการโรงเรียนนำไปสู่การพิจารณาเพื่อดำเนินการ ทั้งนี้ บทบาทในการกำกับ ควรเป็นการติดตามการปฏิบัติงานตามที่สถานศึกษาได้จัดทำแผนให้สอดคล้องกับกฎหมาย และแนวนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือตามมติที่กำหนดร่วมกันโดยไม่ควรกำกับการทำงานของผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาเพื่อพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศโดยการจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เช่น ฐานข้อมูลนักเรียน ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลผู้ปกครอง ข้อมูลสื่อการเรียนการสอน ข้อมูลอุปกรณ์ของโรงเรียน ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ เป็นต้น โดยจัดระบบเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือองค์กรอื่นเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา การ

ให้บริการแก่ชุมชน หรือการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา การแจ้งข้อมูลข่าวสาร ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงให้พัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

4.4 การประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

จัดทำแผนประสานงานกับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานและสถาบันการศึกษาเพื่อร่วมกันในการจัดทำข้อตกลง และการพัฒนาเครือข่ายร่วมกัน กำหนดรูปแบบเครือข่าย และวัตถุประสงค์ในการประสานงานให้สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาดำเนินการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากรร่วมกัน แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกัน การจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแข่งขันการประกวดกิจกรรมทางวิชาการ ประเมินผลการดำเนินงาน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านเครือข่ายการศึกษาให้คณะครูได้รับทราบเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดตั้งเครือข่ายการศึกษา

1. สถานศึกษาควรประสานงานเพื่อจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางการศึกษาโดยการรวมกลุ่มของสถานศึกษาที่อยู่ในเขตตำบล หรืออำเภอเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ประมาณ 10-15 แห่ง หรือตามความเหมาะสม
2. ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกแห่งต้องเป็นกรรมการศูนย์ประสานงานทางการศึกษา โดยคัดเลือกคณะกรรมการประจำศูนย์ประสานงาน ประกอบด้วย หัวหน้าหรือประธานศูนย์รองประธาน คณะกรรมการ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายประสานงาน และเลขานุการ เป็นต้น
3. กำหนดบทบาท อำนาจและหน้าที่ให้ชัดเจน เช่น การให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ การแข่งขันทางวิชาการ การใช้ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน การนิเทศติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู หรือบทบาทอื่นตามความเหมาะสมและข้อตกลงร่วมกันของคณะกรรมการ

4.5 งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการเรียนการสอน โปรแกรมสำเร็จรูปเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลของสถานศึกษา เป็นต้น วางแผนการดำเนินงานเพื่อนำเทคโนโลยีเพื่อศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ความถนัด พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้รับผิดชอบ และคณะครูให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการวิจัย การพัฒนาและการผลิตสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีเพื่อศึกษากับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรอื่นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประสานงานเพื่อการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลมาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลนสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1. สถานศึกษาควรวางแผนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนในการร่วมมือระดมทรัพยากร และงบประมาณเพื่อจัดหาคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่นที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด บริษัท ห้างร้าน หรือมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ การบริจาค การขอยืมใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. จัดตั้งศูนย์เครือข่ายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียงที่มีความพร้อมด้านสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน หรือการจัดกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ ร่วมกัน

4.6 การดูแลสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม

สำรวจข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาทั้งบริเวณห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ และภูมิทัศน์โดยรอบสถานศึกษาถึงความพร้อมต่อการใช้งาน ความปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ วางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ และภูมิทัศน์ให้มีความสะอาด เรียบร้อย แข็งแรง ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน โดยเน้นให้คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่อาจแบ่งเป็น โซนหรือเขตพื้นที่ตามความเหมาะสมโดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบำรุง ดูแล รักษาในแต่ละวัน จัดกิจกรรมการประกวดแข่งขันเกี่ยวกับความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน อาคารสถานที่ต่าง ๆ พร้อมทั้งมอบรางวัล ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร และนักเรียน

4.7 งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

การจัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยกำหนดงานกิจการนักเรียนที่เน้นให้เป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น งานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม งานป้องกันปัญหายาเสพติด โครงการอาหารกลางวัน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานแนะแนวการศึกษา งานกีฬา และนันทนาการ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี งานประชาธิปไตย โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกลุ่มสนใจ เป็นต้น

จัดทำโครงการในแต่ละกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมตามความถนัด และความสนใจทั้ง การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการนำเสนอผลการดำเนินงานประเมินผลการดำเนินงาน นำเสนอผลงานและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

4.8 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

จัดทำแผนกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์งานการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสื่อมวลชนในท้องถิ่น ดำเนินการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสมกับภารกิจ เช่น แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ วารสาร นิตยสาร วิทยุชุมชน โทรทัศน์ ตลอดจนการใช้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ปกครอง และชุมชน ประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลมาพัฒนา ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์

4.9 งานบริการสาธารณะ

กำหนดแผนงานด้านการให้บริการงานบริการสาธารณะกับ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา และหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดโดยเน้นการให้บริการทั้งทางด้านวิชาการ อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ห้องประชุม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเกษตร การเป็นวิทยากร พิธีกรในงาน พิธีต่าง ๆ ประเมินผลการดำเนิน นำผลมาพัฒนา ปรับปรุงการให้บริการสาธารณะจนจนเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการอันจะส่งผลถึงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปในอนาคต

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

1. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ มีความเหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหาร และจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความรู้ความเข้าใจ ที่ชัดเจนก่อนนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ความนำ

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัด
ของรูปแบบ

1.2 การนำรูปแบบไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
โดยการประยุกต์รูปแบบให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เช่น ขนาด
ของสถานศึกษา จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากร งบประมาณ ความร่วมมือของชุมชน องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และทีมงาน

1.3 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เป็นการบริหารงานที่ผู้บริหาร
สถานศึกษาต้องคำนึงถึงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ประกาศ คำสั่ง และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องโดย
ต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนจนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีความโปร่งใส และ
ตรวจสอบได้ มิฉะนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้แทนนิติบุคคลของสถานศึกษาต้อง
รับผิดชอบการดำเนินการต่าง ๆ ของตน

2. เงื่อนไขความสำเร็จ

ผู้วิจัยขอเสนอ 2 ส่วน คือ เงื่อนไขภายในสถานศึกษา และเงื่อนไขภายนอกสถานศึกษา
มีดังนี้

2.1 เงื่อนไขภายในสถานศึกษา

2.1.1 ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้แทนนิติบุคคลของสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการ
เปลี่ยนแปลง มีลักษณะของภาวะผู้นำที่ดี กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่ต้องการ แสวงหาความรู้
ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี แนวทางบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องอยู่
เสมอ เป็นผู้นำทางวิชาการ บริหารจัดการศึกษาโดยใช้แผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย

ที่ชัดเจน มีทักษะการทำงานเป็นทีมในรูปคณะกรรมการ เป็นผู้ประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาที่ดี มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.1.2 ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา

ปฏิบัติการสอนอย่างเต็มตามศักยภาพ มีการเตรียมการสอนที่ดี สอดแทรก คุณธรรมจริยธรรม อนุรักษ์ความเป็นไทย และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาต่าง ๆ โดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องแสวงหาความรู้ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอน พัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้ดี มีเทคนิคในการประสานงาน เชื่อมโยง และ ประชาสัมพันธ์งานการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือองค์กรอื่น

2.1.3 ผู้ปกครอง

ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในโอกาสต่าง ๆ เช่น การร่วมประชุม แสดงความคิดเห็นในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการร่วมระดม ทรัพยากร การช่วยแนะนำ อบรมสั่งสอน บุตรหลาน ดูแลความประพฤติ เอาใจใส่ การเรียนรู้ของ ผู้เรียนอย่างจริงจัง

2.1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการร่วมประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย มีส่วนร่วมดำเนินงานในโครงการ กิจกรรม ต่าง ๆ ของสถานศึกษา ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้ข้อเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมระดมทรัพยากร และงบประมาณทางการศึกษา และ ปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการ และคู่มือการปฏิบัติงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.2 เจือ้นไภยนอกสถานศึกษา

2.2.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และหน่วยงานอื่น

ผู้อำนวยการโรงเรียนอาจวางแผนกลยุทธ์ในการประสานงาน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สถานีนามัย สถานีตำรวจ วัด บริษัท ห้างร้าน พ่อค้า คหบดีในชุมชนเพื่อขอความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษา นอกจากนี้ สถานศึกษาควรให้ความร่วมมือกับองค์การดังกล่าวข้างต้นในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

2.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาตามกรอบ อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จัดสรรงบประมาณตามความต้องการจำเป็นสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ กำกับ ติดตามแบบกัลยาณมิตรอย่างเป็นระบบ และลดภาระงานด้านการโต้ตอบเอกสารที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอน

2.2.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และต่อเนื่อง ไม่ควรเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยเกินไป จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป

2.2.4 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.)

กำหนดนโยบาย กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น การจัดสวัสดิการ การปรับอัตราเงินเดือนที่เหมาะสม เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง การสร้างขวัญกำลังใจ การยกย่องเชิดชูเกียรติ การกำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารงาน เป็นต้น

2.2.5 กระทรวงศึกษาธิการ

กำหนดนโยบายการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และสังคมโลก ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอย่างเต็มรูปแบบโดยสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างอิสระภายใต้กรอบของกฎหมาย ที่สนับสนุนและเน้นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

3. ข้อจำกัดของรูปแบบ

3.1 การกำหนด หรือเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กระทรวงศึกษาธิการ หรือรัฐบาลที่ไม่เอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล และไม่มีกระจายอำนาจอย่างแท้จริงย่อมส่งผลกระทบในเชิงลบต่อการบริหารจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพเนื่องจากผู้ปฏิบัติขาดความมั่นใจ สับสนในอำนาจ และบทบาทหน้าที่ หรืออาจปฏิบัติไม่ถูกต้อง

3.2 รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการกระจายอำนาจทางการศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ให้เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอย่างเต็มรูปแบบ ในลักษณะของสถานศึกษาในกำกับของรัฐ โดยสนับสนุน และส่งเสริมด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้กับสถานศึกษาโดยตรง

ข้อวิจารณ์

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบประเด็นที่สมควรนำมาวิจารณ์ตามผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในภาพรวมทั้งประเทศตามภาระงาน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดคือการส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษาตามลำดับจะเห็นได้ว่าภารกิจทั้ง 3 ด้านนี้ เป็นให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนอันเป็นหัวใจของการบริหารวิชาการที่ผู้บริหารต้องพึงปฏิบัติ และให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจด้านวิชาการมากที่สุดให้กับสถานศึกษาโดยตรงเพราะเป็นหน้าที่ที่ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากที่สุด และได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:33)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบด้านวิชาการมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การประสานความร่วมมือในการจัดทำ และเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียน และการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ จะเห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบันของครูผู้สอนทั่วประเทศ การวิจัยดูเหมือนจะใหญ่สำหรับครูที่ต้องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย แม้ครูจะผ่านการอบรม ประชุม สัมมนาหลายครั้งแต่ครูส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548:7) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยกรณีศึกษาของโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า ปัญหาของครูส่วนใหญ่คือ ขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับ

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน และปัญหาด้านการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ และนวัตกรรมการศึกษา ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยกรณีศึกษาเช่นเดียวกับการผลิตสื่อล้วนเป็นภาระงานที่ยุ้งยาก และเป็นปัญหาใหญ่สำหรับครู โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนงบประมาณ และบุคลากร

การบริหารงบประมาณ สิ่งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องปฏิบัติมากที่สุดคือ การบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ และถูกต้องตามระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุให้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจด้านการบริหารงบประมาณให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลมากขึ้น อำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้แทนนิติบุคคลของสถานศึกษาต้องรับผิดชอบโดยตรง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง และเป็นระบบ หากปล่อยปะละเลย หรือกระทำข้ามขั้นตอน นั้นหมายถึงสิ่งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องรับผิดชอบทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:75-77) แม้ว่าอำนาจส่วนใหญ่มอบหมายให้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลดำเนินการได้เองแต่ต้องดำเนินการในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันพิจารณาให้ความเห็นชอบนอกจากนี้ในส่วนงานต่าง ๆ ของปัญหาที่พบคือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ด้านการเงินของสถานศึกษาล้วนเป็นปัญหามากที่สุดโดยเฉพาะการให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือร่วมพิจารณาแผนการดำเนินงานอาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่โดยเฉพาะในชนบทห่างไกล หรือโรงเรียนขนาดเล็ก การได้มาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่เป็นการร้องขอให้มาดำรงตำแหน่ง หรือสรรหาจากบุคคลในชุมชนซึ่งอาจมีระดับการศึกษาไม่สูงมากนัก ส่งผลให้การแสดงความคิดเห็นในเชิงวิชาการคณะกรรมการจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรือให้คำแนะนำ แก่ผู้บริหาร ดังนั้นจึงเป็นภาระหน้าที่ที่ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะเลขานุการ หรือครูต้องดำเนินการ (ชัยญา อภิบาลกุล, 2545:109)

การบริหารงานบุคคล สิ่งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องปฏิบัติมากที่สุดคือ การดำเนินงานเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งนับเป็นเรื่องที่นำมาพิจารณา เพราะการเลื่อนขั้นเงินเดือนดำเนินการเพียงปีละ 2 ครั้งเท่านั้น อาจเป็นไปได้ว่าการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนมีความเชื่อมโยงกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษาซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนต้องวางแผนการปฏิบัติด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล มีการวัดผล และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีซึ่งต้องมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

ทั้งนี้ในส่วนของการขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งมีระดับการปฏิบัติรองลงมา ภาระงานด้านนี้นับได้ว่ามีความเกี่ยวเนื่องกับการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือน การพิจารณาความดีความชอบครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพอาจสามารถขอเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นถึงสมรรถนะในการปฏิบัติงานของตนเอง แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญ ถ้าผู้อำนวยการโรงเรียนเอาใจใส่นักเรียนก็มักจะมีคุณภาพดีสอดคล้องกับ ชีระ รุญเจริญ (2545) ที่กล่าวว่า ผลงานของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนที่มีนักเรียนมีคุณภาพดีมักจะเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารสนใจงานวิชาการ และปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนมาก นอกจากนี้ ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลได้มอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างอิสระภายใต้กรอบที่ระเบียบกำหนดซึ่งต้องดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ และการส่งเสริม และการป้องกันการกระทำผิดวินัยด้วยวิธีการที่หลากหลายมีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่สาม ซึ่งเป็นภาระงานที่ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และมาตรฐานวิชาชีพครูโดยเคร่งครัด

ในส่วนของปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าการสรรหา บรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการครูเป็นปัญหามากที่สุด แสดงให้เห็นว่า อำนาจหน้าที่ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาดังกล่าวเป็นปัญหาหนักอกของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ร้องขอมายาวนานแต่ไม่ได้รับการตอบสนองจากเบื้องบน ทั้งนี้เพราะปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเป็นปัญหาของหลายโรงเรียนทั่วประเทศทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ล้วนได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวทั้งสิ้น หลายครั้งที่โรงเรียนได้รับจัดสรรอัตรากำลังที่ไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน อันอาจส่งผลกระทบโดยตรง ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยโดยการสอบถามผู้อำนวยการโรงเรียนสอดคล้องกับกรณีศึกษาของงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาเกือบทั้งหมดประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากร สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548:31) ที่พบว่า ปัญหาหนึ่งที่สำคัญของการจัดการศึกษาคือ การขาดแคลนบุคลากร และครูสอนไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ หลายโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการสอนรวมชั้นเรียน การสอบควบชั้น การใช้เทคโนโลยีการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม อย่างไรก็ตามยังมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 2 เขตที่ได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากรเป็นอย่างดีจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลได้สนับสนุนงบประมาณครูอัตราจ้างทั้งชาวไทย และต่างประเทศ ส่งผลให้สามารถแก้ปัญหาไปได้ส่วนหนึ่ง ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้านการบริหารงานบุคคลไม่สามารถดำเนินการได้อย่างอิสระ คงอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการทั้งทางด้านงบประมาณ อัตราค่าจ้าง การไม่ไว้วางใจการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ โรงเรียน และที่สำคัญเป็นการลดทอนอำนาจของเบืองบนซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก็มีแนวคิดไปในทำนองเดียวกันนั่นคือ หากมอบอำนาจเป็นของสถานศึกษาทั้งหมด หน่วยเหนือจะหมดบทบาท และอำนาจหน้าที่ และประการต่อมาคือการไม่ไว้วางใจการใช้อำนาจหน้าที่ที่เอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

ด้านการบริหารทั่วไป ผู้อำนวยการ โรงเรียนปฏิบัติงานในด้านเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาโดยให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล บริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาจเป็นไปได้ว่า ผู้อำนวยการ โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของัญญาอภิปาลกุล (2545:107) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันมีมากขึ้น ภารกิจลำดับรองลงมาคือ การพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นหน้าเป็นตาของสถานศึกษาในการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม น่าอยู่น่าเรียน และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนของปัญหาพบว่าการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิตการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีมีปัญหามากที่สุดซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความถนัดในการผลิตสื่อด้านเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะผู้ที่ผลิตสื่อด้านเทคโนโลยีได้นั้นต้องมีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางโดยเฉพาะโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และปัญหารองลงมาคือการส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัยตามความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น ภาระงานด้านนี้ยังขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการดำเนินงาน

2. กรณีศึกษา และการเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้ง 3 แห่ง มีสภาพ และปรากฏการณ์หลายอย่างที่คล้ายคลึงกัน เช่น ด้านคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) อันอาจเกิดจากหลายปัจจัยทั้งคุณภาพของบุคลากร ความขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา งบประมาณมีจำกัด ศักยภาพของผู้บริหาร ตลอดจนความร่วมมือของชุมชนที่มักจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องหาเช้ากินค่ำ การมาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจึงทำให้ขาดรายได้เพื่อเลี้ยงชีพ และส่งผลกระทบต่อตรงต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรวัดน์ วลัยเลิศ (2547) ที่กล่าวว่าผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเพียงพอในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเนื่องจากมีภารกิจมาก และปัญหาที่สำคัญคือการขาดแคลนบุคลากร ครูผู้สอนไม่ครบชั้นเรียน และต้องรับผิดชอบภาระงานคนละหลายอย่างจึงต้องเบียดบังเวลาสอนมาปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น งานธุรการ งานการเงิน และงานอื่น ๆ ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยคุณภาพตามไปด้วย

2.2 สถานศึกษานขนาดกลาง ทั้ง 3 แห่ง มีสภาพ และปรากฏการณ์หลายประการ คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่ผ่านการประเมินในระดับดีเกือบทุกมาตรฐาน อันอาจเกิดจากความพร้อมด้านปัจจัยทางการบริหารที่เกือบเพียงพอทั้งบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร ภูมิหลังของนักเรียน และที่สำคัญคือความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มที่ทั้งกำลังร่างกาย กำลังความคิด และงบประมาณ เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษา หรือชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของโรงเรียนสอดคล้องกับ Adler, Arnold N. (1999) ที่กล่าวว่าเมื่อบุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนย่อมจะให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มกำลังความสามารถ แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบสำหรับโรงเรียนขนาดกลางคือ การขาดแคลนงบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการจำเป็นซึ่งต้องแสวงหาทางออกโดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขอความช่วยเหลือซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ต้องสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ ความศรัทธาจนชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ และเพิ่มบทบาท หน้าที่ตามความเหมาะสมดังที่ Wilson, Robert James (2001) ที่กล่าวว่าความสำเร็จของ

การบริหารโรงเรียนเกิดจากผู้นำในโรงเรียนมีบทบาทในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน และพัฒนาการสื่อสาร ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หรืออำนวยความสะดวกผู้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน และรู้สึกพอใจที่เป็นเจ้าของโรงเรียน

2.3 สถานศึกษายขนาดใหญ่ ทั้ง 3 แห่ง เป็นโรงเรียนแกนนำ โรงเรียนต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการหลายโครงการ เช่น โรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ โรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน เป็นต้น ผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ผ่านการประเมินในระดับดี และดีมากทุกมาตรฐานจึงเป็นโรงเรียนยอดนิยมของผู้ปกครอง และชุมชนที่ต้องการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ทั้งนี้โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านปัจจัยทางการบริหาร เช่น ศักยภาพผู้บริหาร และบุคลากร ทรัพยากรทางการศึกษา งบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า สมาคมครู และผู้ปกครองที่มีศักยภาพทางสังคม และเศรษฐกิจเป็นอย่างดีจึงสามารถให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มที่ และที่สำคัญทั้งผู้ปกครอง และคณะกรรมการของโรงเรียนในชุดต่าง ๆ รู้สึกรัก เป็นเจ้าของ และเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับจากโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญจึงร่วมมือกับโรงเรียนในทุก ๆ ด้านดังที่ Adler, Arnold N. (1999) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง คณะกรรมการโรงเรียนให้ชัดเจน มีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะ การวางแผน การร่วมดำเนินงาน และร่วมรับผิดชอบแล้วย่อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ

3. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 1 ความนำ เป็นส่วนสำคัญของการนำเสนอการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 บัญญัติให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34(2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็น

นิติบุคคลซึ่งผลการจากบทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนทุกแห่งเป็นนิติบุคคลทันที แต่มีสภาพเป็นนิติบุคคลในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งไม่มีอำนาจแบบเบ็ดเสร็จเฉกเช่นโรงเรียนในกำกับของรัฐ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องแม้จะกระจายอำนาจให้โรงเรียนมากขึ้นก็ตามแต่ขาดความชัดเจน และเกิดความสับสนในทางปฏิบัติ การบริหารจัดการสถานศึกษาจึงไม่สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าวซึ่งมีผลงานวิจัยหลายหน่วยงานชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาดังกล่าว เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548:35) พบว่า การกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนยังไม่เต็มที่เนื่องจากมีความล่าช้าในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎ ระเบียบ คำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการไม่เอื้อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติได้ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดได้นั้นคือยังไม่ถึงระดับร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ

ประเด็นความไม่ชัดเจนในการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลจึงส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาในภาพรวม ก่อนการปฏิรูปการศึกษาและหลังปฏิรูปการศึกษาคณาคุณภาพด้านวิชาการยังคงด้อยคุณภาพเมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย(2548:121-122) ที่พบว่าคุณภาพของผู้เรียนด้านวิชาการยังไม่เปลี่ยนแปลงจากก่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งความสามารถทางการเรียน ทักษะการคิด และทักษะการเรียนรู้ผลการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับต้องปรับปรุงจากประเด็นปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ไม่สมบูรณ์แบบนั้นส่งผลกระทบต่อการบริหารการศึกษาโดยตรงผู้อำนวยการ โรงเรียนขาดทิศทางการบริหารจัดการที่ชัดเจน และไม่แน่ใจต่อกระบวนการทางกฎหมายการศึกษาจึงส่งผลกระทบในเชิงลบต่อกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล มีประเด็นที่ควรพิจารณาดังนี้

1. แนวคิด และหลักการที่ใช้ในการสร้างรูปแบบ พบว่าประกอบด้วย 3 ส่วน คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ที่กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา 34 (2) มีฐานะเป็นนิติบุคคล โรงเรียนทุกแห่งที่จัดการศึกษาระดับพื้นฐานจึงเป็นนิติบุคคลตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งนี้ มีกฎหมายรองรับการเป็นนิติบุคคล 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งกฎหมายฉบับต่าง ๆ เป็นกฎหมายที่เอื้อให้กระบวนการกระจายอำนาจทาง
การศึกษามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แม้จะยังไม่สามารถกระจายอำนาจได้เต็มรูปแบบแต่ก็นับ
ได้ว่าเป็นมิติใหม่ทางการศึกษาที่โรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบ ความอิสระ
ในการบริหารจัดการสถานศึกษามากยิ่งขึ้น แต่ประเด็นความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติยังคงเป็น
ปัญหาหลักของโรงเรียนที่ความสับสนไม่ชัดเจนถึงแนวทางการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษาขาด
ความต่อเนื่อง และการปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติบ่อยครั้งย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน
เช่น คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ. 2546 กำหนดงานวิชาการมี 12
ด้าน การบริหารงบประมาณมี 7 ด้าน การบริหารงานบุคคลมี 5 ด้าน และการบริหารทั่วไปมี 19 ด้าน
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ในขณะที่อีก 3 ปีถัดมา กระทรวงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติงานการจัด
การศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549 กำหนดงานวิชาการมี 17 ด้าน ด้านบริหารงบประมาณมี 22 ด้าน
ด้านการบริหารงานบุคคลมี 20 ด้าน และการบริหารทั่วไปมี 22 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549)
ซึ่งในเนื้อหาของภาระงานของคู่มือ หรือแนวปฏิบัติงานมิได้มีความแตกต่างกัน และหลายภาระ
งานเกิดความเหลื่อมล้ำ หรือทับซ้อนกัน และหลายประเด็นยังคงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเพราะยัง
ไม่มีกฎหมายรองรับ ส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น การประสานการจัดการศึกษา
ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยเมื่อพิจารณาถึงแนวทางปฏิบัติจะพบว่าขาดความชัดเจนถึง
แนวทางปฏิบัติสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา สภาพปัญหาที่
พบในประเด็นดังกล่าวโรงเรียนมิได้มีการปฏิบัติเพราะแนวทางการดำเนินงานที่ไม่ชัดเจน และมีอีก
หลายภาระงานที่โรงเรียนต่าง ๆ ไม่ได้ดำเนินงานอันเกิดจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตาม การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวคิดการกระจายอำนาจการจัด
การศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงโดยให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความ
รับผิดชอบและความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากที่สุดโดยคาดหวังว่ามีแนวทางดังกล่าวจะ
สอดคล้องกับการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ให้คำแนะนำกับ
สถานศึกษาได้ใช้แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ
สถานศึกษาดังงานวิจัยของนักการศึกษาหลายท่านเช่น อุทัย บุญประเสริฐ(2543) สุชาติ การสมบัติ
(2544) ประสิทธิ์ เขียวสี (2544) ดิเรก วรรณเศียร (2545) และนักการศึกษาต่างประเทศ เช่น
Johnson, Kay Eileen (1990) Goode, Eileen (1994) Allen, Marie E.(1991) Adler, Arnold N.

(1999) เป็นต้นซึ่งผลการวิจัยโดยภาพรวมได้ให้ข้อค้นพบที่สำคัญ และแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีสาระสำคัญของหลักการพื้นฐาน ที่สำคัญ 5 ประการคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล ซึ่งหลักการดังกล่าวทำให้เชื่อมั่นได้ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาที่ผ่านมาเพราะเป็นการบริหารจัดการที่เน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังหน่วยปฏิบัติคือ สถานศึกษาโดยตรงได้มีอิสระ อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการด้วยตนเองในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล การบริหารและจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริหารงานภาครัฐมากขึ้นจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการได้ถือปฏิบัติ การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักธรรมาภิบาล มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าวประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:30) ทั้งนี้ หลักธรรมาภิบาลอาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อเป้าหมายของการบริการประชาชนได้มีความเชื่อมั่น และจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

2. วัตถุประสงค์ การกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องศึกษาแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนเสียก่อน

3. สาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย 4 ด้าน มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายดังนี้

การบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผลจากการวิจัยได้ข้อสรุปที่สำคัญของขอบข่ายและภารกิจวิชาการประกอบด้วย 9 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนว ทั้งนี้ การกระจายอำนาจการศึกษาให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเป็นการกระจายอำนาจด้านวิชาการมากที่สุด ในจำนวนภาระงานทั้ง 4 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:33) อาจเป็นเพราะการกระจายอำนาจด้านดังกล่าวโรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระและไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยเหนือ การมีอิสระในด้านวิชาการนับเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมีอิสระในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนของสาระหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งใช้ได้ประมาณ 8 ปี กระทรวงศึกษาธิการก็ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ขึ้นมาใหม่ และเริ่มทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่องหลายแห่ง การปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แม้ว่าเนื้อหาสาระอาจไม่เปลี่ยนแปลงมากนักแต่จากผลการวิจัยโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา หลายโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจึงใช้วิธีการปรับจากโรงเรียนที่ดำเนินการเสร็จก่อนแล้วนำมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และที่สำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง

ในส่วนของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนให้มีความหลากหลายเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ สถานศึกษานขนาดเล็กมักประสบปัญหาด้านครูผู้สอนไม่ครบ

ชั้นเรียนจึงต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการสอนแบบรวมชั้นเรียน การสอนคละชั้น หรือการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม ปัญหาการขาดแคลนครูยังคงเป็นปัญหาใหญ่ระดับประเทศที่กระทรวงศึกษาธิการพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมทั้งประเทศ นอกจากนี้ภารกิจด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นอีกหนึ่งงานที่สำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผลจากการวิจัยพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาก อันอาจเนื่องมาจากสาเหตุที่การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษา

การบริหารงบประมาณ การกระจายอำนาจด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลนับได้ว่าส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษามีความคล่องตัว รวดเร็วมากขึ้น อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียนเพิ่มขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายแต่ในขณะเดียวกันความรับผิดชอบก็มากขึ้นเช่นเดียวกันเพราะผู้อำนวยการโรงเรียนถ้าหากต้องดำเนินการ ทำนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนนิติบุคคลของสถานศึกษา กรณีที่เกิดความผิดพลาดด้วยสาเหตุต่าง ๆ ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องรับผิดชอบทั้งทางคดีแพ่ง และคดีอาญาด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:33) ดังนั้น การบริหารงบประมาณสถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์ การบริหารงบประมาณที่มุ่งเน้นผลการปฏิบัติงาน ยึดหลักการกระจายอำนาจ ความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษา มีความอิสระ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และต้องกำหนดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน การบริหารงบประมาณมีขอบข่าย และภารกิจที่สำคัญ 4 ด้านคือ การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ และการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยภารกิจส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนด เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้

นอกจากนี้ การบริหารงบประมาณ ผลจากการวิจัยพบประเด็นปัญหาที่สำคัญของโรงเรียนส่วนใหญ่ นั่นคือ งบประมาณที่โรงเรียนได้รับไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้น โรงเรียน

จึงต้องระดมทรัพยากร และทุนการศึกษาจากผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคคลทั่วไปเพื่อนำมาบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการทอดผ้าป่า การขอบริจาค หรือจัดหาเจ้าภาพ ผู้มีอุปการคุณต่อโรงเรียนในการร่วมระดมทรัพยากร ทั้งนี้ ปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณยังคงเป็นปัญหาหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบที่รอการเยียวยาจากรัฐบาล ทางออกของหลายโรงเรียนคือการขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจ และศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งในการให้ความสนใจกับการศึกษา

การบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่าผู้อำนวยการ โรงเรียนต้องกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานโดยใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ เทคนิค กระบวนการบริหารการศึกษาแนวใหม่ มาบูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และต้องกำหนดโครงสร้างในการบริหารงานบุคคล ให้ชัดเจน ทั้งนี้ขอขยาย และภาระงานการบริหารงานบุคคลที่สำคัญมี 5 ด้าน คือ การวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน งานวินัย และการรักษาวินัย และงานออกจากราชการ การกระจายอำนาจทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านบริหารงานบุคคลนับได้ว่ามีการกระจายอำนาจน้อยกว่าภาระงานด้านอื่น ๆ อำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่ยังคงอยู่กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับส่วนใหญ่ต้องได้รับการมอบอำนาจจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า การกระจายอำนาจด้านการบริหารงานบุคคลยังไม่เต็มรูปแบบ และยังคงอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คุรุสภา เป็นต้น

การบริหารทั่วไป เป็นภาระงานที่สนับสนุนส่งเสริมงานด้านอื่นโดยเฉพาะงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดโดยบริหารจัดการตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลงาน และสถานศึกษาต้องกำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้ชัดเจน การบริหารทั่วไปมีขอขยาย และภารกิจที่สำคัญ 9 ด้าน คือ งานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบเครือข่าย และข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานเครือข่ายการศึกษา งานเทคโนโลยี และสารสนเทศการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และงานบริการสาธารณะ ทั้งนี้ งานบริหารทั่วไป มีหลายภาระงานที่ยังขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน การออกกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่ล่าช้าโรงเรียนส่วนใหญ่จึงไม่สามารถดำเนินการได้หรือไม่ได้ดำเนินการ

เช่น การส่งเสริมสนับสนุน ด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การส่งเสริม และ ประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และอรรถาศัย การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงาน การศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และอีกหลายภาระงาน ที่แนวทางการปฏิบัติงานขาดความชัดเจน การออกระเบียบ กฎหมายที่ล่าช้าและไม่สามารถปฏิบัติ ได้จริงซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546:6) ที่พบว่า การกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนยังไม่เต็มที่เนื่องจากมีความล่าช้าในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจึงขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และที่สำคัญ กฎ ระเบียบ คำสั่งของ กระทรวงศึกษาธิการไม่เอื้อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติได้ แสดงให้เห็นว่าการกระจายอำนาจทางศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการยังไม่ สมบูรณ์แบบตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลโดยตรง และเป็นปัญหาใหญ่ของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ มีประเด็นที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ผู้อำนวยการ โรงเรียนในฐานะผู้แทนนิติบุคคลต้อง ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนก่อนนำรูปแบบไปใช้ และควร คำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ประยุกต์รูปแบบให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับ บริบทของโรงเรียน และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องศึกษาทำความเข้าใจระเบียบ กฎหมาย ประกาศ คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่มีจะนั้นอาจเกิดความผิดพลาด ผู้อำนวยการ โรงเรียนต้องรับผิดชอบด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจทางการศึกษาของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลซึ่งอยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขึ้นพื้นฐานนั้น ถือได้ว่าเป็นมิติใหม่ของวงการศึกษไทยที่อำนาจการบริหารจัดการของสถานศึกษา มีมากขึ้น มีความอิสระคล่องตัวมากขึ้น แม้ว่ากระบวนการกระจายอำนาจจะมีลักษณะแบบค่อยเป็น ค่อยไปแต่ก็นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่พอจะมองเห็นภาพของกระจายอำนาจที่สมบูรณ์แบบต่อไปใน อนาคต

2. เงื่อนไขความสำเร็จ ผลจากการวิจัยพบว่า เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำ รูปแบบไปใช้มี 2 ด้าน คือ เงื่อนไขภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยศักยภาพของผู้บริหาร

โรงเรียนต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำทางวิชาการบริหารจัดการโดยใช้แผนกลยุทธ์ มีทักษะในการทำงานเป็นทีมซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคลต้องเป็นบุคคลรอบรู้ รอบคอบ และเป็นผู้ประสานงานได้ดี บริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และบูรณาการหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้บริการชุมชน มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ในส่วนของครูผู้สอนซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยมีผู้ปกครองให้การสนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถือว่าเป็นองค์คณะบุคคลที่มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ยังพบปัญหาบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบางโรงเรียนที่ยังไม่ให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2548:21)ที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามภารกิจที่กำหนดคือยังไม่ถึงระดับร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ

นอกจากนี้ เงื่อนไขภายนอกสถานศึกษานับเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการกระจายอำนาจทางการศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบโดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยบังคับบัญชาของโรงเรียนในสังกัดที่ต้องจริงจังต่อการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง และมีกระบวนการที่ชัดเจนในการกระจายอำนาจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ทั้งการคัดเลือกโรงเรียนที่พร้อมในการเป็นนิติบุคคลอย่างสมบูรณ์แบบเอกชน โรงเรียนในกำกับของรัฐ อันเป็นที่คาดหวังได้ว่าถ้าการกระจายอำนาจด้วยวิธีการที่เป็นระบบถูกต้อง เหมาะสมแล้วการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยอาจบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

3. ข้อจำกัดของรูปแบบ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ คือ รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการต้องมีความจริงจังในการกระจายอำนาจสู่โรงเรียนโดยตรง โดยอาจคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อม และผ่านเกณฑ์การประเมินให้เป็นโรงเรียนนิติบุคคลที่สมบูรณ์แบบ หรือโรงเรียนในกำกับของรัฐซึ่งกฎหมาย ระเบียบ ปฏิบัติในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าไม่เอื้อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระ ขาดความคล่องตัว และบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติได้ ทั้งนี้ การกำหนดให้โรงเรียนแต่ละแห่งเป็นนิติบุคคลอย่างสมบูรณ์แบบนี้

กระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดวิธีการ และหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และอาจดำเนินการในลักษณะ
 โรงเรียนนำร่องก่อนเพื่อศึกษาวิจัยถึงผลดีผลเสียของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจะได้ศึกษา
 แนวทางแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบต่อไป นอกจากนี้ ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็น
 ระบบ ด้วยความต่อเนื่องเพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเสมือนเป็นพี่เลี้ยงที่คอยให้การดูแลเอาใจใส่ การ
 ดำเนินกิจกรรม งาน และโครงการต่าง ๆ ทั้ง กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษา ขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรวางแผนการดำเนินงานระยะยาว
 และอย่างจริงจัง ไม่ควรเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือแนวทางการดำเนินงานที่บ่อยเกินความ
 จำเป็น และกลายเป็นวัฒนธรรมโครงการไฟไหม้ฟางที่ไม่ต้องปฏิบัติตามเพราะเดี๋ยวฟางก็ถูกเผา
 ไหม้จนหมดไปเอง ในที่สุด เสมือนหลาย ๆ โครงการที่ผ่านมา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ซึ่งการออกแบบการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายเพื่อเป็นการตรวจสอบ และยืนยันความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูล มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย รวม 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เอกสาร เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจทางการศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลทั้งใน และต่างประเทศเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำสาระสำคัญไปใช้ในการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวัง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ มี 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียนเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความคาดหวัง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีการดังนี้

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 32, 338 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในวิจัยคือ ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2548 ซึ่งได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอนคือ สุ่มเขตตรวจราชการ ร้อยละ 50 จากเขตตรวจราชการทั้งหมด 20 เขต โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแล้วใช้วิธีจับสลากกระจายตามภูมิภาค ได้จำนวน 10 เขตซึ่งมี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสังกัด จำนวน 88 เขต และสุ่มสถานศึกษาให้ได้จำนวนโรงเรียนตามสัดส่วนที่กำหนดได้โดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1967) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนทั้งสิ้น จำนวน 379 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จำแนกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังการบริหาร และการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด ค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of congruence: IOC) มีค่าระหว่าง 0.8 -1.0 และ ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดยได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 343 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.75 จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนย่อยที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติเบื้องต้น คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และตอนที่ 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนของข้อมูลคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

2. กรณีศึกษา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

การดำเนินการขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ในปีการศึกษา 2548 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ปานกลาง และปรับปรุง ประเภทละ 3 โรงเรียน รวมจำนวน 9 แห่ง ทั้งนี้ ในส่วนของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับดีนั้น กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้โรงเรียนดังกล่าวมีการบริหารจัดการแบบนิติบุคคล มีรายละเอียดการดำเนินการ 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยประเด็นที่ศึกษา พิจารณาตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 2) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

2.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1) ประชากร เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ในปีการศึกษา 2548 ที่มีคะแนนผลการประเมินในภาพรวมทุกเขตพื้นที่อยู่ในระดับดี สูงสุด จำนวน 3 เขตพื้นที่การศึกษา จาก 175 เขต คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัย ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(purposive sampling) จากเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 3 แห่ง ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมิน และมีผลการประเมินอยู่ใน ระดับ ดี ปานกลาง และปรับปรุง มีรายละเอียดชื่อสมมุติ ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา 2) โรงเรียนแคใหญ่ และ 3) โรงเรียนวัดปราสาทผึ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ 1)โรงเรียนจอมสุนาริวิทยา 2) โรงเรียนพนัญเชิงอุปถัมภ์ และ3) โรงเรียนวัดกุศลประชา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนพิบูลทองวิทยา 2) โรงเรียนสุทธอุทิศ และ 3) โรงเรียนวัดบางใหญ่ รวมผู้อำนวยการโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 9 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเกี่ยวกับเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างในประเด็นที่กำหนดด้วยตนเอง และบันทึกเทปไว้ด้วยทุกครั้ง

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive analytic)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้ง 9 แห่ง โดยใช้วิธีการศึกษา คือ การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร เอกสารตั้งแต่ ปีการศึกษา 2547-2549 เช่น แผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน บันทึกการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษารายงานผลการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี รายงานผลการประเมินตนเอง (SSR) เป็นต้น การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) เพื่อสรุปสาระสำคัญ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามประเด็นในกรอบแนวคิดที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 รวบรวมรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1

ผู้วิจัยกำหนดร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1 ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ความนำ ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

1. วิธีศึกษา ได้แก่ การสัมภาษณ์ การกำหนดหลักเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ตำแหน่งบริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล นโยบายการศึกษา และมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน 2 คน

1.2 ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มตัวอย่าง หรือมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน กำหนดนโยบาย การกำกับติดตาม การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 3 คน

1.3 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหาร สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 2 คน รวม ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ทั้งสิ้น จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูป ครั้งที่ 1 โดยมีวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยแล้วสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างฉบับร่าง นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ในด้านความสอดคล้อง ของข้อความถามกับวัตถุประสงค์แล้วปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูล กับกลุ่มผู้ชีวะที่กำหนด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองโดยมีหนังสือ ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พร้อมด้วยแนวการสัมภาษณ์ส่งไป ยังผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อนัดหมายทางโทรศัพท์เพื่อขอ สัมภาษณ์และดำเนินการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive Analytic) การจัดหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญของร่างรูปแบบ และสรุปผลการวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบครั้งที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยได้นำความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาประกอบ ปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 โดยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

1. วิธีการศึกษา ได้แก่ การจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ(connoisseurship) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผนการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา หรือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 3 คน 2) หัวหน้ากลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 3 คน และ 3) ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 เขต จำนวน 3 คน รวมผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 15 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย คือแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ มีวิธีการสร้าง คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างแบบประเมินฉบับร่าง แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลในการจัดสัมมนาต่อไป

3. การดำเนินการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ(connoisseurship) ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมสัมมนา วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 ณ ห้องประชุม 6 ชั้น 2 อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการสัมมนา ผู้วิจัยได้บันทึก และเตรียมผู้ช่วยจดบันทึกผลการสัมมนาเพื่อนำมาประมวลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ประกอบการปรับปรุง และนำเสนอรูปแบบที่สมบูรณ์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย(inductive analytic) และจัดหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญของรูปแบบ รวมทั้งสรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้วิจัยกำหนดประเด็นการพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุง และนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความคาดหวัง การบริหาร และการจัดการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 4 ด้าน ดังนี้

3.1.1 การบริหารงานวิชาการ พบว่าโรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.97) ส่วนโรงเรียนประสานความร่วมมือในการจัดทำ และเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 1.03)

ในส่วนของปัญหาการปฏิบัติงานพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.80$, S.D. = 1.16) ส่วนโรงเรียนประสานความร่วมมือแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่นๆ มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.23$, S.D. = 1.11)

3.1.2 การบริหารงบประมาณพบว่า โรงเรียนบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ และถูกต้องตามที่กระทรวงการคลังกำหนด มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.11) ส่วนการวิเคราะห์การเสนอขอ และจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง(MTEF) และจัดทำร่างข้อตกลงบริการผลิตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.05)

ในส่วนของปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า การวิเคราะห์การเสนอขอ และจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษามีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 1.18) ส่วนการบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ และถูกต้อง มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 1.23)

3.1.3 การบริหารงานบุคคลพบว่า การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรณีปกติ กรณีพิเศษ และกรณีอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 1.28) ส่วนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทธรณ์ และร้องทุกข์ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด มีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 1.54)

ในส่วนของปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า การสรรหา และบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามที่ได้รับมอบอำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษามีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 1.50) ส่วนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทธรณ์ และร้องทุกข์วิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.60$, S.D. = 1.10)

3.1.4 การบริหารทั่วไปพบว่า การปฏิบัติงานในตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบที่กำหนดมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.22) ส่วนการส่งเสริม และประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยตามความต้องการของท้องถิ่นมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 1.54)

ในส่วนของปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการผลิต การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการบริหาร และพัฒนาการศึกษา มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 1.19) ส่วนการปฏิบัติงานในตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบที่กำหนด มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.85$, S.D. = 1.23)

3.2 ผลจากกรณีศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.1 โรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 3 แห่ง พบว่า สภาพการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นภารกิจหลัก สภาพปัญหาด้านวิชาการส่วนใหญ่ที่พบคือ คุณภาพ

การศึกษาในภาพรวมไม่ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และขาดแคลนงบประมาณ ครูไม่ครบชั้นเรียน การบริหารงบประมาณพบว่า โรงเรียนดำเนินการตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด ปัญหาที่พบคือ งบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารจัดการศึกษา การบริหารงานบุคคลพบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น งานธุรการ การการเงิน งานพัสดุ และครูไม่ครบชั้นเรียน ในส่วนของการบริหารทั่วไปพบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเป็นผู้ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการร่วมมือพัฒนาโรงเรียนซึ่งมักจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

3.2.2 โรงเรียนขนาดกลางทั้ง 3 แห่ง พบว่า สภาพการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนดำเนินงานด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด คุณภาพการจัดการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) การบริหารงบประมาณ โรงเรียนดำเนินการบริหารการเงินตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด ปัญหาที่พบคือ งบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการ ในการบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล พบว่า ครูได้รับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และได้รับการสนับสนุนให้จัดทำผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ในส่วนของการบริหารทั่วไปพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานเพื่อพัฒนางานกิจกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ งานพัฒนาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ ปัญหาที่พบคือ ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการผลิตสื่อการสอนโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยี

3.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ทั้ง 3 แห่ง พบว่า โรงเรียนทั้งหมดเป็นโรงเรียนต้นแบบหรือโรงเรียนแกนนำประเภทต่าง ๆ หลายโครงการ เช่น โรงเรียนในฝัน โรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ โรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นต้น โรงเรียนทั้งหมดผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ด้านการบริหารงบประมาณพบว่าโรงเรียนมีศักยภาพในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ครองและครู และจากบุคคลทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ครูผู้สอนมีการจัดระบบและมอบหมายงานอย่างเป็นระบบตามความถนัดสาขาวิชาที่จบทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนทั้งหมดสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม ด้านการบริหารทั่วไป ภาระงานส่วนใหญ่มีการมอบหมายงานในแต่ละด้านอย่างชัดเจน มีครูผู้รับผิดชอบในแต่ละงานโดยตรง การบริหารจัดการต่าง ๆ จึงเป็นไปตามแผนการดำเนินงานและบรรลุตามเป้าหมาย

3.3 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ความนำ เป็นการนำเสนอความเป็นมา และความสำคัญของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล นำไปสู่เหตุผลในการการสร้างรูปแบบเพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร

ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
มี 4 ด้าน ประกอบด้วย

การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยขอบข่าย และภารกิจที่สำคัญ 9 ด้าน คือ
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบ
โอนผลการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
ทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การ
พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมแนะแนว

การบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วยขอบข่าย และภารกิจที่สำคัญ 4 ด้าน คือ
การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และการระดมทรัพยากรและ
การลงทุนเพื่อการศึกษา

การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยขอบข่าย และภารกิจที่สำคัญ 5 ด้าน คือ
การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง งานสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง งานเสริมสร้าง
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน งานวินัย และการรักษาวินัย และงานออกจากราชการ

การบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วยขอบข่าย และภารกิจ 9 ด้าน คือ งานธุรการ
งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบเครือข่าย และข้อมูล
สารสนเทศ การประสานงานเครือข่ายการศึกษา งานเทคโนโลยี และสารสนเทศทางการศึกษา
การดูแลสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งาน
การศึกษา และงานบริการสาธารณะ

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วยแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และ
ข้อจำกัดของรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะ
เพื่อการทําวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการกระจายอำนาจทาง
การศึกษาให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรงอย่างเป็นระบบ กำหนดแผน
ดำเนินการที่ชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับความเป็นนิติบุคคลของ
สถานศึกษา

1.2 กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการกระจายอำนาจทางการศึกษาโดยให้สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลในลักษณะโครงการนำร่องพร้อมทั้งดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการ
ดำเนินงานที่ถูกต้อง

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาควรดำรงตนในฐานะผู้กำหนดนโยบายการศึกษา ผู้นิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ
และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในลักษณะพิเศษมากกว่า
ผู้บังคับบัญชา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดวิธีการคัดเลือกสถานศึกษาที่มีความพร้อม และผ่าน
การประเมินมาตรฐาน หรือคุณสมบัติให้เป็นสถานศึกษานิติบุคคลสมบูรณ์แบบ หรือโรงเรียน
ในกำกับของรัฐ

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลสมบูรณ์แบบ หรือสถานศึกษาในกำกับของรัฐ และกำหนดแนวทางการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ

2.3 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอย่างสมบูรณ์แบบ หรือสถานศึกษาในกำกับของรัฐต้องผ่านการประเมินคุณสมบัติ หรือมาตรฐานด้านต่าง ๆ ในการคัดเลือกเข้าสู่โครงการโรงเรียนนำร่อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และในกรณีที่เมื่อเข้าร่วมโครงการนำร่องแล้วไม่ผ่านการประเมินอาจคืนสถานะให้เป็นโรงเรียนปกติเช่นเดิม

2.4 ผู้อำนวยการโรงเรียนที่นำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ต้องศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความเข้าใจที่ชัดเจน และประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละสถานศึกษาพร้อมทั้งศึกษากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจเพื่อความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัย

3.1 ควรศึกษาวิจัยโครงการนำร่องสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สมบูรณ์แบบหรือโรงเรียนในกำกับของรัฐ

3.2 ควรศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนโครงการนำร่องการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ หรือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลหรือโรงเรียนในกำกับของรัฐกับโรงเรียนปกติในประเด็นต่าง ๆ เช่น คุณภาพการบริหารจัดการศึกษา ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ความคุ้มค่าในการจัดสรรงบประมาณ ความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน คุณภาพของผู้เรียน เป็นต้น

3.3 ควรนำรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ไปทดลองใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสาร และสิ่งอ้างอิง

- กนก จันทร์จรัส. 2536. การบริหารด้านการจัดการเรียนการสอน. เอกสารประกอบ
การฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา.
- กรณีกา เจิมเทียนชัย. 2539. การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของ
วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- _____. 2543. รายงานวิจัยเรื่องสภาพ และปัญหาในการพัฒนาครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. 2545. การจัดทำแผนกลยุทธ์ และงบประมาณระยะปานกลาง (MTEF)
กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา).
- _____. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพรทิหวานกราฟฟิคจำกัด.
- กรมสามัญศึกษา. 2545. เปิดประตูสู่ PPB. ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-
Based Budgeting). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- _____. 2546 ก. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ. (อัดสำเนา).

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

_____. 2546 ค. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและ

ขอบเขตของปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ. 2546.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. (อัคราณา)

_____. 2546 ง. คู่มือการสรรหา และการคัดเลือกกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. 2549. แนวปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

กิติ ตยัคคานนท์. 2531. เทคนิคการสร้างผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร: เศรษฐกิจพิมพ์.

เกรียง เอี่ยมสกุล. 2538. การรวบรวม และการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาในแง่ปฏิบัติ.
(ม.ป.ท).

แก้วสรร อติโพธิ. 2537. การมีส่วนร่วมของประชาชน : ญ่ลยแฉลลลลลในการพัฒนาระบบ
ประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันศึกษา และความมั่นคงนานาชาติ.

โกวิท ประวาลพฤษย์. 2540. การใช้วิธีการเชิงระบบในการปรับปรุงงาน. วิทยารย.
(มกราคม 2540): 65-69

ชวนชม ชินะตั้งกูร. 2534. รูปแบบ และกระบวนการคิดค้น. บทความทางวิชาการ
สำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร: สมาคมททอลิกแห่งประเทศไทย.หน้าที่ 6 – 7.

ชัยญา อภิบาลกุล. 2545. รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานในการบริหาร และการจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการ
 บริหารการศึกษา: กรณีศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดิเรก วรรณเศียร. 2545. การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียน
 เป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดิน ปรัชญาพฤทธิ. 2535. การบริหารการพัฒนา: ความหมาย เนื้อหา แนวทางการแก้ปัญหา.
 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุสดี สัตยมานะ และสุพัตรา เพชรมณี. 2533. ระบบบริหาร และระเบียบวิธีปฏิบัติราชการ.
 กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท).

ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์. 2540. การวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการ และทางเลือกในการพัฒนา
 นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ
 บริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์. 2541.ร่างรัฐธรรมนูญใหม่กับการกระจายอำนาจทางการศึกษา.
 วารสารวิชาการ เล่มที่ 1, 3 (มี.ค. 2541): กรุงเทพมหานคร. หน้า 27-34.

ทิพาดี เมฆสวรรค์. 2543. **Good Governance** กับการพัฒนาข้าราชการ. กรุงเทพมหานคร:
 พิมพ์ที่ หจก. ไอเดียสแควร์.

ธีระ รุณเจริญ. 2545. รายงานการวิจัยสภาพ และปัญหาการบริหาร และการจัดการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

นิตา ชูโต. การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแม่ทส์ปอย จำกัด.

นิสวันต์ พิษณุดำรง. 2546. ระบบการบริหารจัดการที่ดี: แนวคิด และทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน.
วารสารเศรษฐกิจ และสังคม. ฉบับที่ 4. โรงพิมพ์สหมิตร ปริณต์ติ้ง. หน้า 21-26.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2542. **Good Governance** กับการพัฒนาข้าราชการ. กรุงเทพมหานคร:
พิมพ์ที่ หจก. ไอเดียสแควร์.

ปาริชาติ เทพอารักษ์ และ คณะ . 2546. ระบบการบริหารจัดการที่ดี: แนวคิดและทิศทางการพัฒนา
ที่ยั่งยืน. วารสารเศรษฐกิจ และสังคม. ฉบับที่ 4. โรงพิมพ์สหมิตร ปริณต์ติ้ง. หน้า 13-20.

ประทุม รอดประเสริฐ. 2539. นโยบาย และการวางแผน: หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. 2537. การกระจายอำนาจการปกครองกับการปกครองตนเองของ
ประชาชน. การสัมมนา เรื่อง การกระจายอำนาจกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นไทย
ในอนาคต. หน้าที่ 20-34 . (เอกสารอัดสำเนา).

ประยูร กาญจนกุล. 2535. คำอธิบายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสิทธิ์ เขียวศรี. 2544. การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่
บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรัชญา เวสารัชช์. แนวโน้มการกระจายอำนาจของรัฐ. การสัมมนาเรื่องการกระจายอำนาจกับการ
พัฒนาการปกครองท้องถิ่นไทยในอนาคต. (สิงหาคม 2537): (มปท.). หน้าที่ 16-18.
(เอกสารอัดสำเนา)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริม
กรุงเทพ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพมหานคร: (มปท).

พลสุข หิงคานนท์. 2540. **การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง
สาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิณสุดา ศิริธีรังสี. 2541. **รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ...**
กรุงเทพมหานคร: มปท.

มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ. 2544 ก. **การบริหารงานวิชาการ
ให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา. เอกสารประกอบการอบรมโครงการปฏิรูป
การศึกษาด้านระบบบริหารการเงินทางการศึกษา ภายใต้โครงการนำร่องการกระจาย
อำนาจการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ. (อค์สำเนา)

มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ. 2544 ข. **การบัญชี การเงิน
และการพัสดุ วิธีบันทึก บัญชีแบบพึงรับ – พึ่งจ่าย การจัดระบบการปฏิบัติการจัดซื้อและ
บริหารพัสดุ. เอกสารประกอบการอบรมโครงการปฏิรูปด้านระบบบริหารและการเงิน
ทางการศึกษาภายใต้โครงการนำร่องการกระจายอำนาจทางการศึกษาและการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. (อค์สำเนา)

รุ่ง แก้วแดง. 2546. **โรงเรียนนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

วรเดช จันทรศร. 2534. **การปฏิรูปและการปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินไทย**.
กรุงเทพมหานคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

วีณา ไหมคง. 2547. **การบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่
การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิจิตร ศรีสอ้าน. 2546. คำอภิปรายสนับสนุนการเป็นนิติบุคคลของโรงเรียน. เอกสารประกอบ
การประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง โรงเรียนนิติบุคคล: มิติใหม่ของการบริหาร
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

วิสุทธิ วิจิตรพัชรารักษ์. 2547. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. 2544. “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน”. เอกสารรวมบทความการ
บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา. (อค์สำเนา)

ศุภวัฒน์ วลัยเลิศ. 2547. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารโรงเรียน
ที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามทบบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สรศักดิ์ วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง. 2545. การกระจายอำนาจทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

สงขลา วิชัยทัตะ. 2546. บทวิเคราะห์เรื่องสภาพความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา
ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีผลกระทบต่อการบริหารการศึกษาอย่างไร.
เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง โรงเรียนนิติบุคคล: มิติใหม่ของ
การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. 2545. **Good governance**. กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดไอเดียสแควร์.

สมาน อัสวภูมิ. 2537. การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สวัสดิ์ สุคนธรังสี. 2520. โมเดลการวิจัย: กรณีตัวอย่างทางการบริหาร. **พัฒนบริหารศาสตร์**. เล่มที่ 17 (2 เมษายน 2520): หน้า 206.

สุทัศน์ ขอบคำ. 2540. **รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. 2548. การติดตาม และประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**. ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2548). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพมหานคร.

เสรี ชัดเข้ม. 2538. **แบบจำลอง**. ม.ป.ท. (อัดสำเนา)

สุรพล นิติไกรพจน์. 2546. **ความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียน. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง โรงเรียนนิติบุคคล: มิติใหม่ของการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546. **ข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล. เอกสารประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการในสถานศึกษาเพื่อรองรับการเป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. **รายงานการพัฒนาบุคลากรทั้งโรงเรียนโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยคณะนักวิจัยในพื้นที่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2546. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาโครงการสร้างประสิทธิภาพ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการบริหารบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2544. ที่มาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542. (มปท.). (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2548. รายงานผล เกี่ยวกับผลการประเมินการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2548. (มปท.). (เอกสารอัดสำเนา).

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. 2540. การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (มปท.)

_____. 2542. การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (อัดสำเนา)

อมร รักษาสัตย์. 2536. การรวม และการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาในแง่ทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร: ฟันนี่พับลิชชิง.

อมรวิชัย นาครทรรพ. 2545. รายงานสถานะการศึกษาไทย ปี 2545: ปมปฏิรูป. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์ดี.

อวยพร เรืองตระกูล. 2546. รายงานผลการศึกษากการปฏิรูปการศึกษาไทย. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. เล่มที่ 35 . กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนันต์ เกตุวงศ์. 2523. การกระจายอำนาจ และการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุทัย บุญประเสริฐ. 2516. ตัวแบบ หุ่นจำลอง แบบจำลอง หรือโมเดล. วารสารครูศาสตร์. เล่มที่ 3, 3-4 (เมษายน – กรกฎาคม 2516): หน้า 13.

_____. 2543. การศึกษาแนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. 2546. หลักการบริหารแบบฐานโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: พระรามที่ ๖ การพิมพ์.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2522. การกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (มปท.). (เอกสารอัดสำเนา).

Abba. , Mustafa. 1990. **Tensions between Centralization and Decentralization: A discussion of the national policy in Nigeria with On Gogola State.** Doctoral Dissertation. The University of Wisconsin Madison.

Adler, Arnold N. 1999. **A Study of Teachers' Perceptions of School-Based Management's Impact on Teacher Empowerment.** Dissertation Abstracts International. 60-11A : 168.

Argyris, C. 1976. Leadership, Learning and Changing the Status Quo. **Organization Dynamic** 3 (winter 1976): 29.

Bardo, John W., and Hartman, John J. 1982 **Urban Sociology : A Systematic Introduction.** U.S.A. : F.E. Peacock publishers, Inc

- Bardo, John W., and Hartman, John J. . 1982. **Urban society: A systematic introduction**.
U.S.A: F.E. Peacock.
- Bass, B.M and B.J. Avolio. 1998. **Transformational Leadership Development**.
Palo Alto, California: Consulting Psychologists Press, Inc.
- Beck, Lynn G. and Murphy, Joseph. 1996. **The Four Imperatives of a Successful School**.
California: Corwin Press Inc.
- Borko P.W. 1993. **Technical Evaluation by Connoisseurship**. New York: John Wiley & Sons.
- Breiner, Stritzk and Lang. 1999. **How to Avoid Alcoholic Status**. Dissertation Abstracts
International 61 – 19 A:197.
- Brown W. B. and Moberg D.J. 1980. **Organization Theory and Management: A Macro
Approach**. New York: John Wiley and Sons.
- _____. 1994. **Decentralization in education government and management**. In the
international Encyclopedia of Education, 2 nd ed., vol.3, T. Husen and T. Neville
Postlethwaite (eds), Oxford : Pergamon, 1994. P.1407.
- Burack, Elmer H., and Mathys, Nicholas J. 1983. **Introduction to Management : A Career
Perceptive**. New York: John Wiley & Sons.
- Caldwell, B. 1990. **School-Based Decision Making and Management: International
Developments in** Chapman, J. (eds.) School Based Decision Making and Management.
London: Falmer Press.

- Carr, Margaret N. 1998. **Forms of School-Based Management: Working and Planning with your school Site-Based Management Team.** [online] Available from: <http://www.Idanati.org/articles/seab/carros.html> [2001. July 6th]
- Chung, K.H. and L.c. Megginson. 1981. **Managerial Skills.** New York: Harper and Row.
- Cheng, Yin Cheong. 1996. **School Effectiveness and School-based Management: A Mechanism for Development.** London: The Falmer Press.
- Condoli, I.C. 1995: 1. **Site-based management in education: how to make it work in your school.** Lancaster: Technomic Publishing Co.
- Cummings, William K. 1988. **The Centralizations of Education Project.** BRIDGES. Mar.
- David, Jane L. 1996. The Who, What, and Why of Site-Based Management. **Educational Leadership.** 53.4 (December 1995/January 1996): 4-9.
- Demine and Malong . 1987: 254. **The New Right and the self-managing school.** In: Smyth, J.(ed). A socially critical view of the self-manging school. London: The Falmer Press.
- Deovos, Geert et al. 1998. The Concept and Practice of a school-Based Management Contest: Integration of Leadership Development and Organizational Learning. **Educational Administration Quarterly.** 34. Supplemental (December 1998): 700-717.
- Edword, Wolfers. 1985. Decentralization: Meanings Forms Objectives and Methods. Perter Larmour and Ropate Dalo (edutors). **Decentralization in the South Pacific: Local, Provincial and State Government in Twenty Countries.** The Institute of Pacific Studies and the Institute of Social and Administrative studies of the University of the South Pacific.

Eisner . 1976. 192 – 193. “Education connoisseurship and criticism: Their form and functions in educational evaluation.” **Journal of Aesthetic Education** (1976): 192-193.

Fowkes, Virginia Klines and Others. 1983. Educational Decentralization and Development of Physician’s Assistant, **Journal of Medical Education.** 58, 3 (Mar 1983).

Good, C.V. 1973. **Dictionary of education.** New York: Mc Graw-Hill Book Company: 370.

Hanson E.M. 1991. **School-based management and educational reform in the United States and Spain.** In: Comparative Education Review, 31 – 35. Sc

_____1996. **Education Administration and Organization Behavior.** 4 th ed. London :
A simon L Schuster.

Harold, Wolman. 1990. **Decentralization: What it is and why we should care.** Bennett. Robert J. (editor). Decentralization Local Governments and Markets : towards a Post-Welfare Agenda Clarendon Press. Oxford University. New York.

Herman, Jerry J. and Herman, Janice L. 1992. **Education Administration: School-Based Management.** Clearing House. 65, 5 (May-June 1992): 261-263.

Hersye, P. and K.H. Blanchard. 1993. **Management of Organization Nehavior: Utizing Resources.** Englewood Cliffs, New Jersy: Prentice – Hall International Inc.

Hirsch, Dormer. 1994. **School: a matter of choice.** Paris: OECD: 241.

House. R.J. 1971. A Path Goal Theory of Lead Effectivenes. **Administrative Science Quarterly.** 16 (September 1971): 321 – 338.

Husen, Torsten; and Post the lewaith, Y. Neville. 1985. **The International Encyclopedia of Education**. 2 nd ed. Vol. 3 New York : Pergamon Press.

John Thomas. 1991. **From Centralization to Decentralization**. the Principal in Transition. EDD Dissertation. Arizona State University.

Joseph Mankoe and Bill Maynes. 1994. **Decentralization of Educational Decision making in Ghana**. International Journal Educational Development.

Keeves, John P. 1988. Model and Model Building. In Keeves, John P. (editor). **Education Research, Methodology, and Measurement : An International Handbook**. U.K: Pergamon Press.

Kemmerer . 1994. **Decentralization of Schooling in Developing Nations**, in the International Encyclopedia of Education, 2 nd ed., vol.3, T. Husen and T. Neville Postletwaite (eds). Oxford: Pergamon, 1412.

Kim, Heung-Hoi. 1998. **Structure. Leadership and Culture in School-Based Management School**. Dissertation Abstracts International 59-08A:192.

Koontz, H. and C. O' Donnell. 1964. **Principle of Management**. New York: McGraw – Hill Book Company.

Krejcie and Morgan . 1967. **Educational Statistic**. New York.

Latham, Andrew S. 1998. Site-Based Management: Is It working?. **Educational Leadership**. 55, 7 (April 1998): 88-86.

Lee, Matthew R. 2000. **Population Health Index**. [online] Available from : <http://obl.mmu/research/html/population/death.htm>. [2002, March 25 th].

- Leithwood, Kenneth and Menzies, Teresa, 1998. Forms and Effects of School-Based Management : A Review. **Educational Policy**. 12, 3 (May 1998) : 1-21.
- Likert, R. 1961. **New Patterns of Management**. New York: McGraw – Hill Book.
- Lipham, J.M. 1973. Leadership: General Theory and Research. Pp 43. In Luluven Cunningham and William J. Geghat. (eds.). **Leadership the Science and the Art Today**. Itasca Illinois: F.E. Pecock Pubilshers, Inc.
- Lunenburg, Fred C., and Ornstein , Allan c. 1996. **Educational Administration**. 2 nd ed. California: wadsworth publishing company.
- Maquire, Thomas Francis. 1994. **School-Based Management : Conditions for Implementation**. Dissertation Abstracts International. 55-03 A:434.
- Martin Gruberg .1988. **The Encyclopedia of America**: 587.
- McGinn, Noel and Street, Susan. 1986. **Educational Decentralization : Weak Stage or a Strong Stage?**. Comparative Education Review, 30, 1 (November)
- Mintzberg, Henry. 1983. **Designing Effective Organization**. New Jersey: Prentice-Hall.: 14.
- Mohrman, Susan Albers and Wohlstetter, Priscilla. 1994. **School-Based Management : Organizing for High Performance**. San Francisco : Jossy-Bass Publishers.
- Morphet, Edgar L., Johns, Roc L., and Reller, Theodore L. 1982. **Educational Organization And Administration**. 3 rd ed. New Jersey: Prentice Hall :299.
- Myers, Dorothy and Stonehill, Robert. 1993. **School-Based Management**. [online] Available from : <http://www/ed.gov/pubs/OR/ConsumerGuides/baseman.html> [2001, April 10th]

Odden, Eleanor R. and Wohlstetter, Priscilla. 1995. Making School-Based Management Work.

Educational Leadership. 52, 5 (February 1995) : 32-36.

Office of the National Education Commission. 1999. **National Educational Act of B.E. 2542**

(1999). Bangkok : Seven Printing Group.

Reddin, W.J. 1970. **Managerial Effectiveness**. New York: McGraw – Hill

Book Company.

Rondinelli, D.A.; Cheeba, G.S. 1983. **Decentralization and development: policy**

implementation in developing countries. Beverly Hills, California: Sage Publications.

Stogdill, R.M. 1969. **Personal Factors Associated Leadership: A Survey of Literature**

in Leadership. Maryland: Pennguin Book.

Tannenbaum, R. and others. 1961. **Leadership and organization**. _New York:

McGraw – Hill Book Company.

Terry, G.R. 1977. **Principle of Management**. Illiois: Richard D. Erwin.

Tolbert, Micheal Lowrence. 1980. **Problems of Educational Decentralization : A. Bolivian**

Case study : 1950 : 1980, Ph.D. Dissertation, The University of Texas at Austin.

Tosi, Henry L. and Carroll, Stephen J. 1982. **Management**. 2 nd edition. New York :John Wiley

& sons: 163.

Uthai Boonprasert..1978. **A Comprehensive Model for Higher Education Institutional**

in Thailand : The Case of Chulalongkorn University. Dissertation in

the School of Education, University of Pittsburgh.

- Vroom, V.H. 1976. Leadership. P. 80. In **Handbook of Industrial and Organization Psychology**. Chicago: Rand McNall.
- Willer, D. 1986. **Scientific Sociology: Theory and Method**. Englewood Cliff, NJ: Prentice-Hall.
- Wilson Robert James. 2001. **School-Based Management in Alberta: Perceptions of Public School Leaders 1994-1997**. Dissertation Abstracts International. 62-03 A.337.
- Wohlstetter, Priscilla and Mahrman, Susan Albers, 1993. **School-Based Management : Strategies for Success**. [online] Available from: <http://www.ed.gov/pubs/CPRE/fb2sbm.html>. [2001, April 10th].
- Wohlstetter, Priscilla. 1995. **Getting School-based Management Right: What Works and What Doesn't**. Phi Delta Kappan. 77. 1 (September 1995) : 22-25.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร. รัสสรรค์ มณีเล็ก ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร. อรทัย มูลคำ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
3. ดร. ศรีสมร พุ่มสอาด ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
4. ดร. ดิเรก พรสีมา รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
5. นางสาวฉนิมัย ตะหมัง หัวหน้ากลุ่มงานวิจัย และพัฒนาระบบข้าราชการ

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 1**

1. ดร.ชูชาติ ทรัพย์มาก	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร. ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์	ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
3. นายประไพ สุนทรมัจจะ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2
4. นายชูชาติ กาญจนธนชัย	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1
5. นายธำรง แก้วเล็ก	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1
6. ดร.บำเหน็จ ทิมคล้าย	ผู้อำนวยการโรงเรียนชนูกิจพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท
7. นายประยูร เขียวอินทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสรรคบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 2

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 13.00 น.

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1	ผศ.ดร.สุภารัตน์ สารสว่าง	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้สังเกต
2	ดร.วสันต์ นาวเหนือ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุทัยธานี เขต 1	
3	ดร.สุเทพ ชิตยวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 1	
4	ดร.พินิจ หนูเกตุ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2	
5	ดร.สุรวุฒิ ชัยบุญลักษณ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย	ผู้ดำเนินการ อภิปราย
6	ดร.วรินทร์ทิพย์ หมีแสน	ครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก	พิธีกร
7	นายยืนยง ราชวงษ์	หน.กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา สพท.พระนครศรีอยุธยาเขต 1	
8	น.ส.แสงเดือน คงนาวัง	หน.กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา สพท.นนทบุรี เขต 1	
9	นางสมชื่อ กอรปคุณุปการ	แทน หน.กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา สพท.นนทบุรี เขต 1	
10	นายเดิม นาคสุข	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบางใหญ่	
11	นายธรณิศร์ จิตขวัณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนแก้วอินทร์สุธาอุทิศ	
12	นายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยุธยา	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพิบูลเงิน	
13	นางสุพัตรา เหมพิจิตร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปราสาท	
14	น.ส.อริสรา เหมือนสิงห์	แทน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแคใน	
15	นางจงกลรัตน์ พิพัฒน์อนุสรณ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์	

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
16	นายสุนทร แดงหอม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนพรพินิตพิทยาคม	
17	นายไพรัช ปลื้มญาติ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพนัญเชิง	
18	นายสันติ สุขทรัพย์	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”	
19	นายอภิเชษฐ์ นิยมพลีสุวรรณค์	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหัวหวาย	
20	นายชยการ คีรีรัตน์	อาจารย์โรงเรียน สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
21	นายสยาม สุ่มงาม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดโบสถ์	ผู้วิจัย

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 ความคาดหวังในการปฏิบัติงาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการกระจายอำนาจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศซึ่งรวมทั้งโรงเรียนของท่านต่อไป จึงขอความกรุณาท่านผู้บริหารสถานศึกษา หรือ วิทยากรในตำแหน่งดังกล่าว โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และตอบทุกข้อ ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะถือเป็นความลับใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น และเป็นการนำเสนอในภาพรวมซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการใช้งาน และสถานภาพทางราชการของท่านแต่อย่างใด จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายสยาม สุ่มงาม

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. ตำแหน่งปัจจุบัน

- ☐ ผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน
☐ รองผู้อำนวยการโรงเรียน

2. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน

- ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ มากกว่า 5 ถึง 10 ปี ☐ มากกว่า 10 ถึง 15 ปี ☐ มากกว่า 15 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

4. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานในปัจจุบัน

☐ 1 ถึง 120 คน	☐ 121 ถึง 200 คน
☐ 201 ถึง 300 คน	☐ 301 ถึง 500 คน
☐ 501 ถึง 1,500 คน	☐ 1,501 ถึง 2,500 คน
☐ มากกว่า 2,500 คน	

5. ระดับการศึกษาที่จัด

☐ อนุบาล ถึง ป.6	☐ อนุบาล ถึง ม.3	☐ อนุบาล ถึง ม.6
☐ ป.1 ถึง ป.6	☐ ม.1 ถึง ม.6	☐ ม. 4 ถึง ม.6

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสภาพ และปัญหาในการปฏิบัติงานซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ

รายการแบบสอบถามประกอบด้วย

1. ภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 4 ด้าน ได้แก่
 - 1) การบริหารวิชาการ จำนวน 24 ข้อ
 - 2) การบริหารงบประมาณ จำนวน 10 ข้อ
 - 3) การบริหารงานบุคคล จำนวน 11 ข้อ
 - 4) การบริหารทั่วไป จำนวน 19 ข้อ
2. รูปแบบ หรือแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 ด้าน ได้แก่
 - 1) หลักการกระจายอำนาจ จำนวน 5 ข้อ
 - 2) หลักการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ
 - 3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน จำนวน 4 ข้อ
 - 4) หลักการบริหารตนเอง จำนวน 3 ข้อ
 - 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล จำนวน 5 ข้อ
3. รูปแบบ หรือแนวคิดการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่
 - 1) หลักนิติธรรม จำนวน 5 ข้อ
 - 2) หลักคุณธรรม จำนวน 5 ข้อ
 - 3) หลักความโปร่งใส จำนวน 5 ข้อ
 - 4) หลักการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ
 - 5) หลักความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ
 - 6) หลักความคุ้มค่า จำนวน 5 ข้อ

เกณฑ์ในการพิจารณา

5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า

- รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- รายการดังกล่าวมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า

- รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
- รายการดังกล่าวมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า

- รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
- รายการดังกล่าวมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า

- รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
- รายการดังกล่าวมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า

- รายการดังกล่าวมีสภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- รายการดังกล่าวมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง การตอบแบบสอบถามและการแปลความหมาย

รายการ	ระดับสภาพ ในการปฏิบัติงาน					ระดับปัญหา ในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การบริหารงานวิชาการ										
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	✓									✓

หมายถึง - ท่านมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีสภาพในการปฏิบัติงาน
อยู่ในระดับมากที่สุด

- ท่านมีความคิดเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหาในการปฏิบัติงาน
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1. การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 4 ด้าน

[illegible]

[illegible]

รายการ	ระดับสภาพในการปฏิบัติงาน					ระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4. โรงเรียนมีการรักษา และใช้วัสดุ ครุภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ										
5. โรงเรียนมีมาตรการใช้ งบประมาณ ทรัพยากรทางการศึกษา อย่างประหยัด และเกิดประโยชน์ สูงสุด										

ตอนที่ 3

สอบถามเกี่ยวกับความคาดหวัง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้โดยอิสระ

ตัวอย่าง

ความคาดหวัง	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านการเทียบ โอน ผลการเรียนรู้	
- ควรมีการเทียบโอนผลการเรียนให้กับผู้ที่ทำงานซึ่งมีความชำนาญๆ	- ปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนโดยให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ โดยตรงๆ

1. ด้านวิชาการ

ความคาดหวัง	ข้อเสนอแนะ

2. ด้านงบประมาณ

ความคาดหวัง	ข้อเสนอแนะ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

ความคาดหวัง	ข้อเสนอแนะ

4. ด้านการบริหารทั่วไป

ความคาดหวัง	ข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน)

เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลสำหรับผู้วิจัย

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ. 2549

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. ถึง.....น. สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

- 1) ชื่อ.....สกุล.....
- 2) เพศ.....อายุ.....ปี โรงเรียน.....สังกัด.....
- 3) ตำแหน่ง.....ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง.....ปี
- 4) วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขาที่จบ.....
จากสถาบัน.....
- 5) ตำแหน่งอื่น ๆ ที่ได้รับการเลือกตั้งหรือมอบหมายให้ดำรงตำแหน่ง
(1).....
(2).....
- 6) รางวัลที่ได้รับสูงสุด
(1).....
(2).....
- 7) รางวัลที่โรงเรียนได้รับสูงสุด
(1).....
(2).....
- 8) รางวัลที่นักเรียนได้รับสูงสุด
(1).....
(2).....

ตอนที่ 2 สภาพ ปัญหา และความคาดหวังในการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล

1. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ผู้วิจัยตั้งประเด็นคำถามผู้อำนวยการสถานศึกษาใน 3 ประเด็น คือ กระบวนการดำเนินงาน
สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังของท่านเป็นอย่างไร ดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ
สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2) การบริหารงบประมาณ

- 2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน

2.6 การบริหารบัญชี

2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3) การบริหารงานบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง

3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง

3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

3.4 วินัยและการรักษาวินัย

3.5 งานออกจากราชการ

4) การบริหารทั่วไป

4.1 การดำเนินงานธุรการ

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

4.4 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

4.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร

4.7 การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป

4.8 การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4.9 การจัดทำสำมะโนนักเรียน

4.10 การรับนักเรียน

4.12 การส่งเสริมกิจการนักเรียน

4.13 การประชาสัมพันธ์

4.14 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรและ

หน่วยงานอื่น

4.15 การจัดระบบควบคุมภายใน

4.16 งานบริการสาธารณะ

2. รูปแบบ / แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

- 2.1 หลักการกระจายอำนาจ
- 2.2 หลักการมีส่วนร่วม
- 2.3 หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน
- 2.4 หลักการบริหารตนเอง
- 2.5 หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

3. รูปแบบ / การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

- 3.1 หลักนิติธรรม
- 3.2 หลักคุณธรรม
- 3.3 หลักความโปร่งใส
- 3.4 หลักการมีส่วนร่วม
- 3.5 หลักความรับผิดชอบ
- 3.6 หลักความคุ้มค่า

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบฯ ซึ่งเป็นการดำเนินงานวิจัยก่อนจะนำไปสู่การจัดสัมมนา
อิงผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นเครื่องมือประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ซึ่งจะมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ความนำ

ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นทั้งในภาพรวมและองค์ประกอบแต่ละส่วน
ของรูปแบบในรายละเอียดว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือไม่ หรือมีความคิดเห็น
ข้อเสนอแนะอย่างไรเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้วิจัยตระหนักดีว่า ท่านผู้เชี่ยวชาญมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก แต่ความคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะของท่านเป็นสิ่งที่มีความค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะทำให้งานวิจัยชิ้นนี้
มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับวงการศึกษต่อไป จึงใคร่ขอขอบคุณเวลา
ของท่านและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านได้ให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นายสยาม สุ่มงาม

ผู้วิจัย

**แบบสัมภาษณ์ (กึ่งโครงสร้าง) เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

1. การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

1. ความนำ

2. หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

2. ในส่วนที่ 1 ประเด็นปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

3. ในส่วนที่ 2 ประกอบด้วยหลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

4. หลักการ และแนวคิดของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

5. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

6. ในส่วนที่ 3 คือ สารสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่เป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานบุคคล
3. การบริหารงบประมาณ
4. การบริหารทั่วไป

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

7. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 12 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน

และสถาบันอื่น

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

8. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานการใช้จ่ายเงิน
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

9. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

10. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 17 ด้าน ดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
7. การดูแลสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม
8. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
9. การรับนักเรียน
10. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
11. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
12. งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

13. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

14. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

16. การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

17. งานบริการสาธารณะ

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

11. ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ ประกอบด้วย

1. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

2. เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ข้อจำกัดของรูปแบบ

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วย ควรเพิ่มเติมหรือลดหัวข้อใดบ้าง เพราะเหตุใด

12. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ฉบับที่ 4 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

การประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship) เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ เป็นการ
ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบฯ ซึ่งเป็นการดำเนินงานวิจัยในขั้น
สุดท้าย ก่อนจะนำไปสู่การนำเสนอรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แบบประเมินนี้ เป็นเครื่องมือประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการ
บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และเป็นกรอบแนวทางในการพิจารณารูปแบบในที่ประชุมสัมมนา ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ความนำ

ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นที่เป็นฉันทานุมัติทั้งในภาพรวมและ
องค์ประกอบแต่ละส่วนของรูปแบบในรายละเอียดว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือไม่
หรือมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอย่างไรเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้วิจัยตระหนักดีว่า ท่านผู้เชี่ยวชาญมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก แต่ความคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะของท่านเป็นสิ่งที่มีความค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะทำให้งานวิจัยชิ้นนี้
มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับวงการศึกษาต่อไป จึงใคร่ขอขอบคุณเวลา
ของท่านและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านได้ร่วมประชุมสัมมนาในครั้งนี้

นายสยาม สุ่มงาม

**แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ เพื่อแสดงความคิดเห็นของท่าน
ในแต่ละประเด็น และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนสำคัญ 3 ส่วนได้แก่

1. ความนำ

2. หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ

เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม ☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

2. ส่วนที่ 1 ความนำของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม ☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

3. ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยหลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของรูปแบบการ
บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม ☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

4. หลักการและแนวคิดที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม ☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

5. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม ☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

6. ส่วนที่ 3 คือ สารสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็น
นิติบุคคล ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานบุคคล
3. การบริหารงบประมาณ
4. การบริหารทั่วไป

เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม ☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

7. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การนิเทศการศึกษา
7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

เหมาะสม

☐

ไม่เหมาะสม

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

8. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารการเงิน
2. การบริหารบัญชี
3. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

เหมาะสม

☐

ไม่เหมาะสม

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

9. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

4. วินัยและการรักษาวินัย

5. การออจากราชการ

เหมาะสม

☐

ไม่เหมาะสม

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

10. สาระสำคัญของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
6. การดูแลสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม
7. งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน
8. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
9. งานบริการสาธารณะ

เหมาะสม

☐

ไม่เหมาะสม

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

11. ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อจำกัดของรูปแบบ ประกอบด้วย

1. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้
2. เงื่อนไขความสำเร็จ
3. ข้อจำกัดของรูปแบบ

เหมาะสม

☐

ไม่เหมาะสม

☐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

12. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

ผู้เข้าร่วมสัมมนา ชื่อ.....สกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....เขต.....
 โทรศัพท์.....

ฉบับที่ 5 แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) สำหรับผู้เชี่ยวชาญ
แบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้าพเจ้า.....

ได้ตรวจเครื่องมือวิจัยของ นายสยาม สุ่มงาม แล้ว มีความเห็นดังนี้

☐ ผ่าน

☐ ผ่านโดยให้มีการแก้ไข

☐ ไม่ผ่าน

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ(ถ้ามี).....

.....

.....

.....

(.....)

วันที่...../...../.....

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าแบบสอบถามเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

1. การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

รายการหรือข้อความ	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
1. การบริหารงานวิชาการ			
1.1 โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น			
1.2 โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา			
1.3 โรงเรียนใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม			
1.4 โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนา และปรับปรุงตามความเหมาะสม			
1.5 โรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
1.6 โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
1.7 โรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้			
1.8 โรงเรียนจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากสถานศึกษา และ อื่น ๆ			
1.9 โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน			
1.10 โรงเรียนประสานความร่วมมือในการจัดทำ และเผยแพร่ งานวิจัยในชั้นเรียนกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ			
1.11 โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ เพื่อใช้จัดการเรียนการสอน			
1.12 โรงเรียนประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษากับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ			
1.13. โรงเรียนมีการสำรวจ พัฒนา และประสานงานในการใช้ แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาทั้งใน และนอกสถานศึกษา			

รายการหรือข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
1.14 โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน			
1.15 โรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย และมีความเหมาะสม			
1.16 โรงเรียนมีการประสานงานกับสถานศึกษาอื่น หรือเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการนิเทศ			
1.17 โรงเรียนมีการจัดระบบแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพ โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ			
1.18 โรงเรียนประสานความร่วมมือด้านแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่นๆ			
1.19 โรงเรียนดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง			
1.20 โรงเรียนประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นในการปรับปรุง และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา			
1.21 โรงเรียนจัดส่งเสริมความรู้ ความคิด เทคนิค และทักษะทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่น			
1.22 โรงเรียนประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ			
1.23 โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษา			
1.24 โรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่นๆ			

รายการหรือข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
2. การบริหารงานงบประมาณ			
2.1 โรงเรียนจัดทำ และเสนอของบประมาณด้วยการวิเคราะห์ตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น			
2.2 โรงเรียนวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณด้วยการจัดทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษา และกรอบบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง(MTEF) และจัดทำร่างข้อตกลงบริการผลผลิตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา			
2.3 โรงเรียนมีการตรวจสอบ ติดตาม การใช้เงิน และรายงานผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ			
2.4 โรงเรียนมีการประเมินผลการใช้เงิน และรายงานผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ			
2.5 โรงเรียนจัดทำตามแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษา และการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา			
2.6 โรงเรียนดำเนินการตามแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษา และการลงทุนเพื่อการศึกษา และดำเนินการในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา			
2.7 โรงเรียนบริหารการเงินได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้องตามที่กระทรวงการคลังกำหนด เช่น การเบิกเงิน การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน เป็นต้น			
2.8 โรงเรียนมีการบริหารบัญชีได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้องตามที่กระทรวงการคลังกำหนด เช่น การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดรายงานทางการเงิน และการรายงาน เป็นต้น			
2.9 โรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และถูกต้อง เช่น การจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สิน จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สิน เป็นต้น			
2.10 โรงเรียนมีการบริหารพัสดุตามระเบียบที่กำหนดได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้อง			

รายการหรือข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
3. การบริหารงานบุคคล			
3.1 โรงเรียนมีการวิเคราะห์ และวางแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด			
3.2 โรงเรียนนำแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาอนุมัติ			
3.3 โรงเรียนมีการขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง ขอลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา			
3.4 โรงเรียนมีการสรรหา และบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามที่ได้รับมอบอำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา			
3.5 โรงเรียนมีการเสนอคำร้องขอย้าย โอน และการบรรจุกลับเข้ารับราชการของข้าราชการครูฯตามระเบียบที่กำหนด			
3.6 โรงเรียนมีการพัฒนาข้าราชการครูฯทั้งก่อนการปฏิบัติหน้าที่ และระหว่างปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง			
3.7 โรงเรียนมีการดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรณีปกติ กรณีพิเศษ และกรณีอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด			
3.8 โรงเรียนมีการดำเนินการทางวินัยทั้งกรณีความผิดไม่ร้ายแรง และร้ายแรงตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด			
3.9 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทธรณ์และร้องทุกข์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด			
3.10 โรงเรียนมีการเสริมสร้าง และป้องกันการกระทำผิดวินัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ผู้อำนวยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น			

รายการหรือข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
3.11. โรงเรียนมีการดำเนินการ การออกจากราชการต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด			
4. การบริหารทั่วไป			
4.1 โรงเรียนมีการวางแผนระบบงานธุรการ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า			
4.2. ผู้อำนวยการโรงเรียนปฏิบัติงานในตำแหน่งเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบที่กำหนด			
4.3โรงเรียนจัดระบบฐานข้อมูล และระบบเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ และเชื่อมโยงกับเขตพื้นที่การศึกษาฯ			
4.4 โรงเรียนจัดพัฒนาบุคลากรด้านระบบฐานข้อมูล และเครือข่ายสารสนเทศให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน			
4.5 โรงเรียนประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือ และสนับสนุนงานการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ			
4.6 โรงเรียนมีการวิเคราะห์ วางแผน โครงสร้าง ภารกิจ การดำเนินงานของสถานศึกษา และบริหารจัดการตามที่กำหนดไว้			
4.7 โรงเรียนมีการพัฒนาองค์กรด้วยการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และกำหนดแนวทางการพัฒนาให้ครอบคลุมภารกิจฯ			
4.8 โรงเรียนมีการวางแผน กำหนดนโยบายการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารการศึกษา			
4.9 โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา			
4.10 โรงเรียนจัดระบบส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป			
4.11 โรงเรียนมีการดูแล รักษา อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน มีความปลอดภัย และสวยงามอยู่เสมอ			

รายการหรือข้อความ	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
4.12 โรงเรียนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากการจัดทำสำมะโนนักเรียนได้ถูกต้อง และนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
4.13 โรงเรียนวางแผนการรับนักเรียน และดำเนินการตามที่กำหนด			
4.14 โรงเรียนดำเนินงานประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น			
4.15 โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างหลากหลายตามความถนัด และความสนใจ			
4.16 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ เช่น การกระจายเสียง ทำแผ่นพับ เป็นต้น			
4.17 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่นๆ			
4.18 โรงเรียนดำเนินการจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงานตามหลักเกณฑ์ มาตรการ และวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด			
4.19 โรงเรียนให้บริการสาธารณะกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น ด้านวิชาการ อาคารสถานที่ เป็นต้น			

2. รูปแบบหรือแนวคิด การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 ด้าน

รายการหรือข้อความ	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
1. หลักการกระจายอำนาจ			
1.1 โรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจทางการบริหาร และการจัดการศึกษาจากส่วนกลางให้สามารถบริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้อย่างเหมาะสม			
1.2 โรงเรียนมอบหมายงานให้กับบุคลากรแต่ละฝ่ายมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง			

รายการหรือข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
1.3 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริหารงานในฝ่ายต่าง ๆ ในรูปของคณะกรรมการดำเนินงาน			
1.4 โรงเรียนให้ฝ่าย หรือหัวหน้างานต่าง ๆ ตัดสินใจบริหารงบประมาณที่ได้รับด้วยตนเอง			
1.5 โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานภายในสถานศึกษา			
2. หลักการมีส่วนร่วม			
2.1 โรงเรียนบริหารและจัดการศึกษาโดยให้คณะครูมีส่วนร่วมทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป			
2.2 โรงเรียนบริหาร และจัดการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน			
2.3 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
2.4 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา			
2.5 โรงเรียนมีการประสานงานให้หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน บริษัท และหน่วยงานอื่นๆ มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนด้านการศึกษา			
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน			
3.1 โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิในการจัดการศึกษา			
3.2 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ตัวแทนฝ่ายต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา			
3.3 โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาจัดการศึกษา			

รายการหรือข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
3.4 โรงเรียนรับฟังข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร และจัดการศึกษา			
4. หลักการบริหารตนเอง			
4.1 โรงเรียนมีอิสระในการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยส่วนกลางมีหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย และเป้าหมาย			
4.2 โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความพร้อมของตนเอง			
4.3 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ฝ่ายหรือหมวดต่างๆ กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง			
5. หลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล			
5.1 โรงเรียนมีระบบกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยแต่งตั้งคณะดำเนินงานที่ชัดเจน			
5.2 โรงเรียนมีความพร้อมในการรองรับการตรวจสอบจากองค์กรอิสระด้านคุณภาพการบริหาร และจัดการศึกษาฯ			
5.3 โรงเรียนรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนปฏิบัติการและรายงานให้ที่เกี่ยวข้องทราบ			
5.4 โรงเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน			
5.5 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีการประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง			

3. รูปแบบ หรือแนวคิดการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน

รายการหรือข้อความ	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
1. หลักนิติธรรม			
1.1 โรงเรียนกำหนดข้อตกลง หรือแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงาน			
1.2 โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามความรู้ความสามารถ			
1.3 โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน			
1.4 โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรมีระเบียบวินัย และจรรยาบรรณวิชาชีพครูกำหนด			
1.5 โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย รวมทั้งมีมาตรการในการแก้ปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์			
2. หลักคุณธรรม			
2.1 ผู้บริหารยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน			
2.2 ผู้บริหารใช้หลักเหตุผลในการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ			
2.3 ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบแก่บุคลากรในโรงเรียนตามหลักเกณฑ์โดยใช้หลักคุณธรรม			
2.4 โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรยึดมั่นในคุณธรรม มีระเบียบวินัย และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน			
2.5 ผู้บริหารสร้างขวัญ และกำลังใจให้กับบุคลากรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม			
3. หลักความโปร่งใส			
3.1 โรงเรียนจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ ในแผนปฏิบัติการด้วยความเหมาะสม			

รายการหรือข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
3.2 โรงเรียนดำเนินการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบพัสดุ และการจำหน่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ถูกต้อง สามารถตรวจสอบได้			
3.3 โรงเรียนกำกับ ดูแล ให้มีการจัดทำบัญชี และทะเบียนการเงินทุกประเภทให้เป็นปัจจุบันถูกต้องตามระเบียบ สามารถตรวจสอบได้			
3.4 ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม			
3.5 โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินตนเองและเสนอผลการประเมินให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชนทราบ			
4. หลักการมีส่วนร่วม			
4.1 โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา			
4.2 โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด ด้วยการทำงานเป็นทีม			
4.3 โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน			
4.4 โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา			
4.5. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กร เอกชน สมาคม และหน่วยงานอื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา			
5. หลักความรับผิดชอบ			
5.1. โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ในการปฏิบัติงาน			
5.2 ผู้บริหารมีความตั้งใจ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน			
5.3 บุคลากรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเต็มตามศักยภาพ และเสร็จตามเวลาที่กำหนด			

รายการหรือข้อความ	คะแนนการพิจารณา		
	+ 1	0	-1
5.4 โรงเรียนมีกำกับ ติดตาม และนิเทศบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ			
5.5 โรงเรียนมีการสำรวจ และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ความยากจน การเรียน และความประพฤติ			
6. หลักความคุ้มค่า			
6.1 โรงเรียนมอบหมายงานให้กับบุคลากรได้ตรงกับความรู้ความสามารถ และความต้องการ			
6.2 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
6.3 โรงเรียนมีการดูแลรักษา การใช้อาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
6.4 โรงเรียนมีการซ่อมแซม และใช้วัสดุ ครุภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ			
6.5 โรงเรียนส่งเสริม และมีมาตรการใช้งบประมาณ ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด			

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0513.11501/ 1113

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตู้ ปณ. 1104 ปทฝ. เกษตรศาสตร์

จตุจักร กรุงเทพฯ 10903

15 ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. คิเรก พรสีมา

ด้วย นายสยาม สุ่มงาม นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ภายใต้การควบคุมของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยจิต, Ph.D.	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์สุภารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.	กรรมการสาขาวิชาเอก
3. รองศาสตราจารย์ นิสิต ชูโค, M.A.	กรรมการสาขาวิชาเอก

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นายสยาม สุ่มงาม และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วินัย อ่างคงหาญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2942-8445-50

โทรสาร 0-2942-8445 ต่อ 206

ที่ ศธ 0513.11501/ 2213

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตู้ ปณ. 1104 ปทผ. เกษตรศาสตร์

จตุจักร กรุงเทพฯ 10903

๑๕ ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. รังสรรค์ มณีเล็ก

ด้วย นายสยาม สุ่มงาม นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการศึกษา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ภายใต้การควบคุมของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยจิต, Ph.D.	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์สุภารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.	กรรมการสาขาวิชาเอก
3. รองศาสตราจารย์ นิศา ชูโค, M.A.	กรรมการสาขาวิชาเอก

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้าง
ขึ้น ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นายสยาม สุ่มงาม
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2942-8445-50

โทรสาร 0-2942-8445 ต่อ 206

ที่ ศธ 0513.11501/1113

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตู้ ปณ. 1104 ปทศ. เกษตรศาสตร์

จตุจักร กรุงเทพฯ 10903

๑๕ ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. ศรีสมร พุ่มสะอาด

ด้วย นายสยาม สุ่มงาม นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิตินุคตล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ภายใต้การควบคุมของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยจิต, Ph.D.	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์สุภารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.	กรรมการสาขาวิชาเอก
3. รองศาสตราจารย์ นิสา ชูโต, M.A.	กรรมการสาขาวิชาเอก

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นายสยาม สุ่มงาม และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วินัย อองกงหาญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2942-8445-50

โทรสาร 0-2942-8445 ต่อ 206

ที่ ศธ 0513.11501/ ๒๕๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตู้ ปณ. 1104 ปทผ. เกษตรศาสตร์

จตุจักร กรุงเทพฯ 10903

๒๕ ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. อรทัย มุลคำ

ด้วย นายสยาม สุ่มงาม นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัยจาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ภายใต้การควบคุมของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยจิต, Ph.D.	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์สุภารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.	กรรมการสาขาวิชาเอก
3. รองศาสตราจารย์ นิสิต ชูโต, M.A.	กรรมการสาขาวิชาเอก

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิพนธ์ขึ้น ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นายสยาม สุ่มงาม และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วินัย ออคงหาญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2942-8445-50

โทรสาร 0-2942-8445 ต่อ 206

ที่ ศธ 0513.11501/ 2649

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตู้ ปณ. 1104 ปทผ. เกษตรศาสตร์
จตุจักร กรุงเทพฯ 10903

20 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายสยาม สุ่มงาม นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัยจากสังกตสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ภายใต้การควบคุมของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยจิต, Ph.D.	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์สุภารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.	กรรมการวิชาเอก
3. รองศาสตราจารย์นิศา ชูโต	อาจารย์ที่ปรึกษา

การวิจัยครั้งนี้ จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะประสานงานในรายละเอียดกับโรงเรียน เพื่อประกอบการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นายสยาม สุ่มงาม และขอขอบคุณ มา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นิศา อางคงหาญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0-2942-8445-50
โทรสาร 0-2942-8445-50 ต่อ 206

ที่ ศธ 04037/ 902

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยนาท
ถนนวิเชียรปราการ อำเภอเมืองชยนาท 17000

18 กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

เรียน

ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยนาท ได้ดำเนินการวิจัย "เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยมีนายสยามสุ่มงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโบสถ์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อตรวจสอบรูปแบบฯ ของงานวิจัยเรื่องดังกล่าว ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 13.00 น. ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี ห้องประชุม 5 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความร่วมมือ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายรังสรรค์ ฤกษ์จำ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยนาท

กลุ่มนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร 056-411639 ต่อ 24

ที่ ศช 04037/ ๑๐๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชนบท
ถนนวิเชียรปราการ อำเภอเมืองชัยนาท 17000

18 กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

เรียน คร.วสันต์ นาวเหนียว ผอ.สพท.อุทัยธานี เขต ๓

ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชนบท ได้ดำเนินการวิจัย "เรื่องรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งอยู่ระหว่าง
การจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ โดยมีนายสยามสุ่มงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโบสถ์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อตรวจสอบรูปแบบฯ
ของงานวิจัยเรื่องดังกล่าว ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 13.00 น. ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี ห้องประชุม 5
ชั้น 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความร่วมมือ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายรังสรรค์ ฤกษ์จำ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชนบท

กลุ่มนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร 056 - 411639 ต่อ 24

ที่ ศธ 04037/ ๑๐๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท
ถนนวิเชียรปราการ อำเภอเมืองชัยนาท 17000

18 กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

เรียน คร.สุเทพ ชิตยวงษ์ ผอ.สพท.ชลบุรี เขต 1

ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท ได้ดำเนินการวิจัย "เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยมีนายสยามสุ่มงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัด โบสถ์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อตรวจสอบรูปแบบฯ ของงานวิจัยเรื่องดังกล่าว ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 13.00 น. ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี ห้องประชุม 5 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความร่วมมือ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายรังสรรค์ ฤกษ์จำ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท

กลุ่มนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร 056-411639 ต่อ 24

ที่ ศธ 04037/ ๑๐๓

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท

ถนนวิเชียรปราการ อำเภอเมืองชัยนาท 17000

18 กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขออนุญาตร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

เรียน ผอ.สพท.นนทบุรี เขต 1

ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท ได้ดำเนินการวิจัย "เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดสัมมนาให้ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีนายสยามสุ่มงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโบสถ์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

ในกรณีนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์บุคลากรของท่านคือ นางสาวแสงเคื่อน คงนางวัง ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มนิเทศฯ สพท.นนทบุรี เขต 1 โดยขออนุญาตให้บุคคลดังกล่าวไปร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อตรวจสอบรูปแบบฯ ของงานวิจัยในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 13.00 น. ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี ห้องประชุม 5 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายรังสรรค์ ฤกษ์ขำ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กลุ่มนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร 056 - 411639 ต่อ 24

ที่ ศธ 04037/ ๑๐๓

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท
ถนนวิเชียรปราการ อำเภอเมืองชัยนาท 17000

18 กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

เรียน ผอ.สพท.นนทบุรี เขต 2

ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท ได้ดำเนินการวิจัย "เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยมีนายสยามสุ่มงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโบสถ์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์บุคลากรของท่านคือ นายสมศักดิ์ สดโท ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มนิเทศฯ สพท.นนทบุรี เขต 2 โดยขออนุญาตให้บุคคลดังกล่าวไปร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อตรวจสอบรูปแบบฯ ของงานวิจัยในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 13.00 น. ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี ห้องประชุม 5 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายรังสรรค์ ฤกษ์ขำ)
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท

กลุ่มนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร 056-411639 ต่อ 24

ที่ ศธ 04037/ ๑๐๓

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยนาท
ถนนวิเชียรปราการ อำเภอเมืองชยนาท 17000

18 กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

เรียน ผอ.สพท.นนทบุรี เขต 2

ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยนาท ได้ดำเนินการวิจัย "เรื่องรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งอยู่ระหว่าง
การจัดสัมมนาให้ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีนายสยามสุ่มงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโบสถ์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์บุคลากรของท่านคือ นายสมศักดิ์ ฮคโท
ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มนิเทศฯ สพท.นนทบุรี เขต 2 โดยขออนุญาตให้บุคคลดังกล่าว
ไปร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อตรวจสอบรูปแบบฯ ของงานวิจัยในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552
เวลา 13.00 น. ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี ห้องประชุม 5 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา ให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายรังสรรค์ ฤกษ์ขำ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยนาท

กลุ่มนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร 056-411639 ต่อ 24

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ- นามสกุล	นายสยาม สุ่มงาม
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 13 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด	35 หมู่ 4 ตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท 17140
ประวัติการศึกษา	1. ครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2538 โครงการคุรุทายาท 2. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2541 3. ศีษศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2552
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดโบสถ์ ตำบลโพงาม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ